

З В І Т
ПРО НАУКОВО-ОРГАНІЗАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ
АКАДЕМІЇ НАУК ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ
В 2008 РОЦІ

Київ – 2008

Друкується за постановою Президії АН ВО України від 12 грудня 2008р. (протокол № 10).

Звіт про науково-організаційну діяльність Академії наук вищої освіти України в 2008 році. – К.: АН ВО України, 2008. – 289 с.

Відповідальний за випуск – Головний учений секретар, акад. Табачніков С.І.

Розділи Звіту підготували академіки-секретарі фахових і регіональних відділень, керівники Наукових центрів та служб Академії.

Передне слово та розділ «Редакційно-видавнича діяльність» належать перу президента, акад. Дубини М.І.

Над підготовкою рукопису Звіту до друку працював весь апарат Президії АН ВО України.

ISBN№ 966-95-902-4-9

© АН ВО України, 2008

ПЕРЕДНЄ СЛОВО

Зайво говорити про значення і роль освіти й науки в здійсненні кардинальних змін в суспільному житті будь-якої країни. Саме ці зміни істотно впливають на матеріальне становище людей і є гарантією їх громадянських прав та соціального захисту.

Логічно, що й Україна, нарешті, починає ширше відкривати для себе освіту й науку, пов'язувати з ними успіхи в державотворенні, в соціокультурних зрушеннях, у нарощуванні інтелектуального потенціалу нації тощо.

Як відомо, Україна споконвік славилася своєю універсальною і ефективною системою вищої освіти, яка завжди відповідала потребам і вимогам суспільства. І була вона не вузько спеціалізованою, розрахованою не на один рік і на окремий регіон, а на певний часовий період. Вищі навчальні заклади давали своїм вихованцям переважно фундаментальну підготовку, що й вирізняло їх серед західноєвропейського світу. Це можна сказати і про освіту радянського періоду, хоч вже тоді відчувалась неувага до її розвитку. Зіставлення цифр коштів, що виділялися на розвиток освіти й науки, наприклад, в Німеччині, Франції, Японії, США підтверджує це спостереження (там виділялися 5-8% загального валового продукту і 3-4% ВВП, в колишньому ж Союзі в десять разів менше). Очевидно, тому Японія чи Південна Корея домоглися небаченого «дива», бо в цих країнах і освіта, і наука не мали перерв у фінансуванні.

Запозичуючи досвід зарубіжної системи освіти і організації науки – і це, з одного боку, позитивний факт – керівництво Української держави намагається запровадити в себе власну цілісну систему освіти й науки, яка б передусім достеменно відповідала інтересам української нації, забезпечувала б підготовку кадрів вищого рівня, здатних втілювати в життя все те позитивне (універсалізм, політехнізм), що виробила наша попередня система освіти. Воно розуміє, що зовнішнє наслідування, яке, скажемо відверто, через

некомпетентність освітянського керівництва набуло нині масового застосування, не може бездумно переноситися на український ґрунт як не може успішно вирости на українській землі каучукове чи кавове дерево, як ламбада не може замінити українцю гопака.

Зарубіжний досвід допоміг нам звільнити навчальні плани ВНЗ від зайвих, ідеологічних курсів, впровадити (не завжди з однаковим ефектом) державну мову, звернутися до національної історії, фольклористики, філософії, історії мистецтва тощо. Щоправда, звільняючись від зайвого, ми під час з водою виплеснули й дитину... Так трапилось, наприклад, з рядом суто національних дисциплін. 370 років Росія нав'язувала нам свою історію, політику, літературу, мистецтво, знищуючи все наше, національне. Крала діячів, фальсифікувала правду, підтасовувала чи й змінювала акценти. Можливо, в європейських ВНЗ студенти своє досконало освоїли в середній школі. Ми ж цього не мали можливості зробити, та й підручники для нас ще пише Семиноженко з російськими колегами типу Затуліна чи Мукіна. Отже, для України ті зміни в плани ВНЗ ще не слід негайно впроваджувати.

У вищій школі України, а нині функціонує 350 вузів, лише національних університетів сконцентрований значний наукових потенціал, кращі сили якого за дорученням близько 3 тисяч своїх колег-докторів наук, за згодою тоді колишнього Міністра вищої і середньої спеціальної освіти П.Таланчука та при підтримці Президента України Л.Кравчука створили в 1992 р. за зарубіжними взірцями наукову громадську самоврядну організацію - «Академію наук вищої школи України», яка б мала забезпечувати взаємодію інституцій громадянського суспільства та держави і потенціал, якої за якісними параметрами значно перевищує академічний і галузевий сектори науки. Для зіставлення у вищих навчальних закладах науковою роботою зайнято понад 59 тисяч наукових і науково-педагогічних працівників, з них наукові ступені мають понад 25 тис. осіб, в академічній науці працювало 65 тис. чол., з них

наукові ступені мають 14,7 тис. чол., відповідні цифри у галузевій науці становлять: 212 тис. і 10 тис.

За 16 років незалежної України витрати на наукові дослідження на одного наукового співробітника з бюджетних джерел скоротились в 6 разів. Виділювані кошти на науку не покривають навіть половини її потреб, а на кожного наукового співробітника вчений України має в 500 разів менше коштів, ніж, наприклад, вчений США (відповідно – 230 доларів і 130 тис. доларів).

І далі вузівська наука в Україні отримує мізерні кошти: академічна – 23 %, а на наукові дослідження ВНЗ припадає 15 % їх чисельності, 11,5 % – на створення нових видів техніки та технологій; галузева – 64, вузівська – лише 8%.

Низький рівень заробітної плати вченого в зіставленні з іншими бюджетними галузями, соціальна незахищеність науковців – знизили престиж наукової роботи, спричинили відсіч талановитих працівників, особливо молоді. Окремі наукові установи втратили вже до 40 % свого наукового складу. Під загрозою цілий ряд відомих в Україні (і світі) наукових шкіл. А це може призвести взагалі до втрати вітчизняного науково-технічного та освітнього потенціалу, на відновлення яких буде потрібно не менше як 20-25 років. Скорочується число замовників на виконання наукових досліджень; держава, власне стала за цих умов головним замовником, що не сприяє науково-технічному переоснащенню підприємств, впровадженню нових технологій, технічному прогресу виробництва.

Такий (коротко) стан наукових досліджень в Україні.

За час, що минув з 1992 р., Академія наук вищої школи розрослася, набрала сил і досвіду. Її членами стали близько 400 найвидатніших учених 110 вищих навчальних закладів України, що об'єдналися в 24 фахові відділення, склали 25 регіональних відділень та 4 наукові територіальні центри, які координують науково-дослідну роботу державних і недержавних вищих навчальних закладів України. В складі Академії функціонує 6 науково-дослідних інститутів.

Серед дійсних членів – 5 Героїв України, 48 – лауреатів Державної премії з науки і техніки; 263 відзначені орденами і високими урядовими нагородами, 86 – Заслужені діячі науки та Заслужені працівники освіти України, 21 – удостоєний урядових відзнак зарубіжних країн, 85 академіків беруть участь у роботі експертних рад МОН України, 46 – у роботі ВАК. До речі, 52 видатних зарубіжних учених стали почесними членами АН ВО України, а ряд вузів Польщі, Чехії, Угорщини, Франції, Німеччини, Китаю, Японії, США, Росії обмінюються з нею періодикою, проводять спільні наукові конференції, симпозіуми тощо.

Відзнаки Міністерства освіти і науки України, Міністерства внутрішніх справ України, Київського міського голови та Київського Патріархату одержали академіки О.М.Завальнюк, В.І.Шеманьов, М.В.Поляков, М.І.Зверяков, В.Є.Михайленко, В.О.Шамрай, В.І.Курило, В.С.Кузьмичов та ін.

Орденем князя Ярослава Мудрого V ступеня удостоєний заст. ректора Національної академії післядипломної освіти І.С.Зозуля.

Успіхи вчених вищих навчальних закладів України – наукової бази Академії, і в кількості закінчених науково-дослідних робіт (121), виданої наукової продукції – вийшло в світ 183 монографії, 204 підручники, 508 навчальних посібників. Ряд з них посіли різні місця в конкурсі, що їх проводила комісія нагород при АН ВО України.

Дійсні члени Академії результати своїх дослідницьких пошуків опублікували у 6891 наукових статтях та рекомендаціях. Кращі з них отримали патенти та свідоцтва на винаходи (344). Серед таких авторів слід назвати академіків І.Зозулю, О.Загорулька, П.Кравчуна, В.Сіпітого, О.Біляєву, Є.Зарембу, В.Куцову, І.Спиридонову, В.Цимбалюка, Ю.Парашука та ін.

У 2006 р. Відділення Академії провели 964 наукові конференції, з яких 164 – міжнародні.

Отримали широкий резонанс такі з них, як «Вищі навчальні заклади України – селу», «Проблеми фізико-математичної і технічної освіти і науки України в контексті євроінтеграції», «Наукові читання інституту журналістики», «Викладання історії науки і техніки в університетах України», «Інтеграція української медичної освіти з європейським і американським освітнім простором», «Силова електроніка і енергоефективність», «Судова психіатрія в Україні і Польщі» та ін.

У Рівненському Національному університеті водного господарства та природокористування за ініціативи акад. Е.А.Зіня щорічно на високому рівні проводиться наукова конференція «Проблема управління, регіональним і соціальним розвитком», науковий семінар, який залучає багато фахівців з України.

У звітному році в трьох фахових секціях Академії працювало понад 2500 докторів, близько 10 тисяч кандидатів наук. Вони входять до чотирьох великих наукових центрів – Південного, Східного, Придніпровського і Західного, які, загалом працювали продуктивно, злагоджено. Значно поліпшив роботу Придніпровський науковий центр (керівники академіки М.В.Поляков та В.С.Савчук).

По-новому, з усією відповідальністю організовано роботу Західного наукового центру (керівник – акад. Р.Й.Кравців). Тут формуються колективи вчених для виконання тематичних завдань, обговорюються плани проведення конференцій, виконання науково-дослідницьких робіт, виїзних засідань тощо.

Величезні зрушення відбулися в роботі регіональних відділень, а їх 25. Виділити з загального переліку слід Уманське (керівник – акад. Зінченко О.І.), Рівненське (керівник – акад. Гурин В.Д.), Харківське (керівник – акад. Говоров П.П.), Хмельницьке (керівник – акад. Завальнюк О.М.), Закарпатське (керівник – акад. Ніколайчук В.І.), Житомирське (керівник – акад. Положенець В.М.), Дніпропетровське (керівник – акад. Кобець Я.С.).

Чого не скажеш про Херсонське (керівник – акад. Ушкаренко В.О.), Івано-Франківське (керівник – акад. Басай В.Д.). Чи не знають керівники цих відділень, чи забули свої функціональні обов'язки, тому і робота у цих Відділеннях вкрай запущена. Вони не цікавляться життям і науковою діяльністю своїх членів, не зустрічаються з ними, а тому і відділення ці не працюють, як того хотілося б.

Усім багатогранним життям Академії у звітному році керувала Президія, до складу якої входило 49 чоловік. Сумлінно виконувало доручені завдання більшість членів. Щоправда, окремі з них, як-от: Грищак В.З., Ларин О.М., Шут М.І. нерегулярно відвідували засідання.

Заслужують на всіляку вдячність такі члени Президії, як С.І.Табачніков, Є.Є.Александров, П.П.Говоров, М.П.Тіман, З.М.Грицаєнко, І.Г.Ільницький, С.К.Рудик, В.М.Положенець, які в роботі Президії брали активну участь. Це ж слід сказати і про В.Є. Михайленка, В.І.Шакуна, В.Т. Хомича та ін.

За звітний період відбулося 11 засідань Президії і 2 засідання бюро Президії. На засіданнях підведені підсумки проведених у листопаді 2007 р. загальних звітно-виборних зборів, обговорено і винесено відповідні рішення з питань реалізації зауважень і пропозицій, висловлених на них. Тут же піднімалося питання про розширення економічної діяльності Академії, про благодійні фонди тощо.

На засіданні Президії, проведеному 15 лютого, детально обговорено й затверджено плани роботи Президії, фахових, регіональних відділень та секторів, кошторис Президії на 2008 р., а на засіданні в березні прослухано наукову доповідь «Світова велич Шевченка», розглянуто персональний склад Відділень та схвалено графік проведення в 2008 р. наукових конференцій, симпозіумів та нарад.

На червневім засіданні Президії розглядалося питання про звітні збори та зміст звітів фахових і регіональних відділень. Прийнято тут і оголошення про вакансії академіків.

Заслухано і обговорено інформацію про діяльність Відділень історії та філософії. Прийнято відповідні рішення.

Доброю традицією в проведенні засідань Президії стало виголошення на них наукових доповідей.

Заслуховувались на засіданні Президії підсумки виїзних засідань в Чернівці, Ужгород, Луцьк, Рівне і Житомир, а також про діяльність наукових центрів тощо. Широко обговорено на Президії і питання про автономію діяльності класичних університетів, про корупцію у підручниковиданні.

З великою увагою були вислухані повідомлення про перебудову читання філософії і стану ВНЗ держави тощо.

Плідно працювала Президія у плані утвердження української мови як державної та висвітлення досягнень академіків вищої освіти у науковій та освітянській пресі. Активну участь і вирішенні цих питань виявили академіки І.С.Зозуля та Ю.Ф.Ярмиш.

Значну роботу провела Президія по наданню Академії статусу державної: зверталась до Президента України, його Адміністрації, Прем'єр-міністра, Верховної Ради, до керівників політичних партій. Особисто зустрічалися члени Президії АН ВОУ М.Дубина, С.Табачников, С.Рудик, В.Шакур з представниками Адміністрації Президента, Кабінету Міністрів, Міністерства освіти і науки та багатьма народними депутатами. Неодноразово керівництво Академії виступало з цього приводу по телебаченню, радіо та в пресі.

Пропагандою успіхів Академії займалися її Наукові центри та регіональні Відділення. Інформація про їх наукові досягнення, наукові заходи знаходила висвітлення на сторінках місцевих засобів інформації – газет і радіо. Виділявся в цьому плані Західний науковий центр.

Зусиллями академіків М.І.Дубини, С.К.Рудика, С.І.Табачникова налагоджено зв'язок з Міністерством освіти і науки України, узгоджені питання про здійснення спільних науково-педагогічних проектів в системі Міністерства освіти і Академії наук вищої освіти України. Та все ж це тільки перші кроки і то досить неспішливі.

Наукові здобутки переважна більшість академіків пропагувала у своїх публікаціях, виступах на міжнародних,

регіональних і галузевих конференціях, симпозиумах, семінарах, круглих столах.

В основному задовільно працював Сектор нагород та проведення конкурсів (акад. О.О.Біляева), контрольно-ревізійний (акад. Е.А.Зінь) та Сектор юридичний. Проте діяльність інших секторів потребує значного удосконалення: слід її активізувати, розширити форми й методи роботи. Особливо стосується це сектора з міжнародних зв'язків (керівник – акад. М.І.Шут). Саме він повинен був інформувати зарубіжні наукові установи про діяльність Української академії та про стан регулярного спілкування українських вузівських науковців із вченими зарубіжжя. Та, на жаль, на це М.І.Шут не спромігся.

До позитиву зарахуємо роботу Сектора по зв'язках з громадськістю та засобами масової інформації (керівники – академіки І.С.Зозуля та Ю.Ф.Ярмиш). Сектору вдалося узгодити з керівництвом Комітету інформаційної політики, телебачення і радіомовлення України, редакціями програм НТК питання щодо інформації про діяльність АН ВО України. В червні – вересні 2008р. з інформацією про досягнення та проблеми Академії на телеканалах УТ-1 та УТ-2 виступили Президент АН ВО України акад. Дубина М.І., акад. Рудик С.К., акад.Зозуля І.С., акад. Литвин В.П. Радіоканал «Ера» інформував громадськість про галузеві успіхи Академії.

Збагатилась за звітний рік науково-організаційна діяльність фахових Відділень Академії. їхні члени брали безпосередньо участь у плануванні науки, експертизі виконання окремими колективами науково-дослідних робіт, проведенні наукових семінарів, організації наукових конференцій, симпозиумів, очолювали редколегії видань, активно працювали у комісіях і експертних радах Міносвіти та ВАКу України. Стосується це передусім Відділень економіки; загально-технічного; медичного; філології та мистецтвознавства; енергетики та ресурсозбереження; механіки та машинобудування; історії науки, освіти і техніки; хімії та хімічної технології.

Успішно працювали в цьому році Відділення економіки (академік-секретар Е.А.Зінь), енергетики та ресурсозбереження (академік-секретар П.П.Говоров), механіки та машинобудування (академік-секретар Д.В.Бреславський), фізики і астрономії (академік-секретар І.Т.Горбачук), Відділення наук про Землю (академік-секретар В.В.Стецюк).

Проблематичними залишаються стосунки Академії з Міністерством освіти і науки України. З одного боку, маємо прихильне ставлення до Академії заступників Міністра І.О.Вакарчука. Але, на жаль, практичні дії по залученню Академії, її наукового потенціалу до багатогранної діяльності Міністерства, очевидно, ще попереду, бо не отримали підтримки МОН пропозиції Президії Академії про організацію Комітету освітлення України, про спільне видання періодики, підручників, участі членів Президії в міністерській колегії, комісіях, редакціях журналів тощо. А ці заходи, переконані, були б важливими й для міністерства і пожвавили б роботу Академії.

Щодо роботи керівного складу Президії, то належно виконували свої обов'язки більшість його членів. Так, віце-президенти С.К. Рудик і С.І.Табачников представляли Академію на підсумкових нарадах МОН, виїжджали для ознайомлення з роботою регіональних Відділень та центрів до Дніпропетровська, Житомира, Рівного, Умані, зробили ряд доповідей на конгресах, симпозіумах, конференціях. Виступали по радіо та телебаченню.

Віце-президент І.С.Зозуля займався організаційно-методичною роботою в Президії Академії, брав участь у складанні планів роботи, проведенні засідань Президії, в підготовці матеріалів до засідань, у обговоренні питань, що виносились на засідання та в підготовці рішень, у підготовці випуску інформаційного та наукового вісників АН ВО України, у проведенні засідань зборів медичного Відділення, розробці порядку денного, рішень, в організації і проведенні науково-практичних конференцій, а також сам постійно виступав з

доповідями. Він організатор виступів членів Президії по теле- і радіо тощо.

Успішно працював П.П.Говоров як віце-президент Секції технічних наук.

Значну участь у долі Академії, засідань Президії, підбору кандидатів на обрання взяв В.І. Шахун.

Чимало допомоги Академії у поліпшенні її матеріального становища, організації наукових з'їздів, конференцій, створенні умов праці апарату Президії надавав віце-президент С.І. Табачников.

Велику роботу по налагодженню зв'язків з науковою та освітянською громадськістю виконувало більшість секретарів-академіків. Так, на звітні збори АН ВО України в листопаді 2007 року були запрошені представники газет "Освіта", "Літературна Україна", "Молодь України". Академіки Дубина М.І., Говоров П.П., Ільницький І.Г., Рудик С.К., Ніколайчук В.І., Шимон Л.Л. та ін. неодноразово публікували статті з проблем діяльності Академії на сторінках газет "Літературна Україна", "Правда України", "Голос просвіти", "Освіта", "Освіта України", та "Інформаційному віснику". Наголосимо на тому, що "Літературна Україна"(головний редактор – П.М.Перебийніс, а нині – Загоржецький В.З.) всіляко пропагувала наукові успіхи Академії.

Заслуговує на увагу діяльність укрупнених Наукових центрів, які об'єднують наукові сили ВНЗ певних регіонів.

Досить успішно у звітному році працювали Придніпропетровський, Східний і Західний наукові центри, які очолюють академіки М.В.Поляков, Л.Л.Товажнянський та Р.Й.Кравців. За звітний період вони провели значну науково-організаційну роботу.

Змістовною і результативною була діяльність Дніпропетровського центру філології, який очолює акад. Д.Х.Баранник.

Успішно працював у звітному році Волинській академічний дім (голова Надзірної ради – к.ф.н., доц. Зубович В.С.). Разом з Волинським університетом провів три наукові

конференції, ряд презентацій нових книг, продовжував видання збірників "Проблеми славистики", "Філологічні студії", організував ювілейні урочистості, низку зустрічей із вченими, художні виставки тощо.

Шкода, що приклад Волинського академічного дому не наслідують у інших регіонах, зокрема в крупних містах України – Харкові, Дніпропетровську, Донецьку, Чернівцях, Ужгороді та ін.

І далі лишається невиконаним питання про прийняття колективними членами Академії усіх державних і недержавних ВНЗ України. А окремі ті, що вже давно прийняті, на жаль не виконують своїх обов'язків: з 68 вузів тільки 9 надіслали річні внески, а бюджет Академії, як відомо, складають, переважно членські внески-індивідуальні і колективні. До речі, 116 академіків досі значаться у боржниках.

Не можна з вдячністю не відзначити матеріальної і моральної допомоги з боку Харківського національного технічного університету (ХТУ), Дніпропетровського національного університету (ректор – Поляков М.В.), Дніпропетровського аграрного університету (ректор – Кобець А.С.), Львівського національного медичного університету (ректор – Зіменковський Б.С.), Національної академії ветеринарної медицини (ректор – Кравців Р.Й.), Кам'янець-Подільського педагогічного університету (ректор – Завальнюк О.М.), Дніпропетровської академії будівництва і архітектури (ректор – Большаков В.І.), Приазовського технічного університету (ректор – Волошин В.С.), Національного педагогічного університету ім.М.П.Драгоманова (ректор – Андрущенко В.П.), Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова (ректор – Сминтина В. А.) та ін.

Щоправда, є, на жаль, і інші приклади: досі не відгукувався на жоден лист ректор одного з найбагатших вузів України Лісовий Ю.М., не чути дружнього слова від ректора Житомирського педагогічного університету Петра Сауха, ректора Донецької академії архітектури і будівництва Євгена Горохова, Дніпропетровського хіміко-технологічного

університету Михайла Бурмістра, ректорів Волинського, Ужгородського, Запорізького, Прикарпатського та інших університетів. Всі вони – наші академіки. Всі вони добре знають, що без їхньої участі активна діяльність Академії неможлива.

Як взірць ставлення до Академії назву тут академіка Леоніда Леонідовича Товажнянського. В університеті, яким він керує, працює місцева організація наших академіків, планується видання "Вісника Східного наукового центру", а той красивий довідник "Вчені Академії наук вищої освіти України", який вже всі маєте, теж виданий за його ініціативою.

Не можу не сказати про Олександра Михайловича Завальнюка, чи Миколу Вікторовича Полякова, чи Станіслава Федоровича Поважного, академіка Зіменковського Бориса Семеновича.

Побільше б Академії таких ректорів – працювала і жила б АН ВО України з великою віддачею Україні.

Користуючись нагодою, висловлюю глибоку вдячність їм.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

СЕКЦІЯ ГУМАНІТАРНИХ І СУСПІЛЬСТВОЗНАВЧИХ НАУК

(Керівник – віце-президент В. Ф. Погребенник)

Науково-дослідну, науково-організаційну, науково-методичну та громадську роботу сім Відділень Секції гуманітарних наук (історії та методології освіти, науки і техніки; філософії; філології та мистецтвознавства; права; педагогіки; історії; економіки; масової комунікації) у поточному році провадили згідно складених і затверджених планів роботи, в міру потреби коригуючи їх для реагування на виклики дійсності та подекуди збагачуючи.

Кількісний склад Відділень на кінець року був таким:

- відділення історії та методології освіти, науки і техніки – 19 академіків, 1 почесний академік;
- філософії – 17 академіків, почесних – немає;
- філології та мистецтвознавства – 31 академік, почесних – 5;
- права – 11 академіків, почесних – немає;
- педагогіки – 17 академіків;
- історії – 13 академіків;
- економіки – 12 академіків;
- відділення масової комунікації – 10 академіків.

Якісний склад: за посадовим статусом у системі вищої освіти України серед них є ректори (на цей час уже 5) і проректори ВНЗ, директори і заступники директорів інститутів, завідувачі кафедр, доценти і професори кафедр.

Упродовж звітнього року дійсні члени АН ВО України керували і виконували перспективні науково-дослідні теми (в т.ч. держбюджетні), керували діяльністю кафедр ВНЗ, наукових лабораторій (наприклад, тільки по Відділенню філології та мистецтвознавства, де лабораторні інституції не належать до типових, ними успішно керували академіки С.В.Шевчук, Л.К.Оляндер, В.Л.Удалов, О.Ю.Рубинський, А.П.Загнітко,

В.А.Личковах і ін.), проблемних груп і наукових студентських гуртків тощо.

За звітний період ряд Відділень зуміли підвищити результативність своєї праці за напрямками діяльності ВНЗ – наукової, організаційної, методичної, громадської тощо. Так, члени Відділення філософії у 2008 р. успішно завершили розробку наукових пріоритетних тем із філософських проблем державного управління (акад. І.Ф.Надольний), сучасного наукового статусу філософії та проблем її викладання у ВНЗ (акад. М.В.Попов), нової філософії освіти в інформаційному суспільстві (акад.В.О.Цикін), філософії гуманітарних знань (акад. В.А.Балух) та релігійної свідомості (акад. В.І.Воловик), мовної ситуації в Україні (акад. В.П.Горбатенко) тощо. Аналогічно успішно завершили дослідження 8 актуальних проблем науковці найвищої кваліфікації Відділення історії та методології освіти, науки і техніки, продовжуючи роботу над 5 іншими, не менш важливими.

Широким був спектр наукових досліджень, зокрема, у галузі правознавства Відділення на чолі з акад. В.І.Курилом. Його складають проблеми теорії права й адміністративно-правових відносин у різних сферах нашого життя, проблеми державного управління правоохоронними органами, проблеми кримінального, земельного, цивільного й ін. права тощо. Актуальність цих напрацювань об'єктивно підвищує той сумний факт, що сучасній Україні ще далеко до тріумфу конституційної законності й права в усіх сферах життя.

Специфікою роботи Відділення історії та методології освіти, науки і техніки стало те, що його члени на основі „ревізії” стану справ у цій галузі знання науково осмислювали продуктивні й сучасні теоретико-методологічні засади досліджень свого профілю. Необхідною організуючою передумовою для подальших наукових студій очільникам Відділення слушно бачиться, зокрема, „розгортання загальної інвентаризації всього, що зроблено українськими істориками науки, особливо в галузі впровадження їх надбань у сферу вітчизняної освіти”, що й зафіксовано відповідними

публікаціями членів Відділення. Новим явищем у діяльності Відділення стала робота над підготовкою програм і методичних посібників із дисциплін, що охоплюють усі напрямки природознавства і техніки, а також налагодження системної співпраці з відповідними регіональними центрами.

Відділення історії доклало чимало зусиль щодо ліквідації лакун, успадкованих від попередньої тоталітарної доби. Його академіки продовжували студії етносоціальних відносин, вітчизняного джерелознавства, етнічної історії, у т.ч. Голодомору 1932-1933 рр., та національно-визвольного руху, даючи наукову відповідь карпатознавчими роботами (акад. М.М.Вегеша русинській антидержавній політичній інтризі) тощо.

Відділення масової комунікації, як і інші в Академії, провело значну роботу щодо реформування високошкільної освіти на засадах Болонського процесу, науково-методичного забезпечення інтеграції журналістської освіти в європейську систему та координації підготовки журналістських кадрів у межах України.

Філологи і мистецтвознавці АН ВО, як і члени інших Відділень, не тільки виступали в Україні й закордоном із науковими доповідями на семінарах, конгресах та конференціях рівня від загальноуніверситетських до Міжнародних, керували на них роботою секцій, а й виступили їх організаторами (як-от Міжнародних конференцій „Взаємодія етнічних мов у контексті європейської інтеграції” у Луцьку – акад. М.В.Мірченко, „Україна в етнокультурному вимірі 18–21 століть” у Києві – акад. В.Ф.Погребенник і П.М.Чернега), а також плідно попрацювали у ДАК'ах, провели значну науково організаційну роботу в міністерських експертних комісіях, учених, науково-технічних і спеціалізованих радах та як рецензенти ряду підручників і посібників, члени редколегій різних видань, керівники дисертаційних досліджень (під керівництвом академіків тільки вищеназваного Відділення у 2008 р. захищено 33 кандидатських і 5 докторських дисертацій).

Академіки Відділення економіки виконали значну за обсягом та змістом наукову роботу, спрямовану на дослідження складних соціально-економічних процесів, що відбуваються в українському суспільстві, узагальнення специфічних особливостей економічної кризи в Україні, обґрунтуванню подальших напрямів розвитку та шляхів досягнення економічної стабільності. Провадилося й дослідження економічного та соціального стану регіонів України, транспортних технологій на автомобільному транспорті (акад. Е.А.Зінь), економічні аспекти формування ефективної системи вищої освіти в Україні (акад. І.О.Бочан), наукові основи формування нових економічних відносин між суб'єктами аграрного ринку і адаптації агропромислових формувань до ринкових умов (акад. Т.Г.Дудар), державне регулювання економіки в умовах глобалізації (акад. І.Р.Михасюк) тощо.

У 2008 р. академіками багатьох Відділень було закладено серйозну наукову базу й на 2009 р.: подано до друку значну кількість монографій, підручників, посібників тощо, які вийдуть наступного року. Результати проведених у 2008 р. досліджень активно впроваджувалися в науково-навчальну та виховну діяльність у ВНЗ України. Слід також відзначити конструктивну наукову співпрацю академіків із інституціями та дослідниками з інших країн (Польщі й Німеччини – акад. Л.Є.Дещинського, Польщі – акад. В.Д.Басай), дійове членство у міжнародних наукових товариствах (Президії Міжнародної академії з безпеки життєдіяльності – акад. О.Я.Пилипчука; Товариства історії медицини в Парижі – акад. Ю.К.Дупленка).

Здобутки науковців Академії не залишилися непоміченими. В 2008 р. вони були нагороджені відзнаками Академії „За успіхи у науково-педагогічній діяльності” (академіки Курило В.І., Шевчук С.В., Погребенник В.Ф. і ін.), а також державними, громадськими та церковними нагородами: орденом „За заслуги” II ст. та орденом Св.Володимира (акад. Д.В.Степовик) – орденом Архистратига Михаїла УПЦ (КП) (акад. Л.Є.Дещинський), Почесними відзнакою Міжнародної поліцейської асоціації (акад. В.І.Курило) та знаком академії

МВС Білорусі (акад. В.С.Кузьмичов), грамотами – Голови КМДА (акад. В.І.Курило) й Івано-Франківської облдержадміністрації (акад. В.П.Стефурак), іменною премією НАН України (акад. В.П.Горбатенко), Дипломом Української асоціації білетики „За вагомий внесок у розвиток білетики” (акад. М.В.Попов). Заслуженими діячами мистецтв і працівниками освіти стали академіки Д.В.Степовик, В.О.Цикін, В.О.Балух, кавалером литовського ордена „Тракайський лицар” – акад. В.А. Бітаєв. Академіки В.П.Горбатенко і М.В.Попов були удостоєні академічних нагород НАН і АМН України.

Основні здобутки Відділень у числовому вимірі:

1. За звітний період дійсними членами Відділення *філософії* АН ВОУ опубліковано 7 індивідуальних і колективних монографій – зокрема, такі вагомі праці, як „Філософські проблеми вищої освіти в контексті ХХІ століття” (К.: Педаг. думка, 15 др. арк.) акад. І.Ф.Надольного, „Мистецтво ікони: Рим, Візантія, Україна” акад. Д.В.Степовика (К.: Наук. думка, 2008, 30 др.арк.) „Творча спадщина Ібн Сіні та сучасність” (К.: Асканія, 23,5 др. арк.) за ред. акад. М.В.Попова, видано 7 підручників – серед них тритомна „Історія античної цивілізації” акад. В.О.Балуха (Чернівці: Наша книга, 2008, 120 др. арк.) та 6 навчальних посібників, 52 статті; проведено 20 Міжнародних та 72 Всеукраїнські наукові конференції.

2. Відділення *історії та методології освіти, науки і техніки* у 2008 р. за результатами завершення дослідження видало 4 монографії (у т.ч. „Історію науки і техніки в Україні” – анотований каталог дисертацій українських учених за 1979–2008 рр., укладений акад. О.Я.Пилипчуком, обсяг 11 др. арк.), а також 3 підручники та 7 навчальних посібників, 74 статті й тези. Академіки Відділення організували 6 конференцій, у т.ч. одну міжнародного рівня.

3. Наукові показники Відділення *філології та мистецтвознавства* є такими: організовано 7 (?) конференцій, у т.ч. 3 Міжнародних (а виступів на конференціях – аж 223, з них 95 на Міжнародних), видано 8 монографій, 4 підручники і 3

навчальних посібники (найбільший їх „вихід” у 2008 р. має акад. А.П.Загнітко), 5 словників (зокрема, капітальний „Словник літературознавчих термінів” за ред. акад. М.І.Дубини), 1 видання наукової спадщини діаспорної дослідниці Н.Ішук-Пазуняк (упорядкування, вступна стаття, примітки автора цих рядків), співавторство у 2 енциклопедичних виданнях. Окрім того, опубліковано 68 статей у 5 країнах Європи.

4. Відділення *права*: організовано 4 Міжнародних конференції, відбулося 45 виступів на наукових конференціях, семінарах тощо.

5. Відділення *масової комунікації* має дещо скромніший ужинок: 2 монографії (пера акад. В.Ф.Іванова), 1 підручник, 1 посібник, 77 статей, стосуються чомусь не тільки звітного року), провели 1 Міжнародну студентську наукову конференцію, за результатами якої вийшов збірник, та 1 презентацію на III Міжнародному форумі української діаспори.

6. Відділення *історії*: науковці провели 3 конференції, у т.ч. 1 Міжнародну - акад.П.М.Чернега (за результатами видано ч.6 наукового збірника НПУ ім.М.П.Драгоманова обсягом 50 др. арк.) та матеріали 6 круглих столів, узяли участь у 12 конференціях, видрукували 4 монографії - особливо вагомими серед них є книжка „Карпатська Україна в контексті українського державотворення” (Ужгород: Карпати, 2008, 25 др. арк.) акад. М.М.Вегеша та „Лиха коса голодомору” (К.: Україна, 2008, 35 др.арк.) акад. П.П.Панченка, 2 навчальних посібники (автори – академіки Ю.М.Мальчин і С.А.Макарчук), а також опублікували 26 статей.

Науковці Відділення економіки провели в поточному році 3 наукові конференції (у т.ч. академічний Форум у м. Рівному – академік-секретар Е.А.Зінь, 1 Міжнародну конференцію) й виступили ще на 18-ти, з них 7 Міжнародних, у Польщі, Туреччині й ін. Економісти АН ВО видали в 2008 р. 1 індивідуальну (книжка „Наукознавство” акад. В.С.Марцина - К., 2008, 30 друк. арк. - зайняла на Міжнародному форумі книговидавців „гран-прі” „Книга, на яку довго чекали”) та 4

колективних монографії, 2 підручники та 3 навчальних посібники, опублікували близько 30 статей.

У звіті Відділення філософії присутні два посутні побажання: 1) Відділенням слід ширше залучати фахівців із суміжних галузей знання для проведення інтердисциплінарних досліджень (світова наука сьогодні успішно робиться на „стиках” наукових спеціальностей); 2) В умовах постколоніальної доби більшої уваги вчених АН ВО України вимагають теоретичні проблеми основних галузей знань, питання сучасної методологічної озброєності досліджень, що відповідає насущним завданням „зміцнення зв'язку теорії та соціальної практики”, співдії науки і педагогічного „виробництва”.

ВІДДІЛЕННЯ ФІЛОЛОГІЇ ТА МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА *(академік-секретар С.В.Шевчук)*

Кількісний склад Відділення на кінець року: дійсних членів – 31.

Упродовж звітного року дійсні члени Академії наук вищої освіти України керували науковими темами з проблем літературознавства, мовознавства та мистецтвознавства; науковими лабораторіями: „Слов'янські літератури: проблеми, пошуки, перспективи вивчення”(Л.К.Оляндер). „Цілісно-системні дослідження” (В.Л.Удалов), „Сучасне театральне мистецтво” (О.Ю.Рубинський); „Сучасні синтаксичні теорії”(А.П. Загнітко); „Філософія як досвід життя”(В.А. Личковах); „Культура спілкування” (С.В.Шевчук) та ін.

Члени відділення керували, організовували проведення і брали участь у методичних і методично-наукових заходах: у міжнародних, всеукраїнських, регіональних і загальноуніверситетських конференціях, семінарах, круглих столах тощо.

У міжнародних конференціях – 93, зокрема: VII Міжнародний лінгвістичний семінар „Компаративістика і типологія у сучасній лінгвістичній науці: досягнення і проблеми (11-14 червня 2008), Международный лингвистический семинар (23-25 сентября 2008, Москва); 7-ая международная конференция (25-27 сентября, Владимир – А.П.Загнітко); Міжнародна конференція „Історична трансформація мистецтв” (АМУ, Київ та „Україна та діаспора” (ЧДПУ, м. Чернігів – В.А. Личковах); „Гнат Юра на шляху до Молодого театру” (28 лютого 2008, Київ); Міжнародна інтердисциплінарна конференція „Дні Адама Міцкевича в Криму (12 вересня 2008, Гурзуф – Р.Я. Пилипчук); Міжнародна конференція пам'яті Л.А. Булаховського (4 квітня 2008, Київ – Ю.Л.Булаховська); 10 міжнародних конференцій – Л.К.Оляндер; Міжнародний культурологічний конгрес (Санкт-Петербург, 008); Міжнародна конференція, присвячена 200-

річчю від дня народження М.В. Гоголя (Луцьк, 2008 – В.І.Удалов).

У всеукраїнських конференціях – 125: Василь Стус: життєві й творчі контексти (25 вересня 2008 – Донецьк); Наукова координаційна рада „ Закономірності розвитку мов і практика мовної діяльності: Пленум (Умань, 2008); Всеукраїнський соціолінгвістичний семінар (15 квітня 2008, Львів) – А.П. Загнітко; Національний театр імені М.Заньковецької; На маргінесах монографії Міхала Вітковського (Варшава,2008) – Р.Я.Пилипчук тощо.

Члени відділення не лише брали участь у міжнародних і всеукраїнських конференціях, а й самостійно організовували їх проведення. Міжнародна конференція „Взаємодія етнічних і планових мов в контексті європейської інтеграції” (Луцьк, 2008) – М.В. Мірченко.

Академіки відділення також брали участь у обласних семінарах. Один з таких пройшов у м.Донецьку 15-16 травня 2008, на якому розглядалися сучасні педагогічні технології: прикладний аспект. Брали участь у пленумах координаційних рад та наукових рад.

Протягом звітного року члени відділення написали 20 підручників, 28 посібників, 5 словників (М.І.Дубина, С.В.Шевчук, Р.В.Болдирєв, А.П.Загнітко, В.Л.Удалов), понад 150 статей. Академіками відділення прочитано спецкурси, спецсемінари, спецпрактикуми. Проведено тренінги із різних дисциплін. Написано відгуки на автореферати дисертацій. Під керівництвом академіків відділення захищено 33 кандидатські дисертації і 5 докторських. Академіки опонували дисертації на здобуття ступеня кандидата і доктора наук. Вони є членами експертних комісій з акредитацій різних спеціальностей, експертних комісій з мови, літератури і мистецтвознавства Департаменту науки Міністерства освіти і науки України; на замовлення міністерства рецензували посібники, підручники, статті, методичні рекомендації для учнів середніх шкіл, гімназій, коледжів, ліцеїв та студентів вищих навчальних закладів.

Акад. Дубина М.І. видав у співавторстві дуже важливу для фахівців і широкого читача працю «Словник літературознавчих термінів» (525с.). Створено словник на основі нових світоглядних засадах з використанням досвіду попередніх видань і містить понад 1500 термінів.

Опублікував 8 статей, присвячених принциповим питанням нашої дійсності, – відновлення автономії класичних університетів, про стримуючу роль ДАКу в розвитку української науки, про енергоносії в Україні, розвиток вузівської науки, поетику окремих письменників тощо.

Перу М.І.Дубини належить лівова частка «Історії Академії наук вищої освіти України», ряду довідників, статей у «Вісниках» Академії (науковому та інформаційному), передумов до окремих збірників статей, творчих портретів академіків та здійснення загальної редакції «Наукових записок АН ВО України».

Він був одним з організаторів багатьох наукових симпозіумів і конференцій, виступав з рядом доповідей на Міжнародних і Всеукраїнських конгресах, конференціях, семінарах, перед вченими, народними депутатами, а також громадськістю України. Керував написанням дисертаційних досліджень і як член спеціалізованих рад виступав опонентом при захисті дисертацій.

Академік О.Д.Міхільов протягом року працював над дослідженням теми «Розвиток і взаємодія художньо-естетичних систем». В групу, яку він очолював, входило 10 чоловік. Результат роботи – 3 підготовлених до захисту кандидатських дисертацій та 40 статей.

Надрукував три статті у наукових вісниках, взяв участь у 5 наукових та науково-практичних конференціях.

За його керівництвом видано Post Office-вісник, куди ввійшли філософсько-культурологічні та літературознавчі статті (обсяг 10 друк.арк.).

Він – член двох спецрад: спецради з захисту докторських та кандидатських дисертацій з філософії і

спецради з української та російської літератури (обидві в Харківському національному університеті ім. В.Н.Каразіна).

Протягом року виконував обов'язки заступника Постійної комісії з міжнародних відносин Харківської обласної ради депутатів.

У звітному році **акад. Корбозерова Н.М.** продовжувала розробляти проблеми генези романських мов, типологічного зіставлення романських і слов'янських мов, прагматичних явищ та когнітивного аналізу іспанської мови на синхронному зрізі.

Як наслідок, видала навчальний посібник з грифом МОН України: «Практична граматики іспанської мови: Навчальний посібник для студентів I курсу Інститутів та факультетів іноземної філології».

Під керівництвом акад. Корбозерової Н.М. підготовлена і захищена 1 кандидатська дисертація аспірантки та асистента кафедри іспанської та італійської філології Толстової О.Л. Отримали підтвердження ВАК кандидатські дисертації Мариненка П.І. та Настенко С.В.

За керівництвом акад. Корбозерової Н.М. вийшли в світ два збірники. Взяла участь у міжнародних конференціях: «Образ світ в творчості Т.Шевченка: бачення національного і загального»; «Світоглядні горизонти філології: традиції та сучасність».

Акад. Корбозерова Н.М. є членом Науково-методичної комісії МОН України та Науково-методичної комісії Інституту філології КНУ, членом спеціалізованої ради Д.26.001.11 в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка та членом спеціалізованої ради Д.26.054.02 Київського національного лінгвістичного університету.

Члени Відділення отримали нагороди

- С.В. Шевчук Знак „**За наукові досягнення**” Міністерства освіти і науки України.

- 26 листопада 2008 року Сокол О.В. нагороджений „**Почесною відзнакою**” Одеської обласної ради (від 19.11.2008

року) та „*Подякою*” Голови Одеського обкому профспілки працівників культури України „за самовіддану плідну працю”.

- 18 січня 2008 року в Одесі відбулось нагородження Одеської музичної академії імені А.В. Нежданової *Дипломом переможця в номінації „Лідер у сфері освіти”* щорічного рейтингу популярності „*Народне визнання - 2007*” людей й подій Одеси і Пам’ятним вимпелом переможця. Відображення нагороди в публікаціях видань об’єднання „*МЕДІА-ХОЛДИНГУ*”.

Список друкованої продукції членів Відділення:

Словники

1. Загнітко А.П., Шукіна І. Загнітко А.П., Шукіна І.А. Великий тлумачний словник. Сучасна українська мова. – Донецьк: ТОВ ВКФ “БАО”, 2008. – 704 с. (108,9 друк. арк.)
2. Загнітко А.П., Данилюк І.Г. Найновіший англо-український українсько-англійський словник: 100 000 слів. – Донецьк: ТОВ ВКФ “БАО”, 2007. – 1120 с. (76,5 друк. арк.)
3. Шевчук С.В. Російсько-український словник ділового мовлення. - К.: Вища школа, 2008.- 487с.
4. Болдирев Р.В. Етимологічний словник української мови: Т.5.- К.: Наук.думка, 2008.-703с.
5. Пилипчук Р.Я. Енциклопедія сучасної України. – К., 2008. – Т.8.
6. Пилипчук Р.Я. Українська музична енциклопедія. – К., 2008. - Т.2.
7. Дубина М.І. Словник лінгвістичних термінів. – К., 2008.

Видання монографій, посібників, статей

а) монографії

1. Загнітко А.П. Основи дискурсології. – Донецьк: ДонНУ, 2008. – 194 с. (15,54 друк. арк.)
2. Загнітко А.П. Теорія сучасного синтаксису: Вид. третє, виправлене і доповнене. – Донецьк: ДонНУ, 2008. – 294 с. (18,38 друк. арк.)

3. Загнітко А.П., Михальченко М.М. Основи психолінгвістики. – Донецьк: ДонНУ, 2008. – 223 с. (16,73 друк. арк.)

4. Шевчук С.В. та ін. Українська мова: комплекс.підготов.до тестування: навч.посіб.- К.: Арій, 2008.- 640 с.

5. Шевчук С.В. Сучасна українська літературна мова: Навч.посібн. – К.: Арій,2008. – 384с.

6. Шевчук С.В. Ділове мовлення. Модульний курс: Підручник. – К.: Арій., 2008. – 448с.

7. Міхільов О.Д. Post Office,- Харків,2008. – 240с.

8. Оляндэр Л. Максим Горький: текст и гипертекст. – Луцк: Изд-во Волинская областная типография. – 164с.

б) науково-навчальні видання

1. Загнітко А.П. Основи дискурсології. – Донецьк: ДонНУ, 2008. – 194 с. (15,54 друк. арк.)

2. Загнітко А., Михальченко М. Основи психолінгвістики: Науково-навчальне видання. – Донецьк: ДонНУ, 2008. – 233 с. (16,73 друк. арк.)

3. Загнітко А.П. Лінгвістика тексту: Теорія і практикум. – Вид 2-ге, доп. і перероб. – Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2007. – 313, 20 с. (18,19 друк. арк.)

в) наукові статті

1. Загнітко А. Доцентрово-відцентрові тенденції в сучасній термінології синтаксису // Українська термінологія і сучасність: Зб. наук. праць – Вип. VII / Відп. ред. Л.О. Симоненко. – К.: КНЕУ, 2007. – С. 12-18. (0,6 друк. арк.)

2. Загнітко А. Ступені і рівні прийменниковості // *Ukrainica III: Současna ukrainistika: Problémy jazyka, literatury a kultury.* – Č. 1. – Olomouc: Univerzita Palackého, 2008. – S. 17-23. (0,4 друк. арк.)

3. Загнітко А.П. Категорійність тексту: закономірності актуального членування // Матеріали VI Міжнародного конгресу українців: Мовознавство. Зб. наук. статей. – К., 2007. – Кн. 5. – С. 82-102. (1,2 друк. арк.)

4. Горпенко В.Г. Вітчизняний кінематограф: особливості архітектоніки фільмів / Нариси з історії кіномистецтва України.- К.: «Інтертехнологія», - 2008.

5. Рубинський О.Ю. Реалістичний метод у театрі ляльок. – Харків,- 2008.

6. Личковах В.А. Філософія як досвід життя. Людське співвідношення та філософування// Філософсько-антропологічні студії.- 2008.- К.: Стилос, 2008.- С.153-160.

7. Личковах В.А. Метафізика дивовижності та естетика зачарованості Чернігово-сіверського краю// Totallogy: постнекласичне дослідження. – К., 2008. – С. 467-475.

22. Краснова Л.В. Цілісність поетичної структури: Андрій Малишко - „Україно моя!“// Теорія літератури. – Дрогобич: Посвіт, 2008.

9. Мірченко М.В. Надкатегорія настанови // Лінгвістичні дослідження. – Харків, 2008.- С.125-132.

10. Мірченко М.В. Когнітивно-лінгвістичні параметри мовної картини світу та рівні категорійності // Науковий вісник ВНУ: Філологічні науки, - 2008.-С.46-49.

11. Афанасьєв Ю.Л. Соціологія мистецтва як естетика доконаного факту // Філософська думка. – 2008. №2 - С. 143-146.

12. Афанасьєв Ю.Л. Оцінка антикваріату – проблема культурологічна // Вісник ДАКККіМ, 2008, №3 .

13. Пилипчук Р.Я. Відоме і невідоме про Адама Барцицького // Студії мистецтвознавчі. – К., 2008. – Ч. 2. – С.12-26.

14. Пилипчук Р.Я. Анатолій Гарматюк у листах до мене і в спогадах моїх // Миті життя гумориста і сатирика Анатолія Гарматюка. – Вінниця, 2008. – С.167-206.

15. Булаховська Ю.Л. Деякі міркування з приводу дієслова у творах поетичних // Проблеми семантики слова, речення та тексту. – К., 2008.

16. Булаховська Ю.Л. Про польську поезію першої і другої половини ХХ століття // Київські полоністичні студії. – К., 2008.

Працівники науково-дослідного Інституту Лесі України при Волинському національному університеті продовжують роботу над створенням енциклопедії «Лесі Українка», узгодженням її структури, вивченням джерельної бази та систематизації бібліографії досліджень про письменницю.

ВІДДІЛЕННЯ ІСТОРІЇ
(*академік-секретар Кляпчук С.М.*)

Відділення історії станом на листопад 2008р. нараховує 13 членів: Горбул О.Д. (м. Київ), Добровольський А.О. (м.Одеса), Вегеш М.М. і Задорожний В.Є. (м.Ужгород), Кривчик Г.Г. (м.Дніпропетровськ), Когутяк М.В. (м.Івано-Франківськ), Ляхоцький В.П. (м. Київ), Макарчук С.Н. (м.Львів), Мальчин Ю.М. (м. Київ), Панченко П.П. (м. Київ), Кляпчук С.М. (м. Київ), Іваненко В.В. (м. Дніпропетровськ), Чернега П.М. (м. Київ).

У звітному році найбільш активно працювали академіки: Вегеш М.М., Задорожний В.Є., Макарчук С.Н., Панченко П.П. і Чернега П.М. Зокрема, **академік Вегеш М.М.** протягом 2008р. надрукував серію статей під рубрикою «Карпатська Україна 1938-1939 років через призму міжнародних відносин (21 стаття), в тому числі підсумкову статтю «Щастя і горе Карпатської України», «До витоків українського державотворення» та монографію «Карпатська Україна в контексті українського державотворення» (Ужгород: Карпати, 2008).

Плідно працював **академік В.Є.Задорожний**, який протягом 2008 р. опублікував наукові статті «Броди як стратегічний вузол української геополітики: минуле і сучасне», «Україна на перехресті геополітичних інтересів», «Історіографія української дипломатії», «Етнографія Буковини в наукових дослідженнях Георгія Котеленка». Подано до друку «Курс історії української культури» обсягом 432 с., статтю «Вплив євроінтеграційних процесів на економічний розвиток України 1991-2007 років».

Активно працює **академік Панченко П.П.** З-під його пера вийшла цікава і ґрунтовна праця «Лиха коса голодомору» (вид-во «Україна», 35 др.арк.). Він провів 5 круглих столів з історії українського козацтва, присвячених українській революції доби Б.Хмельницького, а академік С.А.Макарчук підготував і видав цікавий навчально-методичний посібник

«Етнічна історія України» (К.: Знання. – 24,8 др.арк.). В цілому ж його науковий доробок як історика та етнолога надзвичайно великий. Він видав понад 250 наукових і навчально-методичних праць, в тому числі 8 монографій і посібників з ділянки етносоціальних відносин, вітчизняного джерелознавства, етнічної історії та національно-визвольного руху.

Цікаві досягнення має **академік Чернега П.М.** На базі Національного педагогічного університету ім. Драгоманова в 2008 році проведено міжнародну наукову конференцію (21-22 травня) «Україна в етнополітичному вимірі XVIII-XXI століть», за керівництвом АН ВО України та університету випущено науковий часопис (вип.6) обсягом 50 др.арк. Члени кафедри етнології провели круглий стіл (листопад 2008р.) – «Голодомор 1932/1933 рр. як прояв антиукраїнської політики – політики Сталінського режиму. Соціально-економічні та політичні наслідки».

Має ряд досягнень **академік Добровольський А.**, видавши дві монографії: «Кочовий стан причорноморського Лукомор'я» (X- XVIII ст.), 12 арк.) та «Подземные тайны Одессы», (7 арк.).

Академік Мальчин Ю.М. підготував і видав навчально-методичний посібник «Україна у Другій світовій війні» (10 др.арк.) та провів дві науково-практичні конференції: «Європейський вимір самоврядування» (квітень-травень) і «Правове забезпечення регіональної політики та місцевого самоврядування» (квітень-травень).

ВІДДІЛЕННЯ ФІЛОСОФІЇ
(*академік-секретар М.В.Попов*)

До складу Відділення філософії входить 17 академіків-фахівців філософії. За своїм посадовим статусом в системі вищої освіти України:

ректорів вузів – 4 (акад. Андрущенко В.П., акад. Саух П.О., акад. Скотний В.Г. і Владика Димитрій (Духовна академія КП);

проректорів вузів – 3 (акад. Воловик В.І., акад. Горбатенко В.П., акад. Бітаєв В.А.);

деканів – 2 (акад. Балух В.О., акад. Баранівський В.Ф.);

завід.кафедрами – 3 (акад. Цикін В.О., акад. Гвоздік О.І., акад. Юрій М.Ф);

професорів – 5 (акад. Степовик Д.В., акад. Надольний І.Ф., акад. Попов М.В., акад. Крисаченко В.С., акад. Шерба П.С.)

Протягом 2008 р. склад Відділення залишався незмінним. Відбулися деякі кадрові переміщення, а саме:

1) акад. Горбатенко В.П. призначений заст.директора Ін-ту держави і права НАН України;

2) акад. Баранівський В.Ф. – декан Ін-ту фінансів МФ України;

3) акад. Крисаченко В.С. перейшов на посаду референта НДІ СБУ України;

4) акад. Попов М.В. посів посаду професора кафедри філософії та соціології НМУ ім.О.О.Богомольця.

Активна діяльність академіків Відділення була відзначена державними та громадськими відзнаками, а саме:

Акад.Степовик Д.В. нагороджений орденом «За заслуги» II ст. та орденом Святого Володимира; академіки Степовик Д.В., Цикін В.О., Балух В.О. – отримали Почесні звання «Заслужений діяч мистецтв» та «Заслужений працівник освіти».

Акад. Бітаєв В.А. нагороджений литовським орденом «Тракайський лицар». Акад. Горбатенко В.П. відзначений іменною премією НАН України.

Акад. Попов М.В. – дипломом Української асоціації по біоетиці « За вагомий внесок у розвиток біоетики».

Академіки Горбатенко В.П. та Попов М.В. удостоєні академічних нагород НАН та АМН України за монографічні дослідження.

За звітний період Відділення філософії нарощувало розмах та обсяг своєї діяльності за всіма напрямками вузівської роботи: наукової, методичної, організаційної, громадської. Протягом звітного року було завершено розробку державних наукових тем, які належали до пріоритетних наукових розробок, а саме:

філософські проблеми державного управління (акад. Надольний І.Ф.);

нова філософія освіти в інформаційному суспільстві (акад. Цикін В.О.);

філософія гуманітарних знань: раціональність та духовність (акад. Балух В.А.);

філософія релігійної свідомості (акад. Воловик В.І.);

актуальні проблеми методології історії філософії (акад. Саух П.Ю.);

нова соціально-культурна реальність в Україні: методологія та наукова частина її дослідження (акад. Бітаєв В.А.);

мовна ситуація в Україні (акад. Горбатенко В.П.);

сучасний науковий статус філософії: методологічні та методичні проблеми її викладання у вузі (акад. Попов М.В.).

Розробка цих наукових тем супроводжувалася публікацією монографічних досліджень, статей та проведенням наукових конференцій.

За звітний період академіки Відділення (разом з авторськими колективами) опублікували 7 індивідуальних та колективних монографій з актуальних філософсько-методологічних проблем гуманітарної науки, провели 92

міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Прикметною подією 2008 р. стала підготовка колективної монографії «Творча спадщина Ібн Сіні та сучасність» (гол. ред. акад. – Попов М.В.).

Це перше в історії вітчизняної наукової гуманітаристики новаторське та толерантне дослідження важливого історичного етапу розвитку духовної світової культури, пов'язаного із діяльністю енциклопедиста раннього арабського Відродження – перського вченого, медика, громадського та культурного діяча Ібн Сіні. Всебічна творча спадщина генія арабського раннього середньовіччя розглядається на тлі сучасних актуальних проблем розвитку науки, медицини, духовної культури. У підготовці монографії взяли активну участь вчені НАН, АМН України, АН В О та вчені медичного університету ім.О.О.Богомольця. Монографія вийшла у видавництві «Асканія» обсягом 23,5 др.арк.

Слід також назвати такі монографії: акад. Надольний І.Ф. видав «Філософські проблеми вищої освіти в контексті ХХІ століття». – К.: Педаг.думка, 2008. – 352 стор.; акад. Саух П.О. з співавт. «З людьми, Богом і Україною». – К.: МАУП, 2006. – 396 стор.; «Політична система і громадянське суспільство: європейські та українські реалії» – кол.монографія. – К., 2007. – 396 стор. (автор 11 розділу акад. Горбатенко В.П.).

Остання колективна монографія має надзвичайне наукове та соціальне значення, оскільки на високому науковому рівні досліджує політико-юридичні реалії нашого сучасного суспільства. Головною суперечністю вказаних соціальних реалій є боротьба (відкрита чи прихована) між тоталітарною та ліберально-демократичною тенденціями функціонування та розвитку суспільства та забезпечення природних і громадянських прав людини. Залишається лише на практиці суспільного життя довести теоретичну цінність фундаментальної проблеми сучасного соціального розвою.

Вихід згаданих монографій свідчить, що академіки Відділення філософії ґрунтовно опановують освітні потреби

сучасної української держави, проблеми духовного та освітнього розвитку суспільства. Всього по Відділенню видано наукової літератури обсягом близько 100 др.арк.

Організація та проведення наукових та науково-практичних конференцій стало випробуваною та визнаною формою науково-теоретичної апробації результатів пошукових та планових наукових досліджень в середовищі філософської спільноти. За звітній період було проведено за активною участю академіків 72 науково-практичні конференції із найактуальніших проблем розвитку науки, філософії, вищої освіти та інновацій у цих галузях духовної культури.

Важливою сторінкою цієї діяльності Відділення філософії стало міжнародне співробітництво фахівців із названих галузей знань. У 2008 р. академіки Відділення взяли участь у 20 міжнародних конференціях, симпозіумах, семінарах, конгресах.

Окремо слід сказати про позитивний досвід такої роботи.

За звітній період проведено ряд міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій за тематикою гуманітарно-філософських проблем сьогодення.

Так, в липні 2008 р. на базі Сумського педуніверситету була проведена Всеукраїнська наукова конференція «Планетарна цивілізація. Наука. Освіта», на якій були обговорені стан сучасної цивілізації, наукового знання та проблеми освіти в рамках Болонського процесу.

У жовтні 2008 р. на базі кафедри філософії НМАПО був проведений 5 міжнародний симпозіум з біоетики, на якому з доповіддю «Інтеграція сучасних знань як методологічна проблема розвитку біоетики» виступив акад. Попов М.В. В симпозіумі взяли участь вчені з США, Росії, Молдови, Хорватії, Литви та інших держав.

Академік Попов М.В. також підготував виступ на Всеукраїнській конференції з проблем туберкульозу, яка відбулася у листопаді ц.р.

Активно здійснювалася підготовка наукових кадрів з філософських дисциплін. Академіки Відділення підготували 2 доктори та 11 кандидатів філософських наук.

У якості та побажань доцільно звернути увагу на наступне.

По-перше. Оскільки актуальним ресурсом ефективності наукових досліджень все більше виступає практика інтеграції різних галузей знань у вивченні проблем системного характеру об'єктивних процесів (від проблеми людської патології до глобальної екологічної кризи), нам належить ширше залучати спеціалістів із дотичних галузей знань для дослідження нагальних проблем як наукового пізнання, так і впровадження їх результатів у соціальну практику.

По-друге. Нам, власне, конче необхідно привернути увагу до теоретичних питань основних галузей знань (наукових, медичних, гуманітарних, етичних, соціальних) з метою зміцнення зв'язку теорії та соціальної практики, науки та методики вищої освіти та підготовки сучасних фахівців.

ВІДДІЛЕННЯ ІСТОРІЇ ОСВІТИ, НАУКИ І ТЕХНІКИ (академік секретар *О.Я.Пилипчук*)

У планах роботи Відділення в поточному році певне місце займав критичний перегляд тематики, що був розроблений українськими істориками науки і техніки, спрямованої на укріплення теоретико-методологічних засад їхніх досліджень. Більш «заземленим», але не менш важливим аспектом діяльності відділення було розгортання загальної інвентаризації всього, що зроблено українськими істориками науки, особливо в галузі впровадження їх надбань у сферу вітчизняної освіти: які курси і де читаються, які підручники та посібники вийшли у світ. Вийшла у світ книга «Історія науки і техніки в Україні: Анотований каталог докторських і кандидатських дисертацій вчених України (1979-2008)»: Укладач О.Я. Пилипчук. Це дозволило виявити напрямки, найменш забезпечені навчально-допоміжними розробками, і спрямувати на них посилену увагу. Тепер в Україні – 13 докторів наук і 106 кандидатів наук із спеціальності 07.00.07 – історія науки і техніки.

У Відділенні – 20 академіків. Один з них – почесний.

У 2008 році членами Відділення було здійснено такі заходи:

Щоквартально проводилися засідання Відділення з обговоренням актуальних питань розвитку історії науки та впровадження її досягнень у навчальний процес. Помітний внесок у прискорення цього процесу відіграли засідання, проведені в рамках Міжнародної науково-практичної конференції "Історія науки і техніки в соціокультурному вимірі" (Київ, 19-20 вересня 2008р.); XIII конференції молодих істориків освіти, науки і техніки (Київ, 23 травня 2008 р.), VII Всеукраїнської науково-практичної конференції "Актуальні питання історії науки і техніки" (Київ, 2-3 жовтня);

Членами Відділення організовано 6 конференцій. Крім цього, члени Відділення активно виступали на різних з'їздах, симпозіумах, як вітчизняних, так і з міжнародною участю,

зробили змістовні доповіді на міжнародних форумах. Так, академік О.Я.Пилипчук виступив з доповіддю на 5-му Конгресі українців (18-23 червня 2008 р., м. Сімферополь), Міжнародній конференції в Санкт-Петербурзі на тему «Діяльність академіка П.П. Сушкіна в Петрограді-Ленінграді (1921-1928)», С.П.Руда «Роль морських біологічних станцій у вивченні фауни морів». Академік Ю.К.Дупленко зробив доповідь «Біоетика та її складові» на міжнародному XI Конгресі федерації Українського лікарського товариства (Полтава, 28-30-го серпня); академік В.І.Онопрієнко виголосив доповідь «Діяльність учених-геологів в Тарту і Україні» на XII Балтійській конференції з історії науки (Вільнюс, 5-7 жовтня) тощо.

У поточному році академіками Відділення видано: підручників – 3, навчальних посібників – 7, монографій – 4, методичних рекомендацій – 8, статей, тез – 74.

Академік Л.М. Бесов:

Керівництво академіком Л.М. Бесовим виконання кафедрою історії науки і техніки Національного технічного університету „Харківський політехнічний інститут” теми „Науково-дослідна робота вищої технічної школи України по підвищенню ефективності промислового виробництва на етапі науково-технічної революції”. Робота виконується в рамках державного замовлення МОН України.

На кафедрі історії науки і техніки НТУ „ХПІ” під керівництвом академіка Л.М. Бесова систематично ведеться підготовка кадрів вищої кваліфікації. На сьогодні тут в докторантурі навчається 2 докторанта, в аспірантурі – 3 аспіранта і два здобувачі наукових ступенів.

Опублікував монографію «Научно-исследовательская работа в технических университетах Украины» // Интеграция науки и образования – ключевой фактор построения общества, основанного на знаниях. (К., 2008. – С. 226 – 231).

Академік В.А. Гайченко:

Вийшло 7 статей, у т.ч. 4 наукові та 3 рецензії на монографії. Підготовлена типова навчальна програма

дисципліни "Радіобіологія" для студентів аграрних університетів. Підготовлено 3 навчально-методичних посібника з загальних проблем екології та два з лісової радіоекології. Прорецензовано 3 докторських дисертації та 8 кандидатських, у т.ч. офіційне опонування однієї докторської та 3 кандидатських.

Член редколегій чотирьох наукових журналів – "Ядерна фізика та енергетика", "Агроекологічний журнал", "Аграрна наука і освіта", Проблеми екології лісів і лісокористування на Поліссі України".

Член двох спеціалізованих вчених рад по захисту докторських дисертацій.

2008 року вийшов друком затверджений МОН України підручник "Біологія" (у співавторстві) та четверте видання навчального посібника з грифом МОН "Основи безпеки життєдіяльності", а також друге видання "Видатні постаті України".

Академік Л.О. Гріффен:

Організатор конференцій: 1-а Міжнародна наукова конференція «Технічний музей: історія, досвід, перспективи». Київ, 15-17 травня 2008 р.; 7-а Всеукраїнська наукова конференція «Актуальні питання історії науки і техніки». Київ, 2-3 жовтня 2008 р.

Головний редактор журналу «Питання історії науки і техніки». Голова спеціалізованої вченої ради К 26.252.01 з щойно відкритої ВАК спеціальності 26.00.05 – музеєзнавство. Пам'ятокзнавство. Академік Академії інженерних наук Російської Федерації. Заступник голови Українського національного комітету Міжнародного комітету зі збереження індустриальної спадщини (ТІССІН)

Академік Л.Є. Дещинський:

Протягом звітного періоду підготував і опублікував монографію: «Україна в міжнародних відносинах ХХ ст.». - Львів, 2008. – 386 с., а також підручники з грифом МОН України: «Історія України та її державності». – Львів, 2008. – 420 с.; «Історія науки і техніки», Львів, 2006 р. – 360 с.; 12 методичних розробок з вивчення історії України, її

державності, військової історії, Збройних сил України. Оpubлікував у газетах і фахових журналах 12 наукових статей.

Брав участь і виступав з доповідями на 2-х міжнародних і 8 регіональних наукових конференціях. Підготував до захисту, як науковий керівник, 4 кандидатів наук з військової історії України. Здійснював керівництво 4-ма аспірантами, і є науковим керівником 2-х докторантів наук з військової історії та історичних наук.

Брав участь у розробці спільних наукових досліджень з науковцями Польщі (Краків, Люблін, Варшава), Німеччини (Мюнхен), а також у роботі Міжнародного наукового центру при НУ «Львівська політехніка» щодо вивчення «Голодомору» та «Голокосту» в Україні.

На сьогодні є головою спеціалізованої Вченої Ради з військової історії 20.02.22, де захистили дисертації у 2008 р. 8 кандидатів наук і 1 доктор наук. Відповідальний редактор фахового вісника «Держава та армія», а також керує науковою школою з військової історії України. Указом Патріарха Київського і всієї Руси-України Філарета від 28 грудня 2007 р. за заслуги з відродження духовності в Україні та утвердження Помісної Української Православної Церкви нагороджений орденом Аристарха Михаїла.

Академік Ю.К. Дупленко:

Виконував дві наукові теми: Ставлення до білетики в Україні (соціологічний аналіз) та Історія інститутів, наукових проблем і розвитку кадрового потенціалу (бібліографікожачик) НАН України (До 90-річчя НАНУ).

Організував Круглий стіл в НаУКМА з білетики (7 лютого 2008 р.) із запрошенням представників наукової громадськості Києва. Брав участь у симпозиумі НМАПО (5-й міжнародний) з білетики науки та технологій (Київ, жовтень 2008 р.) і міжнародній конференції (23 конференція країн Балтії) з історії науки (Рига, жовтень 2008 р. 2008 р.) з доповідями. Був опонентом 3-х дисертантів на ступінь кандидата історичних наук. Є членом Міжнародного товариства з історії медицини (Паріж).

Академік С.А. Макарчук:

Здано до друку збірник наукових статей «Галичина: етнічна історія». Вийшов навчальний посібник «Етнічна історія України. – К.: Знання, 2008. -472 с. Загалом, вийшло з друку 7 наукових статей, присвячених етнічній історії України. Брав участь у 3-х наукових конференціях. Під керівництвом захистились два кандидати наук, два рази виступав офіційним опонентом.

Академік В.А. Маляр:

Виконував пошукову наукову роботу на тему: «Прогнозування порушень, профілактика і лікування та реабілітація репродуктивного здоров'я жінок в умовах природної нестачі йоду». З даної тематики отримано один патент, надруковано 10 наукових праць, організовано 1 конференцію, зроблено 3 доповіді. Під його керівництвом виконуються 2 кандидатські дисертації. У 2008 р. В.А.Маляром надруковано 5 статей на статтю в газеті «Старий замок» про охорону материнства на Закарпатті.

Академік О.Я.Пилипчук:

Виконував наукову тему «Історія освіти, науки і техніки в напрямках, школах, іменах». Підготував 3-х кандидатів наук. Опублікував 3 методичні посібники, брав участь у 4-х вітчизняних і 2 зарубіжних конференціях. Голова спеціалізованої Вченої ради із спеціальності «історія науки і техніки» в Державному економіко-технологічному університеті транспорту.

Академік-секретар Відділення історії та методології освіти, науки і техніки АН ВО України. Популяризував наукову та педагогічну діяльність АН ВО України серед науковців, освітян України. Член Президії Міжнародної Академії безпеки життєдіяльності.

Академік С.П. Руда:

Брала участь у 4 вітчизняних та 3-х міжнародних конференціях. Відповідальний секретар збірника наукових праць «Історія української науки на межі тисячоліть», член

редколегії журналів «Нариси з історії природознавства і техніки», «Питання історії науки і техніки».

Академік В.П. Стефурак:

Працював над темою «Використання мікробіологічних тестів для регулювання гомеостазу порушених екосистем». Опублікував одну монографію «Використання мікробіологічних тестів з метою біоіндикації стану екосистем Карпатського регіону», 2008. – 197 с. Підготував 1 доктора та 1 кандидата наук. Опублікував 4 методичних посібники, брав участь 4-х вітчизняних та 2-х зарубіжних конференціях. Отримав Грамоту Обласної держадміністрації за високий професіоналізм і вагомий внесок в розвиток науки та освіти на Прикарпатті.

Академік І.С.Нікольський.

Виконував наукову тему "Вивчити особливості направлено диференціювання стовбурових клітин та клітин-попередників в нейрональні, ендотеліальні клітини та остеобласти/остеокласти з метою їх подальшого застосування для трансплантації" (2007-2009). У 2008 році розроблені ефективні методи вирощування колоній мезенхімальних стовбурових клітин: стромальних клітин тимусу, кісткового мозку та ембріональної печінки миші і людини на пластиковій та скляній поверхнях.

Модифікована та оптимізована методика клонування регіональних гемопоетичних клітин в напівтвердому середовищі. Найбільш придатним виявився спосіб культивування регіональних гемопоетичних клітин в системі „агарова крапля - рідке середовище" з розміщеною в рідкій фазі суспензією лейкоцитів, які є джерелом КСФ.

Оптимізований метод остеогенної індукції стромальних клітин кісткового мозку людини в культурі за допомогою остеогенних чинників: дексаметазону, (3-гліцерофосфату та аскорбінової кислоти. Отримані результати щодо функціонально-фенотипічних особливостей цих клітин.

Отримав вищу кваліфікаційну категорію з клінічної імунології. Взяв участь у наукових конференціях: X Українська науково-практична конференція з актуальних питань клінічної лабораторної імунології, алергології та імунології (Київ, 22-23 квітня 2008 р.); Об'єднаний імунологічний форум (Санкт-Петербург, 30 юлія - 5 юлія 2008 р.); Наукова конференція з міжнародною участю "Нові кріотехнології для розв'язання фундаментальних і прикладних задач медицині" (Харків, 2008).

Опублікована 1 монографія і 7 робіт в періодичних виданнях.

Впродовж року активно розвивалися зв'язки з колегами ближнього (Росія, Азербайджан, Грузія, Литва) та далекого (Німеччина, Греція, Італія, Польща) зарубіжжя.

Академіки відділення вчасно отримували всі документи, які надсилалися Президією та секретаріатом Академії наук Вищої освіти України.

Протягом 2008 р. активно функціонували, завдяки зусиллям членів відділення, кафедри з історії науки і техніки (Харків, Одеса), дві спеціалізовані вчені Ради по захисту кандидатських дисертацій із спеціальності «історія науки і техніки» (Київський університет економіки і технологій транспорту та Переяслав-Хмельницький педагогічний університет). Робляться всі зусилля для об'єднання істориків науки і техніки, а також для видання довідника «Історики науки і техніки України» - в ньому понад 100 осіб, які захистили докторські та кандидатські дисертації.

У звітному році створено центри з історії науки і техніки в регіонах (Харкові та Одесі).

Висновки. Відділення історії освіти, науки і техніки за звітний період завершили дослідження 8 актуальних наукових проблем і продовжили розробку ще 5 не менш важливих проблем з історії науки і техніки, які є надзвичайно важливими для теорії і практики трансформації суспільства в нашій країні. Результати цих досліджень активно впроваджувалися в освітній процес, у навчально-виховний процес студентів та аспірантів. Це дозволило здійснювати підготовку кадрів найвищої

кваліфікації та підвищувати світоглядну підготовку спеціалістів різних галузей знання. У 2008 р. захистилося 27 осіб на звання кандидата історичних наук.

Суттєві зміни відбулися і в тематиці доповідей та виступів членів Відділення. Новим в діяльності Відділення стала праця над підготовкою програм і науково-методичних посібників з дисциплін, які охоплюють усі напрямки природознавства і техніки. Підготовлені програми і для кандидатських іспитів та подані до Міністерства світи і науки України.

Більш масштабним і різноманітним став характер набуття контактів з науковими і навчальними організаціями в низці регіонів. Так, сьогодні вже існують домовленості про науково-технічну і творчу співпрацю з низкою центрів з історії науки і техніки Одеської області, з Харківським політехнічним університетом, з Музеєм Авіації та космонавтики у м. Полтаві. В кожному окремому випадку ведеться співпраця згідно узгодженої програми, до якої належить надання методичної і наукової допомоги у підготовці спеціалістів з історії науки і техніки, проведення наукових досліджень та конференцій. У даному звіті неможливо повністю висвітлити роботу Відділення в усій її багатоманітності, така ця робота різнопланова.

ВІДДІЛЕННЯ ПРАВА
(*академік-секретар В.І.Курило*)

Кількісний склад Відділення права на кінець року – 11.

Якісний склад Відділення права:

- змінити місце роботи чи посаду:

1) Басай Віктор Давидович, змінив місце роботи – з директора Інституту права Прикарпатського Національного університету ім. В.Стефаника на директора НКЦ Одеської Національної юридичної академії у м. Івано-Франківську;

2) Діхтієвський Петро Васильович, змінив посаду – із завідувача кафедри теорії права на завідувача кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Національної академії прокуратури України.

- отримали нагороди:

1) Шамрай В.О. – Грамота КМУ України;

2) Кузьмичов В.С. – Почесний знак академії МВС Республіки Беларусь;

3) Курило В.І. – Почесна грамота Київського міського голови; 2) Відзнака АН ВО України «За успіхи в науково-педагогічній діяльності»; Почесна відзнака Міжнародної поліцейської асоціації «За мужність і професіоналізм» 1-го ступеню.

Наукова робота:

академіки відділення за звітний рік організували проведення 4-х міжнародних конференцій (Кузьмичов В.С. – 3, Курило В.І. – 1); взяли участь у 45 наукових конференціях, семінарах, круглих столах (Басай В.Д. – 2; Діхтієвський П.В. – 3; Дзера О.В. – 2; Калюжний Р.А. – 3; Кузьмичов В.С. – 11; Курило В.І. – 4; Носік В.В. – 15; Самохін А.В. – 3), у тому числі 7 зарубіжних (Кузьмичов В.С. – 4; Курило В.І. – 1; Самохін А.В. – 2).

- підготовка наукових кадрів:

під науковим керівництвом академіків відділення за звітний рік підготовлено 2 доктори юридичних наук (Дзера О.В. – 1, Калюжний Р.А. – 1); 15 кандидатів юридичних наук

(Дзера О.В. – 1; Калюжний Р.А. – 5; Кузьмичов В.С. – 2; Курило В.І. – 3; Носік В.В. – 1; Шамрай В.О. – 3).

Академіками відділення права здійснюється: наукове консультування написання 7 докторських дисертацій (Басай В.Д. – 2; Калюжний Р.А. – 4; Кузьмичов В.С. – 1); наукове керівництво 50 аспірантами та здобувачами (Басай В.Д. – 5; Дзера О.В. – 10; Калюжний Р.А. – 5; Кузьмичов В.С. – 5; Курило В.І. – 10; Носік В.В. – 5; Шамрай В.О. – 10).

Наукова міжнародна діяльність:

- членство у зарубіжних академіях та асоціаціях:

Курило В.І. – академік Міжнародної кадрової академії; доктор наук у галузі права Міжнародного відкритого університету Каліфорнії (США); професор Міжнародної академії технологічних наук.

Самохін А.В. – академік Міжнародної кадрової академії; голова комісії з охорони здоров'я та медицини Українського Національного комітету Міжнародної торгової палати.

Шамрай В.О. – академік Міжнародної кадрової академії; академік Міжнародної академії технологічних наук; академік Російської академії педагогічних і соціальних наук.

- участь у спільних міжнародних проектах:

академіки відділення за звітний рік приймали участь у виконанні 1 спільного міжнародного проекту – Басай В.Д. – спільний проект з юридичним факультетом Опольського університету (РП) «Адаптація кримінального законодавства РП і України до Європейських стандартів».

- виступи у пресі, на радіо, телебаченні: 3 виступи на телебаченні, 2 публікації у пресі (Носік В.В.);

Тематика науково-правових досліджень

академік Басай В.Д.	проблеми кримінально-процесуального законодавства; правове регулювання водних ресурсів
академік Дзера О.В.	проблеми права власності; проблеми договірної права
академік	адміністративні правовідносини у сфері

Діхтієвський П.В.	забезпечення безпеки людини і громадянина
академік Калюжний Р.А.	римське приватне право; інформаційне право; проблеми управління в органах внутрішніх справ
академік Колодій А.М.	проблеми теорії права
академік Кузьмичов В.С.	проблеми кримінального права
академік Курило В.І.	проблеми адміністративних правовідносин в аграрному секторі економіки та сфері земельних ресурсів
академік Носік В.В.	проблеми правового регулювання земельних відносин
академік Самохін А.В.	проблеми судово-медичних експертиз травматичних пошкоджень постраждалих в результаті насильницьких злочинів та ДТП
академік Шамрай В.О.	проблеми державного управління правоохоронними органами

Підсумовуючи тематику науково-правових досліджень, що проводяться дійсними членами Відділення права АН ВО України, можна зробити висновок про такі напрями досліджень відділення у 2008 році:

Широкий спектр науково-правових досліджень, що охоплює проблеми теорії права; проблеми адміністративно-правових відносин у сфері земельних ресурсів, аграрному секторі економіки, сфері забезпечення безпеки людини і громадянина, державного управління правоохоронними органами; проблеми кримінального та кримінально-процесуального права; проблеми природоресурсного, земельного права та цивільного права.

ВІДДІЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ **(академік-секретар Зінь Е.А.)**

Академіки Відділення (17 чол.) виконали значну за обсягом та змістом наукову роботу, спрямовану на дослідження складних соціально-економічних процесів, що відбуваються в українському суспільстві. Свої творчі сили, знання та досвід вони віддають узагальненню специфічних особливостей економічної кризи в Україні, обґрунтуванню подальших напрямів розвитку, забезпеченню економічної стабільності. Результати досліджень використані в підготовці рекомендацій органам влади, в навчальному процесі, в підготовці до видання підручників, навчальних посібників.

Акад. Е.А. Зінь продовжив дослідження економічного та соціального стану регіонів України в складі бюджетної теми „Дослідження регіонального соціально-економічного розвитку”. В роботі взяли участь викладачі кафедри регіонального управління НУВГП, результати оформлені у вигляді звіту, використані в навчальному процесі, в дипломному проектуванні.

Крім цього, акад. Е.А. Зінь продовжив дослідження транспортних технологій на автомобільному транспорті, обґрунтування раціональних технологічних процесів перевезення пасажирів та вантажів на території західних областей України. Результати досліджень доведені до відома працівників управління роботою транспорту у Рівненській області, використані для підготовки магістрів та спеціалістів.

За результатами наукової роботи він опублікував підручник „Регіональна економіка”. Друге видання. (К.: ВД „Професіонал”, 2008. – 525 с.); підручник „Основи зовнішньоекономічної діяльності” (у співавторстві) (435 с.); підготував до друку підручник „Управління роботою транспорту” (235 с.).

Науково-педагогічна діяльність **акад. І.О. Бочана** була спрямована за звітний період на формування ефективної системи вищої освіти в Україні. Досвід і здобутки частково

висвітлювалися у засобах МОН України, зокрема, в газеті „Освіта України”: статті „Олімпіада з туризму – 2008 відбулася у Львові” та „Професіоналів з туризму готують у Львові” (додаються).

Здійснив комплекс заходів з оптимізації навчального процесу, в першу чергу, щодо якісного виконання навчальних програм, запровадив через кафедри моніторинг кожної теми та її вплив на якісну модель формування фахівців ОКР „бакалавр” і „спеціаліст” по кожній спеціальності, сформував так зване „дерево фаху” кожної спеціальності.

Серед основних наукових праць акад. І.О. Бочана виділяються: «Про перспективи розвитку української економіки у поєднанні глибоких інституціональних перетворень з елементами ефективного державного регулювання» // Науковий вісник ЛДФА, №2. – Львів, 2007. – С. 39-43; «Сучасні тенденції розвитку туризму в контексті європейських і світових вимог» // Міжнародна науково-практична конференція Міністерства культури і туризму України. Збірник наукових праць №1, 2007. – С. 1-7; Навчальний посібник „Основи економічної теорії – азбука сучасного бізнесу”. К.: Вид-во „Знання”, 2008. – 300 с.

Акад. Т.Г. Дудар здійснював керівництво бюджетною науковою темою: „Наукові основи формування нових економічних відносин між суб'єктами аграрного ринку і адаптації агропромислових формувань до ринкових умов”.

Опублікував наукові праці: Вчені економісти-аграрники консолідують сили на пріоритетні напрями розвитку сільського господарства // Економіка АПК, 2008, № 5. – С.30-33. (0,32 арк.); Стратегічні орієнтири розвитку агропродовольчого ринку України // Матеріали III Міжнародного Форуму молодих вчених „Ринкова трансформація економіки постсоціалістичних країн: стан, проблеми, перспективи”. У трьох томах. Т.2. – Харків: ХНТУСГ. – 2008. – С. 178-179. (0,15 арк.); Вчені економісти-аграрники про пріоритетні напрями розвитку сільського господарства // Наук. Журнал „Вісник ТНЕУ”. Випуск 2. – Тернопіль, Економічна думка. – 2008. – С. 148-152.

(0,35 арк.); Напрями удосконалення економічної політики щодо підтримки позицій сільгосптоваровиробників на агроринку в контексті приєднання України до СОТ // Всеукраїнський науково-виробничий журнал // Інноваційна економіка. – 2008. – № 1. – С. 129-135. (0,90 арк.); Важливі чинники формування ефективної матеріально-технічної бази сільського господарства // Матеріали Міжнародного науково-практичного форуму „Екологічні, технологічні та соціально-економічні аспекти ефективного використання матеріально-технічної бази АПК” та ін.

Для забезпечення навчального процесу студентів із спеціальності „Менеджмент організацій” в 2008 р. підготовлено і видано таке навчально-методичне видання: Дудар Т.Г., Чорний Р.В., Дудар В.Т. Маркетинг. Програма і методичні вказівки з вивчення дисципліни для студентів спеціальностей 6.050100 „Економіка підприємства”, „Облік і аудит”. – Тернопіль: Економічна думка, 2008. – 28 с.

Акад. Кредісов А.І. У звітний період працював ректором Міжгалузевого інституту управління МОН України та завідувачем кафедри менеджменту цього ж інституту.

В цей період продовжував досліджувати проблеми менеджменту як теорії і як практики, особливості їх прояву і вирішення в Україні, Ці проблеми знайшли своє відображення в наукових та навчально-методичних працях, в засобах масової інформації.

У 2008 році були, зокрема, надруковані наукові статті: «Менеджмент у контексті розвитку економічної теорії» // Економіка України. – 2008; «Проблеми та перспективи розвитку корпоративного ВНЗ».

Було здійснене друге видання навчального посібника "Менеджмент: навчальні матеріали у схемах і формулах". За ред. А.І. Кредісова. - К.: "Знання України", 2008. - 539с.

Крім того в газеті "Урядовий кур'єр" (2008, № 51) було надруковане інтерв'ю "Корпоративний ВНЗ: досвід, перевірений часом", а в журналі "Работа и учеба"(2008, 24) - "Представляємо ВНЗ: Міжгалузевий інститут управління".

У 2008 році здійснював наукове керівництво докторської і однієї кандидатської дисертації; двічі виступав офіційним опонентом; постійно працював у спеціалізованій раді по захисту кандидатських і докторських дисертацій Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Працював як відповідальний редактор збірника наукових праць Міжгалузевого інституту управління "Менеджмент", який включено до переліку наукових фахових видань України, та членом редколегії наукового журналу "Економіка України". Здійснював керівництво Київським маркетинговим клубом як його президент. Очолював оргкомітети 3-х наукових конференцій, в тому числі однієї Всеукраїнської "Формування правової держави в Україні в плебсологічному, як філософсько-правовому, осмисленні."

Акад. В.С. Марцин продовжував наукові дослідження в галузі економічних проблем, узагальнюючи національний та міжнародний досвід.

Опублікував дві колективні монографії: Розвиток економіки України в умовах глобалізації. – К.: Національна академія управління, 2008. – 326 с.; Українсько-польський досвід господарського розвитку та економічної співпраці. Люблін, 2008. – 148 с.

Підручники: „Економіка торгівлі”, друге видання, К. – „Знання”, 2008. – 606 с.; Наукознавство. К., 2008. – 608 с. (30 друк.арк.) зайняв на міжнародному форумі книговидавців „гранд-приз” „Книга, на яку довго чекали”; 11 статей в журналах „Вища школа”, № 5, „Проблеми науки”, №5, „Економіка розвитку”, №3, „Економіка фінансів і право”, №2, „Актуальні проблеми економіки”, №1, №7, „Фінанси України”, №4, №6, „Економіка розвитку України”, №6, №9, „Наукові праці Донецького технічного університету”, серія „Економіка” та ін.

Наукові дослідження використані для розробки навчально-методичного комплексу дисциплін у відповідності з вимогами програми MBA (Master of Business Administration).

Праця «Наукознавство» отримала міжнародне визнання, схвальну оцінку на сторінках академічних видань.

Акад. І.Р. Михасюк виконував наукові дослідження в складі бюджетної теми „Державне регулювання економіки в умовах глобалізації”. В результаті виконаних досліджень підготовлено теоретичні засади державного регулювання економіки щодо переходу від стихійного українського ринку через елементи економічної диктатури держави.

Опубліковані праці: Михасюк І.Р., Залога З.М., Сухай О.С. Розвиток транспортного підприємництва в українсько-польських євро регіонах: Монографія. – Львівський національний університет ім. І.Франка; Михасюк І.Р., Присяжна БЮ. Глобальні проблеми євроінтеграції і Україна. Монографія. ЛНУ ім. І.Франка, ВШПі М в Хшанове (Польща); I.Mykhasiuk: Specyfika Miedzynarodowych badan zachowan podmiotow rynkowych w warunkach globalizacji. Badania marketingowe zachowan podmiotow rynkowych. Pod red. Naykowo Andzeja Limanskiego i Ruzy Milic-Czerniak. Wyzsza szkola zarzadzania marketingowego i je zykow obcych w Katowicach. Katawice 2008, s. 245-253 (28-29 lutego 2008); Михасюк І., Бернацький І. Українське підприємництво в умовах глобалізації. Львів. Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. Навч. Посібник. – 54 с.

Акад. Е.А. Зінь здійснив організаційну роботу по проведенню на базі Національного університету водного господарства та природокористування академічного форуму ”Роль вищої освіти в науково-технічному та економічному розвитку України”, який відбувся в травні 2008 р.

Мета: обговорення та прийняття заходів та конкретних пропозицій АН ВО України, спрямованих на прискорення інноваційно-інвестиційного розвитку економіки України, раціонального використання природних, матеріальних та трудових ресурсів, покращення соціального стану та соціальної захищеності населення.

До участі у форумі були залучені академіки відділення економіки та загальнотехнічного відділення Академії наук

вищої освіти України, представники інших відділень та провідних вищих навчальних закладів України.

Акад. Е.А. Зінь також взяв участь в організації міжнародної конференції „Проблеми і механізми відтворення ресурсного потенціалу України в контексті євроінтеграції”. Очолив секцію „Регіональна економіка та управління”.

Акад. І.О. Бочан – організатор ряду міжнародних та Всеукраїнських наукових конференцій. Під час Міжнародної наукової конференції „Проблеми розвитку гірського туризму на транскордонних територіях Україна-Польща та шляхи їх розв’язання”, яка відбулася за підтримки Управління культури та туризму обласної державної адміністрації і Львівської асоціації розвитку туризму в рамках проекту „Створення Міжнародної українсько-польської Асоціації провідників по Карпатах”, визначено потреби і вимоги щодо якості рівня кваліфікації персоналу туристичної інфраструктури в Україні, зокрема, в розвитку гірського туризму. Ці завдання лягли в основу Програмної діяльності на найближчі роки. Проект втілюється в життя завдяки програмі „Добросусідство” Польща-Білорусь-Україна” за сприяння Європейського Союзу.

Важливою була участь акад. І.О. Бочана у Міжнародній науковій конференції в Польщі на тему: «Потенціал економічний регіонів на прикордонні польсько-українським» 11 жовтня 2008 р. в м. Ярослав та виступ з науковою доповіддю на тему „Інвестування транскордонних територій Україна-Польща та шляхи розвитку туризму в умовах поліпшення інвестиційного клімату”.

Акад. Т.Г. Дудар взяв участь у 7 наукових конференціях, конгресах і наукових зборах в т.ч.

у десяти річних зборах Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників „Проблем забезпечення дохідності агропромислового виробництва в Україні в постіндустріальний період” (м. Київ, 11 квітня 2008 р.);

Третьюму Міжнародному форумі молодих вчених „Ринкова трансформація економіки постсоціалістичних країн: стан, проблеми, перспективи”, м. Харків, Харківський

національний технічний університет сільського господарства ім. П. Василенка (15-16 травня 2008 р.);

Міжнародній літній школі в рамках програми Tempus III „Концепція сталого розвитку в підготовці фахівців для сільського господарства” CSDAS (м. Біла Церква, Білоцерківський національний аграрний університет, 2-4 липня 2008 р.);

Міжнародному науково-практичному форумі „Екологічні, технологічні та соціально-економічні аспекти ефективного використання матеріально-технічної бази АПК” (м. Львів, Львівський національний аграрний університет, 17-18 вересня 2008 р.);

Міжнародній науково-практичній конференції „Макроекономічне регулювання інвестиційних процесів та впровадження стратегії інноваційно-інноваційного розвитку України” (м. Київ, Рада по вивченню продуктивних сил України, 23-24 жовтня 2008 р.).

Акад. В.С. Марцин взяв участь у двох науково-практичних конференціях:

Міжнародна науково-практична конференція „Інтеграція України у Європейський та світовий фінансовий простір” (31 травня – 1 червня); Всеукраїнська наукова конференція „Теоретичні та прикладні аспекти аналізу фінансових систем” (26-27 березня 2008 року. Львів).

Акад. І.Р. Михасюк брав участь в трьох міжнародних конференціях:

Przedsiębiorczosc w warunkach globalizacji IX międzynarodowa konferencja naukowa 18-19 wrzesnia 2008-Ustron Politechnika Krakowska im. T.Kosciuszki; Глобальні проблеми економіки – 2008 (м. Анталія (Туреччина), 4-11 жовтня 2008 р.); Specyfika Międzynarodowych badan zachowan podmiotow rynkowych w warunkach globalizacji. Badania marketingowe zachowan podmiotow rynkowych. Pod red. Naykowo Andzeja Limanskiego i Ruzy Milic-Czerniak. Wyzsza szkola zarzadzania marketingowego i je zykow obcych w Katowicach. Katawice 2008, s. 245-253 (28-29 lutego 2008).

Акад. Ю.І. Осадчий як член оргкомітету по проведенню міжнародної конференції по удосконаленню бухгалтерського обліку в підприємствах різних форм власності, організаційної структури і галузевих відмінностей (м. Житомир, листопад 2008 р.) виступив з доповіддю „Усунення протиріч між бухгалтерським і податковим обліком”.

Акад. І.О. Бочан, як ректор Львівського інституту економіки і туризму, значну увагу приділив вдосконаленню навчального процесу, розвитку матеріальної бази інституту.

В інституті створена сучасна навчально-матеріальна база, спеціальні навчальні кабінети, оснащені мультимедійними засобами, програмним забезпеченням. Серед обов'язкових іноземних мов студенти мають можливість вивчати англійську, німецьку, французьку мови і запроваджено за вибором вивчення польської, чеської та італійської мов. В головному корпусі інституту відкрито Інтернет-кафе інтенсивного вивчення іноземних мов у вільний від навчальних занять час.

Створені спеціальні навчальні лабораторії: готельно-ресторанного сервісу; туристично-готельного підприємництва; товарознавчої експертизи та митної справи; технології харчування.

В інституті, починаючи з 2007 р., працює туристично-інформаційний центр (ТІЦ), який містить базу даних про рекреаційно-туристичні, культурно-історичні і соціально-економічні ресурси для розвитку підприємництва і творення власної справи. Створена можливість для ознайомлення із вітчизняним і світовим станом розвитку туристичної індустрії і готельно-ресторанного сервісу. ТІЦ використовується як база практики студентів за напрямками „Туризм” і „Менеджмент”, проведення наукових досліджень, презентаційних семінарів тощо.

Акад. Т.Г. Дудар очолює Тернопільське регіональне відділення АН ВО України, налагоджує роботу шляхом залучення відомих вчених різних галузей до продуктивної наукової і освітньої роботи, організації спільних науково-практичних конференцій, проведення круглих столів, семінарів

з проблем адаптації вищої освіти України згідно вимог Болонського процесу.

Під його керівництвом захищено дві дисертаційні роботи на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Він – член редколегії шести наукових видань:

Наукового журналу „Вісник ТНЕУ”, видання Тернопільського національного економічного університету;

Наукових записок Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка;

Всеукраїнського журналу „Інноваційна економіка”;

Наукового вісника АН ВО України;

Наукового журналу „Аграрна економіка”, видання Львівського національного аграрного університету тощо.

Акад. Е.А. Зінь здійснює керівництво аспірантурою за спеціальностями „Економіка природокористування і охорона навколишнього середовища” та „Розвиток продуктивних сил та регіональна економіка”. Він член спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських дисертацій при Національному університеті водного господарства та природокористування. Протягом останніх років виконав значну наукову та методичну роботу в галузі економіки та управління регіональним розвитком, що стало можливим для відкриття в НУВГП підготовки магістрів з напрямку „Державне управління”, спеціальності „Державна служба”. В 2008 р. почалась підготовка магістрів для представницьких та виконавчих органів влади областей на території Західної України.

Акад. В.С. Марцин здійснює керівництво аспірантами, він член спеціалізованої вченої ради із захисту докторських дисертацій, прорецензував три докторських і чотирнадцять кандидатських дисертацій. Член ради з економічних питань Департаменту Львівської обласної Державної адміністрації.

Акад. І.О. Михасюк – науковий керівник аспірантури, здійснює наукове консультування при написанні докторських дисертацій. 7 аспірантів та пошукачів виконують дослідження під його керівництвом. Постійний член редколегії журналу „Регіональна економіка”. Вісника ЛНУ ім. І.Франка (серія

економічна); вісника Львівського аграрного університету та журналу „Молодь і ринок”. Член спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських і докторських дисертацій за спеціальністю 08.00.03. – економіка та управління народним господарством.

Акад. Ю.І. Осадчий – науковий керівник 3-х аспірантів, з яких два аспіранти підготували дисертації до захисту.

Акад. Зверяков М.І. Лауреат нагороди Ярослава Мудрого, Заслужений діяч науки і техніки України, нагороджений Нагрудним знаком Державної податкової адміністрації «За честь і службу».

Працював над виконанням фундаментальних наукових робіт на замовлення Міністерства освіти і науки України («Економічні системи і становлення ринкових відносин в Україні» (2000-2002 роки); «Економічне зростання і розвиток трансформаційної системи: (2003-2005 роки)»; «Структурна динаміка трансформаційної економіки в умовах глобальної конкуренції» (2006-2008 роки).

Прогнозуються продовження дослідження в 2009-2011 роки теми "Нова економіка": теорія, методологія, економічна політика".

Серед наукових шкіл університету діє наукова школа, яка була створена як наукова школа політекономістів ще у 60-ті роки ХХ ст. Наукова школа продовжує свою роботу на кафедрі загальної економічної теорії, яку очолює. Вона об'єднує понад 20 вчених кафедри, у тому числі 4 д.е.н., професори та 18 к.е.н., доценти, які активно працюють над науковими проблемами економічної теорії та ринкової трансформації в Україні у рамках наукової школи.

Продовжується підготовка наукових кадрів через докторантуру і аспірантуру. Консультує 4-х докторантів. За останні роки підготував 4-х кандидатів наук, які успішно захистились.

На кафедрі плідно працюють наукові семінари. Колектив кафедри співпрацює з Інститутом проблем ринку та економіко-

екологічних досліджень НАН України (Одеса), з Інститутом економічного прогнозування НАН України (Київ).

Очолює спеціалізовану вчену Раду, Голова експертної Ради з економіки державної акредитивної комісії,

За результати досліджень опублікував 8 наукових видань, у тому числі у 2008 році:

- Державне регулювання ринку цінних паперів (питання та відповіді) (під загальною редакцією Бірюка С.О., Бурмаки М.О., Зверякова М.І.) - 41,4 арк., Одеса, «Пальміра», 2008; Діяльність з управління активами інституційних інвесторів (під загальною редакцією Зверякова М.І.), Одеса, "Пальміра", 2008. – 24,1 арк.; Регулювання діяльності торговця цінними паперами (під загальною редакцією Зверякова М.І.), Одеса, "Пальміра", 2008. – 17,1 арк.; Депозитарна діяльність на ринку цінних паперів (під загальною редакцією Зверякова М.І.), Одеса, "Пальміра", 2008. – 18,5 арк.; понад 15 наукових статей і тез доповідей.

Брав участь у роботі науково-теоретичних і науково-практичних конференцій різних рівнів, у тому числі у 8-ми міжнародних (Польща, Німеччина, Росія, Чехія, Румунія, Угорщина тощо).

За останні 5 років опубліковано 8 навчальних посібників, у тому числі:

- Мікроекономіка (співавтор та редактор). Одеса, "Пальміра", 2006, -30,69 арк.; Державне регулювання ринку цінних паперів (запитання та відповіді) – (співавтор та редактор). Одеса, "Пальміра", 2006, 45,15 арк.; Професійна діяльність на ринку цінних паперів (запитання та відповіді). – у 2-х книгах (редактор). Одеса, "Пальміра", 2006. – 63,2 арк.; Комп'ютерні технології у бухгалтерському обліку (співавтор). Одеса, "Пальміра", 2006. – 18,38 арк.

Акад. Куліш М.Ю. підготував і видав навчально-методичний комплекс із курсу "Основи економічної теорії" для самостійної роботи студентів заочної форми навчання всіх спеціальностей. У співавторстві підготував до видання три

методичні розробки для студентів економічного факультету МДАУ.

Здійснено керівництво по запровадженню спеціальності "Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності".

Продовжив дослідження теми «Реформування організаційно правових форм господарювання й управління виробництвом в АПК».

Підготував й надрукував наукову статтю "Теорія і сучасна практика управління агропромисловими формуваннями". - Економіка АПК, 2002, №4.

У фаховому збірнику "Вісник аграрної науки Причорномор'я" 2002, № 15 надрукував статтю "Комерційний розрахунок - загальна категорія ринкового господарства". Видав у співавт. 3 статті: "Сучасний стан та перспективи розвитку зернопереробної галузі Миколаївської області"; "Комерційний розрахунок - єдиний спосіб реалізації ринкових відносин".

Протягом 2002 року продовжив наукове керівництво робіт аспірантів та пошукувачів. Підготував відгуки на автореферати на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук та відгуки на автореферати на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.

Значний обсяг науково-дослідних робіт виконано в Тернопільському національному економічному університеті.

Основними науковими результатами завершених фундаментальних досліджень та прикладних розробок є:

-„Зміцнення фінансових основ місцевого самоврядування в Україні". Науковий керівник: Кириленко О.П. Розроблена Концепція зміцнення фінансових основ місцевого самоврядування в Україні;

-„Реформування фінансового механізму вищої освіти". Науковий керівник: Юрій С.І. Розроблені науково обґрунтовані методичні рекомендації з питань нормування, планування, оподаткування та фінансування вищої освіти;

-„Дослідження науково-методологічних основ та розробка методичних рекомендацій щодо попередження

банкрутства підприємства в сучасних умовах". Науковий керівник: Гринчуцький В.І. Розроблені методичні рекомендації щодо попередження та уникнення банкрутства підприємства за сучасних умов господарювання та ін.

За результатами наукових досліджень, які виконані в рамках спільних міжнародних науково-технічних проектів в галузі інформаційних технологій та за рахунок коштів замовників, розроблені: а) методи та алгоритми для структурного синтезу і багатокритеріальної оптимізації систем безпеки; б) системи автоматизованого проектування систем безпеки на базі побудованих методів та алгоритмів, покращені методи формування стереозображень та забезпечена їх програмна реалізація; в) методика моніторингу функціонування та розвитку соціальної інфраструктури в сільській місцевості; методика формування комплексів соціального обслуговування на селі на основі використання технологій оренди, концесії, бюджетування; методика функціональної інтеграції населених пунктів для вирішення спільних питань місцевого життя; критерії оптимізації мережі соціальної інфраструктури на селі; г) методика визначення стратегічного аналізу м'ясопереробних підприємств ТзОВ „Заготсервіс”, яка включає аналіз поточної стратегії, вибір та оцінку обраної стратегії.

За результатами наукових досліджень, які виконані в межах основного робочого часу професорсько-викладацького персоналу, докторантів, аспірантів та здобувачів наукового ступеня, розроблені науково-методичні рекомендації щодо удосконалення методологічних засад державного регулювання економіки на макро- і мезорівнях; модернізації фінансового забезпечення стабільного економічного прогресу в Україні на макро-, мезо- та мікрорівнях; теоретичних та практичних засад нової економіки для України; конкурентоспроможності персоналу; удосконалення обліку і аудиту грошових потоків в системі менеджменту підприємств швейної промисловості та результатів діяльності підприємств агропромислового сектора економіки України, а також розроблені: алгоритми багатокритеріальної оптимізації для синтезу параметру

конфігурації структури генераторів псевдовипадкових чисел; моделі соціально-економічних систем на інформаційному рівні для узгодження і оптимального використання потоків інформації, які функціонують всередині системи і які поступають до неї із зовнішнього середовища; метод, алгоритми, програмна система виявлення облич на основі комбінованого каскаду класифікаторів; вітакультурна парадигма пізнання соціально-психологічної дійсності, інноваційні моделі розвитку організованих соціосистем.

Результати фундаментальних досліджень та прикладних досліджень і розробок професорсько-викладацького складу університету були реалізовані у 72 документах (науково обґрунтовані рекомендації, аналітичні записки, науково-методичні розробки тощо), поданих до центральних і місцевих органів влади.

У звітному періоді за результатами наукових досліджень професорсько-викладацьким персоналом, докторантами, аспірантами та здобувачами наукового ступеня опубліковано 2216 наукових праць, з них 26 монографій, 10 підручників, 56 навчальних посібників. В Університеті видається 5 фахових наукових журналів та 2 фахові збірники наукових праць.

У 2008 році винахідниками Університету одержано 16 патентів України та 6 позитивних рішення про видачу патентів на корисні моделі.

У звітному періоді здійснювалось виконання 40 двосторонніх угод із питань наукового співробітництва з провідними університетами Німеччини, Франції, Болгарії, Польщі, Росії, США, Канади, Китаю, Данії, Білорусі, Іспанії, Греції, Румунії, Литви, Італії, Австрії, Швеції. Науково-дослідна складова 7 міжнародних освітніх проектів, які виконувались у 2008 р. за рахунок коштів міжнародних освітніх організацій, програм та фондів, представлена дослідженнями у сфері економіки та інформаційно-комп'ютерних технологій. В рамках зазначених проектів розроблено: спільно з Дрезденським технічним університетом навчальні плани та програми для переходу до підготовки фахівців за вимогами Болонської конвенції; навчальний стандарт для бакалаврів,

спеціалістів, магістрів з економіки міжнародного туризму, який ґрунтується на європейському досвіді; розроблені навчальні матеріали для нової спеціалізації „Кризовий аналіз”; динамічно репрограмований мережевий прикладний процесор, здатний працювати в Інтернеті. Спільно з Інститутом аналізу ринку і аграрної торгової політики (Німеччина) проведені дослідження системи циклів в аграрній економіці. Створений єдиний Тернопільський освітньо-комунікаційний центр - комунікаційний вузол Інтернет, до якого приєднані усі університети і вищі навчальні заклади м.Тернополя, що забезпечує інтеграцію комп'ютерних, інформаційних та комунікаційних ресурсів між закладами освіти з використанням мереж УкрНЕТ та УРАН.

Результати наукових досліджень презентовані на міжнародних, всеукраїнських і регіональних конференціях, семінарах та круглих столах. У 2008 році Університетом проведено 24 наукові заходи, зокрема 7 міжнародних, 4 всеукраїнських, 2 загальноуніверситетських конференції, 6 наукових семінарів та 5 круглих столів. Найважливіші з них: XII Міжнародна наукова конференція „Проблеми економічної інтеграції України в Європейський Союз" (м. Анталія, Туреччина, вересень 2008 р.); V Міжнародна науково-практична конференція молодих вчених „Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації" (м. Тернопіль, лютий 2008 р.); II Міжнародна наукова конференція „Формування єдиного наукового простору Європи та завдання економічної науки" (м. Тернопіль, жовтень 2008 р.). У 2008 році 416 викладачів приймали участь у наукових конференціях інших вищих навчальних закладів та наукових установ України і інших країн, зокрема у міжнародних конференціях, симпозіумах за кордоном - 22.

У звітному році Університет брав участь у III Міжнародному інвестиційному форумі та щорічній виставці „Освіта і кар'єра", де був представлений здобутками в навчально-виховному процесі, науковій, міжнародній, видавничій діяльності. Університет було відзначено

Дипломами Міністерства освіти і науки України. Окрім того, наукові доробки вчених ТНЕУ були представлені на ІХ Всеукраїнській виставці-форумі „Українська книга на Одещині" (травень 2008 р., м. Одеса), Національній виставці-ярмарці - XV Форумі видавців (вересень 2008 р., м. Львів), які були відзначені відповідними дипломами.

ВІДДІЛЕННЯ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ **(академік-секретар В.В.Різун)**

Відділення налічує 11 академіків.

За звітний період члени Відділення домоглися певних успіхів.

Так, **акад. Тимошик М.С.** з лекціями і науковими повідомленнями виступав на запрошення наукових, навчальних та освітніх закладів у Бельгії, Ізраїлі, Іспанії, Канаді, Китаї, Німеччині, Польщі, Сербії, Росії, Швеції та Франції. Протягом кількох років успішно здійснював великий видавничий проект „Запізніле вороття”, пов’язаний з опрацюванням переданого на його руки канадською стороною унікального рукописного архіву видатного діяча українського відродження Івана Огієнка (митрополита Іларіона) і виданням досі не публікованих в Україні праць цього, вченого. Вже вийшло більше десятка томів своєї рідної огієнкіани.

За результативну працю на науковому полі академіки масової комунікації мають різні нагороди і визнання. Зокрема, академік-секретар відділення Різун В.В. обраний почесним професором двох українських університетів - Сімферопольського національного університету ім. В.Вернадського та Ужгородського національного університету. Академік Лизанчук В. В. нагороджений медаллю „150 років від дня народження Івана Франка”. Найвищу нагороду Української православної церкви Київського патріархату з рук Святійшого Філарета - орден Святого Рівноапостольного князя Володимира Великого - отримав академік Тимошик М.С. Такої відзнаки він удостоєний „За заслуги з відродження духовності в Україні, утвердження Помісної Української Православної Церкви та з нагоди 50-річчя від дня народження”.

Тематика та зміст основних наукових досліджень членів Відділення концентруються довкола таких основних наукових тем: теорія і практика засобів масової інформації; моніторинг українського і зарубіжного медіа ринку; українська видавнича справа в умовах ствердження ринкових засад розвитку; історія

української журналістики; історія української і світової видавничої справи; нові українські видавничі стандарти.

В рамках наукової теми „Українські видавничі стандарти" групою вчених Інституту журналістики та практиків видавничої справи підготовлено і подано на затвердження до Держспоживстандарту України проект першого українського видавничого стандарту „Інформація та документація. Анотація в інформаційному документі".

У рамках наукової теми „Нові параметри розвитку українського публічного мовлення" зібрано й упорядковано тексти публічних виступів видатних українських політичних та культурних діячів другої половини ХІХ та початку ХХ ст. Доповнено відеотеку та фонотеку з цієї проблематики. Інтернет-видання доповнено матеріалами з питань культури української мови.

Академіки відділення розробили паспорт нової наукової спеціальності „Масова комунікація" із захисту кандидатських та докторських робіт, а також акредитаційні документи рівнів „бакалавр" та „магістр" спеціальностей „Видавнича справа та редагування" і „Реклама та зв'язки з громадськістю".

Серед помітних набутків академіків відділення – активізація участі у спільних міжнародних проектах. Так, за ініціативою **академіка Різуна В.В.** було налагоджено тісну співпрацю з Комітетом свободи слова і преси при Раді Європи. Створений в Інституті журналістики з участю зарубіжних партнерів проект „Жорна" (Журналістика, освіта, наука) спонукав до організації експерименту в галузі підготовки журналістських кадрів в Україні. В рамках цього проекту ряд викладачів Інституту журналістики та факультетів журналістики Сімферопольського й Ужгородського університетів взяли участь у міжнародному семінарі в Лондоні з питань розробки нових навчальних модулів.

Члени відділення можуть похвалитися значним видавничим доробком. Кінцевий результат ґрунтовного дослідження двох попередніх тем - колективна монографія: за ред. акад. Різуна В.В. - „Сучасна тематична палітра української

преси, радіо та телебачення у дзеркалі моніторингу ЗМІ,,. Серед найпомітніших підручників і навчальних посібників варто виділити „Історію видавничої справи" та „Книгу для автора, редактора, видавця" М.С. Тимошика, „Історію української журналістики,, І.Л. Михайлина, „Маси" В.В. Різуна та багато інших наукових праць.

Персональний склад Відділення масової комунікації від року до року невпинно поповнювався авторитетними вченими Києва, Львова, Харкова, Дніпропетровська.

Академік В.В.Лизанчук опублікував навчальний посібник (258 с.) «Геноцид, етноцид, лінгвоцид української нації: хроніка» та понад 2 десятків наукових статей: «Змістово-емоційний потенціал журналістського матеріалу», «Чи є національним інформаційний простір в Україні?», «Свідоме агресивне втручання у підсвідомість українців», «Хроніка нищення українства: мови, культури, духовності», «Засоби масової інформації у контексті формування української історичної пам'яті: нотатки на полях студентських робіт» та ін.

Виступив з доповідями на наукових і науково-практичних конференціях: Національно-гуманістичні засади ефективного функціонування засобів масової інформації в Україні; Основні засади журналістського професіоналізму; Національно-моральні засади журналістського професіоналізму; Журналістське слово в утверджені українських національно-гуманістичних цінностей та ін.

Академік Єсипенко Р.М. - відомий мистецтвознавець, журналіст. Опублікував близько 100 наукових та науково-методичних робіт. Член спец. вчених рад по захисту канд. і докт. дисертацій. Член експертної комісії ВАК з мистецтвознавства. Підготував 6 канд. наук.

Академік Сербенська О.А. - український мовознавець, доктор філол. наук (1992), професор (1993). Відмінник освіти України.

Вона – автор і співавтор понад 170 наукових праць, в т.ч. словників, посібників, підручників. Серед них "Антисуржик", "Словник паронімів української мови",

"Словник-довідник з культури української мови", "Актуальне інтерв'ю з мовознавцем", "Українська мова. Практикум", "Українська мова для початківців", "Екологія українського слова", "Культура усного мовлення. Практикум" та ін.

Досліджує проблеми термінології, культури українського мовлення, особливості функціонування української мови в засобах масової інформації, працює над створенням комп'ютерних програм для вивчення української мови.

Учасник багатьох Міжнародних і Всеукраїнських наукових конференцій. Член спецради при Львівському ун-ті з захисту докторських дисертацій. Член редколегій наукових збірників. Дійсний член Наукового тов-ва ім. Т.Шевченка.

Академік О.Ф.Коновець – ініціатор створення Комісії з історії науки і техніки НТШ (нині - осередок НТШ в Києві), яку очолює з 1996 року. За цей час разом зі своїми колегами по Комісії організував і провів десятки семінарів і круглих столів, всеукраїнських конференцій з історії науки і техніки. Репрезентував свої доповіді на ряді міжнародних наукових форумах. Серед них - конференції, які проводилися за участю Наукового Товариства імені Тараса Шевченка у США (Урбана-Шампейн, 1996; Нью-Йорк, 1998). У здобутку вченого 5 монографічних досліджень, понад ста наукових статей, присвячених історії науки і наукової комунікації в Україні.

ВІДДІЛЕННЯ ПЕДАГОГІКИ
(*академік-секретар О.С.Падалка*)

Відділення педагогіки об'єднує в своєму складі 19 дійсних членів. За минулий рік вони досліджували актуальні проблеми історії педагогіки, педагогічної теорії і практики, вдосконалення змісту і шляхів розвитку освітньої системи в Україні.

У звітному році **академік В.К. Майборода** досліджував проблему підготовки науково-педагогічних та наукових кадрів в Україні. Основна проблема, що вирішувалася в процесі дослідження особливості підготовки науково-педагогічних та наукових кадрів для спеціалізованих військових навчальних закладів. Виступив на одній міжнародній і двох науково-практичних конференціях. Підготував до захисту 2 кандидатські і 1 докторську дисертації. Виступив офіційним опонентом 1 докторської і 1 кандидатської дисертації. Видано 3 навчальні посібники. За матеріалами дослідження підготовлено та надруковано в наукових журналах і збірниках 11 статей. Є членом редколегії трьох наукових часописів.

Академік Ю.Д. Руденко досліджував основи сучасного українського виховання, шлях и засоби героїко-патріотичне виховання учнівської і студентської молоді. Обґрунтував козацьку педагогіку як складову народної і наукової педагогіки., виявив психолого-педагогічні засади учнівської та студентської молоді на козацько-лицарських традиціях морально-духовних цінностей. Брав участь у 1 міжнародній, 2 всеукраїнських і 2 вузівських конференціях. Протягом 2008 р. видав 10 публікацій, серед яких розділ в книзі «Велика ілюстрована енциклопедія України», статті в двох збірниках, газетах. Надруковано 2 рецензії на «Енциклопедію освіти». Прорецензував 4 монографії, 3 дисертації. Керує двома дисертантами. Підготовлено до друку рукописи двох книжок та 4 статті. Досліджує проблеми національного виховання, народної педагогіки, українознавчих засад освіти, формування у молоді національного характеру і світогляду, про

недоцільність вивчення іноземної мови в ранньому дитинстві і в початкових класах.

Над дослідженням суспільно-гуманітарної компоненти у змісті фахової підготовки студентів-управлінців працював **академік С.Ф. Поважний**. Досліджувались ціннісні орієнтації студентів, їх місце і роль в структурі особистості, дано характеристику моделі особистості управлінця на основі психологічних досліджень вітчизняних науковців, удосконалено інструментарій дослідження особливості самосвідомості студентів. На основі матеріалів дослідження надруковано 5 статей. Брав участь у роботі 5 наукових, науково-практичних та 2 міжнародних конференціях, укладанні і виданні 2 наукових збірників.

Академік М.М. Дубина у звітному році працював над плановою темою «Актуальні проблеми сучасного літераторства». Видав у співавторстві словник літературознавчих термінів (525с.) та 4 статті. Провів науково-прикладні конференції «Трансформаційні процеси в сучасній українській культурі», «Культура і мистецтво в сучасному світі». Надрукував вступну статтю, впорядкував твори Ю. Сабодаш, О. Кравченка, виступив науковим редактором однотомника В. Тітаєва, взяв участь у виданні чотиритомника «Енциклопедія етнокulturознавства». Керував Радою молодих науковців при Президії АН ВО України, читав лекції.

Академік П.І.Мороз до серпня місяця цього року активно досліджував напрямки і перспективи екологічної освіти в умовах аграрного ВНЗ України, розв'язував теоретичні і методичні аспекти проблеми. По результатам дослідження опублікував 2 наукові та науково-методичні праці, взяв участь 6 міжнародних наукових конференціях і 1 міжнародній науково-практичній конференції.

Академік А.М.Угнівенко працював над удосконаленням продукції тваринництва відповідно до вимог СОТ та ЄС в умовах України. Брав участь у міжнародній науково-практичній конференції «Новітні технології скотарства у ХХІ ст.» та 2 семінарах, які проводило

Міністерство аграрної політики України. Опублікував підручники «Селекція сільськогосподарських тварин», «Практикум зі спеціалізованого м'ясного скотарства» і видав монографію «Українська м'ясна порода великої рогатої худоби»(у співавторстві). Надрукував рекомендації щодо лінійного оцінювання корів м'ясних порід та ін. Підготував докторанта за спеціальністю 26.004.05.

Академік І.М.Сагач цікавилась проблемами розвитку риторики в умовах незалежної України. Матеріали дослідження друкувалися в багатьох газетах і дослідженнях окремими виданнями. За звітний рік опублікувала 6 статей. Зокрема в журналах «Українська література в загальноосвітній школі», «Українська мова та література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах» та ін. Взяла участь у обласних педагогічних читаннях «А.С. Макаренко - засновник новаторської педагогіки», що проходили в Херсоні, Всеукраїнській науково-методичній конференції «Сучасні пріоритети розвитку та виховання особистості», Міжнародній науковій конференції «Українознавство XXI століття: нові вимоги, проблеми та методологія розвитку».

Академік З.Н. Курлянд є членом редколегії фахових видань: «Наукові записки Південноукраїнського державного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського», «Наука і освіта», «Наша школа». Керувала підготовкою двох кандидатських дисертацій. Брала участь у підготовці навчального посібника «Виховна робота зі студентською молоддю» та «Словника з професійної педагогіки», а також у роботі 3 міжнародних конференцій.

Академік І.Д. Олексеюк займався вивченням проблеми змісту і тенденцій розвитку вищої педагогічної освіти, її універсалізації. Результати дослідження опубліковані в наукових виданнях, керує написанням двох дисертацій.

Академік В.Х. Волошин досліджуючи проблеми хімії, надрукував за рік 10 наукових статей, керував написанням 2 кандидатських дисертацій.

Академік Г.М. Арзютов активно досліджував проблеми фізкультури і спорту, фізичного та духовного загартування учнівської та студентської молоді. За звітний період надрукував 1 монографію та 4 наукові статі, керує роботою 2 дисертантів. Брав участь у 2 наукових конференціях.

Академік В.І. Луговий досліджує проблему теорії та історії державного управління і підготовки науково-педагогічних кадрів.

Академік Пасічник І.Д. за звітний період надрукував 3 статті. Взяв участь у 5 міжнародних та одній студентській конференціях. Керує роботою 5 аспірантів.

Академіки відділення педагогіки постійно рецензують рукописи наукових праць, пишуть відзиви на кандидатські та докторські дисертації, проводять активну громадську та громадсько-політичну роботу серед науковців, викладачів вищих навчальних закладів, широкого педагогічного загалу.

У звітному році Харківський гуманітарний університет "Народна українська академія" продовжував розробку комплексної науково-дослідної теми "Формування інтелектуального потенціалу суспільства на межі століть: економічні, політичні, соціокультурні аспекти". З моменту свого виникнення в 1991 році колектив ХГУ "НУА" веде дослідження в цьому напрямку, спираючись на перспективне довгострокове планування цієї роботи. Відповідно до плану 2001-2020 років у звітному році відпрацьовувалася тема "Трансформація соціальних функцій вищої освіти в умовах становлення інформаційного суспільства".

Найбільш вагомим результатом науково-дослідницької роботи колективу академії 2008 року стало подальше поглиблення експериментальної роботи по відпрацюванню авторської моделі безперервної освіти, посилення інтеграційних процесів по горизонталі та вертикалі відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України № 382 від 14. 05. 2007 р. Конкретно цей процес знайшов прояв у таких результатах:

Збільшено кількість захищених дисертацій. Так, за 2008 рік захищено одну докторську дисертацію - (соціол. науки) та одинадцять кандидатських (соціол. науки - 4, економ. науки - 2, філос. науки - 2, юрид. науки - 1, пед. науки - 1, переклад - 1) й ухвалено до захисту ще чотири дисертації;

Звернено увагу на стабільний розвиток наукових шкіл НУА. За останні роки поряд з основною науковою школою "Формування інтелектуального потенціалу суспільства на межі століть" (наук, керівн. – акад. Астахова В. І.) впевнено заявили про себе наукові школи: "Історія розвитку вищої освіти в Україні" (наук, керівн. – акад. Астахова К. В.), "Проблеми економічної рівноваги в умовах перехідних процесів у економіці" (наук, керівн. - проф. Довгаль О.А.), "Формування особистості в умовах соціальних трансформацій" (наук, керівн. - проф. Головнюова І.В.), "Філософія освіти в Україні в умовах глобалізації та інформатизації сучасного суспільства" (наук, керівн. - проф. Сухіна В.Ф.), "Побудова особистісно-діяльнісної моделі початкової школи" (наук, керівн. - проф. Божко О.І.), "Мовна семантика як відбиття етнічної концептуальної та мовної картини світу" (наук, керівн. - проф. Тимошенкова Т.М.), "Переклад як найважливіший засіб вторинної комунікації" (наук, керівн. - проф. Подміногін В.О.);

розробка програми та інструментарію міжнародного дослідницького проекту в рамках комплексної наукової теми НУА "Студент ХХІ століття";

завершення роботи зі збирання матеріалів для нарисів "Педагогічні династії Харківщини";

стабільна діяльність наукових лабораторій НУА, а саме "Лабораторії методів викладання іноземних мов у школі", "Лабораторії планування кар'єри", "Лабораторії проблем вищої школи", "Лабораторії проблем створення освітнього середовища школи I ступеня";

проведення пов'язаних з обговоренням питань розвитку інституту освіти наукових конференцій, методологічних семінарів різного рівня: від міжкафедральних до міжнародних. Так, протягом 2008 року проведено 6 наукових конференцій,

круглий стіл та 3 семінари, а саме: Міжнародна науково-теоретична конференція-семінар "Інтелекція та влада" (15. 03. 2008), XV Міжнародна студентська наукова конференція "Соціокультурні функції вищої школи в транзитивному суспільстві" (19. 04. 2008), XV Науково-практична конференція вчителів, які працюють у системі безперервної освіти "Забезпечення наступності в навчанні як найважливіша функція освіти" (19.04.2008); конференція молодих учених "Інтеграція науки й освіти - парадигма розвитку вищої школи у XXI ст." (19. 04. 2008); міжвузівська конференція студентів і молодих учених "Управління як фактор економічної рівноваги" (23. 03. 2008); X Міжвузівська науково-методична конференція "Експертні оцінки елементів навчального процесу" (19. 10. 2008); круглий стіл "Діалектика індивідуального та колективного в реалізації сучасних освітніх стратегій", до 120-річчя з дня народження А. С. Макаренка (20. 11. 2008); студентський науковий семінар "Теорія та практика ринкових перетворень в Україні" (18. 03. 2008), лінгвістичний семінар студентів 4-го курсу факультету "Референт-перекладач" (19. 04. 2008), загальноакадемічний методологічний семінар "Інноваційний навчальний заклад: показники та перспективи зростання" (24. 10. 2008);

створення і затвердження Радою НУА Програми розвитку аспірантури і докторантури НУА до 2020 року;

постійно зростаючий рівень розвитку науково-дослідної роботи студентів, за наслідками якої здобуто 3 перемоги на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт, 2 перемоги - на регіональному і 2 - на міському;

міжнародне визнання, що виразилося в розширенні договірних відносин із зарубіжними ВНЗ. На сьогодні здійснюються взаємовідносини з Курським державним технічним університетом (Росія), з Першим Приватним Університетом (м. Варшава, Польща); з Центром з вивчення мов університету ім. Фрідріха Александра Эрланген-Нюрнберга (Німеччина), з Фатих-університетом (Туреччина), з коледжем Франклен (м. Лілль, Франція) та ін. У звітному році

підписані два нові договори з ВНЗ: Санктпетербурзьким державним університетом економіки і фінансів (Росія) і Крістіанштадським університетом (Швеція). Налагоджено контакти з Університетом Ла Салле (Іспанія), Асоціацією Молодих Учених Естонії і Європейською асоціацією аспірантів і молодих учених;

За 2008 рік посилили свої позиції аспірантура, докторантура і здобувацтво. Усього на 01. 01. 2008 р. кількість аспірантів та здобувачів у ХГУ "НУА" становить 72 особи (у 2007 р. - 66). Прийом до аспірантури НУА зберігає стабільну динаміку зростання. Ефективність аспірантури 2008 р. становить 68%. Над затвердженими темами докторських дисертацій працюють 16 викладачів академії.

Видання академії відображали її досягнення у виконанні комплексної тематики. Наприклад, 2008 р. вийшов 14 том щорічного збірника наукових праць "Вчені записки Харківського гуманітарного університету "Народна українська академія". Т. 14.- Х.: Вид-во НУА, 2008." (37,17 др.арк.), який є спеціалізованим виданням з історії, соціології, економіки та філології. Також цього року опубліковано окрему збірку наукових статей магістрів та молодих вчених НУА. Відповідно до плану роботи комплексу 2008 року вийшли друком наукові видання:

Глобальные проблемы человечества как фактор трансформации образовательных систем» / Нар. укр. акад.; Под общ. ред. В.И. Астаховой. - Х., 2008.-457 с.; Михайлова Е.Г. Интеллектуальная элита в матрице современных цивилизационных изменений. - Х.: Изд-во НУА, 2008. - 576 с.; Управління розвитком суб'єктів господарювання / Нар. укр. акад.; За заг. ред. О.Л. Яременко, Г. В. Строкович. - Х.: Вид-во НУА, 2008. - 500 с.

Протягом 2008 року 5 викладачів ХГУ «НУА» брали участь у роботі спеціалізованих вчених рад по захисту докторських і кандидатських дисертацій як члени рад. Викладачами академії пропоновано 2 докторські та 13 кандидатських дисертацій, надано рецензій на 15

кандидатських дисертацій, 7 авторефератів, що перевищує показники попереднього року і свідчить про визнання рівня НУА у наукових колах України.

Результатами реалізації наукових розробок НУА і впровадження їх в освітню практику є ряд документів до урядових установ. Запланована на 2008 р. НДР виконана в повному обсязі. Система наукової діяльності, що склалася в НУА, спрямована на інтеграцію досліджень у рамках комплексної наукової тематики, на підвищення теоретичного рівня наукових розробок і педагогічної майстерності викладацького складу академії.

Науково-дослідна робота в Житомирському державному університеті імені Івана Франка в 2008 році здійснювалась згідно стратегічних планів навчального закладу в галузі наукової діяльності та визначених пріоритетів розвитку науки і техніки в Україні.

По-перше, були визначені найпотужніші академічні програми, які вже досягли певного національного визнання. Ці програми протягом року максимально підтримувались і забезпечувались фінансово-матеріальними і кадровими ресурсами. Серед них:

холістична модель сучасної науки та її вплив на парадигмальні зсуви постнекласичної науки;

історична пам'ять як репрезентативна форма дійсності;

концепція толерантності як принцип інтеграції культурно-духовного досвіду в єдину систему цінностей;

проблема європейської інтеграції і транскордонного співробітництва;

реконструкція прастану традиційної народної духовної культури Середнього Полісся як частини загальнослов'янського мовно-культурного ландшафту;

комутативні алгебри і просторові потенційні поля;

нанотехнологія і науково-технічний прогрес;

фотоіндукована анізотропія в полімерних плівках з генетичними мутантами бактеріородопсину та використання їх властивостей для динамічного голографічного запису;

оптимізація теплових режимів потужних НВЧ та світловипромінюючих приладів на базі наноструктур;

нові наноструктуровані композитні матеріали на мезоморфних соляхалкоаноатів металів для електронних та фотонних інформаційних систем;

розробка методів нанооптики для очищення води річкових екосистем Центрального Полісся;

роль гідробіонтів у формуванні якості води річкових екосистем Центрального Полісся геногеографічні особливості видових комплексів дощових черв'яків родів *Arologostocia* та *Ocioiazion*;

радіоекологічний моніторинг біоценозів Центрального Полісся;

сучасні педагогічні інноваційні технології навчання і виховання;

фінансово-економічні проблеми розвитку країн із транзитивною економікою.

На основі досліджень за даними програмами:

Визначено основні імперативи холістичної тенденції постнекласичної науки та їх вплив на становлення нової моделі освіти. Окреслене нове бачення історичної пам'яті як репрезентативної форми дійсності і описаний алгоритм її випробування національним буттям. Розроблена нова концепція толерантності як основний принцип інтеграції культурно-духовного досвіду в єдину систему цінностей (Саух П.Ю., Герасимчук А.А., Козловець М.А., Поліщук О.П. та ін.). Опубліковано 3 монографії та 21 статтю, проведено 2 міжнародні конференції, засновано науковий журнал "Історія. Філософія. Релігієзнавство".

Проведено дослідження основних питань діяльності європейських держав у розрізі окремих політик ЄС, підстав, витоків, історії, правових та політичних принципів європейської інтеграції, механізмів функціонування ринку ЄС, відносин України та ЄС, проблем та перспектив європейської інтеграції України (Кордон М.В., Жуковський О.І.). Опублікована монографія, навчальний посібник, створено

університетський регіональний навчально-науковий центр європейської та євроатлантичної інтеграції України.

Проведено масштабні дослідження прастану традиційної духовної культури Середнього Полісся, проведено систематизацію і технічне опрацювання польового матеріалу (Конобродська В.Л.). Оpubліковано 4 статті, видано збірник наукових праць "Етнолінгвістичні студії 2" та підготовлено до друку збірник "Етнолінгвістичні студії 3", створено науково-дослідну лабораторію, налагоджено роботу з комісією з етнолінгвістики при Міжнародному комітеті славістів.

Поглиблено теорію екситонних станів у напівпровідникових наносистемах, за умов, коли поляризаційна взаємодія електрона і дірки зі сферичною поверхнею поділу (нанокристал - діелектрична матриця) відіграє домінуючу роль; запропоновано новий модифікаційний метод ефективної маси, за допомогою якого описуються оптичні властивості напівпровідникових наносистем з розмірами порядку борівського радіуса екситона; встановлено новий ефект гігантського поглинання світла напівпровідниковими наночастинками на одночасткових станах електронів і дірок: переріз поглинання світла на шість порядків перевищує типові значення перерізу напівпровідникових монокристалів. Дослідження проведені спільно з відділом спектроскопії твердого тіла Інституту металофізики НАН України (академік Шпак А.П., Покутній СІ., Уваров В.Н.). Оpubліковано низку статей, у тому числі в зарубіжних виданнях, створено науково-дослідну лабораторно теоретичної фізики низьковимірних систем.

Проведено теоретичні та експериментальні дослідження методами нанооптики (спектри поглинання і розсіювання наночастинками закису металу та окису марганця), направлені на суттєве зменшення концентрації наночастинок у водах річкових екосистем Центрального Полісся.

Проведено дослідження фотоіндукованої анізотропії в полімерних плівках з генетичними мутантами бактеріородопсину. Теоретично і експериментально показано,

що механізм оборотної анізотропної фотоселекції молекул БР дозволяє керувати еліптичністю та азимутом поляризації дифрагованого пучка, змінюючи як загальну інтенсивність пучків, що записують динамічні голографічні решітки в плівках з БР, так і інтенсивність зчитуючого пучка. Доведено можливість керування характеристиками голографічного запису в плівках з БР за допомогою зовнішнього некогерентного підсвічування, змінюючи його інтенсивність або поляризацію. Реалізована оптична модуляція площини поляризації дифрагованого пучка шляхом зміни інтенсивності зовнішнього некогерентного підсвічування (Степанчиков Д.А., Ткаченко О.К.). За результатами дослідження видано низку статей, результати дослідження апробовані на Міжнародній конференції «Laser Applications to Chemical, Security and Environmental Analysis» (St. Petersburg, Florida, USA, 2008).

Завершено дослідження оптимізації теплових режимів потужних НВЧ та світловипромінюючих приладів на базі наноструктур; досліджені нові наноструктуровані композитні матеріали на мезоморфних солях алкоаноатів металів для електронних та фотонних інформаційних систем. Опубліковано низку статей, у тому числі в зарубіжних виданнях.

На базі науково-дослідного комплексу "ЖДУ ім. Івана Франка - ВАТ "Електровимірювач" розроблено систему електровимірювальних приладів для навчальних закладів ("комплекс "Школяр") та здійснено навчально-методичний супровід їх експлуатації, підготовлено навчальний посібник "Нетрадиційні уроки фізики в школі" (Ткаченко О.К., Федьович М.В., Демидюк О.В.).

Здійснено масштабні дослідження гідробіонтів ті визначена їх роль у формуванні якості води річкових екосистем Центрального Полісся (зроблено 50 каріологічних препаратів; виготовлено 100 препаратів радул досліджуваних молюсків; здійснено обробку методами варіаційної статистики із застосуванням комп'ютерних технологій цифрових результатів обстеження зборів молюсків 10 регіонів України; опрацьовано матриці коефіцієнтів подібності водоростей річок басейну

Тетерева кастерним аналізом із побудовою дендограм за допомогою пакета "Статистика"; відпрацьовано методику збору, визначення видової приналежності, морфометрії черепашкових амеб Центрального Полісся тощо). Оpubліковано низку статей, підготовлено методичні рекомендації.

Виявлено і досліджено чотири диплоїдно-поліплоїдні комплекси дошових черв'яків, визначені їх географічні особливості, описано генетичну структуру їх популяції, доведено, що характеристики різноманітності клонової структури цих партеногенетичних форм можуть використовуватись як ефективні біологічні індикатори. Оpubліковано низку статей, у тому числі в зарубіжних виданнях.

Вивчено міграції радіонуклідів чорнобильського походження в біогеоценозах Центрального Полісся, зокрема в лісових масивах, агроландшафтах, водних об'єктах, а також виявлено зони формування підвищеної радіоактивності на досліджуваних територіях. Оpubліковано ряд статей, проведено круглий стіл, видано збірник наукових праць, створено міжуніверситетську науково-дослідну лабораторію.

Розроблено культурно-особистісну модель освіти, що будується на педагогіці співробітництва. Впроваджено в практику навчального процесу новітні інноваційні технології навчання і виховання, що будуються на цій моделі. Проведено низку науково-практичних конференцій, опубліковано 3 монографії та більш ніж 50 статей.

Спільно з науковцями Ради з розвитку продуктивних сил України здійснено аналіз фінансово-економічних проблем України; здійснено аналіз розвитку депресивних регіонів України та Полісся; виявлено причини існування тіньової економіки в країнах з транзитивною економікою тощо. Проведено конференцію, опубліковано збірник наукових праць, засновано електронний науковий журнал.

По-друге, в університеті було створено програму формування і підготовки науково-педагогічних кадрів вищої

кваліфікації та відпрацьовано механізми залучення студентської молоді до науково-пошукової роботи. Створено університетський Центр по роботі з обдарованою молоддю, започатковано банк даних обдарованої молоді регіону. Розпочато освітній експеримент регіонального рівня "Впровадження в освітніх закладах Житомирщини програми ціннісної підтримки здібностей та обдарованості "Три кроки".

По-третє, укладено більше 20 угод з науково-дослідними інститутами НАН України, АПН України, університетськими центрами, освітніми організаціями та відомими науковими школами і вченими Росії, Білорусі, Польщі, Німеччини, Словаччини, Угорщини, Великої Британії, Франції, США, Мексики, Канади та ін., які успішно реалізуються через академічні обміни, стажування і проведення спільних наукових досліджень.

На цій основі науковцями університету в 2008 році захищено 3 докторські та 27 кандидатських дисертацій, опубліковано 20 монографій, більше 1000 наукових статей. Більше 300 статей і тез доповідей підготовлено і опубліковано за участю студентів. Створено 7 науково-дослідних лабораторій.

ПРИРОДНИЧІ НАУКИ
(керівники – віце-президенти С.К.Рудик та В.П.Литвин)

ВІДДІЛЕННЯ АГРАРНЕ
(академік-секретар В.М.Жеребко)

Академіки Аграрного відділення в своїй науковій, навчально-методичній, громадській та організаційній діяльності продовж звітнього 2008 року керувались рішеннями річних Загальних зборів та Президії Академії наук вищої освіти.

За кількісним складом Аграрне відділення налічує 45 академіків, з яких 8 є почесними. У продовж 2008 року в Аграрному відділенні успішно працювали академіки: Грицаєнко З.М., Рудик С.К., Литвин В.П., Снітинський В.В., Опальчук А.С., Болотських О.С., Фурман І.О., Зінченко О.І., Влох В.Г., Ніколайчук В.І., Гудзь В.П., Кирилів Я.І., Поліщук В.П., Бородай В.П., Копитко П.Г., Кобець А.С., Кирик М.М., Демидась Г.І., Положенець В.М., Панас Р.М., Примаєв І.Д., Жемела Г.П., Сохнич А.Я., Бесулін В.І., Бахмат М.І. і ін.

Академік **Грицаєнко З.М.** організувала і провела міжнародну наукову конференцію „Основи формування продуктивності с.-г. культур за інтенсивних технологій вирощування”, на основі якої видала збірник наукових праць. Опублікувала навчальний посібник “Біологічно активні речовини в рослинництві”. Взяла участь у роботі 3 міжнародних конференцій і фестивалів. Підготувала 1 кандидата наук, опублікувала 17 наукових праць і 6 рекомендацій. Вона – голова спецради із захисту дисертацій, ректор Народного університету культури ДАУ.

В звітньому році З.М.Грицаєнко широко відсвяткувала ювілей. На святкування з'їхалось понад 150 представників різних ВНЗ та установ, що свідчить про авторитет вченого.

Авторитет і повагу широкої наукової громадськості принесла З.Грицаєнко копітка щоденна наукова праця. Вона автор близько 400 наукових робіт, в тому числі 37 науково-

практичних рекомендацій, 25 навчально-методичних посібників і типових програм, 48 монографій, підручників, довідників. Стали настільними її дослідження: "Застосування гербіцидів в посівах сільськогосподарських культур при звичайній та індустріальній технології вирощування в умовах Правобережного Лісостепу України" (Умань, 1982, 8,4 арк.); «Інтенсивна технологія вирощування озимої пшениці в колгоспах і радгоспах Черкаської області» (Черкаси, 1985, 115 с. (співавтор, редактор); Індустріальна технологія вирощування кукурудзи в колгоспах і радгоспах Черкаської області" (Черкаси, 1983, 12арк. (співавтор, редактор); "Ленточное внесение гербицидов при индустриальной технологии возделывания кукурузы на зерно, подсолнечника, сои и других промышленных культур" (К.: "Урожай", 1985, 6,8 арк.); "Научно-обоснованная система земледелия в Черкасской области (Черкаси, 1988, 18 арк., (співавтор); Микробиология и ее современное значение" (Умань, 1990, 1990, 6,9 арк.); Справочник по зерновым культурам" (К.: "Урожай", 1991, 318 с. (співавтор); Гербициды і їх раціональне використання" (К.: "Урожай", 1996, 25 арк.); "Організація і функціонування фермерських господарств" (К.: "Нічлава", 1999, 179 с. (співавтор); Микробиологія консервного виробництва з основами мікробіологічного контролю" (Умань, 2002, 183 с.); "Методи біологічних та агрохімічних досліджень рослин і ґрунтів" (Київ, 2003, 316 с); "Технологія застосування регуляторів росту рослин в землеробстві" (Київ 2003); «Гербициди і продуктивність сільськогосподарських культур» (Умань, 2005, 686 с.); «Регулятори росту в рослинництві" (Київ: "Агротех" НАН).

Академік **Рудик С.К.** брав активну участь в міжнародних конференціях і симпозіумах, виступаючи з результатами фундаментальних досліджень у розвитку переднього відділу органів травлення у ссавців та з історії ветеринарії. Він – віце-президент АН ВО України. Опублікував 3 монографії. Отримав 2 патенти. Взяв участь в 6 наукових конференціях і опублікував 11 статей.

Академік **Литвин В.П.** брав участь у роботі 3 міжнародних конференцій та однієї Всеукраїнської конференції. Виступив на радіо “Промінь” із проблем туберкульозу, опублікував 8 наукових статей, видав у співавторстві 1 монографію “Основные болезни свиней и современные средства для их лечения и профилактики”. Опонував 3 кандидатські і 1 докторську дисертації. Під його керівництвом захищена 1 кандидатська дисертація. Він член НТР Міністерства аграрної політики України, член 2-х захисних рад в НАУ. Нагороджений відзнакою “Знак пошани”.

Академік **Снітинський В.В.** вивчав фізіолого-біохімічні механізми регуляції метаболічних процесів в організмі тварин і способи їх корекції в критичні періоди онтогенезу. Опублікував у співавторстві 4 навчальні посібники: “Інженерна екологія”, “Вища освіта і Болонський процес”, “Діловий етикет в міжнародному бізнесі”, “Лісівництво та лісові ландшафти”. Взяв участь у роботі 7 наукових конференцій, у т.ч. 4 зарубіжних, підготував 3 кандидатів наук. Він член 2 захисних спецрад. Керівник 6 наукових тем. Нагороджений орденом „За заслуги” 2 ступеня, Почесною грамотою ВР, трудовою відзнакою „Знак пошани”, Високою Відзнакою Папи Римського Бенедикта ХУІ, орденом Св. Кирила та Мефодія.

Академік **Гудзь В.П.** у співавторстві видав 3 підручники: „Адаптивні системи землеробства”, „Основи землеробства”, „Землеробство” (загальним обсягом 78 д.а.), надрукував 2 навчальні програми. Він член 2 спецрад, взяв участь у роботі 4 наукових конференцій, член редколегій 3 наукових журналів. Під його керівництвом захищена 1 кандидатська дисертація (Перчук В.В.).

Академік **Ніколайчук В.І.** проводив дослідження вивчення механізмів локалізації і фіторемедіації важких металів та розробки наукових основ очищення ґрунтів, а також основ збереження лісових ресурсів Карпат. Він очолює Закарпатське відділення АН ВОУ, лауреат Державної премії України, Заслужений діяч науки і техніки, член Експертної ради ВАК, почесний академік Угорської АН, взяв участь в організації 2

наукових конференцій, опублікував 1 посібник і 8 наукових праць, головний редактор журналу „Науковий вісник УжНУ” і член 2 редколегій наукових видань.

Академік **Жеребко В.М.** проводив дослідження з обґрунтування екологічно безпечного застосування гербіцидів в інтенсивних технологіях вирощування і захисту основних сільськогосподарських культур. Він є членом Європейського наукового товариства гербологів. Взяв участь у роботі 4 міжнародних наукових конференцій. У співавторстві видав „Довідник по пестицидах” (20 д.а.), співавтор 2 навчальних програм, 2 рекомендацій та методичних розробок, 4 статей. Автор 4 стандартів України. Нагороджений трудовою відзнакою Мін АПК “Знак пошани”, Лауреат нагороди Ярослава Мудрого, відзнакою МОН “Петро Могила”.

Академік **Кирилів Я.І.** опублікував у співавторстві 1 підручник “Годівля с.-г. тварин”, 4 монографії: “Нетрадиційні рослинні корми в живленні птиці”, “Корми, оцінка, використання, продукція тваринництва, екологія”, “Розрахунки у тваринництві”, “Методи контролю повноцінності кормів для птиці”, 2 типові навчальні програми, отримав 2 патенти та 3 позитивні рішення на винаходи. Взяв участь і організував 4 міжнародні наукові конференції. Під його керівництвом захищені 2 кандидатські дисертації. Нагороджений Почесною грамотою УААН.

Академік **Кирик М.М.** проводив дослідження з обґрунтування екологічно безпечних заходів обмеження розвитку найбільш поширених облігатних патогенів зернобобових культур. Він академік УААН та Голова спецради по захисту докторських і кандидатських дисертацій. Видав 3 типові навчальні програми, 2 посібники, 5 статей. Під його керівництвом захищені 2 кандидатські дисертації. Нагороджений відзнакою Мін АПУ „Почесний працівник карантинної служби України”.

Академік **Опальчук А.С.** надрукував 3 статті, керував підготовкою до захисту 1 кандидатської дисертації, взяв участь у 3 міжнародних наукових конференціях. Нагороджений

Почесною відзнакою “Великого князя Володимира – Золотий хрест з бантом”.

Академік **Фурман І.О.** проводив дослідження з теорії будування програмних керуючих автоматів паралельної дії та розробки новітньої технології програмування промислових контролерів. Оpubлікував 13 наукових статей. Взяв участь в роботі 5 міжнародних конференцій та 18 семінарах. Отримав 2 патенти на винаходи. Видав 2 підручники: “Мікроелектронні засоби програмного керування”, “Ідентифікація та моделювання технологічних процесів”. Під його керівництвом захищена 1 кандидатська дисертація. Він член 2 захисних спецрад. Отримав нагороду Ярослава Мудрого, „Відмінник освіти України” та став переможцем конкурсу з вищої освіти Харківщини.

Дослідження **В.Г.Влоха** були спрямовані на розробку ресурсощадних екологічно безпечних технологій вирощування основних сільськогосподарських культур, адаптивних до природного середовища західного регіону, створення сіяної довготривалої сіножаті на мінеральних ґрунтах, високопродуктивних стійких проти фітофторозу і картопляної нематоди сортів картоплі.

З 2007 року випробовується в державному сортовипробуванні його новий сорт картоплі під назвою "Дужа".

Оpubлікував наукову монографію «Ячмінь озимий у західному регіоні України», підготував до захисту одного кандидата с.-г. наук. Брав безпосередню участь в роботі Міжнародного науково-практичного форуму "Екологічні, економічні та технологічні аспекти використання земельних ресурсів"; VIII з'їзді Українського товариства генетиків і селекціонерів ім. М.І. Вавилова; Міжнародному студентському науковому форумі "Студентська молодь і науковий прогрес в АПК».

Оpubлікував (в співавт.) два підручники з грифом Міністерства аграрної політики України («Рослинництво» та «Лукивництво» та брав участь у наукових конференціях: Звітної

студентської наукової конференції; виступав на науково-практичній конференції присвяченій 150-річчю агрономічного факультету ЛДАУ; брав участь в роботі комітету Міжнародного науково-практичного форуму "Теорія і практика розвитку АПК", присвяченому святкуванню 150-річчя ЛДАУ.

Подав 10 відзивів на автореферати кандидатських і докторських дисертацій. Керував студентським науковим гуртком. Студенти гуртка виступали з доповідями на науково-практичній конференції присвяченій 150-річчю агрономічного факультету ЛДАУ. Окремі студенти за доповіді нагороджені дипломами різних ступенів. Створив сорти картоплі Слава, Мавка та топінамбур «Львівський».

Академік **Болотських О.С.** продовжував дослідження екологічно адаптивних і ресурсозберігаючих технологій виробництва і зберігання овочів і плодів. Голова аграрної секції Східного наукового центру АН ВО України. Керівник 5 наукових тем. Видав монографію „Морква” (15 д.а.). Опублікував 4 навчальні програми та 4 методичні вказівки. Брав участь у роботі 13 наукових конференцій. Підготував 1 кандидата наук.

Академік **Копитко П.Г.** проводив дослідження з оптимізації родючості ґрунту в плодоягідних насадженнях. Організовував 2 наукові конференції. Підготував 1 кандидата наук. Він голова спецради із захисту дисертацій, головний редактор журналу „Вісник Уманського ДАУ” та „Збірника наукових праць Уманського ДАУ”. Співавтор 1 навчального посібника. Опублікував 9 наукових статей.

Академік **Кобець А.С.** проводив дослідження з удосконалення технологій і машин для вирощування коренеплодів. Взяв участь у роботі 4 наукових конференцій. Автор 8 патентів на корисну модель, опублікував 18 наукових статей. Він член Експертної ради ДАК України. Співавтор 1 монографії “Устойчивое развитие сложных динамических систем”.

Значних успіхів в науковій роботі досягли вчені Дніпропетровського державного аграрного університету (428

науковців), очолюваного акад. Кобцем А.С. Серед них 18 академіків, членів-кореспондентів, 58 докторів наук, професорів, 234 кандидати наук, доценти. У 2008 році загальний обсяг замовлень на виконання наукових досліджень склав 748,8 тис. грн. З них – 442,0 тис. грн. виконано за держбюджетним замовленням, 306,8 тис. грн. – за 30 госпдоговірними темами та 52,2 тис. грн. отримано за договорами з іноземних джерел.

В минулому році розроблено: 4 технології виробництву, виведено 4 сорти сільськогосподарських культур, розроблено Національний стандарт України насіння сільськогосподарських культур, розробляються 14 стандартів, які відповідають вимогам Євросоюзу. Впроваджено 17 наукових розробок і науково-дослідних робіт, закінчених в 2006-2008 рр. Економічний ефект від впровадження склав понад 2,5 млн. грн.

Подано від агроуніверситету 26 заявок на винаходи, одержано 22 патенти на винаходи і корисні моделі.

До вагомих досягнень колективів кафедр і вчених у звітному році слід віднести:

- розробки та впровадження робочих органів для обробітку ґрунту та збирання гички та коренеплодів буряка (професор Кобець А.С.);

- впровадження у сільськогосподарське виробництво системи живлення автотракторних двигунів нафтовими видами палива (доцент Улексін В.О.);

- виведення нового сорту озимої пшениці Співанка та розповсюдження її на площі 100 га. Передано в сортовипробування сорти Журавка і Комерційна (селекціонер професор Ковалевська Н.І.);

- запровадження селекційної роботи зі створення нової породи овець м'ясо-вовнового напрямку, адаптованої до умов України (професор Шуваєв В.Т та представники його наукової школи - доцент Похил В.І., доцент Микитюк В.В.);

- успішна реалізація моделі управління генофондом свиней селекції ДДАУ, яка дозволяє протягом багатьох поколінь підтримувати високу продуктивність тварин при

розведенні "в собі" (доценти Сметанін В.Т., Хмельова О.В.);

- розробки 4 нових ветеринарних препаратів на рослинній основі для профілактики і лікування хвороб продуктивних тварин, на які отримані патенти на винахід (доц. Антоненко П.П.);

- впровадження в ветеринарію і тваринництво біологічно-активних речовини і адаптогенів природного походження (професор Грибан В.Г., професор Степченко - Л.М.).

В університеті працює 9 наукових шкіл. Досить інтенсивно поповнюються вони молодими науковцями під керівництвом академіків та членів-кореспондентів АН ВО України Кобця А.С., Макаренка П.М., Тімана М.П., Грибана В.Г., Гавриліна П.М.

Викладачі, наукові співробітники і аспіранти брали участь в 14 міжнародних і 6 державних, регіональних виставках, виступили з доповідями і повідомленнями на міжнародних конференціях 97 чоловік, та на всеукраїнських конференціях і семінарах-симпозіумах 93 чоловік, університетських - 412 чоловік.

За результатами наукових досліджень у звітному році видано 814 статей в наукових виданнях, 10 монографій, 11 підручників, 29 навчальних посібників з грифом Міністерства аграрної політики та Міністерства освіти і науки України.

Академік **Зінченко О.І.** продовжував розробляти наукові основи підвищення продуктивності і якості зернових, кормових і технічних культур. Він заступник академіка-секретаря Аграрного відділення та керівник Уманського регіонального відділення АН ВО України. Організовував 4 наукові конференції, підготував 1 кандидата наук. Видав 4 методичні рекомендації.

Академік **Демидась Г.І.** продовжував розробляти наукові основи підвищення продуктивності кормових культур, природних і сіяних сінокосів і пасовищ. Проводив дослідження з бюджетної тематики (40 тис. грн.). Організовував 7 наукових конференцій, підготував 1 кандидата наук. Видав практикум

„Рослинництво” і 3 методичні рекомендації. Опублікував 6 наукових статей. Науковий керівник 2 аспірантів. Голова робочої групи з розробки галузевого стандарту вищої освіти з напрямку „Агрономія”.

Академік **Бахмат М.І.** продовжував розробляти наукові основи підвищення продуктивності і якості зернових, кормових і технічних культур. Заслужений діяч науки і техніки України, Голова і член 2 спецрад із захисту дисертацій. Організовував 4 міжнародні наукові конференції, підготував 1 кандидата наук. Видав 1 підручник, 1 посібник „Буряківництво”, 6 статей та 4 методичні рекомендації. Отримав 1 патент на винахід.

Академік **Пастушенко С.І.** опублікував 21 статтю (у т.ч. 3 – в Польщі і 1 – в Чехії), 1 навчальний посібник „Практикум з теоретичної механіки” частина 2 „Динаміка” (30 д.а.) та 1 навчальну програму. Взяв участь в роботі 8 наукових конференцій (в т.ч. 6 зарубіжних), впроваджував інноваційні технології в наукові дослідження та реформування вищої освіти у відповідності до вимог Болонської конвенції.

Академік **Сохнич А.Я.** опублікував 1 підручник, 4 посібники та 1 монографію „Стан наукової думки в сучасних реаліях” (10 д.а.), 15 статей та 2 брошури (1 англійською мовою на замовлення Бостонського університету). Взяв участь у роботі 15 конференцій. Член 2 спецрад із захисту кандидатських і докторських дисертацій. Отримав звання „Почесний землевпорядник України”.

Академік **Барабаш О.Ю.** розробляв технології вирощування індетермінантних гібридів помідора в гідропонних теплицях та салату у відкритому ґрунті. Опублікував підручник „Догляд за овочевими культурами” (10 д.а.) та 2 статті. Взяв участь у роботі 2 конференцій. Підготував 2 кандидатів наук, отримав 2 патенти на винаходи. Академік УААН, член спецради із захисту дисертацій. Стояв у витоків створення у НАУ факультету плодоовочівництва.

Академік **Бородай В.П.** проводив дослідження по 2 темах. Опублікував підручник „Технологія виробництва продукції птахівництва”, 1 монографію, 3 методичних

посібники. Підготував 1 доктора і 1 кандидата наук. Взяв участь в роботі 4 наукових конференцій і симпозіумів. Головний редактор журналу „Сучасне птахівництво”. Він член 2 спецрад із захисту дисертацій.

Академік **Ковтуник І.М.** розробляв і впроваджував технології вирощування лікарських рослин. Видав 6 методичних рекомендацій, 3 навчальні підручники для середньої школи „Рідний край”, „Географія України” і ін. Під його керівництвом захищені 3 кандидатські дисертації, взяв участь у роботі 6 наукових конференцій, опублікував 2 статті. Заслужений працівник народної освіти, отримав відзнаку Мін АПК „Знак пошани”.

Академік **Найченко В.М.** продовжував розробляти методи зберігання яблук пізніх сортів. Взяв участь в роботі 2 наукових конференцій. Опублікував 1 підручник „Технологія зберігання і переробки плодів і овочів з основами товарознавства”. Він член 2 спецрад. Під його керівництвом захищена 1 докторська дисертація. Нагороджений знаком “Відмінник аграрної освіти і науки”.

Академік **Бесулін В.І.** продовжував дослідження з удосконалення годівлі маточного поголів'я м'ясних курей та страусів. Підготував 6 ДСТУ (180 тис. грн.). За попередні роки ним підготовлені 2 доктори та 7 кандидатів наук. Він член 1 спецради із захисту дисертацій. Взяв участь у роботі 4 наукових конференцій, видав 1 монографію „Птахівництво та технологія виробництва яєць і м'яса птиці” і 8 методичних посібників.

Академік **Поліщук В.П.** проводив дослідження з удосконалення методів селекції українських бджіл різної генеалогії. Під його керівництвом захищена 1 кандидатська дисертація, опублікував 1 монографію “Способи заміни та підсаджування бджолиних маток”, 1 навчальний посібник “Пасіка” і 9 статей. Взяв участь в роботі 5 наукових конференцій, у т.ч. міжнародних – 3, член 1 спецради, нагороджений орденом „Знак Пошани” та Почесною грамотою Мін АПУ.

Академік **Примак І.Д.** у співавторстві опублікував 4 навчальні посібники „Сільськогосподарська метеорологія і кліматологія”, „Термінологічний словник з гербології”, „Наукові основи землеробства” і „Сівозміни в землеробстві України”, підготував 1 кандидата наук (Скалига О.С.), взяв участь в роботі 3 наукових конференцій, член 1 спецради.

Академік **Положенець В.М.** опублікував 1 монографію “Агроекологічні основи вирощування картоплі”. Керівник госпдоговірної теми (20 тис. грн.). Підготував 1 кандидата наук (Тимошук О.А.), бере участь в роботі 2 спецрад із захисту дисертацій. Опублікував 2 навчально-методичні розробки, передав у сортовипробування сорт картоплі „Віктор”.

Академік **Панас Р.М.** підготував 2 кандидатів наук, взяв участь в роботі 2 конференцій. Опублікував 4 посібники: “Ґрунтознавство”, “Рекультивация земель”, “Основи моніторингу та прогнозування використання земель”, “Раціональне використання та охорона земель”. Автор 2 методичних вказівок.

Академік **Лісовал А.П.** у співавторстві видав підручник “Землеробство з основами ґрунтознавства і агрохімії”. Взяв участь у 2-х наукових конференціях. Під його керівництвом захищена 1 кандидатська дисертація.

Академік **Жемела Г.П.** розробляв нові методи підвищення врожайності та якості зерна нових сортів пшениці. Він опублікував 3 навчальні посібники з грифом Мін АПК: “Технологія зберігання та переробки продукції рослинництва”, “Стандартизація та управління якістю продукції рослинництва”.

Академік **Сірацький Й.З.** продовжував дослідження з удосконалення селекції і відтворення с.-г. тварин. Взяв участь у роботі 3 наукових конференцій, видав 1 посібник „Інтер'єр с.-г. тварин” (23 д.а.), опублікував 29 статей. Підготував 2 кандидатів наук. Заслужений діяч науки і техніки України, отримав премію УААН за розробку теоретичних і практичних аспектів формування молочної продуктивності ВРХ. Він член 1 спецради із захисту дисертацій.

Академік **Овчарук В.І.** підготував 1 кандидата наук, брав участь в роботі 1 спецради. Взяв участь в роботі 5 наукових конференцій. Видав 1 посібник, отримав ряд патентів. Нагороджений знаком „Відмінник освіти України”.

Академіки Аграрного відділення АН ВО України у 2008 році внесли значний вклад в розвиток аграрної науки і освіти, а також у вирішення проблеми задоволення потреб населення країни в продуктах харчування і промисловості – в сировині (адже цього року в Україні зібраний найвищий урожай зерна за всю історію країни – більше 52 млн. т.). Вони керували 39 науковими темами із загальним кошторисом понад 2,4 млн. грн., взяли участь в роботі 157 наукових конференцій, симпозіумів, конгресів, у т.ч. 77 – міжнародних. Ними опубліковані 67 монографій, підручників і навчальних посібників, 245 статей та методичних розробок, отримали 26 патентів на сорти і винаходи. Брالی участь у роботі 41 спеціалізованих вчених рад із захисту кандидатських і докторських дисертацій. Під їх керівництвом підготовлені і захищені 2 докторських і 31 кандидатські дисертації.

У Подільському державному аграрно-технічному університеті наукова робота зосереджувалась навколо наукового обґрунтування і практичного оцінювання загальних принципів нової технології обробітку ґрунту при вирощуванні ріпаку, сої, картоплі, ячменю, овочів, вівса і його сумішок з бобовими та іншими культурами, які забезпечують підвищення врожаю на 10-20% без додаткових витрат матеріалів, енергії, часу; дослідження та наукове обґрунтування опису бур'янів та методів і способів боротьби з ними; розробки науково-технічної програми екологічно-безпечних технологій відтворення родючості і охорони ґрунтів; дослідження і вивчення питання технології реабілітації сільськогосподарських угідь, забруднених радіонуклідами; вивчення основних проблем селекційної роботи та насінництва сільськогосподарських культур (ячмінь, гречка, ріпак, соя); розробка науково-технічної програми зональної екологічно-безпечної системи виробництва високобілкових кормів, які

забезпечать одержання з 1га посівів 7-9т кормових одиниць і 1,0-1,4т білка; розробка програми освоєння комплексної системи виробництва овочевих культур, плодів і ягід із застосуванням ресурсозберігаючої технології виробництва; проведення наукового обґрунтування методів прискореного розмноження тварин, стимуляції їх відтворної функції; розробки та запровадження норм і раціонів годівлі молодняку худоби м'ясних типів; розробки науково-технічної програми по виробництву продукції і вівчарства на основі виведених нових та удосконалених існуючих порід, впровадження технології інтенсивного ведення галузі в регіоні та підприємств різної форм власності; розробки та впровадження методики раціонального ведення рибного господарства; виробництва переробки продуктів бджільництва; системи ведення конярства.

Над реалізацією цієї програми працювали науковці 3-х інститутів, 2-х факультетів, 22 наукових шкіл та 18 наукових лабораторій.

Фінансування наукових досліджень в університеті виконувалося шляхом участі у державних конкурсних програмах і проектах, а також укладання договорів із суб'єктами недержавної форми власності.

У 2008 році фінансування в розмірі склало 200,0 тис. грн. бюджетних коштів та 136,0 тис. грн. позабюджетних коштів. З числа виконуваних робіт у поточному році завершено 162 розробки, із яких 77 впроваджені у виробництво.

У 2008 році університетом було організовано і проведено 9 міжнародних, 22 міжрегіональних та 32 внутрішні конференції. Слід відмітити міжнародну конференцію "VI Міжнародна конференція молодих науковців «Інформатика та механіка»", в якій взяли участь 450 учасників, з яких 85 іноземних. Крім цього, разом із науковцями університету було проведено конференції з вузами країн Польщі, Чехії, Словачії, Росії, Молдови, Білорусії, Німеччини.

Традиційно кожного року у вузі проводиться науково-теоретична конференція професорсько-викладацького складу, аспірантів, магістрів та науковців університету за участю

науковців інших ВНЗ України. На конференції професорсько-викладацького складу у 2008 році працювало 12 секцій і було заслухано понад 575 доповідей.

Крім цього у 2008 році співробітники університету взяли участь у 105 міжнародних та 126 міжрегіональних конференціях та семінарах.

Наукові розробки вчених університету тільки у 2008 році демонструвались на 5 Міжнародній виставці «Інтерагро-2008», XX ювілейній Міжнародній агропромисловій виставці-ярмарок "АГРО-2008", Агро-Поділля 2008, обласній сільськогосподарській виставці.

Вчені університету активно беруть участь в обласних та районних семінарах та інших заходах, де було зроблено понад 587 наукових доповідей. Кожного року науковим відділом, інститутами та факультетами організовано проводиться «День поля» по результатах проведення науково-дослідної роботи докторантами, аспірантами, пошукувачами з демонстрацією польових і стаціонарних дослідів.

Університет плідно працює з Головним управління агропромислового розвитку в Хмельницькій області по забезпеченню науковим та методичним супроводом наукових розробок вчених та їх впровадження у виробництво за різними напрямками. Для кращого проведення науково-дослідної роботи кафедрами університету створено філії кафедр на виробництві, з якими укладено двосторонні договори для співпраці в кількості 96.

У напрямку апробації результатів дослідження за межами країни аспірантами та науковцями університету опубліковано 181 наукова робота. В університеті видається фаховий збірник наукових праць. За 2008 рік було видано 18 монографій, 14 підручників та навчальних посібників.

Співробітники Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З.Гжицького працювали над розробкою 39 наукових програм. У виконанні науково-дослідних програм брали участь 330 наукових

співробітників університету, з них 55 докторів наук, професорів і 225 кандидатів наук.

У 2008 році наукова робота в університеті виконувалася співробітниками 4 факультетів.

Сформовано 11 наукових шкіл з напрямків: біохімія, фізіологія, акушерство, годівля, оптимізація мінерального живлення та ветсанекспертиза, токсикологія та інші, які очолювали і очолюють провідні вчені університету:

Назва школи	Засновник школи
Особливості обміну речовин у сільськогосподарських тварин	Член-кореспондент НАН України, академік УСГАН, заслужений діяч науки України, доктор ветеринарної медицини, доктор біологічних наук, професор Гжицький С.З.
Газоенергетичний обмін та механізми його регуляції у тварин	Доктор медичних наук, професор Беркович Є.М.
Діагностика, лікування і профілактика акушерської патології та молочної залози	Член-кор. УААН та ВАСГНІЛ, заслужений діяч науки України, доктор ветеринарних наук, професор Звєвєва Г.В.
Біотехнологія біологічно активних речовин	Академік УААН та ВАСГНІЛ, заслужений діяч науки України, доктор біологічних наук, професор Палфій Ф.Ю.
Механізми регуляції ферментних процесів обміну вуглеводів і нуклеотидів	Дійсний член НТШ, доктор біологічних наук, професор Головацький І.Д.
Вікові особливості обміну речовин у тварин	Заслужений діяч науки України, доктор біологічних наук, професор Стояновський С.В.

Технологія виробництва кормових сумішок для раціональної годівлі сільськогосподарських тварин	Заслужений діяч вищої школи України, доктор сільськогосподарських наук, професор Василенко Д.Я.
Токсикологія та антидотна терапія при отруєннях	Доктор ветеринарних наук, професор Сковронський В.А.
Фізіологія травлення	Доктор біологічних наук, заслужений працівник вищої школи Скородинський З.П.
Оптимізація системи мінерального живлення тварин і птиці та ветеринарно-санітарна експертиза продукції	Доктор біологічних наук, професор, академік УААН, дійсний член Нью-Йоркської АН, академік АН ВО України, УААН, МАНАО, заслужений діяч науки і техніки України Кравців Р.Й.
Фізіологія і патологія відтворення тварин	Доктор ветеринарних наук, професор Хомин С.П.

Сформовано 12-ту школу. Під керівництвом завідувача кафедри фармакології та токсикології, доктора ветеринарних наук, професора Гуфрія Д.Ф. захищено 3 докторські і 5 кандидатських дисертацій.

Це сприяло підвищенню ефективності виконуваних науково-дослідних робіт, підготовці кадрів вищої кваліфікації через докторантуру та аспірантуру. Проте, тут є ще значний потенціал. Формуються наукові школи у професора кафедри гігієни тварин академіка Демчука М.В., завідувача кафедри паразитології і водних біоресурсів, професора Секретарюка К.В., завідувача кафедри годівлі тварин і технології кормів, академіка Столярчука П.З., професора кафедри епізоотології Маслянка Р.П., професора кафедри гістології і патологічної анатомії Урбановича П.П.

При університеті функціонує 3 спеціалізовані вчені ради із захисту докторських і кандидатських дисертацій за 10 спеціальностями: фізіологія людини і тварин; гігієна тварин та ветеринарна санітарія (з ветеринарних і сільськогосподарських

наук); розведення та селекція тварин; годівля тварин і технологія кормів; ветеринарна фармакологія та токсикологія і ветеринарне акушерство та ветеринарно-санітарна експертиза.

У 2008 році проведено 19 засідань спецрад, захищено 2 докторські і 14 кандидатських робіт. Порівняно з 2007 роком активність роботи спецрад підвищилась.

На даний час у докторантурі навчається 3 докторанти та 62 аспіранти.

Щодо фінансування наукових тематик, то воно було недостатнє. Фінансування здійснювалося за програмами стандартизації (ДСТУ на суму 790 тис. грн.). Виконувалася госпдоговірна тематика спільно з національним аграрним університетом (НАУ). Виконавець директор інституту біотехнологічних основ підвищення продуктивності тварин, професор Калачнюк Г.І.

Розширено видавничу діяльність – продовжується випуск науково-практичного журналу "Сільський господар", здійснюється випуск фахового журналу "Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З.Гжицького". Обидва видання є фаховими.

Протягом 2008 року в університеті було проведено ряд науково-практичних конференцій, семінарів та заходів освітньо-виховного характеру.

Зокрема, 5-6 червня проведено конференцію-зустріч випускників університету, яка була поєднана із святкуванням 550-річчя з часу заснування університету та початків ветеринарної медицини в Україні: міжнародну наукову конференцію "Основні напрями інноваційного розвитку виробництва і переробки продукції АПК"; міжнародну науково-практичну конференцію молодих вчених та спеціалістів "Молоді вчені у вирішенні проблем аграрної науки і практики; міжнародну науково-практичну конференцію "Іноваційність розвитку сучасного аграрного виробництва"; міжнародний науково-практичний семінар "Проблеми загальної ветеринарної профілактики (гієна та санітарія, екологія, добробут тварин,

етологія"; Українсько-польський семінар "фермерство: вчора, сьогодні, завтра"; міжнародний науково-практичний семінар "Перспективність екологічних (органічних) технологій виробництва продукції землеробства і тваринництва"; міжнародний семінар "Сучасні проблеми здоров'я і патології тварин"; семінар - бібліографічна бесіда "Вацлав Морачевський - життя та діяльність"; всеукраїнський семінар "Євроатлантична імперія України" та ін.

У конференціях і семінарах брали участь від 50 до 210 учасників з України (міст Києва, Харкова, Полтави, Луганська, Миколаєва, Сімферополя, Одеси, Кам'янця-Подільського, Сум, Вінниці, Ужгорода, Дніпропетровська, Житомира, Білої Церкви); Республіки Польща - Варшава, Краків, Люблін, Вроцлав, Ольштин, Баліці, Седліце; Росії - Калуга; Республіки Білорусь - Вітебськ, Мінськ; Словацька республіка - Кошіце; Чеська республіка - Прага; Азербайджан - Баку.

За матеріалами конференцій видано 10 томів Наукових вісників загальним обсягом 3794 сторінки або 189,7 друкованих аркушів.

Поряд з цим, проведено 4 студентські наукові конференції з міжнародною участю.

За звітний період працівниками університету захищено 4 докторських та 17 кандидатських дисертацій, подано до захисту 1 докторську та 8 кандидатських дисертацій.

Виготовлено стенд Західного наукового центру Академії наук вищої освіти України, який вивішений в університеті та офісі Академії наук вищої освіти України (м.Київ).

Вчені університету взяли участь у 87 симпозіумах та конференціях різних рівнів і опублікували 890 статей та тез різних конференцій.

За звітний період подано 32 заявки на винаходи і 31 на корисні моделі та отримано 25 патентів, видано 17 посібників, підручників, довідників та 39 методичних рекомендацій. Розроблено 36 проектів державних стандартів (ДСТУ).

Результати науково-дослідної діяльності вчених Львівського національного аграрного університету у 2008 р. за темами:

1. "Розробка ресурсозберігаючих, екологічно безпечних технологій вирощування польових, плодових і овочевих культур, адаптованих до умов Західного регіону України".

Виконано весь запланований обсяг роботи згідно календарного плану. Проведено дослід з вивчення продуктивності польових, плодових і овочевих культур та впливу досліджуваних чинників на якість продукції, родючість ґрунтів і стан навколишнього середовища. Проаналізовано зразки на визначення фізичних властивостей ґрунту - вологості та запасів вологи у ньому, будови орного шару, щільності. Проведено хімічний аналіз ґрунту дослідних ділянок та визначено показники якості сільськогосподарської продукції. Обліковано урожайність сільськогосподарських культур та проаналізовано результати досліджень.

Розроблені технології забезпечать достатній рівень урожайності при менших витратах матеріальних ресурсів - на 15-20%, поліпшення якості продукції сільськогосподарських культур, зберігання та відновлення родючості ґрунту.

2. "Розробка технічних засобів та ресурсощадних технологій в землеробстві, рослинництві і тваринництві".

На початковій фазі життєвого циклу проекту реінжинірингу системи технічного обслуговування і ремонту (ТОР) пожежних автомобілів (ПА) ідентифіковано складові та розкрито системні причинно-наслідкові зв'язки між ними у процесі формування виробничо-технічним ризиком (ВТР), що є основою для його дослідження; розроблено науково-методичні рекомендації щодо дослідження ВТР у проектах обслуговуючих систем; розроблено метод визначення мінімального резерву потужності ремм ай стерні в системі ТОР та резерву ПА в системі пожежогасіння як реакцій на ВТР.

Оптимізовано технологічні процеси хімічного захисту рослин для західного регіону України; розроблено механізований технологічний процес приготування сіна із трав.

Удосконалено шість методик з визначення фізико-механічних властивостей насінневих матеріалів, параметрів луцильної машини та проведено дослідження фізико-механічних властивостей жита, пшениці, ячменю, кукурудзи, гороху; розроблено спосіб скарифікації зернових матеріалів луцильною машиною бильного типу з горизонтальною та вертикальною осями обертання; створено дослідний взірець та проведено випробування луцильної машини; розроблено технологію та засоби механізованого знімання і транспортування плодів та проведені господарські випробування і створено макетний взірець та підготовлено конструкторську документацію тросового віброударного струшувача плодів з акумулятором енергії; розроблено багатоканальне реле часу для управління роботою гідроприводу, обладнаного системою акумуляування енергії.

Розроблено методи та моделі конфігурації проекту транспортно-технологічної інфраструктури заготівлі цукрових буряків; обґрунтовано параметри гідроенергетичних установок для сільськогосподарських об'єктів Карпат.

Проведено теоретичне і методичне обґрунтування для дослідження комплексної системи комбінованого використання вітрової, сонячної теплової, сонячної електричної і геотермальної енергії у різному поєднанні елементів і спрямування енергетичних потоків для досягнення оптимальних умов використання та створення математичних моделей, які зумовляють створення експертних систем.

Досліджено механізм трансформації і міграції власних електронних збуджень в системах матриця + олововмісний нанокристал у кристалі CsBr-Sn. Отримані результати дають можливість допустити, що кристалічні агрегати типу $UzZryOx$, $ZrSiO_4$, $U_{1-x}Zr_xSiO_4$, $FeSiO_4$ можуть бути результатом агрегування відповідних іонів у ЛПВМ; проаналізовано динаміку зміни мікроструктури і мікротопографії легованих

фосфором перлітних сірих і високоміцних чавунів з фосфідною евтектикою (0,05... 11 vol.%) за умов сухого і граничного тертя та встановлено, що на фізико-механічні властивості фосфористих чавунів суттєво впливає розподіл та морфологія фосфідної евтектики.

3. "Розробка науково обґрунтованих принципів організації та інформаційного забезпечення використання і охорони земель в Західному регіоні України".

Розглянуто сучасну систему управління земельними ресурсами на регіональному і місцевому рівнях, яка є недостатньо збалансованою і не забезпечує позитивного результату в досягненні високої економічної ефективності та екологічної безпеки в землекористуванні та проаналізовано ситуацію на ринку землекористування України шляхом встановлення оптимального співвідношення земельних угідь, визначення територій, що потребують особливого захисту від антропогенного впливу, встановлення в межах окремих зон необхідних видів екологічних обмежень у використанні земель, що є однією з складових організаційно-економічного механізму управління земельними ресурсами - отримані результати видані у вигляді практичних рекомендацій для спеціалістів сільськогосподарського виробництва.

Розроблено пропозиції щодо вдосконалення законодавчого, нормативно-правового забезпечення та системи державної реєстрації об'єктів нерухомості та прав на них; розроблено методику застосування оцінки нерухомості при регулюванні земельних відносин та методичні засади щодо показників і форм кадастрової документації як інформаційної бази; вдосконалено інвестиційні чинники раціонального землекористування.

Обґрунтовано зміст планово-картографічних матеріалів для ведення земельного кадастру та землеустрою, де проведено обґрунтування густоти планової геодезичної основи для складання карт (планів) та дослідження методу динамічної фотограмметрії: математично обґрунтовано оцінку точності створення геодезичної основи та вимірів, де досліджено вплив

факторів зовнішнього середовища на точність геодезичних вимірів та виявлено закономірності накопичень математичних помилок і їх впливу на результати геодезичних вимірювань

За завданнями Міністерства аграрної політики України виконано:

"Колекційний генофонд екологічних форм часнику";

"Розробка наукових рекомендацій щодо ефективного сільськогосподарського використання порушених земель";

"Екологічний моніторинг антропогенно порушених агро-екосистем західного регіону України";

"Розроблення наукових основ біологізації землеробства в умовах достатнього зволоження західного Лісостепу України для забезпечення високої продуктивності сівозмін і якості продукції та відтворення родючості ґрунтів";

"Розробка системи комбінованого енергозабезпечення сільськогосподарських підприємств з використанням поновлюваних джерел енергії";

"Дослідження нормативно-правової бази по виробництву біопалива на прикладі Польщі" тощо.

Вже тривалий час при Житомирському агроекологічному університеті працює Поліська молодіжна Академія наук та Житомирська молодіжна екологічна ліга. Мета її – відібрати здібну до науки молодь, належно підготувати її, організовуючи «круглі столи», наукові конференції, з'їзди, матеріали яких публікуються у «Віснику ПМАН». Вже вийшло п'ять номерів вісника, в останньому з них, відмітимо, понад 140 доповідей студентів, аспірантів, слухачів магістратур. Виділяються глибокою змістовністю, багатим фактичним матеріалом статті О.Силюка, В.Мількевича, М.Безпрозваної, А.Оберемчука, В.Музичука, В.Клименка, С.Колядича та ін.

Прикро, але треба відмітити, що ряд академіків не сплатили членські внески за 2005-2008 рр.: Томашівський З.М., Ушкаренко В.О., Мельничук Д.О., Салатенко В.Н., Найченко В.М.

ВІДДІЛЕННЯ БІОЛОГІЇ
(академік-секретар **В.Т.Хомич**)

У складі Відділення нараховується 13 академіків. Місця роботи академіки Відділення не змінили.

У звітному році академіки Відділення та їх учні вивчали:

Морфогенез органів кровотворення та імуногенезу ссавців і птахів (**акад. Хомич В.Т., акад. Криштофорова Б.В., акад. Гаврилін П.М.**). Результати досліджень впроваджені в навчальну роботу;

Вікові морфофункціональні особливості окремих органів і систем під впливом гравітаційних перенавантажень та різних методах їх корекції (**акад. Пикалюк В.С.**). Результати досліджень впроваджені в практику лікувальних, освітніх та наукових закладів України;

Морфоструктуру, онтоморфогенез та модули еволюції життєвих форм видів родин Scrophulariaceae та Zamiaceae флори України (**акад. Берко Й.М.**). Результати досліджень систематизуються;

Теоретичні наукові основи конструювання високоефективних біологічних препаратів (**акад. Скибіцький В.Г.**). За результатами досліджень розроблені та впроваджені в практику ветеринарної медицини (виробник ВАТ “ВНП Укрзооветпромстач”) Тест системи на основі імуноферментного аналізу для діагностики сказу тварин, лейкозу великої рогатої худоби, грипу птахів, хламідіозу тварин, трихінельозу свиней;

Міграцію стронцію стабільного в ланцюгу живлення тварин та розробляли систему послаблення негативної його дії на організм і продукцію (**акад. Засєкін Д.А.**). За результатами досліджень опубліковані науково-методичні рекомендації по застосуванню детоксуючих засобів для тварин у регіонах України з високим рівнем стронцію стабільного у довкіллі;

Заходи боротьби та профілактики з основними гельмінтозами тварин в Україні (**акад. Сорока Н.М.**). Розроблені і впроваджені в практику ветеринарної медицини

інструкція щодо заходів боротьби і профілактики дирофіляріозу м'ясоїдних тварин та способів діагностики еймеріозу великої рогатої худоби;

Асоціативні хвороби коней (акад. Галат В.Ф.). За результатами досліджень підготовлені дві науково-методичні рекомендації для впровадження в практику ветеринарної медицини.

Підготували вісім кандидатів наук (акад. Галат В.Ф. – 2; акад. Пикалюк В.С. – 2; акад. Гаврилін П.М. – 2; акад. Хомич В.Т. – 1; акад. Криштофорова Б.В. – 1).

Отримали 13 патентів (акад. Засекін Д.А. – 6, акад. Криштофорова Б.В. – 3, акад. Скибіцький В.Г. – 1, акад. Пикалюк В.С. – 1, акад. Сорока Н.М. – 1, акад. Галат В.Ф. – 1)

Отримали 1 авторське свідоцтво (акад. Пикалюк В.С.).

Організували і провели:

Міжнародну наукову конференцію “Актуальні проблеми сучасної морфології”, 15-16 травня 2008р., м. Житомир (акад. Хомич В.Т.);

Міжнародну нараду – семінар “Місце та роль морфологічних дисциплін у підготовці фахівців освітньо – кваліфіційних рівнів “бакалавр та магістр”, 17-20 вересня 2008 р., Сімферополь – Прибережне, (акад. Криштофорова Б.В.);

Симпозіум “Морфогенез органів і тканин під впливом екзогенних факторів”, 2 – 4 жовтня 2008 р., Сімферополь – Алушта (акад. Пикалюк В.С.)

Семінар гігієністів України, 16 жовтня 2008 р., Київ (акад. Засекін Д.А.).

Взяли участь у роботі 23 наукових конференції і семінарів, які проводились в Україні та за кордоном.

Співробітничали: з Європейською асоціацією ветеринарних анатомів (акад. Хомич В.Т., акад. Криштофорова Б.В.); з міжнародним науковим товариством морфологів хребетних тварин (акад. Хомич В.Т.); з міжнародним науковим товариством паразитологів (акад. Галат В.Ф.).

Опублікували:

Монографій – 1 (акад. Пикалюк В.С.);

Підручників – 4 (акад. Пикалюк В.С. – 2, акад. Скибіцький В.Г. – 1, акад. Галат В.Ф., і акад. Сорока Н.М. – 1);

Навчальних посібників – 13 (акад. Галат В.Ф. і акад. Сорока Н.М. – 3, акад. Пикалюк В.С. – 6, акад. Берко Й.М. – 1, акад. Гаврилін П.М. – 1, акад. Криштофорова Б.В. – 1, акад. Хомич В.Т. – 1);

Навчально – методичних рекомендацій, вказівок, програм – 20 (акад. Сорока Н.М. – 5, акад. Засекін Д.А. – 6, акад. Берко Й.М. – 2, акад. Гаврилін П.М. – 2, акад. Криштофорова Б.В. – 2, акад. Хомич В.Т. – 3);

Науково – методичних рекомендацій – 6 (акад. Сорока Н.М. – 2, акад. Галат В.Ф. – 2, акад. Засекін Д.А. – 1, акад. Гаврилін П.М. – 2, акад. Криштофорова Б.В. – 1);

Наукових статей, матеріалів конференцій – 115 (акад. Сорока Н.М. – 18, акад. Галат В.Ф. – 12, акад. Пикалюк В.С. – 22, акад. Засекін Д.А. – 29, акад. Берко Й.М. – 1, акад. Скибіцький В.Г. – 6, акад. Гаврилін П.М. – 11, акад. Криштофорова – 5, акад. Хомич В.Т. – 11)

Виступили у ЗМІ:

Виступів на телебаченні – 12 (акад. Сорока Н.М. – 8, канали “1+1”, “Інтер”, “СТБ”, “5 канал”, програми “Здоров’я” і “Очевидне – неймовірне”, акад. Пикалюк В.С. – 4, телебачення АР Крим, програма “Рідне слово в рідній хаті”);

Виступів у пресі – 9 (акад. Пикалюк В.С.);

Виступів по радіо – 2 (акад. Новак В.П.).

Отримали нагороди, почесні звання, відзнаки: акад. Хомич В.Т. удостоєний Почесного звання «Заслужений працівник ветеринарної медицини України»; акад. Гаврилін П.М. отримав Почесну Грамоту Кабінету Міністрів України; акад. Криштофорова Б.В. – Почесну Грамоту Ради Міністрів АР Крим, Заслуженого професора Національного аграрного університету.

ВІДДІЛЕННЯ МАТЕМАТИКИ ТА ІНФОРМАТИКИ
(*академік-секретар М.А.Мартиненко*)

Робота відділення була спрямована на удосконалення фундаментальної освіти в ВНЗ України, забезпечення навчального процесу високоякісною методичною навчальною літературою, проведенні наукових досліджень з теоретичних (прикладних) задач математики і інформаційних технологій.

За кількісним складом у Відділення входить 24 дійсних та один почесний член АН ВО України.

Члени Відділення проводили науково-методичну роботу в таких напрямках: побудова теорії регуляторних розширень ермітових операторів та їх характеристичних функцій (**акад. Кужель О.В.**); дослідження проблем автоматизованого проектування та синтезу електронних пристроїв систем керування контролю й інформаційно-вимірювальної техніки (**акад. Малахов В.П.**); теорія апроксимацій функцій дійсної змінної, оптимізація квадратурних формул та їх застосування (**акад. Моторний В.П.**); дослідження тополого-матричних і фрактальних властивостей математичних об'єктів зі складною локальною будовою (**акад. Працьовитий М.В.**); формування математичних моделей складних вимірювальних, інформаційно-обчислювальних інструментальних засобів проектування систем (**акад. Белов Ю.А.**); розробка теоретичних основ захисту інформації (**акад. Бондаренко М.Ф.**); розробка математичних моделей і методів дослідження психосоціальної сфери людини, моделі корекції великих числових масивів, формування репрезентативних вибірок об'єктів довільної природи (**акад. Ващук Ф.Г.**); дослідження стійкості динамічних систем і числових рядів (**акад. Слюсарчук В.Ю.**); математичне моделювання теплофізичних процесів (**акад. Рядно О.А.**); розробка теоретичних основ апроксимації періодичних функцій теорії ортогональних рядів (**акад. Тіман М.П.**); дослідження задач багато точковими умовами для диференціальних рівнянь з частинними похідними (**акад. Пташник Б.Й.**); теоретичні основи оптимальних

алгоритмів, екстремальних задач аналізу (**акад. Бабенко В.Ф.**); розвиток аналітичних і чисельних методів дослідження мішаних задач механіки деформованого твердого тіла (**акад. Божидарник В.В., акад. Мартиненко М.А., акад. Савула Я.Г.**); впровадження математичних методів оптимізації в будівельну механіку (**акад. Бараненко В.О.**); методи вивчення зображень скінчених груп над комутативними локальними кільцями (**акад. Гудивок П.М.**); дослідження методів прийняття рішень в умовах невизначеності та нечіткої інформації (**акад. Зайченко Ю.П.**); оптимізація керування системами з розподіленими параметрами та асимптотичний аналіз розв'язків оптимальних сингулярно збурених систем (**акад. Капустян В.О.**); дослідження умовних нелокальних симетрій нелінійних рівнянь математичної фізики (**акад. Тичинін В.А.**); дослідження крайових задач для параболічних систем рівнянь із частинними похідними (**акад. Івасишен С.Д.**); теорія диференціальних рівнянь у банахових просторах (**акад. Каленюк П.І.**).

Академіками Відділення опубліковано 2 монографії, 12 навчальних посібників під грифом МОНУ, 85 статей в фахових і міжнародних журналах.

Члени Відділення виступали з доповідями на 65 наукових конференціях різного рівня. 22 академіки Відділення постійно ведуть роботу в редколегіях міжнародних академічних та університетських математичних журналах.

За звітний період вчені Відділення одержали такі основні результати: Так, **академік В.П. Моторний** за результатами НДР "Збіжність рядів Фур'є-Якобі у просторах інтегрованих функцій", керівником якої він є, створив нові методи оцінки частинних сум Фур'є-Якобі у просторах інтегрованих функцій і одержав на цій основі асимптотично точні оцінки узагальнених констант Лебега у просторах $L_{p,w}$ -функції інтегрованих на відріжку $[-1, 1]$ в степені p з вагою $w(x)=(1-x)^{\alpha}(1+x)^{\beta}$.

Академік В.Ю. Слюсарчук отримав критерії оборотності лінійних нелінійних операторів, нестійкості

траєкторій динамічних систем та збіжності числових рядів, зокрема знайшов:

необхідні і достатні умови оборотності лінійних автономних і майже періодичних диференціальних і диференціально-різницевих операторів у просторі обмежених на $\mathbb{R} \times Z$ функцій;

нові умови нестійкості розв'язків різницевих рівнянь у банаховому просторі;

умови існування обмежених на числовій осі розв'язків систем нелінійних диференціальних рівнянь;

нову ознаку збіжності числових рядів, що узагальнює відому ознаку Даламбера.

Протягом року здійснював керівництво держбюджетною науково-дослідною роботою "Стійкість і коливність траєкторій нелінійних динамічних систем" (наукові дослідження проводились у рамках проблематики Міністерства освіти і науки України).

Отримав критерії істотної нестійкості траєкторій динамічних систем та оборотності нелінійних різницевих операторів, зокрема знайдено:

узагальнення теореми Кнезера про нулі розв'язків лінійних диференціальних рівнянь другого порядку;

умови істотної нестійкості розв'язків еволюційних рівнянь у банаховому просторі;

умови нестійкості розв'язків нелінійних диференціальних і різницевих рівнянь у критичному випадку;

нові умови оборотності нелінійних різницевих операторів у просторах обмежених числових послідовностей та обмежених і неперервних на осі функцій.

Брав участь в трьох міжнародних наукових конференціях. Видав 2 монографії: "Оборотність нелінійних різницевих рівнянь" та "Диференціальні рівняння в банаховому просторі"; опублікував 2 наукові статті.

Академік Мартиненко М.А. розв'язав клас температурних задач для пружних тіл послабленими математичними розрізами по поверхням другого порядку.

У звітному періоді члени Відділення опублікували 4 монографії (В.Ю.Слюсарчук. Наявні недиференційовані функції в теорії операторів. Рівне: Видавництво НУВГП, 2008, 221 с; Мартиненко М.А., Легеза В.П., Інженерні задачі математичної фізики, К. Видавництво НУХТ, 2008, 326 а). Для студентів ВНЗ академіки Відділення підготували 6 навчальних посібників, рекомендованих МОНУ і серед них:

Лінійна і векторна алгебра. Аналітична геометрія. Диференціальне числення (частина 1). (Видавництво ДНУ, 2008, 428 с.); Інтегральне числення. Звичайні диференціальні рівняння (частина 2) (Видавництво ДНУ, 2008, 340 с.); Ряди. Елементи теорії ймовірностей та математичної статистики (частина 3). (Видавництво ДНУ, 2008, 320 с.); Теорія функцій комплексної змінної. Операційне числення.(К. Видавництво "Слово", 2008, 296 с.); Аналітичні функції. Операційне числення. Різницеві рівняння. (К.: Видавництво НУХТ, 2008, 240 с.) та ін.

Академік Тіман М.П. опублікував статті:

«Про поведінку загальних перетворень типу згортки в деяких лінійних нормованих просторах». Боголюбовські читання 2008. Збірник «Диференціальні рівняння, теорія функцій та їх застосування», Київ, Мелітополь.

«Об апроксимації періодичних функцій методами Вороного-Нерланда». – Матеріали XII Міжнародної конференції ім. М.Кравчука, 2008, Київ.

«Лінійні оператори типу Марцинкевіча для періодичних функцій багатьох змінних в просторах». Збірник наукових праць інституту математики НАН України. Київ, грудень 2007. Т.4, №1, с. 352-375.

«Про деякі теореми вкладення класів функцій в просторах», наукових праць інституту математики НАН України. Листопад, Київ, 2008.

Керував однією кандидатською дисертацією; виступав опонентом по 3 кандидатським та 1 докторській дисертаціях.

Взяв участь в Міжнародних конференціях: Боголюбовські читання (Червень 2008 р. м. Мелітополь); XII Міжнародна конференція ім. М.Кравчука (2008, Київ).

Опублікував рецензії на докторську дисертацію та навчальні посібники з грифом МОН України: Лінійна і векторна алгебра. Аналітична геометрія. Диференціальне числення (частина 1). 428 стор.; Інтегральне числення. Звичайні диференціальні рівняння (частина 2). 340 с.; Ряди. Елементи теорії ймовірностей та математичної статистики. (частина 3). 320 с.

Виступав по обласному телебаченню.

Члени Відділення підготували 10 кандидатів та двох докторів наук.

Наукова робота та науково-технічна діяльність в Закарпатському державному університеті є невід'ємними складовими освітньої діяльності, вирішальний фактор європейської привабливості та конкурентоспроможності.

Науково-дослідна та науково-технічна діяльність університету проводиться за трьома пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки. Інфраструктура науково-дослідної роботи представлена двома навчально-науковими інститутами та 11 науково-дослідними лабораторіями.

Силами викладачів університету цього року було розроблено понад 17 комплексних (колективних) та індивідуальних наукових проєктів, в т. ч. 2 за рахунок коштів державного бюджету. На сьогодні в університеті виконується 29 комплексних та 139 індивідуальних наукових проєктів. До наукової роботи залучено біля 300 студентів.

У рамках пріоритетних напрямів "Комп'ютерні засоби та технології інформатизації суспільства" та "Збереження навколишнього середовища (довкілля) та сталий розвиток", Цільового плану Україна-НАТО, за рахунок державного бюджету в університеті виконуються дві науково-дослідні розробки: моделювання та передбачення надзвичайних ситуацій в Карпатському Євросеребрі та країнах Центрально-Східної Європи (наукові керівники: проф. Ващук Ф.Г. та доц.

Бунда В.В.; річний обсяг фінансування-50 тис. грн.); розроблення навчально-методичного забезпечення включення питань європейської та євроатлантичної інтеграції України до програм підготовки фахівців у вищих навчальних закладах за спеціальністю "Міжнародні відносини" з виданням посібників, збірників нормативно-правових актів, методичних розробок і пілотне впровадження результатів проекту на регіональному рівні (науковий керівник доц. Артьомов І.В.; обсяг фінансування-100 тис. грн.).

Загальний обсяг річного бюджетного фінансування наукових досліджень складає 150 тис. грн.

Університет видає власний "Науковий вісник". За підсумками науково-дослідної діяльності впродовж поточного року науково-педагогічними працівниками опубліковано 293 праці, у тому числі 5 монографій, 9 навчальних посібників, 90 методичних розробок. Понад 30 наукових статей опубліковано за кордоном.

Упродовж звітнього періоду університетом організовано та проведено 6 міжнародних науково-практичних конференцій, круглий стіл "Вплив процесів Європейської та євроатлантичної інтеграції на соціально-політичний клімат в Україні", за матеріалами форумів видано збірники наукових праць. Найбільш представницькими були XVI міжнародна науково-практична конференція "Лісабонська стратегія як визначальний чинник європейської інтеграції в галузі освіти і науки" (6-9 травня 2008р., м. Ужгород (Україна) - м. Гирляни (Словацька Республіка)) та XVII міжнародна науково-практична конференція "Проблеми формування систем кваліфікацій та сучасні тенденції розвитку професійної компетентності фахівців: національний та європейський виміри" (18-21 листопада 2008 р., м. Ужгород (Україна) -м. Сніна (Словацька Республіка)).

Зростанню міжнародного авторитету провідних вчених університету значною мірою сприяє членство ЗакДУ в Асоціації університетів Карпатського регіону, що дає

можливість науковцям брати участь у реалізації міжнародних освітньо-наукових конференцій.

Закарпатський державний університет проводить серію спільних наукових досліджень з академічними державними установами системи НАН України, а саме: Інститутом електронної фізики НАН України, Інститутом світової економіки та міжнародних відносин НАН України та " ін. Дослідження проводяться в галузі комп'ютерних наук, математичного та комп'ютерного моделювання, проведення спільних експериментів в галузі фізики твердого тіла, лазерної техніки, міжнародних відносин, світової економіки.

Науковці університету беруть участь у формуванні та реалізації регіональних проєктів, зокрема: у розробці концепції сталого розвитку Закарпаття та м. Ужгорода, пакетів документів міжнародної асоціації «Карпатський Єврорегіон», ВЕЗ «Закарпаття», співпрацюють із зарубіжними вузами-партнерами в рамках програми «Ітеррег» (напрям досліджень-використання нетрадиційних та відновлюваних джерел енергії в Карпатському Єврорегіоні).

Науковий проєкт «Автоматизація процесів побудови розпізнаючих систем надзвичайних ситуацій паводкового та геосейсмічного типу», поданий факультетом інформатики на конкурс проєктів фундаментальних досліджень та прикладних досліджень і розробок до Департаменту науково-технологічного розвитку, набрав максимальну кількість балів і виконуватиметься в 2009-2011рр. за рахунок коштів загального фонду державного бюджету.

До науково-дослідної роботи залучені студенти і аспіранти університету. На факультетах створено 5 студентських наукових гуртків під керівництвом провідних науково-педагогічних працівників. Запроваджуються сучасні інноваційні методики щодо організації науково-дослідної роботи студентів.

Студенти університету беруть участь у міжнародних науково практичних конференціях. При університеті ефективно

продовжує діяльність студентська юридична клініка, до роботи в якій залучено понад 30 студентів юридичного факультету.

Організація наукових досліджень, спрямованих на вивчення актуальних гуманітарних, економічних, природничих, технічних проблем України та регіону, впровадження результатів власних наукових досліджень та наукових здобутків споріднених вітчизняних та закордонних закладів освіти у навчальний процес є одним із пріоритетних завдань колективу Закарпатського державного університету.

ВІДДІЛЕННЯ ФІЗИКИ ТА АСТРОНОМІЇ **(академік-секретар Горбачук І.Т.)**

До складу Відділення в 2008 році входило 29 дійсних академіків АНВО України. Серед них: 1 ректор Одеського Національного університету (Сминтина В.А.); 1 директор Інституту новітніх технологій НАУ (Куліш В.В.); 1 заст. директора з наукової роботи Інституту магнетизму НАН України (Горобець Ю.І.); 5 проректорів (Горбань О.М., Коваленко М.Л., Кудін А.П., Павленко А.І., Ступін О.Б.); 18 завідувачів кафедр, професорів; 3 професори кафедр.

Серед академіків Відділення фізики і астрономії Ступін О.Б. та Шимон Л.Л. – лауреати Державної премії України в галузі науки і техніки, академіки Сминтина В.А. та Шимон Л.Л. нагороджені орденами «За Заслуги III ступеня»; 4 академіки – Заслужені діячі науки і техніки, 6 – Заслужені працівники освіти України, 7 – Відмінники освіти України, 2 академіки мають нагороду «За доблесний труд».

Академіки Відділення мають інші державні, галузеві, громадські та церковні нагороди. Шість академіків є членами ВАК України, 12 академіків є головами та членами спеціалізованих Вчених рад із захисту докторських і кандидатських дисертацій. Академіки є членами вітчизняних та зарубіжних фізичних і астрономічних товариств, Соросівськими професорами, членами зарубіжних Академій наук, академіки Відділення – відомі в Україні і світі фахівці в галузі теоретичної фізики, фізики твердого тіла, молекулярної та медичної фізики, оптики, фізики ядра і елементарних частинок, фізики низьких температур, фізико-хімії полімерів, фізико-хімії поверхні, дидактики й методики навчання, сучасних комп'ютерних технологій, астрономії і фізики космосу тощо.

Протягом 2008 року академіками Відділення одержано 8 патентів на винаходи, підготовлено й захистилися 4 докторів наук, 6 кандидатів наук, організовано і проведено 5 Всеукраїнських, 3 Міжнародних наукових конференцій,

опубліковано 6 монографій, 17 навчальних посібників та підручників, 23 методичних посібників, опубліковано 147 наукових статей, підготовлено і видано 14 навчальних програм, ведуться наукові роботи по 7 міжнародних грантах.

Акад. Атаманчук П.С. За темою науково-дослідної роботи «Інноваційні технології формування фахівців в умовах особистісно орієнтованого навчання та ступеневої освіти», яка фінансується МОН України підготував два науково-методичні посібники: «Лабораторно-практичні заняття з безпеки життєдіяльності (цивільна оборона, охорона праці)» та «Методичне забезпечення навчального, фізичного експерименту (11-й клас)». Видав дві програми з підготовки бакалаврів та спеціалістів на фізико-математичному факультеті. Підготував до друку науково-методичний збірник: «Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного університету. Серія педагогічна. Вип.14». З даної тематики опубліковано 48 науково-методичних статей.

Організував і провів Міжнародну науково-практичну Інтернет конференцію «Інновації в навчанні фізиці та дисциплін технологічної освітньої галузі: міжнародний та вітчизняний досвід» (брало участь понад 60 вчених).

Взяв участь у 18 з'їздах, наукових конференціях та симпозіумах. З них у 13 вітчизняних та в 5 зарубіжних.

Захищена 1 докторська та 2 кандидатські дисертації.

Акад. Горбачук І.Т. Продовжувалась науково-дослідна робота з теми: «Експериментальне дослідження електроповерхневих властивостей дисперсних систем електрокінематичними методами». Методом мікроелектрофореза одержано підтвердження нелінійної залежності дзета-потенціала модельних сферичних частинок ПВХ від напруженості електричного поля в неводних середовищах (спирти) при напруженостях постійного електричного поля 50 і вище вольт на сантиметр. Також методом потенціала протікання досліджувався вплив

температури 5-80 °С на стан ПЕШ скляних фільтрів у водних розчинах електролітів різної концентрації.

Був організатором і учасником Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених і студентів «Українська мова вчора, сьогодні, завтра а Україні і світі». (12.11.2008р.).

Створена нова кафедра «Методологія та методика навчання фізико-математичних дисциплін вищої школи». Створена і затверджена концепція діяльності кафедри. Створена навчально-наукова «Лабораторія нових інформаційних технологій навчання». Їх керівником призначено І.Т.Горбачука.

Акад. Гриценко М.І. У звітному періоді досліджено механізми формування неоднорідних електричних полів рухомими іонними зарядами в нематичних рідких кристалах, нанесених на діелектричні плівки, з використанням електрооптичних ефектів. Візуалізація неоднорідних електричних полів над дефектами діелектрика електрооптичними методами дозволило розробити методики не руйнуючого контролю дефектів діелектричних плівок і готових приладів мікроелектроніки. Запропоновано не руйнуючий спосіб визначення товщини діелектрика в структурі «метал – нематичний рідкий кристал – діелектрик - метал».

Завершена робота по створенню спеціального лабораторного практикуму з фізики рідких кристалів, який розрахований на магістрів та студентів старших курсів фізичних спеціальностей. Практикум охоплює більшість основних тем фізики рідких кристалів, в тому числі роботи з дослідження електрооптичних ефектів, що використовуються для створення плоских інформаційних дисплеїв. У практикумі створена можливість обробки експериментальних результатів з використанням сучасних інформаційних технологій. Підготовлені методичні матеріали з вивчення фізики рідких кристалів для вчителів фізики загальноосвітніх шкіл та учнів

старших класів, надруковані в останніх номерах журналу «Фізика та астрономія в школі» (2008р.).

Акад. Каретніков В.Г. Виконано тему наукової роботи «Дослідження вільного руху ШСЗ і астероїдів та екологічних проблем навколоземного простору», пройшла експертизу тема: «Дослідження варіацій параметрів термосфери шляхом моніторингу руху вибраних штучних супутників Землі» (2009-2011рр.). Працював виконавцем тем: «Дослідження будови і еволюції активних компонент зоряних систем». Виконано запит на нову тему «Комплексне дослідження процесів нестабільності змінних зірок» (пройшов експертизу МОН і тема рекомендована на 2009-2011рр.).

Брав участь у 3 Міжнародних наукових конференціях. Є членом Експертної ради ВАК з астрономії, членом Експертної ради МОН з ядерної фізики, радіофізики та астрономії, членом спеціальної ради К 41.051.04 в Одеському національному університеті. Як головний редактор: опрацював і випустив у світ науковий (ваковський) журнал «Odessa Astronomical Publications», т.20 ч.1,2 та «Одеський астрономічний календар» на 2008 рік. Керує виконанням індивідуальних планів 3-х аспірантів та науковий консультант 1-го докторанта, керує 2-ма науковими семінарами студентів.

Акад. Касперський А.В., завідувач кафедри технічної фізики і математики Інституту гуманітарно-технічної освіти НПУ імені М.П. Драгоманова. Досліджує фізичні властивості полімерних систем, нано- і низькорозмірні матричні системи з високорозвиненою поверхнею розділу і фазовими переходами. Під керівництвом захищена кандидатська дисертація (Полікун Н.). Опублікований навчальний посібник «Короткий хронологічний довідник з електрики і магнетизму». Брав участь у 3 Всеукраїнських науково-практичних конференціях. Надруковано у співавторстві з грифом МОН 2 навчально-методичні посібники: «Вибрані питання історії електрорадіотехніки» (12 др.арк.) та «Електронні основи автоматики і обчислювальної техніки» (8 др.арк.). Видав

програму, затверджену МОН, «Основи електротехніки»: опубліковано 7 науково-методичних статей.

Акад. Колупаєв Є.С., зав. кафедри фізики. Виконував держ. бюджетну тему «Запис, збереження та перетворення інформації ГПС». Розроблений системний підхід до створення кібернетичної технології обертання ГПС. Оpubліковано монографії: «Фізика основ електротехніки» та «Фізика основ радіотехніки». Оpubліковано методичні посібники: «Модульний контроль з механіки» та «Електрика і магнетизм» (у співавторстві).

Брав участь у конференціях: вітчизняних – 1, зарубіжних – 1. Отримано 1 патент на винахід у співавторстві «Спосіб одержання поліуританів» з напівпровідниковим рівнем. Під керівництвом захищена одна кандидатська дисертація. Керує роботою аспірантів. Член двох спеціалізованих Вчених рад. Член наукової Ради при Президентові України. Нагороджений Знаком «Петро Могила» МОН України.

Акад. Коротков П.А. У співавторстві видано підручник для студентів ВНЗ: Григорук В.І., Коротков П.А., Фелінський Г.С. «Нелінійні та лазерні процеси в оптичних волокнах» (523с.) з грифом МОН України. У вітчизняних і зарубіжних виданнях в 2008 році вийшли друком 4 наукові статті. Брав участь у двох наукових конференціях.

Акад. Коршак Є.В. Основною метою науково-методичної роботи у звітному 2008 році було створення та видання нових підручників з фізики для дванадцятирічної школи. Видано підручник «Фізика, 8 кл.» українською та російською мовами з грифом МОН України; підготовлено до участі в конкурсі підручник «Фізика, 9 кл.» і поширюється для апробації підручник «Фізика, 7 кл.», видано видавництвом «Генеза».

Оpubліковані статті у фахових виданнях з історії науки: «Світло і його тиск», «Творці вчення про тиск світла, Хвости комет», «Блез Паскаль. Велич і трагедія людини», «Ландау – лев теоретичної фізики».

Опублікована у співавторстві науково-методична стаття «Фотографічний метод дослідження фізичних явищ». Брав участь у роботі постійно діючого Всеукраїнського семінару з актуальних питань навчання фізики в середній і вищій школі та семінар з розгляду дисертаційних робіт.

Захищено 4 кандидати наук, брав участь у 2 вітчизняних конференціях. Головний редактор журналу «Фізика в школі». Вчений секретар спеціалізованої вченої ради. Нагороджений медаллю «К.Д. Ушинський» АПН України.

Акад. Кудін А.П. Напряом науково-методичної роботи «Дистанційна освіта та інноваційні технології навчання». Завершено перший етап загально університетського проекту «Електронна педагогіка» (87 кафедр, 17 інститутів), що передбачав 3 етапи:

створення банку цифрових навчальних ресурсів (електронні бібліотеки);

створення локальної мережі на основі найновітніших інформаційно-комунікаційних технологій (мереж Інтернет – Інтранет);

створення Освітнього порталу НПУ імені М.П. Драгоманова.

До організаційних здобутків можна віднести:

відкриття Центру впровадження електронних систем навчання;

відкриття кафедри інформаційно-комунікаційних технологій і електронних засобів навчання;

участь в роботі Міжнародного конгресу «Інформаційні технології в освіті» (Москва).

Брав участь у 7 вітчизняних наукових конференціях та 3 зарубіжних. Одержаний у співавторстві патент «Комплекс засобів для забезпечення інтерактивного навчального процесу». Член спеціалізованої Вченої ради Н 26.053.038 (теорія і методика навчання фізики). Нагороджений «Подяка Київського міського голови».

Акад. Лапшин В.І. Академік АНВО України; академік АН прикладної радіоелектроніки Білорусії, Росії, України;

професор кафедри програмного забезпечення автоматизованих систем комп'ютерного факультету Міжнародного Соломонова університету. Подана до друку стаття «Поверхневі хвилі при наявності області КАСП - резонансу на розділі плазмових котонів». Створено навчальну робочу програму до курсу «Фізика» та програму до курсу «Додаткові розділи математики і фізики».

Акад. Мерісов Б.О. Завідувач Проблемної науково-дослідної лабораторії фізики низьких температур ХНУ імені В.Н. Каразіна. Тема НДР «Метали IV групи та квазікристали на їх основі: фізичні властивості, накопичення водню». Робота виконується відповідно до пріоритетних напрямків науки і техніки України: «Атомна енергетика», «Воднева енергетика», «Нові речовини і матеріали» (матеріалознавський супровід ядерно-енергетичного комплексу України). У вітчизняних і міжнародних фахових виданнях надруковано 7 статей та тез доповідей.

Акад. Оболенський М.О., зав. кафедри фізики низьких температур ХНУ імені В.Н. Каразіна; НДР «Створення джозефсонівських зв'язків та ефективного пінінгу на двійниках у монокристалах $YBaCuO$ ». З'ясовані механізми впливу термічної та механічної обробки на контрольовану зміну надпровідного параметр-порядку на межах двійників у монокристалах $YBaCuO$ з метою виготовлення чутливих елементів СКВІДів.

Досліджено фазовий перехід метал – напівпровідник у сполуці $2H-NbSe_2$ (TCNQ). Досліджено фазовий перехід у сполуці $Fe^{1/3}NbS_2$ і його еволюцію під дією гідростатичного тиску. Перехід характеризується аномально великим значенням $dT^{H/dp}$ і строго лінійною залежністю $T^H \sim p$. Досліджено також еволюцію надпровідних властивостей цієї сукупності отриманих сполук під дією різних факторів. Розроблено методику отримання досконалих монокристалів високотемпературного надпровідника $ReBaCuO^{7-x}$ ($Re=H^a$,

D^y , Y) на рівні світових стандартів. У ході використання оригінальної методики виготовлення зразків з односпрямованими двійниками виявлені і вивчені закономірності пінінгу і динаміки магнітного потоку у цих сполуках.

У ході дослідження флуктуаційної провідності у монокристалах $YBaCu$ в залежності від температури визначено розмір псевдощільни та її залежність від температури і ступеню допіювання лобільними і нелобільними компонентами. Встановлено закономірність сорбції і десорбції водню і дейтерію у $2H-NbSe^2$. Вперше виявлено закономірності сорбції молекулярного і атомарного водню у цих сполуках.

Отримана в 2008 році премія імені Б.І. Веркіна НАН України.

Акад. Павленко А.І., завідувач кафедри дидактики природничо-математичних дисциплін, проректор Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. Виконано 8 науково-дослідних тем. Підготовлено 3 кандидати педагогічних наук (рішення ВАК 24.05.2008р.). Опубліковано 8 статей, з яких у «Енциклопедії освіти України» - 2. Взяв участь у 4 всеукраїнських і 1 міжнародній конференціях. Видано друком з грифом МОН авторську навчальну програму спецкурсу з фізики для профільної школи «Оптичні прилади і системи». Член експертної ради ВАК України. Член редакційних колегій 5 фахових журналів і збірок з педагогічних наук. Науково-дослідна робота виконана в рамках комплексної теми: «Теоретичне та науково-методичне забезпечення оновленого змісту шкільної природничо-математичної освіти в умовах переходу школи на 12-річний термін навчання», розрахованої на 2005-2010 роки.

Акад. Прилуцький Ю.І., професор кафедри фізики функціональних матеріалів. НДР проводилась в рамках 5 міжнародних грантів з Німеччиною, Угорщиною, Литвою, Францією та Білоруссю. Надруковано 19 статей у вітчизняних

реферованих журналах. Брав участь у 8 конференціях (вітчизняних – 5, зарубіжних - 3).

В рамках українсько-угорського проекту «Біологічні ефекти фулеренів C_{60} in vitro» експериментально досліджено: цитотоксичність фулеренів та їх наноконпонентів, їх мембранотронна дія, про- та антиоксидантні властивості, умови фотозбудження фулеренів та їх наноконпозитів з метою використання для фотодинамічної терапії пухлин.

В рамках українсько-французького проекту «Структура та фазовий склад вуглецевих наноматеріалів з унікальними електричними і магнітними властивостями». Теоретично досліджено: структуру вуглецевих нанотрубок зонованих атомами металів (Fe, Co, Ni) і бору: структуру подвійного шару графену інтерпольованого атомами металів (Fe і Co); побудована теорія електропровідності нанографіту інтерпольованого атомами металів (Fe, Co).

Акад. Руденко О.П. Протягом 2008 року виконувалась планова держбюджетна тема «Акустичні дослідження молекулярних процесів в сироватці крові, які моделюють процеси життя людини, хворої на онкологічні захворювання». Брав участь у 6 науково-практичних конференціях. Організував і провів Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Фізика, технічні науки: стан, досягнення і перспективи» (30-31 жовтня 2008 року). Провів в ПДПУ імені В.Г. Короленка Всеукраїнські читання, присвячені піонеру космонавтики Ю.В. Кондратюку, був головою журі Обласної фізичної олімпіади (м. Полтава), проводив екскурсії до музею Ю.В. Кондратюка. Опубліковано у співавторстві 3 методичні посібники: «Космічна тема у сучасній освіті: особливості, події, факти» (225с.), «Костянтин Ціолковський та його космічні формули» (196с.), «Домашні тематичні роботи. Кінематика» (30с.). Опубліковано 8 статей.

Акад. Шимон Л.Л. Науковий керівник держбюджетної теми (ДБ-607). «Дослідження характеристик і фізичних

процесів у потужних короткохвильових ексимерних лампах, плазмохімічних реакторах та лазерній плазмі».

Розроблено методики дослідження тліючого розряду в складних сумішах інертних газів з парами йоду та бромю. Проведено дослідження вихідних характеристик ексиплексно-галогенної УФ-ВУФ лампи та імпульсної високочастотної лампи-реактора. Досліджено емісійні характеристики і параметри лазерної плазми полікристалів CuInSe^2 /

Вперше запропоновано для застосування в короткохвильових широкосмугових ексиплексно-галогенних газорозрядних лампах низького тиску використовувати спектральні лінії випромінювання йодидів і бромідів важких інертних газів. Найбільш ефективними робочими середовищами встановлено суміші $p(\text{Xe})-p(\text{Br}_2)=(500-800)-(80-100)$ Па при робочій напрузі на аноді 1-1.5 кВ та подібні середовища на основі парів йоду.

Дослідження характеристик високочастотної лампи-реактора на сумішах криптон-хлор та аргон-криптон-хлор показало, що випромінювання плазми перебиває спектральний діапазон 200-320 нм. Найбільш оптимальними для одержання максимальної потужності УФ-випромінювання були газові суміші $p(\text{Kr})-p(\text{Cl}^2)=(300-400)-(30-40)$ Па та $p(\text{Xe})-p(\text{Ar})-p(\text{Cl}^2)=320-80-40$ Па. Максимальна величина повної потужності УФ випромінювання досягає 30-40 Вт.

Досліджено оптичні характеристики і параметри лазерної плазми на основі полікристалів CuInSe^2 . Основним механізмом заселення збуджених часток продуктів лазерної ерозії є рекомбінація. Параметри лазерної плазми полікристалу CuInSe^2 та основних його складових в чистому вигляді досліджені нами вперше.

Результати досліджень доповідались в 2008 році на 2 зарубіжних і 2 вітчизняних наукових конференціях. Отримано 4 патенти на винаходи, опубліковано 8 наукових статей (у

співавторстві). Оpubліковано навчальний посібник (у співавторстві) «Квантова електроніка. Лабораторний практикум (2008р., 194с.). Розроблено і затверджено МОН України 2 навчальні програми «Техніка фізичного експерименту» (за вибором ВНЗ) та «Фізика плазми» - спецкурс за вибором студента. Оpubліковано 3 навчально-методичні посібники «Фізика плазми» (2008, 58с.), «Техніка фізичного експерименту», Частина 1. Фізичні основи вакуумної техніки, (2008р., 38с.) та «Техніка фізичного експерименту». Частина 2. Спектральні прилади та їх застосування (2008р., 43с.).

Керує науковою роботою двох аспірантів, член спеціалізованої вченої ради по захисту кандидатських дисертацій. Член Угорського наукового товариства «Гунчарологія». Провів вечір пам'яті відомого Закарпатського фізика, першого дослідника з атомної та лазерної фізики на Закарпатті Шевери В.С.

Указом Президента України від 14.05.2008р. нагороджений орденом «За заслуги III ступеня», нагороджений Президією АНВО України «За багаторічну, сумлінну працю у вищій школі та за значні наукові досягнення».

Акад. Шут М.І. За результатами дослідження по темі: «Нано- і низько розмірні матричні дисперсні системи з високорозвиненою поверхнею розділу і фазовими переходами» вийшло з друку 17 публікацій.

Опрацьовано перспективні технології отримання зразків ПКМ типу пентапласт (ПТП) – йодид срібла (AgI), епоксидна смола ЕД-20 (УП-643; УП-632) – карбонільне залізо; Ni-Cu, AgI та ін., що містять 0,1 ÷ 95 мас.% ультра дисперсного наповнювача з урахуванням оптимізації їх фізико-хімічних властивостей в умовах впливу зовнішніх теплових та електричних, електромагнітних НВЧ полів.

Результатами дослідження є: отримані нові фундаментальні та прикладні знання про особливості фазових перетворень в МДС; розроблено фізико-хімічні основи взаємодії компонентів; встановлено принципи перспективних технологій одержання нових нано та низько розмірних

композитів з фазовими переходами та фізико-хімічними динамічно керованими властивостями функціонального призначення; розроблено принципи оптимізації функціональних та експлуатаційних властивостей композитів; розроблено ефективні методи управління їх структурою і властивостями засобами зміни вмісту компонентів та впливу зовнішніх полів. Результати представлені на наукових конференціях, опубліковані в періодичних наукових виданнях, впроваджені в навчальний процес при читанні спецкурсів, виконанні лабораторних робіт у навчально-науковій лабораторії спецфізпрактикуму, узагальнені в курсових, кваліфікаційних, магістерських роботах студентів, в дисертаційних роботах аспірантів та наукових публікаціях викладачів кафедри.

Виявлені явища і ефекти, запропоновані методики та технології, виготовлені зразки нових ПКМ, що виявляють унікальні властивості, деякі з них запропоновані для впровадження у виробництво. Це стосується в першу чергу зразків ПКМ з динамічно керованими в процесі експлуатації фізичними характеристиками, що мають властивості функціональних наповнювачів з фазовими переходами діелектрик-суперіонік і полімер. Вийшли друком праці за 2008 рік із 8 найменувань загальним обсягом 12,3 д.а.

За звітний період виконував обов'язки голови спеціалізованої Вченої ради Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова Д 26.053.06, члена спеціалізованої Вченої ради Національного університету технологій і дизайну, заступника головного редактора «Наукового часопису» НПУ імені М.П. Драгоманова серія: «Фізико-математичні науки». Голова комісії засобів навчання і шкільного обладнання НМР МОН України.

Академік Скалозуб В.В. працював над дослідженням теми «Дослідження фундаментальних процесів методами квантової теорії поля».

Досліджено методом Монте Карло симуляцій на гратці спонтанну генерацію хромоманітного поля у глюодинаміці

при високій температурі, доведено виникнення цього явища; «Пошук сигналів нових важких елементарних частинок у процесах розсіяння на сучасних і наступних прискорювачах». У багато параметричному фіті остаточних даних експериментів LEP2 для процесів анігіляції і розсіяння електрон-позитронних пар у лептони знайдено на рівні два стандартних відхилення сигнал Z бозону, що дає високі шанси відкриття цієї частинки на LHC; а з теми «Дослідження фази деконфайнменту КХД методами квантової теорії поля» (грант фонду фундаментальних досліджень Німеччини, DFG) досліджено спектр глюонів у хромагнітному полі при високій температурі.

Взяв участь у наукових конференціях (вітчизняних - 2, у закордонних - 3.).

Він – член експертної ради з фізики і астрономії Міносвіти; голова спеціалізованої ради по захисту докторських дисертацій Д 051 02.

Академік В.А.Сминтина провів розробку фізичної моделі оптичного поглинання та фотолюмінесценції в наноструктурованих напівпровідникових плівках двоокису олова. Встановив, що в поглинанні світла досліджуваними плівками значну роль має фононна складова, причому енергії фононів для плівок, різного складу становлять 0,07-0.14 eV, що відповідає 2-х та 4-х фононним оптичним переходам, що наявний розмірний фактор у зміні величини забороненої зони досліджуваних плівок і що основним механізмом фотолюмінесценції досліджуваних плівок є анти-стоксів механізм за участі фононної складової, який знаходиться у відповідності з механізмом оптичного поглинання цих плівок.

Із розробленої фізичної моделі механізмів переносу носіїв заряду в наноструктурованих плівках встановлено, що процеси переносу та взаємодії носіїв зарядів визначаються характером поверхневого потенційного рельєфу, який корелює з морфологією поверхні. Наявність розвиненої поверхні плівок двоокису олова, отриманих за допомогою полімерів, у наномасштабі веде до того, що приповерхнева область

просторового заряду (так звана область поверхневого екранування), стає близькою до довжини вільного пробігу носія заряду. Біля поверхні формується інверсійний шар, який стає додатковим бар'єром для основних носіїв, якими є електрони у плівках двоокису олова. Носії, локалізовані у нанокристалітних кластерах плівки як у потенційних ямах, не можуть приймати участь у струмопереносі, тому фіксується високий питомий опір досліджуваних плівок двоокису олова.

В.А.Сминтина дослідив термостимульовані процеси в полікристалічних шарах селеніду кадмія з міжзерневими межами, які обумовлюють ряд електричних явищ. Важливим серед них є аномальна температура залежність рівноважного струму в шарах. Здійснено аналіз різних підходів для пояснення аномальної залежності струмопереносу в температурному інтервалі 100-300К. У якості математичної моделі процесу використана модель пружної деформації сферичних тіл у радіальному напрямку при зміні температури. Отримані оціночні значення деформацій дають підстави розглядати явище аномальної залежності рівноважного струму від температури як прояв структурних змін стимульованих теплом, внаслідок чого відбувається обрив електронних зв'язків на міжзерневих межах.

Встановив, що зменшення концентрації розчину хлориду олова в етанолі призводить до зменшення середніх розмірів кристалітів. Досліджені зразки були більш оптично прозорими з коефіцієнтом пропускання близько 94% у діапазоні довжин хвиль 490-600 нм, що на 5-7% вище за показники зразків, досліджених на попередніх етапах.

Вольт-амперні характеристики (ВАХ) зразків при напругах 0-60 В ВАХ добре апроксимуються у координатах Френзеля-Пуля, щез вказує на нанорозмірні ефекти. При подальшому збільшенні напруги залежність ВАХ переходила у омичну форму.

Було проведено аналіз результатів адсорбційних та десорбційних процесів при адсорбції молекул газів на поверхні вдосконалених зразків і встановлено, що досліджувані зразки

мали кращі адсорбційні властивості по відношенню до молекул аміаку та етанолу.

За допомогою математичних методів проаналізовано також ізотерми адсорбції. У більшості випадків ізотерми адсорбції апроксимувалися у координатах Фрейндліха. Розраховано основні параметри адсорбції, а саме ступінь заповнення поверхні та диференційну теплоту адсорбції.

Проаналізовано вплив розміру кристалітів на адсорбційно чутливі властивості нанокристалічних плівок оксиду олова. Зроблено припущення, що збільшення величини адсорбційної чутливості пов'язується зі зменшенням середнього розміру кристалітів та збільшенням активної площі поверхні. Проте при більш детальних розрахунках необхідно враховувати вплив структурних факторів на поверхневий потенціал, що відіграє значну роль в процесах обміну зарядом під час адсорбції на поверхні напівпровідникових плівок.

Встановлено основні фактори, які відіграють основну роль в процесах обміну зарядом під час адсорбції на поверхні напівпровідникових плівок.

Розраховано вплив поверхневого потенціалу на адсорбційну чутливість зразків до молекул аміаку та етанолу; теоретичні залежності відгуку зразків від ступеню заповнення поверхні досліджуваних зразків при адсорбції молекул аміаку на їх поверхні.

Розроблені нові концептуальні наукові підходи для створення моделі явищ і процесів в неідеальних гетеропереходах, пов'язані з порушенням далекого порядку поблизу границі розподілу. На основі такої моделі створені нові оптично- та рентгеночутливих елементів пам'яті. Розроблена модель релаксаційних явищ в неідеальних гетероіереходах, та запропоновані рекомендації до технології виготовлення елементів пам'яті на основі неідеальних гетеропереходів.

Проведені експериментальні дослідження сенситометричних характеристик елементів пам'яті на основі неідеальних гетеропереходів.

З усередненої характеристичної кривої були визначені основні сенситометричні характеристики сенсора; було створено модель, що дозволяє теоретично обчислити сенситометричні характеристики досліджуваних елементів, проведено обчислення такої характеристики та зрівняння її з експериментальною.

Проведено: чисельний розрахунок характеристичної кривої з використанням моделі генерації і рекомбінації в неідеальному гетеропереході, причому для визначення числа фотонів, поглинутих у межах ОПЗ і які дали внесок у струм короткого замикання, було використано закон Буг ера-Ламберта. Визначаючи напруженість електричного поля на гетеромежі, скористалися тим, що по теоремі Остроградського-Гаусса вона залежить лише від сумарного заряду в приконтактній області.

Розроблено систему сканування елементів пам'яті з розподільною спроможністю 250 на 250 пікселів і розроблено програмне забезпечення для одержання зображень та отримані такі зображення.

Для одержання якісних зображень за допомогою досліджуваних елементів пам'яті та подолання фактора неоднорідності було створено універсальне програмне забезпечення, яке дозволяє керувати процесом сканування елемента пам'яті та обробляти отримані дані з наступним виведенням зображення на монітор комп'ютера, а також перетворювати файли з відеоінформацією в будь-який формат, доступний стандартним програмам, що працюють із зображеннями.

Алгоритми обробки даних, які реалізовані в програмному забезпеченні, істотно поліпшують якість вихідного зображення, компенсуючи істотну неоднорідність елементів пам'яті, що досліджуються.

За допомогою створеної системи сканування та розробленого програмного забезпечення були отримані достатньо якісні зображення тест-об'єктів.

Показано, що методом золь - гель технології із застосуванням стабілізуючого агента водних розчинів желатини і L-цистеїна можуть бути синтезовані нанокристали CdS і ZnS, що проявляють квантово-розмірний ефект, що при вирощуванні НК в різному типі желатинових розчинах параметром, що визначає розмір часток, є в'язкість желатини.

Встановлений вплив концентрації стабілізатора і кількості реагуючих компонентів на умови формування, зросту, дисперсію по розмірах і інтенсивність люмінесценції нанокристалів.

Показано, що люмінесценція на глибоких центрах, яка спостерігається в отриманих нанокристаллах CdS, може бути обумовлена вкладом полос свічення нанокристалів, що мають різні середні радіуси.

Встановлено, що вживання нового стабілізатора - L-цистеїна для синтезу НК з'єднань A_2B_6 дозволяє модифікувати поверхню часток за рахунок утворення комплексних з'єднань з іонами металу і компенсації вакансій сірки на поверхні CdS і ZnS.

Розроблен метод модифікування поверхні НК CdS шляхом нарощування моноатомних шарів сульфїду цинку. Показано, що наноструктура: ядро (НК CdS) - оболонка (ZnS_{2п8}) володіє люмінесценцією в зеленій області спектру, в той час як довгохвильова «дефектна» люмінесценція - не спостерігається.

ВІДДІЛЕННЯ НАУК ПРО ЗЕМЛЮ
(академік-секретар В.В. Стецюк)

На сьогодні персональний склад Відділення наук про Землю складається з 17 дійсних членів:

1. Бортник Сергій Юрійович (Київ)
2. Гродзинський Михайло Дмитрович (Київ)
3. Денисик Григорій Іванович (Вінниця)
4. Дудник Іван Миколайович (Київ)
5. Жупанський Ярослав Іванович (Чернівці)
6. Дмитрук Олександр Юрійович (Київ)
7. Іщук Степан Іванович (Київ)
8. Лукієнко Олександр Іванович (Київ)
9. Масляк Петро Олексійович (Київ)
10. Некос Володимир Юхимович (Харків)
11. Ободовський Олександр Григорович (Київ)
12. Олійник Ярослав Богданович (Київ)
13. Пістун Микола Данилович (Київ)
14. Рудько Георгій Ількович (Київ)
15. Стецюк Володимир Васильович (Київ)
16. Хільчевський Валентин Кирилович (Київ)
17. Шаблій Олег Іванович (Львів)

За звітний період робота Відділення проводилася у напрямках:

Упродовж 2008 року діяльність Відділення відбувалася більшою мірою силами **секції географічних наук**. Проте, **секція геологічних наук** і члени Академії, які не є академіками, здійснювали широкий спектр дослідницьких робіт у царині теоретичної та регіональної геології, мінералогії та петрографії, геології корисних копалин, палеонтології та стратиграфії, упроваджували отримані результати у практику, створювали монографії, навчальні посібники, організовували і брали участь у проведенні наукових конференцій різного рангу – від Міжнародних симпозіумів до регіональних наукових семінарів.

1. *Науково-методична діяльність* полягала у створенні упродовж 2008 р. стандартів географічної освіти України, які враховано Міносвіти і науки при визначенні навчальних планів географічних, геолого-географічних та природничо-географічних факультетів вищих навчальних закладів України.

2. *Наукова діяльність* зосереджена передусім на географічному факультеті Київського національного університету імені Тараса Шевченка, який є опорою роботи усього Відділення. Тут успішно працюють три наукові напрями (наукові школи):

Регіональний географо-екологічний аналіз (керівники - академік Бортник С.Ю., академік Гродзинський Н.Д., академік Дмитрук О.Ю.)

Суспільно-географічні дослідження в Україні (керівники - академік Олійник Я.Б., проф. Любіцева О.О., проф. Молочко А.М.).

Гідроекологічні дослідження (керівники: академік Хільчевський В.К., академік Ободовський О.Г., проф. Сніжко С.І.)

Визначним досягненням Відділення наук про Землю стало завершення **багаторічних досліджень академіка Г.І. Рудька** у галузі інженерної геології, геодинаміки, екологічної та техногенної безпеки України та сусідніх держав і вихід у світ результатів цього дослідження: монографії «Инженерная геодинамика Западной Украины и Молдовы» (2008) та «Конструктивна геоecологія» (2008). Отримані результати фундаментальних досліджень академіка Г.І. Рудька стали основою прогнозування несприятливих та небезпечних геологічних та екологічних ситуацій, техногенних катастроф, пов'язаних зі станом геологічного середовища України та сусідніх держав.

Значний внесок у науково-методичну роботу **здійснив академік В.В. Стецюк**. За звітний час побачили світ його монографія «Природні та етнокультурні феномени України», видання 2-е доповнене та перероблене (співавтор – академік Я.Б. Олійник), навчальні посібники «Геоморфологія»

(співавтор учений секретар Відділення Т.І. Ткаченко) та «Лабораторний практикум із загальної геоморфології» (співавтор учений секретар Відділення Т.І. Ткаченко). Таким чином, зазначені публікації разом із раніше опублікованим підручником «Основи геоморфології» (2005) відобразили повний комплекс навчальних посібників нормативної дисципліни для різних вищих навчальних закладів України геологічного, географічного та природничо-географічного профілю.

Відбувся **Ювілейний X з'їзд Українського географічного товариства** (березень 2008 року), на якому були присутні і взяли активну участь члени Відділення наук про Землю.

Проведено **VIII Міжнародну наукову конференцію “Моніторинг небезпечних геологічних процесів та екологічного стану середовища”** (жовтень 2008 року, Київський національний університет імені Тараса Шевченка), за участю науковців Росії, Білорусі, Польщі, Словаччини.

Відбувся **III Міжнародний семінар «Геоморфологія та палеогеографія Українських Карпат»** (вересень 2008 року, Чорногірський географічний стаціонар Львівського національного університету імені Івана Франка), у якому взяли участь понад 30 науковців Польщі та України.

Академік Стецюк В.В., єдиний від України, взяв участь у роботі **Ювілейного XXX Пленуму Геоморфологічної комісії Російської Академії наук** (Санкт-Петербург, вересень 2008 року), де виступив із пленарною доповіддю.

Ведеться робота над створенням нових монографічних праць, навчальних посібників та підручників.

Відділення наук про Землю має добрі перспективи для поповнення новими членами Академії. Це – доктори наук, професори І.П. Ковальчук (Національний аграрний університет, завідувач кафедри геодезії та картографії), Н.П. Герасименко (професор кафедри землезнавства та геоморфології Київського національного університету імені Тараса Шевченка), В.А.

Нестеровський (професор геологічного факультету, завідувач геологічного музею цього ж університету).

Вийдуть друком у наступному році:

1. Видання навчальних посібників **«Екологічна геоморфологія України»** (автор і відповідальний редактор академік В. СТЕЦЮК), міжвідомчих наукових збірників **«Фізична географія та геоморфологія»** (члени редколегії академіки С.Ю. БОРТНИК, М.Д. ГРОДЗИНСЬКИЙ, Г.І. ДЕНИСИК, О.Ю. ДМИТРУК, В. СТЕЦЮК), **«Економічна та соціальна географія»** (члени редколегії академіки Я. ОЛІЙНИК, С. ШУК, І. ДУДНИК), **«Гідрологія та гідроекологія»** (члени редколегії академіки В.К. ХІЛЬЧЕВСЬКИЙ, О.Г. ОБОДОВСЬКИЙ, В. ПЕЛЕШЕНКО).

2. Підготовка до видання навчального посібника для вищих навчальних закладів **«Рельєф України»** (відповідальний редактор академік В. СТЕЦЮК).

Значну кількість науково-дослідних робіт виконано в Івано-Франківському національному університеті нафти і газу (ректор – І.Є. Крижанівський).

До складу університету, окрім навчальних структур, входять:

науково-дослідний інститут нафтогазової енергетики і екології;

технічний комітет зі стандартизації ТК-146;

орган сертифікації продукції нафтогазового машинобудування;

орган з сертифікації персоналу нафтогазової галузі;

нафтогазовий науково-технологічний парк;

інноваційно-виставковий комплекс (ІВК).

На базі досліджень науковців університету сформовано 16 наукових шкіл, працює 15 науково-дослідних лабораторій, із них одна галузева з виконання гідрогеологічних та інженерно-геологічних досліджень, 3 відділи, сектори на факультетах і творчі групи на кафедрах; відділ комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності та інформаційних технологій; студентські конструкторсько-технологічні бюро. Наукові

досягнення шкіл є базою для підготовки спеціалістів високої кваліфікації. Науковці шкіл виконують фундаментальні та прикладні дослідження на світовому науково-технічному рівні.

Пріоритетними є напрямки досліджень, які відповідають державній політиці: Новітні технології та ресурсозберігаючі технології в енергетиці, промисловості та агропромисловому комплексі; Збереження навколишнього середовища (довкілля) та сталий розвиток; Фундаментальні дослідження з найважливіших проблем природничих, суспільних і гуманітарних наук.

У виконанні науково-дослідних робіт щороку бере участь 95% чисельності науково-педагогічних працівників університету (бюджетна кафедральна тематика, госпдоговірна тематика, бюджетна тематика МОНУ). Протягом 2008 р. у виконанні науково-дослідних робіт брало участь 641 науково-педагогічний працівник, з них 54 доктори наук і 290 кандидатів наук. Чисельність сумісників та осіб, які працюють за договорами цивільно-правового характеру у 2008 р., склало 269 од., з них 21 доктор наук і 60 кандидатів наук.

У 2008 році виконувалась 61 науково-дослідна робота згідно договорів, що заключені між ІФНТУНГ та: Міністерством освіти і науки України, Міністерством палива та енергетики, НАК "Нафтогаз України", ДК "Укргазвидобування", ДАТ "Чорноморнафтогаз", ДК "Укртрансгаз", ВАТ "Укртранснафта". Отримано 2 гранти Державного фонду фундаментальних досліджень, 2 роботи виконуються в рамках державних програм. З метою забезпечення системності наукових досліджень, розробки і впровадження ефективних ресурсо- та енергозберігаючих технологій для нафтогазового комплексу України, продовжується співпраця з інститутами та відділеннями НАН України.

Станом на 01.11.2008 р. виконано і передано замовнику 35 науково-дослідних робіт, результатом виконання яких стало створення:

нормативних документів - 2

технологій та технічних засобів - 4
нових видів техніки - 1
методів та теорій - 4
природоохоронних заходів - 5
рекомендацій, тощо - 19

Науковцями університету подано 29 заявок на винаходи та отримано 28 патентів на винаходи і корисні моделі, захищено 2 докторські та 11 кандидатських дисертацій.

Загальний обсяг надходжень за 10 місяців 2008 року до спеціального фонду становив 1698,9 тис. грн. Обсяг фінансування із загального фонду у 2008р. становить 1032,8 тис. грн. Збільшення фінансування за рахунок державного бюджету дало змогу розширити тематику фундаментальних та прикладних досліджень і залучити до їх виконання кваліфікованих фахівців та студентів, які працюють на платній основі. Питома вага виконаних досліджень за рахунок фонду Державного бюджету в загальному обсязі НДДКР за 2008р. складає 61%, що свідчить про високу економічну ефективність використання держбюджетних коштів.

Результатом роботи науковців університету стало співавторство в двох роботах, представлених на здобуття Державної премії України у галузі науки і техніки:

"Розробка та впровадження ремонту магістральних трубопроводів під тиском" (представлена Інститутом електрозварювання ім. Є.О.Патона) - 2 лауреати;

«Розробка та впровадження технологій відродження порушених гірничими роботами земель якості елементів екологічної мережі» (представлена Інститутом проблем природокористування та екології НАН України) - 1 лауреат.

Мінералогічна колекція геологічного музею університету віднесена до наукових об'єктів, що становлять національне надбання.

З метою пропагування та популяризації наукових розробок університету та залучення потенційних споживачів науково-технічної продукції науковці університету опублікували в різних видавництвах України, країн СНД та

дальнього зарубіжжя 560 публікацій, з них: 128 статті у фахових виданнях, 2 монографії, 4 підручники, 39 навчальних посібників та методичних вказівок.

Науковці університету взяли участь в міжнародних конференціях, семінарах. На базі університету проведено 9 конференцій з них 5 міжнародних.

З метою інтеграції в науковий простір Європи, інтенсифікації діяльності університету в світовому науковому просторі, його популяризації серед установ, організацій та закладів науки світу, а також пошук партнерів для міжнародного співробітництва, університет продовжував розширювати міжнародну співпрацю. Співробітництво здійснювалось шляхом підписання рамкових угод, угод про співпрацю, відповідних господарських угод (договорів) або контрактів на створення науково-технічної продукції та надання послуг з організаціями.

В рамках угоди про співпрацю між Гірничо-Металургійною Академією ім. С.Сташіца та Івано-Франківським національним технічним університетом нафти і газу "Трансграничне дослідження Карпатського флішу в аспекті відкриття і використання нових родовищ нафти і газу" виконується науково-дослідна робота М/210-2006. Дослідження спільними зусиллями дадуть відповідь на питання наявності покладів нафти і газу в глибинних складках як польської, так і української частин Карпат і дозволять відкрити багаті родовища нафти. Університет задіяний у виконанні основної програми Education of Energy and Environmental Experts – A program for industry in Ivano-Frankivsk oblast (Master of Program, MEE), що діє у відповідності до "Memorandum of Understanding", який підписаний у 2006р. в рамках двостороннього українсько-норвезького проекту "Енергетичне планування в місцевій адміністрації Івано-Франківської області". У виконанні проекту задіяні 5 кафедр і 2 структурні підрозділи університету. В рамках програми МЕЕ закладено основи створення мобільної лабораторії для проведення енергоаудиту промислових підприємств області.

Спільно з іноземними партнерами науковці та працівники вузу беруть участь у проектах: «РУТЕМ - Методологічні основи моніторингу довкілля» (університет НОРД Бая-Маре») та «Створення та управління економічними кластерами та секторами в транскордонній зоні» (Румунія).

Другий рік університет є одним із партнерів виграного гранту TEMPUS (SM SCM-T04305-2005) "Всеукраїнська мережа регіональних консультативних центрів по впровадженню кредитно-модульної системи в освіту України".

У 2008 році 3300 студентів вузу приймали участь у науково-дослідній роботі. Щороку збільшується кількість студентів, які беруть участь у Всеукраїнських вузівських, міжвузівських олімпіадах, наукових конференціях, семінарах, конкурсах, олімпіадах, під час яких у студентської молоді виховується почуття впевненості у своїх можливостях. 2320 студентів взяли участь у щорічній XIX науково-технічній конференції студентів, 810 студентів виступили з доповідями. Студентам надається можливість заявити свої наукові здобутки, надати свої пропозиції для впровадження у різні галузі виробництва, і як результат, у 2008 році отримано 6 стипендій, з яких: 1 стипендія ім. Грушевського, 2 стипендії Верховної Ради та 3 стипендії Президента України.

ВІДДІЛЕННЯ ХІМІЇ ТА ХІМІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ (академік-секретар **В.К.Яцимирський**)

Відділення ХХТ АН ВО України налічує 23 академіки, з яких 2 ректори, 1 проректор, 3 декани факультетів, 1 директор НДІ, крім докторів хімічних наук є 5 докторів технічних наук (хімічна технологія), 1 доктор фіз-мат. наук та 2 доктори фарм. наук. За 2008 р. звіти представили всі академіки, крім академіка Нейковського С.І.

Академік Астрелін І.М. Як голова орг- і наукового комітету провів під егідою АНВОУ на базі ХТФ НТУУ «КПІ» III Міжнародну наукову конференцію студентів і молодих вчених з хімії та хімічної технології. В роботі конференції активну участь прийняли академіки В.К. Яцимирський, О.Г. Юрченко та ін. Як голова орг- і наукового комітету провів під егідою, в т.ч. АНВОУ, в м. Дніпродзержинськ VI Міжнародну конференцію з технології неорганічних речовин (272 учасника з 9 країн СНД і світу). Вів науково-організаційну роботу як голова експертної ради ВАК України з хімічних технологій (14 наукових спеціальностей), і як перший заступник НМК МОН України з хімічних технологій. Видав 1 монографію («Технологія оксиду титану (IV)»). Організовано на факультеті наукову роботу секції школярів з Малої академії наук. Проведено дві міжнародні конференції у Харкові і Дніпродзержинську.

Академіки відділення вивчали питання, пов'язані з хімією та хімічними технологіями. Заслуговує уваги дослідження **академіка Зіменковського Б.С.**, який отримав нові речовини, які виявляють сильну протиракову дію (робота ведеться спільно з вченими США). Він же запропонував протитуберкульозну речовину менш токсичну ніж ізоніазин.

Академік Холін Ю.В. Провів міжнародну конференцію „Хімічна освіта у XXI столітті: виклики та перспективи" (Харків). Він був науковим керівником команди України на 40 Міжнародній олімпіаді з хімії.

Академіками відділення отримано 9 патентів, видано 1 підручник, 2 монографії, підготовлено 1 доктора і 2 кандидатів наук, видрукувано 123 статі.

В.К. Яцимирський нагороджений відзнакою „Відмінник освіти України”.

Академік Байрачний Б.І. Розроблено покриття з ефектом зниження енергетичних витрат в виробництві хімічних джерел струму та водневій енергетиці. Видав підручник “Рідкісні розсіяні благородні елементи. Технологія виробництва та використання”, 2008. – Харків. Опублікував 7 статей, отримав 2 деклараційні патенти України. Під керівництвом захищена 1 докторська та 1 кандидатська дисертації. Є членом редколегії журналу “Гальванотехника и обработка поверхности”, Россия.

Академік Бурмістр М.В. Здійснював керівництво 1 держбюджетною темою та 1 проектом ДФФД. Опублікував 7 статей, 4 тезів доповідей, 6 авторських свідоцтв, 3 науково-методичні розробки. Під його керівництвом захищено 1 кандидатську дисертацію. Під керівництвом Бурмістра М.В. на базі УДХТУ було проведено 3 науково-практичні конференції з міжнародною участю.

Академік Ворожбіян М.І. Наукові дослідження проводив за темами: «Оптимізація роботи агрегата виробництва азотної кислоти» (дослідження в промислових умовах, отримані патенти); «Вплив кавітації на абсорбцію розчинів HNO_3 при поглинанні NO_x » (промислові іспити на ЗАТ «Азот»); «Розробка високоефективного каталізатора конверсії CO » (промислові іспити каталізатора). Брав участь у 2 наукових конференціях. Член експертної ради з хімічної технології ВАК України.

Академік Зайцев В.М. Підготовлено до друку підручник «Аналітична хімія» (для студентів біологічних та фармацевтичних спеціальностей). Підготовлено практикум "Капілярна газова хроматографія". Наукова робота проводилася за напрямком «Гібридні органо-мінеральні композитні наноматеріали та їх застосування». За результатами досліджень

вийшло з друку 8 статей (одна з яких оглядова), а 5 надруковані у закордонних журналах. Організовано та проведено VIII Українську конференцію «Аналітична хімія», Одеса (голова оргкомітету). Організовано та проведено 3-ий міжнародний симпозіум "Методи хімічного аналізу" (Севастополь) та семінар «Качество и безопасность. Вопросы компетентности и профессионального тестирования персонала испытательной лаборатории» (Одесса). Проведено чергову сесію Наукової Ради НАН України з проблеми «Аналітична хімія».

Академік Зіменковський Б.С. Одержані нові цікаві речовини, які виявляють сильну протиракову дію (робота ведеться спільно з національним інститутом раку США); запропонована нова протитуберкульозна речовина такої ж сили дії як ізоніазид, проте в 3 рази менш токсичної, для поглиблених доклінічних досліджень. Прийняв участь у 2 конференціях та 1 конгресі, опубліковані 3 статті у зарубіжних виданнях; видана 1 монографія; 1 навчальний посібник; одержано 2 патенти; подана до захисту 1 кандидатська дисертація. Отримав Почесну Грамоту МОЗ України та нагороду АНВО України «За багаторічну сумлінну працю у вищій школі та значні наукові досягнення».

Академік Калібабчук В.О. Вивчала властивості хімічномодифікованих кремнеземів для створення хімічних сенсорів, сучасних матеріалів і лікарських засобів. Опубліковано 1 статтю, 7 тез Міжнародних конференцій, зокрема, I Міжнародного науково-практичного конгресу „Актуальні проблеми сучасної медицини”. Вийшов у світ підручник „Медицинская химия” за редакцією В.О.Калібабчук. Київ, 2008.

Академік Капустін О.Є. Є науковим керівником науково-дослідної роботи МОН України „Дослідження реакції конденсації в присутні твердих каталізаторів” та керівником 3 госпдоговірних робіт. Протягом 2008 року Видана 1 монографія: “Гетерогенний основний каталіз”, 2008, “Рената”, 308 с.; 7 тезів доповідей; 3 статті Взяв участь у 5 українських та міжнародних конференціях: Catalysis for society, Krakow,

Poland, 2008, MECC08, Clay and Clay Minerals, Zakopane, Poland, 2008.

Академік Ларін В. І. Виконував держбюджетну тему “Фізико-хімічні дослідження процесів іонізації та електрокристалізації металів, комплексоутворення та асоціації у розчинах різної природи”, обґрунтовано стадійність і механізм електрохімічного розчинення міді та її сплавів у розчинах різного складу, створено теоретичні та експериментальні основи для розробки різних маловідходних технологічних процесів обробки, коригування і регенерації відпрацьованих травильних розчинів. Опубліковано 9 статей, 1 патент України. Проводив велику організаційну роботу як заступник академіка-секретаря відділення ХХТ АНВОУ.

Академік Лобойко О.Я. Керує темами з технічного каталізу, що забезпечують екологічну чистоту та ресурсозбереження. Отримав один патент України і одне позитивне рішення. Опубліковано у різноманітних виданнях 6 статей. Видано підручник „Технологія зв’язаного азоту” за редакцією О.Я. Лобойка і Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО. Взяв участь у роботі IV Української науково-технічної конференції з технології неорганічних речовин (м. Дніпродзержинськ). Є членом Спецради по захисту докторських дисертацій, редколегії вісника наукових праць НТУ „ХП”, а також заступником голови науково-технічної ради НТУ „ХП”. Готується до видання підручник „Технологія мінеральних кислот, солей та лугів” під ред. Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО і О.Я. Лобойка.

Академік Лявинець О.С. Досліджено гетерогенно-каталітичний розклад гідропероксиду кумолу (ГПК) у присутності оксидів ванадію (V) і хрому (III) в деяких розчинниках. Встановлено, що в присутності V_2O_5 індукований розклад спостерігається в гексаметилфосфортриаміді (ГМФА), а в диметилформаїді (ДМФА) і n-декані він відсутній. У решті розчинників процес гальмується при збільшенні концентрації гідропероксиду. За 2008 р. опубліковано 3 статті, 3 навчально-

методичних посібника. Підготував 1 доктора наук. Нагороджений знаком «Відмінник освіти України».

Академік Нечипорук В.В. На прикладі механізму анодного окиснення металу в кислому середовищі показано, що врахування особливостей стадії пасивації успішно пояснює виникнення осциляцій множинності стаціонарних станів та побудовані біфуркаційні діаграми в площині кінетичних параметрів системи. Брав участь у міжнародній конференції "Проблеми корозії та протикорозійного захисту матеріалів" (Львів) та в Українському з'їзді з електрохімії (Чернівці). Опубліковано 10 статей. Підготував 1 кандидата наук.

Академік Ніколаєвський А.М. Працював в галузі рідкофазного інгібуючого окиснення органічних сполук. Провів 2 науково-практичні конференції для студентів, аспірантів та молодих вчених-хіміків: всеукраїнська та на грант академіка Л.М. Литвиненко. Надрукував 5 статей.

Академік Омелянчик Л. О. Організовано та проведено конференцію-презентацію ННВК "Екологія та хімія" з запрошенням представників промислових підприємств м. Запоріжжя та конференцію студентів-хіміків "Молода наука". Підготовлено посібник з грифом МОН "Аналітична хімія: Фізико-хімічні методи аналізу"; одержано 3 патенти на винаходи; опубліковано 5 статей у фахових виданнях ВАК України. Брала участь у 5 конференціях з хімії, в робочій нараді центру співробітництва в ТПП Магдебург (Німеччина). Під її керівництвом підготовлено та захищено кандидатську дисертацію. Організовано та проведено 3 тур роботи МАН (олімпіада та захист науково-дослідних робіт з хімії). Нагороджена Почесною грамотою Запорізької обласної Ради "За вагомий особистий внесок у справу розвитку обдарованої молоді Запорізької області".

Академік Орлов В.Д. Був членом оргкомітетів 3-х міжнародних конференцій: Міжнародна конференція "Коршунівські читання", м. Тольятті, Росія; 2-га міжнародна конференція «Physical and chemical principles of formation and modification of micro- and nanostructures», Харків; Національна

науково-технічна конференція з міжнародною участю „Актуальні проблеми синтезу і створення нових біологічно активних сполук та фармацевтичних препаратів», м. Львів.

Надрукував 3 статті. Перевидав навчальний посібник "Основы биоорганической химии" для студентів медичного факультету.

Академік Сиромятніков В.Г. Організовано і проведено 4 міжнародні наукові конференції, в тому числі спільна польсько-українська наукова конференція „Полімери спеціального призначення” в Радомі (Польща) спільно з почесним академіком проф.Томашем Протом, а також конференція “STERI-7” спільно з почесним академіком проф.Марком Абаді в м.Монпельє (Франція). Написано і подано до друку у співавторстві підручник з хімії для нехімічних вузів. Опубліковано 9 наукових статей в закордонних наукових журналах.

Академік Слободяник М. С. Проведені систематичні дослідження процесів кристалоутворення у фосфатно-молібдатних (вольфраматних) розплавах, які містять оксиди (фториди) тривалентних металів. Встановлено кореляції між природою тривалентного і лужного металу та продуктами взаємодії, виявлено області кристалізації змішаноаніонних сполук та ряду нових подвійних фосфатів. Досліджено будову синтезованих сполук та їх люмінесцентні властивості. За результатами проведених досліджень опубліковано 8 статей в провідних вітчизняних та закордонних журналах.

Академік Холін Ю. В. Проводив дослідження, присвячені синтезу, вивченню фізико-хімічних властивостей та аналітичному застосуванню нових органо-кремнеземних матеріалів. Був головою оргкомітету Міжнародної науково-методичної конференції „Хімічна освіта в ХХІ столітті: виклики та перспективи” (Харків). Виступав з доповідями на 2 міжнародних та всеукраїнських конференціях. Очолював журі Всеукраїнської олімпіади юних хіміків, був науковим керівником команди України на 40 Міжнародній олімпіаді з хімії. Головний редактор журналу “UNIVERSITATES. Наука та

просвіта”, член редакційної ради журналу „Методи і об’єкти аналізу”, член редколегій вісника „Хімія” та „Вісника Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія хімічна”. Керував роботою наукового семінару „Physical and Analytical Chemistry for Advanced Materials” (ХНУ імені В.Н. Каразіна). Опублікував 3 статті у журналах, що мають імпакт фактор, 4 статті в інших виданнях, опублікував із співавторами монографію «Метрологические характеристики методик обнаружения с бинарным откликом». – Х.: 2008.

Академік Чмиленко Ф.О. Проводив дослідження за темою «Оптимізація процесу інструментального аналізу речовини керуванням поведінкою аналітичного сигналу». Розробив сонолюмінесцентний спектрометр для дистанційного аналізу розчинів в галургії та визначенні кількісного складу сольових плавів-теплоносіїв АЕС, розробив методики визначення осмію та інших платинових металів в технологічних розчинах. Опублікував понад 20 статей. Взяв особисту участь у: X Міжнародній науково-практичній конференції «Людина і космос» (Дніпропетровськ); 3 Міжнародному симпозіумі «Методи хімічного аналізу (Севастополь), VIII Українській конференції з аналітичної хімії з міжнародною участю (Одеса); 4 Міжнародній науковій конференції «Довкілля – XXI» (Дніпропетровськ) та інших. Одержав 2 патенти.

Академік Шапка О.В. Займався розробкою ресурсозберігаючої технології отримання силікатної цегли, вилученням міді із суміші нижчих дикарбонових кислот як відходу виробництва та розробкою системи забезпечення пильності залізничних операторів. Взяв участь у 2 вітчизняних та 1 міжнародній наукових конференціях. Надрукував 3 наукові статті, 3 науково-методичні вказівки. У звітному році отримав нагороду - Знак "Подяка" УкрДАЗТ.

Академік Юрченко О.Г. Керував держбюджетною темою "Синтез каркасних нейромедіаторів". Синтезовані аналоги гама-аміномасляної кислоти на основі адамантану, протоадамантану, гомоадамантану, діамантану, гомо- та

бісгомокубанів. Зроблено дві доповіді на Всеукраїнській конференції з органічної хімії, Чернігів та на IX Міжнародній конференції "Перспективы развития химии и практического применения алициклических соединений". Опублікував оглядову статтю "Общность механизмов активации алканов электрофильными реагентами" в книзі "Успехи химии адамантана", Москва, 2007 та статтю в Organic letters.

Академік Яцимірський В.К. Працював над створенням нових активних каталізаторів для газофазних реакцій екологічного каталізу, бездрагметальних сенсорів на горючі та токсичні гази та хімічно модифікованих сорбентів. Підготував 1 доктора та 2 кандидатів наук. Надрукував 19 статей та 8 доповідей на вітчизняних та міжнародних конференціях. У видавництві КНУ до 175 річчя КНУ ім. Шевченка виходить підручник з грифом МОН України "Квантова хімія". Став головою Ради ветеранів війни та праці хімічного факультету КНУ, член президії Ради ветеранів КНУ. Нагороджений знаком «Відмінник освіти України».

За звітний період вчені Українського державного хіміко-технологічного університету мали такі наукові здобутки: за рахунок загального фонду МОНУ в університеті виконали 15 науково-дослідних робіт на суму 3937,8 тис. грн.; за рахунок спецфонду виконували 76 господарчих договорів загальною сумою 1649,4 тис. грн.; за рахунок інших, бюджетних коштів – 6 НДР на суму 300 тис грн.

По фонду фундаментальних досліджень МОНУ виконували:

„Механізм транспортних процесів в електрохімічних системах з фазовими перетвореннями" (керівник – проф. Кошель М.Д.);

„Електроосадження свинцю PbO₂ з електролітів на основі метаксульфонової кислоти" (керівник – проф. Данилов Ф.И.);

„Дослідити морфологічні ембріогенезу та ендеосперміогенезу *in vivo* та *in vitro* у кукурудзи" (керівник – проф. Сатарова Т.М.).

За напрямом „Наукові та науково-технічні розробки за державними цільовими програмами та державними замовленнями“:

Розробка дослідно-промислової технології виготовлення нанодисперсних порошоків стабілізованого двооксиду цирконію" (керівник – проф. Ніколенко М.В.);

„Створення високоенергоємних літєвих батарей на основі нових технологій, вітчизняної сировини і неруйнівних методів контролю" (керівник – проф. Шембель О.М.)

По лінії виконання зобов'язань України у сфері міжнародного науково-технічного співробітництва: українсько-египетський проект „Нові активні речовини як джерела перетворення та збереження енергії для створення акумуляторів зі збільшеною напругою та ємністю" (керівник – к.т.н. Матвеев В.В.).

Наразі відділом інтелектуальної власності університету виявлено, оформлено і направлено до Державного департаменту інтелектуальної власності України 24 заявки на видачу охоронних документів, отримано 34 рішення про видачу та 40 охоронних, документів України. Підтримку в силі діючих патентів, як і витрати на їх отримання, взяв на себе університет.

ВІДДІЛЕННЯ МЕДИЦИНИ
(*академік-секретар Процюк Р.Г.*)

У складі Відділення медицини працюють понад 900 науковців – педагогів вищих медичних навчальних закладів (ВМНЗ) України III–IV рівнів акредитації. Усі вони є докторами медичних наук, професорами, визнаними в Україні та за її межами, такими, що зробили вагомий внесок до національної та світової скарбниці фундаментальних та прикладних наук медицини і педагогіки вищої школи.

Щороку новітніми здобутками і досягненнями поповнюється скарбниця наукового та творчого потенціалу Відділення медицини АН ВО України, дедалі ширшим спектром виявляє вона себе у різноманітних галузях наукової, видавничої, педагогічної, лікувальної та громадсько-корисної діяльності.

До складу відділення входить 39 академіків і 8 академіків почесних. Серед академіків відділення 7 ректорів, 3 директори НДІ, 2 академіки – Герої України (Мороз В.М., Казаков В.М.), 2 дійсні члени та 8 членів-кореспондентів АМН України, 2 члени-кореспонденти АПН України.

Академіками відділення розроблено та впроваджено в лікарську практику більше 60 нових методів діагностики та лікування хворих. Особливої уваги заслуговують праці:

Спосіб лікування хворих на виразкову хворобу дванадцятипалої кишки (Абрагамович О.О.);

Спосіб лікування гнійно-запальних захворювань із застосуванням клітинної терапії (Біляєва О.О.);

Спосіб діагностики функціонального стану м'язів (Зозуля І.С.);

Живильне середовище для культивування стовбурових клітин (Лісовий В.М.);

Спосіб лікування травматичного пошкодження спинного мозку (Сіпітий В.І);

Спосіб лікування туберкульозу органів дихання, що супроводжується порушенням сурфактату легень (Процюк Р.Г.).

Академіки – клініцисти виконали значний обсяг робіт у галузі лікувально-консультативної роботи та підготовки високої кваліфікації практичних лікарів. Академіками відділення була надана лікувально-консультативна допомога 21829 хворим, здійснено 427 хірургічних втручань та 5612 біопсійних досліджень тощо.

На основі досліджень академіки відділення отримали 42 патенти на корисну модель у галузі діагностики та лікування; видрукували 340 наукових статей, в тому числі 62 публікації в зарубіжних наукових виданнях; проведено 6 з'їздів, 38 конференцій, 10 симпозіумів.

Під керівництвом академіків захищено 23 докторські і 38 кандидатських дисертацій.

Наукова діяльність академіків Відділення медицини в 2008 р. була спрямована на подальші експериментальні та клінічні дослідження з провідних напрямків теоретичної та клінічної медицини.

За звітний період виконано 20 науково-дослідницьких робіт; організовано і проведено 6 з'їздів; 38 науково-практичних конференцій; 10 симпозіумів.

Академіки брали участь у: 44 з'їздах, 97 науково-практичних конференціях, 27 симпозіумах, у тому числі 26 з міжнародною участю.

Зробили 194 доповіді, з них 168 на вітчизняних та 26 – зарубіжних форумах.

Опублікували: 13 монографій, з них 2 – на іноземній мові, 44 методичних рекомендацій.

У звітний період проводилась активна робота з підготовки науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації: захищено 23 докторських та 38 кандидатських дисертацій.

Академіки Відділення медицини виступили з лекціями в Варшавській медичній академії, у Лондоні, Відні, Гані та інших країнах. Виступили 12 разів по телебаченню, 17 разів по радіо.

Академіки Відділення медицини очолили педагогічні колективи, зусиллями яких у звітному році було опрацьовано 12 навчальних програм для студентів з теоретичної та клінічної медицини, затверджених МОЗ України, взяли участь у 32 науково-практичних конференціях з питань педагогіки вищої школи, опублікували навчально-методичну літературу з педагогічного процесу: підручників – 23, з них – 4 на іноземній мові, навчально-методичних посібників – 32, методичних рекомендацій – 34.

Опублікували статей, присвячених педагогічному процесу – 24.

Впровадили 6 нових методів навчання і контролю.

Під керівництвом та з безпосередньою участю академіків Відділення у вищих медичних навчальних закладах України III—IV рівнів акредитації створено 8 комп'ютерних класів, 12 навчальних відеофільмів. Продовжено впровадження в навчальний процес попередньо опрацьованої програми "Крок - 1, "Крок - 2" та "Крок - 3".

При активному сприянні та безпосередній участі академіків Відділення продовжувались творчі зв'язки ВМНЗ України із зарубіжними медичними університетами Росії, Канади, Угорщини, Польщі, США, Франції, Сирії, Китаю, Йорданії та ін. На основі цих зв'язків опрацьовані інтеграційні системи навчання по Болонському процесу, що впроваджені в педагогічний процес.

Активна роль академіків виявилась і в роботі підвищення професійної кваліфікації педагогічних кадрів. За звітний період академіками Відділення проведено 12 циклів занять по лінії ФПК, на яких, під безпосереднім керівництвом академіків, пройшли цикли підвищення кваліфікації понад 280 викладачів ВМНЗ України 1-2 та 3-4 рівнів акредитації.

Академіки Відділення медицини розробили та впровадили в лікарську практику більше 60 нових методів діагностики та лікування хворих.

Найбільш важливими з них є:

Спосіб підвищення функціонально-метаболічного резерву організму гіпоксичним впливом в інтервальному дозованому режимі (акад. Абрагамович О.О.); лікування хворих на виразкову хворобу дванадцятипалої кишки, асоційовану з *Helicobacter pylori* (акад. Абрагамович О.О.); лікування гнійно-запальних захворювань з застосуванням клітинної терапії (акад. Біляєва О.О.); Комплексний сорбційно-протеолітичний препарат „**Сертасил**” для лікування гнійних ран, трофічних виразок, опіків (акад. Біляєва О.О.).

У практику пологових будинків та відділень інтенсивної терапії новонароджених впроваджено новий удосконалений препарат вітчизняного сурфактанту „**Неосурф**”, який не поступається по своїй ефективності з зарубіжними аналогами за результатами багатоцентрових клінічних випробувань в Україні (Львів, Запоріжжя, Київ) і за кордоном (Ганновер, Германія). МОЗ України здійснена тендерна закупівля вказаного препарату на 2009 рік (акад. Загорулько О.К.).

Успішно завершуються повторні клінічні випробування препарату „**Сузакрин**” в НДІ пульмонології і фтизіатрії, як нового лікувального засобу в лікуванні полірезистентних форм туберкульозу легень (акад. Загорулько О.К.).

Завершені клінічні випробування без аналогів в світі препарату „**Бронхо-альвеолярний захисний комплекс легень**” (БАЗК) в лікуванні термічних і хімічних опіків шкіри. На його основі створено принципово новий лікувально-косметичний засіб (крем-мазь „**Алоха**”) для омолодження шкіри і ведення поспіллінгового періоду у жінок після проведення фенолового пілінга шкіри обличчя (акад. Загорулько О.К.).

В теперішній час готується пакет документів для офіційної реєстрації препарату „БАЗК” і його випробувально-промислова партія для стандартизації (акад. Загорулько О.К.).

Застосування комбінованого препарату „**Тонорма**” при лікуванні хворих на артеріальну гіпертензію (акад. Заремба Є.Х.).

Вплив **корвітину** на показники перекисного окислення ліпідів та антиоксидантного захисту у хворих із нестабільною стенокардією (акад. Заремба Є.Х.).

Варіабельність ритму серця при застосуванні **корвітину** у хворих на нестабільну стенокардію, робота яких пов'язана з професійними шкідливостями. Корвітин підвищує парасимпатичну та знижує симпатичну ланки вегетативної нервової системи (акад. Заремба Є.Х.).

Вплив **корвітину** на показники перекисного окислення ліпідів та антиоксидантного захисту у хворих із нестабільною стенокардією (акад. Заремба Є.Х.).

Розробка ефективних методів хірургічного лікування гострих захворювань органів черевної порожнини (акад. Зозуля І.С.).

Застосування **Цераксону (Цитиколіну)** в гострий період ішемічного інсульту (акад. Зозуля І.С.).

Спосіб діагностики функціонального стану м'язу. (акад. Зозуля І.С.). Академік Зозуля І.С. і співавтори встановили що послідовність молекулярних і біохімічних механізмів які запускаються гострою локальною ішемією мозку приводять протягом перших трьох годин з часу гострого порушення мозкового кровообігу до вираженого енергетичного дефіциту в ішемізованій тканині. Через 3-6 годин розвивається глутаматна „ексайтотоксичність”, порушення кальцієвого гомеостазу і лактат-ацидозу, які зменшуються до кінця першої доби. Віддалені наслідки ішемії починають проявлятися з 2-3 години і сягають максимуму через 12-36 годин (оксидантний стрес і запалення), а на 2-3 добу апоптоз. Ці зміни зберігаються довго (декілька місяців) і приводять в постінсультний період до прогресування процесів атерогенезу і дифузійного ушкодження тканини головного мозку, а останнє до енцефалопатії. Якраз в цей гостріший час повинна проводитись реперфузія і первинна нейропротекція. Ці напрямки терапії найбільш показні в перші хвилини і години після ішемічного інсульту. Дослідження показали, що таким чином нейропротектором є новий інноваційний препарат **Цераксон (цитиколін)**. В дозі 1000-

2000 мг на добу внутрішньовенно він достовірно покращує відновну динаміку при ішемічних інсультах та регрес загально-мозкових і локальних неврологічних порушень, володіє нормалізуючим впливом на функціональний стан коркових і провідникових систем стовбура мозку, покращує когнітивні функції, має проти набрякову і вазіоактивну властивість.

Особливості застосування **препаратів заліза** при анемії у хворих на хронічну серцеву недостатність (акад. Кравчун П.Г., Ринчак П.І.).

Застосування препарату **корвітину** при комплексному лікуванні анемії у хворих на хронічну серцеву недостатність. (акад. Кравчун П.Г., Ринчак П.І.)

Застосування комбінованої терапії алопуринола та інгібітора ангіотензин перетворюючого фермента (**еналаприла малеата**) у хворих на артеріальну гіпертензію (акад. Кравчун П.Г., Ольховський Д.В.).

Корекція наслідків інсулінорезистентності та гіперінсулінемії у хворих цукровим діабетом 2 типу та метаболічним синдромом (акад. Кравчун П.Г., Залюбовська О.І.).

Диференційоване застосування препаратів – **антагоністів рецепторів ангіотензину II**, інгібіторів ангіотензин-перетворюючого ферменту у хворих на хронічну серцеву недостатність похилого та старечого віку (акад. Кравчун П.Г., Титова Г.Ю.).

За результатами роботи були визначені наступні практичні рекомендації:

Фармакотерапія хронічної серцевої недостатності (ХСН) у пацієнтів похилого та старечого віку має проводитись диференційовано, з обов'язковим урахуванням клініко-анамнестичних даних, комор бідного тіла, показників гемодинаміки та функціонального стану ендотелія. Визначення рівнів цитокінів, інтерлайкінів, ФНО- α , с-реактивного протеїну, ендотеліну-1 у крові хворих, страждаючих на ХСН ішемічної етіології рекомендується використовувати для виявлення ступеня тяжкості дисфункції ендотелія, запальних процесів,

визначення розвитку дезадаптивного не моделювання та корекції терапії у даного контингенту хворих.

При лікуванні серцевої недостатності у хворих похилого та старечого віку, слід застосовувати нейромодулюючу терапію з включенням β -адреноблокаторів, інгібіторів АПФ та антагоністів рецепторів ангіотензину II, що забезпечує не тільки більш значний клінічний, а й патогенетичний ефекти.

Серед β -адреноблокаторів перевагу слід віддавати карведілолу, тому що його застосування при ХСН приводить до зменшення концентрації трансдюсера екзогенного шляху активації системного апоптозу.

Проведення досліджень „Значення тканинних (АПФ-незалежних) гуморальних факторів в розвитку гіпертонічної хвороби і в реалізації клінічних ефектів препаратів, що впливають на ренін-ангіотензинову систему” дозволило оцінити динаміку активності хімази та інгібіторів у хворих з різними стадіями гіпертонічної хвороби, їх співвідношення з гемодинамічними та морфо-функціональними показниками лівого шлуночка серця, встановити особливості АПФ-залежного і АПФ-незалежного шляхів утворення ангіотензину II у процесі виникнення та розвитку гіпертрофії лівого шлуночка при гіпертонічній хворобі.

Визначення співвідношень АПФ-залежного і АПФ-незалежного шляхів утворення ангіотензину II у хворих на гіпертонічну хворобу відкриває шлях до диференційованого призначення препаратів, що впливають на активність ренін-ангіотензинової системи, а саме інгібіторів АПФ та антагоністів рецепторів ангіотензину II.

Впровадження в клінічну практику результатів досліджень дозволило суттєво підвищити ефективність лікування гіпертонічної хвороби, уповільнення розвитку гіпертрофії лівого шлуночка серця, забезпечити не тільки більш надійний контроль рівня артеріального тиску, а й зменшити частоту виникнення ускладнень хвороби. Були розроблені нові високочутливі гуморальні критерії прогресування гіпертонічної хвороби та зокрема гіпертрофії лівого шлуночка серця,

удосконалені схеми призначення антигіпертензивних препаратів, підвищилась ефективність та знизилась дія інгібіторів ангіотензин-перетворюючого ферменту, таких як кашель, алергічні реакції.

Спосіб лікування травматичного пошкодження спинного мозку (акад. Сіпій В.І.).

Живильне середовище для культивування стовбурових клітин (акад. Лісовий В.М. та ін.).

Спосіб оцінки потенціалу здоров'я людини (акад. Лісовий В.М. та ін.); виявлення сенсibiliзації до мікобактерій туберкульозу (акад. Лісовий В.М. та ін.); лікування хронічного рецидивуючого уролітіазу (акад. Лісовий В.М. та ін.); лікування хворих на хронічний гломерулонефрит, поєднаний з хронічним гастроуденітом (акад. Никула Т.Д., Мойсеєнко В.О., Рудюк Л.І.).

Спосіб реабілітаційного лікування хворих на хронічний пієлонефрит (акад. Никула Т.Д., Мойсеєнко В.О., Рудюк Л.І.); лікування остеоартрозу (акад. Никула Т.Д., Трунова С.В., Чоботько Г.М.); лікування остеоартрозу, поєднаного з остеохондрозом (акад. Никула Т.Д., Трунова С.В., Чоботько Г.М.).

Спосіб профілактики кристалоурії (акад. Никула Т.Д., Мойсеєнко В.О., Рудюк Л.І.).

Внаслідок проведених наукових досліджень акад. Никула Т.Д. встановив, що у хворих на артеріальну гіпертензію з хронічними вісцеропатіями в ділянках остеохондрозу хребта підвищується насичення кісткової тканини радіофармпрепаратом, в ділянках природженої дисплазії хребта – зменшується, нейрометамерні ураження малих черевних нервів і мезоортального басейну супроводжуються паталогічними змінами в нижньогрудному і попереково-крижовому відділах хребта, що свідчить про аферентне ураження малих черевних нервів і еферентне ураження мезоортального сплетіння.

Імплантація тимчасового „кава-фільтру” для попередження тромбоембалічних ускладнень у жінок (акад. Паращук Ю.С.).

Трансобртуральний слінг при пролапсі геніталій. (акад. Паращук Ю.С.)

Внутрішньоартеріальна антибіотико- та антиферментна терапія при гострому деструктивному панкреатиті (акад. Павловський М.П.).

Лапроскопічне дронування черевної порожнини при гострому деструктивному панкреатиті (акад. Павловський М.П.).

Ендоскопічна ретроградна холангіопанкреатикографія + папілотомія + літоекстракція (ЕРХПГ+ПТ+ЛЕ) при гострому міліарному панкреатиті та холедохолітіазі (акад. Павловський М.П.).

Спосіб лікування туберкульозу органів дихання, що супроводжується порушенням сурфактанту легень (акад. Процюк Р.Г.); дослідження сурфактанту легень при туберкульозі органів дихання (акад. Процюк Р.Г.).

Спосіб хірургічного планування при реконструктивних втручаннях на фронто-орбітальній ділянці черепа (акад. Сіпітій В.І.).

Спосіб лікування дисбіозу порожнини рота. (акад. Циганенко А.Я.).

Розроблено та впроваджено в лікарську практику **новий фітозбір** для лікування шлунково-кишкових захворювань (акад. Туманов В.А.).

Академік Баринов Е.Ф. разом з клініцистами створив й впровадив в практику сучасні способи ранньої діагностики морфо-функціонального стану опікової рани, диференційної діагностики гострих і хронічних запальневих захворювань шкіри, нирок. Ним же зроблені й впроваджені в науково-дослідницьку роботу способи діагностики стану реактивності організму, індивідуальної чутливості до нестероїдних протизапальних препаратів, способи прогнозування перебігу дерматозів. В результаті узагальнення й аналізу результатів

морфологічних, гістохімічних, біохімічних і функціональних досліджень розроблені диференційно-діагностичні патогенетично обґрунтовані критерії індивідуальної оцінки внутрішньоклітинних рецепторних, сигнальних й ефекторних систем організму, на основі яких створено оригінальний пакет програм з автоматизованої оцінки морфо-функціонального стану органів з використанням ПЕВМ (ІБМ РС/ХТ). (акад. Барінов Е.Ф.)

Впровадження розроблених методів для діагностики і лікування в клінічну практику дозволили підвищити ефективність лікування і скорочення термінів перебування хворих у стаціонарі на 7-10 днів.

Якщо простежити за діяльністю окремих членів Відділення, то можна сказати ще й таке:

Акад. Абрамов В.В. у звітному періоді продовжував роботу на посаді завідувача кафедри фізичної реабілітації, спортивної медицини та валеології Дніпропетровської державної медичної академії.

Здійснював керівництво плановою науково-дослідною роботою «Розробка та оптимізація методів лікарського контролю при фізичному вихованні, оздоровчому та спортивної у тренуванні».

В межах НДР кафедри підготував 2 кандидатські дисертації.

Постійно виконував роботу в редакційних колегіях науково-практичного журналу «Фізкультура в профілактике, лечени и реабилитации» (Російська федерація), наукового журналу Дніпропетровської державної медичної академії «Медичні перспективи», науково-практичного журналу Дніпропетровського державного інституту фізичної культури і спорту «Спортивний вісник Придніпров'я», журналу «Фітотерапія» (м. Київ). Брав участь в підготовці збірника матеріалів II Всеукраїнського з'їзду фахівців із спортивної медицини та лікувальної фізкультури «Людина, спорт і здоров'я» (м. Київ).

Опубліковано 8 наукових праць, серед яких 1 стаття у зарубіжних виданнях. Брав участь у VII міжнародній науковій конференції «Актуальные вопросы спортивной медицины, лечебной физической культуры, физиотерапии и курортологии» (м. Москва), міжнародному науковому симпозіумі «Фізичне виховання і спортивне вдосконалення студентів: сучасні інноваційні технології» (м. Одеса), II Всеукраїнському з'їзді фахівців із спортивної медицини та лікувальної фізкультури «Людина, спорт і здоров'я» (у Київ), всеукраїнській науково-методичній конференції «Сучасні технології вищої освіти» (м. Одеса) та ін.

Академік Біляєва О.О. протягом 2008 року отримала патенти та опублікувала такі наукові праці:

Медицина неотложных состояний. – К.: "Медицина". – 2008. - 695с.

Патент України на корисну модель № 30228 Спосіб лікування гнійно-запальних захворювань з застосуванням клітинної терапії // Біляєва О.О., Нешта В.В., Процюк Р.Р. 25.02.08; Опубл. 25.02.08, Пром. власність. - Бюл. №4.

Патент України на корисну модель № 28103 Комплексний сорбційно-протеолітичний препарат сертасил для лікування гнійних ран, трофічних виразок, опіків // Біляєва О.О., Нешта В.В. 26.11.07; Опубл. 26.11.07. - Бюл. №19.

Висновок про видачу деклараційного патенту на корисну модель від 12.06.2008. Номер заявки U 2008 07955, МПК (2006) А 61В 17/00. Біляєва О.О., Нешта В.В. Спосіб комплексного лікування гнійно-запальних захворювань в хірургії.

Біляєва О.О., Нешта В.В.. Застосування сучасних технологій в комплексі профілактики гнійних ранових післяопераційних ускладнень в невідкладній абдомінальній хірургії // Хірургія України.-2008.-№4.-С.31-35.

Radzichovsky A.P., Belyaeva O.A., Kolesnikov E.B., Mironenko A.I., Prociuk R.R., Znaevsky N.I. Acute bowel obstruction: 10 years experience in specialised surgical center

//XXXVI World Congress of the International College of Surgeons, December 3-6, 2008, Vienna, Austria(принято до доповіді)

Радзіховський А.П., Біляєва О.О., Процюк Р.Р., Нечипорук С.В., Баранько О.В. Прогнозування ускладненого перебігу гострого розповсюдженого перитоніту // Збірник наукових праць співробітників КМАПО ім. П.Л. Шупика.- Книга 4, Вип. 17.-Київ, 2008.-С.

Радзіховський А.П., Біляєва О.О., Сюта Л.О. Особливості планування часу проведення лекційних та семінарських занять на циклах інтернатури з фаху „Хірургія” // Збірник наукових праць співробітників КМАПО ім. П.Л. Шупика. – Книга 4, Вип. 17.-Київ, 2008.-С.

Біляєва О.О., Перепадя В.М. - Декомпресія тонкої кишки при непрохідності кишечника / Актуальні проблеми сучасної медицини. – Вісник Українсько медичної стоматологічної академії. – Том 8. – Випуск 1-2 (21-21). – 2008. – С.18-21.

Біляєва О.О., Нешта В.В., Ткаченко В.О., Ротко В. П., Тугушев А.С. Аплікаційні сорбенти в комплексі профілактики гнійно-запальних ускладнень в невідкладній хірургії черевної порожнини // Актуальні питання фармацевтичної та медичної науки та практики. - 2008. - Випуск 73. - Т. 1. - С. 16- 23.

Біляєва О.О., Нешта В.В., Тугушев А.С. Вплив еубіотиків на функціональну активність імунної системи в хірургічних хворих з різним характером перебігу ранового процесу в невідкладній абдомінальній хірургії // Збірник наукових праць співробітників НМАПО ім. П.Л. Шупика. -. Книга 2, Вип.17. – Київ, 2008. – С. 23 – 31

Підготувала 2 клінічних ординатори і 1 аспіранта. Прорецензувала 6 кандидатських дисертацій, була офіційним опонентом 4 дисертацій (1 – докторська, 3 – кандидатські).

За звітний період виконала 109 оперативних втручань 4 та 5-ї ступенів складності, проконсультувала 5050 хворих.

Академік Кравчун П.Г. є співавтором 9 навчальних посібників по терапії, функціональній діагностиці, клінічній фармакології, нестабільній стенокардії, артеріальній гіпертензії та більше 70 методичних вказівок за всіма розділами клініки

внутрішніх хвороб, клінічної фармакології, алергології. За звітній період надруковано 37 навчально методичних робіт, з них 4 навчальних посібника з грифом МОЗ України.

Удосконалення лекційного курсу було забезпечено впровадженням мультимедійних презентацій практично на всі теми лекцій з госпітальної терапії, внутрішніх хвороб, клінічної імунології та алергології з демонстрацією сучасних методів діагностики, диференційної діагностики та лікування. Брав участь у складанні комп'ютерних програм з кардіології, пульмонології, гастроентерології, ендокринології та нефрології, а такої контролюючих питань у комп'ютерній програмі згідно нового навчального плану. Підготував тематичні плани практичних занять для студентів 6 курсу, також перелік практичних навичок та умінь для випускників медичного університету.

Брав участь у складанні робочих програм з внутрішніх хвороб для підготовки інтернів та магістрів. У зв'язку з реорганізацією системи Державних іспитів забезпечив організацію та підготовку науково-методичної документації кафедри для проведення Державного практично-орієнтованого іспиту з внутрішніх хвороб.

Брав активну участь у проведенні навчально-методичних конференцій кафедри та університету. За рік акад. П.Г.Кравчун підготував 4 доктори та 5 кандидатів медичних наук. Виконані і захищені на засіданні вченої ради 4 магістерські науково-кваліфікаційні роботи; видав 4 навчальні посібники, які рекомендовані Центральним методичним кабінетом з вищої медичної освіти МОЗ України як навчальні посібники для студентів вищих медичних закладів IV рівня акредитації та лікарів-інтернів.

Отримав 10 патентів України і авторських свідоцтв.

Є керівником наукових робіт пріоритетного планування та фінансування МОЗ України: "Значення АПФ-залежних і хімазо-залежних гуморальних факторів в розвитку гіпертрофії лівого шлуночку, прогресуванні гіпертонічної хвороби і в реалізації клінічних ефектів препаратів, що впливають на

ренін-ангіотензинову систему"; "Роль клітинних, імунозапальних та нейрогуморальних механізмів хронічної серцевої недостатності у реалізації ефектів нейромодуючої терапії"; Ініціативна НДР: „Фактори ремоделювання міокарду в прогнозуванні ефективності терапії у хворих з підвищеним судинним ризиком”.

Сформував методики досліджень хворих, які впроваджені в медичні заклади протягом звітного періоду: дослідження рівнів фактору некрозу пухлини; визначення активності хімази та інгібіторів протеїнази; впроваджені методики, які вивчають функцію ендотелію (зміст ендотеліну-1, циклічного гуанозинмонофосфату, тромбоксану А₂, простагліцину і тромбомодуліну при інфаркті міокарду в процесі тромболітичної терапії; вивчення ендотеліальної функції судин за допомогою проби з реактивною гіперемією; впровадження методик, що вивчають у хворих на хронічну серцеву недостатність зміст апоптоз-опосередкованих факторів, таких як клітинний рецептор фактору некрозу пухлин.

Провів апробацію нових лікарських препаратів: діротон (лізіноприл, інгібітор АПФ 3-ї генерації), виробництво «Гедеон Рихтер» (Угорщина); Карведілол (альфа- і бета-адреноблокатор), виробництво КРКА (Словакія); Небівалол (бета-адреноблокатор), виробництво "Берлін Хемі", Німеччина. Багатоцентрове дослідження "Сеніорс"; Еналаприл-екстра, виробництво ООО «Астра-Фарм»; Стрептокіназа (тромболітичний засіб); Тонорма (антигіпертензивний препарат), виробництво "Дарниця" (Київ); дексалгін (нестероїдний протизапальний засіб, виробництво "Берлін-Хемі"; амлодіпін-зт (антагоніст кальція, антигіпертензивний засіб), виробництво ФК "Здоров'я"(Харків); Корвітін (інгібітор оксигеназних ферментів). Виробництво Борщагівський хіміко-фармацевтичний завод; олікард (іzosorbід-5-мононітрат). Німеччина; аналергін (протиалергічний препарат для системного використання); панкреаль Кіршнера (комплексний препарат для замісної терапії, що містить натуральні ферменти тваринного, рослинного та грибового походження); теночек

(комбінований антигіпертензивний препарат, що містить атенолол 50 мг та амлодіпін 5 мг).

Протягом останнього року було впроваджено в практичну охорону здоров'я 28 наукових розробок.

Взяв участь у багатоцентровому, рандомізованому, подвійно-сліпому, плацебо-контрольованому дослідженні "Інтегральні підходи до первинної профілактики основних неінфекційних захворювань в рамках інтегральних дій і на основі рекомендацій Євро-ВООЗ", що проводиться у паралельних групах і оцінює ефективність та безпечність аліскірену у пацієнтів, хворих на діабет та гіпертонію, які в недостатній мірі реагують на комбіноване лікування вальсартаном 160 мг та гідрохлортіазідом 25мг.

Здійснював і керував впровадженням в клінічну практику найбільш сучасних засобів обстеження хворих (холтеровське монітування, доплерехографія, комп'ютерна спірометрія, біохімічні діагностичні тести на наявність некрозу міокарду, алергологічні проби) і лікування хворих (небулайзерна терапія бронхіальної обструкції, комбінована антитромбоцитарна і антигіпертензивна терапія).

В клінічну практику впровадив: доплерехографічна кількісна оцінка аортального стенозу; спірографія з навантажувальними пробами; небулайзерна терапія обструкції дихальних шляхів; захист міокарду при ішемії за допомогою мембранопротекторів (корвітін); лікування ревматоїдного артрити за допомогою моноклональних антитіл; комплексна анитромбоцитарна терапія гострого коронарного синдрому за допомогою одночасного застосування гепарину аспірину та клопідогрелю; дослідження вмісту в сироватці крові: сечової кислоти, фактору некрозу пухлин альфа, інсуліну сироватки крові, трансформуючого фактору росту, інтерлейкіну-6, ферритину сироватки крові, еритропоетину людини, ендотеліну, цГМФ, 6-кето ПГФ₂.

Активно залучав лікарів 27 клінічної лікарні до участі в наукових та науково-практичних конференціях, виконанні

наукової роботи; 4 лікарів активно працюють і закінчують виконання кандидатських дисертацій.

Тільки за 2007-2008 навчальний рік проконсультував 1421 хворих, організовано 36 консилиумів, проведено 33 клінічні і 17 реферативних конференцій для медиків Київського району м. Харкова і Харківської області.

Вчені-медики Національного медичного університету імені О.О.Богомольця в 2008 році домоглися таких результатів: в Інституті проблем патології, Інституті імунології та алергології, Інституті гігієни та екології та на 80 кафедрах Національного медичного університету імені О.О. Богомольця виконувалось 197 науково-дослідних робіт у т.ч. 12 держбюджетних, 112 госпдоговірних, 73 ініціативних. У рамках наукового супроводу міжгалузевої комплексної програми «Здоров'я нації 2002-2011» в лабораторії стратегічних досліджень охорони здоров'я при НМУ імені О.О. Богомольця проводилась НДР „Обґрунтування сучасних стратегій розвитку охорони здоров'я України з урахуванням міжнародного та європейського досвіду" (науковий керівник - член-кор. АМН України, проф. Москаленко В.Ф.). Доведено, що важливу роль у забезпеченні належного рівня фінансування сфери охорони здоров'я відіграє показник частки витрат з державних та суспільних фондів у загальній структурі витрат на охорону здоров'я, який у більшості розвинених країн знаходиться на рівні 70% і більше. Охарактеризовано результативність діяльності систем охорони здоров'я країн Європейського регіону ВООЗ за інтегральними показниками популяційного здоров'я та соціального розвитку, включаючи індекс людського розвитку, середню очікувану тривалість життя, материнську та малюкову смертність тощо.

Відповідно до державного замовлення виконувались фрагменти 3-х НДР. За результатами НДР „Розробка та обґрунтування методів хірургічного лікування хворих на хронічний панкреатит із збереженням функціонального стану підшлункової залози" (науковий керівник - проф. Мішалов В.Г.) в 2008 р. доведено, що застосування

панкреатоєюнодуоденостомії на відміну від стандартної методики не призводить до погіршення внутрішньосекреторної функції підшлункової залози. Це дає підставу для більш ефективної терапії із застосуванням інсуліну у цих хворих

При виконанні НДР «Розробка та впровадження нових технологій ефективного лікування артеріальної гіпертензії» (науковий керівник - проф. Чекман І.С.) експериментально встановлені патологічні зміни в кардіоміоцитах та гладеньких м'язах судин у щурів із спонтанною артеріальною гіпертензією; вивчено антигіпертензивну дію корвазану, біпрололу, ліприлу, амлодіпіну.

Створено безмедикаментозний, неінвазивний метод програмованої пневмовакуумкомпресії (НДР «Розробка сучасної медичної технології для відновлення функцій зору шляхом фізіотерапевтичного пневмомеханічного світлового та колірною впливу на судини лобно-потилично-тім'яного апарату зору» (науковий керівник - проф. Жабоедов Г.Д.). Метод покращує гостроту зору у 76,2% хворих на вікову макулодистрофію.

На кафедрі дерматології та венерології (зав. кафедри, чл.-кор. АПН України, професор В.Г. Коляденко) спільно з Інститутом біоорганічної хімії та нафтохімії (ІБОНХ) розроблено технологічну схему для вироблення мазі антимікотика Теобон-дитіомікоцид; одержано дослідні зразки мазі в заводських умовах; показано, що запропонована субстанція за ефективністю не поступається відомому препарату Тридерму, але на відміну від препарату порівняння не містить кортикостероїдів.

За результатами експериментального та клінічного дослідження НДР «Морфо-функціональна перебудова сполучної тканини, як основа розвитку й критерій зворотності патологічних процесів» (науковий керівник - професор Грабовой О.М.), встановлено особливості перебудови сполучної тканини при різних патологічних станах, вивчено можливості корекції за допомогою препарату «Аплікуса». Крім того, в Інституті проблем патології вивчались

нейродегенеративні процеси в головному мозку за умов порушення гемоциркуляції та корекції індукуючих та підтримуючих її механізмів (фундаментальне дослідження). За результатами НДР «Особливості вторинних імунодефіцитів при патологічних станах різного походження» встановлено, що у 97,5% хворих на бронхіальну астму спостерігаються ознаки вторинної імунної недостатності.

У 2008 році продовжувалася плідна співпраця наукових підрозділів НМУ з науковими установами України і зарубіжних країн щодо виконання усіх видів науково-дослідних робіт. Зокрема, наукове комплексування підтверджено угодами з 64 науковими та освітніми закладами, у т.ч. з 18 інститутами АМН України, 10 інститутами НАН України, 3 інститутами УААН, 13 національними галузевими науковими та освітніми закладами, 6 зарубіжними (Азербайджан, Російська Федерація, США, Бразилія, Франція, Італія). З вересня 2007 р. розпочалась і активно реалізуються спільні науково-освітньої програми з Каролінським інститутом (Швеція).

Вагомі та перспективні розробки і технології, які запропоновано науковцями НМУ, дістали високу оцінку на 2 виставках. За результатами участі у медичному Форумі-2008 співробітники НМУ отримали 43 дипломи.

Протягом звітного періоду співробітниками університету опубліковано 2095 наукових праць, у т.ч. 44-у журналах далекого зарубіжжя, 89-у журналах СНД, 1962 - у наукових журналах України. Видано 49 монографій та книг, брошур, словників, довідників, вийшло 15 збірників наукових праць, 24 методичних рекомендацій та 9 інформаційних листів.

В НМУ видається 23 науково-практичні журнали та збірники наукових праць, з них 15 - фахові видання ВАК України.

Протягом 2007/2008 н.р. Університетом було організовано і проведено 60 наукових форумів, у т.ч. 4 конгреси, 50 науково-практичних конференцій, семінарів, симпозіумів, 5 наукових читань.

Станом на 30.06.2008 р. за планом підготовки науково-педагогічних кадрів в НМУ виконуються 72 докторських та 290 кандидатських дисертацій. Плануються до офіційного захисту у 2008 р. 19 докторських та 100 кандидатських дисертацій, а планом підготовки НПК на 2009 р. передбачено завершення виконання 23 докторських та 74 кандидатських робіт.

У 2008 р. Національним медичним університетом імені О.О. Богомольця подано 199 заявок та отримано 191 патент України, 10 пропозицій включено до Галузевого реєстру нововведень.

Значних успіхів досягли вчені-медики Івано-Франківського державного медичного університету. Вони зосереджувалися на розробці прикладних тем, участі в рандомізованих багатоцентрових дослідженнях в рамках Доказової Медицини і апробації лікарських засобів вітчизняної фармпромисловості. Важливе місце у творчому доробку вчених університету займають дослідження патогенетичних аспектів виникнення і розвитку артеріальної гіпертензії, ішемічної хвороби серця, атеросклерозу, виразкової хвороби, хронічних гепатитів, ХОЗЛ, захворювань крові, онкологічних та стоматологічних захворювань.

Основний науковий напрямок університету "Розробка нових медичних технологій та стандартів Доказової медицини в рамках багатоцентрових рандомізованих досліджень". За основним науковим напрямком виконувалося 40-45 комплексних і 10-12 господарсько-договірних наукових праць, у розробці яких брали участь 80 докторів і 270 кандидатів наук. Вчені університету є активними учасниками 22 міжнародних багатоцентрових рандомізованих плацебо-контрольованих досліджень. Ряд розробок виконано на рівні європейських стандартів.

Так, у рамках Державної цільової програми профілактики і лікування артеріальної гіпертензії виконувалася НДР „Оптимізація лікування артеріальної гіпертензії шляхом двох-трьох компонентного застосування антигіпертензивних засобів першої лінії та статинів у хворих на артеріальну

гіпертензію різного генезу (реалізація програми профілактики і лікування артеріальної гіпертензії в Україні)", науковий керівник академік Нейко Є.М., відповідальні виконавці – доктор медичних наук, професор, Оринчак М.А. професор Яцишин Р.І. Результати дослідження дали можливість зменшити частоту ускладнень АГ на 15 %, а вихід на первинну інвалідність - на 10%.

За 2008 рік вчені цього закладу розробили спосіб трансплантації кісткового мозку клубової кістки хворого в губчасту речовину тибіальної кістки ішемізованої кінцівки, отримали результати покращення якості діагностики, розробили спосіб лікування гострої печінкової недостатності, лікування раку шийки матки, удосконалили схему прегівідарної противірусної терапії у жінок з мимовільними викиднями, отримано нові дані про роль ендотеліальної дисфункції в механізмах епілептогенезу, розроблений засіб «Біотоп», розроблений метод лікування хворих на цукровий діабет.

За плідну участь у науковій, навчальній та виховній роботі академік Зозуля І.С. отримав подяку МОЗ України та Орден «Ярослава Мудрого» V ступеня.

Академік Заремба Є.Х. – грамота МОЗ України (2), Почесна відзнака „Великого Князя Володимира" - орден Мала срібна зірка, Нагорода Ярослава Мудрого та Диплом за працю „Сімейна медицина" - присуджена друга премія (номінація „Кращий підручник").

Академік Павловський М.П. – Почесна грамота Президії Асоціації хірургів України; Почесна грамота Львівської обласної держадміністрації; Почесна грамота і нагрудний знак Головного управління охорони здоров'я Львівської обласної держадміністрації та Львівської обласної організації профспілок працівників охорони здоров'я України.

Академік Циганенко А.Я. – Грамота Правління Обласної Асоціації працівників-епідеміологічної служби Харківської області та Почесна грамота Всеукраїнського товариства „Діти війни".

Академік Сіпитий В.І. – Почесне Свідоцтво Української Асоціації нейрохірургів згідно рішення Правління за багаторічну суспільну працю, підготовку кадрів в галузі нейрохірургії та значні наукові досягнення.

Академік Лупальцов В.І. – Нагорода „Ярослава Мудрого”; лауреат міжнародних почесних нагород Американського Біографічного Інституту „За життєві досягнення в хірургії” 2008 р. та „Людина року 2008”.

Академік Паращук Ю.С. – медаль АН ВО України за багаторічну сумлінну працю у вищій школі за значні наукові досягнення 2008 р. та ін.

Плідно працювали вчені-медики Буковинського державного медичного університету в 2008 році.

В університеті сформувалися 7 наукових шкіл, які працюють за основними напрямками наукових досліджень: з'ясування хроноритмічної організації функцій нирок та морфофункціональних змін деяких ендокринних органів за умов стресу і впливу солей важких металів (проф. Пішак В.П.); етіологія, патогенез, діагностика, лікування та профілактика різних форм гострого перитоніту (проф. Мільков Б.П.); клініко-патогенетичні особливості та диференційоване лікування поєднаної патології внутрішніх органів (проф. Коломоець М.Ю.); підвищення ефективності лікування бронхіальної астми у дітей шляхом визначення критеріїв діагностики типу та ступеню тяжкості перебігу захворювання (проф. Безруков Л.О.); клініко-патогенетичні, нейрогуморальні, функціональні особливості формування гострих і хронічних форм кардіальної патології (проф. Ташук В.К.); розробка та впровадження нових організаційних технологій ранньої діагностики і профілактики раку жіночих репродуктивних органів та грудної залози (проф. Сенютович Р.В.); статеві-вікові закономірності будови і топографо-анатомічних взаємовідношень органів та структур в онтогенезі людини, особливості вікової та статевої ембріотопографії (проф. Ахтемійчук Ю.Т.).

Солідний рівень дисертаційних робіт та наукових досліджень високо оцінено на державному рівні. Ректор

університету академік В.П.Пішак став лауреатом Державної премії в галузі науки і техніки. Доц. Булик Р.Є. нагороджений премією Кабінету Міністрів України. Доц. Карлійчук М.А. - стипендіат Кабінету Міністрів України.

У БДМУ виконуються 40 науково-дослідних робіт. Вони були в установленому порядку обговорені на відповідних кафедрах та прийняті на засіданні Вченої ради університету. Серед 40 тем НДР чотири мали пріоритетне фінансування МОЗ України (250 тис. грн.), виконання яких продовжується у 2009 році.

За матеріалами виконаних у 2008 році та в попередніх роках науково-дослідних робіт опубліковано: монографій – 21; інформаційних листів – 19; журнальних статей – 781; тез та матеріалів конференцій, з'їздів та інших форумів – 869; опубліковано робіт за кордоном: Статей – 10; тез та матеріалів конгресів – 50; розроблено і подано нововведень – 11; внесено нововведень до Державного реєстру галузевих нововведень – 5; направлено в Державний департамент інтелектуальної власності Міністерства освіти і науки України заявок на винаходи – 110; в тому числі на видачу патенту України на 20 років – 11; отримано патентів України на корисну модель – 80; отримано патентів України (20 років) – 4; отримано позитивних рішень на видачу патентів – 66.

Науково-педагогічні працівники є дійсними членами 17 фахових світових та європейських асоціацій.

БДМУ має спільні наукові співпроекти та праці з вищими медичними закладами 11 зарубіжних країн.

Найбільш вагомі досягнення Буковинського державного медичного університету в 2008 р.:

вперше розроблений та впроваджений науково-обґрунтований пакет комп'ютерних програм для оперативної системи контролю за скринінгом раку жіночих репродуктивних органів та грудної залози з урахуванням мультифакторного та генетичного ризику. Вперше проаналізовані недоліки скринінгових систем за кордоном та в країнах СНД, представлені програми реформування скринінгу в Україні;

встановлені клінічно-біохімічні критерії, показники гормонального статусу метаболічного та гіпоталамічного синдромів у дітей. Вперше у хворих на гіпертонічну хворобу встановлена залежність інсулінорезистентності та ступінь розвитку гіпертрофії лівого шлуночка серця від інтенсивності проявів компонентів метаболічного синдрому. Із збільшенням складових компонентів метаболічного синдрому (ожиріння, інсулінорезистентність чи цукровий діабет 2-го типу, дисліпідемія) у хворих на гіпертонічну хворобу зростає гіпертрофія міокарду лівого шлуночка; доведена висока антигіпертензивна активність та сприятливий вплив на метаболізм вуглеводів і ліпідів препарату центральної дії моксонідину у хворих на гіпертонічну хворобу. Вперше встановлено, що терапія моксонідіном у комбінації з гіпоксично-гіперкапічними тренуваннями методом дихання через додатковий „мертвий" простір справляє позитивний вплив на показники вуглеводного та ліпідного обмінів хворих на гіпертонічну хворобу із супровідним цукровим діабетом 2-го типу; вивчено вплив електричного поля постійного струму на зону запального процесу, репаративні процеси в печінці при її автоматичному ушкодженні; встановлено існування відмінностей між системним і органним реагуванням про- і антиоксидантних систем на інтервальну гіпобаричну гіпоксію та залежність такого реагування від статі і віку тварин та довжини фотоперіоду. Обґрунтована можливість впливати на утворення активних форм кисню і підвищувати активність антиоксидантного захисту шляхом інтервальної тривалої гіпобаричної гіпоксії поєднаної з темрявою. Встановлено, що мелатонінергічна система займає одне з важливих місць у всій системі антигіпоксичного захисту організму та здійснює його в залежності від тривалості фотоперіоду; досліджено стан мікроекології порожнини товстої кишки при функціональних порушеннях щитоподібної залози та проведено розробку ефективних заходів її корекції. Вперше проведена оцінка фібринолітичної активності нирок, їх хроноритмологічної організації при гіпер- та гіпотиреозі. На основі комплексного

аналізу стану щитоподібної залози вивчена частота і характер тиреоїдної патології у хворих на цукровий діабет 2 типу; досліджена частота і характер тиреоїдної патології у хворих на хронічні неспецифічні захворювання легень.

ВІДДІЛЕННЯ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я
(*академік-секретар Марута Н.О.*)

У складі Відділення 17 академіків. З них-1 ректор ХМАПО (Хвисюк О.М.), 1 директор УкрНДІССПО – Табачніков С.І., заступник директора з НР і СП – Мельник В.І., заступник директора з НР Харківського інституту АМН України – Марута Н.О., 7 осіб – завідувачі кафедр, 5 осіб - професори кафедр.

Протягом року члени Відділення брали участь в організації та проведенні науково-практичних конференцій, семінарів, Пленумів і нарад МОЗ України:

«Профілактика аутоагресивної поведінки при психічних розладах» (науково-практична конференція), «Актуальні проблеми соціальної і судової психіатрії та наркології» (науково-практична конференція), «Безпека та ефективність терапії неврологічних, психічних та наркологічних розладів»(Пленум і науково-практична конференція), «Сучасні проблеми туберкульозу в Україні: причини ат шляхи їх подолання» (науково-практична конференція), «Шляхи удосконалення та інтеграції психоневрологічної, психотерапевтичної допомоги населенню України на прикладі діяльності обласної клінічної психоневрологічної лікарні медико-психологічного центру» (нарада) тощо.

За звітний період академіками Відділення опубліковано 27 наукових праць, видано 7 наукових журналів, 4 навчальних посібника, 5 монографій, 4 методичні рекомендації.

Особистий внесок в педагогічну і наукову діяльність зробили академіки:

Акад. Табачніков С.І. опублікував 13 наукових праць, 2 методичні посібники, участь у роботі по реалізації плану спільних дій РНБО України з виконання дослідження» Протидія організованому наркобізнесу» МОЗ України, СБ України, МВС України, Державної прикордонної служби України та ін. Під його керівництвом захищено 2 докторські і 3 кандидатські дисертації.

Акад. Марута Н.О. підготувала 8 наукових праць, 1 монографію, 1 методичні рекомендації), **акад. Грачов Р.А.**- 2 монографії, 6 наукових праць, **акад. Абрамов В.А., акад. Бабюк І.А.** - 15 наукових праць, 1 монографію, 2 методичні рекомендації, 1 навчальний посібник, **акад. Михайлов Б.В.** - 2 монографії, 1 навчальний посібник, 12 наукових статей, **акад. Рахманов В.М.** - 2 винаходи, 10 наукових статей.

Академіки Відділення неодноразово брали участь у Міжнародних конгресах та науково-практичних конференціях (Іспанія, Німеччина, Польща та ін.).

У звітному році академіками Відділення підготовлено 14 кандидатів і 4 доктори медичних наук.

Акад. Дегтяренко Т.В. досліджувала проблему Дошкільного виховання ПДПУ ім. К.Д. Ушинського та проблему «Організація і реалізація медико-психолого-педагогічної допомоги дітям і підліткам з вадами психофізичного розвитку і відхиленнями у поведінці».

Вона очолювала колективи по «Розробці патогенетично орієнтованої адаптивної корекції при відхиленнях у психофізичному розвитку на підставі визначення ступеню порушень перцептивно-когнітивних, психомоторних функцій і емоційновольової сфери у дітей та підлітків», а також «Індивідуалізована інтегральна оцінка психофізіологічного статусу дітей на підставі окулодинамічних параметрів зорової аферентації».

На основі широкого дослідження дійшла висновку, що в Одеському регіоні динаміка показників здоров'я дітей зберігає тенденцію підвищення частоти вроджених недоліків розвитку, генетичних захворювань, а також патології центральної нервової системи. Високий показник загальної захворюваності на тисячу дитячого населення зріс на 2,4%. При цьому провідне місце займають саме хвороби центральної нервової системи, які призводять до дефіцитарності перцептивно-когнітивних і психомоторних функцій у дитини, до порушень мовленевого розвитку і відхилень у поведінці дітей та підлітків (агресивність, стресованість, наркоманічні синдроми та інші

психопатологічні розлади) у зв'язку з вищезазначеним проблеми валідної діагностики і своєчасної комплексної медико-психолого-педагогічної реабілітації дітей з ураженнями ЦНС набули особливої актуальності та соціального значення. Приймаючи до уваги сучасні положення, щодо необхідності полегшення процесу інтеграції дітей з аномаліями психофізіологічного розвитку в систему соціальних відношень "індивід - суспільство", включаючи можливість інтегрованого навчання цих дітей саме комплексна реабілітація (система клінічних, експериментально-психологічних, патофізіологічних досліджень) з застосуванням сучасних методів адаптативної корекції є актуальною і перспективною проблемою сьогодення.

Запроваджений аналіз дозволяє дійти висновку, що сучасна ситуація в Одеському регіоні щодо організації психолого-педагогічної допомоги дітям з вадами психофізичного розвитку та відхиленнями у поведінці є в цілому задовільною і основними недоліками щодо реалізації корекційної допомоги цій категорії дітей та підлітків слід вважати наступні: недостатнє оснащення спеціальною методичною літературою виховних та освітніх закладів; дефіцит кадрового складу кваліфікованих корекційних педагогів в спеціальних навчальних закладах; низьке забезпечення діагностичним обладнанням та апаратно-програмними комплексами для проведення комплексного обстеження дітей для визначення динаміки розвитку їх перцептивно-когнітивних, психомоторних та мовленевих функцій; незадовільний рівень використання та впровадження відповідних методів корекційного навчання для дітей та підлітків з відхиленнями у психофізіологічному розвитку.

Визначено перспективні напрямки розробки актуальних завдань в рамках виконання ініціативної НДР і згідно перспективного плану підготовки наукових кадрів на базі педагогічного складу кафедри для кожного викладача сформовані конкретні теми наукових досліджень.

Нею здійснювалось загальне керівництво, аналіз та інтерпретація отриманих результатів комплексного

психофізіологічного обстеження підлітків 14-18 років випускних класів школи №105 м. Одеси. Отримано пріоритетні наукові результати, які дозволили визначити наявність взаємозв'язку первинних нейрофізіологічних перемінних. (патерн індивідуальної специфічної реактивності на світовий стимул) з психологічними ознаками особистості дітей, зокрема з індивідуальними психомоторними якостями підлітків, станом їх уваги та працездатності Основні наукові результати представлені у анованому звіті і на їх підставі розроблені нові валідні способи діагностики стану уваги і психомоторних якостей дітей та підлітків, (отримано 2 Деклараційних патента) В рамках запланованої НДР завершені дисертаційні дослідження очного аспіранта Ушан О.В і заплановано виконання дисертаційної роботи аспіранта Іванової О.С. на тему: "Дослідження психологічних корелятивів перцептивно-когнітивних здібностей і психомоторних якостей дошкільників на підставі визначення індивідуальних особливостей зорової аферентації дитини".

Отримані результати впроваджених досліджень дозволяють визначати індивідуальні особливості психофізіологічного розвитку дітей та підлітків, своєчасно виявляти порушення перцептивно-когнітивних і психомоторних функцій, а також розлади в емоційно-вольовій сфері і надати рекомендації дітям щодо подальшого вибору адекватного виду професійної діяльності. Розроблена під нашим керівництвом Карта комплексного психофізіологічного обстеження, яка опрацьована при проведенні обстеження учнів випускних класів, має реальні перспективи для впровадження в масові та спеціальні навчальні заклади і результати отриманих досліджень мають важливе значення для вдосконалення виховного та навчального процесу в вищезазначених закладах освіти.

За звітний рік опубліковано 7 статей, 3 деклараційних патенти України, підготовлено 3 заявки на винахід, на які отримано позитивні рішення від 25.10.07. року. Зроблено 6 доповідей на з'їздах та конференціях, 2 доповіді на конференції

"Педагогіка 21 сторіччя", доповідь на конференції, присвяченій вихованню дітей-інвалідів, а також здійснювалась систематична участь в науково-практичних конференціях Центру здоров'я з актуальних питань здоров'я і виховання дітей та підлітків.

Працює над двома навчальними посібниками для студентів ВНЗ психолого-педагогічного профілю ("Психофізіологія онтогенезу: корекційна педагогіка з основами нейропсихології"; "Основи антропо- і психогенетики").

СЕКЦІЯ ТЕХНІЧНИХ НАУК
(керівник – віце-президент П.П.Говоров)

До секції технічних наук входять відділення:

Відділення військових наук (академік-секретар Мірошніченко С.І.)

Відділення енергетики та ресурсозбереження (академік-секретар Говоров П.П.)

Відділення загальнотехнічне (академік-секретар Ларін О.М.)

Відділення матеріалознавства (академік-секретар Куцова В.З.)

Відділення механіки та машинобудування (академік-секретар Бреславський Д.В.)

Відділення проблем будівництва та архітектури (академік-секретар Тугай А.М.)

Відділення електрофізики та електроніки (академік-секретар Шматько О.О.)

Основні їхні показники:

Організація та участь членів секції у 261 наукових конференціях, семінарах, симпозіумах, з'їздах, виставках, у т.ч. міжнародного рівня (Харків, Львів, Маріуполь, Донецьк, Одеса, Київ, Євпаторія, Донецьк, Севастополь, Луцьк, Краматорськ, РФ, Угорщина, Польща та ін.). Одержано авторські свідоцтва, відкриття, винаходи, патенти, гранти - 41; державні та іменні премії – 7.

Завершено 49 науково-дослідних робіт, 14 господарських тем.

Підготовлено та захищено у поточному році 4 доктори і 18 кандидатів наук. Опубліковано понад 523 наукових статей, підручників - 8, посібників -28, монографій -5, рекомендацій виробництву -19.

Виступили науковими керівниками 56 аспірантів, 15 докторантів та здобувачів.

Виступили по радіо, телебаченню, взяли участь у наукових та інших заходах, публікації у ЗМІ про досягнення

вчених наукового центру з метою висвітлення діяльності відділень АН ВО України (Говоров П.П., Шматько О.О., Александров Є.Є., Грабченко А.І., Мехович С.А., Товажнянський Л.Л., Братута Е.Г. та інші академіки технічної Секції).

Продовж звітного року Секція технічних наук провела 4 загальні збори. З публікаціями досягнень відділень Секції виступили в Центральних та регіональних ЗМІ, організовано збори «круглого столу» та інші заходи щодо широкого висвітлення діяльності відділень технічної Секції АН ВО України (П.П. Говоров, Є.Є. Александров, С.А. Мехович, Л.Л.Товажнянський, Е.Г. Братута, О.В. Єфімов, В.З. Куцова, А.І. Грабченко та ін.)

Проводилась діяльність у підготовці наукових кадрів та активна участь по наданню АН ВОУ державного статусу як найбільш потужній в системі освіти (академіки всіх відділень технічної Секції).

Під егідою АН ВОУ організовано та проведено Міжнародні науково-технічні конференції, у тому числі з енергетики та електроніки, інформаційно-комп'ютерних технологій в енергетиці, новітніх технологій в освіті тощо (керівники академіки Говоров П.П., Товажнянський Л.Л., Сокол Е.І., Рябченко І.М., Данілюк О.В., Куцова В.З., Шматько О.О. та інші академіки всіх відділень технічної Секції). Виконувалась робота по популяризації та висвітленню роботи Академії шляхом участі академіків Секції у конкурсах та презентаціях, виставках (академіки Говоров П.П., Сокол Е.І., Товажнянський Л.Л., Шматько О.О., Рябченко І.М., Кузнецов Ю.М., Куцова В.З., Александров Є.Є., Грабченко А.І. та інші академіки всіх відділень); виконувалась робота по піднесенню на більш високий рівень роботи Секції як об'єднаної ланки фахових відділень. Націлення на виконання комплексних міжгалузевих найважливіших державних та регіональних програм (керівники відділень - Говоров П.П., Куцова В.З. та ін.); продовжувалась робота по створенню при АН ВОУ центрів з енергозбереження та Національного комітету зі світлотехніки (Відділення

енергетики та ресурсозбереження), продовжена робота центру у Харківському регіоні з наукового напрямку «Контактний теплообмін», продовжена участь в обласній програмі «Ресурс» по впровадженню безвідходних технологій тощо.

Вчені працювали над створенням високоефективного обладнання для газових турбін (акад. Єфімов О.В.). В рамках цієї теми захищено 2 кандидатські та 1 докторська дисертації, опубліковано понад 40 статей, серед них 1 монографія та 2 навчальних посібники.

Впровадження результатів наукових розробок відділення вже сьогодні дає десятки млн. грн. річного економічного ефекту. В разі державної підтримки і масового впровадження результатів роботи заощадження сягатимуть величин на 1-2 порядки більших. Справа тепер за державою. З цих питань Президія неодноразово зверталась до Президента та Кабміну. Але зрушень поки що не має. І, мабуть, навряд чи їх можна очікувати в найближчий час. Тішить тільки зацікавленість у наших розробках міжнародної спільноти. Нещодавно таку зацікавленість проявили ОБСЄ. Отже, схоже вислів «Європа нам допоможе» має глибоке коріння і доля спіткала нам довге життя з ним.

За результатами наукової діяльності відділення робота по створенню національного надбання України - унікального наукового дослідного полігону (акад. Товажнянський Л.Л., Рудаков В.В.) отримали державну премію України. По результатах розробок енергозберігаючих технологій вирощування овочів в умовах захищеного ґрунту академік Болотських О.С. отримав іменну стипендію Харківської обласної державної адміністрації.

На протязі звітнього року академіки відділення проводили активну публіцистичну діяльність, метою якої було ознайомлення широких мас населення з діяльністю АН ВОУ, її громадською позицією щодо шляхів реформування влади, науки та освіти України. Активну позицію тут зайняли голова відділення академік Говоров П.П. та керівники секторів

Циганенко А.Я., Рябченко І.М., Болотських О.С, Рубінський О.Ю., Малахов О.Д. та інші.

Основну увагу у поточному році академіки відділення приділяли доведенню наукових досліджень до практичного результату та наданню дослідженням комплексного та системного характеру, використанню в повній мірі переваги Академії - зосередженню у рамках відділень академіків усіх напрямків науки та техніки.

Не словом, а ділом, на жаль, не за підтримки, а всупереч її відсутності в умовах практичного вакууму державної влади, зайнятої її розподілом, академіки відділення «Енергетика та ресурсозбереження» практично на ентузіазмі деяких академіків впроваджують у вітчизняне виробництво енерго- та ресурсозберігаючі техніку та технології. Більшість з рішень захищено авторськими свідоцтвами, підкреслено захистом дисертацій, підготовкою монографій та навчальних посібників, визнано суспільством та має різного рівня нагороди (державні, регіональні, міжнародні).

Це наукові основи, методи та сукупність технічних засобів енерго- та ресурсозберігаючої технології передачі та розподілу електричної енергії у системах енергопостачання та освітлення міст (акад. Говоров П.П.). В рамках наукового напрямку отримано 6 авторських свідоцтв, опубліковано понад 60 наукових статей, захищено 2 кандидатські та 1 докторська дисертації, вийшло з друку 2 монографії та 3 навчальні посібники.

Це сукупність методів та технічних засобів захисту обладнання та мереж від аварійних режимів (акад. Терьошин В.М.). В рамках наукового напрямку опубліковано понад 40 наукових статей, підготовлено до захисту 1 кандидатська дисертація, 1 монографії та 2 навчальних посібника.

Це парадигма, методи та технічні засоби світло-кольорової корекції психосоматичного стану людини, яких не знає світ (акад. Говоров П.П., Кравчун П.Г.). В рамках означеного напрямку опубліковано більш ніж 60 наукових

статей, захищено 4 кандидатських та 1 докторських дисертації, 2 монографії та 4 навчальних посібника.

Це наукові основи енерго- та ресурсозберігаючої технології вирощування овочей в умовах захищеного ґрунту (акад. Говоров П.П., Болотських ОС). В рамках наукового напрямку опубліковано понад 35 наукових праць, з яких 2 монографії та 1 навчальний посібник, захищено 3 кандидатських та 2 докторських дисертації.

Це наукові основи енерго- та ресурсозбереження у військовій енергетиці (акад. Ларін О.М.) за якими захищено 2 кандидатські дисертації, опубліковано 35 наукових статей, з яких 3 монографії та 2 підручника.

Це й технологія виробництва енергоефективних та екологічно безпечних освітлювальних ламп (акад. Говоров П.П., Кожушко Г.М.). В рамках цього наукового напрямку захищено 2 кандидатські та 1 докторська дисертації, опубліковано понад 40 наукових праць, серед них 1 монографія та 2 навчальних посібника.

Наукові теми, що виконані та виконуються як міжнародного, так і регіонального та фахового рівня присвячені таким темам, як підвищення ефективності, зниження ресурсоспоживання, розробки нової сучасної техніки та новітніх технологій у техніці, матеріалознавстві, радіофізиці, розвиток машинобудування тощо.

У рамках відділення «Енергетики та ресурсозбереження» виконувалась робота над муніципальною програмою по світовому оформленню міста (м.Харків) (відділення енергетики та ресурсозбереження, акад. Говоров П.П.); Проведення наукової роботи по розробці стандарту України «Зовнішнє освітлення» (відділення енергетики та ресурсозбереження, акад. Говоров П.П.); міжнародний науковий проект з інститутом проточних машин ПАН (Польща) «Імітаційне моделювання теплових схем енергоблоків електростанцій», (відділення енергетики та ресурсозбереження, акад. Єфімов О.В.), участь в обласній програмі «Ресурс». По впровадженню безвідходних технологій

(акад. Яковлев О.І) та проведено багато інших держбюджетних тем МОН України та госпдоговорів академіками відділення (Варецький Ю.О., Рудаков В.В., Братута Е.Г., Терьошин В.Н., Журахівський А.В., Шелепов І.Г. та ін.).

У 2008 році академіки відділення енергетики та ресурсозбереження академії брали участь у організації та проведенні науково-технічних конференцій та наукових семінарів: міжнародна науково-практична конференція "Проблеми та перспективи енерго- та ресурсозбереження житлово-комунального господарства", м. Алушта (академіки Товажнянський Л.Л., Сокол Є.І.); Міжнародна конференція, присвячена питанням математичного моделювання, м. Харків; Міжнародна науково-технічна конференція "Моделювання в електротехніці, електроніці та світлотехніці", м. Київ (керівник академік Говоров П.П.); Міжнародна науково-технічна конференція "Сучасний стан та перспективи розвитку систем релейного захисту і проти аварійної автоматики ОЕС України", (акад. Журахівський А.В.); Міжнародна наукова конференція «Автоматика -2008» м. Одеса (акад. Тодорцев Ю.К.) Науковий семінар НАНУ за напрямком «Наукові основи енергетики» (керівник акад. Говоров П.П.), організація проведення МНТК разом з Лодзькою політехнікою (Польща, керівники акад. Говоров П.П., Нович Р.).

Вчені відділення «Енергетика та ресурсозбереження» продовжують спільну роботу з закордонними вузами таких країн, як Росія, Молдова, Польща, Франція, Південна Корея, Кувейт та іншими (академіки Говоров П.П., Єфімов О.В., Данилюк О.В., Артюх С.Ф., Рудаков В.В. та ін.).

Академіки є членами редколегій журналів «Електротехніка та електромеханіка», наукового збірника «Вісник НТУ «ХПІ (академіки Говоров П.П., Рудаков В.В., Єфімов О.В., Братута Е.Г. та ін.); журналу «Світлолюкс» (Говоров П.П.), редактором наукового журналу "Автоматика. Автоматизация и электротехнические комплексы" (Тодорцев Ю.К.) та інші.

Академік Говоров П.П. є членом 2-х Спецрад при НТУ «ХПІ та ХНАМГ, Єфімов О.В. є членом 3-х Спецрад при НТУ "ХПІ", членом експертної ради ВАК України „Електротехніка та енергетика“, Рудаков В.В. є членом 2-х Спецрад при НТУ «ХПІ», Братута Е.Г. є членом ВАК (електротехніка та енергетика), членом 2-х Спецрад при НТУ «ХПІ», членом спецради при інституті проблем машинобудування НАН України та інші академіки є членами спецрад по захисту дисертацій (Зорін В.В., Варецький Ю.О., Тодорцев Ю.К., Яковлев О.І., Міренський І.Г. та ін).

Академіки є членами експертної комісії з питань науки МОН України.

Опубліковані навчальні посібники «Освітлення промислових об'єктів» авторів П.П.Говорова, Р.В.Пилипчук, А.І. Токмань та ін. - Х: ХНАМГ, 2008; «Підвищення надійності роботи вимірювальних трансформаторів» авторів П.П.Говоров, О.І. Ганус. - Х: ХНАМГ, 2008 р.; «Підвищення ефективності вирощування овочів умовах закритого ґрунту», П.П.Говоров, І.А. Веліт.- Х: ХНАМГ, 2008 р.; „Анализ зффективности работы газотурбинных установок с усовершенствованной схемой впрыска водяного пара в камеру сгорания и паровым охлаждением газовой турбины" (О.В. Єфімов, Т.А. Гаркуша, Т.О. Єсипенко); у видавництві "Вища школа" в 2008 р. підручник українською мовою "Системи електропостачання загального призначення" (24 друк. арк., автори Зорін В.В., Тесленко В.В.); в видавництві НТУУ (КПІ) виходить навчальний посібник "Електричні мережі та системи". Автори Зорін В.В., Буйний Р.О., Штогрин Є.А.: навчальний посібник Інтелектуальна власність / Журахівський А.В., Засідкович Н.Р., 100 с; Навчальний посібник Міренський І.Г. Основи технології машинобудування. - Х., 2008.- 256с. тощо.

Нагороджено іменною медаллю «За заслуги в освіті і науці» (акад. Говоров П.П., акад. Єфімов О.В., акад. Сокол Є.І., акад. Курінний Е.Г.).

У рамках відділення радіофізики і електроніки виконувалась робота: «Дослідження енергетичних та

частотних характеристик резонансно-тунельних діодів на основі сполук InGaNi; Отримані енергетичні та частотні характеристики РТД та шумові характеристики діодів з МПЕ на основі сполук InGaN; в мм-діапазоні.» (керівник Прохоров Е.Д). 3-й етап фонд.досл. теми МОН України «Нестационарні процеси в коливальних системах мм діапазону та перетворення когерентного випромінювання в керованих електродинамічних структурах» (керівник академік Шматько О.О.) Результати досліджень використані для розробки нових ефективних методів неруйнівного контролю дистанційного визначення параметрів матеріальних середовищ, тонких плівок тощо. 2-й етап фонд.досл. теми МОН України «Випромінювання в нелінійних електронних системах та перетворення НВЧ-сигналів в анізотропних середовищах і полярних розчинах з поглинанням.» (керівник академік Шматько О.О.) . Побудована теорія взаємодії просторово-неоднорідних та імпульсних сигналів в хвилеводній структурі з системою шаруватих анізотропних середовищ, що містять тонкі плівки, матеріальні параметри яких можуть бути частотно-залежними. Вивчені нові явища, що спостерігаються при розповсюдженні імпульсних сигналів та хвильових пучків в середовищах та рідинних розчинах, в такому обсязі пропонується вперше. 3-й етап фонд. досл., тема МОН України «Радіофізичні та магнітометричні ефекти дії на геокосмос високоенергетичних джерел», (керівник Черногор Л.Ф.) Проведені комплексні дослідження ефектів в системі атмосфера - іоносфера - магнітосфера, обумовлених дією потужного квазіперіодичного акустичного випромінювання, а також буде проведено аналіз результатів спостережень та отримані попередні висновки; Проведені теоретичні дослідження дії циклонів на систему атмосфера - іоносфера - магнітосфера.

Створено нові дисципліни: Сучасні аспекти фотоніки (спец дисципліна), Вейвлетний аналіз в радіотехнічних системах для дослідження навколоземного та космічного просторів, (спец дисципліна), ВХНУ на кафедрі напівпровідникової та вакуумної електроніки відкрита нова

спеціальність "Фізична и біомедична електроніка", для цієї спеціальності розробляються програми по всіх дисциплінах, Діелектричні хвилеводи в оптоелектроніці.

Академіки відділення взяли участь у 8 конкурсах, брали участь в організаційних комітетах 8 конференцій та інших організаційних заходах (Шматько О.О., Черногор Л.Ф. та ін.). Здійснювали співпрацю з академіками природознавчих наук Росії.

Академіками відділення підготовлено та видано: навчальний посібник - Черногор Л.Ф. Природознавство. Интегрирующий курс. Переклад з російської. Харків. ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2008. - 536 с. та ін. Л. Ф. Черногор. Концепции современного естествознания. Харьков. ХНУ им. В. Н. Каразина. 536 с. тощо. Підготовлені до видання навчального посібника з трьох спеціальних курсів: "Дистанционное радиозондирование атмосферы и космоса", а також Монографія Л. Ф. Черногор. О нелинейной физике, радиофизике и физике геокосмоса. 300 с.

Ведеться робота з аспірантами та докторантами (академіки відділення). Захищено кандидатські дисертації (керівник Черногор Л.Ф.)

У рамках «Відділення матеріалознавства» вчені розробляли нові функціональні матеріали з нанокристалічною матрицею для потреб машинобудування, матеріали з підвищеною зносостійкістю та ресурсозберігаючою технологією їх виготовлення; способи підвищення зносостійкості композитних прокатних валиків з високохромистого чавуну для станів гарячої прокатки; нові матеріали з підвищеною зносостійкістю та ресурсозберігаючою технологією їх виготовлення та ін. (керівник - **акад. В.З. Куцова**); Розробка нових функціональних матеріалів для ракетно-космічної техніки. Будуть розроблені засади створення порошкових та композиційних матеріалів з високою корозійною стійкістю та зносостійкістю для роботи в широкому інтервалі температур (керівник - **акад. А.Ф. Санін**); Ресурсозберігаючі композиційні матеріали з

самовпорядкованими границями поділу та квазікристалічним зміцненням (керівник - **акад. І.М. Спиридонова**); Розробка наукових основ побудови ресурсозберігаючих технологій і виготовлення прокату та труб-оболонки зі сплаву Zr1Nb вітчизняного виробництва для реакторів ИИУЗ-1000, що відповідають рівню світових стандартів. Створення власного ядерно-паливного циклу в Україні, незалежність від постачання енергоресурсів (ядерного палива) від закордонного постачальника (керівник - **акад. В.С. Вахрушева**); Дослідження природи і умов утворення конвекційних потоків в розплаві і їх вплив електрофізичні характеристики монокристалів кремнію для силової перетворювальної техніки та дослідження можливості підвищення ефективності фотоелектричних перетворювачів сонячної енергії (керівник - **акад. І.Ф. Червоний**).

Дослідження та експериментальне випробування охолодження раскатів на рольгангу між чернвою та чистовою клітями товстолистового стану 3000 з метою удосконалення технології контрольованої прокатки та покращення структури і механічних властивостей металу. Впровадження буде проведено на ВАТ «ММК ім. Ілліча» та ін. (керівник - **акад. В.І. Большаков**); Міжнародний науковий проект в рамках співпраці між Україною та Білоруссю: Розробка промислових технологій, що забезпечать підвищення механічних, технологічних та експлуатаційних властивостей вторинних силумінів до рівня первинних та госпдоговірна наукова робота із Запорізьким заводом кольорових сплавів: Впровадження технології виробництва виливків із чавуну з кулястим графітом та графітизованої сталі (керівник - **акад. І.П. Волчок**).

Академіки відділення у поточному році брали участь в організації 5 конференцій та як учасники більше ніж 75 конференціях, а також за їх участю було опубліковано 186 статей (у тому числі закордонні видання). Видано підручник та два посібники з грифом МОНУ, які було надіслано до Президії Академії наук (В.З. Куцова, М.А. Ковзель, О.А. Носко. Фазові перетворення в спеціальних легованих сталях. - Д.: НМетАУ. -

2007. - 132 с; В.З. Куцова, О.А. Носко, М.А. Ковзель. Спеціальні сплави, рідкоземельні та благородні метали. - Д.: НМетАУ. - 2007, - 162 с; В.З. Куцова, М.А. Ковзель, О.А. Носко. Леговані сталі та сплави з особливими властивостями. - Д.: НМетАУ. - 2008. - 350 с.).

Протягом року **акад. Большаков В.І.** працював за науковими напрямками: «Розробка і впровадження ефективних будівельних конструкцій багатоцільового призначення»; «Розробка і впровадження ефективних будівельних матеріалів та виробів з високими фізико-механічними властивостями»; «Розробка методів планування, забудови та реконструкції міст та населених пунктів».

Взяв участь у виконанні програм: Державна програма реконструкції і модернізації житла на період 1999-2015 рр.; Комплексна програма енергозбереження Дніпропетровської області на період до 2010 р.; Регіональна програма інноваційного розвитку у Дніпропетровській області на період 2020 р.; Регіональна програма інтелектуальної власності до 2010 р.; Програма «Дніпропетровськ – 2010: стратегія зростання»; Комплексна програма охорони довкілля і раціонального використання природних ресурсів м.Дніпропетровська на 2002 - 2010 рр.; Програма захисту населення від впливу іонізуючого випромінювання та хімічно небезпечних речовин; Програма охорони та розвитку історико-культурної спадщини Дніпропетровської області; Міжнародна програма Українсько – Франко - Бельгійського проекту «ТЕМПУС»; Державна програма забезпечення пожежної безпеки на період до 2010 р.

Опублікував понад 30 наукових праць.

Академік Волчок І.П. протягом 2008 р. продовжував керування науково-дослідними роботами з питань: підвищення опору руйнуванню, фізико-механічних та службових властивостей литих алюмінієвих сплавів, що одержані з використанням вторинної сировини; розробки хімічних складів та технологій виробництва термостійких графітизованих сталей для металургії і машинобудування.

Науково-дослідні роботи виконувалися як самостійно зусиллями кафедри технології металів ЗНТУ, так і разом з вузами та науково -дослідними інститутами Білорусі (Білоруський державний технологічний інститут). Польщі (Краківська гірничо-металургійна академія), України (Фізико-механічний інститут ім. Г.В. Карпенка), зокрема з питань циклічної міцності, корозії та зношування алюмінієвих та залізо-вуглецевих сплавів.

В рамках міждержавної наукової співпраці згідно з угодою між Урядом України і Урядом Республіки Білорусь про співробітництво у галузі науки і технологій від 17 лютого 1992 року виконувалася науково-дослідна робота „Розробка промислових технологій, що забезпечують підвищення механічних, технологічних та експлуатаційних властивостей вторинних силумінів до рівня первинних" з Білоруським державним технологічним університетом.

Протягом 2008 р. брав участь у 7 науково-технічних конференціях, які проводилися в Україні та Білорусі. Здійснивав керівництво докторантурою і аспірантурою: 2 докторанти та 1 аспірант захистили дисертації. Зараз в аспірантурі навчаються 4 аспіранти.

Протягом 2008 р. опублікував 16 статей, отримав 3 патенти України.

Академіки відділення співпрацюють з іншими міжнародними науковими організаціями (США, Швейцарії тощо).

Академіки відділення є членами експертних вчених рад, у тому числі і експертної ради МОН.

Вченими Приазовського технічного університету розроблено маневровий тягач на базі колісного трактора на комбінованому «пневмо-рейковому ході» для реалізації енергозберігаючої транспортної технології. Очікуваний річний економічний ефект від застосування маневрового тягача становить до 200-250 тис, грн.

Споживачами даної розробки можуть бути підприємства металургії, машинобудування, будівельної

індустрії, енергетики, агропромислового комплексу, вугільної, хімічної промисловості, морські і річкові порти, склади, елеватори, малі та середні підприємства різного профілю,

Розроблено технологію плазмового поверхневого зміцнення інструменту із твердих сплавів.

Найбільш оптимальними є режими плазмової обробки з реалізацією механізму зміцнення без розплавлення з перетвореннями в карбідах і зв'язці. Підвищення твердості спечених твердих сплавів при обробці в оптимальних режимах обумовлено діями твердорозчинного і дисперсійного механізмів зміцнення зв'язуючої фази, підвищенням ступеня дисперсності фази карбіду і, як наслідок, зернограничного зміцнення композиції при збільшенні питомої поверхні міжфазних меж «карбід-карбід» і «карбід-зв'язка».

Позитивною особливістю плазмового зміцнення на відміну від лазерної є великі розміри зміцненої зони - глибина до 2 мм і ширина до 10 мм, що дозволяє використовувати інструменти при декількох переточуваннях. Структура зміцненої зони по мірі видалення від місця нагріву плавно переходить до початкової - глибина проміжної зони становить 0,3...0,6 мм (залежно від марки сплаву і режиму обробки). Відсутність різкої межі з початковим металом вигідно відрізняє плазмову обробку й від методів нанесення зміцнюючих покриттів із карбідів, нітридів і карбоніт рідів конденсацією або осадженням. Товщина цих покриттів до 50 мкм (зазвичай 2.. 10 мкм проти 2 мм при плазмовій обробці).

Результати випробувань у виробничих умовах твердосплавного ріжучого інструменту, зміцненого плазмовою обробкою, свідчать про підвищення стійкості в 2-3 рази порівняно з незміцненим інструментом, а також про можливість застосування форсованих режимів різання при збереженні заданої (базової) стійкості.

Практичне застосування технології плазмового зміцнення є можливим на різальних пластинах, різцях з напаяними пластинами і непереточуваних пластинах для різців з механічним кріпленням.

Розроблено порошкову стрічку для механізованого електродугового наплавлення композиційного сплаву типу реліт-мельхіор.

Застосування порошкової стрічки відповідного складу, а також розроблених технологічних способів наплавлення дозволяє отримати об'ємну концентрацію зміцнюючих частинок в наплавленому металі 35-60%,

При діянні газообразивного потоку спочатку зношується метал-зв'язка до утворення «тіньового» ефекту, коли частинки реліта починають сприймати ударні навантаження, захищаючи метал-зв'язку. Цим пояснюється висока зносостійкість композиційного сплаву.

Наплавлення композиційного сплаву з використанням порошкової стрічки виконують на стаціонарному зварювальному і наплавлювальному устаткуванні без додаткового флюсового і газового захисту.

Порошкова стрічка дозволяє наплавити шари необхідної ширини і товщини при використуванні коливальних пристроїв або багатоелектродного наплавлення.

Продуктивність процесу наплавлення становить 30-60 кг/годину, товщина шару 3-12 мм, витрата порошкової стрічки на 1 кг наплавленого металу 1,15-1,2 кг.

Розроблена порошкова стрічка для наплавлення композиційного сплаву при необхідності може бути виготовленою різних геометричних розмірів, з відповідним співвідношенням металу-зв'язки і різних зміцнюючих частинок залежно від виду виробу, що наплавлюють, і умов його експлуатації.

З метою удосконалення наукових і технологічних основ формування високоякісного робочого шару при дуговому наплавленні під флюсом розроблено технологічний процес формування валика перемінного хімічного складу дуговим наплавленням за схемою розщепленого електрода під шаром керамічного легуючого флюсу ЖСН-5. Управління легуванням здійснюється регулюванням співвідношення швидкостей

подачі електродів різного хімічного складу при збереженні на постійному рівні сумарної масової швидкості їхньої подачі.

В результаті експериментів отримано показники залежності впливу складу наплавленого металу на його структуру і властивості, рівень працездатності при впливі агресивних середовищ і високих температур, що дозволило виявити вимоги до характеру розподілу властивостей наплавлених поверхонь і рекомендувати розроблену технологію управління властивостями наплавленого шару до промислового випробування.

У рамках відділення «Механіки та машинобудування» виконувалась робота: за темою «Розробка систем автоматичного керування об'єктів військового призначення; математичне моделювання збуреного руху об'єктів військового призначення; імітаційне моделювання випадкових зовнішніх збурень, що діють на об'єкт військового призначення» (Александров Є.Є.); академік Бреславський Д.В. отримав грант Державного фонду фундаментальних досліджень (спільно с д.т.н. К.В.Аврамовим) для виконання НДР по темі Ф25/240-2008 «Нелінійні автоколивання конструкцій, взаємодіючих з рідиною та потоком». При виконанні наукових робіт за грантом ДФФД та за проектом «Створення математичних моделей керованого руху суттєво пружних штучних супутників Землі», що фінансується МОН, академіком Д.В.Бреславським та його співробітниками створені нові методи та засоби для чисельно-аналітичного аналізу динамічної поведінки елементів конструкцій сучасних літальних апаратів та алгоритми для їхнього управління. Виконані дослідження та встановлені нові закономірності довготривалої міцності елементів конструкцій при дії силових, температурних та радіаційних полів, у тому числі таких, що циклічно змінюються за часом; академіком Воробйовим Ю.С. були виконані дослідження статичної міцності лопаткового апарату турбомашин при врахуванні технологічного й експлуатаційного факторів, а частина результатів знайшла використання на НПКГ «Зоря-Машпроект» і ЗМКБ «Прогрес» ім. А.Г.Івченка;

академіком Гапоновим В.С. були виконані дослідження по темі: «Розробка методів забезпечення контактної міцності надшвидкісних підшипників кочення роторних систем»; академіком Морачковським О.К. отримано грант МОН України для виконання НДР по темі «Створення методів для чисельно-аналітичного аналізу повзучості та динаміки континуальних і дискретних механічних систем» / Код КПКВ 2201020 "Фундаментальні дослідження наукових установ", Академіком Морачковським О.К. створені нові методи та засоби аналітичних комп'ютерних обчислень для чисельно-аналітичного аналізу довготривалої міцності деформованих тіл при повзучості та нестационарних динамічних процесів в дискретних механічних системах тощо; академік Львов Г.І. розробив методи дослідження повзучості і тривалої міцності елементів конструкцій з врахуванням ізотропного пошкодження при стаціонарному навантаженні та ізотропних властивостей матеріалу конструкцій. Розроблена методика розв'язання задач автофретування товстостінних циліндрів та ін. розробки. Академік Тимофеев Ю.В. провів роботи по оптимізації структури та параметрів технологічних систем металообробки різанням. Наукові розробки втілені у виробництво на Харківському машинобудівному заводі ФЕД з загальним економічним ефектом 1 млн. 300 тис. гривень. Академік Самородов В.Б. проводив наукові роботи щодо поглиблення теорії структурного і параметричного синтезу трансмісії транспортних засобів, які реалізуються в загальних роботах з холдинговою компанією «АвтоКраз». Академік Грабченко А.І. провів великий обсяг наукових робіт: під його керівництвом виконана держбюджетна науково-дослідна тематика МОНУ («Розробка методів прогнозування вихідних характеристик робочих процесів технологій пошарового виготовлення – Rapid Prototyping»); «Розробка теоретичних основ 3D моделювання фізичних явищ у ресурсозберігаючих процесах виготовлення і експлуатації алмазних інструментів»; «Принципи прецизійного формоутворення полімерних оптичних поверхонь з використанням комбінованих процесів

обробки»; «Створення теорії уніфікованої багатопараметричної інформаційної бази для CAD/CAM систем зубчастих зачеплень, інструментів і процесів зубообробки»). За замовленням промисловості в поточному році на кафедрі виконувалися господарські договори: «Проведення іспитів алмазних шліфувальних кругів на працездатність» (замовник - ТОВ "Інстайл", Полтавська обл.); «Розробка технології обробки деталей на верстатах з ЧПК та виготовлення дослідних партій деталей» (замовник - ТОВ „КІВ”, м. Харків); «Узагальнення досліджень і розробка пропозицій щодо розвитку порошкових технологій оксиду алюмінію і карбїду вольфраму конструкційного та інструментального призначення, у тому числі наноструктурних і композитних» (замовник - ТОВ "Кермет-У").

Наукові розробки регулярно знаходять своє використання та застосування на підприємствах та промисловості України, наприклад: ВАТ«ХТЗ», ВАТ «Агроїмпорт» і в холдінговій компанії «АвтоКраз» тощо.

Наукові розробки кафедри регулярно висвітлюються у пресі, на радіо, телебаченні. У вересні 2008 року Грабченко А.І. дав інтерв'ю представникам таких ЗМІ, як журнал „Обладнання та інструмент для професіоналів”, телестудія „Грані часу” (Студія „United Network TV”, телеканал "Simon") і телерадіовидавнича компанія „ОКО” (м. Харків, Україна), академік Александров Є.Є у газеті «Голос України» виступив з рецензією на: шеститомний підручник «Двигуни внутрішнього згоряння» за редакцією акад. Марченка А.П.; на цикл наукових праць по створенню сімейства автомобілів «КРАЗ» під керівництвом проф. Подригало М.А., які висунуті на здобуття Державної премії України в галузі науки і техніки 2008 р.

Академіки відділення у поточному році брали участь в організації семінарів та конференцій (Александров Є.Є. - XV міжнародна конференція «Проблеми автоматизованого електропривода. Теорія и практика» (вересень 2008, м. Севастополь); участь в організації та проведенні секцій XIV Міжнародної конференції «Інформаційні технології: наука,

техніка, технології, освіта, здоров'я Microcard - 2008»: «Математичне моделювання в механіці і системах управління» (керівник - академік Д.В.Бреславський); XVII міжнародний науково-технічний семінар "Високі технології: тенденції розвитку" (Інтерпартнер 2008), Крим (керівник-акад. Грабченко А.І.) та ін. Академіки відділення є учасниками понад 62 конференцій та виставок та мають 84 публікації, а також інші видання: Воробйовим Ю.С. підготовлено посібник «Матеріали і міцність устаткування ТЕС» (у співавторстві) тощо.

У порядку інтеграції в європейський освітній процес по програмі TEMPUS кафедра, що очолює академік А.І. Грабченко, була базовим структурним підрозділом НТУ "ХП" у рамках міжнародного співробітництва по проектах: SM SCM-T038B06-2006 (UA):: Впровадження дворівневої системи у спеціальність „Інженерна механіка" (ITSMES) та Tempus application form Joint European Project 2006 "Комп'ютеризований промисловий дизайн" (JEP 27189 2006).

Академіки (у співавторстві) отримали патенти України (Александров Є.Є., Самородов В.Б.) та керували написанням дисертацій.

Під керівництвом Є.Є. Александрова у поточному році захищена докторська дисертація, 2 кандидатських підготовлено до захисту (керівник - Д.В. Бреславський), захищена докторська дисертація (науковий консультант Ю.В.Тимофеев), представлені до захисту 4 кандидатські дисертації (керівник - Ю.В. Тимофеев) тощо.

ВІВДІЛЕННЯ МЕХАНІКИ ТА МАШИНОБУДУВАННЯ
(академік-секретар Д.В.Бреславський)

Протягом 2008 року академіки АН ВО України та очолювані ними підрозділи проводили наукові дослідження з фундаментальних та прикладних проблем механіки, створювали нові технології для вітчизняного машинобудування.

Академік Александров Є.Є. виконував роботи за темою «Розробка систем автоматичного керування об'єктів військового призначення; математичне моделювання збуреного руху об'єктів військового призначення; імітаційне моделювання випадкових зовнішніх збурень, що діють на об'єкт військового призначення». У 2008 році ним отримані наступні патенти України: Система автоматичного керування рухом літака по злітно-посадочній смузі в процесі посадки / Александров Є.Є., Беляєв С.М., Соловійов О.В.; Гальмова система транспортного засобу; Гальмова система транспортного засобу / Александров Є.Є., Подригало М.А., Соловійов О.В.

Академік Александров Є.Є. взяв участь у проведенні і організації XV міжнародної конференції «Проблемы автоматизированного электропривода. Теория и практика», вересень 2008 р., м. Севастополь.

У 2008 році під керівництвом акад. Александрова Є.Є. захистив докторську дисертацію Д.О. Волонцевич, а кандидатські дисертації захистили Д.Є. Хаустов і С.О. Сладких. До спеціалізованої вченої ради подані дисертації, науковим керівником яких являється акад. Александров Є.Є., а саме, докторська дисертація О.Я. Ніконова і кандидатські дисертації В.В. Підашова і О.В. Соловійова.

У 2008 році в газеті «Голос України» розміщені дві статті акад. Александрова Є.Є., які представляють собою розширені рецензії на: шеститомний підручник «Двигуни внутрішнього згоряння» під редакцією акад. Марченко А.П. та на цикл наукових праць по створенню сімейства автомобілів «КРАЗ»

під керівництвом проф. Подригало М.А. Ці видання висунуті на здобуття Державної премії України в галузі науки і техніки 2008 р.

Академіком Бреславським Д.В. отримано грант Державного фонду фундаментальних досліджень (спільно с д.т.н. К.В.Аврамовим) для виконання НДР по темі Ф25/240-2008 «Нелінійні автоколивання конструкцій, взаємодіючих з рідиною та потоком».

При виконанні наукових робіт за грантом ДФФД та за проектом М5811 «Створення математичних моделей керованого руху суттєво пружних штучних супутників Землі», що фінансується МОН у період 2007-2009 р.р., академіком Д.В.Бреславським та його співробітниками створені нові методи та засоби для чисельно-аналітичного аналізу динамічної поведінки елементів конструкцій сучасних літальних апаратів та алгоритми для їхнього управління. Виконані дослідження та встановлені нові закономірності довготривалої міцності елементів конструкцій при дії силових, температурних та радіаційних полів, у тому числі таких, що циклічно змінюються за часом.

Відділення механіки та машинобудування АН ВОУ взяло участь в організації та проведенні секцій XIV Міжнародної конференції «Інформаційні технології: наука, техніка, технології, освіта, здоров'я Microwad – 2008»: «Математичне моделювання в механіці і системах управління» (керівник – академік Д.В.Бреславський), «Технологія та автоматизоване проектування в машинобудуванні», «Фундаментальні та прикладні проблеми транспортного машинобудування».

Під керівництвом акад. Д.В.Бреславського підготовлено до захисту дві кандидатські дисертації.

Академіком Воробйовим Ю.С. за 2008 р. були виконані дослідження статичної міцності лопаткового апарату турбомашин при врахуванні технологічного й експлуатаційного факторів: комплексний аналіз статичної і динамічної міцності турбін турбокомпресора; коливання лопаток, пакетів лопаток з

ушкодженнями. Розроблено новий скінчений елемент, що відбиває сингулярний характер напружень в усті тріщини. Виявлено локалізацію напружень у лопатці з тріщинами; коливання охолоджуваних лопаток з монокристалічного матеріалу зі складною вихровою системою внутрішнього і плівкового охолодження; розподіл і характер локалізації вібраційних напружень; аналіз характеру ушкоджень робочих і вентиляторних лопаток і інших конструктивних елементів під дією ударних навантажень з урахуванням динамічних властивостей матеріалу й пружнопластичного характеру деформування.

Частина результатів знайшла використання на НПКГ «Зоря-Машпроект» і ЗМКБ «Прогрес» ім. А.Г.Івченко.

Підготовлено навчальний посібник «Матеріали і міцність устаткування ТЕС» (у співавторстві).

Академіком Гапоновим В.С. виконані дослідження по темі: «Розробка методів забезпечення контактної міцності надшвидкісних підшипників кочення роторних систем», що мають велике значення для промисловості України.

Академік Морачковський О.К. отримав грант МОН України для виконання НДР за темою «Створення методів для чисельно-аналітичного аналізу повзучості та динаміки континуальних і дискретних механічних систем».

Ним створені нові методи та засоби аналітичних комп'ютерних обчислень для чисельно-аналітичного аналізу довготривалої міцності деформованих тіл при повзучості та нестационарних динамічних процесів в дискретних механічних системах. Надано розвиток методів розрахунків на повзучість просторових тіл за рахунок створення нового чисельно-аналітичного методу, який засновано на сумісному використанні методу Бубнова-Гальоркіна з глобальними апроксимаціями та структурного методу теорії R-функцій. Надано теоретичні та розрахункові обґрунтування щодо точності та збіжності чисельно-аналітичних методів в розрахунках статичної, динамічної, теплової та радіаційної повзучості, при аналізі процесів пошкоджень впритул до

руйнування конструктивних елементів турбомашин. Для встановлення фундаментальних закономірностей процесів повзучості й руйнування в деформованих тілах розв'язані прикладні задачі з оцінювання міцності й довговічності елементів турбомашин за умов статичної та динамічної повзучості при геометрично лінійному й нелінійному деформуванні з незворотнім формоутворенням і пошкоджуваністю; аналітичні комп'ютерні методи з програмними засобами для аналізу й синтезу динаміки машин, що містять загальні методи комплексного рішення завдань аналізу й синтезу дискретних механічних систем багатьох тіл із голономними, нестационарними, неголономними й неутримуючими типами в'язів, і методи дослідження ударних процесів у таких системах. На цій основі досліджено динамічні процеси в механічних системах з електричними та гідродинамічними пристроями, надано рішення прикладних задач проектування сучасних транспортних, робото-технічних та інших відповідальних машин і систем.

Зробив спільну доповідь на Euromech 498 Colloquium. - Lublin: University of Technology

Керував підготовкою докторської дисертації докторантом кафедри.

Академік Львов Г.І. розробив методи дослідження повзучості і тривалої міцності елементів конструкцій з врахуванням ізотропного пошкодження при стаціонарному навантаженні та ізотропних властивостей матеріалу конструкцій. Розроблено методу розв'язання задач автофретування товстостінних циліндрів. Розроблений алгоритм і програмний комплекс з мінімізації енерговитрат при складанні деталей з натягом. Розроблено методи розрахунку мікромеханіки волокнистих композитів. Розроблено методи розрахунку багатошарових оболонок з дефектами структури.

Теоретична база фундаментальних досліджень у вигляді математичних моделей, методик і алгоритмів застосовується в прикладних роботах, які використовуються в підприємствах та проектних організаціях в галузі авіабудівництва,

енергомашинобудування, транспорту, військово-промислового комплексу, зокрема для таких підприємств, як СНВО ім. Фрунзе, м. Суми; Харківський авіаційний завод; ВО "Завод ім. Малишева", м. Харків.

Підготовлено до захисту одну докторську та одну кандидатську дисертації.

Участь у міжнародних конференціях: «Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я». XVI міжнар. наук.- практ. конф., 4-6 червня 2008 р.; 5 Міжн. конф. «Материалы и покрытия в экстремальных условиях: исследования, применение, экологически чистые технологии производства и утилизации изделий». 22-26 вересня 2008 г., Ялта, Київ, 2008р.

Академік Тимофєєв Ю.В. провів роботи по оптимізації структури та параметрів технологічних систем металообробки різанням. Наукові розробки втілені у виробництво на Харківському машинобудівному заводі ФЕД з загальним економічним ефектом 1 млн. 300 тис. гривень.

Брав участь в організації міжнародної конференції "Інтерпартнер".

Під його керівництвом захищена докторська дисертація, представлені до захисту 4 кандидатські дисертації.

Академік Самородов В.Б. вів наукові роботи з поглиблення теорії структурного і параметричного синтезу трансмісій транспортних засобів, які реалізуються в загальних роботах з холдинговою компанією «АвтоКраз».

Уперше в теорії трактора запропонував алгоритм, реалізація якого дозволяє одержати просторово-топологічне уявлення основних техніко-економічних параметрів (ТЕП) машинно-тракторних агрегатів (МТА) - отримані поверхні, топологічні суперпозиції і траєкторії робочих точок МТА, що зв'язують основні ТЕП і дозволяють науково обгрунтовано оцінити ефективність різних існуючих і проєктованих колісних тракторів.

На основі просторово-топологічних подань проведений кількісний аналіз нових форм взаємозв'язків основних ТЕП

МТА і науково обґрунтовані раціональні екологічно безпечні з погляду обмежень по буксуванню режими роботи і агрегування МТА на прикладі трактора ХТЗ-17221, з урахуванням можливого підвищення потужності двигуна.

Отримані траєкторії робочих точок для тракторів ХТЗ-17221 науково обґрунтовано моделюють раціональні робочі режими, як з погляду максимальної продуктивності, так і з урахуванням екологічного обмеження по буксуванню.

Разом з магістром Яволом І. В. отримано патент № 30627 від 11.03.2008р. «Безступінчатий планетарний механізм повороту гусеничних самохідних машин», а з Александровим Є.Є., Єпіфановим В.В. і Роговим А.В. отримано патент № 32608 від 26.05.2008р. «Гідрообємна трансмісія транспортного засобу».

Наукові розробки упроваджуються на ВАТ«ХТЗ», ВАТ «Агроімпорт», і в холдінговій компанії «АвтоКраз». Економічна ефективність тільки від впровадження по оптимальному агрегуванню тракторів типу ХТЗ-17221 і ХТЗ-16331, становить не менш 2 мільйонів грн.

Результат впровадження в ХК «АвтоКраз» складається в точній орієнтації керівництва ХК щодо вибору постачальників двигунів і мостів для вантажних автомобілів, серійний випуск яких повинен початися вже в 2008 році на основі програмного продукту, розробленого академіком Самородовим В.Б. і к. т. н., доц. Роговим А.В.

Кафедра «Автомобілі і тракторобудування» під головуванням проф. Самородова В.Б. провела міжнародну науково-технічну конференцію «Проблеми розвитку автомобіле- тракторобудування в Україні».

Кафедра «Автомобілі і тракторобудування» НТУ «ХП» з 2002 року щорічно разом з МОН України, Севастопольським національним технічним університетом, національним транспортним університетом (Київ), ХНАДУ й Всеукраїнським національним університетом ім. Володимира Даля організує й проводить у м. Севастополі міжнародну науково-технічну конференцію «Автомобільний транспорт: Проблеми та

перспективи». Співголовою цієї конференції от НТУ «ХПІ» є академік Самородов В.Б.

Вчені Відділення беруть активну участь у міжнародній конференції «Транспорт. Дорожні і будівельні машини» у м. Кременчук. Академік Самородов В.Б. є співголовою конференції.

В 2008 році підготовлений до запуску міжнародний проект із Болгарією з Технічним університетом «Ангел Кънчев» у м. Русе за участю кафедри «Автомобілі – і тракторобудування» НТУ «ХПІ» у спільному виконанні одного з європейських грантів в області тракторобудування.

Академік Грабченко А.І. проводить великий обсяг наукових робіт. У порядку інтеграції в європейський освітній процес по програмі TEMPUS у 2008 році кафедра, що очолює академік А.І.Грабченко, була базовим структурним підрозділом НТУ "ХПІ" у рамках міжнародного співробітництва по проектах: – SM SCM-T038B06-2006(UA): Впровадження дворівневої системи у спеціальність „Інженерна механіка” (ITSMES); – Tempus application form Joint European Project 2006 “Комп’ютеризований промисловий дизайн” (JEP 27189 2006).

На кафедрі виконується держбюджетна науково-дослідна тематика МОНУ:

«Розробка методів прогнозування вихідних характеристик робочих процесів технологій пошарового виготовлення – Rapid Prototyping» ;

«Розробка теоретичних основ 3D моделювання фізичних явищ у ресурсозберігаючих процесах виготовлення і експлуатації алмазних інструментів» ;

«Принципи прецизійного формоутворення полімерних оптичних поверхонь з використанням комбінованих процесів обробки» ;

«Створення теорії уніфікованої багатопараметричної інформаційної бази для CAD/CAM систем зубчастих зачеплень, інструментів і процесів зубообробки».

По замовленнях промисловості в 2008 році на кафедрі виконуються наступні господарські договори: «Проведення

іспитів алмазних шліфувальних кругів на працездатність» (тема 22895, замовник - ТОВ "Інстайл", Полтавська обл.); «Розробка технології обробки деталей на верстатах з ЧПК та виготовлення дослідних партій деталей» (тема 22407, замовник – ТОВ „КІБ”, м. Харків); «Узагальнення досліджень і розробка пропозицій щодо розвитку порошкових технологій оксиду алюмінію і карбіду вольфраму конструкційного та інструментального призначення, у тому числі наноструктурних і композитних» (тема 22879, замовник - ТОВ "Кермет-У").

Загальний обсяг фінансування наукових досліджень у 2008 році – понад 250 тис. грн., у тому числі по темах під особистим науковим керівництвом автора звіту – понад 100 тис. грн.

У 2008 році наукова продукція кафедри, у тому числі виконана під особистим науковим керівництвом автора звіту, представлялася: на 8 виставках у Києві, Харкові і Курській області Росії, у т.ч. 7 міжнародних; на 10 наукових форумах, у т.ч. 6 міжнародних, в Україні й Угорщині; у 15 наукових виданнях, у т.ч. 4 закордонних.

Наукові розробки кафедри регулярно висвітлюються у пресі, на радіо, телебаченні. Тільки у період міжнародного науково-технічного семінару „Інтерпартнер” у вересні 2008 року автор звіту надав інтерв'ю представникам таких ЗМІ як журнал „Обладнання та інструмент для професіоналів”, телестудія „Грані часу” (Студія „United Network TV”, телеканал “Simon”) і телерадіовидавнича компанія „ОКО” (м. Харків, Україна).

Грабченко А.І. є членом Науково-експертної ради МОНУ (секція „Машинобудування”); Головою спеціалізованої вченої ради, на якій у 2008 році у раді захищено 1 докторську та 5 кандидатських дисертацій. Він же редактор міжнародних науково-технічних збірників "Різання та інструмент у технологічних системах", "Високі технології в машинобудуванні", "Сучасні технології машинобудування". Тут опубліковано 279 наукових статей 357 авторів з 13 країн.

Організував 2 наукових форуми; XVII міжнародний науково-технічний семінар "Високі технології: тенденції розвитку" (Інтерпартнер 2008), 22-27 вересня, Крим, СОЦ НТУ "ХПІ" "Студентський"; „Семківські молодіжні читання”.

У програмі семінару та очних дискусіях взяли участь 45 молодих вчених, дослідників і фахівців з Харкова, Сум, Сімферополя.

Грабченко А.І. бере від України участь у розробці єдиної європейської технологічної платформи під егідою науково-дослідного проекту ЄС ManuFuture, що виконується за Сьомою рамковою ЄС-програмою наукових досліджень 2007-2013 рр. Він же – Сономінант на Державну премію України 2008 року в галузі науки і техніки (Праця "Розробка та впровадження інтегрованих комплексних технологій для виробництва наукоємних виробів машинобудування (авіаційних двигунів нового покоління)". Праця представлена Запорізьким національним технічним університетом.

Річний економічний ефект її становить 379,2 млн. грн.

**ВІДДІЛЕННЯ ПРОБЛЕМ БУДІВНИЦТВА
ТА АРХІТЕКТУРИ**
(*академік-секретар А.М.Тугай*)

Відділення проблем будівництва та архітектури в звітному році організувало кілька наукових конференцій. Бюро Відділення провело своє засідання в Одесі.

Члени Відділення домоглися певних наукових результатів. Так, **акад. А.М.Тугай** брав участь у законотворчій діяльності в галузі освіти, зокрема на засіданні спілки ректорів України обговорювалися пропозиції щодо переліку напрямків та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах. На засіданні Ради ректорів Київського вузівського центру (36 ВНЗ) обговорювалося положення про вступ до вищих навчальних закладів у 2008 році, у зв'язку з провадженням обов'язкового проведення оцінювання знань незалежним Українським центром. За результатами обговорень: прийнятий до розгляду Кабінетом Міністрів України перелік напрямків, за якими здійснюється підготовка фахівців в ВНЗ за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавр, а також пропозиції по переліку спеціальностей ВНЗ України; внесені зміни до умов прийому до ВНЗ у 2009 р; внесена пропозиція до Кабінету Міністрів України про доповнення напрямків підготовки фахівців будівельного профілю напрямком "Будівельна інженерія".

Як президент Української асоціації з прикладної геометрії, **акад. В.Є.Михайленко** був співголовою оргкомітетів та доповідачем двох науково-практичних конференцій: "Сучасні проблеми геометричного моделювання" (м. Луцьк) та "Геометричне та комп'ютерне моделювання: енергозбереження, екологія, дизайн" (м. Сімферополь).

Акад. С.П.Войтенко закінчив дві наукові теми: розробка проекту інженерно-геодезичного забезпечення укрупненого монтажу конструкцій Подільського мостового переходу та інженерно-геодезичне забезпечення зведення та реконструкції культових та історичних споруд. Результати

досліджень апробовані на зведенні культової споруди греко-католицького собору в Києві та при реконструкції споруд "Мистецького арсеналу" в Києві.

Акад. В.С.Шебанін завершив виконання держбюджетної теми за замовленням Мінагрополітики України "Розробка додаткової номенклатури сталевих каркасів з універсальних елементів "Виконуються роботи по організації серійного виробництва універсальних сталевих каркасів з прогонами 30-48 м на підприємствах агропромислового комплексу.

Акад. В.Д.Александров керує держбюджетною темою "Розвиток фундаментальних основ фізико-хімічної кінетики зародкоутворення та кристалізації розплавів з метою одержання матеріалів з заданою структурою та властивостями".

Акад. Є.М.Бабич завершив виконання проекту нарощування гідровідвалу відкривних порід Здолбунівського гідровідвалу АТ "Волинь-цемент", робота має загальнодержавне значення. Продовжував дослідження конструкцій по темі "Дослідження роботи та удосконалення методів розрахунку будівельних конструкцій при різних режимах зовнішніх впливів". Виконано низку завдань технічного характеру на замовлення виробництва (проекти будівель, діагностика технічного стану конструкцій і споруд, проекти підсилення конструкцій тощо). Є.М.Бабич організував і провів шосту науково-технічну конференцію "Ресурсоекономні матеріали, конструкції, будівлі та споруди".

Академіки відділення в 2008 році опублікували:

А.М.Тугай – 4 наукових статті;

В.Є.Михайленко – 1 підручник, 1 навчальний посібник та 5 наукових статей; С.П.Войтенко – 2 монографії, 3 статті;

І.Г.Балюба – 11 статей;

А.Я.Найманов – 3 статті та 1 патент;

В.Д.Александров – 13 статей та тезисів доповідей, в тому числі 5 – за кордоном, 2 патенти;

В.С.Шебанін – 1 монографія, 1 навчальний посібник та 5 статей;

Є.М.Бабич – 9 статей.

С.Л.Фомін – 5 статей.

Академіки відділення в 2008 р. підготували ряд молодих вчених. В.Є.Михайленко – 1 доктора та 1 кандидата наук; В.Д.Александров – 1 кандидата наук; В.С.Шебанін – 1 кандидата наук; Є.М.Бабич – 1 кандидата наук; С.Л.Фомін – 1 кандидата наук.

А поряд з цим займалися навчально-методичною роботою. Акад. В.Д.Александров керував науково-методичною роботою "Розробка та впровадження в учбовий процес загального курсу фізики, орієнтованого на будівельні спеціальності в кредитно-модульній та дистанційній системі навчання студентів. Спільно з кафедрою української мови розробив російсько-український словник з фізики, окремі розділи курсу фізики та матеріалознавчих дисциплін для дистанційного навчання студентів, виданий учбовий посібник з фізики та хімії фазових перетворень першого роду.

Акад. І.Г.Балюба продовжував роботу над дистанційним курсом "Комп'ютерна графіка", а також випустив електронний посібник "Основи комп'ютерної графіки".

ВІДДІЛЕННЯ ЗАГАЛЬНОТЕХНІЧНЕ *(академік-секретар О.М.Ларін)*

Наукова робота Відділення проводилась за такими напрямками: прикладна геометрія і комп'ютерна графіка (акад. Підкоритов А.М.); створення прецизійних шпindelних вузлів і швидкопереналагоджуваних затискних механізмів металорізальних верстатів (акад. Кузнецов Ю.М.); основи створення механізмів та обладнання багатофункціонального призначення (акад. Нагорняк С.Г.); динаміка і міцність сільськогосподарських машин (акад. Цурпал І.А.); високоенергетична обробка матеріалів (Анельчик Д.Є.); хвильові процеси (акад. Назаренко А.Ф., Куценко А.М.); охорона об'єктів інтелектуальної власності (акад. Дронь М.М.); мікроелектроніка, біоелектроніка (акад. Шаповалов В.П., Прохоров М.В.); технологія, обладнання, електропостачання і електромережі гірничих комплексів (акад. Шкрабець Ф.П.); молекулярна фізика (акад. Кондратенко П.О.); електропостачання і електромережі гірничих комплексів (акад. Шкрабець Ф.П.).

З вищеперерахованих наукових напрямків опубліковано 73 статті, написано 9 монографій, впроваджено 29 тем у виробництво, отримано 21 патент, продано 3 ліцензії, написано 5 підручників, 11 навчальних посібників і 27 методичних рекомендацій, організовано і проведено 52 симпозіумів та конференцій.

Разом з Відділенням працювали і технічні університети. Так, у Сумському державному університеті протягом останніх років була створена і реалізується різноманітна внутрішньоуніверситетська нормативна база, яка спрямована на розвиток існуючого потенціалу університету і у покликана стимулювати науково-дослідну роботу, роботу з підготовки науково-педагогічних кадрів, залучення студентської молоді до наукової роботи тощо.

Реалізація нормативної бази та системна організаційна робота дозволили останніми роками постійно суттєво

збільшувати обсяги науково-дослідних робіт, що фінансуються підприємствами й організаціями як України, так й інших держав та за рахунок державних і міжнародних грантів. Так, порівняно з 2003 роком у 2007 році обсяги укладених договорів зросли у 12,3 рази, а у 2008 році станом на цей час плановий обсяг становить 4,4 млн., що вже перевищує обсяг 2007 року вдвічі.

Останні 6 років співвідношення спеціальний/загальний фонд також динамічно зростає на користь спеціального. Для порівняння необхідно відмітити, що у 2003 році це співвідношення становило 0,37; у 2004 - 0,43; у 2005 - 1,04; у 2006 - 1,21, у 2007 - 1,25, а за 10 місяців 2008 року це співвідношення становить 1,37, що більше за середні показники по Міністерству освіти і науки України, у тому числі серед класичних університетів.

Приведений результат забезпечили наукові структурні підрозділи п'яти факультетів, Шосткінського та медичного інститутів, науково-дослідної частини та Наукового центру бойового застосування ракетних військ і артилерії. Всього у 2008 році виконувалось близько 150 господарчих договорів, державних і міжнародних грантів. Серед досліджень потрібно відмітити роботи пов'язані з:

Вивченням структурних характеристик і фізичних властивостей нанокристалічних плівкових систем (роботи виконуються у рамках спільних україно-словацьких і україно-індійських проектів);

Розробкою і виготовленням дослідно-промислового зразка свердловинного насосу для підйому води (робота фінансується ВАТ «Суміхімпром»); системи управління розвитком економічного потенціалу ВАТ «Суміхімпром», та ресурсозберігаючої технології переробки відходів виробництва; виготовленням багатофункціонального теплогенеруючого агрегату для потреб тваринницьких комплексів України (роботи фінансуються агрофірмами); науково-технічної продукції спеціального призначення (роботи фінансуються Міністерством оборони України); створенням

грануляційного обладнання для виробництва мінеральних добрив (селітра і сечовина) (роботи виконуються на замовлення ВАТ «ГродноАзот», Білорусь та ВАТ «Завод міндобрив» м. Кірово-Чепецьк, Росія); розробкою високоефективного топкового пристрою зерносушарок для елеваторів України (робота фінансується ДАК «Хліб України»); вивченням впливу трудової міграції на формування ринку праці Сумської області та визначення шляхів забезпечення економіки області кваліфікованою робочою силою (робота виконується на замовлення Фонду держстрахування України на випадок безробіття); дослідженням життя і творчої спадщини Олександра Олеся з публікацією відповідної монографії (робота виконується на замовлення Білопільської районної державної адміністрації); науковим обґрунтуванням оптимізації схем централізованого теплопостачання міста Конотоп.

Стратегічним завданням в університеті є залучення до наукової роботи студентської молоді. В університеті широко практикується організація студентських наукових лабораторій і центрів, створено студентський науково-дослідний інститут, для реалізації потенціалу кожного обдарованого студента практикується система поглибленої підготовки за індивідуальним планом тощо.

За підсумками проведення II туру «Всеукраїнського конкурсу студентських робіт з природничих, технічних і гуманітарних наук» у 2007/08 н.р. СумДУ за кількістю студентів, що стали призерами, має перший показник серед усіх вищих навчальних закладів України. За підсумками конкурсу студенти СумДУ отримали 42 нагороди, з яких 8 дипломів першого, 15 - другого та 19 - третього ступенів (2007 рік - 38 нагород, 2006 рік-21 нагорода).

У 2008 році університет став організатором і співорганізатором 19 наукових конференцій, з яких 9 носили статус міжнародних. Серед конференцій слід відмітити XII Міжнародну конференцію «Герметичність, вібронадійність і екологічна безпека насосного і компресорного обладнання».

Одинадцять разів поспіль конференція проходила у м. Суми, а у 2008 році завдяки співпраці СумДУ із Свектокжинською політехнікою (м. Кельц, Польща) конференцію було проведено на території Польщі.

Науково-дослідна діяльність у Волинському національному університеті імені Лесі Українки здійснювалася у таких напрямках: фундаментальні дослідження, науково-технічне забезпечення потреб виробництва й економіки (прикладні дослідження) та наукове забезпечення ефективності навчально-освітнього процесу за такими пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки України: фундаментальні дослідження з найважливіших проблем природничих, суспільних та гуманітарних наук; нові речовини і матеріали; збереження навколишнього середовища та сталий розвиток.

Виконанням науково-дослідних розробок у Волинському національному університеті імені Лесі Українки займаються 36 докторів наук та понад 400 кандидатів наук, докторанти, аспіранти, студенти.

Протягом 2008 року вчені виконували 172 кафедральних тем, результати яких знайшли своє відображення у наукових роботах аспірантів та курсових, магістерських і дипломних роботах студентів. На факультетах та в інститутах успішно функціонують 14 науково-дослідних та 28 навчально-наукових лабораторій. Науковці університету працюють над науковими розробками за п'ятнадцятьма темами, які фінансуються з державного бюджету. Окрім держбюджетних в університеті виконувалися три міжнародні науково-дослідні розробки; зокрема міжнародний українсько-словацький проект „Нові аналітичні форми для визначення деяких органічних та неорганічних речовин у фармацевтичних препаратах" (керівник - кандидат хімічних наук, доцент Кормош Ж.О.); міжнародний українсько-литовський проект „Природа дефектів радіаційного походження і їх вплив на електричні, оптичні і фотоелектричні властивості бінарних халькогенідних напівпровідників групи $A^{II}B^{VI}$ " (керівник - доктор фізико-математичних наук, професор Давидюк Г.Є.), а також наукова розробка на виконання

загальнодержавних організаційно-аналітичних та науково-методологічних заходів Цільового плану Україна-НАТО „Програма підготовки навчально-методичного забезпечення студентів спеціальності "Міжнародні відносини" та вчителів загальноосвітніх навчальних закладів щодо вивчення питань діяльності НАТО" (керівник - кандидат географічних наук, доцент Федонюк С.В.).

У 2008 році виконувалися проекти 25 конкурсу Державного фонду фундаментальних досліджень: «Екстремальні задачі теорії наближення» (керівник - кандидат фізико-математичних наук, доцент Харкевич Ю.І.); «Мікроскопічна теорія надпровідності та надплинності» (керівник - доктор фізико-математичних наук, професор Свідзинський А.В.) та «Дослідження нелінійної динаміки м'язового скорочення за умов впливу біологічно активних речовин» (керівник - доктор біологічних наук, професор Коцан І.Я.).

Волинський національний університет імені Лесі Українки уклав договір про спільну співпрацю на 2007-2009 роки з Луцькою міською радою на виконання двох госпдоговірних тем: Органи державної влади та самоврядування на Волині: від часів Магдебургського права до сьогодення (керівник - доктор політичних наук, професор Бортніков В.І.); Волинь в долях видатних діячів культури краю (керівник - кандидат історичних наук, професор Бондаренко Г.В.).

З 2008 року розпочалось виконання науково-дослідної розробки „Ставлення населення України до медицини та медиків" (керівник - кандидат філософських наук, доцент Ліщук-Торчинська Т.П.).

За звітний період на базі університету було проведено 17 міжнародних і 12 всеукраїнських конференцій, науково-методичні семінарів, „круглих столів» тощо; на усіх факультетах та інститутах університету відбулися звітні наукові конференції професорсько-викладацького складу і студентів "Дні науки ВНУ - 2008".

Актуальні дослідження з науки і техніки виконані в Національному технічному університеті «ХПІ». Ці дослідження, як показала остання зустріч в університеті з представниками МАГАТЕ, є відомими у всьому світі. Перш за все це стосується високих технологій, нанотехнологій, проблем енергетики і машинобудування, хімії і хімічних технологій та інформаційних технологій тощо.

Великий обсяг робіт проводиться за договором про наукове співробітництво в рамках наукового парку з Національним технічним університетом України „Київський політехнічний інститут”. Це співробітництво - в галузі нових високих технологій, нанотехнологій, в тому числі і за напрямом спеціальної техніки. Проводяться роботи зі створення спільно з Київською політехнікою науково-технологічного центру.

Наукові дослідження в університеті виконують близько 1500 докторів і кандидатів наук. Виконується 74 фундаментальних та 25 прикладних бюджетних НДР. Загальний обсяг їх фінансування склав 11 млн. 930 тис. грн., над виконанням тем працює понад 600 штатних наукових співробітників.

Щорічно в університеті виконується 250-300 НДР на замовлення підприємств, організацій та закордонних фірм. В 2008 році НТУ „ХПІ” продовжував розвивати і нарощувати успіхи попередніх років у науково-технічному співробітництві з підприємствами, науковими організаціями, фірмами і компаніями провідних галузей вітчизняного виробництва. Особлива увага приділялась просуванню на ринок наукових розробок, зміцненню взаємовигідних партнерських стосунків у науковій і виробничій сферах з зарубіжними партнерами. У 2008 р. в НТУ „ХПІ” обсяг договорів складає 6 млн. грн. Більшість з них стали практичним продовженням наукових досліджень, створення новітніх технологій та конкурентноспроможних розробок, які зроблені при виконанні бюджетних науково-дослідних робіт за основними науковими напрямками. Тематика госпдоговірних робіт є визначальною для розвитку провідних галузей народного господарства.

Більш ніж 6000 студентів університету в тій чи іншій формі приймають участь у наукових дослідженнях. Вони працюють за сумісництвом при виконанні бюджетних і госпдоговірних НДР, виконують наукові дослідження в рамках навчальних програм.

Значним здобутком університету в 2007-2008 навчальному році є активізація участі студентів у різного гатунку конкурсах студентських наукових робіт. За підсумками 2007/2008 навчального року студенти НТУ «ХП» отримали 27 призових місць у II-му турі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з природничих, технічних та гуманітарних наук.

В Харківському обласному конкурсі студентських наукових робіт з 18 призових місць студенти університету вибороли 4.

В обласному конкурсі «Найкращий молодий науковець Харківщини», який проводиться за ініціативою та підтримки облдержадміністрації, молоді вчені отримали в цьому році 1 грант на 10 000 грн. та 17 грантів на придбання персональних комп'ютерів для виконання своїх наукових досліджень

Підготовка науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації складає одну з першочергових задач діяльності НТУ «ХП». В університеті створені належні умови для ефективної роботи аспірантури та докторантури та плідної діяльності спеціалізованих вчених рад по захисту докторських та кандидатських дисертацій. Активно працюють 15 спеціалізованих вчених рад: 14 - по захисту докторських за 31 науковою спеціальністю та 1 - по захисту кандидатських дисертацій за 2 спеціальностями.

В аспірантурі і докторантурі університету підготовка ведеться за 70 спеціальностями. В денній аспірантурі навчається 276 осіб; в заочній аспірантурі – 135 осіб; в докторантурі – 21 осіб; іноземних аспірантів – 12 осіб.

За рік захищено 58 кандидатських дисертацій та 10 докторських. Докторські дисертації захистили викладачі та науковці кафедр нарисної геометрії, системного аналізу та

управління, систем інформації, геліоенергетики, фізики металів та напівпровідників, промислової та біомедичної електроніки, кераміки, інтегрованих технологій, процесів і апаратів, технічної електрохімії, що демонструє їхні передові позиції у сучасній науці.

Пропаганда наукових досягнень та поширення їх до практики виробництва в університеті займає важливе місце. В 2007-2008 навчальному році НТУ «ХП» приймав участь в 16 виставках-ярмарках, на яких було представлено біля 300 експонатів. Більшість з них відмічені дипломами, медалями та іншими відзнаками. Так, на загальнодержавному форумі „Барвіста Україна” за впроваджені наукові розробки НТУ «ХП» отримав статус „Виробник кращих вітчизняних товарів”. В щорічних виставках „Сучасна освіта України” за останні роки університет неодноразово нагороджувався золотими медалями.

Велику увагу науковці університету приділяють публікації наукових робіт. За останній рік видано 40 вісників університету, журналів та наукових збірок. Загальна кількість публікацій складає 3406, в їх числі 24 монографії, 15 підручників, 97 навчальних посібників. Видано 3100 наукових статей, з них 354 в закордонних виданнях.

В НТУ «ХП» за рік проведено 28 наукових конференцій, конгресів, симпозіумів, в яких приймали участь науковці України та 17 країн близького та далекого зарубіжжя.

Академік Кузнєцов Ю.М. керував фундаментальною держбюджетною темою «Створення вузлів і механізмів для надшвидкісної і прецизійної обробки на верстатах нового покоління з паралельною кінематикою» (річний обсяг 100 тис. грн.). Тема співпадає з основною світовою тенденцією розвитку машинобудування і, зокрема, верстатобудування, та виконується на рівні світових досягнень. Розроблена теорія створення цільових механізмів і шпиндельних вузлів дозволить вести обробку різанням на високих частотах обертання для токарних верстатів на частотах 10-20 тис.хв⁻¹, тобто в 4-5 разів вище, для фрезерних верстатів на частотах 30-150 тис.хв⁻¹ замість 5-10хв⁻¹, тобто в 6-15 разів вище. Створення

прецизійних інструментальних затискних патронів з радіальним биттям до 3 мкм дозволить їх використовувати при надшвидкісній обробці. Результати доцільно застосувати на діючих підприємствах верстатобудівної, авіабудівної і приладобудівній промисловостях України і країн СНД.

Підготував до захисту 2 кандидатські дисертації, видав 1 монографію-довідник «Дипломне проектування з інтелектуальної власності» (364 с.), 1 навчальний посібник з грифом МОН України під редакцією Ю.М.Кузнецова «Інтелектуальна власність». Отримав 3 патенти на винаходи і корисні моделі, в тому числі всі 3 із студентами.

Вчені Національного університету харчових технологій у звітному році досягли таких результатів.

В рамках державної програми «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці» на 2006-2010 роки виконується договір «Система електронних навчально-методичних ресурсів навчальної дисципліни»(СЕНД) (науковий керівник доц. Самсонов В.В.). Головною метою проекту є створення та впровадження системи електронних навчально-методичних ресурсів окремих навчальних дисциплін (підручників, посібників, курсів лекцій, практикумів, тлумачних словарів, тестів, методичних вказівок та інше) у навчальний процес денної та заочної форми навчання НУХТ та його відокремлених структурних підрозділів для поліпшення якості освіти.

СЕНД у складі системи дистанційної підготовки навчання забезпечує скорочення відряджень викладачів по заочним факультетам НУХТ, зменшує час знаходження студентів на навчальних площах НУХТ, що позитивно вплине на заняттях студентів денної форми навчання, підвищує якість навчального процесу та засвоєння студентами знань за рахунок сучасних засобів навчання, зняття обмежень на спілкування студентів з викладачами, отримання різноманітних навчальних матеріалів і консультацій. Цей проект відрізняється від існуючих електронних засобів навчання своєю комплексністю з точки зору змісту та обсягів навчального матеріалу,

користувачів СЕНД, використання, його як для індивідуального використання, а також в умовах групового використання в системі дистанційного навчання, включенням до його складу різноманітних електронних тренажерів, мультимедійних засобів, засобів тестування та само тестування, а також інших сучасних засобів телекомунікаційних та інформаційних технологій, які суттєво підвищують ефективність самонавчання та самоконтролю знань студентів. Договір закінчується 31.12.2008р.

В 2007-2008р.р. в рамках програми спільних дій в галузі науково-технологічного співробітництва «Дніпро» між Україною і Францією виконується договір «Вплив імпульсних електротехнічних полів та омічного нагріву на фізико-хімічні властивості та склад екстрактів із овочів та фруктів» (науковий керівник проф. Купчик М.П.). Метою спільної українсько-французької співпраці є розроблення методів екстрагування (із застосуванням імпульсних електричних полів та омічного нагріву), що будуть застосовані для екстрагування корисних компонентів із овочів та фруктів. У відповідності з поставленою метою буде: проведено дослідження процесів електроомічної обробки рослинної сировини з високим вмістом води; визначено вплив попередньої електроомічної обробки на процес екстрагування цільових компонентів та склад екстрактів із рослинної сировини.

Запропоновані в рамках даної співпраці технологічні процеси з імпульсними електричними полями та омічним нагрівом є взаємодоповнюючими і їх комбінування повинно дозволити отримати ефект: видалити більше соку, покращити якісні характеристики продукту та зберегти біологічно-активні речовини. Договір закінчується 31.12.2008р.

На замовлення Міністерства освіти і науки України в Національному університеті харчових технологій виконуються наступні проекти:

«Розробка наукових основ інтенсифікації технологій мікробного синтезу практично цінних вторинних метаболітів та регуляції їхніх фізико-хімічних властивостей» (науковий

керівник проф. Пирог Т.П.). Метою проекту є створення нової концепції інтенсифікації синтезу практично цінних мікробних метаболітів та регуляції їхніх фізико-хімічних властивостей і розробка підходів до створення принципово нових технологій мікробного синтезу вторинних метаболітів. Забезпечення максимально повної трансформації вуглецевих субстратів у практично важливі сполуки на основі дослідження особливостей енергетичного та конструктивного метаболізму продуцентів та визначення механізмів регуляції синтезу високомолекулярних вторинних метаболітів сталого складу на основі моно- і змішаних субстратів. За результатами досліджень визначено шляхи енергетичного та конструктивного метаболізму у продуцентів поверхнево-активних речовин та екзополісахаридів, виявлено потенційних енергетично надлишкових та енергетично дефіцитних субстратів. Передбачається, що виявлення сайтів метаболічного лімітування і визначення підходів до їхнього усунення дасть змогу встановити умови культивування продуцентів, в яких синтезуються метаболіти з необхідними фізико-хімічними властивостями, а також реалізувати процеси біосинтезу на дешевих середовищах мінімального складу.

«Дослідження електрофізичних та магнітних властивостей сучасних твердотільних наноструктур» (науковий керівник проф. Король А.М.). Досягнення сучасної нанотехнології зробили можливими отримання твердотільних наноструктур з наперед заданими електрофізичними та магнітними властивостями. Значною мірою це стосується тунельно-резонансних напівпровідникових та магнітних нанооб'єктів, особливості функціонування яких потенційно здатні забезпечити створення приладів рекордно малих розмірів, які до того ж можуть працювати в гіга- і навіть терагерцовому діапазоні частот. Однак практична реалізація цього потенціалу є можливою лише за умови глибокого і всебічного вивчення фундаментальних фізичних процесів, що лежать в основі функціонування зазначених вище приладів. Даний проект є кроком для розв'язання цієї проблеми. У зв'язку

з цим метою проекту є дослідження фізичних властивостей таких актуальних в сучасній фізиці наноструктур, як напівпродівников тунельно-резонансні структури і магнітні наночастинки, що є важливим для створення високочастотних приладів наноелектроніки нового покоління.

«Розробка екологічно безпечного комплексного мікробного препарату для очищення довкілля від нафти і нафтопродуктів» (науковий керівник проф. Пирог Т.П.) Розроблення комплексного мікробного препарату до складу якого входять: живі клітини нафтоокислювальних бактерій та продуктів їх життєдіяльності з поверхнево-активними та емульгувальними властивостями. Даний препарат здатний ефективно видаляти нафту та нафтопродукти з забруднених водних ресурсів та ґрунтів: поблизу автозаправочних станцій внаслідок виливу їх зі сховищ; з цистерн при транспортуванні автотранспортом; забруднення берегових зон при виникненні техногенних катастроф різного ступеню складності; при забрудненні ґрунту внаслідок пошкоджень транспортуючих трубопроводів.

Комплексний мікробний препарат легко розкладається ґрунтовою, водною мікрофлорою та мікрофлорою повітря, тобто є екологічно безпечним.

До складу нового комплексного мікробного препарату передбачається введення живих клітин нафто окислювальних бактерій роду *Rhodococcus* та синтезованих ними поверхнево-активних речовин (ПАР), що забезпечує одержання продукту, ефективнішого і нетоксичного порівняно з відомими синтетичними аналогами. Розробка технології одержання комплексного мікробного препарату передбачає використання значно дешевших середовищ для культивування та виключає використання факторів росту і попередників синтезу ПАР.

Використання препарату передбачається у вигляді культуральної рідини, що містить клітини нафтоокислювальних мікроорганізмів, яким притаманний високий ступінь асиміляції нафти і метаболіти з емульгувальними та поверхнево-активними властивостями, які

прискорюють деградацію нафти. Це дає змогу повністю виключити використання додаткового обладнання для стадій виділення та очищення технологічного процесу, що значно знижує вартість готового продукту. В результаті роботи визначено ступінь біодеградабельності та екологічної безпечності комплексного мікробного препарату. Розроблено методику очистки ґрунту і води від нафтових забруднень з використанням комплексного мікробного препарату, тимчасовий технологічний регламент на виробництво комплексного мікробного препарату та отримано Акт випробування технології в дослідно-промислових умовах.

«Розроблення технології глибокої екстракції речовин підвищеної біологічної цінності на основі вакуумних технологій для харчової промисловості» (науковий керівник проф. Соколенко А.І.) Розроблена технологія передекстрактивної обробки ягідної сировини з визначенням термодинамічних і механічних параметрів обробки в умовах використання технологій різних змін тисків. Встановлена рецептура інгредієнтів середовищ. Розроблено технологію розділення фракцій обробленої продукції з оцінкою сфер їх подальшого використання. Договір закінчується 25.12.2008р.

«Дослідження та розроблення енерго- та ресурсозберігаючої технології виробництва паливного етанолу з поновлювальної рослинної сировини» (науковий керівник проф. Шиян П.Л.). Мета роботи - на основі комплексних та експериментальних досліджень процесів адсорбційного зневоднення етилового спирту науково обґрунтувати та розробити енергозберігаючі технології зневоднення спиртових розчинів з використанням цеолітів, як адсорбентів для оптимізації технологічних процесів. На основі комплексного теоретичного та експериментального дослідження обґрунтовано наукові основи технології адсорбційного зневоднення. Досліджена та розроблена технологія зневоднення водно-спиртових розчинів природними і синтетичними цеолітами. Договір закінчується 25.12.2008р.

У 2008 р. Національний університет водного господарства та природокористування ефективно забезпечував підготовку широкого спектру висококваліфікованих фахівців в системі ступеневої освіти для потреб держави і регіону. Результати роботи університету високо оцінені Державним управлінням справами Президента України на Всеукраїнському конкурсі-виставці "Кращий вітчизняний товар 2008 року". Університет став переможцем у двох номінаціях – „Інноваційні розробки ” та „Наука”, представивши три наукові розробки. Це роботи „Технологія локалізації феро-, діа- і парамагнітних дисперсних частинок текучих середовищ під багатofакторним впливом” (керівник доктор технічних наук, професор М.М.Гіроль), „Багатоярусні агро меліоративні енергозберігаючі засоби без відвального обробітку та розпушення ґрунтів” (керівник – доктор технічних наук, професор С.В.Кравець”) та „Кліматологічно-оптимальна стратегія створення та управління водогосподарсько-меліоративними комплексами як складними природно-техногенними системами ” (керівник – доктор технічних наук, професор А.М.Рокочинський). Усі три роботи нагороджені золотими медалями та дипломами конкурсу „Кращий вітчизняний товар 2008 року”, а університет отримав статус „Виробник кращих вітчизняних товарів 2008 року” та Золотий символ конкурсу. У 2008 навчальному році університет став переможцем Міжнародної спеціалізованої виставки „Освіта та кар’єра – 2007”, присвяченій Міжнародному дню студента та Міжнародної спеціалізованої виставки „Освіта та кар’єра – 2008“. Взяв участь у Четвертій виставці закордонних навчальних закладів „Education Abroad – 2008”, де здобув беззаперечну перемогу у номінаціях: „Видання підручників та посібників нового покоління”, „Досягнення у працевлаштуванні випускників НУВГП” та „Інноваційний розвиток освіти та сучасні педагогічні технології”. На одинадцятій міжнародній виставці навчальних закладів „Сучасна освіта в Україні – 2008“ університет нагороджений срібною медаллю у номінації „Інноватика у вищій освіті”, дипломом за високі творчі досягнення в удосконаленні змісту

навчально-виховного процесу та здобув почесне звання „Лідер сучасної освіти” за багаторічну інноваційну педагогічну діяльність по модернізації освіти України.

За вагомий внесок в розвиток національної освіти України ректору університету Гурину В.А. присвоєно почесне звання “Заслужений діяч науки і техніки України”.

Працівники університету нагороджені нагрудними знаками МОН України:

”Петро Могила“ професори: Бабич Є. М., Дворкін Л. Й., Лутаєв В. В., Гончаров С. М., Науменко І. І. директор АТТ Герзель В. М.;

”За наукові досягнення“ професори Кравець С. В., Маланчук З. Р.;

”Василь Сухомлинський“ - директор Технічного коледжу Яцков М. В.;

”А.С.Макаренко“ – декан ФБА Масюк Г. Х., в.о. директора ТТтаД Садовник Г. Г., зав. кафедри хімії Яцков М. В., викладач АТТ Демуш Я. І.

Одинадцять працівників університету нагороджені нагрудним знаком ”Відмінник освіти України“, сімнадцять – Почесною грамотою МОН України.

Декани ФЕіП Левицька С. О. та ФВГ Турченко В. О., директор Прилуцького НКЦ Вечер В. В., доцент Косюр Г. М. нагороджені нагрудними знаками ”Почесний працівник Держводгоспу України“. Чотири працівники університету нагороджені Почесними грамотами Держводгосу України.

Тридцять шість працівників відзначені грамотами та подяками органів місцевого самоврядування.

В 2007-2008 навчальному році в аспірантуру університету було зараховано 40 осіб, 5 викладачів університету зараховано в аспірантуру інших ВНЗ цільовим призначенням для університету. В докторантуру нашого університету зараховано 3-х науково-педагогічних працівників університету.

У даний період в аспірантурі і докторантурі університету за 20 спеціальностями навчається 7 докторантів та 115

аспірантів, 11 співробітників університету навчаються в інших ВНЗ за цільовим призначенням для університету, 45 співробітників прикріплені до кафедр здобувачами для роботи над дисертаціями.

Університет має постійно діючу аспірантура за 17 спеціальностями. Щорічно МОН України дає дозвіл на разовий прийом до аспірантури за 3 спеціальностями.

В 2007-2008 навчальному році захистив докторську дисертацію і отримав диплом доктора технічних наук професор кафедри електротехніки та автоматики Кованько Володимир Володимирович.

Всього за цей навчальний рік 17 викладачів та аспірантів університету захистили кандидатські дисертації, з них п'ять чоловік захистили дисертації достроково.

В університеті здійснюється підготовка бакалаврів за 15 напрямками підготовки, спеціалістів - за 27 спеціальностями та магістрів - за 23 спеціальностями.

Загальний ліцензований обсяг на підготовку бакалаврів, спеціалістів та магістрів становить 4740 осіб на денну форму навчання та 4365 осіб на заочну.

Чітко дотримується ліцензійний обсяг прийому на навчання. У 2008 році ліцензований обсяг прийому студентів на перший курс за денною формою навчання становив 2210 абітурієнтів, при цьому план прийому студентів за державним замовленням становив 934 особи.

Ліцензований обсяг прийому студентів на перший курс за заочною формою навчання становив 2035 абітурієнтів, при цьому план прийому студентів за державним замовленням становив 170 осіб.

Прийом студентів за Державним замовленням виконано в повному обсязі. Вперше прийнято на 1-й курс студентів за новою спеціальністю "Обладнання лісового комплексу".

У 2007-2008 навчальному році університет здійснив випуск 4523 фахівців, у тому числі: бакалаврів – 2381 чол.; спеціалістів – 1646 чол.; магістрів – 496 чол. Всім

випускникам видано дипломи державного зразка. Державний план підготовки фахівців виконано.

Процедуру акредитації пройшли такі спеціальності: "Облік і аудит", "Менеджмент організацій", "Автоматизоване управління технологічними процесами", "Гідроенергетика", "Архітектура будівель і споруд".

Ліцензовані нові спеціальності: "Економіка довкілля і природних ресурсів" - 60 чол., "Державна служба" - 30 чол.

Проведена вся підготовча робота щодо ліцензування нової спеціальності "Охорона праці".

Для ефективного здійснення навчального процесу проведено корегування програми "Підручник" на 2008-2010 роки, підготовлено План видань навчальної літератури на 2008 рік та Плани видання навчально-методичної літератури на I та II півріччя 2007-2008 навчального року. За 2007-2008 навчальний рік видано 5 підручників, у т.ч. 5 з грифом МОН України, 46 навчальних посібників, у т.ч. 14 з грифом МОН України, 56 інтерактивних комплексів. Вченою радою університету рекомендовано для отримання грифу МОН України ще 3 підручники та 6 навчальних посібників.

Вченими університету підготовлено та проведено VIII Всеукраїнську науково-методичну конференції „Кредитно-модульна система підготовки фахівців для ринкової економіки: стан, проблеми та перспективи“. Навчальні підрозділи університету продемонстрували свої досягнення на відкритому огляді-конкурсі „Навчально-методичне забезпечення та новітні технології навчання структурних підрозділів університету для кредитно-модульної системи”.

За звітний період фінансування наукових робіт за госпдоговірною тематикою склало 1 млн. 471 тис. грн., а за держбюджетною 529 тис. грн., що разом складає 2 млн. грн. Особливих результатів за 2007-2008 навчальний рік набуто при виконанні держбюджетних тем на замовлення МОН України.

Так, за кошти загального фонду державного бюджету на замовлення МОН України виконувалось 13 тем, понад 200

прикладних розробок та послуг на замовлення підприємств та установ різних галузей.

Важливою для університету є наукова співпраця з Держводгоспом України. На замовлення Держводгоспу виконувалось шість науково-дослідних робіт на загальну суму 146,8 тис. грн. У 2008 році виконується лише 3 наукові розробки на замовлення Держводгоспу України.

Серед позитивних результатів минулого навчального року слід відмітити отримання 42 патентів на винаходи і корисні моделі, видання 10 монографій, публікацію більше 1000 наукових статей в тому числі 11 в зарубіжних виданнях.

Зросла участь у міжнародних виставках, семінарах, конференціях. Університетом проведено понад 30 різноманітних семінарів, конференцій і нарад, з них 7, що зареєстровані у МОН України. Найбільш вагомими були такі:

Друга Міжнародна науково-технічна конференція “Актуальні проблеми водного господарства та природокористування, присвячена 85-річчю НУВГП; Восьма Всеукраїнська науково-методична конференція “Кредитно-модульна система підготовки фахівців для ринкової економіки: стан, проблеми та перспективи” ; Науково-методичний семінар “Організаційно-економічні механізми екологічного менеджменту у водному господарстві”; Шоста науково-технічна конференція “Ресурсоекономні матеріали, конструкції, будівлі та споруди”; Міжнародний науково-практичний семінар „Втрати води в системах водо- та теплопостачання населених пунктів. Шляхи та методи боротьби з втратами води на сучасному етапі”; Міжнародна наукова конференція “Прийняття рішень в умовах невизначеності”.

ВІДДІЛЕННЯ ВІЙСЬКОВИХ НАУК
(академік-секретар С.І.Мірошніченко)

№	Зміст	Дата	Відповідальний
1	Обговорено наукові напрямки по тематиці секції	I кв. II кв. III кв. IV кв.	Шакун В.І. Мірошніченко С.І. Креденцер Б.П. Жук С.Я.
2	Схвалення тем дисертаційних робіт, заслуховування дисертантів	I- IV кв.	Члени вчених рад
3	Схвалення тем підручників та навчальних посібників	I кв. III кв.	Креденцер Б.П. Жук С.Я.
4	Обговорення напрямків конверсійних досліджень. Семінар «Автоматизоване розпізнання»	I кв. II кв. III кв.	Мірошніченко С.І. Жук С.Я. Кириченко І.О.
5	Обговорення кандидатур учених, висунутих на премії АН ВОУ	IV кв.	Креденцер Б.П.
6	Обговорення кандидатур, що обираються академіками АН ВОУ	IV кв.	Креденцер Б.П.
7	Підготовка матеріалів до річних зборів АН ВОУ	IV кв.	Мірошніченко С.І. Зубок М.І.

Відділення домоглося таких результатів: підготовлено до видання монографії (Більчук В.М., Жук С.Я.); патентів та авторських свідоцтв – 4; видання підручників та навчальних посібників – 4; опубліковані наукові статті – 40; підготовлено кандидатів наук – 10; участь у міжнародних конференціях – 12; участь у міжнародних виставках – 4; як конверсійний напрямок впроваджено в заклади Міністерства охорони здоров'я України понад 60 рентгенівських систем; такі ж системи відвантажено:

США – 12, Росія – 8, Молдова – 5, Центральна Європа – 3; почалась робота семінару «Автоматизоване розпізнання».

За звітний період у складі авторського колективу **акад. Зубок М.І.** взяв участь у розробці матеріалів Державного стандарту освіти за спеціальністю «Управління фінансово-економічною безпекою»; видав монографію «Банківські ризики», чотири навчальних посібники, два з них у співавторстві, 8 наукових та науково-методичних статей; брав участь у трьох конференціях (одній вузівській, одній всеукраїнській та одній міжнародній). Є дійсним членом Академії педагогічних і соціальних наук Російської Федерації.

Організація науково-дослідної діяльності в Львівському державному університеті внутрішніх справ здійснюється з урахуванням вимог законів України «Про вищу освіту» та «Про науково-технічну діяльність», наказів МВС України № 263 від 15 березня 2006 р. «Про реформування галузевої системи освіти та забезпечення ступеневої підготовки фахівців для органів внутрішніх справ», № 154 від 15 травня 2007 р. «Про організацію наукової діяльності в системі МВС України», № 1322 від 4 листопада 2005 р. «Про новітні форми і методи роботи органів і підрозділів внутрішніх справ, створення бази даних („Банк ідей")», № 755 від 05 липня 2004 р. «Про затвердження пріоритетних напрямів наукових та дисертаційних досліджень, які потребують першочергового розроблення і впровадження в практичну діяльність органів внутрішніх справ на період 2004-2009 років» тощо.

Науково-дослідна діяльність університету пов'язана з дослідженням «Проблем наукового забезпечення професійної діяльності органів внутрішніх справ в умовах розбудови правової держави та громадянського суспільства в Україні». Науково-педагогічні працівники університету виконують наукові дослідження за напрямами, які одержали державну реєстрацію. Теми, які виконуються кафедрами, що фінансуються з державного бюджету, безпосередньо стосуються практичної діяльності ОВС.

З метою забезпечення обміну науковими досягненнями та особистого спілкування між вченими вищих навчальних закладів і науково-дослідних установ у ЛьвДУВС було організовано і проведено 25 наукових та науково-практичних заходів: 1 міжнародна конференція, 1 міжнародний симпозіум, 5 звітних наукових конференцій, 2 студентсько-курсантські наукові конференції, 8 круглих столів, 3 науково-практичні семінари, 5 науково-практичних конференцій.

У наукових конференціях, семінарах та круглих столах брали участь науково-педагогічні працівники, курсанти: і студенти ЛьвДУВС, інших вищих навчальних закладів, представники практичних підрозділів органів внутрішніх справ, органів місцевого самоврядування тощо. Науковці ЛьвДУВС також беруть участь у науково-практичних заходах інших вищих навчальних закладів як в Україні, так і за її межами.

Практичною складовою науково-дослідної роботи є теми на замовлення від практичних підрозділів. Так, 1 вересня 2007 року укладено договір про наукове співробітництво з Головним управлінням МВС України у Львівській області. На реалізацію домовленостей складено та виконується програма стильних заходів на період до кінця 2008 року. Формами реалізації наукових досліджень є підготовка та видання 3 монографій, 2 навчальних посібників 2 науково-практичних рекомендацій і дослідний зразок.

Активізації науково-дослідної роботи в університеті сприяє щорічне проведення конкурсів Драца кафедра Львівського державного університету внутрішніх справ", „Кращий науковець Львівського державного університету внутрішніх справ", „Кращий курсант (студент)-науковець Львівського університету", міжвузівського конкурсу на „Кращу курсантську (студентську) наукову роботу", підсумки яких підводяться щороку у травні місяці до Дня науки. За результатами конкурсів переможці заохочуються грошовими преміями, дипломами, грамотами та подяками. Так, зокрема, учасники Всеукраїнської курсантсько-студентської конференції, яка відбулася в ЛьвДУВС у листопаді 2007 року

були відзначені керівництвом університету грамотами та подяками, переможець у конкурсі „Кращий курсант (студент) - науковець Львівського університету" у травні 2008 року - грошовою премією.

Наукові дослідження в університеті виконуються науковими та науково-педагогічними працівниками структурних підрозділів (факультетів, кафедр, відділів), а також докторантами, ад'юнктами, аспірантами, здобувачами, курсантами і студентами. Для підвищення якісного наукового потенціалу ЛьвДУВС здійснюється підготовка та захист дисертаційних досліджень. Станом на листопад 2008 року працівниками університету захищено 19 дисертаційних робіт: з них 2 докторські і 17 кандидатських.

Загалом, результати науково-дослідної роботи за звітний період виглядають так: монографії – 11; підручники – 4; науково-практичні заходи – 25; збірники наукових статей матеріалів конференцій – 7; навчальні посібники – 20; навчально-методичні посібники, курси лекцій та ін. – 25; науково-практичні посібники – 3; акти впровадження досліджень в навчальний процес і практичну діяльність – 70; захист дисертацій – 19; апробації результатів досліджень – 55; довідники – 4; науково-практичні коментарі законодавства України – 5.

Важливим напрямом науково-дослідної роботи в університеті є організація науково-дослідної роботи курсантів та студентів, яка концентрується на базі Наукового товариства курсантів та студентів ЛьвДУВС та наукових гуртків, що діють при кафедрах університету.

У своїй роботі НТКС керується прийнятим на Загальних зборах НТКС Статутом та Положенням про наукову діяльність НТКС, затвердженим ректором університету.

Щорічно в університеті проводиться Всеукраїнська курсантсько-студентська наукова конференція, міжвузівський конкурс на кращу курсантську (студентську) наукову роботу, конкурс на здобуття «Кращий курсант (студент) - науковець Львівського державного університету внутрішніх справ».

Діяльність НТКС є досить ефективною. Станом на 15.11.2008 р. у ЛьвДУВС функціонує 22 наукових гуртка курсантів і студентів. Кафедри фізичної підготовки і тактико-спеціальної підготовки проводять секційну роботу.

Протягом звітнього періоду члени НТКС та члени наукових гуртків взяли участь як у кафедральних, так й у загальноуніверситетських науково-практичних заходах Львівського державного університету внутрішніх справ, а саме: щорічній Всеукраїнській курсантсько-студентській науковій конференції «Механізм правового регулювання правоохоронної та правозахисної діяльності в умовах формування громадянського суспільства (Осіньні юридичні читання)», яка проходила у нашому навчальному закладі 7 листопада 2008 року; міжнародній науково-практичній конференції «Психологічні аспекти національної безпеки»; всеукраїнській науково-практичній конференції «Досудове слідство: шляхи вдосконалення кримінально-процесуального законодавства» та ще у більш як 10-ти науково-практичних заходах.

Університет сприяє участі членів НТКС та членів наукових гуртків у науково-практичних заходах поза межами університету та міста Львова, а саме: за звітний період студенти та курсанти ЛьвДУВС особисто взяли участь у 6-ти науково-практичних заходах у містах Луганськ, Одеса, Харків, Івано-Франківськ тощо.

Здобутки членів наукових гуртків кафедр університету відображаються такими показниками: опубліковано у співавторстві наукових статей у фахових виданнях (у т. ч. подано до друку в редакційно-видавничий відділ) -18; підготовлено доповідей і виступів для участі у науково-практичних заходах усіх рівнів - 225 (за межами університету - 35; опубліковано - 65, відзначено грамотами і дипломами -13); підготовлено робіт на різноманітні конкурси - 24 (за межами університету - 8, з яких відзначено грамотами і дипломами - 5); підготовлено рефератів у рамках роботи гуртка - 140.

ДІЯЛЬНІСТЬ РАДИ МОЛОДИХ УЧЕНИХ

У звітному році по-справжньому запрацювала Рада молодих учених. Вперше в межах країни було проведено конкурс на кращу наукову працю студентів, аспірантів і кандидатів наук. Участь у конкурсі взяли учасники з 25 ВНЗ, особливо активно і досить вагомо із Запорізького національного університету. Представники цього вузу зайняли на конкурсі й ключові місця.

Серед ВНЗ, де злагоджено працюють спілки молодих учених, слід назвати Дніпропетровський аграрний університет, Донецький національний університет, Волинський національний університет імені Лесі Українки, Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького та ін. Так, в науково-дослідній роботі ДДАУ взяло участь в олімпіадах і наукових конференціях 462 студенти. 23 випускники стали переможцями конкурсів на кращу дипломну роботу серед студентів ВНЗ III-IV рівнів акредитації, 7 студентів одержали призові місця у конкурсі на кращого перспективного підприємця серед студентів ВНЗ III-IV рівнів акредитації, 35 нагороджені грамотами за кращі доповіді на Всеукраїнських науково-практичних конференціях. Щорічно молоді вчені та студенти беруть участь у міському конкурсі на кращу науково-практичну розробку "Інтелект – творчість - успіх". В 2008 році взяли участь 9 студентів, з яких 3 вибороли нагородні місця.

Більш ніж 6000 студентів університету в тій чи іншій формі брали участь у наукових дослідженнях. Вони працюють за сумісництвом при виконанні бюджетних і госпдоговірних НДР, виконують наукові дослідження в рамках навчальних програм.

Значним здобутком Харківського політехнічного університету в 2008 році є активізація участі студентів у різного гатунку конкурсах студентських наукових робіт. За підсумками 2007/2008 навчального року студенти НТУ

«ХП» отримали 27 призових місць у II-му турі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з природничих, технічних та гуманітарних наук. У Харківському обласному конкурсі студентських наукових робіт з 18 призових місць студенти університету вибороли 47.

В обласному конкурсі «Найкращий молодий науковець Харківщини» молоді вчені отримали в цьому році 1 грант на 10 000 грн. та 17 грантів на придбання персональних комп'ютерів для виконання своїх наукових досліджень

Проведено понад 30 студентських науково-практичних конференцій регіонального, Всеукраїнського та Міжнародного рівнів у всіх вищих навчальних закладах Запорізького регіону.

У травні 2008 р. в стінах Запорізького національного університету пройшла Міжнародна науково-практична конференція „Асоціювання студентської журналістики: через навчання до професійного розвитку", яка була проведена на кошти гранта, що отримала магістрантка факультету журналістики, голова наукового студентського товариства ЗНУ Катерина Сірінюк-Долгарьова.

Вперше у квітні 2008 року відбулася університетська науково-практична конференція студентів та молодих вчених „Молода наука" (ця конференція була організована студентами (НСТ ЗНУ) для студентів), яка зібрала студентів майже всіх факультетів, працювало 9 секцій, з доповідями виступило 98 студентів. Як результат плідної роботи конференції став збірник матеріалів.

З 20 листопада по 20 грудня 2007 року був оголошений конкурс студентських наукових робіт „Лихо ХХ століття: ГОЛОДОМОР", в якому взяли участь студенти факультетів: історичного, філологічного, журналістики, соціології та управління, юридичного, біологічного. 26 грудня відбулася підсумкова конференція внутрішньовузівського конкурсу студентських наукових робіт „Лихо ХХ століття: ГОЛОДОМОР", участь в якій взяли майже сто студентів. 21 грудня 2007 року на факультеті фізичного виховання відбувся круглий стіл на тему "Актуальні проблеми фізичної реабілітації

та шляхи їх вирішення". З доповідями виступили студенти факультетів фізичного виховання та біологічного, а також учні ліцею "Основа". 19 грудня 2007 року на факультеті соціальної педагогіки та психології відбувся Круглий стіл „Актуальні проблеми психології”.

З метою реалізації стратегії Болонського процесу і радикального реформування національної системи вищої освіти за безпосередньої участі академіків АН ВО України Юрія С.І., Гром'яка Р.Т., Андрейчина М.А, Дудара Т.Г. у вищих навчальних закладах м. Тернополя адаптовано навчальні програмні із спеціальностей. Впроваджено у навчальний процес при підготовці бакалаврів і магістрів у вузах м. Тернополя Європейську кредитну трансферну систему (ECTS), яка дозволить наблизити національну систему вищої освіти до європейської. Застосування кредитної системи замість традиційної залікової і екзаменаційної ефективніше і об'єктивніше забезпечуватиме оціночний облік багатовекторної освітньої і наукової діяльності студента.

СПІВРОБІТНИЦТВО З ЗАРУБІЖНИМИ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИМИ ЗАКЛАДАМИ

У рамках міжнародного проекту "Інтегровані системи захисту спеціальних культур (томати, огірки, яблуна, виноград)" задіяні Дніпропетровський державний аграрний університет (Україна), Університет штату Вірджинія (США), Молдавський національний інститут екології, Університет м. Руссе (Болгарія), науково-дослідні установи Росії та Білорусії. Розпочато роботу над проектом "Підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору України", в якому Дніпропетровський агроуніверситет співпрацює з сільськогосподарськими навчальними закладами та науковими установами Нідерландів, Німеччини. Також продовжена робота з науковими установами та академіями наук Великобританії, Іспанії, Франції, Польщі, Угорщини, Китаю.

В 2008 році активізація науково-дослідної роботи певною мірою відзначається виконанням спільних програм Дніпропетровського агроуніверситету та Академії наук вищої освіти України.

Реалізована заключна стадія проекту ТЕМПУС з напрямку міжнародної студентської мобільності з **виданням Всеукраїнського довідника „Можливості кредитно-модульної системи по забезпеченню міжнародної академічної мобільності українських студентів”**, де, зокрема, Запорізький національний університет виступає загальноукраїнським науковим координатором консорціуму з 12 українських ВНЗ; подано 3 заявки на участь у проектах ТЕМПУС у 2008-09 навчальному році, де партнерами з боку України виступатимуть: за проектом «Інновації у викладанні політичної науки» – Таврійський національний університет ім. В.Вернадського, Харківський національний університет ім. В.Н.Каразіна, Запорізький національний університет.

За проектом «Соціальні студентські служби в українських університетах» – Київський міжнародний університет, Запорізький національний університет, Одеський

державний економічний університет, Донбаська національна академія будівництва й архітектури, Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького;

за проектом «Засоби контролю якості інтернаціоналізації в університетському менеджменті» (QUATME) - Інститут міжнародних відносин Київського національного університету ім. Тараса Шевченка та Запорізький національний університет. Підписано Протокол про наміри співробітництва з Департаментом впровадження Програм ЮНЕСКО в галузі міжнародних зв'язків та розвитку новітніх технологій; в рамках Протоколу взято участь у програмі співробітництва між природними парками Італії та України (організовано практику 10 студентів історичного факультету ЗНУ в Італії). Укладено договір про співробітництво з соціальними мережами України і німецькою громадською організацією «Кіндерфордерверк» про співпрацю в рамках проекту «Кенгуру» з напрямку реабілітації дітей з особливостями;

Проведені переговори про співробітництво у числі інших українських університетів з Лісабонським університетом (Португалія) у напрямку створення спільної кафедри славістики та ін.

У поточному навчальному році вищі навчальні заклади регіону продовжували розвивати нові ефективні формати наукового співробітництва. Зокрема, у цьому році реалізовано два масштабні проекти від INTAS і НАТО, подано тільки від ЗНУ 7 заявок за різними напрямками Сьомої рамкової програми ЄС, частина яких вже пройшла конкурсний відбір Єврокомісії. Значною подією 2008 року не тільки регіонального, але й Всеукраїнського рівня, стало те, що кафедра прикладної математики і механіки Запорізького національного університету внаслідок наявності перспективних теоретичних напрацювань в галузі динаміки багатошарових конструкцій з п'єзоелектричними включеннями на базі циклу публікацій у відомих національних і закордонних журналах (тільки у 2008 році опубліковано з цього наукового напрямку 2 фундаментальні статті у міжнародних журналах і 1 стаття в

журналі „Доповіді Національної академії наук України“) обрана для участі у дослідницькому проєкті за підтримки Міжнародної програми дослідницьких грантів від Королівського наукового товариства Великої Британії. Передбачається проведення комплексу експериментальних досліджень на базі університету Глазго під спільним керівництвом професора кафедри машинобудування університету Глазго М.П. Картмелла, лауреата премії ім. Джеймса Ватта, та завідувача кафедри прикладної математики і механіки Запорізького національного університету академіка Грищака В.З. Така співпраця з відомою закордонною науковою школою надасть можливість не тільки інтенсифікувати науково-дослідну роботу в напрямку прикладної математики і механіки, але закладе певну основу для подальшого міжнародного співробітництва Українських вищих навчальних закладів із одним із провідних університетів Великої Британії.

Підписання договору про наукове співробітництво передбачає новий етап наукових відносин вищих навчальних закладів м. Запоріжжя з Університетом ім. Отто фон Геріке та Університетом Магдебург-Стендаль у рамках проєкту «**Місто науки**», що передбачає проведення спільних наукових інноваційних досліджень у галузі гуманітарних, природничих, точних наук з подальшим впровадженням їх результатів у промисловості й економіці країн.

В рамках співробітництва Запорізького національного університету та національного технічного університету з торговельно-промисловою палатою м. Магдебург і хімічною лабораторією м. Весслінг (Німеччина) планується створення на базі біологічного факультету Запорізького національного університету інституту експертизи харчових продуктів і питної води.

Розширюється коло іноземних партнерів по науковій роботі. У червні 2008 р. укладено угоду з **університетом м. Ман (Франція)** про впровадження програми подвійного диплому і наукове співробітництво за напрямками «прикладна математика», «біохімія та імунологія», «фізичне

матеріалознавство». Не залишався поза увагою і такий важливий аспект розвитку наукового співробітництва, як академічна мобільність. У 2008 10 фахівців зокрема ЗДУ традиційно брали участь у міжнародних конференціях за підтримки благодійного фонду «Марга і Курт Мелльгаард», фахівці факультету іноземної філології - у мовних стажуваннях в університеті Дуйсбург-Ессен (Німеччина), студенти факультету менеджменту проходили стажування в експортній академії Баден-Вюртемберг. Крім того, за програмою **ЮНЕСКО в галузі міжнародних зв'язків та розвитку новітніх технологій** організовано наукову практику студентів історичного факультету в Італії.

Важливим показником наукового потенціалу вищих навчальних закладів регіону, їх інтегрованості до світового дослідницького простору є **організація міжнародних конференцій**. У 2008 році у Запоріжжі відбулося понад 30 подібних заходів, зокрема конференція «Запорізькі правові читання», проведена юридичним факультетом ЗНУ, зібрала понад 200 учасників з 34 вищих навчальних закладів та наукових установ України й СНД, а також представників провідних правничих видань.

Активну участь у міжнародному науковому житті вищих навчальних закладів беруть і студенти. На кошти, отримані за грантом Уряду США, на факультеті журналістики ЗНУ відбулася Міжнародна **студентська науково-практична конференція «Студентські мас-медіа України: реалії та перспективи розвитку»**, що зібрала 150 учасників-представників 40 студентських видань з України та зарубіжжя.

Отримано понад 20 міжнародних грантів, таких, як: грант за проектом ТЕМПУС «Розвиток студентської академічної мобільності в Україні з використанням можливостей ECTS»; грант на стажування 5 спеціалістів в Експортній академії Баден-Вюртемберг (Німеччина); грант на стажування 3 спеціалістів в університеті Дуйсбург-Ессен (Німеччина); 7 індивідуальних грантів на участь у міжнародних конференціях для молодих вчених за підтримки благодійного

фонду «Марга і Курт Мелльгаард»; грант на підготовку лекційного курсу з проблем подолання безробіття за підтримки торговельно-промислової палати Землі Саксонія-Ангальт м. Магдебурга.

Проводиться співпраця з університетами інших держав: університет дю Ман (Франція) - програма подвійного диплому для спеціальностей «фізичне матеріалознавство», «прикладна математика», «біохімія»; Інститут Пьер Аттеле (Франція) - угода про відкриття спеціалізованих курсів французької мови для підготовки фахівців за спеціальністю «Техніка страхування і організація комерційного розвитку»; Лісабонський університет (Португалія) - угода про створення спільної кафедри славістики; університет Магдебург-Стендаль (Німеччина) - угода про співробітництво у галузях соціальної педагогіки і музичної терапії, участь у міжнародному проекті «Європейська магістратура: соціальне включення», створення на базі ЗНУ лікувальної лабораторії для дітей з особливими потребами; університет Отто фон Геріке (Німеччина) - угода про співробітництво у галузях інженерних наук, інформатики, математики; впровадження перспективних наукових розробок у виробництво; співробітництво в рамках проекту «Місто науки»; Іркутська державна сільськогосподарська академія (Росія) - угода про співробітництво у галузі наукового забезпечення стабілізації ресурсів мисливських тварин; Чуваський державний педагогічний університет ім. І.Яковлева (Росія) - угода про співробітництво у галузі соціальної педагогіки і психології та іншими.

Академіки брали участь у міжнародних науково-технічних програмах: програмі налагодження міжнародної співпраці між природними парками Італії і України за посередництвом Департаменту впровадження програм ЮНЕСКО в галузі міжнародних зв'язків та розвитку новітніх технологій (національні парки Giove Anxur і Campo Soriano, Італія); проект «Кенгуру» (громадська організація «Кіндерфордерверк-Магдебург, Німеччина); проект «Місто науки» (вищі навчальні заклади і підприємства Німеччини за

підтримки Торгівельно-промислової палати м. Магдебург), а також у **Сьомій рамковій програмі Європейського Союзу**, наприклад:

у межах напрямку «Харчування, сільське господарство та біотехнології» - проекти за темами «Використання масляних лектінів льону як маркера сталості», «Дикі види рослин як джерело цінних жирних кислот у насінні», «Розмноження генетичної мінливості крізь змушений мутагенезі *Lupinus annual*», «Експрес-метод тестування якості молочних продуктів» та ін.

Для підвищення ефективності наукової діяльності вищих навчальних закладів регіону у 2008 році були вжиті організаційні заходи, такі, як:

1. Створені навчально-наукові лабораторії: для поєднання навчання студентів з науковими дослідженнями археологічних досліджень, українознавчих студій, біохімії та фармакології спорту, науковесних технологій та наноматеріалів в ЗНУ, а також Регіональний навчально-науково-виробничий центр «Екологія» у складі навчально-науково-дослідних лабораторій біоіндексації та біоекології, клітинної та організменної біотехнології, біотехнології фізіологічно активних речовин. Крім того створений при ЗНУ навчально-науково-виробничий комплекс «Екологія» у складі Запорізького національного університету, ВАТ «Запоріжсталь», Запорізького обласного державного проектно-технологічного центру родючості ґрунтів і екології продукції Міністерства аграрної політики України та Центрального інституту механізації тваринництва Української Академії аграрних наук.

2. Для стимулювання та заохочення молодих учених щорічно проводиться ректорські конкурси студентських наукових робіт з присудженням грошових премій переможцям.

На базі Центру підвищення кваліфікації державних службовців при Запорізькій обласній адміністрації створено філію кафедри адміністративного та господарського права філіал кафедри проблем керування та соціальної педагогіки при службі соціальної допомоги управління праці та

соціального захисту Запорізької міської ради; філіал кафедри фізичної реабілітації при обласній лікарні, відділення реабілітації. Створений філіал кафедри олімпійського та професійного спорту при школі вищої спортивної майстерності.

Є домовленість про створення філії кафедри прикладної математики ЗНУ на ВАТ «Мотор-Січ».

Діють договори про творче співробітництво: з науково-дослідним інститутом геотехнічної механіки НАН України та КБ «Південне»; договір про науково-технічне співробітництво між Науково-технічним центром панорамних акустичних систем НАН України та ЗНУ; договори про співробітництво з Малокатеринівським мисливсько-рибальським господарством, з медичною академією післядипломної освіти, з Відділенням оптики фізичного інституту Академії наук; між національним заповідником «Хортиця» і ЗНУ; про співробітництво з Інститутом кібернетики ім. В.М. Глушкова НАН України; про наукове та творче співробітництво між Радою по вивченню продуктивних сил України НАН України; Московським фізично-технічним інститутом (Російська Федерація); Інститутом прикладних наук університету м. Міттвайда (Німеччина) про програму подвійних дипломів; Фондом Ромуальдо дель Б'яно, м. Флоренція (Італія); Вищою приморською школою туризму та готельного господарства м. Бидгош (Польща); Кіпрським університетом (Кіпр).

Підготовлено та подано заявки на участь у 7-ми міжнародних проектах TEMPUS-TACIS.

Більш ніж 30 викладачів, співробітників перебували у закордонних відрядженнях у навчальних закладах Західної Європи, Білорусі, Росії, Молдови. Понад 60 студентів перебували за кордоном, беручи участь у міжнародних конференціях, нарадах, симпозіумах, літніх школах. З візитами в університеті побувало понад 50 фахівців та викладачів закордонних навчальних закладів.

Проведено міжнародну конференцію, присвячену "Дню Європи в Україні", за участю голів Одеської обласної ради,

адміністрації, послів 6 Західноєвропейських навчальних закладів. На факультетах університету навчалося понад 200 іноземних студентів.

Взагалі підписання угод по співпрацю з європейськими навчальними закладами є свідомим визнання якості освіти, яку надає університет, та відповідності освіти, яку пропонує ОДЕУ європейським стандартам. Завдяки участі у 2008 році у міжнародному проекті "Удосконалення освіжних систем в Європі" ОДЕУ отримав доступ до матеріалів конференцій, семінарів, влаштованих європейською комісією в межах програми TEMPUS-TACIS, INTAS, DAAD для аспірантів, деканів та завідувачів кафедр.

Продовжується співробітництво з Фондом Ромуальдо дель Б'яно (Флоренція, Італія), ціллю якого є отримання знань та практичних навичок у процесі стажування та проходження практики у компаніях туристичного бізнесу Італії.

Успішно працює створений центр бізнес-освіти за підтримки університетів Канади та Франції завдяки участі у проекті "Регіональне кавчання та розвиток консультативних можливостей в Україні, який пропонує МВА.

На Спеціальному факультеті перепідготовки кадрів університету продовжується підготовка фахівців у межах міжнародної програми "Українська ініціатива".

Проведено польсько-словацький семінар на тему "Статистика в управлінні соціально-економічним розвитком" (кафедра статистики).

У Відділі міжнародних зв'язків ОДЕУ діє потужна інформаційна база по міжнародним програмам для викладачів та студентів.

З метою покращення знань іноземних мов ВМЗ ОДЕУ організував заняття на мовних курсах для студентів та викладачів з англійської, іспанської, німецької та китайської мов.

Активно налагоджуються зв'язки з партнерами з близького та далекого зарубіжжя в Національному університеті водного господарства і природокористування (ректор – акд

Гурин В.А.). У міжнародних семінарах, конференціях, нарадах тощо взяли участь 53 працівники університету, що зробили 51 виїзд за межі України. Зокрема з метою стажування, навчання, підвищення кваліфікації було зроблено 13 виїздів, викладацької роботи – 3 виїзди, проведення наукових досліджень - 5 виїздів, участі в семінарах, конференціях, налагодження партнерських зв'язків – 30 виїздів. Закордонні відрядження та виїзди викладачів і науковців відбулися в Росію, Білорусь, Узбекистан, Польщу, Сирійську Арабську Республіку, Данію, Францію, ФРН, Фінляндію, Польщу та ін.

Суттєві корективи у творчу діяльність колективу університету внесли сумні події Прикарпаття – катастрофічний цьогорічний паводок. Працівники долучилися до вирішення цієї проблеми від перших повідомлень про її початок. За цей час було створено штаб інженерів-гідротехніків, під проводом якого було проведено 8 оперативних засідань з залученням широкого кола спеціалістів, за участю деканів факультетів. За матеріалами цих засідань підготовлено ряд звернень та пропозицій до відповідних міністерств, місцевих органів державної влади, водогосподарських організацій підтоплених територій. Голова штабу, професор Гурин В., брав участь в розширеному засіданні колегії Держводгоспу України, що проводилася за участю Прем'єр-Міністра України Ю.Тимошенко, в робочій колегії Держводгоспу України, науково-технічній раді УкрНДДГІМа. Для вивчення цього явища та обстеження його наслідків було направлено групу викладачів до областей підтоплених територій. Враховуючи значний науковий потенціал університету та значний обсяг зібраного фактичного матеріалу Держводгосп запропонував університету розробити на договірних засадах комплекс невідкладних заходів з усунення наслідків паводку, розробити концептуальні засади запобігання появи цього лиха в майбутньому.

Працівники університету під керівництвом проф. Гурина В.А. розробляють проекти з регулювання та берегоукріплення річок на території Рожнятівського району Івано-Франківської

області. Загальна вартість проектно-вишукувальних робіт становить близько 1 млн. грн.

На замовлення Інституту гідротехніки і меліорації УААН виконана науково-дослідна робота „Комплекс водогосподарських заходів з відновлення працездатності гідротехнічних споруд” – керівник акад. В.А. Гурін.

На замовлення ВАТ „Укрводпроект” виконані роботи „Протипаводкова ємність на р. Іршава біля с. Загаття Іршавського району Закарпатської області. Проект. Розрахунок та моделювання конструкції донного водовипуску” та „Протипаводкова ємність на річці Іршава біля села Загаття Іршавського району Закарпатської області. Проект. Стійкість схилів долин при швидкому піднятті та опусканні рівня води.” Керівник – проф. Хлапук М.М.

В університеті активізуються міжнародні зв'язки. Науковці університету брали активну участь у проекті Європейської Комісії ТЕМПУС під назвою „Розвиток мережі суб'єктів освітньої діяльності для перепідготовки спеціалістів по управлінню трансграничними водними ресурсами”. В рамках проекту проводились курси лекцій для підвищення кваліфікації працівників водного господарства, семінари для студентів Нідерландів, Росії, України, відкрита спеціалізація з управління трансграничними водними ресурсами.

Крім того університет бере участь і у інших міжнародних освітніх та наукових програмах: „Розвиток менеджмент-освіти в Україні”, що фінансується USAID, „Архітектурні об'єкти польської доби на теренах Західної України”, що фінансується Фондацією підтримки науки при Польській Академії наук.

У 2007-2008 навчальному році підписано договори про співпрацю з ВНЗ Франції, Болгарії, Польщі, Ліберії. Всього ж університет співпрацює з ВНЗ 12 країн світу в рамках підписаних 41 угоду про співпрацю. У 2007/2008 році, в рамках підписаних угод про співпрацю, університет відвідували делегації з Франції, Польщі, США, Алжиру, Китаю, Росії.

Науковці університету взяли участь у роботі 13 Конгресу Міжнародного торфового товариства (International Peat Society -

IPC) в м. Тулламоре (Ірландія), вивчали досвід впровадження Болонського процесу (ECTS) у коледжі Жан Мулен Нантської Академії (Франція).

Міжнародне співробітництво спрямоване на подальшу інтеграцію у міжнародний освітній простір. Університет взяв участь у 14 міжнародних проектах. Дають угоди з університетами Росії, Молдови, Польщі, Болгарії, Німеччини, Італії, Канади, Франції, Чехії, Білорусі, Кіпру. Підписано договори про творчу співдружність з Академією фізичного виховання і спорту м. Гданськ (Польща) та ін.

Вчені Секції технічних наук підтримують тісні зв'язки із закордонними вузами таких країн, як Росія, Польща, Чехія тощо. Вони організували взаємообмін науковою інформацією під егідою АН ВОУ з Інститутом проточних машин ПАІ (Польща). Міжнародний проект «Ініціативне моделювання теплових систем енергоблоків електростанцій» (акад. Єфімов О.В.), Комплексні розробки по енергозбереженню (Польща, Чехія), (акад. Говоров П.П.); Академія наук Польщі (Instytut ODLEWNICTWA), а також Членство в міжнародних наукових організаціях - Товариство чорної металургії (США); Інститут матеріалів (Англія); Європейське товариство математиків та механіків (Німеччина); Товариство мостів та конструкцій (Швейцарія); Інститут гірничих, металургійних і нафтових інженерів (Канада); Нью-йоркська Академія наук (США); Міжнародна біографічна асоціація (Кембридж, Англія) - академіки відділення матеріалознавства, членство академіків відділення енергетики та ресурсозбереження у Міжнародній академії технічної освіти та - Міжнародної інженерної академії -(Шелепов І.Г. та Су хінін В.П.) тощо.

У рамках усіх відділень ведеться робота з молодими вченими, зі вченими інших відділень Так, Відділення енергетики та ресурсозбереження: Данилюк О.В. брав участь у впровадженні програмних продуктів в навчальний процес; Тодорцев Ю.К. - експерт в роботі по акредитації спеціальностей у трьох університетах України; Братута Е.Г. – керував комісією «Енергозбереження в навчальному процесі» при Методичній

Раді НТУ «ХП» тиа виступав як керівник наукового напрямку «Контактний тепломасообмін» (що об'єднує /науковців з різних технічних наук); Ларін О.М. виступив експертом комісії Семінару 3-ої Міжнародної ярмарки технологій «Наука і технології проти тероризму. Попередження загрози і усунення наслідків»; акад. Вахрушева В.С. - голова технічного комітету ТК – 81; академіки редагують технічні журнали «Механіка та машинобудування» (гол. ред. - акад. Александров Є.Є.); «Проблеми машинобудування» (гол. ред. - акад. Вороб'їов Ю.С.); «Двигуни внутрішнього згорання» (гол. ред. - акад. Марченко А.П.); науково-технічні збірники «Динаміка та міцність машин» (гол. ред. - акад. Львов Г.І.), «Автомобільний транспорт» (гол. ред. - акад. Туренко А.М.), «Різання матеріалів» (гол.ред. - акад. Грабченко А.І.), «Автомобіле- та тракторобудування» (гол. ред. проф. Самородок В.Б.); акад. Черногор Л.Ф. (відділення радіофізики) виконував обов'язки голови навчально-методичної комісії радіофізичного ф-ту ХНУ ім.В.Н. Каразіна тощо.

Кафедра германського, загального і порівняльного мовознавства Чернівецького університету імені Юрія Федьковича (зав.кафедри – В.В.Левицький) уклала договір (у рамках ДААД) про партнерство з Семінаром німецької філології Гетінгенського університету, який є чинним вже більше 6 років.

Згідно з цим договором щорічно 2 професори Гетінгенського університету читають лекції в ЧНУ (мовознавство і літературознавство), 2 викладачі ЧНУ проходять трьохмісячне стажування та 2 студенти - 4-х місячне стажування у Гетінгенському університеті. Крім того, Гетінгенський університет заковує на суму 5 % від загального щорічного фінансування наукову літературу для бібліотеки кафедри.

Крім м. Геттінген, кафедра підтримує наукові зв'язки з університетами Бонн (ФРН), Клагенфурт, Відень, Грац (Австрія), яке полягає в обміні лекторами, публікаціями, підручниками. Згідно з цим, у Чернівцях читали лекції професори Г.-Д. Гіоль, Др. Е. Келіх, Візінгер та ін.

Разом з зарубіжними колегами кафедра видала 2 міжнародних збірники з питань квантитативної лінгвістики (наукові редактори - проф. Г. Альтман, В. Левицький, В.Каліущенко і В. Перебийніс).

Кафедра англійської мови проводить свої наукові дослідження мовних одиниць різних рівнів у синхронії та діахронії – теоретичний та практичний аспекти. Результати дослідження обговорюються на кафедральних семінарах, на всеукраїнських та міжнародних конференціях і публікуються у відповідних збірниках – Чернівецького, Хмельницького, Луцького, Київського, Черкаського, Сумського університетів та ін., а також Університету Південного Федерального округу (м. Ростов-на-Дону, Росія), Нижегородського лінгвістичного університету (Росія), П'ятигорського лінгвістичного університету (Росія), Самарської гуманітарної академії (Росія), Сучавського університету (Румунія) та ін.

Науково-дослідна робота ведеться спільно з університетами Росії, Румунії, США та Канади.

Основні напрямки співробітництва кафедри:

1. Академічний обмін (на рівні програми “бакалавр”)

Університети: Lock-Haven University (Lock-Haven, Pennsylvania, USA), University of Saskatoon (Saskatoon, Saskatchewan, Canada).

Розробка програм нових навчальних курсів; розробка програм рівнів “бакалавр” та “магістр”.

2. Продовження навчання у магістратурі та докторантурі.

Університети:

University of Toronto (Toronto, Ontario, Canada) – методика викладання англійської мови як другої;

Georgia State University (Atlanta, Georgia, USA) – теорія і практика комунікації;

National Luis University (Chicago, Illinois, USA) – гендерні студії.

Кафедра іноземних мов (для гуманітарних факультетів)

Чернівецького національного університету опублікувала:

1. Міжнародні публікації за 2000-2007 роки за кордоном – 25 праць. Зокрема

За роки	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Усього
Моногр.			1					1
Статті	2	1	1	2	3	6	6	21
Конф.	2			2		1	2	7
Всього	4	1	2	4	3	7	8	29

У тому числі:

публікація книги-довідника: 1 (США);
 публікація статей у іноземних журналах (О.Д.Огуй, Т.В.Бухінська, А.Чаглей): 17;
 участь у міжнародних конференціях за кордоном: 7 (з публікацією); 8 (без публікації);
 за країнами: 1 у США, 8 у ФРН, 4 в Австрії, 1 у Польщі, 7 у Словаччині, 2 у Румунії, 1 в Росії.

2. Спільні міжнародні публікації в Україні: всього – 7
 з проф. М.Кемпферт (ФРН) – 3;
 з д-ром З.Шустек (Словаччина) – 1.

3. Стажування за кордоном:
мм. Бонн 2001, 2006; Гьотінген 2002 (К.Суржикова); Берлін 2005 (Суржикова); Фрайбург (2005-2007, І.Іваніна); Відень 2007 (А.Чаглей), 2008 (О.Д.Огуй).

4. Прийом зарубіжних лекторів: Г.Д.Поль із ун-ту Клагенфурт, Австрія (листопад 2007).

5. Читання лекцій за кордоном із лінгвістики:
ФРН: Гьотінгенський університет (травень 2005 – 3);
 Боннський (вересень-жовтень 2001, травень 2006, листопад 2006);
 Берлінський вільний університет (травень 2006);
Австрія: Клагенфуртський університет (листопад 2007);
 Віденський університет (січень 2008); читання лекцій із інших предметів: **Австрія** (Клагенфурт, Відень); **Румунія** (Ораля 2004); **Словаччина** (Кошіце, Смолнік, 2005) та ін.

6. Налагодження зв'язків з іноземного кураторства (Betreuungszusage) для поїздки викладачів кафедри для

стажування за кордоном (міста Бонн, Гьотінген, Відень, Клагенфурт).

7. Робота над спільним підручником із теорії мови (Віденський університет, Австрія).

8. Переговори щодо випуску в Чернівцях міжнародного лінгвістичного видання: Tribüne: Zeitschrift für deutsche Sprache und Schreibung.

РЕГІОНАЛЬНІ ВІДДІЛЕННЯ ТА НАУКОВІ ЦЕНТРИ (віце-президент – З.М.Грицаєнко)

У звітному році регіональні відділення АН ВО України працювали активно і провели значну науково-педагогічну і організаційну роботу.

Так, в Уманському регіональному Відділенні (керівник – Зінченко О.І.) проводилася навчальна, наукова, методична, виховна, видавнича, організаційно-господарська, культурно-масова, громадська робота. Так, **Копитко П.Г.** здійснював наукове керівництво проблемною науково-дослідною лабораторією з оптимізації родючості ґрунту в плодючих насадженнях, де виконувались дослідження у довготривалих стаціонарних дослідах з утриманням ґрунту та удобренням в насадженнях плодкових і ягідних культур (яблуні, порічок, смородини, суниці та ін.), в тому числі у 75-річному досліді з системами удобрення яблуневого саду, який розпорядженням Кабінету Міністрів України у 2006 році надано статус Національного надбання – “Унікальна дослідницька агроecosystema яблуневого саду Уманського державного аграрного університету”.

Був учасником двох міжнародних конференцій, що проводились в Уманському ДАУ 4–6 липня і в Нікитському ботанічному саду 13–19 вересня 2008р.

Керував спеціалізованою вченою радою із захисту докторських (кандидатських) дисертацій зі спеціальностей 06.01.07 – плодівництво і виноградарство та 05.18.03 – первинна обробка і зберігання продукції рослинництва.

Працював головним редактором журналу “Вісник Уманського ДАУ” і “Збірника наукових праць Уманського ДАУ”.

Керував підготовкою п'яти аспірантів і консультував одного доктора. За результатами досліджень опубліковано дев'ять наукових статей і матеріалів конференцій.

Грицаєнко З.М. Виконувала обов'язки завідувача кафедри біології Уманського державного аграрного

університету, а також завідувача і головного наукового керівника науково-дослідної проблемної лабораторії від Мінагрополітики України з дослідження дії хімічних і біологічних препаратів у посівах сільськогосподарських культур (озима пшениця, озимий і ярий ріпак, озимий і ярий ячмінь, яра пшениця, кукурудза, соя, горох, гречка, тритикале) на фізіолого-біохімічні процеси, формування морфологічних, анатомічних і генетичних ознак будови рослин, їх вплив на синтез органічних речовин і продуктивність вирощуваної культури, якість урожаю, економічну ефективність. На основі теоретичних досліджень розроблялись і впроваджувались у виробництво науково-обґрунтовані, екологічно безпечні новітні технології виробництва високоякісної продукції при найменшому пестицидному навантаженні у сівозміні.

На базі досліджень проблемної лабораторії та науковців кафедри біології проведена 3-6.07.2008 р. міжнародна наукова конференція за темою „Основи формування продуктивності сільськогосподарських культур за інтенсивних технологій вирощування”, в якій взяли участь 680 чоловік. Видано матеріали наукової конференції в збірнику наукових праць (обсяг – 813 сторінок).

Взяла участь ще в двох конференціях: „Духовний розвиток людини та суспільства” (Київ), міжнародному фестивалі „Педагогіка ХХІ Віку” (Одеса).

Керувала науково-дослідною роботою аспірантів – 6 чол., докторантів – 4, співшукачів – 2 чол.

Опублікувала навчальний посібник „Біологічно активні речовини в рослинництві”, Київ, 2008, 307 с.

За результатами досліджень опубліковано 17 наукових статей в наукових збірниках і матеріалах наукових конференцій; видано 6 наукових рекомендацій по застосуванню біологічних препаратів в посівах сільськогосподарських культур.

Виконувала обов'язки Голови спеціалізованої вченої ради із захисту докторських і кандидатських дисертацій за спеціальностями „Фізіологія рослин” і „Мікробіологія”

(сільськогосподарські науки), а також обов'язки ректора Народного університету культури Уманського державного аграрного університету.

Віце-президент АН ВО України.

За активну участь в науковій, педагогічній та громадській роботі в 2008 році Президією АН ВО України нагороджена медаллю за наукові досягнення, а Міжнародною академією аграрної освіти присвоєно почесне звання «Заслуженный работник Международной Высшей аграрной школы».

Зінченко О.І. Взяв участь у 3 вітчизняних наукових конференціях (інститут кормів УААН, Вінницький ДАУ, Уманський ДАУ).

Провів науково-методичний семінар „Навчально-методичне забезпечення рослинництва і супутніх дисциплін згідно вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу» (19-20.06.08р.).

Підготував і здав до друку навчальну програму „Інтенсивні технології вирощування польових культур" (редактор, співавтор). Підготував до видання нову програму з курсу „Рослинництво".

Опублікував шість методичних посібників і рекомендацій (у співавторстві). Співавтор рекомендацій до проведення посіву озимих зернових культур під урожай 2009 року в Черкаській області.

Керував аспірантами (4), докторантами (2), пошукачами (2). Виконував обов'язки члена спеціалізованих Вчених Рад по захисту дисертацій в ННЦ „Інститут землеробства УААН" і Вінницькому ДАУ та інституті кормів УААН. Брав участь у роботі спеціалізованої Вченої Ради по фізіології і мікробіології в Уманському ДАУ (кафедра біології).

Найченко В.М. опублікував підручник „Технологія зберігання і переробки плодів та овочів (502 с.), підготував одного доктора наук, взяв участь у 2^x конференціях.

Член спецради в НАУ (Київ), УДАУ (Умань).

Отримав грамоту Міністерства аграрної політики, почесну грамоту Міністерства освіти і науки.

Кузь В.Г. Впродовж звітнього періоду здійснював керівництво роботою наукової лабораторії «В.Сухомлинський і школа XXI століття», яка працює під егідою АПН України.

Взяв участь у III-х міжнародних та XV Всеукраїнських педагогічних читаннях «Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю: ідеї, пошуки, перспективи» (25.09.08., м. Кіровоград).

Підготував до участі у наукових педагогічних читаннях (25.09.08., м. Кіровоград) наступних членів лабораторії «Василь Сухомлинський і школа XXI століття»: Н.Комісаренко, Л.Ткачук, Т.Кочубей, Г.Кловак, В.Ликова. Досвід роботи лабораторії «Василь Сухомлинський і школа XXI століття» узагальнений і експонується на виставці, присвяченій ювілею В.О.Сухомлинського в музеї освіти (Будинок учителя, м. Київ). Продовжує роботу над посібником «Теоретико-методичні основи підготовки майбутніх учителів до виховної роботи у сільській школі», зокрема вивчав досвід організації виховної роботи в сільських школах Ставищенського району Київської області та в Сахнівській ЗОНІ Корсунь-Шевченківського району Черкаської області.

У звітньому році брав участь в Міжнародних наукових конференціях і опублікував статті: «Полікультурна парадигма підготовки майбутнього вихователя дошкільного закладу»; «В.Сухомлинський: декілька думок до ювілею»; «Інноваційні технології в освіті».

ЛУГАНСЬКЕ РЕГІОНАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
(керівник – академік Зеленько А.С.)

Усі академіки за місцем роботи були організаторами й співорганізаторами різних наукових форумів, учасниками багатьох конференцій та симпозіумів. Усі вони є керівниками аспірантів, а проф. В.Г. Кавешніков, В.М. Фролов – докторантів. Усі вони є членами однієї чи двох спеціалізованих рад, а акад. В.М. Фролов, В.П. Михайлюк – ще й головами спеціалізованих рад.

Серед них академік В.Г. Кавешніков є ще й академіком Міжнародної академії інтеграційної антропології, Польської академії медицини. Він же лауреат Державної премії України. Академік Л.І. Лазор є академіком Державної академії правових наук України.

Кожен з академіків є керівником проблемного дослідження: академік В.Г. Кавешніков – проблеми морфогенезу кісткової й імунної системи під впливом зовнішніх чинників, В.П. Михайлюк – історії становлення науки в Україні, Л.І. Лазор – проблем трудового законодавства, А.С. Зеленько – структурно-семантичного вивчення лексичних одиниць та граматичних категорій у літературній мові та діалектному мовленні тощо.

Усі академіки є авторами десятків наукових публікацій, а проф. В.Г. Кавешніков видав два томи українською й англійською мовами тритомного підручника з анатомії.

ЗАКАРПАТСЬКЕ РЕГІОНАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
(керівник – академік *Ніколайчук В.І.*)

Академіки Закарпатського регіонального відділення стали організаторами і учасниками: Регіональної конференції молодих вчених та студентів "Проблеми збереження біорізноманіття Українських Карпат" (17 квітня 2008р., Ужгород); науково-практичної конференції "Охорона та раціональне використання природних ресурсів Українських Карпат", присвяченої 25-іччю біобазис УжНУ в с. Колочава та пам'яті її фундатора В.Ю. Штаера.

Ними виконані такі наукові теми: "Вивчення механізмів локалізації, акумуляції та фітобіоремедіації важких металів рослинами, розробка наукових основ біологічного очищення ґрунтів"; "Дослідження впливу важких металів на інтестинальну мікрофлору організму та розробка способів її корекції"; Міжнародний Швейцарсько-Український проект «Посилення досліджень у незайманих лісах господарського користування як основи збереження біорізноманітності і стійкого використання лісових ресурсів у Українських Карпатах»

Академік *Ніколайчук В.І.* опублікував:

Nikolaichuk V.I. Ecological problems of the Carpathian Mts and possible ways to overcome them // Acta Agronomica Hungarica, Voil. 56, № 2. – 2008.

Петренко В.С., Пашинник В.Ю., Швартау В.В., Ніколайчук В.І., Яворовський П.П., Лисенко В.П., Юрса О.Р. Вивчення регуляторів росту рослин з метою їх використання в зеленому господарстві міста // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Біологія. - 2008. - Випуск 22. - С. 9-12.

*Сікура А.О., Ніколайчук В.І. Можливості використання лимона трилисточкового (*Poncirus trifoliata L. Raf.*) на Закарпатті // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Біологія. - 2008. - Випуск 22. - С. 36-38.*

*Цикун Т.В., Ріглінг Д., Ніколайчук В.І. Нові для Українських Карпат види роду *Armillaria* // Науковий вісник*

Ужгородського університету. Серія: Біологія. - 2008. - Випуск 22. - С. 73-79.

Sharga B.M., Chapesh A.Y., Tindik L.M, Slivka M.V., Plesha M.V., Nikolaychuk V.I., Maga I.M., Chripak S.M. Study of new organic compounds, the derivates of thieno[2,3-d] pyrimidin-4-ones and 1,3-thiazolin-4-one for antimicrobial activity against microbes isolated from man, animals and plants and against halobacteria // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Біологія. – 2008. – Випуск 22. – С. 161-165. та ін.

Акад. Ніколайчук В.І. керує аспірантами, докторантами, здобувачами; він є Головою Закарпатського відділення товариства клітинних біологів та біотехнологів; членом президії Українського товариства клітинних біологів та біотехнологів; головним редактором журналу "Науковий вісник УжНУ" (серія "Біологія"); членом редколегії журналу "Фізіологія і біохімія культурних рослин", членом редколегії "Мікробіологічного журналу".

ХАРКІВСЬКЕ РЕГІОНАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
(керівник – академік Говоров П.П.)

Харківське регіональне відділення складає 4 фахових відділення: енергетики та ресурсозбереження, електрофізики і електроніки, механіки і машинобудування, загальнотехнічне та 7 секцій: медицини, аграрне, наук про землю, проблем будівництва та архітектури та інші.

Основні показники, проведеної роботи:

Академіки взяли участь у 192 наукових конференціях, семінарах, симпозіумах, з'їздах, у т.ч. міжнародного рівня (Харків, Львів, Маріуполь, Донецьк, Одеса, Київ, Євпаторія, РФ, Польща та ін.).

Одержали авторські свідоцтва, відкриття, винаходи, патенти, гранти – 36; державні та іменні премії – 9.

Науково-дослідна робота проводилась за д/б НДР – 26 тем, за договором – 19.

Підготовлено та захищено у поточному році 7 докторів і 30 кандидатів наук.

Опублікували понад 306 наукових статей та тез, підручників – 8, посібників – 27, монографій – 9, рекомендацій виробництву – 51.

Академіки брали участь у роботі спеціалізованих вчених рад по захисту дисертацій – 34 академіка у радах ВАК або МОН – 10,

Проводилося керівництво та робота з понад 40 аспірантами і 1 докторантом, здобувачами, у тому числі з представниками інших країн.

Організовано виступи по радіо, телебаченню, наукових та інших заходах, публікації у ЗМІ про досягнення вчених наукового центру з метою висвітлення діяльності відділень АН ВО України (Говоров П.П., Рубінський О.Ю., Болотський ОС, Шматько О.О., Товажнянський Л.Л., Братута Е.Г., Мирось В. В. та інші академіки Харківського регіонального відділення).

Проводилася робота по підготовці наукових кадрів впродовж року з метою передачі знань та досвіду молодим

вченим.

Надіслані в президію наукові статті для опублікування в інформаційному Віснику АН ВО України – 6.

Брали участь у спільних міжнародних проектах, з'їздах, конференціях, симпозіумах, конгресах – 14 (Говоров П.П., Шматько О.О., Болотських С.О. (конференції, міжнародні проекти, Росія, США), Білецький Є.М. (міжнародні проекти, Палестина, республіка Нігер), Єфімов О.В. (науковий проект, Польща), Рудаков В.В. (конференція Siema) та ін.

Академіки Відділення є членами зарубіжних академій та асоціацій – Фурман І.О. (член науково-дослідної ради Американського біографічного інституту (ABJ)), Мирось В.В. (академік, член-кореспондент МАНЕБ, С-Петербург).

Під егідою АН ВОУ організовувались та проводились Міжнародні науково-технічні конференції, у тому числі з енергетики та електроніки, інформаційно-комп'ютерних технологій в енергетиці, медицині, сільському та комунальному господарстві, новітніх технологій в освіті (академіки Говоров П.П., Товажнянський Л.Л., Рябченко І.М., Данілюк О.В., Циганенко А.Д., Болотських О.С. та інші академіки відділення).

Продовж року проводилась популяризація та висвітлення роботи Академії шляхом участі академіків Харківського регіонального відділення у конкурсах та презентаціях (академіки Говоров П.П., Болотських О.С., Сокол Є.І., Товажнянський Л.Л., Шматько О.О., Рябченко І.М., Братута Є.Г., Александров Є.Є. та інші академіки відділення).

Проводились заходи щодо піднесення на більш високий рівень роботи Харківського регіонального відділення як об'єднуючої ланки фахових відділень, націлені на виконання комплексних міжгалузевих найважливіших Державних та регіональних програм (керівники відділень – Говоров П.П., Шматько О.О., Александров С.С., Болотських О.С., Сіпій В.І., Рубінський О. Ю. та інші академіки відділень).

Виконувались наукові теми як міжнародного, так і регіонального рівнів, присвячені підвищенню ефективності,

зниженню ресурсоспоживання, розробці нової сучасної техніки та новітніх технологій у техніці і медицині та сільському господарстві, розвитку машинобудування тощо.

У рамках відділення енергетики та ресурсозбереження виконувалась робота:

1) над муніципальною програмою по світовому оформленню міста (м.Харків) (відділення енергетики та ресурсозбереження, акад. Говоров П.П.); 2) з розробки стандарту України «Зовнішнє освітлення» (відділення енергетики та ресурсозбереження, акад. Говоров П.П.); 3) міжнародний науковий проект з інститутом проточних машин ПАН (Польща) «Імітаційне моделювання теплових схем енергоблоків електростанцій», (відділення енергетики та ресурсозбереження, акад. Єфімов ОБ.); 4) участь в обласній програмі „Ресурс” по впровадженню безвідходних технологій (акад. Яковлев О.І).

У 2008 році академіки відділення енергетики та ресурсозбереження брали участь в організації та проведенні науково-технічних конференцій та наукових семінарів: міжнародна науково-практична конференція "Проблеми та перспективи енерго- та ресурсозбереження житлово-комунального господарства" (м. Алушта, академіки Товажнянський Л.Л., Сокол Є.І.); Міжнародна конференція, присвячена питанням математичного моделювання (м. Харків); Міжнародна науково-технічна конференція "Моделювання в електротехніці, електроніці та світлотехніці" (м. Київ, керівник академік Говоров П.П.); Міжнародна науково-технічна конференція "Сучасний стан та перспективи розвитку систем релейного захисту і протиаварійної автоматики ОЕС України" (акад. Журахівський А.В.); Міжнародна наукова конференція «Автоматика – 2008» (м. Одеса, акад. Тодорцев Ю.К.); Науковий семінар НАНУ за напрямком «Наукові основи енергетики» (керівник акад. Говоров П.П.); організація проведення МНТК разом з Лодзькою політехнікою (Польща, керівники акад. Говоров П.П., Нович Р.).

Вчені наукового відділення «Енергетика та ресурсозбереження» продовжують спільну роботу з вузами Росії, Молдови, Польщі, Франції, Південної Кореї, Кувейту (академіки Говоров П.П., Єфімов О.В., Данилюк О.В., Артюх С.Ф., Рудаков В.В. та ін.).

Академіки є членами редколегій журналів «Електротехніка та електромеханіка», наукового збірника «Вісник НТУ «ХТП» (академіки Говоров П.П., Рудаков В.В., Єфімов О.В., Братута Е.Г. та ін.); журналу «Світлолюкс» (Говоров П.П.), гол. редактором наукового журналу „Автоматика. Автоматизация и электротехнические комплексы" (Тодорцев Ю.К.) та інші.

Академіки є членами експертної комісії з питань науки МОН України, експертної комісії Міністерства освіти і науки України, департаменту науково-технологічного розвитку з питань науки за фаховим напрямком „Енергетика" (акад. Єфімов О.В., акад. Братута Е.Г.). Ними опубліковані навчальний посібник «Освітлення промислових об'єктів» авторів П.П.Говорова, Р.В.Пилипчук, А.І.Токмань та ін. – Х.: ХНАМГ, 2008; «Підвищення надійності роботи вимірювальних трансформаторів» авторів П.П.Говоров, О.І. Ганус. – Х.: ХНАМГ, 2008; «Підвищення ефективності вирощування овочів в умовах закритого ґрунту», П.П.Говоров, І.А. Веліт. – Х.: ХНАМГ, 2008; „Анализ эффективности работы газотурбинных установок с усовершенствованной схемой впрыска водяного пара в камеру сгорания и паровым охлаждением газовой турбины" авторів О.В.Єфімов, Т.А.Гаркуша, Т.О.Єсипенко. – Х.: НТУ „ХП" – 66 с., 2008; в видавництві "Вища школа" в 2008 р. підручник українською мовою "Системи електропостачання загального призначення", 24 друк. арк., автори Зорін В.В., Тесленко В.В.; в видавництві ИТУУ (КП) в 2008 р. виходить навчальний посібник "Електричні мережі та системи", автори Зорін В.В., Буйний Р.О., Штогрин Є.А, навчальний посібник Інтелектуальна власність / Журахівський А.В., Засідкович Н.Р., 100 с.; Навчальний посібник Міренський

І.І. Основи технології машинобудування. – Х., 2008. – 256с. тощо.

У рамках сектору медицини виконувалась планова НДР:

Академіком Кравчуном Н.Г. "Роль клітинних, імунозапальних та нейрогуморальних механізмів хронічної серцевої недостатності у реалізації ефектів нейромодуючої терапії" (2004-2008 рр.). За результатами роботи були визначені практичні рекомендації. Академіком Паращуком Ю.С. виконувалась ініціативна НДР „Значення тканинних (АПФ-незалежних) гуморальних факторів в розвитку гіпертонічної хвороби і в реалізації клінічних ефектів препаратів, що впливають на ренін-ангіотензинову систему" (2005-2008 рр.). Проведення досліджень дозволило оцінити динаміку активності хімази та її інгібіторів у хворих з різними стадіями гіпертонічної хвороби та дозволило суттєво підвищити ефективність лікування. Особливості стану фетоплацентарного комплексу у вагітних жінок з акушерською та екстрагенітальною патологією в залежності від віку, терміну вагітності та характеру соматичних захворювань виконувалась академіком Лупальцовим В.І., «Ентеральне зондове харчування в комплексному лікуванні гострого панкреатиту – академіком Приходько В.С. Виконано наукові теми академіком Циганенко А.Я. «Експериментально-клінічна розробка нових протимікробних засобів та способів селективної антибактеріальної терапії гнійно-септичних захворювань у дітей», «Експериментально-клінічне обґрунтування нових підходів до комплексного лікування гнійно-запальних інфекцій з використанням спрямованого транспортування антимікробних засобів, імунокоректорів, антиоксидантів, аутоіндукторів мікроорганізмів та їх інгібіторів, 2008 р.». Академіком Сіпітим В.І. проводилась розробка галузевої науково-технічної програми «Медична допомога при черепно-мозковій травмі» на 2007-2012 рр., яка 11.08.2006р. затверджена спільним Наказом Міністерства охорони здоров'я України та Академії медичних наук України. Під його керівництвом виконується науково-дослідна робота кафедри

нейрохірургії ХНМУ за темою «Медична допомога при черепно-мозковій травмі» на 2008-2010 рр., яка складається з трьох розділів. За результатами роботи видано 8 позитивних рішень.

Академіками відділення медицини проведено наукові конференції та наукові семінари: науково-практичні конференції Українського суспільства спеціалістів з імунології, алергології та імунореабілітації (керівник академік Циганенко А.Я., Сіпітий В.І., Кравчук П.Г.); Республіканська конференція з міжнародною участю "Сепсис: проблеми діагностики та профілактики" (керівник академік Циганенко А.Я.), опубліковано статті, тези, у тому числі у міжнародних виданнях (21) тощо.

Ведеться робота з 16 аспірантами та 6 докторантами з підготовки до захисту дисертацій.

Ведеться співробітництво відділень енергетики та аграрного по створенню наукових основ та розробок програмних та технічних засобів вирощування овочів в умовах закритого ґрунту (акад. Говоров П.П., Болотських О.С.); впровадженню розробок в практику сільськогосподарського виробництва та подальшому суттєвому нарощуванню обсягів виробництва овочів за розробленими технологіями.

Отримано 2 патенти України академіком Фурманом І.О.

У рамках відділення радіофізики і електроніки виконувалась робота:

Проведена наукова робота МОН України «Дослідження енергетичних та частотних характеристик резонансно-тунельних діодів на основі сполук InGaN». Отримані енергетичні та частотні характеристики РТД та шумові характеристики діодів з МПЕ на основі сполук (InGaN в мм-діапазоні (керівник Прохоров Е.Д.). 3-й етап фонд. досл. теми МОН України «Нестационарні процеси в коливальних системах мм діапазону та перетворення когерентного випромінювання в керованих електродинамічних структурах» (керівник академік Шматько О.О.) Результати досліджень використані для розробки нових ефективних методів неруйнівного контролю

дистанційного визначення параметрів матеріальних середовищ, тонких плівок тощо. 2-й етап фонд. досл. теми МОН України «Випромінювання в нелінійних електронних системах та перетворення НВЧ-сигналів в анізотропних середовищах і полярних розчинах з поглинанням» (керівник академік Шматько О.О.). Побудована теорія взаємодії просторово-неоднорідних та імпульсних сигналів в хвилеводній структурі з системою шаруватих анізотропних середовищ, що містять тонкі плівки, матеріальні параметри яких можуть бути частотно-залежними. Вивчені нові явища, що спостерігаються при розповсюдженні імпульсних сигналів та хвильових пучків в середовищах та рідинних розчинах, в такому обсязі це пропонується вперше. 3-й етап фонд. досл., тема МОН України «Радіофізичні та магнітометричні ефекти дії на геокосмос високоенергетичних джерел», (керівник Черногор Л.Ф.). Проведені комплексні дослідження ефектів в системі атмосфера – іоносфера – магнітосфера, обумовлених дією потужного квазіперіодичного акустичного випромінювання, а також буде проведено аналіз результатів спостережень та отримані попередні висновки; Проведені теоретичні дослідження дії циклонів на систему атмосфера – іоносфера – магнітосфера.

Академіки відділення брали участь у 8 конкурсах, в організаційних комітетах 8 конференцій та інших організаційних заходах (Шматько О.О., Черногор Л.Ф. та ін.).

Зокрема, академіками відділення підготовлено та видано навчальні посібники: Л.Ф. Черногор. Природознавство. Интегрирующей курс. Переклад з російської. Харків ХНУ ім.В.Н. Карабіна, 2008. – 536 с.; Л.Ф.Черногор, Концепции современного естествознания. Харьков. ХНУ им. В.Н. Каразина. – 536 с. та ін.

Підготовлений до видання навчальний посібник з трьох спеціальних курсів: "Дистанционное радиозондирование атмосферы и космоса", а також Монография. Л.Ф. Черногор. О нелинейной физике, радиофизике и физике геокосмоса. – 300 с.

На основі взаємного узгодження напрямків робіт світлотехнічної, електро- та теплотехнічної секції відділення «Енергетики та ресурсозбереження» проводиться розробка комплексних програм енергозбереження з окремих галузей виробництва та енергетики в цілому. По результатах розробок ведеться робота по створенню при АН ВОУ центру з енергозбереження та Національного комітету зі світлотехніки.

У рамках усіх відділень планується робота з молодими вченими та підготовка аспірантів, докторантів, здобувачів.

ХМЕЛЬНИЦЬКЕ РЕГІОНАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
(керівник – академік Завальнюк О.М.)

У 2008 році проведено 4 засідання відділення.

Упродовж 2008 року з ініціативи і на базі Кам'янець-Подільського університету академіками Відділення було проведено міжнародні, всеукраїнські конференції, круглі столи та семінари.

Серед них:

Міжнародна науково-практична конференція "Україна в ХХІ ст.: проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку" (17-18 квітня 2008 р.);

Міжнародний теоретичний семінар "Методологічні проблеми гуманітарних досліджень" (14-17 травня 2008 р.);

Міжнародна науково-практична конференція "Інформатизація освіти України: європейський вимір" (14-17 травня 2008 р.);

Міжнародна наукова інтернет-конференція "Інновації в навчанні фізиці та дисциплін технологічної освітньої галузі: міжнародний та вітчизняний досвід" (2-3 червня 2008р.);

Міжнародна наукова конференція "Сучасні проблеми математичного моделювання, прогнозування та оптимізації" (5-6 червня 2008 р.);

Міжнародна конференція молодих учених "Актуальні проблеми ботаніки та екології" (13-16 серпня 2008 р.);

Міжнародні наукові читання "Євген Паранюк: людина, дослідник і меценат України та української діаспори (до 85-річчя від дня народження громадського діяча)" (12-13 вересня 2008 р.);

Міжнародна науково-практична конференція "Актуальні проблеми історичної і теоретичної поетики" (12-13 жовтня 2008р.);

Міжнародна науково-практична конференція "Якість, цілеспрямованість і організаційно-управлінські рішення в структурно-змістовій побудові дидактики фізики в середній та вищій школі" (жовтень 2008 р.);

Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми регіональної журналістики» (9-10 жовтня 2008 р.);

Міжнародна наукова конференція «Сучасні тенденції розвитку корекційної освіти» (20-21 листопада 2008 р.);

II Всеукраїнська науково-практична конференція "Формування здорового способу життя студентської та учнівської молоді засобами освіти" (14-15 жовтня 2008 р.);

Семінар-практикум "Метод проектів у сучасних освітніх технологіях" (15 січня 2008р.);

Науково-практичний семінар «Тендерні підходи в управлінні ВНЗ» (жовтень 2008 р.);

Науково-практична конференція "Громадська і музично-педагогічна діяльність Т.Ганицького у Кам'янці-Подільському" (жовтень 2008 р.);

Круглий стіл "Бібліотека К-ПНУ: історія, сьогодення, перспективи" (25 вересня 2008р.).

За вагомий внесок у розвиток вищої освіти України ректора Кам'янець-Подільського національного університету, академіка АН ВО України Олександра Завальнюка нагороджено дипломом і пам'ятною медаллю у номінації "Флагмани України", а також АН ВО України – нагородою «За успіхи в науково-педагогічній діяльності».

Підготовлено та опубліковано 11 випусків науково-фахового збірника «Освіта, наука і культура на Поділлі», який видається двічі на рік, обсягом 25-30 друк. арк.

Робота з молодими вченими проводиться за принципом логічної наступності: *пошукова розвідка* —> *науковий реферат* —> *наукова стаття* —> *дипломна робота* —> *магістерська робота* —> *кандидатська дисертація* —> *докторська дисертація* —> *навчальні посібники та монографії*. Такий шлях пройшли науково-педагогічні працівники: *Кух А.М., Мендерецький В.В., Оленюк І.В., Ніколаєв О.М., Семерня О.М., Панчук О.П.*; таким же шляхом йдуть усі аспіранти та докторанти.

Науково-дослідна та науково-технічна діяльність велася за шістьма пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки:

фундаментальні дослідження з найважливіших проблем природничих, суспільних і гуманітарних наук;

проблеми демографічної політики, розвитку людського потенціалу та формування громадянського суспільства;

збереження навколишнього середовища (довкілля) та сталий розвиток;

новітні технології; діагностика і методи лікування найпоширеніших хвороб;

нові комп'ютерні засоби та технології інформатизації суспільства;

нові речовини і матеріали.

Членами Хмельницького обласного відділення АН ВО України в 2008 році опубліковані понад 100 наукових праць. Зокрема:

Завальнюк О.М. Геринович Володимир Олександрович – ректор Кам'янець-Подільського інституту народної освіти / Серія "Керівники Кам'янець-Подільського національного університету". – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2008. – 28 с.

Завальнюк О.М., Комарніцький О.Б. Кам'янець-Подільський національний університет (1918-2008 рр.): Історичний нарис. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2008. – 296 с.

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка: Ювілейне видання / Редкол.: О.М.Завальнюк, В.А.Смолій, І.М.Вишневецький та ін. – К.: Вид-во «Логос України», 2008. – 200 с.

Завальнюк О.М., Стецюк В.В. Земства Поділля в добу Української революції. 1917-1920 рр. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2008. – 120 с.

Завальнюк О.М. Іван Огієнко – організатор, ректор і оборонець Кам'янець-Подільського українського університету (1918-1920 рр.). – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2008. — 216 с.

Завальнюк О.М., Комарніцький О.Б. Кам'янець-

Подільський національний університет імені Івана Огієнка в добу незалежної України (1991-2008 рр.). – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2008. – 416 с. та ін.

Рекомендовано до Президії АН ВО України на конкурс кращі монографії, підручники, посібники:

Завальнюк О.М., Комарніцький О.Б. Кам'янець-Подільський національний університет (1918-2008 рр.): Історичний нарис. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2008. – 296 с.

Завальнюк О.М. Іван Огієнко – організатор, ректор і оборонець Кам'янець-Подільського українського університету (1918-1920 рр.). – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2008. – 216 с.

Завальнюк О.М., Комарніцький О.Б. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка в добу незалежної України (1991-2008рр.). – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2008. – 416 с.

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка: Ювілейне видання / Редкод.: О.М. Завальнюк, В.А. Смолій, І.М. Вишневський та ін. – К.: Вид-во «Логос України», 2008. – 200 с.

Атаманчук П.С., Семерня О.М. Методичні основи управління навчанням фізики: Монографія. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, інформаційно-видавничий відділ, 2005. – 196 с.

Атаманчук П.С., Самойленко П.И. Дидактика фізики (основные аспекты), Монографія. – Московский государственный университет технологий и управления, РИО, 2006. – 245 с.

Атаманчук П.С., Сосницька Н.Л. Основи впровадження інноваційних технологій навчання фізиці: Навчальний посібник. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2007. – 200с.

Атаманчук П.С., Мендерецький В.В., Ніколаєв О.М. Методичне забезпечення навчального фізичного експерименту (11-й клас): Навчальний посібник. – Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А., 2008. – 212 с.

ЖИТОМИРСЬКЕ РЕГІОНАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
(керівник – академік Положенець В.М.)

За звітний рік проведено дві міжнародні конференції та одну конференцію молодих вчених і аспірантів. Розроблено два винаходи і отримано на них патенти. Передано у державне сортовипробування сорт картоплі Віктор.

Наукова робота проводилася за тематикою „Селекція картоплі на стійкість до хвороб і шкідників" та „Випробування пестицидів проти хвороб і шкідників" з обсягом фінансування 100000 грн.

Під керівництвом академіків регіонального відділення захищено дві кандидатські дисертації.

За звітний період академіками видано п'ять посібників, монографію, три рекомендації виробництву, опубліковано 22 статті у збірниках і журналах.

Академіки є членами спеціалізованих рад по захисту кандидатських і докторських дисертацій.

До Президії АН ВО України надіслано два підручники і одну монографію.

ТЕРНОПІЛЬСЬКЕ РЕГІОНАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
(керівник – академік Т.Г. Дудар)

Протягом 2008 року Тернопільське регіональне відділення АН ВО України здійснювало злагоджену роботу шляхом залучення не тільки відомих вчених різних галузей – академіків АН ВО України, а й інших провідних науковців, які працюють у вузах Тернопільщини, до продуктивної наукової і освітньої роботи в регіоні, організації спільних науково-практичних конференцій, круглих столів, семінарів з проблем адаптації вищої освіти України згідно вимог Болонського процесу.

З метою реалізації стратегії Болонського процесу і радикального реформування національної системи вищої освіти за безпосередньої участі академіків АН ВО України Юрія С.І., Гром'яка Р.Т., Андрейчина М.А., Дудара Т.Г. у вищих навчальних закладах м. Тернополя адаптовано навчальні програми із спеціальностей. Впроваджено у навчальний процес при підготовці бакалаврів і магістрів у вузах м. Тернополя Європейську кредитну трансферну систему (ECTS), яка дозволить наблизити національну систему вищої освіти до європейської. Застосування кредитної системи замість традиційної залікової і екзаменаційної ефективніше і об'єктивніше забезпечуватиме оціночний облік багатовекторної освітньої і наукової діяльності студента.

Члени Тернопільського регіонального відділення брали участь у виконанні держбюджетних науково-дослідних робіт, керували підготовкою кандидатських і докторських дисертацій, опублікували цілий ряд наукових праць, підручників і посібників для студентів вищих навчальних закладів. Всі члени відділення активно займалися редагуванням фахових наукових видань, наукових записок, наукових вісників, прагнули плідно працювати у галузевих відділеннях АН ВО України.

ДНІПРОПЕТРОВСЬКЕ РЕГІОНАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
(керівник – академік Кобець А. С.)

У звітному році науково-дослідна робота здійснювалась на 39 кафедрах, в 11 проблемних і міжкафедральних лабораторіях за 172 темами, в тому числі 6 бюджетних за державними програмами, 30 – госпдоговірних і 132 згідно з особистими планами викладачів.

У 2008 році загальний обсяг замовлень на виконання наукових досліджень збільшився в 1,3 рази і склав 748,8 тис. грн. З них 442,0 тис. грн. виконано за держбюджетним замовленням за рахунок Мінагрополітики і Міносвіти та Міністерства вугільної промисловості (наукові керівники тем проф. Степченко Л.М., проф. Буря О.І., проф. Ковалевська Н.І., Якунін О.П., доц. Геллер О.Й., проф. Ярчук І.І., проф. Ткаченко О.А.). 306,8 тис. грн. виконано за госпдоговорами за 30 темами та 52,2 тис. грн. отримано з іноземних джерел.

Закінчені дослідження по 20 темах. В цілому розроблено: 4 технології виробництва, виведено 2 сорти сільськогосподарських культур, розроблено Національний стандарт України насіння сільськогосподарських культур. Розробляються 14 стандартів ДСТУ факультетом ветеринарної медицини (Гаврилін П.М.).

Подано від агроуніверситету 16 заявок на винаходи, одержано 14 патентів на винаходи і корисні моделі.

До вагомих досягнень у звітному році слід віднести:

- розроблені та впроваджені робочі органи для обробки ґрунту;
- впроваджені у сільськогосподарське виробництво системи живлення автотракторних двигунів нафтовими видами палива;
- новий сорт озимої пшениці Співанка розповсюджено на площі 100 га. Передано в сортовипробування сорти Журавка і Комерційна (селекціонер професор Ковалевська Н.І.);
- широко проводиться селекційна робота із створення

нової породи овець м'ясо-вовнового напрямку, адаптованої до умов України (професор Шуваєв В.Т та його школа – доценти Похил В.І. та Микитюк В.В.);

- створено і успішно реалізовано модель управління генофондом свиней селекції ДДАУ, яка дозволяє протягом багатьох поколінь підтримувати високу продуктивність тварин при розведенні "в собі" (доценти Сметанін В.Т., Хмельова О.В.);

- розроблено 4 нових ветеринарних препарати на рослинній основі для профілактики і лікування хвороб продуктивних тварин, на які отримані патенти на винахід (доцент Антоненко П.П.);

- впроваджені у ветеринарію і тваринництво біологічно-активні речовини і адаптогени природного походження (професор Степченко Л.М.).

Члени регіонального Відділення і викладачі ВНЗ брали участь в 14 міжнародних і 6 державних, регіональних виставках, виступали з доповідями і повідомленнями на міжнародних конференціях, на всеукраїнських, регіональних конференціях і семінарах-симпозіумах.

За результатами наукових досліджень видано 814 статей в наукових виданнях, 10 монографій, 11 підручників, 29 навчальних посібників з грифом МАТІ та МОН, 38 довідників, проблемних лекцій, 131 комп'ютерних програм, 510 методичних рекомендацій.

Академіки Відділення забезпечували розвиток студентської наукової та інноваційної діяльності. На сьогодні значно підвищилась активність студентської науки. В науково-дослідній роботі за 2008 рік взяли участь 726 студентів, які об'єднані в 39 наукових гуртках.

Академіками Відділення проведені наукові та науково-технічні конференції:

Міжнародні:

Теорія і практика використання біологічно активних речовин гумусової природи в сільському господарстві, присвячена сторіччю з дня народження професора Христової

Л.А. ДДАУ, м. Дніпропетровськ, (Грибан В.Г., Гаврилін П.М.).

XXI століття: економіка і екологія (проблеми та перспективи розвитку), ДДАУ, м. Дніпропетровськ, (Макаренко П.М.)

Галузева менеджмент-освіта в сучасних умовах. ДДАУ, м.Дніпропетровськ (Макаренко П.М.).

Теорія і практика комплексного використання відходів хімічної промисловості у сільському господарстві. ДДАУ, м. Дніпропетровськ, листопад (Кобець А.С., Тіман М.П.).

Екологічні основи захисту промислових насаджень і розсадників зерняткових культур від основних шкідників, хвороб і бур'янів, м. Дніпропетровськ, лютий (Кобець А.С.).

Міжнародна конференція по євроінтеграції. Дніпропетровська обл. "АГРО-СОЮЗ", червень (Кобець А.С, Макаренко П.М., Тіман М.П.).

Всеукраїнські:

II регіональна науково-практична конференція "Актуальні проблеми соціально-економічного розвитку Придніпров'я". ДДАУ, м.Дніпропетровськ, лютий (Кобець А.С, Макаренко П.М.).

II міжвузівська конференція молодих вчених і студентів "Сучасні аспекти управління економічними процесами в регіоні". ДДАУ, м.Дніпропетровськ, лютий (Кобець А.С, Макаренко П.М., Тіман М.П., Гаврилін П.М., Грибан В.Г.).

Конференція викладачів, аспірантів та здобувачів НШЕ за результатами науково-дослідної роботи у 2007 р. ДДАУ, м. Дніпропетровськ, лютий.

Конференція студентів ННІЕ за результатами науково-дослідної роботи у 2007 р. ДДАУ, м. Дніпропетровськ, лютий (Кобець А.С, Макаренко П.М.).

Науково-практична конференція за підсумками НДР науковців, науково-педагогічних працівників, аспірантів та студентів агроуніверситету у 2007 році. ДДАУ, м. Дніпропетровськ, березень (Кобець А.С., Макаренко П.М., Тіман М.П., Гаврилін П.М., Грибан В.Г.).

Науково-практична конференція "Сучасна молодь: інтелектуальний потенціал України". ДДАУ, м. Дніпропетровськ, березень (Кобець А.С., Макаренко П.М.).

Наукова конференція викладачів, аспірантів та здобувачів біотехнологічного факультету за результатами науково-дослідної роботи у 2007 році. ДДАУ, м. Дніпропетровськ, березень (Гаврилін П.М., Грибан В.Г.).

Проблеми зберігання та переробки зернових і олійних культур. ДДАУ, м. Дніпропетровськ, квітень (Кобець А.С.).

День поля. ДДАУ, Науково-дослідне поле", червень (Кобець А.С., Макаренко П.М.).

Підготовка до посіву озимої пшениці під урожай 2009 р. м. Дніпропетровськ, вересень (Кобець А.С., Макаренко П.М.).

КРИМСЬКЕ РЕГІОНАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
(керівник – академік *Бабанін А.А.*)

У складі Відділення нараховується 13 академіків.

У звітному році академіки Відділення та їх учні досліджували:

Морфогенез органів кровотворення та імуногенезу ссавців і птахів (акад. Хомич В.Т., акад. Криштофорова Б.В., акад. Гаврилін П.М). Результати досліджень впроваджені в навчальну роботу;

Вікові морфофункціональні особливості окремих органів і систем під впливом гравітаційних перенавантажень та різних методах їх корекції (акад. Пикалюк В.С.). Результати досліджень впроваджені в практику лікувальних, освітніх та наукових закладів України;

Морфоструктуру, онтоморфогенез та модули еволюції життєвих форм видів родин *Scrophulariaceae* та *Zamiaceae* флори України, (акад. Берко Й.М.). Результати досліджень систематизуються;

Теоретичні наукові основи конструювання високоефективних біологічних препаратів (акад. Скибіцький В.Г.). За результатами досліджень розроблені та впроваджені в практику ветеринарної медицини (виробник ВАТ “ВНП Укрзооветпромстач”) Тест системи на основі імуноферментного аналізу для діагностики сказу тварин, лейкозу великої рогатої худоби, грипу птахів, хламідіозу тварин, трихінельозу свиней;

Міграцію стронцію стабільного в ланцюгу живлення тварин та розробляли систему послаблення його негативної дії на організм і продукцію (акад. Засекін Д.А.). За результатами досліджень опубліковані науково-методичні рекомендації по застосуванню детоксуючих засобів для тварин у регіонах України з високим рівнем стронцію стабільного у довкіллі;

Заходи боротьби та профілактики з основними гельмінтозами тварин в Україні (акад. Сорока Н.М.). Розроблені і впроваджені в практику ветеринарної медицини

інструкція щодо заходів боротьби і профілактики дирофіляріозу м'ясоїдних тварин та способів діагностики еймеріозу великої рогатої худоби;

Асоціативні хвороби коней (акад. Галат В.Ф.). За результатами досліджень підготовлені дві науково-методичні рекомендації для впровадження в практику ветеринарної медицини.

Підготували вісім кандидатів наук (акад. Галат В.Ф. – 2; акад. Пикалюк В.С. – 2; акад. Гаврилін П.М. – 2; акад. Хомич В.Т. – 1; акад. Криштофорова Б.В. – 1).

Отримали 13 патентів (акад. Засекін Д.А. – 6, акад. Криштофорова Б.В. – 3, акад. Скибіцький В.Г. – 1, акад. Пикалюк В.С. – 1, акад. Сорока Н.М. – 1, акад. Галат В.Ф. – 1)

Отримали 1 авторське свідоцтво (акад. Пикалюк В.С.).

Організували і провели такі конференції:

Міжнародну наукову конференцію “Актуальні проблеми сучасної морфології”, 15-16 травня 2008р., м. Житомир (акад. Хомич В.Т.);

Міжнародну нараду – семінар “Місце та роль морфологічних дисциплін у підготовці фахівців освітньо-кваліфікаційних рівнів “бакалавр та магістр”, 17-20 вересня 2008 р., Сімферополь – Прибережне, (акад. Криштофорова Б.В.);

Симпозіум “Морфогенез органів і тканин під впливом екзогенних факторів”, 2 – 4 жовтня 2008 р., Сімферополь – Алушта (акад. Пикалюк В.С.)

Семінар гігієністів України, 16 жовтня 2008 р., Київ (акад. Засекін Д.А.).

Члени Відділення взяли участь у роботі 23 наукових конференцій і семінарів, які проводились в Україні та за її межами.

Академіки співпрацювали:

З Європейською асоціацією ветеринарних анатомів (акад. Хомич В.Т., акад. Криштофорова Б.В.);

З міжнародним науковим товариством морфологів хребетних тварин (акад. Хомич В.Т.);

З міжнародним науковим товариством паразитологів (акад. Галат В.Ф.).

Опублікували:

Монографій – 1 (акад. Пикалюк В.С.);

Підручників – 4 (акад. Пикалюк В.С. – 2, акад. Скибіцький В.Г. – 1, акад. Галат В.Ф. і акад. Сорока Н.М. – 1);

Навчальних посібників – 13 (акад. Галат В.Ф. і акад. Сорока Н.М. – 3, акад. Пикалюк В.С. – 6, акад. Берко Й.М. – 1, акад. Гаврилін П.М. – 1, акад. Криштофорова Б.В. – 1, акад. Хомич В.Т. – 1);

Навчально – методичних рекомендацій, вказівок, програм – 20 (акад. Сорока Н.М. – 5, акад. Засекін Д.А. – 6, акад. Берко Й.М. – 2, акад. Гаврилін П.М. – 2, акад. Криштофорова Б.В. – 2, акад. Хомич В.Т. – 3);

Науково – методичних рекомендацій – 6 (акад. Сорока Н.М. – 2, акад. Галат В.Ф. – 2, акад. Засекін Д.А. – 1, акад. Гаврилін П.М. – 2, акад. Криштофорова Б.В. – 1);

Наукових статей, матеріалів конференцій – 115 (акад. Сорока Н.М. – 18, акад. Галат В.Ф. – 12, акад. Пикалюк В.С. – 22, акад. Засекін Д.А. – 29, акад. Берко Й.М. – 1, акад. Скибіцький В.Г. – 6, акад. Гаврилін П.М. – 11, акад. Криштофорова – 5, акад. Хомич В.Т. – 11)

Виступили у ЗМІ:

Виступів на телебаченні – 12 (акад. Сорока Н.М. – 8, канали “1+1”, “Інтер”, “СТБ”, “5 канал”, програми “Здоров’я” і “Очевидне – неймовірне”, акад. Пикалюк В.С. – 4, телебачення АР Крим, програма “Рідне слово в рідній хаті”);

Виступів у пресі – 9 (акад. Пикалюк В.С.);

Виступів по радіо – 2 (акад. Новак В.П.).

Отримали нагороди, почесні звання, відзнаки:

Акад. Гаврилін П.М. – Почесну Грамоту Кабінету Міністрів України;

Акад. Криштофорова Б.В. – Почесну Грамоту Ради Міністрів АР Крим, Заслуженого професора Національного аграрного університету.

ХЕРСОНСЬКЕ РЕГІОНАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
(керівник – академік Ушкаренко В.О.)

Академіки В.О.Ушкаренко, В.Н.Салатенко і В.П.Коваленко в 2008 році проводили науково-дослідну роботу з держбюджетної і госпдогвірної тематики (на загальну суму 365 тисяч грн., з них 185 тисяч грн. бюджетних коштів), що передбачала удосконалення системи ведення галузей агропромислового комплексу в умовах реформованих господарств. Досліджували економічні та екологічні проблеми природокористування, створення нових технологій виробництва продукції тваринництва.

Науковою школою академіка АНВО України В.О.Ушкаренка розроблені теоретичні і практичні основи створення високоврожайних сортів і гібридів зернових, технічних культур. Розмножено насіння районованих і перспективних сортів ріцини, озимої пшениці, соняшнику, а також зроблено добори для селекції нових сортів – популяції ріцини, соняшника, утворені нові сорти озимої пшениці (Дріада 1, Херсонська безоста та ін.).

Вчені Херсонського університету беруть участь у реалізації соєвої продовольчої програми, що координується Одеським селекційно-генетичним інститутом. Продовжувалась реалізація нових форм науково-господарської діяльності та впровадження розробок вчених у виробництво.

Впроваджено у виробництво:

- економічну та екологічно-надійну технологію вирощування гібридного насіння соняшника в ланках підтримуючої селекції;
- енергозберігаючі поверхневі способи поливу сільськогосподарських культур;
- способи відновлення родючості ґрунтів на рисових зрошувальних системах, технологію вирощування рису з врахуванням вимог охорони навколишнього середовища.

У галузі тваринництва під керівництвом академіка АНВО України Коваленка В.П. проведені дослідження з

удосконалення технології виробництва продукції шляхом створення культурних пасовищ, перехід на маловитратні прийоми безприв'язного (групового) утримання тварин. За участю співробітників біолого-технологічного факультету виведена нова порода (червонабілопояса) м'ясних свиней, заводські лінії в новому таврійському типі асканійських тонкорунних овець, створена вітчизняна придніпровська породна група птиці м'ясо-яєчного типу для фермерських та особистих підсобних господарств.

Створені бази даних і розроблені теоретичні основи контролю і управління селекційними процесами в тваринництві з використанням персональних комп'ютерів.

Впроваджено методи формування високопродуктивних заводських стад молочної худоби з використанням кращого світового генофонду; селекційно-генетичні методи підвищення вовнової продуктивності тонкорунних овець; вирощування птиці в рівновагових угрупованнях; методи математичного моделювання і прогнозування біологічних процесів; ресурсозберігаючі технології вирощування риби у водосховищах різного господарського призначення.

Рекомендовано до тиражування Міністерством аграрної політики України та Головним управлінням агропромислового розвитку Херсонської обласної державної адміністрації 15 розробок вчених університету, 26 патентів на винахід та 14 свідоцтв на авторське право, одержано 19 патентів та 11 свідоцтв на авторське право.

На базі ХДАУ у 2008 році було проведено регіональну науково-практичну конференцію "Проблеми застосування ГІС-технологій для підвищення родючості зрошуваних ландшафтів"; Міжнародну, науково-практичну конференцію "Сучасний стан рибного господарства: проблеми та шляхи вирішення"; Міжнародну науково-методичну конференцію "ГІС - технології в управлінні водними і земельними ресурсами"; регіональну науково-практичну конференцію "Проблеми застосування ГІС - технологій для підвищення родючості ґрунтів, раціонального використання добрив та отримання

екологічно чистого урожаю». Значного резонансу одержала XV міжнародна науково-практична конференція "Сучасний стан, проблеми та шляхи інтенсифікації виробництва високоякісної свинини". У конференціях брали участь понад 280 представників України, Росії, Білорусі, Молдови, Польщі, Швеції, Шотландії, Німеччини.

В університеті функціонує докторантура з трьох спеціальностей: сільськогосподарські меліорації (науковий консультант – академік УААН В.О.Ушкаренко), розведення та селекція тварин (науковий консультант – член-кореспондент УААН В.П.Коваленко), економіка сільського господарства і АГЖ (науковий консультант – доктор економічних наук Л.О.Мармуть); діють дві спеціалізовані вчені ради із захисту дисертацій; здійснювався регулярний випуск фахового наукового видання "Таврійський науковий вісник".

РІВНЕНСЬКЕ РЕГІОНАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
(керівник – академік Гурин В.А.)

Кількісний склад Рівненського регіонального відділення – 7 академіків.

До його складу входять: В.А. Гурин, Є.М. Бабич, М.М. Гіроль, Е.А. Зінь, Б.С. Колупасв, С.В. Кравець, В.Ю. Слюсарчук, К.Ф. Шульжук

Вчений секретар відділення к.е.н., доцент В.О. Солодкий

Відповідно до плану роботи Рівненського регіонального відділення Академії наук вищої освіти України на 2008 рік академіки провели таку роботу:

Академік Гіроль М.М. досліджував очистку стічних і природних вод; запобігання вторинного забруднення водопровідної води; утилізація осаду водопровідних станцій; технології магнітного очищення води; попередня очистка води для теплогенеруючих установок; вплив водопровідно-каналізаційного господарства на антропогенне навантаження територій.

Акад. Е.А. Зінь продовжив дослідження економічного та соціального стану регіонів України в складі бюджетної теми „Дослідження регіонального соціально-економічного розвитку”. В роботі брали участь викладачі кафедри регіонального управління НУВГП, результати оформлені як звіт, використані в навчальному процесі, в дипломному проектуванні.

Крім цього, акад. Е.А. Зінь продовжив дослідження транспортних технологій на автомобільному транспорті, обґрунтування раціональних технологічних процесів перевезення пасажирів та вантажів на території західних областей України. Результати досліджень доведені до відома працівників управління роботою транспорту у Рівненській області, використані для підготовки магістрів та спеціалістів.

Академік Шульжук К.Ф. керував комплексною темою кафедри української мови Рівненського державного

гуманітарного університету „Функціональна типологія речення в українській мові”.

Академік Слюсарчук В.Ю. виконував наукові дослідження з проблем оборотності нелінійних операторів та стійкості динамічних систем, що описуються нелінійними диференціальними, різницевиими та диференціально-різницевиими рівняннями.

Отримано критерії оборотності лінійних і нелінійних операторів, нестійкості траєкторій динамічних систем та збіжності числових рядів, зокрема знайдено:

- необхідні і достатні умови оборотності лінійних автономних і майже періодичних диференціальних і диференціально-різницевих операторів у просторі обмежених на $R \times Z$ функцій;

- нові умови нестійкості розв'язків різницевих рівнянь у банаховому просторі;

- умови існування обмежених на числовій осі розв'язків систем нелінійних диференціальних рівнянь;

- нова ознака збіжності числових рядів, що узагальнює відому ознаку Даламбера.

У травні 2008 р. на базі Рівненського регіонального відділення Академії наук вищої освіти України у Національному університеті водного господарства та природокористування проведено академічний форум на тему «Роль вищої освіти в розвитку України та Рівненщини», в якому взяли участь академіки як Рівненського, так і інших відділень академії.

Організатори академічного форуму: академіки Гурин В.А., Гіроль М.М., Зінь Е.А., проректор Сапсай Г.І., вчений секретар відділення Солодкий В.О.

В роботі форуму взяв участь віце-президент Академії економічних наук України академік, д.е.н. Білопольський М.Г.

Заслухані та обговорені доповіді академіків Гурина В.А., Зіня Е.А., Білопольського М.Г., Шульжука К.Ф., Колупаєва Б.С., д.ф.н. Наконечної О.П. У цих доповідях розкритий стан вищої освіти України, результати формування та прогнози на

майбутнє. Висловлені пропозиції щодо вдосконалення відносин установ вищої освіти з підприємствами, що використовують спеціалістів, пропозиції, спрямовані на вдосконалення фінансового забезпечення вищих навчальних закладів.

Академік Гіроль М.М. провів Міжнародну конференцію з проблем водопостачання за участю представників 6 країн Європи. Загальна чисельність учасників 160 чоловік. Провів він також I Міжнародну виставку водопровідно-каналізаційного господарства за участю виробників та дилерів провідних фірм Європи. Він – професор кафедри водопостачання, водовідведення та очистки води Люблінського політехнічного університету. Брав участь в 4-х міжнародних науково-практичних конференціях з проблем природокористування, водопостачання, водовідведення, очистки води.

Академік Шульжук К.Ф. організував регіональну наукову конференцію „Актуальні проблеми граматики і лексикології” 20 травня 2008 року, на якій виступив з доповіддю.

Академік Слюсарчук В.Ю. брав участь у двох наукових міжнародних конференціях.

Академік Гіроль М.М. з тематики досліджень підготував та опублікував 12 наукових праць, з них 6 праць написані англійською мовою, отримано 2 деклараційні патенти на винаходи. Мав 2 виступи у всеукраїнських газетах, 1 виступ в місцевій газеті та 1 виступ на регіональному каналі телебачення.

Академік Зінь Е.А. за результатами наукової роботи: опублікував підручник „Регіональна економіка”, друге видання. – К.: ВД „Професіонал”, 2008. – 525 с.; підготував до друку підручник „Основи зовнішньоекономічної діяльності” (у співавторстві). – 435 с.; підручник „Управління роботою транспорту”. – 235 с.

Академік Шульжук К.Ф. підготував до перевидання підручник для студентів-філологів „Синтаксис української мови” (25 д. а.).

Вийшли друком його ж «Проблема моделювання складного речення» // Актуальні проблеми сучасної філології.

Мовознавчі студії: 36. наук, праць РДГУ. - Рівне: РДГУ, 2008. - Вип. XVI.; «Проблеми мовознавчої освіти у вищій школі України» // Наукові записки АН ВО України. - К.: Вид-во АН ВО України, 2008; «Українська мова» (в співавторстві): Навчальний посібник. - Рівне: РДГУ, 2008. - 307 с.

Академік Слюсарчук В.Ю. видав монографію: "Неявні недиференційовні функції в теорії операторів". Опублікував 8 наукових статей (у фахових виданнях - 7, за кордоном - 1).

Академіки регіонального відділення брали участь у роботі спеціалізованих вчених рад, здійснювали керівництво аспірантами, здобувачами, докторантами, а також рецензували, опонували та надавали відзиви на дисертації .

Протягом останніх років виконана значна наукова та методична робота в галузі економіки та управління регіональним розвитком, що стало можливим відкрити підготовку магістрів з напрямку „Державне управління”, спеціальності „Державна служба” – відповідальний – академік Зінь Е.А., завідувач кафедри регіонального управління. В 2008 р. почалась підготовка магістрів для представницьких та виконавчих органів влади областей на території Західної України.

ЗАХІДНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР
(керівник – академік Р.Й.Кравців)

За звітний рік академіки Західного наукового центру виконали 117 наукових тем, подали 72 заявки на винаходи та отримали 86 патентів. Впроваджено в практику 75 закінчених наукових розробок із сумарним економічним ефектом 7 млн. 125 тис. гривень.

Продовжувалося співробітництво із зарубіжними навчальними та науковими закладами республіки Польща, Білорусі, Росії, Словаччини, Чехії, Грузії, Франції, Німеччини, США та іншими країнами.

Академіками було здійснено 52 виїзди за межі України з метою участі у Міжнародних наукових конференціях, симпозіумах та 23 з метою стажування.

Три академіки отримали звання Заслуженого діяча науки і техніки та 2 – Заслужений працівник освіти, 3 ордени за Заслуги III ступеня, 2 ордени за заслуги II ступеня.

Академіки Західного наукового центру видали 27 підручників, посібників та довідників загальним обсягом 459 друкованих аркушів. Взяли участь у 345 наукових конференціях різних рівнів. Опубліковано у співавторстві 552 статті у фахових виданнях залежно від напрямку досліджень та 57 статей у зарубіжних виданнях.

Академіки Західного наукового центру керують роботою 117 аспірантів та 21 докторанта; підготовлено 7 докторів та 53 кандидати наук.

Підготовлено та подано на конкурс 81 науковий проект.

ПРИДНІПРОВСЬКИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР (керівник – академік М.В.Поляков)

Академіки АН ВО України, що підпорядковуються у системі АН ВО України Придніпровському науковому центру, є представниками багатьох вищих навчальних закладів цього регіону. Найбільша кількість їх зосереджена в Дніпропетровському національному університеті, Дніпропетровській національній металургійній академії, Дніпропетровському державному аграрному університеті, Запорізькому технічному університеті, Дніпродзержинському технічному - університеті тощо. У поточному році рекомендовано до участі в конкурсі на вакантні місця академіків АН ВО України два професори з вищих навчальних закладів Дніпропетровська.

За звітний період було проведено три засідання президії Дніпропетровського центру, на яких основними питаннями були/ налагодження роботи центру, облаштування кімнати, виділеної для Придніпровського наукового центру, встановлення більш тісних зв'язків та взаємовідносин між академіками АН ВО України, що територіально входять до складу Дніпропетровського наукового центру АН В О України, з Президією АН ВО України, питання, пов'язані з висуванням кандидатур на обрання академіками АН ВО України тощо.

Основними складовими діяльності Дніпропетровського наукового центру були наукова, науково-організаційна та видавнича діяльність. Практично всі академіки ведуть підготовку кадрів вищої кваліфікації - кандидатів або докторів наук. Причому й у звітному році під їхнім керівництвом захищена низка дисертацій, зокрема аспірантами Д.Х. Баранника, М.В. Полякова, М.П. Тімана, П.М. Гавриліна, В.С. Савчука, В.І. Большакова, Г.Г. Кривчика та ін. Всі академіки центру є членами спеціалізованих вчених рад з захисту кандидатських, і докторських дисертацій, деякі з них керують такими радами. Так, академік М.В. Поляков керує спеціалізованою вченою радою з технічних наук, академік В. В.

Іваненко – голова спецради з історичних наук, академік В.П. Моторний керує спеціалізованою вченою радою з захисту дисертацій за спеціальністю 01.01.01 – «Математичний аналіз», академік В.В. Скалозуб – докторською радою Д08.051.02, є членом експертної ради з загальної фізики Міносвіти і науки України, академік Д.Х. Баранник – заступник голови спецради з української філології та мовознавства. Неодноразово всі академіки АН ВО України, що відносяться до Придніпровського наукового центру, виступали як офіційні опоненти на захистах докторських і кандидатських дисертацій. Особливо активно у цьому напрямі працював академік М.П. Тіман, який у звітному році був опонентом трьох кандидатських і однієї докторської дисертації.

Значний внесок в підготовку кадрів вищої кваліфікації зробили вчені Дніпропетровського державного агро університету.

Академіки М.В. Поляков, М.М. Дронь, Д.Х. Баранник, Г.Г. Кривчик, І.М. Спиридонова, В.В. Скалозуб, В.С. Савчук, М.П. Тіман та інші представляли відгуки на дисертаційні роботи Дніпропетровський центр в особі Дніпропетровського університету, як асоційованого члена Академії наук ВО України, разом з АН ВО України (Відділення історії освіти, науки і техніки) видає фаховий науковий журнал "Історія української науки на межі тисячоліть". У звітному 2008 р. вийшли чергові номери.

Члени Дніпропетровського наукового центру беруть активну участь у роботі редколегій фахових часописів, що видають вищі навчальні заклади регіону, зокрема академік Д.Х. Баранник – відповідальний редактор фахового наукового збірника «Дослідження з лексикології і граматики української мови», академік В.В. Скалозуб – відповідальний редактор фахового журналу «Вісник Дніпропетровського національного університету. Серія: Фізика і радіоелектроніка», черговий номер якого вийшов у звітному році, академік В.П. Моторний – головний редактор фахового Вісника ДНУ «Математика», академік В.С. Савчук – заступник головного редактора

фахового Вісника ДНУ «Історія і філософія науки і техніки» тощо.

У Дніпропетровську у звітному, як і в попередньому 2007 р., під керівництвом академіків АН ВО України продовжували активно працювати наукові семінари з різноманітних питань науки і техніки. Серед них і такі відомі серед науковців семінари як міжвузівський науковий семінар «Актуальні проблеми української мовознавчої і літературознавчої науки» (керівник – академік Д.Х. Баранник), міжвузівський науковий семінар з історії і філософії науки і техніки (керівник – академік В.С. Савчук), міжвузівський науковий семінар з проблем теорії наближень (керівник – академік В.П. Моторний), семінар «Сучасні проблеми аналітичної хімії» (керівник – академік Ф.О. Чмиленко) та ін.

Серед надбань звітного року участь академіків у низці міжнародних конференцій та всеукраїнських конференцій. Перелічити їх неможливо в силу їх значної кількості. Зокрема, академік В.Ф. Бабенко взяв участь у міжнародних читаннях у Вірменії, академік В.П. Моторний у міжнародній конференції «Mathematical Analysis, Differential Equations and their Applications» на Кіпрі, академік В.С. Савчук у міжнародній науковій конференції «Німці України та Росії у конфліктах та компромісах XIX – XX ст.», у якій брали участь близько двох десятків вчених з Канади, Німеччини, Росії, США, Швеції, академік М.П. Тіман у XII міжнародній конференції імені М. Кравчука (Київ), академік Ф.О. Чмиленко у 3-му міжнародному симпозіумі «Методи хімічного аналізу» (Севастополь), академік М.М. Дронь у міжнародній конференції з математичного моделювання (Феодосія) тощо.

Вагомими є наукові здобутки академіків АН ВО України, що працюють у ВНЗ Дніпропетровського регіону. Зокрема у Дніпропетровському національному університеті ім.О.Гончара тематичний план фундаментальних та прикладних робіт охоплює усі сім пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки в Україні. Так, академік М.В. Поляков плідно працював у галузі аеро- та гідромеханіки, створив

сучасні потужні алгоритми методу граничних елементів підвищеної точності та ефективності. Частина розроблених алгоритмів може бути застосована при проектуванні ракетно-космічної техніки.

Академік В.В. Скалозуб веде науково-дослідну роботу за проектами Фонду фундаментальних досліджень України, академік М.М. Дронь проводить цикл робіт з проблем аерокосмічної галузі за держбюджетною тематикою МОН України.

Значних успіхів досягли академіки АН ВО України, що працюють у Придніпровському регіоні – фахівці в галузі фізико-технічних проблем матеріалознавства. За результатами виконання НДР, науковим керівником якої є академік І.М. Спиридонова, одержано аналітичні дані особливостей фазових перетворень, що приводять до утворення квазікристалічного стану, системи легування, в яких спостерігаються квазікристали та проаналізовані галузі застосування композиційних сплавів з квазікристалічним зміцненням. Проаналізовано способи отримання та властивості квазікристалічного стану в сплавах на залізній та кольоровій основі. За держбюджетною темою «Розробка-нових функціональних матеріалів з нанокристалічною матрицею для потреб машинобудування», керівником якої є академік В.З. Куцова, розроблені нові матеріали з підвищеною зносостійкістю та ресурсозберігаючою технологією їх виготовлення. Академік А.Ф. Санін працював над розробкою нових функціональних матеріалів для ракетно-космічної техніки. Зараз під його керівництвом йде робота над розробкою засад створення порошкових та композиційних матеріалів з високою корозійною стійкістю та зносостійкістю у широкому інтервалі робочих температур.

Академік В.І. Большаков досліджував питання оптимізації покриття ТЗП-2 і ТЗП-3, а також композиційні покриття з метою вибору складу для робочих температур до 1400 С в камері згоряння. Впровадження результатів дослідження буде втілюватися на ДП ЗМКБ «Прогрес» у м. Запоріжжя.

Плідно працювали академіки Придніпровського центру і в галузі гуманітарних наук. Так, академік В.О. Горпинич у процесі виконання держбюджетної науково-дослідної роботи створив нову концепцію співіснування сучасних глобалізаційних та традиційних народних форм культури у регіоні. За матеріалами дослідження видано монографію «Оттопонимическая деривация в восточнославянских языках».

Започатковано в Україні і впроваджено в практику метод суцільного добору повного антропонімного матеріалу окремо взятого регіону. Розроблено методику інтерпретації похідних форм від географічних назв в слов'янських мовах, зокрема й Нижньої Наддніпряни.

Академік Д.Баранник працював над темою «Діалог як одна з композиційних форм мовлення», за якою видав низку статей у фахових часописах, зокрема «Діалог у прозових і драматичних творах Т.Г. Шевченка» у Шевченківській енциклопедії.

Вагомі результати отримані представниками фізико-математичних наук. Так, академік В.П. Моторний за результатами НДР «Збіжність рядів Фур'є-Якобі у просторах інтегрованих функцій», керівником якої він є, створив нові методи оцінки частих сум Фур'є-Якобі у просторах інтегрованих функцій і одержав на цій основі асимптотично точні оцінки узагальнених констант Лебега у просторах $L_{p,w}$ -функцій інтегрованих на відріжку $[-1,1]$ в степені p з вагою $w(x) = (1-x)^a (1+x)^b$.

Академік М.П. Тіман плідно займався вивченням конструктивних характеристик властивостей функцій багатьох змінних, За результатами держбюджетної теми МОН України, науковим керівником якої є академік Р.С. Тутік, розроблено новий підхід до опису малочастинкових систем на основі розширення групи $SL(2, C)$, який в цьому році було застосовано до опису ферміон-бозонної системи з включенням взаємодії у мінімальний та не мінімальний способи. Знайдено нові осциляторні розв'язки, які у першому наближенні описують

властивості баріонів. Результати опубліковано в журналах Phys.Left.B, Int.J.Mod.Phys.A, Phys.Left.

Академік В.В. Скалозуб проводив наукові дослідження за темами «Дослідження процесів при високих енергіях методами квантової теорії оля і статистики» Міносвіти і науки України та «Дослідження кварк-глюонної матерії при високих густинах енергії», підтриманого Державним фондом фундаментальних досліджень. Останній проект виконується спільно з відділом густин енергії Інституту теоретичної фізики ім. М.М. Боголюбова НАН України. За цією тематикою досліджень видано низку статей у таких відомих журналах, як Physical Review, Journ. Phys. A. та інших. Результати досліджень доповідалися на міжнародних конференціях в Дубні (Росія) та Ужгороді.

В галузі хімічних наук відзначаються дослідження академіка Ф.О. Чмиленка за держбюджетною темою «Оптимізація процесу інструментального аналізу речовини керуванням поведінкою аналітичного сигналу». Описано хімізм і основи теорії дії поліелектролітів як модифікаторів хіміко-аналітичних систем. Розроблено сонолюмінесцентний спектрометр для дистанційного аналізу розчинів в галургії та визначення кількісного складу сольових плавів-теплоносіїв АЕС, отримано два патенти, опубліковано понад 20 фахових статей за темою дослідження. Розроблені також іон-селективні електроди для визначення змісту полівінілпіролідону і полігуанідину в лікарських та дезінфікуючих засобах та визначення деяких поліелектролітів в технологічних розчинах.

Академік П.М. Гаврилін досяг вагомих результатів у вивченні закономірностей морфогенезу органів кровотворення та імунного захисту у продуктивних тварин в нормі і при патології, а академік А. С. Кобець – у розробці та впровадженні робочих органів для обробітку ґрунту.

Вищі навчальні заклади, в яких працюють академіки АН ВО України, є провідними в у своїх галузях, що підтверджується значною кількістю конференцій й інших наукових форумів, проведених ними. В усіх цих конференціях

активну участь брали й академіки, що працюють у Придніпровському центрі АН ВО України. Досить часто вони були в числі їх організаторів, членів оргкомітетів, керівників секцій. Зокрема, академік Р.С. Тутік протягом вже десяти років організує і проводить роботу секції „Гравітація і фундаментальна фізика” міжнародної конференції молодих вчених „Людина і космос”. У Дніпропетровському національному університеті за 2007-2008 навчальний рік проведено 48 конференцій, з яких 16 мали статус міжнародних, 16 – всеукраїнських та 16 – регіональних. 17 конференцій різного рівня (від міжнародних до регіональних) було проведено Дніпропетровським державним аграрним університетом, у яких активну участь брали академіки, що працюють в аграрному університеті: В.Г. Грибан, П.М. Гаврилін, М.П. Тіман, А.С. Кобець та ін.

Плідно розвивалася співпраця з установами ПАН України. Так, академік В.П. Моторний виконує за сумісництвом обов'язки завідувача лабораторії «Оптимізація наблизень многочленами та сплайнами» в інституті прикладної математики і механіки НАН України, академік Ф.О. Чмиленко входить до складу бюро Наукової ради НАН України за спеціальністю «Аналітична хімія». Академік А.І. Вінников є членом громадської ради з мікробіології та біотехнології при Інституті мікробіології та вірусології НАН України. Значна кількість академіків працює в спеціалізованих вчених радах з захисту дисертацій при установах НАН України.

За звітний період крім значної кількості статей академіками АН ВО України Придніпровського регіону була опублікована низка монографій, підручників, посібників тощо. Так, академіки М.В. Поляков та В.С. Савчук видали монографію «Класичний університет: від ідей античності до ідей Болонського процесу», обсягом близько 37 друкованих аркушів, у якій особливу увагу приділено проблемам Болонського процесу та реалізації його ідей, зокрема в Україні та Росії. Проблеми Болонського процесу в Україні висвітлені також у публікаціях академіків В.Большакова та

С.Нейковського. За керівництвом академіка В.В. Іваненка та професора С.І. Світленка була успішно здійснена підготовка видань «Професори ДНУ» та «Історія Дніпропетровського національного університету» до 90-річного ювілею університету. Видання здійснювалося під редакцією академіка М.В. Полякова. В роботі над цим виданням активно працював й академік В.С. Савчук. Вийшов з друку навчальний посібник «Навколоземний простір і технічні засоби його освоєння», серед авторів якого є й академік М.М. Дронь, академік Р.С. Тутік видав методичний посібник «Посібник до самостійної роботи студентів з теорії функцій комплексної змінної». Найактивнішу участь у підготовці обласної Книги пам'яті разом з іншими брали академіки В.В. Іваненко та Г.Г. Кривчик. Академік Г.Г. Кравчик є співавтором монографії «Лиха доля голодомору», виданої у Києві. Академік В.В. Скалозуб у співавторстві видав навчальний посібник «Релятивістська механіка і електродинаміка», а також підготував (у співавторстві) підручник «Класична електродинаміка», який буде виданий у видавництві «Вища освіта». Академік М.В. Поляков видав навчальний посібник «Температурные режимы КА с учетом воздействия внешних факторов».

За звітний період наукова та організаційно-наукова й освітня діяльність ряду академіків АН ВО України Придніпровського центру була відзначена різноманітними нагородами. Зокрема, академік Г. Г. Кривчик нагороджений медаллю «За заслуги перед містом». Академік М.В. Поляков отримав ряд нагород, серед яких медаль АН ВО України «За успіхи в науці», відзнака «За соціальне партнерство» ЦК профспілок України, Почесна Грамота Кабінету Міністрів України, відзнака Академії педнаук (медаль Ушинського), Грамота ВАК України, медаль ім. М.П. Драгоманова. Академік А.Ф. Санін нагороджений знаком «Відмінник освіти України». Академік В.П. Моторний отримав Подяку Кабінету Міністрів України та Грамоту ВАК України. Один з кандидатів на звання академіка АН ВО України О.О. Кочубей нагороджений орденом «За заслуги» третього ступеня.

Фактично усі академіки, що відносяться до Придніпровського центру АН ВО України, плідно співпрацюють з закордонними науковцями та науковими центрами, беруть участь у багатьох міжнародних проектах. Вони у багатьох випадках виступають й координаторами міжнародних проектів, зокрема академіки М.В. Поляков, В.В. Скалозуб, А.С. Кобець, П.М. Гаврилін, В.В. Іваненко, В.І. Большаков та ін.

Академіки Придніпровського наукового центру АН ВО України багато уваги приділяють громадській роботі, учнівській молоді Академік В.П. Моторний очолював обласне журі учнівської олімпіади з математики. Академік Р.С. Тутік як голова обласної науково-методичної ради з фізики кожного року організовує і проводить обласну олімпіаду школярів з фізики і тренувальні збори команди школярів для участі у Республіканській олімпіаді.

Академік Д.Х. Баранник проводить консультації з питань функціонування української мови на сучасному етапі, правописних проблем мови українських засобів масової інформації (для журналістів, вчителів, студентів).

Академік Г.Г. Кривчик неодноразово публікувався у місцевих друкованих засобах масової інформації з історичних питань. Академік В.В. Скалозуб проводить роботу з популяризації сучасних наукових знань (науково-популярні статті, виступи на телебаченні, в інших засобах масової інформації). Академік А.Ф. Санін продовжує у регіоні активну діяльність у роботі місцевого осередку українського матеріалознавчого товариства і є його головою. До складу цього осередку входять й академіки АН ВО України, зокрема В.З. Куцова та І.М. Спиридонова. Кафедра мікробіології (зав. кафедри – академік А.І. Вінников) є базовим осередком діяльності філії Товариства мікробіологів у Придніпровському регіоні. Академік В.С. Савчук є активним членом громадської фундації, очолюваної О. Лазько, яка багато робить разом з громадським Інститутом україніки для увічнення відомих діячів Дніпропетровська встановленням їм пам'ятних дошок. Багато

виступають на телебаченні, друкуються у періодичних виданнях М.В. Поляков, В.І. Большаков, В.В. Скалозуб, В.С. Савчук, М.П. Тіман та інші академіки.

Багато уваги у звітному періоді академіки центру приділяли роботі з обдарованою молоддю. Зокрема, Дніпропетровський державний агроуніверситет провів II міжвузівську конференцію молодих вчених і студентів «Сучасні аспекти управління економічними ресурсами у регіоні» та науково-практичну конференцію «Сучасна молодь: інтелектуальний потенціал України». У роботі цих конференцій активну участь прийняли всі академіки АН ВО України, які працюють в Дніпропетровському державному аграрному університеті. У Дніпропетровському національному університеті була проведена X міжнародна молодіжна науково-практична конференція «Людина і Космос», яка вже стала традиційною. Серед інших відзначимо V Міжнародну конференцію студентів та аспірантів „Географія, геоекологія, геологія: досвід наукових досліджень" у проведенні яких активну участь брали й академіки АН ВО України.

Досягнення Придніпровського наукового центру АН ВО України досить вагомі, але є й певні недоліки. Робота центру потребує ще більшого вдосконалення, на що й буде звернуто увагу у наступному році.

РЕДАКЦІЙНО-ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

У звітному році за редакцією віце-президента І.С.Зозулі традиційно (щодва місяці) виходив "Інформаційний вісник". Вийшло п'ять номерів, які знайомили читача з науково-організаційними заходами, що проводила Президія у поточному році, з новими публікаціями, повідомляли про важливі події в житті Академії.

Перший номер «Вісника» присвячений проведенням у листопаді 2007 року Загальним зборам. Читач ознайомився зі звітною доповіддю Президії, заявою АН ВО України щодо утвердження в Україні української мови як мови державної, хронікою перебігу зборів, звітом мандатної комісії, списками новообраних академіків, лауреатів академічних нагород, переможців конкурсу на кращу монографію, кращий підручник та кращий посібник.

У цьому номері вісника надруковані списки нової Президії, нових фахових відділень та їх академіків-секретарів, наукових центрів, регіональних відділень.

З нових публікацій заслуговують на увагу статті І.Горбачука та О.Руденка.

Другий номер "Інформаційного вісника" (вересень-квітень) відкривається Пасхальним посланням Патріарха Київського і всієї Руси-України Філарета, академіка АН ВО України та привітання Президії.

Друкується слово Президента України В.А.Ющенка на Шевченківському вечорі, в якому він говорить про «політичну метушню, хаос та інтриги, приховані за красивими гаслами». Президент накреслює конкретні заходи з метою унормувати загальну обстановку.

В статті «Криза української освіти і науки» автор порушує проблему, пов'язану з зовнішнім тестуванням, говорить про кризу середньої школи, корупцію в ній, про «підручникові зловживання», про чехарду в назвах ВНЗ і в їхньому створенні – без належних кадрів, бібліотек, проблема про т.з. комерційні вузи, про пересит і безробіття фахівців

певних спеціальностей, відсутність у таких ВНЗ виховної роботи.

Про завдання сучасного інтенсивного рослинництва як галузі ділиться акад. О.І.Зінченко, а про світове відкриття талановитого вченого і патріота України П.Д.Ятеля – акад. Литвин В.П.

Про необхідність переглянути програми з української мови читаємо в статті «А вы по-русски умеете?».

Цікавими є спостереження М.І.Дубини над ранньою поезією Б.-І.Антонича.

Вперше в практиці АН ВО України «Вісник» друкує творчі біографії видатних науковців України. В рубриці «Постаті» надруковано нариси про академіків В.І.Андрейцева, Б.С.Зіменковського та Л.Л.Товажнянського.

В рубриці «Хроніка» читач знайде матеріали з щоденної діяльності Президії та Відділень Академії. Тут знайде і графік проведення академічних конференцій і нарад, як і привітання ювілярів.

Надзвичайно важливі матеріали надруковані у 3 номері «Вісника». Зокрема виступ Б.Олійника на Загальних зборах секції суспільних і гуманітарних наук НАН України. Відомий письменник переконливо доказує, що якщо при керівництві всіх ланок державного устрою України не стоятимуть кадри автохтонної нації, то ніяких зрушень не відбудеться ні в системі господарчій, ні в політичному кліматі.

Акад. Зубок М.І. ділиться досвідом діяльності російської Академії соціальних і педагогічних наук, членом якої він є.

У «Віснику» його редколегія почали друкувати лаконічні нариси про здобутки вузівської науки та про міжнародні зв'язки ВНЗ України з науковою Європою.

Статею до 200-річчя від дня народження О.Бодянського виступив В.Ф.Погребенник, а позитив і негатив американської освіти узагальнює П.Ю.Саух.

Знайдемо в цьому номері і дуже потрібні статті на медичну тему.

В рубриці «Постаті» знайде читач глибокі нариси про Віктора Андрущенка, видатного філософа і організатора вищої школи і науки в ній, ректора з Дніпропетровська В.І.Большакова, видатного юриста і педагога В.І.Шакуна та вченого і педагога з Умані – Зінаїду Грицаєнко. Багата хроніка в цьому номері. Подано й цікаву інформацію про проведені наукові конференції (зокрема морфологів України). Рецензуються нові видання та повідомляється про придбання можливих нових книг тощо.

У листопадово-грудневому номері «Вісника» читач знайде інформацію про недостойні дії колишнього ректора КНУ В.В.Скопенка, про українське кіно, освітні перспективи України.

Зацікавить читача публікація М.Дубини і В.Стецюка про нафтові і газові запаси України, а С.Табачнікова – про соціальну і судову психіатрію та наркологію. Т.Дудар, В.Марцин та Е.Зінь діляться економічними міркуваннями.

В рубриці «Постаті» редакція пропонує читачеві нариси про видатних науковців нашого часу – П.Горова, О.Завальнюка та І.Ільницького.

Привітала редакція 85-річчя українського вченого-лінгвіста Д.Х.Баранника.

«Наукові вісники» почали друкувати і окремі фахові відділення. Вже шість випусків такого вісника здійснило Відділення «Енергетики та ресурсозбереження».

Вийшли друком 8-й випуск «Наукових записок». Видання приурочене ювілею Президента АН ВО України. Кращі статті року і спеціальні нариси надруковано в ньому.

У звітному році академіки АН ВО України опублікували понад 600 окремих наукових праць. Серед них: В.Москаленко, І.Сахарчук. «Пропедевтика внутрішніх хвороб»; І.Зозуля, А.Вершигора «Медицина невідкладних станів»; Падалка О.С., Скрипченко О.В. «Психолого-педагогічні основи навчання»; Демидов С.В., Бердишев Г.Д. та ін. «Генетика»; Е.Прохоров «Твердотіла електроніка»; Мартиненко М.А., Юрик І.І. «Теорія функцій комплексної змінної. Операційне числення»;

В.Марцин «Наукознавство»; Фурман І.О. та Рожков П.П.
«Ідентифікація та моделювання технологічних процесів»;
Дубина (співавт.) «Словник літературознавчих термінів»;
В.І.Астахова «»Д.І.Багалій» та ін.

Наведене свідчить, що науковий колектив Академії наук вищої освіти України в 2008 році успішно виконав запланований обсяг науково-дослідної роботи, дав країні ряд наукових розробок, якими могла б пишатися будь-яка «державна» академія. Проведено також значну організаційну діяльність, наслідком якої є те, що незабаром всі ВНЗ України стануть важливими науковими установами АН ВО України, яка принесе країні – її науці, господарству, культурі нові завоювання і відкриття.

Успіхи вчених Академії були б значно більшими, якби вона отримувала дійову підтримку з боку уряду і Міністерства освіти і науки зокрема, з якою уклала угоду. За угодою Академія через свої наукові відділення (в яких, до речі, працюють провідні науковці держави) мала визначити найбільш пріоритетні науково-технічні проблеми й програми, рекомендувати найкомпетентніших вузівських вчених-виконавців, робити експертизу й узагальнення результатів завершених НДР, готувати відповідні пропозиції та рекомендації. А поряд з цим брати безпосередню участь в акредитації ВНЗ, опрацюванні нових навчальних програм, написанні та рецензуванні наукової, навчальної, методичної літератури, проведенні в системі Міносвіти конкурсів на кращі наукові роботи, виданні наукової періодики, підготовці матеріалів до присудження нагород у галузі науки й освіти тощо.

У свою чергу Міносвіти взяло на себе зобов'язання всіляко стимулювати діяльність Академії, сприяти реалізації її статутних положень. Та, на жаль, Міносвіта взяті на себе зобов'язання поки що дієво не виконує. Керівництво наукою й надалі по-старому здійснює не завжди підготовлений невеличкий апарат через проректорів, а відтак великий загін відомих учених, які працюють у вузах і об'єднані в 23-х фахових відділеннях свідомо й безвідповідально ігнорується. Замість того, щоб спиратися на сильний вузівський науковий

потенціал, всупереч логіці, Міністерство освіти постійно "забуває" залучати АН ВО України до акредитації вузів, експертних комісій, технічних рад, колегії, явно відсторонюючи від річних плануваль виконання науково-дослідних робіт, конкурсних проектів, розподілу коштів, звітності за виконання науково-дослідних тем, видавничої діяльності і т.д. Ці та інші факти свідчать про зумисне відсторонення МОН від Академії, від властивої їй специфіки можливої діяльності в Міністерстві освіти.

Зміст

I. Переднє слово.....	4
II. Основні результати наукових досліджень та організаційної діяльності.....	16
1. Секція гуманітарних і суспільствознавчих наук.....	16
Відділення філології та мистецтвознавства.....	22
Відділення історії.....	29
Відділення філософії.....	31
Відділення історії освіти, науки і техніки.....	35
Відділення права.....	43
Відділення економіки.....	46
Відділення масової комунікації.....	61
Відділення педагогіки.....	65
2. Природничі науки.....	78
Відділення аграрне.....	78
Відділення біології.....	100
Відділення математики та інформатики.....	103
Відділення фізики та астрономії.....	110
Відділення наук про Землю.....	127
Відділення хімії та хімічної технології.....	134
Відділення медицини.....	143
Відділення проблем психічного здоров'я.....	166
3. Секція технічних наук.....	171
Відділення механіки та машинобудування.....	188
Відділення проблем будівництва та архітектури..	197
Відділення загальнотехнічне.....	200
Відділення військових наук.....	218
4. Діяльність Ради молодих учених.....	223
Співробітництво з зарубіжними навчально-науковими закладами.....	225
5. Регіональні відділення та наукові центри.....	240
6. Наукові центри.....	272
7. Редакційно-видавнича діяльність.....	283

**Звіт про науково-організаційну діяльність
Академії наук вищої освіти України в 2008 році**

Відповідальний за випуск – С.І.Табачніков

Редактор – Дейнега І.І.

Коректор – Дідич М.М.

Комп'ютерний набір та верстка – Тищенко Л.В.

Технічний редактор –

Підписано до друку 12.12. 2008 р. Формат 60×84/6.

Папір офсетний. Гарнітура Times.

Наклад 300 прим. Зам. № _____

З В І Т
ПРО НАУКОВО-ОРГАНІЗАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ
АКАДЕМІЇ НАУК ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ
В 2008 РОЦІ

Київ – 2008

Друкується за постановою Президії АН ВО України від 12 грудня 2008р. (протокол № 10).

Звіт про науково-організаційну діяльність Академії наук вищої освіти України в 2008 році. – К.: АН ВО України, 2008. – 289 с.

Відповідальний за випуск – Головний учений секретар, акад. Табачніков С.І.

Розділи Звіту підготували академіки-секретарі фахових і регіональних відділень, керівники Наукових центрів та служб Академії.

Передне слово та розділ «Редакційно-видавнича діяльність» належать перу президента, акад. Дубини М.І.

Над підготовкою рукопису Звіту до друку працював весь апарат Президії АН ВО України.

ISBN№ 966-95-902-4-9

© АН ВО України, 2008

ПЕРЕДНЄ СЛОВО

Зайво говорити про значення і роль освіти й науки в здійсненні кардинальних змін в суспільному житті будь-якої країни. Саме ці зміни істотно впливають на матеріальне становище людей і є гарантією їх громадянських прав та соціального захисту.

Логічно, що й Україна, нарешті, починає ширше відкривати для себе освіту й науку, пов'язувати з ними успіхи в державотворенні, в соціокультурних зрушеннях, у нарощуванні інтелектуального потенціалу нації тощо.

Як відомо, Україна споконвік славилася своєю універсальною і ефективною системою вищої освіти, яка завжди відповідала потребам і вимогам суспільства. І була вона не вузько спеціалізованою, розрахованою не на один рік і на окремий регіон, а на певний часовий період. Вищі навчальні заклади давали своїм вихованцям переважно фундаментальну підготовку, що й вирізняло їх серед західноєвропейського світу. Це можна сказати і про освіту радянського періоду, хоч вже тоді відчувалась неувага до її розвитку. Зіставлення цифр коштів, що виділялися на розвиток освіти й науки, наприклад, в Німеччині, Франції, Японії, США підтверджує це спостереження (там виділялися 5-8% загального валового продукту і 3-4% ВВП, в колишньому ж Союзі в десять разів менше). Очевидно, тому Японія чи Південна Корея домоглися небаченого «дива», бо в цих країнах і освіта, і наука не мали перерв у фінансуванні.

Запозичуючи досвід зарубіжної системи освіти і організації науки – і це, з одного боку, позитивний факт – керівництво Української держави намагається запровадити в себе власну цілісну систему освіти й науки, яка б передусім достеменно відповідала інтересам української нації, забезпечувала б підготовку кадрів вищого рівня, здатних втілювати в життя все те позитивне (універсалізм, політехнізм), що виробила наша попередня система освіти. Воно розуміє, що зовнішнє наслідування, яке, скажемо відверто, через

некомпетентність освітянського керівництва набуло нині масового застосування, не може бездумно переноситися на український ґрунт як не може успішно вирости на українській землі каучукове чи кавове дерево, як ламбада не може замінити українцю гопака.

Зарубіжний досвід допоміг нам звільнити навчальні плани ВНЗ від зайвих, ідеологічних курсів, впровадити (не завжди з однаковим ефектом) державну мову, звернутися до національної історії, фольклористики, філософії, історії мистецтва тощо. Щоправда, звільняючись від зайвого, ми під час з водою виплеснули й дитину... Так трапилось, наприклад, з рядом суто національних дисциплін. 370 років Росія нав'язувала нам свою історію, політику, літературу, мистецтво, знищуючи все наше, національне. Крала діячів, фальсифікувала правду, підтасовувала чи й змінювала акценти. Можливо, в європейських ВНЗ студенти своє досконало освоїли в середній школі. Ми ж цього не мали можливості зробити, та й підручники для нас ще пише Семиноженко з російськими колегами типу Затуліна чи Мукіна. Отже, для України ті зміни в плани ВНЗ ще не слід негайно впроваджувати.

У вищій школі України, а нині функціонує 350 вузів, лише національних університетів сконцентрований значний наукових потенціал, кращі сили якого за дорученням близько 3 тисяч своїх колег-докторів наук, за згодою тоді колишнього Міністра вищої і середньої спеціальної освіти П.Таланчука та при підтримці Президента України Л.Кравчука створили в 1992 р. за зарубіжними взірцями наукову громадську самоврядну організацію - «Академію наук вищої школи України», яка б мала забезпечувати взаємодію інституцій громадянського суспільства та держави і потенціал, якої за якісними параметрами значно перевищує академічний і галузевий сектори науки. Для зіставлення у вищих навчальних закладах науковою роботою зайнято понад 59 тисяч наукових і науково-педагогічних працівників, з них наукові ступені мають понад 25 тис. осіб, в академічній науці працювало 65 тис. чол., з них

наукові ступені мають 14,7 тис. чол., відповідні цифри у галузевій науці становлять: 212 тис. і 10 тис.

За 16 років незалежної України витрати на наукові дослідження на одного наукового співробітника з бюджетних джерел скоротились в 6 разів. Виділювані кошти на науку не покривають навіть половини її потреб, а на кожного наукового співробітника вчений України має в 500 разів менше коштів, ніж, наприклад, вчений США (відповідно – 230 доларів і 130 тис. доларів).

І далі вузівська наука в Україні отримує мізерні кошти: академічна – 23 %, а на наукові дослідження ВНЗ припадає 15 % їх чисельності, 11,5 % – на створення нових видів техніки та технологій; галузева – 64, вузівська – лише 8%.

Низький рівень заробітної плати вченого в зіставленні з іншими бюджетними галузями, соціальна незахищеність науковців – знизили престиж наукової роботи, спричинили відсіч талановитих працівників, особливо молоді. Окремі наукові установи втратили вже до 40 % свого наукового складу. Під загрозою цілий ряд відомих в Україні (і світі) наукових шкіл. А це може призвести взагалі до втрати вітчизняного науково-технічного та освітнього потенціалу, на відновлення яких буде потрібно не менше як 20-25 років. Скорочується число замовників на виконання наукових досліджень; держава, власне стала за цих умов головним замовником, що не сприяє науково-технічному переоснащенню підприємств, впровадженню нових технологій, технічному прогресу виробництва.

Такий (коротко) стан наукових досліджень в Україні.

За час, що минув з 1992 р., Академія наук вищої школи розрослася, набрала сил і досвіду. Її членами стали близько 400 найвидатніших учених 110 вищих навчальних закладів України, що об'єдналися в 24 фахові відділення, склали 25 регіональних відділень та 4 наукові територіальні центри, які координують науково-дослідну роботу державних і недержавних вищих навчальних закладів України. В складі Академії функціонує 6 науково-дослідних інститутів.

Серед дійсних членів – 5 Героїв України, 48 – лауреатів Державної премії з науки і техніки; 263 відзначені орденами і високими урядовими нагородами, 86 – Заслужені діячі науки та Заслужені працівники освіти України, 21 – удостоєний урядових відзнак зарубіжних країн, 85 академіків беруть участь у роботі експертних рад МОН України, 46 – у роботі ВАК. До речі, 52 видатних зарубіжних учених стали почесними членами АН ВО України, а ряд вузів Польщі, Чехії, Угорщини, Франції, Німеччини, Китаю, Японії, США, Росії обмінюються з нею періодикою, проводять спільні наукові конференції, симпозіуми тощо.

Відзнаки Міністерства освіти і науки України, Міністерства внутрішніх справ України, Київського міського голови та Київського Патріархату одержали академіки О.М.Завальнюк, В.І.Шеманьов, М.В.Поляков, М.І.Зверяков, В.Є.Михайленко, В.О.Шамрай, В.І.Курило, В.С.Кузьмичов та ін.

Орденем князя Ярослава Мудрого V ступеня удостоєний заст. ректора Національної академії післядипломної освіти І.С.Зозуля.

Успіхи вчених вищих навчальних закладів України – наукової бази Академії, і в кількості закінчених науково-дослідних робіт (121), виданої наукової продукції – вийшло в світ 183 монографії, 204 підручники, 508 навчальних посібників. Ряд з них посіли різні місця в конкурсі, що їх проводила комісія нагород при АН ВО України.

Дійсні члени Академії результати своїх дослідницьких пошуків опублікували у 6891 наукових статтях та рекомендаціях. Кращі з них отримали патенти та свідоцтва на винаходи (344). Серед таких авторів слід назвати академіків І.Зозулю, О.Загорулька, П.Кравчуна, В.Сіпітого, О.Біляєву, Є.Зарембу, В.Куцову, І.Спиридонову, В.Цимбалюка, Ю.Парашука та ін.

У 2006 р. Відділення Академії провели 964 наукові конференції, з яких 164 – міжнародні.

Отримали широкий резонанс такі з них, як «Вищі навчальні заклади України – селу», «Проблеми фізико-математичної і технічної освіти і науки України в контексті євроінтеграції», «Наукові читання інституту журналістики», «Викладання історії науки і техніки в університетах України», «Інтеграція української медичної освіти з європейським і американським освітнім простором», «Силова електроніка і енергоефективність», «Судова психіатрія в Україні і Польщі» та ін.

У Рівненському Національному університеті водного господарства та природокористування за ініціативи акад. Е.А.Зіня щорічно на високому рівні проводиться наукова конференція «Проблема управління, регіональним і соціальним розвитком», науковий семінар, який залучає багато фахівців з України.

У звітному році в трьох фахових секціях Академії працювало понад 2500 докторів, близько 10 тисяч кандидатів наук. Вони входять до чотирьох великих наукових центрів – Південного, Східного, Придніпровського і Західного, які, загалом працювали продуктивно, злагоджено. Значно поліпшив роботу Придніпровський науковий центр (керівники академіки М.В.Поляков та В.С.Савчук).

По-новому, з усією відповідальністю організовано роботу Західного наукового центру (керівник – акад. Р.Й.Кравців). Тут формуються колективи вчених для виконання тематичних завдань, обговорюються плани проведення конференцій, виконання науково-дослідницьких робіт, виїзних засідань тощо.

Величезні зрушення відбулися в роботі регіональних відділень, а їх 25. Виділити з загального переліку слід Уманське (керівник – акад. Зінченко О.І.), Рівненське (керівник – акад. Гурин В.Д.), Харківське (керівник – акад. Говоров П.П.), Хмельницьке (керівник – акад. Завальнюк О.М.), Закарпатське (керівник – акад. Ніколайчук В.І.), Житомирське (керівник – акад. Положенець В.М.), Дніпропетровське (керівник – акад. Кобець Я.С.).

Чого не скажеш про Херсонське (керівник – акад. Ушкаренко В.О.), Івано-Франківське (керівник – акад. Басай В.Д.). Чи не знають керівники цих відділень, чи забули свої функціональні обов'язки, тому і робота у цих Відділеннях вкрай запущена. Вони не цікавляться життям і науковою діяльністю своїх членів, не зустрічаються з ними, а тому і відділення ці не працюють, як того хотілося б.

Усім багатограним життям Академії у звітному році керувала Президія, до складу якої входило 49 чоловік. Сумлінно виконувало доручені завдання більшість членів. Щоправда, окремі з них, як-от: Грищак В.З., Ларин О.М., Шут М.І. нерегулярно відвідували засідання.

Заслужують на всіляку вдячність такі члени Президії, як С.І.Табачніков, Є.Є.Александров, П.П.Говоров, М.П.Тіман, З.М.Грицаєнко, І.Г.Ільницький, С.К.Рудик, В.М.Положенець, які в роботі Президії брали активну участь. Це ж слід сказати і про В.Є. Михайленка, В.І.Шакуна, В.Т. Хомича та ін.

За звітний період відбулося 11 засідань Президії і 2 засідання бюро Президії. На засіданнях підведені підсумки проведених у листопаді 2007 р. загальних звітно-виборних зборів, обговорено і винесено відповідні рішення з питань реалізації зауважень і пропозицій, висловлених на них. Тут же піднімалося питання про розширення економічної діяльності Академії, про благодійні фонди тощо.

На засіданні Президії, проведеному 15 лютого, детально обговорено й затверджено плани роботи Президії, фахових, регіональних відділень та секторів, кошторис Президії на 2008 р., а на засіданні в березні прослухано наукову доповідь «Світова велич Шевченка», розглянуто персональний склад Відділень та схвалено графік проведення в 2008 р. наукових конференцій, симпозіумів та нарад.

На червневім засіданні Президії розглядалося питання про звітні збори та зміст звітів фахових і регіональних відділень. Прийнято тут і оголошення про вакансії академіків.

Заслухано і обговорено інформацію про діяльність Відділень історії та філософії. Прийнято відповідні рішення.

Доброю традицією в проведенні засідань Президії стало виголошення на них наукових доповідей.

Заслуховувались на засіданні Президії підсумки виїзних засідань в Чернівці, Ужгород, Луцьк, Рівне і Житомир, а також про діяльність наукових центрів тощо. Широко обговорено на Президії і питання про автономію діяльності класичних університетів, про корупцію у підручниковиданні.

З великою увагою були вислухані повідомлення про перебудову читання філософії і стану ВНЗ держави тощо.

Плідно працювала Президія у плані утвердження української мови як державної та висвітлення досягнень академіків вищої освіти у науковій та освітянській пресі. Активну участь і вирішенні цих питань виявили академіки І.С.Зозуля та Ю.Ф.Ярмиш.

Значну роботу провела Президія по наданню Академії статусу державної: зверталась до Президента України, його Адміністрації, Прем'єр-міністра, Верховної Ради, до керівників політичних партій. Особисто зустрічалися члени Президії АН ВОУ М.Дубина, С.Табачников, С.Рудик, В.Шакур з представниками Адміністрації Президента, Кабінету Міністрів, Міністерства освіти і науки та багатьма народними депутатами. Неодноразово керівництво Академії виступало з цього приводу по телебаченню, радіо та в пресі.

Пропагандою успіхів Академії займалися її Наукові центри та регіональні Відділення. Інформація про їх наукові досягнення, наукові заходи знаходила висвітлення на сторінках місцевих засобів інформації – газет і радіо. Виділявся в цьому плані Західний науковий центр.

Зусиллями академіків М.І.Дубини, С.К.Рудика, С.І.Табачникова налагоджено зв'язок з Міністерством освіти і науки України, узгоджені питання про здійснення спільних науково-педагогічних проектів в системі Міністерства освіти і Академії наук вищої освіти України. Та все ж це тільки перші кроки і то досить неспішливі.

Наукові здобутки переважна більшість академіків пропагувала у своїх публікаціях, виступах на міжнародних,

регіональних і галузевих конференціях, симпозиумах, семінарах, круглих столах.

В основному задовільно працював Сектор нагород та проведення конкурсів (акад. О.О.Біляева), контрольно-ревізійний (акад. Е.А.Зінь) та Сектор юридичний. Проте діяльність інших секторів потребує значного удосконалення: слід її активізувати, розширити форми й методи роботи. Особливо стосується це сектора з міжнародних зв'язків (керівник – акад. М.І.Шут). Саме він повинен був інформувати зарубіжні наукові установи про діяльність Української академії та про стан регулярного спілкування українських вузівських науковців із вченими зарубіжжя. Та, на жаль, на це М.І.Шут не спромігся.

До позитиву зарахуємо роботу Сектора по зв'язках з громадськістю та засобами масової інформації (керівники – академіки І.С.Зозуля та Ю.Ф.Ярмиш). Сектору вдалося узгодити з керівництвом Комітету інформаційної політики, телебачення і радіомовлення України, редакціями програм НТК питання щодо інформації про діяльність АН ВО України. В червні – вересні 2008р. з інформацією про досягнення та проблеми Академії на телеканалах УТ-1 та УТ-2 виступили Президент АН ВО України акад. Дубина М.І., акад. Рудик С.К., акад.Зозуля І.С., акад. Литвин В.П. Радіоканал «Ера» інформував громадськість про галузеві успіхи Академії.

Збагатилась за звітний рік науково-організаційна діяльність фахових Відділень Академії. їхні члени брали безпосередньо участь у плануванні науки, експертизі виконання окремими колективами науково-дослідних робіт, проведенні наукових семінарів, організації наукових конференцій, симпозиумів, очолювали редколегії видань, активно працювали у комісіях і експертних радах Міносвіти та ВАКу України. Стосується це передусім Відділень економіки; загально-технічного; медичного; філології та мистецтвознавства; енергетики та ресурсозбереження; механіки та машинобудування; історії науки, освіти і техніки; хімії та хімічної технології.

Успішно працювали в цьому році Відділення економіки (академік-секретар Е.А.Зінь), енергетики та ресурсозбереження (академік-секретар П.П.Говоров), механіки та машинобудування (академік-секретар Д.В.Бреславський), фізики і астрономії (академік-секретар І.Т.Горбачук), Відділення наук про Землю (академік-секретар В.В.Стецюк).

Проблематичними залишаються стосунки Академії з Міністерством освіти і науки України. З одного боку, маємо прихильне ставлення до Академії заступників Міністра І.О.Вакарчука. Але, на жаль, практичні дії по залученню Академії, її наукового потенціалу до багатогранної діяльності Міністерства, очевидно, ще попереду, бо не отримали підтримки МОН пропозиції Президії Академії про організацію Комітету освітлення України, про спільне видання періодики, підручників, участі членів Президії в міністерській колегії, комісіях, редакціях журналів тощо. А ці заходи, переконані, були б важливими й для міністерства і пожвавили б роботу Академії.

Щодо роботи керівного складу Президії, то належно виконували свої обов'язки більшість його членів. Так, віце-президенти С.К. Рудик і С.І.Табачников представляли Академію на підсумкових нарадах МОН, виїжджали для ознайомлення з роботою регіональних Відділень та центрів до Дніпропетровська, Житомира, Рівного, Умані, зробили ряд доповідей на конгресах, симпозіумах, конференціях. Виступали по радіо та телебаченню.

Віце-президент І.С.Зозуля займався організаційно-методичною роботою в Президії Академії, брав участь у складанні планів роботи, проведенні засідань Президії, в підготовці матеріалів до засідань, у обговоренні питань, що виносились на засідання та в підготовці рішень, у підготовці випуску інформаційного та наукового вісників АН ВО України, у проведенні засідань зборів медичного Відділення, розробці порядку денного, рішень, в організації і проведенні науково-практичних конференцій, а також сам постійно виступав з

доповідями. Він організатор виступів членів Президії по теле- і радіо тощо.

Успішно працював П.П.Говоров як віце-президент Секції технічних наук.

Значну участь у долі Академії, засідань Президії, підбору кандидатів на обрання взяв В.І. Шахун.

Чимало допомоги Академії у поліпшенні її матеріального становища, організації наукових з'їздів, конференцій, створенні умов праці апарату Президії надавав віце-президент С.І. Табачников.

Велику роботу по налагодженню зв'язків з науковою та освітянською громадськістю виконувало більшість секретарів-академіків. Так, на звітні збори АН ВО України в листопаді 2007 року були запрошені представники газет "Освіта", "Літературна Україна", "Молодь України". Академіки Дубина М.І., Говоров П.П., Ільницький І.Г., Рудик С.К., Ніколайчук В.І., Шимон Л.Л. та ін. неодноразово публікували статті з проблем діяльності Академії на сторінках газет "Літературна Україна", "Правда України", "Голос просвіти", "Освіта", "Освіта України", та "Інформаційному віснику". Наголосимо на тому, що "Літературна Україна"(головний редактор – П.М.Перебийніс, а нині – Загоржецький В.З.) всіляко пропагувала наукові успіхи Академії.

Заслуговує на увагу діяльність укрупнених Наукових центрів, які об'єднують наукові сили ВНЗ певних регіонів.

Досить успішно у звітному році працювали Придніпропетровський, Східний і Західний наукові центри, які очолюють академіки М.В.Поляков, Л.Л.Товажнянський та Р.Й.Кравців. За звітний період вони провели значну науково-організаційну роботу.

Змістовною і результативною була діяльність Дніпропетровського центру філології, який очолює акад. Д.Х.Баранник.

Успішно працював у звітному році Волинській академічний дім (голова Надзірної ради – к.ф.н., доц. Зубович В.С.). Разом з Волинським університетом провів три наукові

конференції, ряд презентацій нових книг, продовжував видання збірників "Проблеми славістики", "Філологічні студії", організував ювілейні урочистості, низку зустрічей із вченими, художні виставки тощо.

Шкода, що приклад Волинського академічного дому не наслідують у інших регіонах, зокрема в крупних містах України – Харкові, Дніпропетровську, Донецьку, Чернівцях, Ужгороді та ін.

І далі лишається невиконаним питання про прийняття колективними членами Академії усіх державних і недержавних ВНЗ України. А окремі ті, що вже давно прийняті, на жаль не виконують своїх обов'язків: з 68 вузів тільки 9 надіслали річні внески, а бюджет Академії, як відомо, складають, переважно членські внески-індивідуальні і колективні. До речі, 116 академіків досі значаться у боржниках.

Не можна з вдячністю не відзначити матеріальної і моральної допомоги з боку Харківського національного технічного університету (ХТУ), Дніпропетровського національного університету (ректор – Поляков М.В.), Дніпропетровського аграрного університету (ректор – Кобець А.С.), Львівського національного медичного університету (ректор – Зіменковський Б.С.), Національної академії ветеринарної медицини (ректор – Кравців Р.Й.), Кам'янець-Подільського педагогічного університету (ректор – Завальнюк О.М.), Дніпропетровської академії будівництва і архітектури (ректор – Большаков В.І.), Приазовського технічного університету (ректор – Волошин В.С.), Національного педагогічного університету ім.М.П.Драгоманова (ректор – Андрущенко В.П.), Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова (ректор – Сминтина В. А.) та ін.

Щоправда, є, на жаль, і інші приклади: досі не відгукувався на жоден лист ректор одного з найбагатших вузів України Лісовий Ю.М., не чути дружнього слова від ректора Житомирського педагогічного університету Петра Сауха, ректора Донецької академії архітектури і будівництва Євгена Горохова, Дніпропетровського хіміко-технологічного

університету Михайла Бурмістра, ректорів Волинського, Ужгородського, Запорізького, Прикарпатського та інших університетів. Всі вони – наші академіки. Всі вони добре знають, що без їхньої участі активна діяльність Академії неможлива.

Як взірць ставлення до Академії назву тут академіка Леоніда Леонідовича Товажнянського. В університеті, яким він керує, працює місцева організація наших академіків, планується видання "Вісника Східного наукового центру", а той красивий довідник "Вчені Академії наук вищої освіти України", який вже всі маєте, теж виданий за його ініціативою.

Не можу не сказати про Олександра Михайловича Завальнюка, чи Миколу Вікторовича Полякова, чи Станіслава Федоровича Поважного, академіка Зіменковського Бориса Семеновича.

Побільше б Академії таких ректорів – працювала і жила б АН ВО України з великою віддачею Україні.

Користуючись нагодою, висловлюю глибоку вдячність їм.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

СЕКЦІЯ ГУМАНІТАРНИХ І СУСПІЛЬСТВОЗНАВЧИХ НАУК

(Керівник – віце-президент В. Ф. Погребенник)

Науково-дослідну, науково-організаційну, науково-методичну та громадську роботу сім Відділень Секції гуманітарних наук (історії та методології освіти, науки і техніки; філософії; філології та мистецтвознавства; права; педагогіки; історії; економіки; масової комунікації) у поточному році провадили згідно складених і затверджених планів роботи, в міру потреби коригуючи їх для реагування на виклики дійсності та подекуди збагачуючи.

Кількісний склад Відділень на кінець року був таким:

- відділення історії та методології освіти, науки і техніки – 19 академіків, 1 почесний академік;
- філософії – 17 академіків, почесних – немає;
- філології та мистецтвознавства – 31 академік, почесних – 5;
- права – 11 академіків, почесних – немає;
- педагогіки – 17 академіків;
- історії – 13 академіків;
- економіки – 12 академіків;
- відділення масової комунікації – 10 академіків.

Якісний склад: за посадовим статусом у системі вищої освіти України серед них є ректори (на цей час уже 5) і проректори ВНЗ, директори і заступники директорів інститутів, завідувачі кафедр, доценти і професори кафедр.

Упродовж звітнього року дійсні члени АН ВО України керували і виконували перспективні науково-дослідні теми (в т.ч. держбюджетні), керували діяльністю кафедр ВНЗ, наукових лабораторій (наприклад, тільки по Відділенню філології та мистецтвознавства, де лабораторні інституції не належать до типових, ними успішно керували академіки С.В.Шевчук, Л.К.Оляндер, В.Л.Удалов, О.Ю.Рубинський, А.П.Загнітко,

В.А.Личковах і ін.), проблемних груп і наукових студентських гуртків тощо.

За звітний період ряд Відділень зуміли підвищити результативність своєї праці за напрямками діяльності ВНЗ – наукової, організаційної, методичної, громадської тощо. Так, члени Відділення філософії у 2008 р. успішно завершили розробку наукових пріоритетних тем із філософських проблем державного управління (акад. І.Ф.Надольний), сучасного наукового статусу філософії та проблем її викладання у ВНЗ (акад. М.В.Попов), нової філософії освіти в інформаційному суспільстві (акад.В.О.Цикін), філософії гуманітарних знань (акад. В.А.Балух) та релігійної свідомості (акад. В.І.Воловик), мовної ситуації в Україні (акад. В.П.Горбатенко) тощо. Аналогічно успішно завершили дослідження 8 актуальних проблем науковці найвищої кваліфікації Відділення історії та методології освіти, науки і техніки, продовжуючи роботу над 5 іншими, не менш важливими.

Широким був спектр наукових досліджень, зокрема, у галузі правознавства Відділення на чолі з акад. В.І.Курилом. Його складають проблеми теорії права й адміністративно-правових відносин у різних сферах нашого життя, проблеми державного управління правоохоронними органами, проблеми кримінального, земельного, цивільного й ін. права тощо. Актуальність цих напрацювань об'єктивно підвищує той сумний факт, що сучасній Україні ще далеко до тріумфу конституційної законності й права в усіх сферах життя.

Специфікою роботи Відділення історії та методології освіти, науки і техніки стало те, що його члени на основі „ревізії” стану справ у цій галузі знання науково осмислювали продуктивні й сучасні теоретико-методологічні засади досліджень свого профілю. Необхідною організуючою передумовою для подальших наукових студій очільникам Відділення слушно бачиться, зокрема, „розгортання загальної інвентаризації всього, що зроблено українськими істориками науки, особливо в галузі впровадження їх надбань у сферу вітчизняної освіти”, що й зафіксовано відповідними

публікаціями членів Відділення. Новим явищем у діяльності Відділення стала робота над підготовкою програм і методичних посібників із дисциплін, що охоплюють усі напрямки природознавства і техніки, а також налагодження системної співпраці з відповідними регіональними центрами.

Відділення історії доклало чимало зусиль щодо ліквідації лакун, успадкованих від попередньої тоталітарної доби. Його академіки продовжували студії етносоціальних відносин, вітчизняного джерелознавства, етнічної історії, у т.ч. Голодомору 1932-1933 рр., та національно-визвольного руху, даючи наукову відповідь карпатознавчими роботами (акад. М.М.Вегеша русинській антидержавній політичній інтризі) тощо.

Відділення масової комунікації, як і інші в Академії, провело значну роботу щодо реформування високошкільної освіти на засадах Болонського процесу, науково-методичного забезпечення інтеграції журналістської освіти в європейську систему та координації підготовки журналістських кадрів у межах України.

Філологи і мистецтвознавці АН ВО, як і члени інших Відділень, не тільки виступали в Україні й закордоном із науковими доповідями на семінарах, конгресах та конференціях рівня від загальноуніверситетських до Міжнародних, керували на них роботою секцій, а й виступили їх організаторами (як-от Міжнародних конференцій „Взаємодія етнічних мов у контексті європейської інтеграції” у Луцьку – акад. М.В.Мірченко, „Україна в етнокультурному вимірі 18–21 століть” у Києві – акад. В.Ф.Погребенник і П.М.Чернега), а також плідно попрацювали у ДАК'ах, провели значну науково організаційну роботу в міністерських експертних комісіях, учених, науково-технічних і спеціалізованих радах та як рецензенти ряду підручників і посібників, члени редколегій різних видань, керівники дисертаційних досліджень (під керівництвом академіків тільки вищеназваного Відділення у 2008 р. захищено 33 кандидатських і 5 докторських дисертацій).

Академіки Відділення економіки виконали значну за обсягом та змістом наукову роботу, спрямовану на дослідження складних соціально-економічних процесів, що відбуваються в українському суспільстві, узагальнення специфічних особливостей економічної кризи в Україні, обґрунтуванню подальших напрямів розвитку та шляхів досягнення економічної стабільності. Провадилося й дослідження економічного та соціального стану регіонів України, транспортних технологій на автомобільному транспорті (акад. Е.А.Зінь), економічні аспекти формування ефективної системи вищої освіти в Україні (акад. І.О.Бочан), наукові основи формування нових економічних відносин між суб'єктами аграрного ринку і адаптації агропромислових формувань до ринкових умов (акад. Т.Г.Дудар), державне регулювання економіки в умовах глобалізації (акад. І.Р.Михасюк) тощо.

У 2008 р. академіками багатьох Відділень було закладено серйозну наукову базу й на 2009 р.: подано до друку значну кількість монографій, підручників, посібників тощо, які вийдуть наступного року. Результати проведених у 2008 р. досліджень активно впроваджувалися в науково-навчальну та виховну діяльність у ВНЗ України. Слід також відзначити конструктивну наукову співпрацю академіків із інституціями та дослідниками з інших країн (Польщі й Німеччини – акад. Л.Є.Дещинського, Польщі – акад. В.Д.Басай), дійове членство у міжнародних наукових товариствах (Президії Міжнародної академії з безпеки життєдіяльності – акад. О.Я.Пилипчука; Товариства історії медицини в Парижі – акад. Ю.К.Дупленка).

Здобутки науковців Академії не залишилися непоміченими. В 2008 р. вони були нагороджені відзнаками Академії „За успіхи у науково-педагогічній діяльності” (академіки Курило В.І., Шевчук С.В., Погребенник В.Ф. і ін.), а також державними, громадськими та церковними нагородами: орденом „За заслуги” II ст. та орденом Св.Володимира (акад. Д.В.Степовик) – орденом Архистратига Михаїла УПЦ (КП) (акад. Л.Є.Дещинський), Почесними відзнакою Міжнародної поліцейської асоціації (акад. В.І.Курило) та знаком академії

МВС Білорусі (акад. В.С.Кузьмичов), грамотами – Голови КМДА (акад. В.І.Курило) й Івано-Франківської облдержадміністрації (акад. В.П.Стефурак), іменною премією НАН України (акад. В.П.Горбатенко), Дипломом Української асоціації білетики „За вагомий внесок у розвиток білетики” (акад. М.В.Попов). Заслуженими діячами мистецтв і працівниками освіти стали академіки Д.В.Степовик, В.О.Цикін, В.О.Балух, кавалером литовського ордена „Тракайський лицар” – акад. В.А. Бітаєв. Академіки В.П.Горбатенко і М.В.Попов були удостоєні академічних нагород НАН і АМН України.

Основні здобутки Відділень у числовому вимірі:

1. За звітний період дійсними членами Відділення *філософії* АН ВОУ опубліковано 7 індивідуальних і колективних монографій – зокрема, такі вагомі праці, як „Філософські проблеми вищої освіти в контексті ХХІ століття” (К.: Педаг. думка, 15 др. арк.) акад. І.Ф.Надольного, „Мистецтво ікони: Рим, Візантія, Україна” акад. Д.В.Степовика (К.: Наук. думка, 2008, 30 др.арк.) „Творча спадщина Ібн Сіні та сучасність” (К.: Асканія, 23,5 др. арк.) за ред. акад. М.В.Попова, видано 7 підручників – серед них тритомна „Історія античної цивілізації” акад. В.О.Балуха (Чернівці: Наша книга, 2008, 120 др. арк.) та 6 навчальних посібників, 52 статті; проведено 20 Міжнародних та 72 Всеукраїнські наукові конференції.

2. Відділення *історії та методології освіти, науки і техніки* у 2008 р. за результатами завершення дослідження видало 4 монографії (у т.ч. „Історію науки і техніки в Україні” – анотований каталог дисертацій українських учених за 1979–2008 рр., укладений акад. О.Я.Пилипчуком, обсяг 11 др. арк.), а також 3 підручники та 7 навчальних посібників, 74 статті й тези. Академіки Відділення організували 6 конференцій, у т.ч. одну міжнародного рівня.

3. Наукові показники Відділення *філології та мистецтвознавства* є такими: організовано 7 (?) конференцій, у т.ч. 3 Міжнародних (а виступів на конференціях – аж 223, з них 95 на Міжнародних), видано 8 монографій, 4 підручники і 3

навчальних посібники (найбільший їх „вихід” у 2008 р. має акад. А.П.Загнітко), 5 словників (зокрема, капітальний „Словник літературознавчих термінів” за ред. акад. М.І.Дубини), 1 видання наукової спадщини діаспорної дослідниці Н.Ішук-Пазуняк (упорядкування, вступна стаття, примітки автора цих рядків), співавторство у 2 енциклопедичних виданнях. Окрім того, опубліковано 68 статей у 5 країнах Європи.

4. Відділення *права*: організовано 4 Міжнародних конференції, відбулося 45 виступів на наукових конференціях, семінарах тощо.

5. Відділення *масової комунікації* має дещо скромніший ужинок: 2 монографії (пера акад. В.Ф.Іванова), 1 підручник, 1 посібник, 77 статей, стосуються чомусь не тільки звітного року), провели 1 Міжнародну студентську наукову конференцію, за результатами якої вийшов збірник, та 1 презентацію на III Міжнародному форумі української діаспори.

6. Відділення *історії*: науковці провели 3 конференції, у т.ч. 1 Міжнародну - акад.П.М.Чернега (за результатами видано ч.6 наукового збірника НПУ ім.М.П.Драгоманова обсягом 50 др. арк.) та матеріали 6 круглих столів, узяли участь у 12 конференціях, видрукували 4 монографії - особливо вагомими серед них є книжка „Карпатська Україна в контексті українського державотворення” (Ужгород: Карпати, 2008, 25 др. арк.) акад. М.М.Вегеша та „Лиха коса голодомору” (К.: Україна, 2008, 35 др.арк.) акад. П.П.Панченка, 2 навчальних посібники (автори – академіки Ю.М.Мальчин і С.А.Макарчук), а також опублікували 26 статей.

Науковці Відділення економіки провели в поточному році 3 наукові конференції (у т.ч. академічний Форум у м. Рівному – академік-секретар Е.А.Зінь, 1 Міжнародну конференцію) й виступили ще на 18-ти, з них 7 Міжнародних, у Польщі, Туреччині й ін. Економісти АН ВО видали в 2008 р. 1 індивідуальну (книжка „Наукознавство” акад. В.С.Марцина - К., 2008, 30 друк. арк. - зайняла на Міжнародному форумі книговидавців „гран-прі” „Книга, на яку довго чекали”) та 4

колективних монографії, 2 підручники та 3 навчальних посібники, опублікували близько 30 статей.

У звіті Відділення філософії присутні два посутні побажання: 1) Відділенням слід ширше залучати фахівців із суміжних галузей знання для проведення інтердисциплінарних досліджень (світова наука сьогодні успішно робиться на „стиках” наукових спеціальностей); 2) В умовах постколоніальної доби більшої уваги вчених АН ВО України вимагають теоретичні проблеми основних галузей знань, питання сучасної методологічної озброєності досліджень, що відповідає насущним завданням „зміцнення зв'язку теорії та соціальної практики”, співдії науки і педагогічного „виробництва”.

ВІДДІЛЕННЯ ФІЛОЛОГІЇ ТА МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА *(академік-секретар С.В.Шевчук)*

Кількісний склад Відділення на кінець року: дійсних членів – 31.

Упродовж звітнього року дійсні члени Академії наук вищої освіти України керували науковими темами з проблем літературознавства, мовознавства та мистецтвознавства; науковими лабораторіями: „Слов'янські літератури: проблеми, пошуки, перспективи вивчення” (Л.К.Оляндер). „Цілісно-системні дослідження” (В.Л.Удалов), „Сучасне театральне мистецтво” (О.Ю.Рубинський); „Сучасні синтаксичні теорії” (А.П. Загнітко); „Філософія як досвід життя” (В.А. Личковах); „Культура спілкування” (С.В.Шевчук) та ін.

Члени відділення керували, організовували проведення і брали участь у методичних і методично-наукових заходах: у міжнародних, всеукраїнських, регіональних і загальноуніверситетських конференціях, семінарах, круглих столах тощо.

У міжнародних конференціях – 93, зокрема: VII Міжнародний лінгвістичний семінар „Компаративістика і типологія у сучасній лінгвістичній науці: досягнення і

ВІДДІЛЕННЯ ФІЛОЛОГІЇ ТА МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА
(академік-секретар С.В.Шевчук)

Кількісний склад Відділення на кінець року: дійсних членів – 31.

Упродовж звітного року дійсні члени Академії наук вищої освіти України керували науковими темами з проблем літературознавства, мовознавства та мистецтвознавства; науковими лабораторіями: „Слов'янські літератури: проблеми, пошуки, перспективи вивчення”(Л.К.Оляндер). „Цілісно-системні дослідження” (В.Л.Удалов), „Сучасне театральне мистецтво” (О.Ю.Рубинський); „Сучасні синтаксичні теорії”(А.П. Загнітко); „Філософія як досвід життя”(В.А. Личковах); „Культура спілкування” (С.В.Шевчук) та ін.

Члени відділення керували, організовували проведення і брали участь у методичних і методично-наукових заходах: у міжнародних, всеукраїнських, регіональних і загальноуніверситетських конференціях, семінарах, круглих столах тощо.

У міжнародних конференціях – 93, зокрема: VII Міжнародний лінгвістичний семінар „Компаративістика і типологія у сучасній лінгвістичній науці: досягнення і проблеми (11-14 червня 2008), Международный лингвистический семинар (23-25 сентября 2008, Москва); 7-ая международная конференция (25-27 сентября, Владимир – А.П.Загнітко); Міжнародна конференція „Історична трансформація мистецтв” (АМУ, Київ та „Україна та діаспора” (ЧДПУ, м. Чернігів – В.А. Личковах); „Гнат Юра на шляху до Молодого театру” (28 лютого 2008, Київ); Міжнародна інтердисциплінарна конференція „Дні Адама Міцкевича в Криму (12 вересня 2008, Гурзуф – Р.Я. Пилипчук); Міжнародна конференція пам'яті Л.А. Булаховського (4 квітня 2008, Київ – Ю.Л.Булаховська); 10 міжнародних конференцій – Л.К.Оляндер; Міжнародний культурологічний конгрес (Санкт-Петербург, 008); Міжнародна конференція, присвячена 200-

річчю від дня народження М.В. Гоголя (Луцьк, 2008 – В.І.Удалов).

У всеукраїнських конференціях – 125: Василь Стус: життєві й творчі контексти (25 вересня 2008 – Донецьк); Наукова координаційна рада „ Закономірності розвитку мов і практика мовної діяльності: Пленум (Умань, 2008); Всеукраїнський соціолінгвістичний семінар (15 квітня 2008, Львів) – А.П. Загнітко; Національний театр імені М.Заньковецької; На маргінесах монографії Міхала Вітковського (Варшава,2008) – Р.Я.Пилипчук тощо.

Члени відділення не лише брали участь у міжнародних і всеукраїнських конференціях, а й самостійно організовували їх проведення. Міжнародна конференція „Взаємодія етнічних і планових мов в контексті європейської інтеграції” (Луцьк, 2008) – М.В. Мірченко.

Академіки відділення також брали участь у обласних семінарах. Один з таких пройшов у м.Донецьку 15-16 травня 2008, на якому розглядалися сучасні педагогічні технології: прикладний аспект. Брали участь у пленумах координаційних рад та наукових рад.

Протягом звітнього року члени відділення написали 20 підручників, 28 посібників, 5 словників (М.І.Дубина, С.В.Шевчук, Р.В.Болдирєв, А.П.Загнітко, В.Л.Удалов), понад 150 статей. Академіками відділення прочитано спецкурси, спецсемінари, спецпрактикуми. Проведено тренінги із різних дисциплін. Написано відгуки на автореферати дисертацій. Під керівництвом академіків відділення захищено 33 кандидатські дисертації і 5 докторських. Академіки опонували дисертації на здобуття ступеня кандидата і доктора наук. Вони є членами експертних комісій з акредитацій різних спеціальностей, експертних комісій з мови, літератури і мистецтвознавства Департаменту науки Міністерства освіти і науки України; на замовлення міністерства рецензували посібники, підручники, статті, методичні рекомендації для учнів середніх шкіл, гімназій, коледжів, ліцеїв та студентів вищих навчальних закладів.

Акад. Дубина М.І. видав у співавторстві дуже важливу для фахівців і широкого читача працю «Словник літературознавчих термінів» (525с.). Створено словник на основі нових світоглядних засадах з використанням досвіду попередніх видань і містить понад 1500 термінів.

Опублікував 8 статей, присвячених принциповим питанням нашої дійсності, – відновлення автономії класичних університетів, про стримуючу роль ДАКу в розвитку української науки, про енергоносії в Україні, розвиток вузівської науки, поетику окремих письменників тощо.

Перу М.І.Дубини належить лівова частка «Історії Академії наук вищої освіти України», ряду довідників, статей у «Вісниках» Академії (науковому та інформаційному), передумов до окремих збірників статей, творчих портретів академіків та здійснення загальної редакції «Наукових записок АН ВО України».

Він був одним з організаторів багатьох наукових симпозіумів і конференцій, виступав з рядом доповідей на Міжнародних і Всеукраїнських конгресах, конференціях, семінарах, перед вченими, народними депутатами, а також громадськістю України. Керував написанням дисертаційних досліджень і як член спеціалізованих рад виступав опонентом при захисті дисертацій.

Академік О.Д.Міхільов протягом року працював над дослідженням теми «Розвиток і взаємодія художньо-естетичних систем». В групу, яку він очолював, входило 10 чоловік. Результат роботи – 3 підготовлених до захисту кандидатських дисертацій та 40 статей.

Надрукував три статті у наукових вісниках, взяв участь у 5 наукових та науково-практичних конференціях.

За його керівництвом видано Post Office-вісник, куди ввійшли філософсько-культурологічні та літературознавчі статті (обсяг 10 друк.арк.).

Він – член двох спецрад: спецради з захисту докторських та кандидатських дисертацій з філософії і

спецради з української та російської літератури (обидві в Харківському національному університеті ім. В.Н.Каразіна).

Протягом року виконував обов'язки заступника Постійної комісії з міжнародних відносин Харківської обласної ради депутатів.

У звітному році **акад. Корбозерова Н.М.** продовжувала розробляти проблеми генези романських мов, типологічного зіставлення романських і слов'янських мов, прагматичних явищ та когнітивного аналізу іспанської мови на синхронному зрізі.

Як наслідок, видала навчальний посібник з грифом МОН України: «Практична граматики іспанської мови: Навчальний посібник для студентів I курсу Інститутів та факультетів іноземної філології».

Під керівництвом акад. Корбозерової Н.М. підготовлена і захищена 1 кандидатська дисертація аспірантки та асистента кафедри іспанської та італійської філології Толстової О.Л. Отримали підтвердження ВАК кандидатські дисертації Мариненка П.І. та Настенко С.В.

За керівництвом акад. Корбозерової Н.М. вийшли в світ два збірники. Взяла участь у міжнародних конференціях: «Образ світ в творчості Т.Шевченка: бачення національного і загального»; «Світоглядні горизонти філології: традиції та сучасність».

Акад. Корбозерова Н.М. є членом Науково-методичної комісії МОН України та Науково-методичної комісії Інституту філології КНУ, членом спеціалізованої ради Д.26.001.11 в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка та членом спеціалізованої ради Д.26.054.02 Київського національного лінгвістичного університету.

Члени Відділення отримали нагороди

- С.В. Шевчук Знак „**За наукові досягнення**” Міністерства освіти і науки України.

- 26 листопада 2008 року Сокол О.В. нагороджений „**Почесною відзнакою**” Одеської обласної ради (від 19.11.2008

року) та „*Подякою*” Голови Одеського обкому профспілки працівників культури України „за самовіддану плідну працю”.

- 18 січня 2008 року в Одесі відбулось нагородження Одеської музичної академії імені А.В. Нежданової *Дипломом переможця в номінації „Лідер у сфері освіти”* щорічного рейтингу популярності „*Народне визнання - 2007*” людей й подій Одеси і Пам’ятним вимпелом переможця. Відображення нагороди в публікаціях видань об’єднання „*МЕДІА-ХОЛДИНГУ*”.

Список друкованої продукції членів Відділення:

Словники

1. Загнітко А.П., Шукіна І. Загнітко А.П., Шукіна І.А. Великий тлумачний словник. Сучасна українська мова. – Донецьк: ТОВ ВКФ “БАО”, 2008. – 704 с. (108,9 друк. арк.)
2. Загнітко А.П., Данилюк І.Г. Найновіший англо-український українсько-англійський словник: 100 000 слів. – Донецьк: ТОВ ВКФ “БАО”, 2007. – 1120 с. (76,5 друк. арк.)
3. Шевчук С.В. Російсько-український словник ділового мовлення.- К.: Вища школа, 2008.- 487с.
4. Болдирев Р.В. Етимологічний словник української мови: Т.5.- К.: Наук.думка, 2008.-703с.
5. Пилипчук Р.Я. Енциклопедія сучасної України. – К., 2008. – Т.8.
6. Пилипчук Р.Я. Українська музична енциклопедія. – К., 2008. - Т.2.
7. Дубина М.І. Словник лінгвістичних термінів. – К., 2008.

Видання монографій, посібників, статей

а) монографії

1. Загнітко А.П. Основи дискурсології. – Донецьк: ДонНУ, 2008. – 194 с. (15,54 друк. арк.)
2. Загнітко А.П. Теорія сучасного синтаксису: Вид. третє, виправлене і доповнене. – Донецьк: ДонНУ, 2008. – 294 с. (18,38 друк. арк.)

3. Загнітко А.П., Михальченко М.М. Основи психолінгвістики. – Донецьк: ДонНУ, 2008. – 223 с. (16,73 друк. арк.)

4. Шевчук С.В. та ін. Українська мова: комплекс.підготов.до тестування: навч.посіб.- К.: Арій, 2008.- 640 с.

5. Шевчук С.В. Сучасна українська літературна мова: Навч.посібн. – К.: Арій,2008. – 384с.

6. Шевчук С.В. Ділове мовлення. Модульний курс: Підручник. – К.: Арій., 2008. – 448с.

7. Міхільов О.Д. Post Office,- Харків,2008. – 240с.

8. Оляндэр Л. Максим Горький: текст и гипертекст. – Луцк: Изд-во Волинская областная типография. – 164с.

б) науково-навчальні видання

1. Загнітко А.П. Основи дискурсології. – Донецьк: ДонНУ, 2008. – 194 с. (15,54 друк. арк.)

2. Загнітко А., Михальченко М. Основи психолінгвістики: Науково-навчальне видання. – Донецьк: ДонНУ, 2008. – 233 с. (16,73 друк. арк.)

3. Загнітко А.П. Лінгвістика тексту: Теорія і практикум. – Вид 2-ге, доп. і перероб. – Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2007. – 313, 20 с. (18.19 друк. арк.)

в) наукові статті

1. Загнітко А. Доцентрово-відцентрові тенденції в сучасній термінології синтаксису // Українська термінологія і сучасність: Зб. наук. праць – Вип. VII / Відп. ред. Л.О. Симоненко. – К.: КНЕУ, 2007. – С. 12-18. (0,6 друк. арк.)

2. Загнітко А. Ступені і рівні прийменниковості // *Ukrainica III: Současna ukrainistika: Problémy jazyka, literatury a kultury.* – Č. 1. – Olomouc: Univerzita Palackého, 2008. – S. 17-23. (0,4 друк. арк.)

3. Загнітко А.П. Категорійність тексту: закономірності актуального членування // Матеріали VI Міжнародного конгресу українців: Мовознавство. Зб. наук. статей. – К., 2007. – Кн. 5. – С. 82-102. (1,2 друк. арк.)

4. Горпенко В.Г. Вітчизняний кінематограф: особливості архітекtonіки фільмів / Нариси з історії кіномистецтва України.- К.: «Інтертехнологія», - 2008.

5. Рубинський О.Ю. Реалістичний метод у театрі ляльок. – Харків,- 2008.

6. Личковах В.А. Філософія як досвід життя. Людське співвідношення та філософування// Філософсько-антропологічні студії.- 2008.- К.: СтилоС, 2008.- С.153-160.

7. Личковах В.А. Метафізика дивовижності та естетика зачарованості Чернігово-сіверського краю// Totallogy: постнекласичне дослідження. – К., 2008. – С. 467-475.

22. Краснова Л.В. Цілісність поетичної структури: Андрій Малишко - „Україно моя!“// Теорія літератури. – Дрогобич: Посвіт, 2008.

9. Мірченко М.В. Надкатегорія настанови // Лінгвістичні дослідження. – Харків, 2008.- С.125-132.

10. Мірченко М.В. Когнітивно-лінгвістичні параметри мовної картини світу та рівні категорійності // Науковий вісник ВНУ: Філологічні науки, - 2008.-С.46-49.

11. Афанасьєв Ю.Л. Соціологія мистецтва як естетика доконаного факту // Філософська думка. – 2008. №2 - С. 143-146.

12. Афанасьєв Ю.Л. Оцінка антикваріату – проблема культурологічна // Вісник ДАКККіМ, 2008, №3 .

13. Пилипчук Р.Я. Відоме і невідоме про Адама Барцицького // Студії мистецтвознавчі. – К., 2008. – Ч. 2. – С.12-26.

14. Пилипчук Р.Я. Анатолій Гарматюк у листах до мене і в спогадах моїх // Миті життя гумориста і сатирика Анатолія Гарматюка. – Вінниця, 2008. – С.167-206.

15. Булаховська Ю.Л. Деякі міркування з приводу дієслова у творах поетичних // Проблеми семантики слова, речення та тексту. – К., 2008.

16. Булаховська Ю.Л. Про польську поезію першої і другої половини ХХ століття // Київські полоністичні студії. – К., 2008.

Працівники науково-дослідного Інституту Лесі України при Волинському національному університеті продовжують роботу над створенням енциклопедії «Лесі Українка», узгодженням її структури, вивченням джерельної бази та систематизації бібліографії досліджень про письменницю.

ВІДДІЛЕННЯ ІСТОРІЇ
(*академік-секретар Кляпчук С.М.*)

Відділення історії станом на листопад 2008р. нараховує 13 членів: Горбул О.Д. (м. Київ), Добровольський А.О. (м.Одеса), Вегеш М.М. і Задорожний В.Є. (м.Ужгород), Кривчик Г.Г. (м.Дніпропетровськ), Когутяк М.В. (м.Івано-Франківськ), Ляхоцький В.П. (м. Київ), Макарчук С.Н. (м.Львів), Мальчин Ю.М. (м. Київ), Панченко П.П. (м. Київ), Кляпчук С.М. (м. Київ), Іваненко В.В. (м. Дніпропетровськ), Чернега П.М. (м. Київ).

У звітному році найбільш активно працювали академіки: Вегеш М.М., Задорожний В.Є., Макарчук С.Н., Панченко П.П. і Чернега П.М. Зокрема, **академік Вегеш М.М.** протягом 2008р. надрукував серію статей під рубрикою «Карпатська Україна 1938-1939 років через призму міжнародних відносин (21 стаття), в тому числі підсумкову статтю «Щастя і горе Карпатської України», «До витоків українського державотворення» та монографію «Карпатська Україна в контексті українського державотворення» (Ужгород: Карпати, 2008).

Плідно працював **академік В.Є.Задорожний**, який протягом 2008 р. опублікував наукові статті «Броди як стратегічний вузол української геополітики: минуле і сучасне», «Україна на перехресті геополітичних інтересів», «Історіографія української дипломатії», «Етнографія Буковини в наукових дослідженнях Георгія Котеленка». Подано до друку «Курс історії української культури» обсягом 432 с., статтю «Вплив євроінтеграційних процесів на економічний розвиток України 1991-2007 років».

Активно працює **академік Панченко П.П.** З-під його пера вийшла цікава і ґрунтовна праця «Лиха коса голодомору» (вид-во «Україна», 35 др.арк.). Він провів 5 круглих столів з історії українського козацтва, присвячених українській революції доби Б.Хмельницького, а академік С.А.Макарчук підготував і видав цікавий навчально-методичний посібник

«Етнічна історія України» (К.: Знання. – 24,8 др.арк.). В цілому ж його науковий доробок як історика та етнолога надзвичайно великий. Він видав понад 250 наукових і навчально-методичних праць, в тому числі 8 монографій і посібників з ділянки етносоціальних відносин, вітчизняного джерелознавства, етнічної історії та національно-визвольного руху.

Цікаві досягнення має **академік Чернега П.М.** На базі Національного педагогічного університету ім. Драгоманова в 2008 році проведено міжнародну наукову конференцію (21-22 травня) «Україна в етнополітичному вимірі XVIII-XXI століть», за керівництвом АН ВО України та університету випущено науковий часопис (вип.6) обсягом 50 др.арк. Члени кафедри етнології провели круглий стіл (листопад 2008р.) – «Голодомор 1932/1933 рр. як прояв антиукраїнської політики – політики Сталінського режиму. Соціально-економічні та політичні наслідки».

Має ряд досягнень **академік Добровольський А.**, видавши дві монографії: «Кочовий стан причорноморського Лукомор'я» (X- XVIII ст.), 12 арк.) та «Подземные тайны Одессы», (7 арк.).

Академік Мальчин Ю.М. підготував і видав навчально-методичний посібник «Україна у Другій світовій війні» (10 др.арк.) та провів дві науково-практичні конференції: «Європейський вимір самоврядування» (квітень-травень) і «Правове забезпечення регіональної політики та місцевого самоврядування» (квітень-травень).

ВІДДІЛЕННЯ ФІЛОСОФІЇ
(*академік-секретар М.В.Попов*)

До складу Відділення філософії входить 17 академіків-фахівців філософії. За своїм посадовим статусом в системі вищої освіти України:

ректорів вузів – 4 (акад. Андрущенко В.П., акад. Саух П.О., акад. Скотний В.Г. і Владика Димитрій (Духовна академія КП);

проректорів вузів – 3 (акад. Воловик В.І., акад. Горбатенко В.П., акад. Бітаєв В.А.);

деканів – 2 (акад. Балух В.О., акад. Баранівський В.Ф.);

завід.кафедрами – 3 (акад. Цикін В.О., акад. Гвоздік О.І., акад. Юрій М.Ф);

професорів – 5 (акад. Степовик Д.В., акад. Надольний І.Ф., акад. Попов М.В., акад. Крисаченко В.С., акад. Шерба П.С.)

Протягом 2008 р. склад Відділення залишався незмінним. Відбулися деякі кадрові переміщення, а саме:

1) акад. Горбатенко В.П. призначений заст.директора Ін-ту держави і права НАН України;

2) акад. Баранівський В.Ф. – декан Ін-ту фінансів МФ України;

3) акад. Крисаченко В.С. перейшов на посаду референта НДІ СБУ України;

4) акад. Попов М.В. посів посаду професора кафедри філософії та соціології НМУ ім.О.О.Богомольця.

Активна діяльність академіків Відділення була відзначена державними та громадськими відзнаками, а саме:

Акад.Степовик Д.В. нагороджений орденом «За заслуги» II ст. та орденом Святого Володимира; академіки Степовик Д.В., Цикін В.О., Балух В.О. – отримали Почесні звання «Заслужений діяч мистецтв» та «Заслужений працівник освіти».

Акад. Бітаєв В.А. нагороджений литовським орденом «Тракайський лицар». Акад. Горбатенко В.П. відзначений іменною премією НАН України.

Акад. Попов М.В. – дипломом Української асоціації по біоетиці « За вагомий внесок у розвиток біоетики».

Академіки Горбатенко В.П. та Попов М.В. удостоєні академічних нагород НАН та АМН України за монографічні дослідження.

За звітний період Відділення філософії нарощувало розмах та обсяг своєї діяльності за всіма напрямками вузівської роботи: наукової, методичної, організаційної, громадської. Протягом звітного року було завершено розробку державних наукових тем, які належали до пріоритетних наукових розробок, а саме:

філософські проблеми державного управління (акад. Надольний І.Ф.);

нова філософія освіти в інформаційному суспільстві (акад. Цикін В.О.);

філософія гуманітарних знань: раціональність та духовність (акад. Балух В.А.);

філософія релігійної свідомості (акад. Воловик В.І.);

актуальні проблеми методології історії філософії (акад. Саух П.Ю.);

нова соціально-культурна реальність в Україні: методологія та наукова частина її дослідження (акад. Бітаєв В.А.);

мовна ситуація в Україні (акад. Горбатенко В.П.);

сучасний науковий статус філософії: методологічні та методичні проблеми її викладання у вузі (акад. Попов М.В.).

Розробка цих наукових тем супроводжувалася публікацією монографічних досліджень, статей та проведенням наукових конференцій.

За звітний період академіки Відділення (разом з авторськими колективами) опублікували 7 індивідуальних та колективних монографій з актуальних філософсько-методологічних проблем гуманітарної науки, провели 92

міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Прикметною подією 2008 р. стала підготовка колективної монографії «Творча спадщина Ібн Сіні та сучасність» (гол. ред. акад. – Попов М.В.).

Це перше в історії вітчизняної наукової гуманітаристики новаторське та толерантне дослідження важливого історичного етапу розвитку духовної світової культури, пов'язаного із діяльністю енциклопедиста раннього арабського Відродження – перського вченого, медика, громадського та культурного діяча Ібн Сіні. Всебічна творча спадщина генія арабського раннього середньовіччя розглядається на тлі сучасних актуальних проблем розвитку науки, медицини, духовної культури. У підготовці монографії взяли активну участь вчені НАН, АМН України, АН В О та вчені медичного університету ім.О.О.Богомольця. Монографія вийшла у видавництві «Асканія» обсягом 23,5 др.арк.

Слід також назвати такі монографії: акад. Надольний І.Ф. видав «Філософські проблеми вищої освіти в контексті ХХІ століття». – К.: Педаг.думка, 2008. – 352 стор.; акад. Саух П.О. з співавт. «З людьми, Богом і Україною». – К.: МАУП, 2006. – 396 стор.; «Політична система і громадянське суспільство: європейські та українські реалії» – кол.монографія. – К., 2007. – 396 стор. (автор 11 розділу акад. Горбатенко В.П.).

Остання колективна монографія має надзвичайне наукове та соціальне значення, оскільки на високому науковому рівні досліджує політико-юридичні реалії нашого сучасного суспільства. Головною суперечністю вказаних соціальних реалій є боротьба (відкрита чи прихована) між тоталітарною та ліберально-демократичною тенденціями функціонування та розвитку суспільства та забезпечення природних і громадянських прав людини. Залишається лише на практиці суспільного життя довести теоретичну цінність фундаментальної проблеми сучасного соціального розвою.

Вихід згаданих монографій свідчить, що академіки Відділення філософії ґрунтовно опановують освітні потреби

сучасної української держави, проблеми духовного та освітнього розвитку суспільства. Всього по Відділенню видано наукової літератури обсягом близько 100 др.арк.

Організація та проведення наукових та науково-практичних конференцій стало випробуваною та визнаною формою науково-теоретичної апробації результатів пошукових та планових наукових досліджень в середовищі філософської спільноти. За звітній період було проведено за активною участю академіків 72 науково-практичні конференції із найактуальніших проблем розвитку науки, філософії, вищої освіти та інновацій у цих галузях духовної культури.

Важливою сторінкою цієї діяльності Відділення філософії стало міжнародне співробітництво фахівців із названих галузей знань. У 2008 р. академіки Відділення взяли участь у 20 міжнародних конференціях, симпозіумах, семінарах, конгресах.

Окремо слід сказати про позитивний досвід такої роботи.

За звітній період проведено ряд міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій за тематикою гуманітарно-філософських проблем сьогодення.

Так, в липні 2008 р. на базі Сумського педуніверситету була проведена Всеукраїнська наукова конференція «Планетарна цивілізація. Наука. Освіта», на якій були обговорені стан сучасної цивілізації, наукового знання та проблеми освіти в рамках Болонського процесу.

У жовтні 2008 р. на базі кафедри філософії НМАПО був проведений 5 міжнародний симпозіум з біоетики, на якому з доповіддю «Інтеграція сучасних знань як методологічна проблема розвитку біоетики» виступив акад. Попов М.В. В симпозіумі взяли участь вчені з США, Росії, Молдови, Хорватії, Литви та інших держав.

Академік Попов М.В. також підготував виступ на Всеукраїнській конференції з проблем туберкульозу, яка відбулася у листопаді ц.р.

Активно здійснювалася підготовка наукових кадрів з філософських дисциплін. Академіки Відділення підготували 2 доктори та 11 кандидатів філософських наук.

У якості та побажань доцільно звернути увагу на наступне.

По-перше. Оскільки актуальним ресурсом ефективності наукових досліджень все більше виступає практика інтеграції різних галузей знань у вивченні проблем системного характеру об'єктивних процесів (від проблеми людської патології до глобальної екологічної кризи), нам належить ширше залучати спеціалістів із дотичних галузей знань для дослідження нагальних проблем як наукового пізнання, так і впровадження їх результатів у соціальну практику.

По-друге. Нам, власне, конче необхідно привернути увагу до теоретичних питань основних галузей знань (наукових, медичних, гуманітарних, етичних, соціальних) з метою зміцнення зв'язку теорії та соціальної практики, науки та методики вищої освіти та підготовки сучасних фахівців.

ВІДДІЛЕННЯ ІСТОРІЇ ОСВІТИ, НАУКИ І ТЕХНІКИ (академік секретар *О.Я.Пилипчук*)

У планах роботи Відділення в поточному році певне місце займав критичний перегляд тематики, що був розроблений українськими істориками науки і техніки, спрямованої на укріплення теоретико-методологічних засад їхніх досліджень. Більш «заземленим», але не менш важливим аспектом діяльності відділення було розгортання загальної інвентаризації всього, що зроблено українськими істориками науки, особливо в галузі впровадження їх надбань у сферу вітчизняної освіти: які курси і де читаються, які підручники та посібники вийшли у світ. Вийшла у світ книга «Історія науки і техніки в Україні: Анотований каталог докторських і кандидатських дисертацій вчених України (1979-2008)»: Укладач О.Я. Пилипчук. Це дозволило виявити напрямки, найменш забезпечені навчально-допоміжними розробками, і спрямувати на них посилену увагу. Тепер в Україні – 13 докторів наук і 106 кандидатів наук із спеціальності 07.00.07 – історія науки і техніки.

У Відділенні – 20 академіків. Один з них – почесний.

У 2008 році членами Відділення було здійснено такі заходи:

Щоквартально проводилися засідання Відділення з обговоренням актуальних питань розвитку історії науки та впровадження її досягнень у навчальний процес. Помітний внесок у прискорення цього процесу відіграли засідання, проведені в рамках Міжнародної науково-практичної конференції "Історія науки і техніки в соціокультурному вимірі" (Київ, 19-20 вересня 2008р.); XIII конференції молодих істориків освіти, науки і техніки (Київ, 23 травня 2008 р.), VII Всеукраїнської науково-практичної конференції "Актуальні питання історії науки і техніки" (Київ, 2-3 жовтня);

Членами Відділення організовано 6 конференцій. Крім цього, члени Відділення активно виступали на різних з'їздах, симпозіумах, як вітчизняних, так і з міжнародною участю,

зробили змістовні доповіді на міжнародних форумах. Так, академік О.Я.Пилипчук виступив з доповіддю на 5-му Конгресі українців (18-23 червня 2008 р., м. Сімферополь), Міжнародній конференції в Санкт-Петербурзі на тему «Діяльність академіка П.П. Сушкіна в Петрограді-Ленінграді (1921-1928)», С.П.Руда «Роль морських біологічних станцій у вивченні фауни морів». Академік Ю.К.Дупленко зробив доповідь «Біоетика та її складові» на міжнародному XI Конгресі федерації Українського лікарського товариства (Полтава, 28-30-го серпня); академік В.І.Онопрієнко виголосив доповідь «Діяльність учених-геологів в Тарту і Україні» на XII Балтійській конференції з історії науки (Вільнюс, 5-7 жовтня) тощо.

У поточному році академіками Відділення видано: підручників – 3, навчальних посібників – 7, монографій – 4, методичних рекомендацій – 8, статей, тез – 74.

Академік Л.М. Бесов:

Керівництво академіком Л.М. Бесовим виконання кафедрою історії науки і техніки Національного технічного університету „Харківський політехнічний інститут” теми „Науково-дослідна робота вищої технічної школи України по підвищенню ефективності промислового виробництва на етапі науково-технічної революції”. Робота виконується в рамках державного замовлення МОН України.

На кафедрі історії науки і техніки НТУ „ХПІ” під керівництвом академіка Л.М. Бесова систематично ведеться підготовка кадрів вищої кваліфікації. На сьогодні тут в докторантурі навчається 2 докторанта, в аспірантурі – 3 аспіранта і два здобувачі наукових ступенів.

Опублікував монографію «Научно-исследовательская работа в технических университетах Украины» // Интеграция науки и образования – ключевой фактор построения общества, основанного на знаниях. (К., 2008. – С. 226 – 231).

Академік В.А. Гайченко:

Вийшло 7 статей, у т.ч. 4 наукові та 3 рецензії на монографії. Підготовлена типова навчальна програма

дисципліни "Радіобіологія" для студентів аграрних університетів. Підготовлено 3 навчально-методичних посібника з загальних проблем екології та два з лісової радіоекології. Прорецензовано 3 докторських дисертації та 8 кандидатських, у т.ч. офіційне опонування однієї докторської та 3 кандидатських.

Член редколегій чотирьох наукових журналів – "Ядерна фізика та енергетика", "Агроекологічний журнал", "Аграрна наука і освіта", Проблеми екології лісів і лісокористування на Поліссі України".

Член двох спеціалізованих вчених рад по захисту докторських дисертацій.

2008 року вийшов друком затверджений МОН України підручник "Біологія" (у співавторстві) та четверте видання навчального посібника з грифом МОН "Основи безпеки життєдіяльності", а також друге видання "Видатні постаті України".

Академік Л.О. Гріффен:

Організатор конференцій: 1-а Міжнародна наукова конференція «Технічний музей: історія, досвід, перспективи». Київ, 15-17 травня 2008 р.; 7-а Всеукраїнська наукова конференція «Актуальні питання історії науки і техніки». Київ, 2-3 жовтня 2008 р.

Головний редактор журналу «Питання історії науки і техніки». Голова спеціалізованої вченої ради К 26.252.01 з щойно відкритої ВАК спеціальності 26.00.05 – музеєзнавство. Пам'яткознавство. Академік Академії інженерних наук Російської Федерації. Заступник голови Українського національного комітету Міжнародного комітету зі збереження індустріальної спадщини (ТІССІН)

Академік Л.Є. Дещинський:

Протягом звітного періоду підготував і опублікував монографію: «Україна в міжнародних відносинах ХХ ст.». - Львів, 2008. – 386 с., а також підручники з грифом МОН України: «Історія України та її державності». – Львів, 2008. – 420 с.; «Історія науки і техніки», Львів, 2006 р. – 360 с.; 12 методичних розробок з вивчення історії України, її

державності, військової історії, Збройних сил України. Опублікував у газетах і фахових журналах 12 наукових статей.

Брав участь і виступав з доповідями на 2-х міжнародних і 8 регіональних наукових конференціях. Підготував до захисту, як науковий керівник, 4 кандидатів наук з військової історії України. Здійснював керівництво 4-ма аспірантами, і є науковим керівником 2-х докторантів наук з військової історії та історичних наук.

Брав участь у розробці спільних наукових досліджень з науковцями Польщі (Краків, Люблін, Варшава), Німеччини (Мюнхен), а також у роботі Міжнародного наукового центру при НУ «Львівська політехніка» щодо вивчення «Голодомору» та «Голокосту» в Україні.

На сьогодні є головою спеціалізованої Вченої Ради з військової історії 20.02.22, де захистили дисертації у 2008 р. 8 кандидатів наук і 1 доктор наук. Відповідальний редактор фахового вісника «Держава та армія», а також керує науковою школою з військової історії України. Указом Патріарха Київського і всієї Руси-України Філарета від 28 грудня 2007 р. за заслуги з відродження духовності в Україні та утвердження Помісної Української Православної Церкви нагороджений орденом Аристарха Михаїла.

Академік Ю.К. Дупленко:

Виконував дві наукові теми: Ставлення до білетики в Україні (соціологічний аналіз) та Історія інститутів, наукових проблем і розвитку кадрового потенціалу (бібліографікокажчик) НАН України (До 90-річчя НАНУ).

Організував Круглий стіл в НаУКМА з білетики (7 лютого 2008 р.) із запрошенням представників наукової громадськості Києва. Брав участь у симпозіумі НМАПО (5-й міжнародний) з білетики науки та технологій (Київ, жовтень 2008 р.) і міжнародній конференції (23 конференція країн Балтії) з історії науки (Рига, жовтень 2008 р. 2008 р.) з доповідями. Був опонентом 3-х дисертантів на ступінь кандидата історичних наук. Є членом Міжнародного товариства з історії медицини (Паріж).

Академік С.А. Макарчук:

Здано до друку збірник наукових статей «Галичина: етнічна історія». Вийшов навчальний посібник «Етнічна історія України. – К.: Знання, 2008. -472 с. Загалом, вийшло з друку 7 наукових статей, присвячених етнічній історії України. Брав участь у 3-х наукових конференціях. Під керівництвом захистились два кандидати наук, два рази виступав офіційним опонентом.

Академік В.А. Маляр:

Виконував пошукову наукову роботу на тему: «Прогнозування порушень, профілактика і лікування та реабілітація репродуктивного здоров'я жінок в умовах природної нестачі йоду». З даної тематики отримано один патент, надруковано 10 наукових праць, організовано 1 конференцію, зроблено 3 доповіді. Під його керівництвом виконуються 2 кандидатські дисертації. У 2008 р. В.А.Маляром надруковано 5 статей на статтю в газеті «Старий замок» про охорону материнства на Закарпатті.

Академік О.Я.Пилипчук:

Виконував наукову тему «Історія освіти, науки і техніки в напрямках, школах, іменах». Підготував 3-х кандидатів наук. Опублікував 3 методичні посібники, брав участь у 4-х вітчизняних і 2 зарубіжних конференціях. Голова спеціалізованої Вченої ради із спеціальності «історія науки і техніки» в Державному економіко-технологічному університеті транспорту.

Академік-секретар Відділення історії та методології освіти, науки і техніки АН ВО України. Популяризував наукову та педагогічну діяльність АН ВО України серед науковців, освітян України. Член Президії Міжнародної Академії безпеки життєдіяльності.

Академік С.П. Руда:

Брала участь у 4 вітчизняних та 3-х міжнародних конференціях. Відповідальний секретар збірника наукових праць «Історія української науки на межі тисячоліть», член

редколегії журналів «Нариси з історії природознавства і техніки», «Питання історії науки і техніки».

Академік В.П. Стефурак:

Працював над темою «Використання мікробіологічних тестів для регулювання гомеостазу порушених екосистем». Опублікував одну монографію «Використання мікробіологічних тестів з метою біоіндикації стану екосистем Карпатського регіону», 2008. – 197 с. Підготував 1 доктора та 1 кандидата наук. Опублікував 4 методичних посібники, брав участь 4-х вітчизняних та 2-х зарубіжних конференціях. Отримав Грамоту Обласної держадміністрації за високий професіоналізм і вагомий внесок в розвиток науки та освіти на Прикарпатті.

Академік І.С.Нікольський.

Виконував наукову тему "Вивчити особливості направленого диференціювання стовбурових клітин та клітин-попередників в нейрональні, ендотеліальні клітини та остеобласти/остеокласти з метою їх подальшого застосування для трансплантації" (2007-2009). У 2008 році розроблені ефективні методи вирощування колоній мезенхімальних стовбурових клітин: стромальних клітин тимусу, кісткового мозку та ембріональної печінки миші і людини на пластиковій та скляній поверхнях.

Модифікована та оптимізована методика клонування регіональних гемопоетичних клітин в напівтвердому середовищі. Найбільш придатним виявився спосіб культивування регіональних гемопоетичних клітин в системі „агарова крапля - рідке середовище" з розміщеною в рідкій фазі суспензією лейкоцитів, які є джерелом КСФ.

Оптимізований метод остеогенної індукції стромальних клітин кісткового мозку людини в культурі за допомогою остеогенних чинників: дексаметазону, (3-гліцерофосфату та аскорбінової кислоти. Отримані результати щодо функціонально-фенотипічних особливостей цих клітин.

Отримав вищу кваліфікаційну категорію з клінічної імунології. Взяв участь у наукових конференціях: X Українська науково-практична конференція з актуальних питань клінічної лабораторної імунології, алергології та імунології (Київ, 22-23 квітня 2008 р.); Об'єднаний імунологічний форум (Санкт-Петербург, 30 юлія - 5 юлія 2008 р.); Наукова конференція з міжнародною участю "Нові кріотехнології для розв'язання фундаментальних і прикладних задач медицині" (Харків, 2008).

Опублікована 1 монографія і 7 робіт в періодичних виданнях.

Впродовж року активно розвивалися зв'язки з колегами ближнього (Росія, Азербайджан, Грузія, Литва) та далекого (Німеччина, Греція, Італія, Польща) зарубіжжя.

Академіки відділення вчасно отримували всі документи, які надсилалися Президією та секретаріатом Академії наук Вищої освіти України.

Протягом 2008 р. активно функціонували, завдяки зусиллям членів відділення, кафедри з історії науки і техніки (Харків, Одеса), дві спеціалізовані вчені Ради по захисту кандидатських дисертацій із спеціальності «історія науки і техніки» (Київський університет економіки і технологій транспорту та Переяслав-Хмельницький педагогічний університет). Робляться всі зусилля для об'єднання істориків науки і техніки, а також для видання довідника «Історики науки і техніки України» - в ньому понад 100 осіб, які захистили докторські та кандидатські дисертації.

У звітному році створено центри з історії науки і техніки в регіонах (Харкові та Одесі).

Висновки. Відділення історії освіти, науки і техніки за звітний період завершили дослідження 8 актуальних наукових проблем і продовжили розробку ще 5 не менш важливих проблем з історії науки і техніки, які є надзвичайно важливими для теорії і практики трансформації суспільства в нашій країні. Результати цих досліджень активно впроваджувалися в освітній процес, у навчально-виховний процес студентів та аспірантів. Це дозволило здійснювати підготовку кадрів найвищої

кваліфікації та підвищувати світоглядну підготовку спеціалістів різних галузей знання. У 2008 р. захистилося 27 осіб на звання кандидата історичних наук.

Суттєві зміни відбулися і в тематиці доповідей та виступів членів Відділення. Новим в діяльності Відділення стала праця над підготовкою програм і науково-методичних посібників з дисциплін, які охоплюють усі напрямки природознавства і техніки. Підготовлені програми і для кандидатських іспитів та подані до Міністерства світи і науки України.

Більш масштабним і різноманітним став характер набуття контактів з науковими і навчальними організаціями в низці регіонів. Так, сьогодні вже існують домовленості про науково-технічну і творчу співпрацю з низкою центрів з історії науки і техніки Одеської області, з Харківським політехнічним університетом, з Музеєм Авіації та космонавтики у м. Полтаві. В кожному окремому випадку ведеться співпраця згідно узгодженої програми, до якої належить надання методичної і наукової допомоги у підготовці спеціалістів з історії науки і техніки, проведення наукових досліджень та конференцій. У даному звіті неможливо повністю висвітлити роботу Відділення в усій її багатоманітності, така ця робота різнопланова.

ВІДДІЛЕННЯ ПРАВА
(*академік-секретар В.І.Курило*)

Кількісний склад Відділення права на кінець року – 11.

Якісний склад Відділення права:

- змінити місце роботи чи посаду:

1) Басай Віктор Давидович, змінив місце роботи – з директора Інституту права Прикарпатського Національного університету ім. В.Стефаника на директора НКЦ Одеської Національної юридичної академії у м. Івано-Франківську;

2) Діхтієвський Петро Васильович, змінив посаду – із завідувача кафедри теорії права на завідувача кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Національної академії прокуратури України.

- отримали нагороди:

1) Шамрай В.О. – Грамота КМУ України;

2) Кузьмичов В.С. – Почесний знак академії МВС Республіки Беларусь;

3) Курило В.І. – Почесна грамота Київського міського голови; 2) Відзнака АН ВО України «За успіхи в науково-педагогічній діяльності»; Почесна відзнака Міжнародної поліцейської асоціації «За мужність і професіоналізм» 1-го ступеню.

Наукова робота:

академіки відділення за звітний рік організували проведення 4-х міжнародних конференцій (Кузьмичов В.С. – 3, Курило В.І. – 1); взяли участь у 45 наукових конференціях, семінарах, круглих столах (Басай В.Д. – 2; Діхтієвський П.В. – 3; Дзера О.В. – 2; Калюжний Р.А. – 3; Кузьмичов В.С. – 11; Курило В.І. – 4; Носік В.В. – 15; Самохін А.В. – 3), у тому числі 7 зарубіжних (Кузьмичов В.С. – 4; Курило В.І. – 1; Самохін А.В. – 2).

- підготовка наукових кадрів:

під науковим керівництвом академіків відділення за звітний рік підготовлено 2 доктори юридичних наук (Дзера О.В. – 1, Калюжний Р.А. – 1); 15 кандидатів юридичних наук

(Дзера О.В. – 1; Калюжний Р.А. – 5; Кузьмичов В.С. – 2; Курило В.І. – 3; Носік В.В. – 1; Шамрай В.О. – 3).

Академіками відділення права здійснюється: наукове консультування написання 7 докторських дисертацій (Басай В.Д. – 2; Калюжний Р.А. – 4; Кузьмичов В.С. – 1); наукове керівництво 50 аспірантами та здобувачами (Басай В.Д. – 5; Дзера О.В. – 10; Калюжний Р.А. – 5; Кузьмичов В.С. – 5; Курило В.І. – 10; Носік В.В. – 5; Шамрай В.О. – 10).

Наукова міжнародна діяльність:

- членство у зарубіжних академіях та асоціаціях:

Курило В.І. – академік Міжнародної кадрової академії; доктор наук у галузі права Міжнародного відкритого університету Каліфорнії (США); професор Міжнародної академії технологічних наук.

Самохін А.В. – академік Міжнародної кадрової академії; голова комісії з охорони здоров'я та медицини Українського Національного комітету Міжнародної торгової палати.

Шамрай В.О. – академік Міжнародної кадрової академії; академік Міжнародної академії технологічних наук; академік Російської академії педагогічних і соціальних наук.

- участь у спільних міжнародних проектах:

академіки відділення за звітний рік приймали участь у виконанні 1 спільного міжнародного проекту – Басай В.Д. – спільний проект з юридичним факультетом Опольського університету (РП) «Адаптація кримінального законодавства РП і України до Європейських стандартів».

- виступи у пресі, на радіо, телебаченні: 3 виступи на телебаченні, 2 публікації у пресі (Носік В.В.);

Тематика науково-правових досліджень

академік Басай В.Д.	проблеми кримінально-процесуального законодавства; правове регулювання водних ресурсів
академік Дзера О.В.	проблеми права власності; проблеми договірної права
академік	адміністративні правовідносини у сфері

Діхтієвський П.В.	забезпечення безпеки людини і громадянина
академік Калюжний Р.А.	римське приватне право; інформаційне право; проблеми управління в органах внутрішніх справ
академік Колодій А.М.	проблеми теорії права
академік Кузьмичов В.С.	проблеми кримінального права
академік Курило В.І.	проблеми адміністративних правовідносин в аграрному секторі економіки та сфері земельних ресурсів
академік Носік В.В.	проблеми правового регулювання земельних відносин
академік Самохін А.В.	проблеми судово-медичних експертиз травматичних пошкоджень постраждалих в результаті насильницьких злочинів та ДТП
академік Шамрай В.О.	проблеми державного управління правоохоронними органами

Підсумовуючи тематику науково-правових досліджень, що проводяться дійсними членами Відділення права АН ВО України, можна зробити висновок про такі напрями досліджень відділення у 2008 році:

Широкий спектр науково-правових досліджень, що охоплює проблеми теорії права; проблеми адміністративно-правових відносин у сфері земельних ресурсів, аграрному секторі економіки, сфері забезпечення безпеки людини і громадянина, державного управління правоохоронними органами; проблеми кримінального та кримінально-процесуального права; проблеми природоресурсного, земельного права та цивільного права.

ВІДДІЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ **(академік-секретар Зінь Е.А.)**

Академіки Відділення (17 чол.) виконали значну за обсягом та змістом наукову роботу, спрямовану на дослідження складних соціально-економічних процесів, що відбуваються в українському суспільстві. Свої творчі сили, знання та досвід вони віддають узагальненню специфічних особливостей економічної кризи в Україні, обґрунтуванню подальших напрямів розвитку, забезпеченню економічної стабільності. Результати досліджень використані в підготовці рекомендацій органам влади, в навчальному процесі, в підготовці до видання підручників, навчальних посібників.

Акад. Е.А. Зінь продовжив дослідження економічного та соціального стану регіонів України в складі бюджетної теми „Дослідження регіонального соціально-економічного розвитку”. В роботі взяли участь викладачі кафедри регіонального управління НУВГП, результати оформлені у вигляді звіту, використані в навчальному процесі, в дипломному проектуванні.

Крім цього, акад. Е.А. Зінь продовжив дослідження транспортних технологій на автомобільному транспорті, обґрунтування раціональних технологічних процесів перевезення пасажирів та вантажів на території західних областей України. Результати досліджень доведені до відома працівників управління роботою транспорту у Рівненській області, використані для підготовки магістрів та спеціалістів.

За результатами наукової роботи він опублікував підручник „Регіональна економіка”. Друге видання. (К.: ВД „Професіонал”, 2008. – 525 с.); підручник „Основи зовнішньоекономічної діяльності” (у співавторстві) (435 с.); підготував до друку підручник „Управління роботою транспорту” (235 с.).

Науково-педагогічна діяльність **акад. І.О. Бочана** була спрямована за звітний період на формування ефективної системи вищої освіти в Україні. Досвід і здобутки частково

висвітлювалися у засобах МОН України, зокрема, в газеті „Освіта України”: статті „Олімпіада з туризму – 2008 відбулася у Львові” та „Професіоналів з туризму готують у Львові” (додаються).

Здійснив комплекс заходів з оптимізації навчального процесу, в першу чергу, щодо якісного виконання навчальних програм, запровадив через кафедри моніторинг кожної теми та її вплив на якісну модель формування фахівців ОКР „бакалавр” і „спеціаліст” по кожній спеціальності, сформував так зване „дерево фаху” кожної спеціальності.

Серед основних наукових праць акад. І.О. Бочана виділяються: «Про перспективи розвитку української економіки у поєднанні глибоких інституціональних перетворень з елементами ефективного державного регулювання» // Науковий вісник ЛДФА, №2. – Львів, 2007. – С. 39-43; «Сучасні тенденції розвитку туризму в контексті європейських і світових вимог» // Міжнародна науково-практична конференція Міністерства культури і туризму України. Збірник наукових праць №1, 2007. – С. 1-7; Навчальний посібник „Основи економічної теорії – азбука сучасного бізнесу”. К.: Вид-во „Знання”, 2008. – 300 с.

Акад. Т.Г. Дудар здійснював керівництво бюджетною науковою темою: „Наукові основи формування нових економічних відносин між суб'єктами аграрного ринку і адаптації агропромислових формувань до ринкових умов”.

Опублікував наукові праці: Вчені економісти-аграрники консолідують сили на пріоритетні напрями розвитку сільського господарства // Економіка АПК, 2008, № 5. – С.30-33. (0,32 арк.); Стратегічні орієнтири розвитку агропродовольчого ринку України // Матеріали III Міжнародного Форуму молодих вчених „Ринкова трансформація економіки постсоціалістичних країн: стан, проблеми, перспективи”. У трьох томах. Т.2. – Харків: ХНТУСГ. – 2008. – С. 178-179. (0,15 арк.); Вчені економісти-аграрники про пріоритетні напрями розвитку сільського господарства // Наук. Журнал „Вісник ТНЕУ”. Випуск 2. – Тернопіль, Економічна думка. – 2008. – С. 148-152.

(0,35 арк.); Напрями удосконалення економічної політики щодо підтримки позицій сільгосптоваровиробників на агроринку в контексті приєднання України до СОТ // Всеукраїнський науково-виробничий журнал // Інноваційна економіка. – 2008. – № 1. – С. 129-135. (0,90 арк.); Важливі чинники формування ефективної матеріально-технічної бази сільського господарства // Матеріали Міжнародного науково-практичного форуму „Екологічні, технологічні та соціально-економічні аспекти ефективного використання матеріально-технічної бази АПК” та ін.

Для забезпечення навчального процесу студентів із спеціальності „Менеджмент організацій” в 2008 р. підготовлено і видано таке навчально-методичне видання: Дудар Т.Г., Чорний Р.В., Дудар В.Т. Маркетинг. Програма і методичні вказівки з вивчення дисципліни для студентів спеціальностей 6.050100 „Економіка підприємства”, „Облік і аудит”. – Тернопіль: Економічна думка, 2008. – 28 с.

Акад. Кредісов А.І. У звітний період працював ректором Міжгалузевого інституту управління МОН України та завідувачем кафедри менеджменту цього ж інституту.

В цей період продовжував досліджувати проблеми менеджменту як теорії і як практики, особливості їх прояву і вирішення в Україні, Ці проблеми знайшли своє відображення в наукових та навчально-методичних працях, в засобах масової інформації.

У 2008 році були, зокрема, надруковані наукові статті: «Менеджмент у контексті розвитку економічної теорії» // Економіка України. – 2008; «Проблеми та перспективи розвитку корпоративного ВНЗ».

Було здійснене друге видання навчального посібника "Менеджмент: навчальні матеріали у схемах і формулах". За ред. А.І. Кредісова. - К.: "Знання України", 2008. - 539с.

Крім того в газеті "Урядовий кур'єр" (2008, № 51) було надруковане інтерв'ю "Корпоративний ВНЗ: досвід, перевірений часом", а в журналі "Работа и учеба"(2008, 24) - "Представляємо ВНЗ: Міжгалузевий інститут управління".

У 2008 році здійснював наукове керівництво докторської і однієї кандидатської дисертації; двічі виступав офіційним опонентом; постійно працював у спеціалізованій раді по захисту кандидатських і докторських дисертацій Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Працював як відповідальний редактор збірника наукових праць Міжгалузевого інституту управління "Менеджмент", який включено до переліку наукових фахових видань України, та членом редколегії наукового журналу "Економіка України". Здійснював керівництво Київським маркетинговим клубом як його президент. Очолював оргкомітети 3-х наукових конференцій, в тому числі однієї Всеукраїнської "Формування правової держави в Україні в плебсологічному, як філософсько-правовому, осмисленні."

Акад. В.С. Марцин продовжував наукові дослідження в галузі економічних проблем, узагальнюючи національний та міжнародний досвід.

Опублікував дві колективні монографії: Розвиток економіки України в умовах глобалізації. – К.: Національна академія управління, 2008. – 326 с.; Українсько-польський досвід господарського розвитку та економічної співпраці. Люблін, 2008. – 148 с.

Підручники: „Економіка торгівлі”, друге видання, К. – „Знання”, 2008. – 606 с.; Наукознавство. К., 2008. – 608 с. (30 друк.арк.) зайняв на міжнародному форумі книговидавців „гранд-приз” „Книга, на яку довго чекали”; 11 статей в журналах „Вища школа”, № 5, „Проблеми науки”, №5, „Економіка розвитку”, №3, „Економіка фінансів і право”, №2, „Актуальні проблеми економіки”, №1, №7, „Фінанси України”, №4, №6, „Економіка розвитку України”, №6, №9, „Наукові праці Донецького технічного університету”, серія „Економіка” та ін.

Наукові дослідження використані для розробки навчально-методичного комплексу дисциплін у відповідності з вимогами програми MBA (Master of Business Administration).

Праця «Наукознавство» отримала міжнародне визнання, схвальну оцінку на сторінках академічних видань.

Акад. І.Р. Михасюк виконував наукові дослідження в складі бюджетної теми „Державне регулювання економіки в умовах глобалізації”. В результаті виконаних досліджень підготовлено теоретичні засади державного регулювання економіки щодо переходу від стихійного українського ринку через елементи економічної диктатури держави.

Опубліковані праці: Михасюк І.Р., Залога З.М., Сухай О.С. Розвиток транспортного підприємництва в українсько-польських євро регіонах: Монографія. – Львівський національний університет ім. І.Франка; Михасюк І.Р., Присяжна БЮ. Глобальні проблеми євроінтеграції і Україна. Монографія. ЛНУ ім. І.Франка, ВШПі М в Хшанове (Польща); I.Mykhasiuk: Specyfika Miedzynarodowych badan zachowan podmiotow rynkowych w warunkach globalizacji. Badania marketingowe zachowan podmiotow rynkowych. Pod red. Naykowo Andzeja Limanskiego i Ruzy Milic-Czerniak. Wyzsza szkola zarzadzania marketingowego i je zykow obcych w Katowicach. Katawice 2008, s. 245-253 (28-29 lutego 2008); Михасюк І., Бернацький І. Українське підприємництво в умовах глобалізації. Львів. Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. Навч. Посібник. – 54 с.

Акад. Е.А. Зінь здійснив організаційну роботу по проведенню на базі Національного університету водного господарства та природокористування академічного форуму ”Роль вищої освіти в науково-технічному та економічному розвитку України”, який відбувся в травні 2008 р.

Мета: обговорення та прийняття заходів та конкретних пропозицій АН ВО України, спрямованих на прискорення інноваційно-інвестиційного розвитку економіки України, раціонального використання природних, матеріальних та трудових ресурсів, покращення соціального стану та соціальної захищеності населення.

До участі у форумі були залучені академіки відділення економіки та загальнотехнічного відділення Академії наук

вищої освіти України, представники інших відділень та провідних вищих навчальних закладів України.

Акад. Е.А. Зінь також взяв участь в організації міжнародної конференції „Проблеми і механізми відтворення ресурсного потенціалу України в контексті євроінтеграції”. Очолив секцію „Регіональна економіка та управління”.

Акад. І.О. Бочан – організатор ряду міжнародних та Всеукраїнських наукових конференцій. Під час Міжнародної наукової конференції „Проблеми розвитку гірського туризму на транскордонних територіях Україна-Польща та шляхи їх розв’язання”, яка відбулася за підтримки Управління культури та туризму обласної державної адміністрації і Львівської асоціації розвитку туризму в рамках проекту „Створення Міжнародної українсько-польської Асоціації провідників по Карпатах”, визначено потреби і вимоги щодо якості рівня кваліфікації персоналу туристичної інфраструктури в Україні, зокрема, в розвитку гірського туризму. Ці завдання лягли в основу Програмної діяльності на найближчі роки. Проект втілюється в життя завдяки програмі „Добросусідство” Польща-Білорусь-Україна” за сприяння Європейського Союзу.

Важливою була участь акад. І.О. Бочана у Міжнародній науковій конференції в Польщі на тему: «Потенціал економічний регіонів на прикордонні польсько-українським» 11 жовтня 2008 р. в м. Ярослав та виступ з науковою доповіддю на тему „Інвестування транскордонних територій Україна-Польща та шляхи розвитку туризму в умовах поліпшення інвестиційного клімату”.

Акад. Т.Г. Дудар взяв участь у 7 наукових конференціях, конгресах і наукових зборах в т.ч.

у десяти річних зборах Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників „Проблем забезпечення дохідності агропромислового виробництва в Україні в постіндустріальний період” (м. Київ, 11 квітня 2008 р.);

Третьому Міжнародному форумі молодих вчених „Ринкова трансформація економіки постсоціалістичних країн: стан, проблеми, перспективи”, м. Харків, Харківський

національний технічний університет сільського господарства ім. П. Василенка (15-16 травня 2008 р.);

Міжнародній літній школі в рамках програми Tempus III „Концепція сталого розвитку в підготовці фахівців для сільського господарства” CSDAS (м. Біла Церква, Білоцерківський національний аграрний університет, 2-4 липня 2008 р.);

Міжнародному науково-практичному форумі „Екологічні, технологічні та соціально-економічні аспекти ефективного використання матеріально-технічної бази АПК” (м. Львів, Львівський національний аграрний університет, 17-18 вересня 2008 р.);

Міжнародній науково-практичній конференції „Макроекономічне регулювання інвестиційних процесів та впровадження стратегії інноваційно-інноваційного розвитку України” (м. Київ, Рада по вивченню продуктивних сил України, 23-24 жовтня 2008 р.).

Акад. В.С. Марцин взяв участь у двох науково-практичних конференціях:

Міжнародна науково-практична конференція „Інтеграція України у Європейський та світовий фінансовий простір” (31 травня – 1 червня); Всеукраїнська наукова конференція „Теоретичні та прикладні аспекти аналізу фінансових систем” (26-27 березня 2008 року. Львів).

Акад. І.Р. Михасюк брав участь в трьох міжнародних конференціях:

Przedsiębiorczosc w warunkach globalizacji IX międzynarodowa konferencja naukowa 18-19 wrzesnia 2008-Ustron Politechnika Krakowska im. T.Kosciuszki; Глобальні проблеми економіки – 2008 (м. Анталія (Туреччина), 4-11 жовтня 2008 р.); Specyfika Międzynarodowych badan zachowan podmiotow rynkowych w warunkach globalizacji. Badania marketingowe zachowan podmiotow rynkowych. Pod red. Naykowo Andzeja Limanskiego i Ruzy Milic-Czerniak. Wyzsza szkola zarzadzania marketingowego i je zykow obcych w Katowicach. Katawice 2008, s. 245-253 (28-29 lutego 2008).

Акад. Ю.І. Осадчий як член оргкомітету по проведенню міжнародної конференції по удосконаленню бухгалтерського обліку в підприємствах різних форм власності, організаційної структури і галузевих відмінностей (м. Житомир, листопад 2008 р.) виступив з доповіддю „Усунення протиріч між бухгалтерським і податковим обліком”.

Акад. І.О. Бочан, як ректор Львівського інституту економіки і туризму, значну увагу приділив вдосконаленню навчального процесу, розвитку матеріальної бази інституту.

В інституті створена сучасна навчально-матеріальна база, спеціальні навчальні кабінети, оснащені мультимедійними засобами, програмним забезпеченням. Серед обов'язкових іноземних мов студенти мають можливість вивчати англійську, німецьку, французьку мови і запроваджено за вибором вивчення польської, чеської та італійської мов. В головному корпусі інституту відкрито Інтернет-кафе інтенсивного вивчення іноземних мов у вільний від навчальних занять час.

Створені спеціальні навчальні лабораторії: готельно-ресторанного сервісу; туристично-готельного підприємництва; товарознавчої експертизи та митної справи; технології харчування.

В інституті, починаючи з 2007 р., працює туристично-інформаційний центр (ТІЦ), який містить базу даних про рекреаційно-туристичні, культурно-історичні і соціально-економічні ресурси для розвитку підприємництва і творення власної справи. Створена можливість для ознайомлення із вітчизняним і світовим станом розвитку туристичної індустрії і готельно-ресторанного сервісу. ТІЦ використовується як база практики студентів за напрямками „Туризм” і „Менеджмент”, проведення наукових досліджень, презентаційних семінарів тощо.

Акад. Т.Г. Дудар очолює Тернопільське регіональне відділення АН ВО України, налагоджує роботу шляхом залучення відомих вчених різних галузей до продуктивної наукової і освітньої роботи, організації спільних науково-практичних конференцій, проведення круглих столів, семінарів

з проблем адаптації вищої освіти України згідно вимог Болонського процесу.

Під його керівництвом захищено дві дисертаційні роботи на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Він – член редколегії шести наукових видань:

Наукового журналу „Вісник ТНЕУ”, видання Тернопільського національного економічного університету;

Наукових записок Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка;

Всеукраїнського журналу „Інноваційна економіка”;

Наукового вісника АН ВО України;

Наукового журналу „Аграрна економіка”, видання Львівського національного аграрного університету тощо.

Акад. Е.А. Зінь здійснює керівництво аспірантурою за спеціальностями „Економіка природокористування і охорона навколишнього середовища” та „Розвиток продуктивних сил та регіональна економіка”. Він член спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських дисертацій при Національному університеті водного господарства та природокористування. Протягом останніх років виконав значну наукову та методичну роботу в галузі економіки та управління регіональним розвитком, що стало можливим для відкриття в НУВГП підготовки магістрів з напрямку „Державне управління”, спеціальності „Державна служба”. В 2008 р. почалась підготовка магістрів для представницьких та виконавчих органів влади областей на території Західної України.

Акад. В.С. Марцин здійснює керівництво аспірантами, він член спеціалізованої вченої ради із захисту докторських дисертацій, прорецензував три докторських і чотирнадцять кандидатських дисертацій. Член ради з економічних питань Департаменту Львівської обласної Державної адміністрації.

Акад. І.О. Михасюк – науковий керівник аспірантури, здійснює наукове консультування при написанні докторських дисертацій. 7 аспірантів та пошукачів виконують дослідження під його керівництвом. Постійний член редколегії журналу „Регіональна економіка”. Вісника ЛНУ ім. І.Франка (серія

економічна); вісника Львівського аграрного університету та журналу „Молодь і ринок”. Член спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських і докторських дисертацій за спеціальністю 08.00.03. – економіка та управління народним господарством.

Акад. Ю.І. Осадчий – науковий керівник 3-х аспірантів, з яких два аспіранти підготували дисертації до захисту.

Акад. Зверяков М.І. Лауреат нагороди Ярослава Мудрого, Заслужений діяч науки і техніки України, нагороджений Нагрудним знаком Державної податкової адміністрації «За честь і службу».

Працював над виконанням фундаментальних наукових робіт на замовлення Міністерства освіти і науки України («Економічні системи і становлення ринкових відносин в Україні» (2000-2002 роки); «Економічне зростання і розвиток трансформаційної системи: (2003-2005 роки)»; «Структурна динаміка трансформаційної економіки в умовах глобальної конкуренції» (2006-2008 роки).

Прогнозуються продовження дослідження в 2009-2011 роки теми "Нова економіка": теорія, методологія, економічна політика".

Серед наукових шкіл університету діє наукова школа, яка була створена як наукова школа політекономів ще у 60-ті роки ХХ ст. Наукова школа продовжує свою роботу на кафедрі загальної економічної теорії, яку очолює. Вона об'єднує понад 20 вчених кафедри, у тому числі 4 д.е.н., професори та 18 к.е.н., доценти, які активно працюють над науковими проблемами економічної теорії та ринкової трансформації в Україні у рамках наукової школи.

Продовжується підготовка наукових кадрів через докторантуру і аспірантуру. Консультує 4-х докторантів. За останні роки підготував 4-х кандидатів наук, які успішно захистились.

На кафедрі плідно працюють наукові семінари. Колектив кафедри співпрацює з Інститутом проблем ринку та економіко-

екологічних досліджень НАН України (Одеса), з Інститутом економічного прогнозування НАН України (Київ).

Очолює спеціалізовану вчену Раду, Голова експертної Ради з економіки державної акредитивної комісії,

За результати досліджень опублікував 8 наукових видань, у тому числі у 2008 році:

- Державне регулювання ринку цінних паперів (питання та відповіді) (під загальною редакцією Бірюка С.О., Бурмаки М.О., Зверякова М.І.) - 41,4 арк., Одеса, «Пальміра», 2008; Діяльність з управління активами інституційних інвесторів (під загальною редакцією Зверякова М.І.), Одеса, "Пальміра", 2008. – 24,1 арк.; Регулювання діяльності торговця цінними паперами (під загальною редакцією Зверякова М.І.), Одеса, "Пальміра", 2008. – 17,1 арк.; Депозитарна діяльність на ринку цінних паперів (під загальною редакцією Зверякова М.І.), Одеса, "Пальміра", 2008. – 18,5 арк.; понад 15 наукових статей і тез доповідей.

Брав участь у роботі науково-теоретичних і науково-практичних конференцій різних рівнів, у тому числі у 8-ми міжнародних (Польща, Німеччина, Росі, Чехія, Румунія, Угорщина тощо).

За останні 5 років опубліковано 8 навчальних посібників, у тому числі:

- Мікроекономіка (співавтор та редактор). Одеса, "Пальміра", 2006, -30,69 арк.; Державне регулювання ринку цінних паперів (запитання та відповіді) – (співавтор та редактор). Одеса, "Пальміра", 2006, 45,15 арк.; Професійна діяльність на ринку цінних паперів (запитання та відповіді). – у 2-х книгах (редактор). Одеса, "Пальміра", 2006. – 63,2 арк.; Комп'ютерні технології у бухгалтерському обліку (співавтор). Одеса, "Пальміра", 2006. – 18,38 арк.

Акад. Куліш М.Ю. підготував і видав навчально-методичний комплекс із курсу "Основи економічної теорії" для самостійної роботи студентів заочної форми навчання всіх спеціальностей. У співавторстві підготував до видання три

методичні розробки для студентів економічного факультету МДАУ.

Здійснено керівництво по запровадженню спеціальності "Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності".

Продовжив дослідження теми «Реформування організаційно правових форм господарювання й управління виробництвом в АПК».

Підготував й надрукував наукову статтю "Теорія і сучасна практика управління агропромисловими формуваннями". - Економіка АПК, 2002, №4.

У фаховому збірнику "Вісник аграрної науки Причорномор'я" 2002, № 15 надрукував статтю "Комерційний розрахунок - загальна категорія ринкового господарства". Видав у співавт. 3 статті: "Сучасний стан та перспективи розвитку зернопереробної галузі Миколаївської області"; "Комерційний розрахунок - єдиний спосіб реалізації ринкових відносин".

Протягом 2002 року продовжив наукове керівництво робіт аспірантів та пошукувачів. Підготував відгуки на автореферати на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук та відгуки на автореферати на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.

Значний обсяг науково-дослідних робіт виконано в Тернопільському національному економічному університеті.

Основними науковими результатами завершених фундаментальних досліджень та прикладних розробок є:

-„Зміцнення фінансових основ місцевого самоврядування в Україні". Науковий керівник: Кириленко О.П. Розроблена Концепція зміцнення фінансових основ місцевого самоврядування в Україні;

-„Реформування фінансового механізму вищої освіти". Науковий керівник: Юрій С.І. Розроблені науково обґрунтовані методичні рекомендації з питань нормування, планування, оподаткування та фінансування вищої освіти;

-„Дослідження науково-методологічних основ та розробка методичних рекомендацій щодо попередження

банкрутства підприємства в сучасних умовах". Науковий керівник: Гринчуцький В.І. Розроблені методичні рекомендації щодо попередження та уникнення банкрутства підприємства за сучасних умов господарювання та ін.

За результатами наукових досліджень, які виконані в рамках спільних міжнародних науково-технічних проектів в галузі інформаційних технологій та за рахунок коштів замовників, розроблені: а) методи та алгоритми для структурного синтезу і багатокритеріальної оптимізації систем безпеки; б) системи автоматизованого проектування систем безпеки на базі побудованих методів та алгоритмів, покращені методи формування стереозображень та забезпечена їх програмна реалізація; в) методика моніторингу функціонування та розвитку соціальної інфраструктури в сільській місцевості; методика формування комплексів соціального обслуговування на селі на основі використання технологій оренди, концесії, бюджетування; методика функціональної інтеграції населених пунктів для вирішення спільних питань місцевого життя; критерії оптимізації мережі соціальної інфраструктури на селі; г) методика визначення стратегічного аналізу м'ясопереробних підприємств ТзОВ „Заготсервіс”, яка включає аналіз поточної стратегії, вибір та оцінку обраної стратегії.

За результатами наукових досліджень, які виконані в межах основного робочого часу професорсько-викладацького персоналу, докторантів, аспірантів та здобувачів наукового ступеня, розроблені науково-методичні рекомендації щодо удосконалення методологічних засад державного регулювання економіки на макро- і мезорівнях; модернізації фінансового забезпечення стабільного економічного прогресу в Україні на макро-, мезо- та мікрорівнях; теоретичних та практичних засад нової економіки для України; конкурентоспроможності персоналу; удосконалення обліку і аудиту грошових потоків в системі менеджменту підприємств швейної промисловості та результатів діяльності підприємств агропромислового сектора економіки України, а також розроблені: алгоритми багатокритеріальної оптимізації для синтезу параметру

конфігурації структури генераторів псевдовипадкових чисел; моделі соціально-економічних систем на інформаційному рівні для узгодження і оптимального використання потоків інформації, які функціонують всередині системи і які поступають до неї із зовнішнього середовища; метод, алгоритми, програмна система виявлення облич на основі комбінованого каскаду класифікаторів; вітакультурна парадигма пізнання соціально-психологічної дійсності, інноваційні моделі розвитку організованих соціосистем.

Результати фундаментальних досліджень та прикладних досліджень і розробок професорсько-викладацького складу університету були реалізовані у 72 документах (науково обґрунтовані рекомендації, аналітичні записки, науково-методичні розробки тощо), поданих до центральних і місцевих органів влади.

У звітному періоді за результатами наукових досліджень професорсько-викладацьким персоналом, докторантами, аспірантами та здобувачами наукового ступеня опубліковано 2216 наукових праць, з них 26 монографій, 10 підручників, 56 навчальних посібників. В Університеті видається 5 фахових наукових журналів та 2 фахові збірники наукових праць.

У 2008 році винахідниками Університету одержано 16 патентів України та 6 позитивних рішення про видачу патентів на корисні моделі.

У звітному періоді здійснювалось виконання 40 двосторонніх угод із питань наукового співробітництва з провідними університетами Німеччини, Франції, Болгарії, Польщі, Росії, США, Канади, Китаю, Данії, Білорусі, Іспанії, Греції, Румунії, Литви, Італії, Австрії, Швеції. Науково-дослідна складова 7 міжнародних освітніх проектів, які виконувались у 2008 р. за рахунок коштів міжнародних освітніх організацій, програм та фондів, представлена дослідженнями у сфері економіки та інформаційно-комп'ютерних технологій. В рамках зазначених проектів розроблено: спільно з Дрезденським технічним університетом навчальні плани та програми для переходу до підготовки фахівців за вимогами Болонської конвенції; навчальний стандарт для бакалаврів,

спеціалістів, магістрів з економіки міжнародного туризму, який ґрунтується на європейському досвіді; розроблені навчальні матеріали для нової спеціалізації „Кризовий аналіз”; динамічно репрограмований мережевий прикладний процесор, здатний працювати в Інтернеті. Спільно з Інститутом аналізу ринку і аграрної торгової політики (Німеччина) проведені дослідження системи циклів в аграрній економіці. Створений єдиний Тернопільський освітньо-комунікаційний центр - комунікаційний вузол Інтернет, до якого приєднані усі університети і вищі навчальні заклади м.Тернополя, що забезпечує інтеграцію комп'ютерних, інформаційних та комунікаційних ресурсів між закладами освіти з використанням мереж УкрНЕТ та УРАН.

Результати наукових досліджень презентовані на міжнародних, всеукраїнських і регіональних конференціях, семінарах та круглих столах. У 2008 році Університетом проведено 24 наукові заходи, зокрема 7 міжнародних, 4 всеукраїнських, 2 загальноуніверситетських конференції, 6 наукових семінарів та 5 круглих столів. Найважливіші з них: XII Міжнародна наукова конференція „Проблеми економічної інтеграції України в Європейський Союз" (м. Анталія, Туреччина, вересень 2008 р.); V Міжнародна науково-практична конференція молодих вчених „Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації" (м. Тернопіль, лютий 2008 р.); II Міжнародна наукова конференція „Формування єдиного наукового простору Європи та завдання економічної науки" (м. Тернопіль, жовтень 2008 р.). У 2008 році 416 викладачів приймали участь у наукових конференціях інших вищих навчальних закладів та наукових установ України і інших країн, зокрема у міжнародних конференціях, симпозіумах за кордоном - 22.

У звітному році Університет брав участь у III Міжнародному інвестиційному форумі та щорічній виставці „Освіта і кар'єра", де був представлений здобутками в навчально-виховному процесі, науковій, міжнародній, видавничій діяльності. Університет було відзначено

Дипломами Міністерства освіти і науки України. Окрім того, наукові доробки вчених ТНЕУ були представлені на ІХ Всеукраїнській виставці-форумі „Українська книга на Одещині" (травень 2008 р., м. Одеса), Національній виставці-ярмарці - XV Форумі видавців (вересень 2008 р., м. Львів), які були відзначені відповідними дипломами.

ВІДДІЛЕННЯ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ **(академік-секретар В.В.Різун)**

Відділення налічує 11 академіків.

За звітний період члени Відділення домоглися певних успіхів.

Так, **акад. Тимошик М.С.** з лекціями і науковими повідомленнями виступав на запрошення наукових, навчальних та освітніх закладів у Бельгії, Ізраїлі, Іспанії, Канаді, Китаї, Німеччині, Польщі, Сербії, Росії, Швеції та Франції. Протягом кількох років успішно здійснював великий видавничий проект „Запізніле вороття”, пов’язаний з опрацюванням переданого на його руки канадською стороною унікального рукописного архіву видатного діяча українського відродження Івана Огієнка (митрополита Іларіона) і виданням досі не публікованих в Україні праць цього, вченого. Вже вийшло більше десятка томів своєї рідної огієнкіани.

За результативну працю на науковому полі академіки масової комунікації мають різні нагороди і визнання. Зокрема, академік-секретар відділення Різун В.В. обраний почесним професором двох українських університетів - Сімферопольського національного університету ім. В.Вернадського та Ужгородського національного університету. Академік Лизанчук В. В. нагороджений медаллю „150 років від дня народження Івана Франка”. Найвищу нагороду Української православної церкви Київського патріархату з рук Святійшого Філарета - орден Святого Рівноапостольного князя Володимира Великого - отримав академік Тимошик М.С. Такої відзнаки він удостоєний „За заслуги з відродження духовності в Україні, утвердження Помісної Української Православної Церкви та з нагоди 50-річчя від дня народження”.

Тематика та зміст основних наукових досліджень членів Відділення концентруються довкола таких основних наукових тем: теорія і практика засобів масової інформації; моніторинг українського і зарубіжного медіа ринку; українська видавнича справа в умовах ствердження ринкових засад розвитку; історія

української журналістики; історія української і світової видавничої справи; нові українські видавничі стандарти.

В рамках наукової теми „Українські видавничі стандарти" групою вчених Інституту журналістики та практиків видавничої справи підготовлено і подано на затвердження до Держспоживстандарту України проект першого українського видавничого стандарту „Інформація та документація. Анотація в інформаційному документі".

У рамках наукової теми „Нові параметри розвитку українського публічного мовлення" зібрано й упорядковано тексти публічних виступів видатних українських політичних та культурних діячів другої половини XIX та початку XX ст. Доповнено відеотеку та фонотеку з цієї проблематики. Інтернет-видання доповнено матеріалами з питань культури української мови.

Академіки відділення розробили паспорт нової наукової спеціальності „Масова комунікація" із захисту кандидатських та докторських робіт, а також акредитаційні документи рівнів „бакалавр" та „магістр" спеціальностей „Видавнича справа та редагування" і „Реклама та зв'язки з громадськістю".

Серед помітних набутків академіків відділення – активізація участі у спільних міжнародних проектах. Так, за ініціативою **академіка Різуна В.В.** було налагоджено тісну співпрацю з Комітетом свободи слова і преси при Раді Європи. Створений в Інституті журналістики з участю зарубіжних партнерів проект „Жорна" (Журналістика, освіта, наука) спонукав до організації експерименту в галузі підготовки журналістських кадрів в Україні. В рамках цього проекту ряд викладачів Інституту журналістики та факультетів журналістики Сімферопольського й Ужгородського університетів взяли участь у міжнародному семінарі в Лондоні з питань розробки нових навчальних модулів.

Члени відділення можуть похвалитися значним видавничим доробком. Кінцевий результат ґрунтовного дослідження двох попередніх тем - колективна монографія: за ред. акад. Різуна В.В. - „Сучасна тематична палітра української

преси, радіо та телебачення у дзеркалі моніторингу ЗМІ,,. Серед найпомітніших підручників і навчальних посібників варто виділити „Історію видавничої справи" та „Книгу для автора, редактора, видавця" М.С. Тимошика, „Історію української журналістики,, І.Л. Михайлина, „Маси" В.В. Різуна та багато інших наукових праць.

Персональний склад Відділення масової комунікації від року до року невпинно поповнювався авторитетними вченими Києва, Львова, Харкова, Дніпропетровська.

Академік В.В.Лизанчук опублікував навчальний посібник (258 с.) «Геноцид, етноцид, лінгвоцид української нації: хроніка» та понад 2 десятків наукових статей: «Змістово-емоційний потенціал журналістського матеріалу», «Чи є національним інформаційний простір в Україні?», «Свідоме агресивне втручання у підсвідомість українців», «Хроніка нищення українства: мови, культури, духовності», «Засоби масової інформації у контексті формування української історичної пам'яті: нотатки на полях студентських робіт» та ін.

Виступив з доповідями на наукових і науково-практичних конференціях: Національно-гуманістичні засади ефективного функціонування засобів масової інформації в Україні; Основні засади журналістського професіоналізму; Національно-моральні засади журналістського професіоналізму; Журналістське слово в утверджені українських національно-гуманістичних цінностей та ін.

Академік Єсипенко Р.М. - відомий мистецтвознавець, журналіст. Опублікував близько 100 наукових та науково-методичних робіт. Член спец. вчених рад по захисту канд. і докт. дисертацій. Член експертної комісії ВАК з мистецтвознавства. Підготував 6 канд. наук.

Академік Сербенська О.А. - український мовознавець, доктор філол. наук (1992), професор (1993). Відмінник освіти України.

Вона – автор і співавтор понад 170 наукових праць, в т.ч. словників, посібників, підручників. Серед них "Антисуржик", "Словник паронімів української мови",

"Словник-довідник з культури української мови", "Актуальне інтерв'ю з мовознавцем", "Українська мова. Практикум", "Українська мова для початківців", "Екологія українського слова", "Культура усного мовлення. Практикум" та ін.

Досліджує проблеми термінології, культури українського мовлення, особливості функціонування української мови в засобах масової інформації, працює над створенням комп'ютерних програм для вивчення української мови.

Учасник багатьох Міжнародних і Всеукраїнських наукових конференцій. Член спецради при Львівському ун-ті з захисту докторських дисертацій. Член редколегій наукових збірників. Дійсний член Наукового тов-ва ім. Т.Шевченка.

Академік О.Ф.Коновець – ініціатор створення Комісії з історії науки і техніки НТШ (нині - осередок НТШ в Києві), яку очолює з 1996 року. За цей час разом зі своїми колегами по Комісії організував і провів десятки семінарів і круглих столів, всеукраїнських конференцій з історії науки і техніки. Репрезентував свої доповіді на ряді міжнародних наукових форумах. Серед них - конференції, які проводилися за участю Наукового Товариства імені Тараса Шевченка у США (Урбана-Шампейн, 1996; Нью-Йорк, 1998). У здобутку вченого 5 монографічних досліджень, понад ста наукових статей, присвячених історії науки і наукової комунікації в Україні.

ВІДДІЛЕННЯ ПЕДАГОГІКИ
(*академік-секретар О.С.Падалка*)

Відділення педагогіки об'єднує в своєму складі 19 дійсних членів. За минулий рік вони досліджували актуальні проблеми історії педагогіки, педагогічної теорії і практики, вдосконалення змісту і шляхів розвитку освітньої системи в Україні.

У звітному році **академік В.К. Майборода** досліджував проблему підготовки науково-педагогічних та наукових кадрів в Україні. Основна проблема, що вирішувалася в процесі дослідження особливості підготовки науково-педагогічних та наукових кадрів для спеціалізованих військових навчальних закладів. Виступив на одній міжнародній і двох науково-практичних конференціях. Підготував до захисту 2 кандидатські і 1 докторську дисертації. Виступив офіційним опонентом 1 докторської і 1 кандидатської дисертації. Видано 3 навчальні посібники. За матеріалами дослідження підготовлено та надруковано в наукових журналах і збірниках 11 статей. Є членом редколегії трьох наукових часописів.

Академік Ю.Д. Руденко досліджував основи сучасного українського виховання, шлях и засоби героїко-патріотичне виховання учнівської і студентської молоді. Обґрунтував козацьку педагогіку як складову народної і наукової педагогіки., виявив психолого-педагогічні засади учнівської та студентської молоді на козацько-лицарських традиціях морально-духовних цінностей. Брав участь у 1 міжнародній, 2 всеукраїнських і 2 вузівських конференціях. Протягом 2008 р. видав 10 публікацій, серед яких розділ в книзі «Велика ілюстрована енциклопедія України», статті в двох збірниках, газетах. Надруковано 2 рецензії на «Енциклопедію освіти». Прорецензував 4 монографії, 3 дисертації. Керує двома дисертантами. Підготовлено до друку рукописи двох книжок та 4 статті. Досліджує проблеми національного виховання, народної педагогіки, українознавчих засад освіти, формування у молоді національного характеру і світогляду, про

недоцільність вивчення іноземної мови в ранньому дитинстві і в початкових класах.

Над дослідженням суспільно-гуманітарної компоненти у змісті фахової підготовки студентів-управлінців працював **академік С.Ф. Поважний**. Досліджувались ціннісні орієнтації студентів, їх місце і роль в структурі особистості, дано характеристику моделі особистості управлінця на основі психологічних досліджень вітчизняних науковців, удосконалено інструментарій дослідження особливості самосвідомості студентів. На основі матеріалів дослідження надруковано 5 статей. Брав участь у роботі 5 наукових, науково-практичних та 2 міжнародних конференціях, укладанні і виданні 2 наукових збірників.

Академік М.М. Дубина у звітному році працював над плановою темою «Актуальні проблеми сучасного літераторства». Видав у співавторстві словник літературознавчих термінів (525с.) та 4 статті. Провів науково-прикладні конференції «Трансформаційні процеси в сучасній українській культурі», «Культура і мистецтво в сучасному світі». Надрукував вступну статтю, впорядкував твори Ю. Сабодаш, О. Кравченка, виступив науковим редактором однотомника В. Тітаєва, взяв участь у виданні чотиритомника «Енциклопедія етнокulturознавства». Керував Радою молодих науковців при Президії АН ВО України, читав лекції.

Академік П.І.Мороз до серпня місяця цього року активно досліджував напрямки і перспективи екологічної освіти в умовах аграрного ВНЗ України, розв'язував теоретичні і методичні аспекти проблеми. По результатам дослідження опублікував 2 наукові та науково-методичні праці, взяв участь 6 міжнародних наукових конференціях і 1 міжнародній науково-практичній конференції.

Академік А.М.Угнівенко працював над удосконаленням продукції тваринництва відповідно до вимог СОТ та ЄС в умовах України. Брав участь у міжнародній науково-практичній конференції «Новітні технології скотарства у ХХІ ст.» та 2 семінарах, які проводило

Міністерство аграрної політики України. Опублікував підручники «Селекція сільськогосподарських тварин», «Практикум зі спеціалізованого м'ясного скотарства» і видав монографію «Українська м'ясна порода великої рогатої худоби»(у співавторстві). Надрукував рекомендації щодо лінійного оцінювання корів м'ясних порід та ін. Підготував докторанта за спеціальністю 26.004.05.

Академік І.М.Сагач цікавилась проблемами розвитку риторики в умовах незалежної України. Матеріали дослідження друкувалися в багатьох газетах і дослідженнях окремими виданнями. За звітний рік опублікувала 6 статей. Зокрема в журналах «Українська література в загальноосвітній школі», «Українська мова та література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах» та ін. Взяла участь у обласних педагогічних читаннях «А.С. Макаренко - засновник новаторської педагогіки», що проходили в Херсоні, Всеукраїнській науково-методичній конференції «Сучасні пріоритети розвитку та виховання особистості», Міжнародній науковій конференції «Українознавство XXI століття: нові вимоги, проблеми та методологія розвитку».

Академік З.Н. Курлянд є членом редколегії фахових видань: «Наукові записки Південноукраїнського державного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського», «Наука і освіта», «Наша школа». Керувала підготовкою двох кандидатських дисертацій. Брала участь у підготовці навчального посібника «Виховна робота зі студентською молоддю» та «Словника з професійної педагогіки», а також у роботі 3 міжнародних конференцій.

Академік І.Д. Олексеюк займався вивченням проблеми змісту і тенденцій розвитку вищої педагогічної освіти, її універсалізації. Результати дослідження опубліковані в наукових виданнях, керує написанням двох дисертацій.

Академік В.Х. Волошин досліджуючи проблеми хімії, надрукував за рік 10 наукових статей, керував написанням 2 кандидатських дисертацій.

Академік Г.М. Арзютов активно досліджував проблеми фізкультури і спорту, фізичного та духовного загартування учнівської та студентської молоді. За звітний період надрукував 1 монографію та 4 наукові статі, керує роботою 2 дисертантів. Брав участь у 2 наукових конференціях.

Академік В.І. Луговий досліджує проблему теорії та історії державного управління і підготовки науково-педагогічних кадрів.

Академік Пасічник І.Д. за звітний період надрукував 3 статті. Взяв участь у 5 міжнародних та одній студентській конференціях. Керує роботою 5 аспірантів.

Академіки відділення педагогіки постійно рецензують рукописи наукових праць, пишуть відзиви на кандидатські та докторські дисертації, проводять активну громадську та громадсько-політичну роботу серед науковців, викладачів вищих навчальних закладів, широкого педагогічного загалу.

У звітному році Харківський гуманітарний університет "Народна українська академія" продовжував розробку комплексної науково-дослідної теми "Формування інтелектуального потенціалу суспільства на межі століть: економічні, політичні, соціокультурні аспекти". З моменту свого виникнення в 1991 році колектив ХГУ "НУА" веде дослідження в цьому напрямку, спираючись на перспективне довгострокове планування цієї роботи. Відповідно до плану 2001-2020 років у звітному році відпрацьовувалася тема "Трансформація соціальних функцій вищої освіти в умовах становлення інформаційного суспільства".

Найбільш вагомим результатом науково-дослідницької роботи колективу академії 2008 року стало подальше поглиблення експериментальної роботи по відпрацюванню авторської моделі безперервної освіти, посилення інтеграційних процесів по горизонталі та вертикалі відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України № 382 від 14. 05. 2007 р. Конкретно цей процес знайшов прояв у таких результатах:

Збільшено кількість захищених дисертацій. Так, за 2008 рік захищено одну докторську дисертацію - (соціол. науки) та одинадцять кандидатських (соціол. науки - 4, економ. науки - 2, філос. науки - 2, юрид. науки - 1, пед. науки - 1, переклад - 1) й ухвалено до захисту ще чотири дисертації;

Звернено увагу на стабільний розвиток наукових шкіл НУА. За останні роки поряд з основною науковою школою "Формування інтелектуального потенціалу суспільства на межі століть" (наук, керівн. – акад. Астахова В. І.) впевнено заявили про себе наукові школи: "Історія розвитку вищої освіти в Україні" (наук, керівн. – акад. Астахова К. В.), "Проблеми економічної рівноваги в умовах перехідних процесів у економіці" (наук, керівн. - проф. Довгаль О.А.), "Формування особистості в умовах соціальних трансформацій" (наук, керівн. -проф. Головнюова І.В.), "Філософія освіти в Україні в умовах глобалізації та інформатизації сучасного суспільства" (наук, керівн. - проф. Сухіна В.Ф.), "Побудова особистісно-діяльнісної моделі початкової школи" (наук, керівн. -проф. Божко О.І.), "Мовна семантика як відбиття етнічної концептуальної та мовної картини світу" (наук, керівн. - проф. Тимошенкова Т.М.), "Переклад як найважливіший засіб вторинної комунікації" (наук, керівн. - проф. Подміногін В.О.);

розробка програми та інструментарію міжнародного дослідницького проекту в рамках комплексної наукової теми НУА "Студент ХХІ століття";

завершення роботи зі збирання матеріалів для нарисів "Педагогічні династії Харківщини";

стабільна діяльність наукових лабораторій НУА, а саме "Лабораторії методів викладання іноземних мов у школі", "Лабораторії планування кар'єри", "Лабораторії проблем вищої школи", "Лабораторії проблем створення освітнього середовища школи I ступеня";

проведення пов'язаних з обговоренням питань розвитку інституту освіти наукових конференцій, методологічних семінарів різного рівня: від міжкафедральних до міжнародних. Так, протягом 2008 року проведено 6 наукових конференцій,

круглий стіл та 3 семінари, а саме: Міжнародна науково-теоретична конференція-семінар "Інтелекція та влада" (15. 03. 2008), XV Міжнародна студентська наукова конференція "Соціокультурні функції вищої школи в транзитивному суспільстві" (19. 04. 2008), XV Науково-практична конференція вчителів, які працюють у системі безперервної освіти "Забезпечення наступності в навчанні як найважливіша функція освіти" (19.04.2008); конференція молодих учених "Інтеграція науки й освіти - парадигма розвитку вищої школи у XXI ст." (19. 04. 2008); міжвузівська конференція студентів і молодих учених "Управління як фактор економічної рівноваги" (23. 03. 2008); X Міжвузівська науково-методична конференція "Експертні оцінки елементів навчального процесу" (19. 10. 2008); круглий стіл "Діалектика індивідуального та колективного в реалізації сучасних освітніх стратегій", до 120-річчя з дня народження А. С. Макаренка (20. 11. 2008); студентський науковий семінар "Теорія та практика ринкових перетворень в Україні" (18. 03. 2008), лінгвістичний семінар студентів 4-го курсу факультету "Референт-перекладач" (19. 04. 2008), загальноакадемічний методологічний семінар "Інноваційний навчальний заклад: показники та перспективи зростання" (24. 10. 2008);

створення і затвердження Радою НУА Програми розвитку аспірантури і докторантури НУА до 2020 року;

постійно зростаючий рівень розвитку науково-дослідної роботи студентів, за наслідками якої здобуто 3 перемоги на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт, 2 перемоги - на регіональному і 2 - на міському;

міжнародне визнання, що виразилося в розширенні договірних відносин із зарубіжними ВНЗ. На сьогодні здійснюються взаємовідносини з Курським державним технічним університетом (Росія), з Першим Приватним Університетом (м. Варшава, Польща); з Центром з вивчення мов університету ім. Фрідріха Александра Эрланген-Нюрнберга (Німеччина), з Фатих-університетом (Туреччина), з коледжем Франклен (м. Лілль, Франція) та ін. У звітному році

підписані два нові договори з ВНЗ: Санктпетербурзьким державним університетом економіки і фінансів (Росія) і Крістіанштадським університетом (Швеція). Налагоджено контакти з Університетом Ла Салле (Іспанія), Асоціацією Молодих Учених Естонії і Європейською асоціацією аспірантів і молодих учених;

За 2008 рік посилили свої позиції аспірантура, докторантура і здобувацтво. Усього на 01. 01. 2008 р. кількість аспірантів та здобувачів у ХГУ "НУА" становить 72 особи (у 2007 р. - 66). Прийом до аспірантури НУА зберігає стабільну динаміку зростання. Ефективність аспірантури 2008 р. становить 68%. Над затвердженими темами докторських дисертацій працюють 16 викладачів академії.

Видання академії відображали її досягнення у виконанні комплексної тематики. Наприклад, 2008 р. вийшов 14 том щорічного збірника наукових праць "Вчені записки Харківського гуманітарного університету "Народна українська академія". Т. 14.- Х.: Вид-во НУА, 2008." (37,17 др.арк.), який є спеціалізованим виданням з історії, соціології, економіки та філології. Також цього року опубліковано окрему збірку наукових статей магістрів та молодих вчених НУА. Відповідно до плану роботи комплексу 2008 року вийшли друком наукові видання:

Глобальные проблемы человечества как фактор трансформации образовательных систем» / Нар. укр. акад.; Под общ. ред. В.И. Астаховой. - Х., 2008.-457 с.; Михайлова Е.Г. Интеллектуальная элита в матрице современных цивилизационных изменений. - Х.: Изд-во НУА, 2008. - 576 с.; Управління розвитком суб'єктів господарювання / Нар. укр. акад.; За заг. ред. О.Л. Яременко, Г. В. Строкович. - Х.: Вид-во НУА, 2008. - 500 с.

Протягом 2008 року 5 викладачів ХГУ «НУА» брали участь у роботі спеціалізованих вчених рад по захисту докторських і кандидатських дисертацій як члени рад. Викладачами академії пропоновано 2 докторські та 13 кандидатських дисертацій, надано рецензій на 15

кандидатських дисертацій, 7 авторефератів, що перевищує показники попереднього року і свідчить про визнання рівня НУА у наукових колах України.

Результатами реалізації наукових розробок НУА і впровадження їх в освітню практику є ряд документів до урядових установ. Запланована на 2008 р. НДР виконана в повному обсязі. Система наукової діяльності, що склалася в НУА, спрямована на інтеграцію досліджень у рамках комплексної наукової тематики, на підвищення теоретичного рівня наукових розробок і педагогічної майстерності викладацького складу академії.

Науково-дослідна робота в Житомирському державному університеті імені Івана Франка в 2008 році здійснювалась згідно стратегічних планів навчального закладу в галузі наукової діяльності та визначених пріоритетів розвитку науки і техніки в Україні.

По-перше, були визначені найпотужніші академічні програми, які вже досягли певного національного визнання. Ці програми протягом року максимально підтримувались і забезпечувались фінансово-матеріальними і кадровими ресурсами. Серед них:

холістична модель сучасної науки та її вплив на парадигмальні зсуви постнекласичної науки;

історична пам'ять як репрезентативна форма дійсності;

концепція толерантності як принцип інтеграції культурно-духовного досвіду в єдину систему цінностей;

проблема європейської інтеграції і транскордонного співробітництва;

реконструкція прастану традиційної народної духовної культури Середнього Полісся як частини загальнослов'янського мовно-культурного ландшафту;

комутативні алгебри і просторові потенційні поля;

нанотехнологія і науково-технічний прогрес;

фотоіндукована анізотропія в полімерних плівках з генетичними мутантами бактеріородопсину та використання їх властивостей для динамічного голографічного запису;

оптимізація теплових режимів потужних НВЧ та світловипромінюючих приладів на базі наноструктур;

нові наноструктуровані композитні матеріали на мезоморфних соляхалкоаноатів металів для електронних та фотонних інформаційних систем;

розробка методів нанооптики для очищення води річкових екосистем Центрального Полісся;

роль гідробіонтів у формуванні якості води річкових екосистем Центрального Полісся геногеографічні особливості видових комплексів дощових черв'яків родів *Arologostocia* та *Ocioiazion*;

радіоекологічний моніторинг біоценозів Центрального Полісся;

сучасні педагогічні інноваційні технології навчання і виховання;

фінансово-економічні проблеми розвитку країн із транзитивною економікою.

На основі досліджень за даними програмами:

Визначено основні імперативи холістичної тенденції постнекласичної науки та їх вплив на становлення нової моделі освіти. Окреслене нове бачення історичної пам'яті як репрезентативної форми дійсності і описаний алгоритм її випробування національним буттям. Розроблена нова концепція толерантності як основний принцип інтеграції культурно-духовного досвіду в єдину систему цінностей (Саух П.Ю., Герасимчук А.А., Козловець М.А., Поліщук О.П. та ін.). Оpubліковано 3 монографії та 21 статтю, проведено 2 міжнародні конференції, засновано науковий журнал "Історія. Філософія. Релігієзнавство".

Проведено дослідження основних питань діяльності європейських держав у розрізі окремих політик ЄС, підстав, витоків, історії, правових та політичних принципів європейської інтеграції, механізмів функціонування ринку ЄС, відносин України та ЄС, проблем та перспектив європейської інтеграції України (Кордон М.В., Жуковський О.І.). Оpubлікована монографія, навчальний посібник, створено

університетський регіональний навчально-науковий центр європейської та євроатлантичної інтеграції України.

Проведено масштабні дослідження прастану традиційної духовної культури Середнього Полісся, проведено систематизацію і технічне опрацювання польового матеріалу (Конобродська В.Л.). Оpubліковано 4 статті, видано збірник наукових праць "Етнолінгвістичні студії 2" та підготовлено до друку збірник "Етнолінгвістичні студії 3", створено науково-дослідну лабораторію, налагоджено роботу з комісією з етнолінгвістики при Міжнародному комітеті славистів.

Поглиблено теорію екситонних станів у напівпровідникових наносистемах, за умов, коли поляризаційна взаємодія електрона і дірки зі сферичною поверхнею поділу (нанокристал - діелектрична матриця) відіграє домінуючу роль; запропоновано новий модифікаційний метод ефективної маси, за допомогою якого описуються оптичні властивості напівпровідникових наносистем з розмірами порядку борівського радіуса екситона; встановлено новий ефект гігантського поглинання світла напівпровідниковими наночастинками на одночасткових станах електронів і дірок: переріз поглинання світла на шість порядків перевищує типові значення перерізу напівпровідникових монокристалів. Дослідження проведені спільно з відділом спектроскопії твердого тіла Інституту металофізики НАН України (академік Шпак А.П., Покутній СІ., Уваров В.Н.). Оpubліковано низку статей, у тому числі в зарубіжних виданнях, створено науково-дослідну лабораторно теоретичної фізики низьковимірних систем.

Проведено теоретичні та експериментальні дослідження методами нанооптики (спектри поглинання і розсіювання наночастинками закису металу та окису марганця), направлені на суттєве зменшення концентрації наночастинок у водах річкових екосистем Центрального Полісся.

Проведено дослідження фотоіндукованої анізотропії в полімерних плівках з генетичними мутантами бактеріородопсину. Теоретично і експериментально показано,

що механізм оборотної анізотропної фотоселекції молекул БР дозволяє керувати еліптичністю та азимутом поляризації дифрагованого пучка, змінюючи як загальну інтенсивність пучків, що записують динамічні голографічні решітки в плівках з БР, так і інтенсивність зчитуючого пучка. Доведено можливість керування характеристиками голографічного запису в плівках з БР за допомогою зовнішнього некогерентного підсвічування, змінюючи його інтенсивність або поляризацію. Реалізована оптична модуляція площини поляризації дифрагованого пучка шляхом зміни інтенсивності зовнішнього некогерентного підсвічування (Степанчиков Д.А., Ткаченко О.К.). За результатами дослідження видано низку статей, результати дослідження апробовані на Міжнародній конференції «Laser Applications to Chemical, Security and Environmental Analysis» (St. Petersburg, Florida, USA, 2008).

Завершено дослідження оптимізації теплових режимів потужних НВЧ та світловипромінюючих приладів на базі наноструктур; досліджені нові наноструктуровані композитні матеріали на мезоморфних солях алкоаноатів металів для електронних та фотонних інформаційних систем. Опубліковано низку статей, у тому числі в зарубіжних виданнях.

На базі науково-дослідного комплексу "ЖДУ ім. Івана Франка - ВАТ "Електровимірювач" розроблено систему електровимірювальних приладів для навчальних закладів ("комплекс "Школяр") та здійснено навчально-методичний супровід їх експлуатації, підготовлено навчальний посібник "Нетрадиційні уроки фізики в школі" (Ткаченко О.К., Федьович М.В., Демидюк О.В.).

Здійснено масштабні дослідження гідробіонтів ті визначена їх роль у формуванні якості води річкових екосистем Центрального Полісся (зроблено 50 каріологічних препаратів; виготовлено 100 препаратів радул досліджуваних молюсків; здійснено обробку методами варіаційної статистики із застосуванням комп'ютерних технологій цифрових результатів обстеження зборів молюсків 10 регіонів України; опрацьовано матриці коефіцієнтів подібності водоростей річок басейну

Тетерева кастерним аналізом із побудовою дендограм за допомогою пакета "Статистика"; відпрацьовано методику збору, визначення видової приналежності, морфометрії черепашкових амеб Центрального Полісся тощо). Оpubліковано низку статей, підготовлено методичні рекомендації.

Виявлено і досліджено чотири диплоїдно-поліплоїдні комплекси дошових черв'яків, визначені їх географічні особливості, описано генетичну структуру їх популяції, доведено, що характеристики різноманітності клонової структури цих партеногенетичних форм можуть використовуватись як ефективні біологічні індикатори. Оpubліковано низку статей, у тому числі в зарубіжних виданнях.

Вивчено міграції радіонуклідів чорнобильського походження в біогеоценозах Центрального Полісся, зокрема в лісових масивах, агроландшафтах, водних об'єктах, а також виявлено зони формування підвищеної радіоактивності на досліджуваних територіях. Оpubліковано ряд статей, проведено круглий стіл, видано збірник наукових праць, створено міжуніверситетську науково-дослідну лабораторію.

Розроблено культурно-особистісну модель освіти, що будується на педагогіці співробітництва. Впроваджено в практику навчального процесу новітні інноваційні технології навчання і виховання, що будуються на цій моделі. Проведено низку науково-практичних конференцій, опубліковано 3 монографії та більш ніж 50 статей.

Спільно з науковцями Ради з розвитку продуктивних сил України здійснено аналіз фінансово-економічних проблем України; здійснено аналіз розвитку депресивних регіонів України та Полісся; виявлено причини існування тіньової економіки в країнах з транзитивною економікою тощо. Проведено конференцію, опубліковано збірник наукових праць, засновано електронний науковий журнал.

По-друге, в університеті було створено програму формування і підготовки науково-педагогічних кадрів вищої

кваліфікації та відпрацьовано механізми залучення студентської молоді до науково-пошукової роботи. Створено університетський Центр по роботі з обдарованою молоддю, започатковано банк даних обдарованої молоді регіону. Розпочато освітній експеримент регіонального рівня "Впровадження в освітніх закладах Житомирщини програми ціннісної підтримки здібностей та обдарованості "Три кроки".

По-третє, укладено більше 20 угод з науково-дослідними інститутами НАН України, АПН України, університетськими центрами, освітніми організаціями та відомими науковими школами і вченими Росії, Білорусі, Польщі, Німеччини, Словаччини, Угорщини, Великої Британії, Франції, США, Мексики, Канади та ін., які успішно реалізуються через академічні обміни, стажування і проведення спільних наукових досліджень.

На цій основі науковцями університету в 2008 році захищено 3 докторські та 27 кандидатських дисертацій, опубліковано 20 монографій, більше 1000 наукових статей. Більше 300 статей і тез доповідей підготовлено і опубліковано за участю студентів. Створено 7 науково-дослідних лабораторій.

ПРИРОДНИЧІ НАУКИ
(керівники – віце-президенти С.К.Рудик та В.П.Литвин)

ВІДДІЛЕННЯ АГРАРНЕ
(академік-секретар В.М.Жеребко)

Академіки Аграрного відділення в своїй науковій, навчально-методичній, громадській та організаційній діяльності продовж звітнього 2008 року керувались рішеннями річних Загальних зборів та Президії Академії наук вищої освіти.

За кількісним складом Аграрне відділення налічує 45 академіків, з яких 8 є почесними. У продовж 2008 року в Аграрному відділенні успішно працювали академіки: Грицаєнко З.М., Рудик С.К., Литвин В.П., Снітинський В.В., Опальчук А.С., Болотських О.С., Фурман І.О., Зінченко О.І., Влох В.Г., Ніколайчук В.І., Гудзь В.П., Кирилів Я.І., Поліщук В.П., Бородай В.П., Копитко П.Г., Кобець А.С., Кирик М.М., Демидась Г.І., Положенець В.М., Панас Р.М., Примаєк І.Д., Жемела Г.П., Сохнич А.Я., Бесулін В.І., Бахмат М.І. і ін.

Академік **Грицаєнко З.М.** організувала і провела міжнародну наукову конференцію „Основи формування продуктивності с.-г. культур за інтенсивних технологій вирощування”, на основі якої видала збірник наукових праць. Опублікувала навчальний посібник “Біологічно активні речовини в рослинництві”. Взяла участь у роботі 3 міжнародних конференцій і фестивалів. Підготувала 1 кандидата наук, опублікувала 17 наукових праць і 6 рекомендацій. Вона – голова спецради із захисту дисертацій, ректор Народного університету культури ДАУ.

В звітньому році З.М.Грицаєнко широко відсвяткувала ювілей. На святкування з'їхалось понад 150 представників різних ВНЗ та установ, що свідчить про авторитет вченого.

Авторитет і повагу широкої наукової громадськості принесла З.Грицаєнко копітка щоденна наукова праця. Вона автор близько 400 наукових робіт, в тому числі 37 науково-

практичних рекомендацій, 25 навчально-методичних посібників і типових програм, 48 монографій, підручників, довідників. Стали настільними її дослідження: "Застосування гербіцидів в посівах сільськогосподарських культур при звичайній та індустріальній технології вирощування в умовах Правобережного Лісостепу України" (Умань, 1982, 8,4 арк.); «Інтенсивна технологія вирощування озимої пшениці в колгоспах і радгоспах Черкаської області» (Черкаси, 1985, 115 с. (співавтор, редактор); Індустріальна технологія вирощування кукурудзи в колгоспах і радгоспах Черкаської області" (Черкаси, 1983, 12 арк. (співавтор, редактор); "Ленточное внесение гербицидов при индустриальной технологии возделывания кукурузы на зерно, подсолнечника, сои и других промышленных культур" (К.: "Урожай", 1985, 6,8 арк.); "Научно-обоснованная система земледелия в Черкасской области (Черкаси, 1988, 18 арк., (співавтор); Микробиология и ее современное значение" (Умань, 1990, 1990, 6,9 арк.); Справочник по зерновым культурам" (К.: "Урожай", 1991, 318 с. (співавтор); Гербициды і їх раціональне використання" (К.: "Урожай", 1996, 25 арк.); "Організація і функціонування фермерських господарств" (К.: "Нічлава", 1999, 179 с. (співавтор); Микробиологія консервного виробництва з основами мікробіологічного контролю" (Умань, 2002, 183 с.); "Методи біологічних та агрохімічних досліджень рослин і ґрунтів" (Київ, 2003, 316 с); "Технологія застосування регуляторів росту рослин в землеробстві" (Київ 2003); «Гербициди і продуктивність сільськогосподарських культур» (Умань, 2005, 686 с.); «Регулятори росту в рослинництві" (Київ: "Агротех" НАН).

Академік **Рудик С.К.** брав активну участь в міжнародних конференціях і симпозіумах, виступаючи з результатами фундаментальних досліджень у розвитку переднього відділу органів травлення у ссавців та з історії ветеринарії. Він – віце-президент АН ВО України. Опублікував 3 монографії. Отримав 2 патенти. Взяв участь в 6 наукових конференціях і опублікував 11 статей.

Академік **Литвин В.П.** брав участь у роботі 3 міжнародних конференцій та однієї Всеукраїнської конференції. Виступив на радіо “Промінь” із проблем туберкульозу, опублікував 8 наукових статей, видав у співавторстві 1 монографію “Основные болезни свиней и современные средства для их лечения и профилактики”. Опонував 3 кандидатські і 1 докторську дисертації. Під його керівництвом захищена 1 кандидатська дисертація. Він член НТР Міністерства аграрної політики України, член 2-х захисних рад в НАУ. Нагороджений відзнакою “Знак пошани”.

Академік **Снітинський В.В.** вивчав фізіолого-біохімічні механізми регуляції метаболічних процесів в організмі тварин і способи їх корекції в критичні періоди онтогенезу. Опублікував у співавторстві 4 навчальні посібники: “Інженерна екологія”, “Вища освіта і Болонський процес”, “Діловий етикет в міжнародному бізнесі”, “Лісівництво та лісові ландшафти”. Взяв участь у роботі 7 наукових конференцій, у т.ч. 4 зарубіжних, підготував 3 кандидатів наук. Він член 2 захисних спецрад. Керівник 6 наукових тем. Нагороджений орденом „За заслуги” 2 ступеня, Почесною грамотою ВР, трудовою відзнакою „Знак пошани”, Високою Відзнакою Папи Римського Бенедикта XVI, орденом Св. Кирила та Мефодія.

Академік **Гудзь В.П.** у співавторстві видав 3 підручники: „Адаптивні системи землеробства”, „Основи землеробства”, „Землеробство” (загальним обсягом 78 д.а.), надрукував 2 навчальні програми. Він член 2 спецрад, взяв участь у роботі 4 наукових конференцій, член редколегій 3 наукових журналів. Під його керівництвом захищена 1 кандидатська дисертація (Перчук В.В.).

Академік **Ніколайчук В.І.** проводив дослідження вивчення механізмів локалізації і фіторемедіації важких металів та розробки наукових основ очищення ґрунтів, а також основ збереження лісових ресурсів Карпат. Він очолює Закарпатське відділення АН ВОУ, лауреат Державної премії України, Заслужений діяч науки і техніки, член Експертної ради ВАК, почесний академік Угорської АН, взяв участь в організації 2

наукових конференцій, опублікував 1 посібник і 8 наукових праць, головний редактор журналу „Науковий вісник УжНУ” і член 2 редколегій наукових видань.

Академік **Жеребко В.М.** проводив дослідження з обґрунтування екологічно безпечного застосування гербіцидів в інтенсивних технологіях вирощування і захисту основних сільськогосподарських культур. Він є членом Європейського наукового товариства гербологів. Взяв участь у роботі 4 міжнародних наукових конференцій. У співавторстві видав „Довідник по пестицидах” (20 д.а.), співавтор 2 навчальних програм, 2 рекомендацій та методичних розробок, 4 статей. Автор 4 стандартів України. Нагороджений трудовою відзнакою Мін АПК “Знак пошани”, Лауреат нагороди Ярослава Мудрого, відзнакою МОН “Петро Могила”.

Академік **Кирилів Я.І.** опублікував у співавторстві 1 підручник “Годівля с.-г. тварин”, 4 монографії: “Нетрадиційні рослинні корми в живленні птиці”, “Корми, оцінка, використання, продукція тваринництва, екологія”, “Розрахунки у тваринництві”, “Методи контролю повноцінності кормів для птиці”, 2 типові навчальні програми, отримав 2 патенти та 3 позитивні рішення на винаходи. Взяв участь і організував 4 міжнародні наукові конференції. Під його керівництвом захищені 2 кандидатські дисертації. Нагороджений Почесною грамотою УААН.

Академік **Кирик М.М.** проводив дослідження з обґрунтування екологічно безпечних заходів обмеження розвитку найбільш поширених облигатних патогенів зернобобових культур. Він академік УААН та Голова спецради по захисту докторських і кандидатських дисертацій. Видав 3 типові навчальні програми, 2 посібники, 5 статей. Під його керівництвом захищені 2 кандидатські дисертації. Нагороджений відзнакою Мін АПУ „Почесний працівник карантинної служби України”.

Академік **Опальчук А.С.** надрукував 3 статті, керував підготовкою до захисту 1 кандидатської дисертації, взяв участь у 3 міжнародних наукових конференціях. Нагороджений

Почесною відзнакою “Великого князя Володимира – Золотий хрест з бантом”.

Академік **Фурман І.О.** проводив дослідження з теорії будування програмних керуючих автоматів паралельної дії та розробки новітньої технології програмування промислових контролерів. Опублікував 13 наукових статей. Взяв участь в роботі 5 міжнародних конференцій та 18 семінарах. Отримав 2 патенти на винаходи. Видав 2 підручники: “Мікроелектронні засоби програмного керування”, “Ідентифікація та моделювання технологічних процесів”. Під його керівництвом захищена 1 кандидатська дисертація. Він член 2 захисних спецрад. Отримав нагороду Ярослава Мудрого, „Відмінник освіти України” та став переможцем конкурсу з вищої освіти Харківщини.

Дослідження **В.Г.Влоха** були спрямовані на розробку ресурсощадних екологічно безпечних технологій вирощування основних сільськогосподарських культур, адаптивних до природного середовища західного регіону, створення сіяної довготривалої сіножати на мінеральних ґрунтах, високопродуктивних стійких проти фітофторозу і картопляної нематоди сортів картоплі.

З 2007 року випробовується в державному сортовипробуванні його новий сорт картоплі під назвою "Дужа".

Опублікував наукову монографію «Ячмінь озимий у західному регіоні України», підготував до захисту одного кандидата с.-г. наук. Брав безпосередню участь в роботі Міжнародного науково-практичного форуму "Екологічні, економічні та технологічні аспекти використання земельних ресурсів"; VIII з'їзді Українського товариства генетиків і селекціонерів ім. М.І. Вавилова; Міжнародному студентському науковому форумі "Студентська молодь і науковий прогрес в АПК».

Опублікував (в співавт.) два підручники з грифом Міністерства аграрної політики України («Рослинництво» та «Лукивництво» та брав участь у наукових конференціях: Звітної

студентської наукової конференції; виступав на науково-практичній конференції присвяченій 150-річчю агрономічного факультету ЛДАУ; брав участь в роботі комітету Міжнародного науково-практичного форуму "Теорія і практика розвитку АПК", присвяченому святкуванню 150-річчя ЛДАУ.

Подав 10 відзивів на автореферати кандидатських і докторських дисертацій. Керував студентським науковим гуртком. Студенти гуртка виступали з доповідями на науково-практичній конференції присвяченій 150-річчю агрономічного факультету ЛДАУ. Окремі студенти за доповіді нагороджені дипломами різних ступенів. Створив сорти картоплі Слава, Мавка та топінамбур «Львівський».

Академік **Болотських О.С.** продовжував дослідження екологічно адаптивних і ресурсозберігаючих технологій виробництва і зберігання овочів і плодів. Голова аграрної секції Східного наукового центру АН ВО України. Керівник 5 наукових тем. Видав монографію „Морква” (15 д.а.). Опублікував 4 навчальні програми та 4 методичні вказівки. Брав участь у роботі 13 наукових конференцій. Підготував 1 кандидата наук.

Академік **Копитко П.Г.** проводив дослідження з оптимізації родючості ґрунту в плодоягідних насадженнях. Організував 2 наукові конференції. Підготував 1 кандидата наук. Він голова спецради із захисту дисертацій, головний редактор журналу „Вісник Уманського ДАУ” та „Збірника наукових праць Уманського ДАУ”. Співавтор 1 навчального посібника. Опублікував 9 наукових статей.

Академік **Кобець А.С.** проводив дослідження з удосконалення технологій і машин для вирощування коренеплодів. Взяв участь у роботі 4 наукових конференцій. Автор 8 патентів на корисну модель, опублікував 18 наукових статей. Він член Експертної ради ДАК України. Співавтор 1 монографії “Устойчивое развитие сложных динамических систем”.

Значних успіхів в науковій роботі досягли вчені Дніпропетровського державного аграрного університету (428

науковців), очолюваного акад. Кобцем А.С. Серед них 18 академіків, членів-кореспондентів, 58 докторів наук, професорів, 234 кандидати наук, доценти. У 2008 році загальний обсяг замовлень на виконання наукових досліджень склав 748,8 тис. грн. З них – 442,0 тис. грн. виконано за держбюджетним замовленням, 306,8 тис. грн. – за 30 госпдоговірними темами та 52,2 тис. грн. отримано за договорами з іноземних джерел.

В минулому році розроблено: 4 технології виробництву, виведено 4 сорти сільськогосподарських культур, розроблено Національний стандарт України насіння сільськогосподарських культур, розробляються 14 стандартів, які відповідають вимогам Євросоюзу. Впроваджено 17 наукових розробок і науково-дослідних робіт, закінчених в 2006-2008 рр. Економічний ефект від впровадження склав понад 2,5 млн. грн.

Подано від агроуніверситету 26 заявок на винаходи, одержано 22 патенти на винаходи і корисні моделі.

До вагомих досягнень колективів кафедр і вчених у звітному році слід віднести:

- розробки та впровадження робочих органів для обробітку ґрунту та збирання гички та коренеплодів буряка (професор Кобець А.С.);

- впровадження у сільськогосподарське виробництво системи живлення автотракторних двигунів ненафтовими видами палива (доцент Улексін В.О.);

- виведення нового сорту озимої пшениці Співанка та розповсюдження її на площі 100 га. Передано в сортовипробування сорти Журавка і Комерційна (селекціонер професор Ковалевська Н.І.);

- запровадження селекційної роботи зі створення нової породи овець м'ясо-вовнового напрямку, адаптованої до умов України (професор Шуваєв В.Т та представники його наукової школи - доцент Похил В.І., доцент Микитюк В.В.);

- успішна реалізація моделі управління генофондом свиней селекції ДДАУ, яка дозволяє протягом багатьох поколінь підтримувати високу продуктивність тварин при

розведенні "в собі" (доценти Сметанін В.Т., Хмельова О.В.);

- розробки 4 нових ветеринарних препаратів на рослинній основі для профілактики і лікування хвороб продуктивних тварин, на які отримані патенти на винахід (доц. Антоненко П.П.);

- впровадження в ветеринарію і тваринництво біологічно-активних речовини і адаптогенів природного походження (професор Грибан В.Г., професор Степченко - Л.М.).

В університеті працює 9 наукових шкіл. Досить інтенсивно поповнюються вони молодими науковцями під керівництвом академіків та членів-кореспондентів АН ВО України Кобця А.С., Макаренка П.М., Тімана М.П., Грибана В.Г., Гавриліна П.М.

Викладачі, наукові співробітники і аспіранти брали участь в 14 міжнародних і 6 державних, регіональних виставках, виступили з доповідями і повідомленнями на міжнародних конференціях 97 чоловік, та на всеукраїнських конференціях і семінарах-симпозіумах 93 чоловік, університетських - 412 чоловік.

За результатами наукових досліджень у звітному році видано 814 статей в наукових виданнях, 10 монографій, 11 підручників, 29 навчальних посібників з грифом Міністерства аграрної політики та Міністерства освіти і науки України.

Академік **Зінченко О.І.** продовжував розробляти наукові основи підвищення продуктивності і якості зернових, кормових і технічних культур. Він заступник академіка-секретаря Аграрного відділення та керівник Уманського регіонального відділення АН ВО України. Організовував 4 наукові конференції, підготував 1 кандидата наук. Видав 4 методичні рекомендації.

Академік **Демидась Г.І.** продовжував розробляти наукові основи підвищення продуктивності кормових культур, природних і сіяних сінокосів і пасовищ. Проводив дослідження з бюджетної тематики (40 тис. грн.). Організовував 7 наукових конференцій, підготував 1 кандидата наук. Видав практикум

„Рослинництво” і 3 методичні рекомендації. Опублікував 6 наукових статей. Науковий керівник 2 аспірантів. Голова робочої групи з розробки галузевого стандарту вищої освіти з напрямку „Агрономія”.

Академік **Бахмат М.І.** продовжував розробляти наукові основи підвищення продуктивності і якості зернових, кормових і технічних культур. Заслужений діяч науки і техніки України, Голова і член 2 спецрад із захисту дисертацій. Організовував 4 міжнародні наукові конференції, підготував 1 кандидата наук. Видав 1 підручник, 1 посібник „Буряківництво”, 6 статей та 4 методичні рекомендації. Отримав 1 патент на винахід.

Академік **Пастушенко С.І.** опублікував 21 статтю (у т.ч. 3 – в Польщі і 1 – в Чехії), 1 навчальний посібник „Практикум з теоретичної механіки” частина 2 „Динаміка” (30 д.а.) та 1 навчальну програму. Взяв участь в роботі 8 наукових конференцій (в т.ч. 6 зарубіжних), впроваджував інноваційні технології в наукові дослідження та реформування вищої освіти у відповідності до вимог Болонської конвенції.

Академік **Сохнич А.Я.** опублікував 1 підручник, 4 посібники та 1 монографію „Стан наукової думки в сучасних реаліях” (10 д.а.), 15 статей та 2 брошури (1 англійською мовою на замовлення Бостонського університету). Взяв участь у роботі 15 конференцій. Член 2 спецрад із захисту кандидатських і докторських дисертацій. Отримав звання „Почесний землевпорядник України”.

Академік **Барабаш О.Ю.** розробляв технології вирощування індетермінантних гібридів помідора в гідропонних теплицях та салату у відкритому ґрунті. Опублікував підручник „Догляд за овочевими культурами” (10 д.а.) та 2 статті. Взяв участь у роботі 2 конференцій. Підготував 2 кандидатів наук, отримав 2 патенти на винаходи. Академік УААН, член спецради із захисту дисертацій. Стояв у витоків створення у НАУ факультету плодоовочівництва.

Академік **Бородай В.П.** проводив дослідження по 2 темах. Опублікував підручник „Технологія виробництва продукції птахівництва”, 1 монографію, 3 методичних

посібники. Підготував 1 доктора і 1 кандидата наук. Взяв участь в роботі 4 наукових конференцій і симпозіумів. Головний редактор журналу „Сучасне птахівництво”. Він член 2 спецрад із захисту дисертацій.

Академік **Ковтуник І.М.** розробляв і впроваджував технології вирощування лікарських рослин. Видав 6 методичних рекомендацій, 3 навчальні підручники для середньої школи „Рідний край”, „Географія України” і ін. Під його керівництвом захищені 3 кандидатські дисертації, взяв участь у роботі 6 наукових конференцій, опублікував 2 статті. Заслужений працівник народної освіти, отримав відзнаку Мін АПК „Знак пошани”.

Академік **Найченко В.М.** продовжував розробляти методи зберігання яблук пізніх сортів. Взяв участь в роботі 2 наукових конференцій. Опублікував 1 підручник „Технологія зберігання і переробки плодів і овочів з основами товарознавства”. Він член 2 спецрад. Під його керівництвом захищена 1 докторська дисертація. Нагороджений знаком “Відмінник аграрної освіти і науки”.

Академік **Бесулін В.І.** продовжував дослідження з удосконалення годівлі маточного поголів'я м'ясних курей та страусів. Підготував 6 ДСТУ (180 тис. грн.). За попередні роки ним підготовлені 2 доктори та 7 кандидатів наук. Він член 1 спецради із захисту дисертацій. Взяв участь у роботі 4 наукових конференцій, видав 1 монографію „Птахівництво та технологія виробництва яєць і м'яса птиці” і 8 методичних посібників.

Академік **Поліщук В.П.** проводив дослідження з удосконалення методів селекції українських бджіл різної генеалогії. Під його керівництвом захищена 1 кандидатська дисертація, опублікував 1 монографію “Способи заміни та підсаджування бджолиних маток”, 1 навчальний посібник “Пасіка” і 9 статей. Взяв участь в роботі 5 наукових конференцій, у т.ч. міжнародних – 3, член 1 спецради, нагороджений орденом „Знак Пошани” та Почесною грамотою Мін АПУ.

Академік **Примак І.Д.** у співавторстві опублікував 4 навчальні посібники „Сільськогосподарська метеорологія і кліматологія”, „Термінологічний словник з гербології”, „Наукові основи землеробства” і „Сівозміни в землеробстві України”, підготував 1 кандидата наук (Скалига О.С.), взяв участь в роботі 3 наукових конференцій, член 1 спецради.

Академік **Положенець В.М.** опублікував 1 монографію „Агроекологічні основи вирощування картоплі”. Керівник госпдоговірної теми (20 тис. грн.). Підготував 1 кандидата наук (Тимошук О.А.), бере участь в роботі 2 спецрад із захисту дисертацій. Опублікував 2 навчально-методичні розробки, передав у сортовипробування сорт картоплі „Віктор”.

Академік **Панас Р.М.** підготував 2 кандидатів наук, взяв участь в роботі 2 конференцій. Опублікував 4 посібники: „Ґрунтознавство”, „Рекультивация земель”, „Основи моніторингу та прогнозування використання земель”, „Раціональне використання та охорона земель”. Автор 2 методичних вказівок.

Академік **Лісовал А.П.** у співавторстві видав підручник „Землеробство з основами ґрунтознавства і агрохімії”. Взяв участь у 2-х наукових конференціях. Під його керівництвом захищена 1 кандидатська дисертація.

Академік **Жемела Г.П.** розробляв нові методи підвищення врожайності та якості зерна нових сортів пшениці. Він опублікував 3 навчальні посібники з грифом Мін АПК: „Технологія зберігання та переробки продукції рослинництва”, „Стандартизація та управління якістю продукції рослинництва”.

Академік **Сірацький Й.З.** продовжував дослідження з удосконалення селекції і відтворення с.-г. тварин. Взяв участь у роботі 3 наукових конференцій, видав 1 посібник „Інтер’єр с.-г. тварин” (23 д.а.), опублікував 29 статей. Підготував 2 кандидатів наук. Заслужений діяч науки і техніки України, отримав премію УААН за розробку теоретичних і практичних аспектів формування молочної продуктивності ВРХ. Він член 1 спецради із захисту дисертацій.

Академік **Овчарук В.І.** підготував 1 кандидата наук, брав участь в роботі 1 спецради. Взяв участь в роботі 5 наукових конференцій. Видав 1 посібник, отримав ряд патентів. Нагороджений знаком „Відмінник освіти України”.

Академіки Аграрного відділення АН ВО України у 2008 році внесли значний вклад в розвиток аграрної науки і освіти, а також у вирішення проблеми задоволення потреб населення країни в продуктах харчування і промисловості – в сировині (адже цього року в Україні зібраний найвищий урожай зерна за всю історію країни – більше 52 млн. т.). Вони керували 39 науковими темами із загальним кошторисом понад 2,4 млн. грн., взяли участь в роботі 157 наукових конференцій, симпозіумів, конгресів, у т.ч. 77 – міжнародних. Ними опубліковані 67 монографій, підручників і навчальних посібників, 245 статей та методичних розробок, отримали 26 патентів на сорти і винаходи. Брали участь у роботі 41 спеціалізованих вчених рад із захисту кандидатських і докторських дисертацій. Під їх керівництвом підготовлені і захищені 2 докторських і 31 кандидатські дисертації.

У Подільському державному аграрно-технічному університеті наукова робота зосереджувалась навколо наукового обґрунтування і практичного оцінювання загальних принципів нової технології обробітку ґрунту при вирощуванні ріпаку, сої, картоплі, ячменю, овочів, вівса і його сумішок з бобовими та іншими культурами, які забезпечують підвищення врожаю на 10-20% без додаткових витрат матеріалів, енергії, часу; дослідження та наукове обґрунтування опису бур'янів та методів і способів боротьби з ними; розробки науково-технічної програми екологічно-безпечних технологій відтворення родючості і охорони ґрунтів; дослідження і вивчення питання технології реабілітації сільськогосподарських угідь, забруднених радіонуклідами; вивчення основних проблем селекційної роботи та насінництва сільськогосподарських культур (ячмінь, гречка, ріпак, соя); розробка науково-технічної програми зональної екологічно-безпечної системи виробництва високобілкових кормів, які

забезпечать одержання з 1га посівів 7-9т кормових одиниць і 1,0-1,4т білка; розробка програми освоєння комплексної системи виробництва овочевих культур, плодів і ягід із застосуванням ресурсозберігаючої технології виробництва; проведення наукового обґрунтування методів прискореного розмноження тварин, стимуляції їх відтворної функції; розробки та запровадження норм і раціонів годівлі молодняку худоби м'ясних типів; розробки науково-технічної програми по виробництву продукції і вівчарства на основі виведених нових та удосконалених існуючих порід, впровадження технології інтенсивного ведення галузі в регіоні та підприємств різної форм власності; розробки та впровадження методики раціонального ведення рибного господарства; виробництва переробки продуктів бджільництва; системи ведення конярства.

Над реалізацією цієї програми працювали науковці 3-х інститутів, 2-х факультетів, 22 наукових шкіл та 18 наукових лабораторій.

Фінансування наукових досліджень в університеті виконувалося шляхом участі у державних конкурсних програмах і проектах, а також укладання договорів із суб'єктами недержавної форми власності.

У 2008 році фінансування в розмірі склало 200,0 тис. грн. бюджетних коштів та 136,0 тис. грн. позабюджетних коштів. З числа виконуваних робіт у поточному році завершено 162 розробки, із яких 77 впроваджені у виробництво.

У 2008 році університетом було організовано і проведено 9 міжнародних, 22 міжрегіональних та 32 внутрішні конференції. Слід відмітити міжнародну конференцію "VI Міжнародна конференція молодих науковців «Інформатика та механіка»", в якій взяли участь 450 учасників, з яких 85 іноземних. Крім цього, разом із науковцями університету було проведено конференції з вузами країн Польщі, Чехії, Словачії, Росії, Молдови, Білорусії, Німеччини.

Традиційно кожного року у вузі проводиться науково-теоретична конференція професорсько-викладацького складу, аспірантів, магістрів та науковців університету за участю

науковців інших ВНЗ України. На конференції професорсько-викладацького складу у 2008 році працювало 12 секцій і було заслухано понад 575 доповідей.

Крім цього у 2008 році співробітники університету взяли участь у 105 міжнародних та 126 міжрегіональних конференціях та семінарах.

Наукові розробки вчених університету тільки у 2008 році демонструвались на 5 Міжнародній виставці «Інтерагро-2008», XX ювілейній Міжнародній агропромисловій виставці-ярмарок "АГРО-2008", Агро-Поділля 2008, обласній сільськогосподарській виставці.

Вчені університету активно беруть участь в обласних та районних семінарах та інших заходах, де було зроблено понад 587 наукових доповідей. Кожного року науковим відділом, інститутами та факультетами організовано проводиться «День поля» по результатах проведення науково-дослідної роботи докторантами, аспірантами, пошукувачами з демонстрацією польових і стаціонарних дослідів.

Університет плідно працює з Головним управління агропромислового розвитку в Хмельницькій області по забезпеченню науковим та методичним супроводом наукових розробок вчених та їх впровадження у виробництво за різними напрямками. Для кращого проведення науково-дослідної роботи кафедрами університету створено філії кафедр на виробництві, з якими укладено двосторонні договори для співпраці в кількості 96.

У напрямку апробації результатів дослідження за межами країни аспірантами та науковцями університету опубліковано 181 наукова робота. В університеті видається фаховий збірник наукових праць. За 2008 рік було видано 18 монографій, 14 підручників та навчальних посібників.

Співробітники Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З.Гжицького працювали над розробкою 39 наукових програм. У виконанні науково-дослідних програм брали участь 330 наукових

співробітників університету, з них 55 докторів наук, професорів і 225 кандидатів наук.

У 2008 році наукова робота в університеті виконувалася співробітниками 4 факультетів.

Сформовано 11 наукових шкіл з напрямків: біохімія, фізіологія, акушерство, годівля, оптимізація мінерального живлення та ветсанекспертиза, токсикологія та інші, які очолювали і очолюють провідні вчені університету:

Назва школи	Засновник школи
Особливості обміну речовин у сільськогосподарських тварин	Член-кореспондент НАН України, академік УСГАН, заслужений діяч науки України, доктор ветеринарної медицини, доктор біологічних наук, професор Гжицький С.З.
Газоенергетичний обмін та механізми його регуляції у тварин	Доктор медичних наук, професор Беркович Є.М.
Діагностика, лікування і профілактика акушерської патології та молочної залози	Член-кор. УААН та ВАСГНІЛ, заслужений діяч науки України, доктор ветеринарних наук, професор Звєвєва Г.В.
Біотехнологія біологічно активних речовин	Академік УААН та ВАСГНІЛ, заслужений діяч науки України, доктор біологічних наук, професор Палфій Ф.Ю.
Механізми регуляції ферментних процесів обміну вуглеводів і нуклеотидів	Дійсний член НТШ, доктор біологічних наук, професор Головацький І.Д.
Вікові особливості обміну речовин у тварин	Заслужений діяч науки України, доктор біологічних наук, професор Стояновський С.В.

Технологія виробництва кормових сумішок для раціональної годівлі сільськогосподарських тварин	Заслужений діяч вищої школи України, доктор сільськогосподарських наук, професор Василенко Д.Я.
Токсикологія та антидотна терапія при отруєннях	Доктор ветеринарних наук, професор Сковронський В.А.
Фізіологія травлення	Доктор біологічних наук, заслужений працівник вищої школи Скородинський З.П.
Оптимізація системи мінерального живлення тварин і птиці та ветеринарно-санітарна експертиза продукції	Доктор біологічних наук, професор, академік УААН, дійсний член Нью-Йоркської АН, академік АН ВО України, УААН, МАНАО, заслужений діяч науки і техніки України Кравців Р.Й.
Фізіологія і патологія відтворення тварин	Доктор ветеринарних наук, професор Хомин С.П.

Сформовано 12-ту школу. Під керівництвом завідувача кафедри фармакології та токсикології, доктора ветеринарних наук, професора Гуфрія Д.Ф. захищено 3 докторські і 5 кандидатських дисертацій.

Це сприяло підвищенню ефективності виконуваних науково-дослідних робіт, підготовці кадрів вищої кваліфікації через докторантуру та аспірантуру. Проте, тут є ще значний потенціал. Формуються наукові школи у професора кафедри гігієни тварин академіка Демчука М.В., завідувача кафедри паразитології і водних біоресурсів, професора Секретарюка К.В., завідувача кафедри годівлі тварин і технології кормів, академіка Столярчука П.З., професора кафедри епізоотології Маслянка Р.П., професора кафедри гістології і патологічної анатомії Урбановича П.П.

При університеті функціонує 3 спеціалізовані вчені ради із захисту докторських і кандидатських дисертацій за 10 спеціальностями: фізіологія людини і тварин; гігієна тварин та ветеринарна санітарія (з ветеринарних і сільськогосподарських

наук); розведення та селекція тварин; годівля тварин і технологія кормів; ветеринарна фармакологія та токсикологія і ветеринарне акушерство та ветеринарно-санітарна експертиза.

У 2008 році проведено 19 засідань спецрад, захищено 2 докторські і 14 кандидатських робіт. Порівняно з 2007 роком активність роботи спецрад підвищилась.

На даний час у докторантурі навчається 3 докторанти та 62 аспіранти.

Щодо фінансування наукових тематик, то воно було недостатнє. Фінансування здійснювалося за програмами стандартизації (ДСТУ на суму 790 тис. грн.). Виконувалася госпдоговірна тематика спільно з національним аграрним університетом (НАУ). Виконавець директор інституту біотехнологічних основ підвищення продуктивності тварин, професор Калачнюк Г.І.

Розширено видавничу діяльність – продовжується випуск науково-практичного журналу "Сільський господар", здійснюється випуск фахового журналу "Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З.Гжицького". Обидва видання є фаховими.

Протягом 2008 року в університеті було проведено ряд науково-практичних конференцій, семінарів та заходів освітньо-виховного характеру.

Зокрема, 5-6 червня проведено конференцію-зустріч випускників університету, яка була поєднана із святкуванням 550-річчя з часу заснування університету та початків ветеринарної медицини в Україні: міжнародну наукову конференцію "Основні напрями інноваційного розвитку виробництва і переробки продукції АПК"; міжнародну науково-практичну конференцію молодих вчених та спеціалістів "Молоді вчені у вирішенні проблем аграрної науки і практики; міжнародну науково-практичну конференцію "Іноваційність розвитку сучасного аграрного виробництва"; міжнародний науково-практичний семінар "Проблеми загальної ветеринарної профілактики (гієна та санітарія, екологія, добробут тварин,

етологія"; Українсько-польський семінар "фермерство: вчора, сьогодні, завтра"; міжнародний науково-практичний семінар "Перспективність екологічних (органічних) технологій виробництва продукції землеробства і тваринництва"; міжнародний семінар "Сучасні проблеми здоров'я і патології тварин"; семінар - бібліографічна бесіда "Вацлав Морачевський - життя та діяльність"; всеукраїнський семінар "Євроатлантична імперія України" та ін.

У конференціях і семінарах брали участь від 50 до 210 учасників з України (міст Києва, Харкова, Полтави, Луганська, Миколаєва, Сімферополя, Одеси, Кам'янця-Подільського, Сум, Вінниці, Ужгорода, Дніпропетровська, Житомира, Білої Церкви); Республіки Польща - Варшава, Краків, Люблін, Вроцлав, Ольштин, Баліци, Седліце; Росії - Калуга; Республіки Білорусь - Вітебськ, Мінськ; Словацька республіка - Кошіце; Чеська республіка - Прага; Азербайджан - Баку.

За матеріалами конференцій видано 10 томів Наукових вісників загальним обсягом 3794 сторінки або 189,7 друкованих аркушів.

Поряд з цим, проведено 4 студентські наукові конференції з міжнародною участю.

За звітний період працівниками університету захищено 4 докторських та 17 кандидатських дисертацій, подано до захисту 1 докторську та 8 кандидатських дисертацій.

Виготовлено стенд Західного наукового центру Академії наук вищої освіти України, який вивішений в університеті та офісі Академії наук вищої освіти України (м.Київ).

Вчені університету взяли участь у 87 симпозиумах та конференціях різних рівнів і опублікували 890 статей та тез різних конференцій.

За звітний період подано 32 заявки на винаходи і 31 на корисні моделі та отримано 25 патентів, видано 17 посібників, підручників, довідників та 39 методичних рекомендацій. Розроблено 36 проектів державних стандартів (ДСТУ).

Результати науково-дослідної діяльності вчених Львівського національного аграрного університету у 2008 р. за темами:

1. "Розробка ресурсозберігаючих, екологічно безпечних технологій вирощування польових, плодкових і овочевих культур, адаптованих до умов Західного регіону України".

Виконано весь запланований обсяг роботи згідно календарного плану. Проведено дослід з вивчення продуктивності польових, плодкових і овочевих культур та впливу досліджуваних чинників на якість продукції, родючість ґрунтів і стан навколишнього середовища. Проаналізовано зразки на визначення фізичних властивостей ґрунту - вологості та запасів вологи у ньому, будови орного шару, щільності. Проведено хімічний аналіз ґрунту дослідних ділянок та визначено показники якості сільськогосподарської продукції. Обліковано урожайність сільськогосподарських культур та проаналізовано результати досліджень.

Розроблені технології забезпечать достатній рівень урожайності при менших витратах матеріальних ресурсів - на 15-20%, поліпшення якості продукції сільськогосподарських культур, зберігання та відновлення родючості ґрунту.

2. "Розробка технічних засобів та ресурсощадних технологій в землеробстві, рослинництві і тваринництві".

На початковій фазі життєвого циклу проекту реінжинірингу системи технічного обслуговування і ремонту (ТОР) пожежних автомобілів (ПА) ідентифіковано складові та розкрито системні причинно-наслідкові зв'язки між ними у процесі формування виробничо-технічним ризиком (ВТР), що є основою для його дослідження; розроблено науково-методичні рекомендації щодо дослідження ВТР у проектах обслуговуючих систем; розроблено метод визначення мінімального резерву потужності ремм ай стерні в системі ТОР та резерву ПА в системі пожежогасіння як реакцій на ВТР.

Оптимізовано технологічні процеси хімічного захисту рослин для західного регіону України; розроблено механізований технологічний процес приготування сіна із трав.

Удосконалено шість методик з визначення фізико-механічних властивостей насінневих матеріалів, параметрів луцильної машини та проведено дослідження фізико-механічних властивостей жита, пшениці, ячменю, кукурудзи, гороху; розроблено спосіб скарифікації зернових матеріалів луцильною машиною бильного типу з горизонтальною та вертикальною осями обертання; створено дослідний взірець та проведено випробування луцильної машини; розроблено технологію та засоби механізованого знімання і транспортування плодів та проведені господарські випробування і створено макетний взірець та підготовлено конструкторську документацію тросового віброударного струшувача плодів з акумулятором енергії; розроблено багатоканальне реле часу для управління роботою гідроприводу, обладнаного системою акумуляування енергії.

Розроблено методи та моделі конфігурації проекту транспортно-технологічної інфраструктури заготівлі цукрових буряків; обґрунтовано параметри гідроенергетичних установок для сільськогосподарських об'єктів Карпат.

Проведено теоретичне і методичне обґрунтування для дослідження комплексної системи комбінованого використання вітрової, сонячної теплової, сонячної електричної і геотермальної енергії у різному поєднанні елементів і спрямування енергетичних потоків для досягнення оптимальних умов використання та створення математичних моделей, які зумовляють створення експертних систем.

Досліджено механізм трансформації і міграції власних електронних збуджень в системах матриця + олововмісний нанокристал у кристалі CsBr-Sn. Отримані результати дають можливість допустити, що кристалічні агрегати типу $UzZryOx$, $ZrSiO_4$, $U_{1-x}Zr_xSiO_4$, $FeSiO_4$ можуть бути результатом агрегування відповідних іонів у ЛПВМ; проаналізовано динаміку зміни мікроструктури і мікротопографії легованих

фосфором перлітних сірих і високоміцних чавунів з фосфідною евтектикою (0,05... 11 vol.%) за умов сухого і граничного тертя та встановлено, що на фізико-механічні властивості фосфористих чавунів суттєво впливає розподіл та морфологія фосфідної евтектики.

3. "Розробка науково обґрунтованих принципів організації та інформаційного забезпечення використання і охорони земель в Західному регіоні України".

Розглянуто сучасну систему управління земельними ресурсами на регіональному і місцевому рівнях, яка є недостатньо збалансованою і не забезпечує позитивного результату в досягненні високої економічної ефективності та екологічної безпеки в землекористуванні та проаналізовано ситуацію на ринку землекористування України шляхом встановлення оптимального співвідношення земельних угідь, визначення територій, що потребують особливого захисту від антропогенного впливу, встановлення в межах окремих зон необхідних видів екологічних обмежень у використанні земель, що є однією з складових організаційно-економічного механізму управління земельними ресурсами - отримані результати видані у вигляді практичних рекомендацій для спеціалістів сільськогосподарського виробництва.

Розроблено пропозиції щодо вдосконалення законодавчого, нормативно-правового забезпечення та системи державної реєстрації об'єктів нерухомості та прав на них; розроблено методику застосування оцінки нерухомості при регулюванні земельних відносин та методичні засади щодо показників і форм кадастрової документації як інформаційної бази; вдосконалено інвестиційні чинники раціонального землекористування.

Обґрунтовано зміст планово-картографічних матеріалів для ведення земельного кадастру та землеустрою, де проведено обґрунтування густоти планової геодезичної основи для складання карт (планів) та дослідження методу динамічної фотограмметрії: математично обґрунтовано оцінку точності створення геодезичної основи та вимірів, де досліджено вплив

факторів зовнішнього середовища на точність геодезичних вимірів та виявлено закономірності накопичень математичних помилок і їх впливу на результати геодезичних вимірювань

За завданнями Міністерства аграрної політики України виконано:

"Колекційний генофонд екологічних форм часнику";

"Розробка наукових рекомендацій щодо ефективного сільськогосподарського використання порушених земель";

"Екологічний моніторинг антропогенно порушених агро-екосистем західного регіону України";

"Розроблення наукових основ біологізації землеробства в умовах достатнього зволоження західного Лісостепу України для забезпечення високої продуктивності сівозмін і якості продукції та відтворення родючості ґрунтів";

"Розробка системи комбінованого енергозабезпечення сільськогосподарських підприємств з використанням поновлюваних джерел енергії";

"Дослідження нормативно-правової бази по виробництву біопалива на прикладі Польщі" тощо.

Вже тривалий час при Житомирському агроекологічному університеті працює Поліська молодіжна Академія наук та Житомирська молодіжна екологічна ліга. Мета її – відібрати здібну до науки молодь, належно підготувати її, організовуючи «круглі столи», наукові конференції, з'їзди, матеріали яких публікуються у «Віснику ПМАН». Вже вийшло п'ять номерів вісника, в останньому з них, відмітимо, понад 140 доповідей студентів, аспірантів, слухачів магістратур. Виділяються глибокою змістовністю, багатим фактичним матеріалом статті О.Силюка, В.Мількевича, М.Безпрозваної, А.Оберемчука, В.Музичука, В.Клименка, С.Колядича та ін.

Прикро, але треба відмітити, що ряд академіків не сплатили членські внески за 2005-2008 рр.: Томашівський З.М., Ушкаренко В.О., Мельничук Д.О., Салатенко В.Н., Найченко В.М.

ВІДДІЛЕННЯ БІОЛОГІЇ
(академік-секретар **В.Т.Хомич**)

У складі Відділення нараховується 13 академіків. Місця роботи академіки Відділення не змінили.

У звітному році академіки Відділення та їх учні вивчали:

Морфогенез органів кровотворення та імуногенезу ссавців і птахів (**акад. Хомич В.Т., акад. Криштофорова Б.В., акад. Гаврилін П.М.**). Результати досліджень впроваджені в навчальну роботу;

Вікові морфофункціональні особливості окремих органів і систем під впливом гравітаційних перенавантажень та різних методах їх корекції (**акад. Пикалюк В.С.**). Результати досліджень впроваджені в практику лікувальних, освітніх та наукових закладів України;

Морфоструктуру, онтоморфогенез та модули еволюції життєвих форм видів родин Scrophulariaceae та Zamiaceae флори України (**акад. Берко Й.М.**). Результати досліджень систематизуються;

Теоретичні наукові основи конструювання високоефективних біологічних препаратів (**акад. Скибіцький В.Г.**). За результатами досліджень розроблені та впроваджені в практику ветеринарної медицини (виробник ВАТ “ВНП Укрзооветпромстач”) Тест системи на основі імуноферментного аналізу для діагностики сказу тварин, лейкозу великої рогатої худоби, грипу птахів, хламідіозу тварин, трихінельозу свиней;

Міграцію стронцію стабільного в ланцюгу живлення тварин та розробляли систему послаблення негативної його дії на організм і продукцію (**акад. Засєкін Д.А.**). За результатами досліджень опубліковані науково-методичні рекомендації по застосуванню детоксуючих засобів для тварин у регіонах України з високим рівнем стронцію стабільного у довкіллі;

Заходи боротьби та профілактики з основними гельмінтозами тварин в Україні (**акад. Сорока Н.М.**). Розроблені і впроваджені в практику ветеринарної медицини

інструкція щодо заходів боротьби і профілактики дирофіляріозу м'ясоїдних тварин та способів діагностики еймеріозу великої рогатої худоби;

Асоціативні хвороби коней (акад. Галат В.Ф.). За результатами досліджень підготовлені дві науково-методичні рекомендації для впровадження в практику ветеринарної медицини.

Підготували вісім кандидатів наук (акад. Галат В.Ф. – 2; акад. Пикалюк В.С. – 2; акад. Гаврилін П.М. – 2; акад. Хомич В.Т. – 1; акад. Криштофорова Б.В. – 1).

Отримали 13 патентів (акад. Засекін Д.А. – 6, акад. Криштофорова Б.В. – 3, акад. Скибіцький В.Г. – 1, акад. Пикалюк В.С. – 1, акад. Сорока Н.М. – 1, акад. Галат В.Ф. – 1)

Отримали 1 авторське свідоцтво (акад. Пикалюк В.С.).

Організували і провели:

Міжнародну наукову конференцію “Актуальні проблеми сучасної морфології”, 15-16 травня 2008р., м. Житомир (акад. Хомич В.Т.);

Міжнародну нараду – семінар “Місце та роль морфологічних дисциплін у підготовці фахівців освітньо – кваліфіційних рівнів “бакалавр та магістр”, 17-20 вересня 2008 р., Сімферополь – Прибережне, (акад. Криштофорова Б.В.);

Симпозіум “Морфогенез органів і тканин під впливом екзогенних факторів”, 2 – 4 жовтня 2008 р., Сімферополь – Алушта (акад. Пикалюк В.С.)

Семінар гігієністів України, 16 жовтня 2008 р., Київ (акад. Засекін Д.А.).

Взяли участь у роботі 23 наукових конференції і семінарів, які проводились в Україні та за кордоном.

Співробітничали: з Європейською асоціацією ветеринарних анатомів (акад. Хомич В.Т., акад. Криштофорова Б.В.); з міжнародним науковим товариством морфологів хребетних тварин (акад. Хомич В.Т.); з міжнародним науковим товариством паразитологів (акад. Галат В.Ф.).

Опублікували:

Монографій – 1 (акад. Пикалюк В.С.);

Підручників – 4 (акад. Пикалюк В.С. – 2, акад. Скибіцький В.Г. – 1, акад. Галат В.Ф., і акад. Сорока Н.М. – 1);

Навчальних посібників – 13 (акад. Галат В.Ф. і акад. Сорока Н.М. – 3, акад. Пикалюк В.С. – 6, акад. Берко Й.М. – 1, акад. Гаврилін П.М. – 1, акад. Криштофорова Б.В. – 1, акад. Хомич В.Т. – 1);

Навчально – методичних рекомендацій, вказівок, програм – 20 (акад. Сорока Н.М. – 5, акад. Засекін Д.А. – 6, акад. Берко Й.М. – 2, акад. Гаврилін П.М. – 2, акад. Криштофорова Б.В. – 2, акад. Хомич В.Т. – 3);

Науково – методичних рекомендацій – 6 (акад. Сорока Н.М. – 2, акад. Галат В.Ф. – 2, акад. Засекін Д.А. – 1, акад. Гаврилін П.М. – 2, акад. Криштофорова Б.В. – 1);

Наукових статей, матеріалів конференцій – 115 (акад. Сорока Н.М. – 18, акад. Галат В.Ф. – 12, акад. Пикалюк В.С. – 22, акад. Засекін Д.А. – 29, акад. Берко Й.М. – 1, акад. Скибіцький В.Г. – 6, акад. Гаврилін П.М. – 11, акад. Криштофорова – 5, акад. Хомич В.Т. – 11)

Виступили у ЗМІ:

Виступів на телебаченні – 12 (акад. Сорока Н.М. – 8, канали “1+1”, “Інтер”, “СТБ”, “5 канал”, програми “Здоров’я” і “Очевидне – неймовірне”, акад. Пикалюк В.С. – 4, телебачення АР Крим, програма “Рідне слово в рідній хаті”);

Виступів у пресі – 9 (акад. Пикалюк В.С.);

Виступів по радіо – 2 (акад. Новак В.П.).

Отримали нагороди, почесні звання, відзнаки: акад. Хомич В.Т. удостоєний Почесного звання «Заслужений працівник ветеринарної медицини України»; акад. Гаврилін П.М. отримав Почесну Грамоту Кабінету Міністрів України; акад. Криштофорова Б.В. – Почесну Грамоту Ради Міністрів АР Крим, Заслуженого професора Національного аграрного університету.

ВІДДІЛЕННЯ МАТЕМАТИКИ ТА ІНФОРМАТИКИ
(*академік-секретар М.А.Мартиненко*)

Робота відділення була спрямована на удосконалення фундаментальної освіти в ВНЗ України, забезпечення навчального процесу високоякісною методичною навчальною літературою, проведенні наукових досліджень з теоретичних (прикладних) задач математики і інформаційних технологій.

За кількісним складом у Відділення входить 24 дійсних та один почесний член АН ВО України.

Члени Відділення проводили науково-методичну роботу в таких напрямках: побудова теорії регуляторних розширень ермітових операторів та їх характеристичних функцій (**акад. Кужель О.В.**); дослідження проблем автоматизованого проектування та синтезу електронних пристроїв систем керування контролю й інформаційно-вимірювальної техніки (**акад. Малахов В.П.**); теорія апроксимацій функцій дійсної змінної, оптимізація квадратурних формул та їх застосування (**акад. Моторний В.П.**); дослідження тополого-матричних і фрактальних властивостей математичних об'єктів зі складною локальною будовою (**акад. Працьовитий М.В.**); формування математичних моделей складних вимірювальних, інформаційно-обчислювальних інструментальних засобів проектування систем (**акад. Белов Ю.А.**); розробка теоретичних основ захисту інформації (**акад. Бондаренко М.Ф.**); розробка математичних моделей і методів дослідження психосоціальної сфери людини, моделі корекції великих числових масивів, формування репрезентативних вибірок об'єктів довільної природи (**акад. Ващук Ф.Г.**); дослідження стійкості динамічних систем і числових рядів (**акад. Слюсарчук В.Ю.**); математичне моделювання теплофізичних процесів (**акад. Рядно О.А.**); розробка теоретичних основ апроксимації періодичних функцій теорії ортогональних рядів (**акад. Тіман М.П.**); дослідження задач багато точковими умовами для диференціальних рівнянь з частинними похідними (**акад. Пташник Б.Й.**); теоретичні основи оптимальних

алгоритмів, екстремальних задач аналізу (**акад. Бабенко В.Ф.**); розвиток аналітичних і чисельних методів дослідження мішаних задач механіки деформованого твердого тіла (**акад. Божидарник В.В., акад. Мартиненко М.А., акад. Савула Я.Г.**); впровадження математичних методів оптимізації в будівельну механіку (**акад. Бараненко В.О.**); методи вивчення зображень скінчених груп над комутативними локальними кільцями (**акад. Гудивок П.М.**); дослідження методів прийняття рішень в умовах невизначеності та нечіткої інформації (**акад. Зайченко Ю.П.**); оптимізація керування системами з розподіленими параметрами та асимптотичний аналіз розв'язків оптимальних сингулярно збурених систем (**акад. Капустян В.О.**); дослідження умовних нелокальних симетрій нелінійних рівнянь математичної фізики (**акад. Тичинін В.А.**); дослідження крайових задач для параболічних систем рівнянь із частинними похідними (**акад. Івасишен С.Д.**); теорія диференціальних рівнянь у банахових просторах (**акад. Каленюк П.І.**).

Академіками Відділення опубліковано 2 монографії, 12 навчальних посібників під грифом МОНУ, 85 статей в фахових і міжнародних журналах.

Члени Відділення виступали з доповідями на 65 наукових конференціях різного рівня. 22 академіки Відділення постійно ведуть роботу в редколегіях міжнародних академічних та університетських математичних журналах.

За звітний період вчені Відділення одержали такі основні результати: Так, **академік В.П. Моторний** за результатами НДР "Збіжність рядів Фур'є-Якобі у просторах інтегрованих функцій", керівником якої він є, створив нові методи оцінки частинних сум Фур'є-Якобі у просторах інтегрованих функцій і одержав на цій основі асимптотично точні оцінки узагальнених констант Лебега у просторах $L_{p,w}$ -функції інтегрованих на відріжку $[-1, 1]$ в степені p з вагою $w(x)=(1-x)^{\alpha}(1+x)^{\beta}$.

Академік В.Ю. Слюсарчук отримав критерії оборотності лінійних нелінійних операторів, нестійкості

траєкторій динамічних систем та збіжності числових рядів, зокрема знайшов:

необхідні і достатні умови оборотності лінійних автономних і майже періодичних диференціальних і диференціально-різницевих операторів у просторі обмежених на $\mathbb{R} \times Z$ функцій;

нові умови нестійкості розв'язків різницевих рівнянь у банаховому просторі;

умови існування обмежених на числовій осі розв'язків систем нелінійних диференціальних рівнянь;

нову ознаку збіжності числових рядів, що узагальнює відому ознаку Даламбера.

Протягом року здійснював керівництво держбюджетною науково-дослідною роботою "Стійкість і коливність траєкторій нелінійних динамічних систем" (наукові дослідження проводились у рамках проблематики Міністерства освіти і науки України).

Отримав критерії істотної нестійкості траєкторій динамічних систем та оборотності нелінійних різницевих операторів, зокрема знайдено:

узагальнення теореми Кнезера про нулі розв'язків лінійних диференціальних рівнянь другого порядку;

умови істотної нестійкості розв'язків еволюційних рівнянь у банаховому просторі;

умови нестійкості розв'язків нелінійних диференціальних і різницевих рівнянь у критичному випадку;

нові умови оборотності нелінійних різницевих операторів у просторах обмежених числових послідовностей та обмежених і неперервних на осі функцій.

Брав участь в трьох міжнародних наукових конференціях. Видав 2 монографії: "Оборотність нелінійних різницевих рівнянь" та "Диференціальні рівняння в банаховому просторі"; опублікував 2 наукові статті.

Академік Мартиненко М.А. розв'язав клас температурних задач для пружних тіл послабленими математичними розрізами по поверхням другого порядку.

У звітному періоді члени Відділення опублікували 4 монографії (В.Ю.Слюсарчук. Наявні недиференційовані функції в теорії операторів. Рівне: Видавництво НУВГП, 2008, 221 с; Мартиненко М.А., Легеза В.П., Інженерні задачі математичної фізики, К. Видавництво НУХТ, 2008, 326 а). Для студентів ВНЗ академіки Відділення підготували 6 навчальних посібників, рекомендованих МОНУ і серед них:

Лінійна і векторна алгебра. Аналітична геометрія. Диференціальне числення (частина 1). (Видавництво ДНУ, 2008, 428 с.); Інтегральне числення. Звичайні диференціальні рівняння (частина 2) (Видавництво ДНУ, 2008, 340 с.); Ряди. Елементи теорії ймовірностей та математичної статистики (частина 3). (Видавництво ДНУ, 2008, 320 с.); Теорія функцій комплексної змінної. Операційне числення.(К. Видавництво "Слово", 2008, 296 с.); Аналітичні функції. Операційне числення. Різницеві рівняння. (К.: Видавництво НУХТ, 2008, 240 с.) та ін.

Академік Тіман М.П. опублікував статті:

«Про поведінку загальних перетворень типу згортки в деяких лінійних нормованих просторах». Боголюбовські читання 2008. Збірник «Диференціальні рівняння, теорія функцій та їх застосування», Київ, Мелітополь.

«Об апроксимації періодичних функцій методами Вороного-Нерланда». – Матеріали XII Міжнародної конференції ім. М.Кравчука, 2008, Київ.

«Лінійні оператори типу Марцинкевіча для періодичних функцій багатьох змінних в просторах». Збірник наукових праць інституту математики НАН України. Київ, грудень 2007. Т.4, №1, с. 352-375.

«Про деякі теореми вкладення класів функцій в просторах», наукових праць інституту математики НАН України. Листопад, Київ, 2008.

Керував однією кандидатською дисертацією; виступав опонентом по 3 кандидатським та 1 докторській дисертаціях.

Взяв участь в Міжнародних конференціях: Боголюбовські читання (Червень 2008 р. м. Мелітополь); XII Міжнародна конференція ім. М.Кравчука (2008, Київ).

Опублікував рецензії на докторську дисертацію та навчальні посібники з грифом МОН України: Лінійна і векторна алгебра. Аналітична геометрія. Диференціальне числення (частина 1). 428 стор.; Інтегральне числення. Звичайні диференціальні рівняння (частина 2). 340 с.; Ряди. Елементи теорії ймовірностей та математичної статистики. (частина 3). 320 с.

Виступав по обласному телебаченню.

Члени Відділення підготували 10 кандидатів та двох докторів наук.

Наукова робота та науково-технічна діяльність в Закарпатському державному університеті є невід'ємними складовими освітньої діяльності, вирішальний фактор європейської привабливості та конкурентоспроможності.

Науково-дослідна та науково-технічна діяльність університету проводиться за трьома пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки. Інфраструктура науково-дослідної роботи представлена двома навчально-науковими інститутами та 11 науково-дослідними лабораторіями.

Силами викладачів університету цього року було розроблено понад 17 комплексних (колективних) та індивідуальних наукових проєктів, в т. ч. 2 за рахунок коштів державного бюджету. На сьогодні в університеті виконується 29 комплексних та 139 індивідуальних наукових проєктів. До наукової роботи залучено біля 300 студентів.

У рамках пріоритетних напрямів "Комп'ютерні засоби та технології інформатизації суспільства" та "Збереження навколишнього середовища (довкілля) та сталий розвиток", Цільового плану Україна-НАТО, за рахунок державного бюджету в університеті виконуються дві науково-дослідні розробки: моделювання та передбачення надзвичайних ситуацій в Карпатському Євросеребрі та країнах Центрально-Східної Європи (наукові керівники: проф. Ващук Ф.Г. та доц.

Бунда В.В.; річний обсяг фінансування-50 тис. грн.); розроблення навчально-методичного забезпечення включення питань європейської та євроатлантичної інтеграції України до програм підготовки фахівців у вищих навчальних закладах за спеціальністю "Міжнародні відносини" з виданням посібників, збірників нормативно-правових актів, методичних розробок і пілотне впровадження результатів проекту на регіональному рівні (науковий керівник доц. Артьомов І.В.; обсяг фінансування-100 тис. грн.).

Загальний обсяг річного бюджетного фінансування наукових досліджень складає 150 тис. грн.

Університет видає власний "Науковий вісник". За підсумками науково-дослідної діяльності впродовж поточного року науково-педагогічними працівниками опубліковано 293 праці, у тому числі 5 монографій, 9 навчальних посібників, 90 методичних розробок. Понад 30 наукових статей опубліковано за кордоном.

Упродовж звітнього періоду університетом організовано та проведено 6 міжнародних науково-практичних конференцій, круглий стіл "Вплив процесів Європейської та євроатлантичної інтеграції на соціально-політичний клімат в Україні", за матеріалами форумів видано збірники наукових праць. Найбільш представницькими були XVI міжнародна науково-практична конференція "Лісабонська стратегія як визначальний чинник європейської інтеграції в галузі освіти і науки" (6-9 травня 2008р., м. Ужгород (Україна) - м. Гирляни (Словацька Республіка)) та XVII міжнародна науково-практична конференція "Проблеми формування систем кваліфікацій та сучасні тенденції розвитку професійної компетентності фахівців: національний та європейський виміри" (18-21 листопада 2008 р., м. Ужгород (Україна) -м. Сніна (Словацька Республіка)).

Зростанню міжнародного авторитету провідних вчених університету значною мірою сприяє членство ЗакДУ в Асоціації університетів Карпатського регіону, що дає

можливість науковцям брати участь у реалізації міжнародних освітньо-наукових конференцій.

Закарпатський державний університет проводить серію спільних наукових досліджень з академічними державними установами системи НАН України, а саме: Інститутом електронної фізики НАН України, Інститутом світової економіки та міжнародних відносин НАН України та " ін. Дослідження проводяться в галузі комп'ютерних наук, математичного та комп'ютерного моделювання, проведення спільних експериментів в галузі фізики твердого тіла, лазерної техніки, міжнародних відносин, світової економіки.

Науковці університету беруть участь у формуванні та реалізації регіональних проєктів, зокрема: у розробці концепції сталого розвитку Закарпаття та м. Ужгорода, пакетів документів міжнародної асоціації «Карпатський Єврорегіон», ВЕЗ «Закарпаття», співпрацюють із зарубіжними вузами-партнерами в рамках програми «Ітеррег» (напрям досліджень-використання нетрадиційних та відновлюваних джерел енергії в Карпатському Єврорегіоні).

Науковий проєкт «Автоматизація процесів побудови розпізнаючих систем надзвичайних ситуацій паводкового та геосейсмічного типу», поданий факультетом інформатики на конкурс проєктів фундаментальних досліджень та прикладних досліджень і розробок до Департаменту науково-технологічного розвитку, набрав максимальну кількість балів і виконуватиметься в 2009-2011рр. за рахунок коштів загального фонду державного бюджету.

До науково-дослідної роботи залучені студенти і аспіранти університету. На факультетах створено 5 студентських наукових гуртків під керівництвом провідних науково-педагогічних працівників. Запроваджуються сучасні інноваційні методики щодо організації науково-дослідної роботи студентів.

Студенти університету беруть участь у міжнародних науково практичних конференціях. При університеті ефективно

продовжує діяльність студентська юридична клініка, до роботи в якій залучено понад 30 студентів юридичного факультету.

Організація наукових досліджень, спрямованих на вивчення актуальних гуманітарних, економічних, природничих, технічних проблем України та регіону, впровадження результатів власних наукових досліджень та наукових здобутків споріднених вітчизняних та закордонних закладів освіти у навчальний процес є одним із пріоритетних завдань колективу Закарпатського державного університету.

ВІДДІЛЕННЯ ФІЗИКИ ТА АСТРОНОМІЇ **(академік-секретар Горбачук І.Т.)**

До складу Відділення в 2008 році входило 29 дійсних академіків АНВО України. Серед них: 1 ректор Одеського Національного університету (Сминтина В.А.); 1 директор Інституту новітніх технологій НАУ (Куліш В.В.); 1 заст. директора з наукової роботи Інституту магнетизму НАН України (Горобець Ю.І.); 5 проректорів (Горбань О.М., Коваленко М.Л., Кудін А.П., Павленко А.І., Ступін О.Б.); 18 завідувачів кафедр, професорів; 3 професори кафедр.

Серед академіків Відділення фізики і астрономії Ступін О.Б. та Шимон Л.Л. – лауреати Державної премії України в галузі науки і техніки, академіки Сминтина В.А. та Шимон Л.Л. нагороджені орденами «За Заслуги III ступеня»; 4 академіки – Заслужені діячі науки і техніки, 6 – Заслужені працівники освіти України, 7 – Відмінники освіти України, 2 академіки мають нагороду «За доблесний труд».

Академіки Відділення мають інші державні, галузеві, громадські та церковні нагороди. Шість академіків є членами ВАК України, 12 академіків є головами та членами спеціалізованих Вчених рад із захисту докторських і кандидатських дисертацій. Академіки є членами вітчизняних та зарубіжних фізичних і астрономічних товариств, Соросівськими професорами, членами зарубіжних Академій наук, академіки Відділення – відомі в Україні і світі фахівці в галузі теоретичної фізики, фізики твердого тіла, молекулярної та медичної фізики, оптики, фізики ядра і елементарних частинок, фізики низьких температур, фізико-хімії полімерів, фізико-хімії поверхні, дидактики й методики навчання, сучасних комп'ютерних технологій, астрономії і фізики космосу тощо.

Протягом 2008 року академіками Відділення одержано 8 патентів на винаходи, підготовлено й захистилися 4 докторів наук, 6 кандидатів наук, організовано і проведено 5 Всеукраїнських, 3 Міжнародних наукових конференцій,

опубліковано 6 монографій, 17 навчальних посібників та підручників, 23 методичних посібників, опубліковано 147 наукових статей, підготовлено і видано 14 навчальних програм, ведуться наукові роботи по 7 міжнародних грантах.

Акад. Атаманчук П.С. За темою науково-дослідної роботи «Інноваційні технології формування фахівців в умовах особистісно орієнтованого навчання та ступеневої освіти», яка фінансується МОН України підготував два науково-методичні посібники: «Лабораторно-практичні заняття з безпеки життєдіяльності (цивільна оборона, охорона праці)» та «Методичне забезпечення навчального, фізичного експерименту (11-й клас)». Видав дві програми з підготовки бакалаврів та спеціалістів на фізико-математичному факультеті. Підготував до друку науково-методичний збірник: «Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного університету. Серія педагогічна: Вип.14». З даної тематики опубліковано 48 науково-методичних статей.

Організував і провів Міжнародну науково-практичну Інтернет конференцію «Інновації в навчанні фізиці та дисциплін технологічної освітньої галузі: міжнародний та вітчизняний досвід» (брало участь понад 60 вчених).

Взяв участь у 18 з'їздах, наукових конференціях та симпозіумах. З них у 13 вітчизняних та в 5 зарубіжних.

Захищена 1 докторська та 2 кандидатські дисертації.

Акад. Горбачук І.Т. Продовжувалась науково-дослідна робота з теми: «Експериментальне дослідження електроповерхневих властивостей дисперсних систем електрокінематичними методами». Методом мікроелектрофореза одержано підтвердження нелінійної залежності дзета-потенціала модельних сферичних частинок ПВХ від напруженості електричного поля в неводних середовищах (спирти) при напруженостях постійного електричного поля 50 і вище вольт на сантиметр. Також методом потенціала протікання досліджувався вплив

температури 5-80 °С на стан ПЕШ скляних фільтрів у водних розчинах електролітів різної концентрації.

Був організатором і учасником Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених і студентів «Українська мова вчора, сьогодні, завтра а Україні і світі». (12.11.2008р.).

Створена нова кафедра «Методологія та методика навчання фізико-математичних дисциплін вищої школи». Створена і затверджена концепція діяльності кафедри. Створена навчально-наукова «Лабораторія нових інформаційних технологій навчання». Їх керівником призначено І.Т.Горбачука.

Акад. Гриценко М.І. У звітному періоді досліджено механізми формування неоднорідних електричних полів рухомими іонними зарядами в нематичних рідких кристалах, нанесених на діелектричні плівки, з використанням електрооптичних ефектів. Візуалізація неоднорідних електричних полів над дефектами діелектрика електрооптичними методами дозволило розробити методики не руйнуючого контролю дефектів діелектричних плівок і готових приладів мікроелектроніки. Запропоновано не руйнуючий спосіб визначення товщини діелектрика в структурі «метал – нематичний рідкий кристал – діелектрик - метал».

Завершена робота по створенню спеціального лабораторного практикуму з фізики рідких кристалів, який розрахований на магістрів та студентів старших курсів фізичних спеціальностей. Практикум охоплює більшість основних тем фізики рідких кристалів, в тому числі роботи з дослідження електрооптичних ефектів, що використовуються для створення плоских інформаційних дисплеїв. У практикумі створена можливість обробки експериментальних результатів з використанням сучасних інформаційних технологій. Підготовлені методичні матеріали з вивчення фізики рідких кристалів для вчителів фізики загальноосвітніх шкіл та учнів

старших класів, надруковані в останніх номерах журналу «Фізика та астрономія в школі» (2008р.).

Акад. Каретніков В.Г. Виконано тему наукової роботи «Дослідження вільного руху ШСЗ і астероїдів та екологічних проблем навколоземного простору», пройшла експертизу тема: «Дослідження варіацій параметрів термосфери шляхом моніторингу руху вибраних штучних супутників Землі» (2009-2011рр.). Працював виконавцем тем: «Дослідження будови і еволюції активних компонент зоряних систем». Виконано запит на нову тему «Комплексне дослідження процесів нестабільності змінних зірок» (пройшов експертизу МОН і тема рекомендована на 2009-2011рр.).

Брав участь у 3 Міжнародних наукових конференціях. Є членом Експертної ради ВАК з астрономії, членом Експертної ради МОН з ядерної фізики, радіофізики та астрономії, членом спеціальної ради К 41.051.04 в Одеському національному університеті. Як головний редактор: опрацював і випустив у світ науковий (ваковський) журнал «Odessa Astronomical Publications», т.20 ч.1,2 та «Одеський астрономічний календар» на 2008 рік. Керує виконанням індивідуальних планів 3-х аспірантів та науковий консультант 1-го докторанта, керує 2-ма науковими семінарами студентів.

Акад. Касперський А.В., завідувач кафедри технічної фізики і математики Інституту гуманітарно-технічної освіти НПУ імені М.П. Драгоманова. Досліджує фізичні властивості полімерних систем, нано- і низькорозмірні матричні системи з високорозвиненою поверхнею розділу і фазовими переходами. Під керівництвом захищена кандидатська дисертація (Полікун Н.). Опублікований навчальний посібник «Короткий хронологічний довідник з електрики і магнетизму». Брав участь у 3 Всеукраїнських науково-практичних конференціях. Надруковано у співавторстві з грифом МОН 2 навчально-методичні посібники: «Вибрані питання історії електрорадіотехніки» (12 др.арк.) та «Електронні основи автоматики і обчислювальної техніки» (8 др.арк.). Видав

програму, затверджену МОН, «Основи електротехніки»: опубліковано 7 науково-методичних статей.

Акад. Колупаєв Є.С., зав. кафедри фізики. Виконував держ. бюджетну тему «Запис, збереження та перетворення інформації ГПС». Розроблений системний підхід до створення кібернетичної технології обертання ГПС. Опубліковано монографії: «Фізика основ електротехніки» та «Фізика основ радіотехніки». Опубліковано методичні посібники: «Модульний контроль з механіки» та «Електрика і магнетизм» (у співавторстві).

Брав участь у конференціях: вітчизняних – 1, зарубіжних – 1. Отримано 1 патент на винахід у співавторстві «Спосіб одержання поліуританів» з напівпровідниковим рівнем. Під керівництвом захищена одна кандидатська дисертація. Керує роботою аспірантів. Член двох спеціалізованих Вчених рад. Член наукової Ради при Президентові України. Нагороджений Знаком «Петро Могила» МОН України.

Акад. Коротков П.А. У співавторстві видано підручник для студентів ВНЗ: Григоруk В.І., Коротков П.А., Фелінський Г.С. «Нелінійні та лазерні процеси в оптичних волокнах» (523с.) з грифом МОН України. У вітчизняних і зарубіжних виданнях в 2008 році вийшли друком 4 наукові статті. Брав участь у двох наукових конференціях.

Акад. Коршак Є.В. Основною метою науково-методичної роботи у звітному 2008 році було створення та видання нових підручників з фізики для дванадцятирічної школи. Видано підручник «Фізика, 8 кл.» українською та російською мовами з грифом МОН України; підготовлено до участі в конкурсі підручник «Фізика, 9 кл.» і поширюється для апробації підручник «Фізика, 7 кл.», видано видавництвом «Генеза».

Опубліковані статті у фахових виданнях з історії науки: «Світло і його тиск», «Творці вчення про тиск світла, Хвости комет», «Блез Паскаль. Велич і трагедія людини», «Ландау – лев теоретичної фізики».

Опублікована у співавторстві науково-методична стаття «Фотографічний метод дослідження фізичних явищ». Брав участь у роботі постійно діючого Всеукраїнського семінару з актуальних питань навчання фізики в середній і вищій школі та семінар з розгляду дисертаційних робіт.

Захищено 4 кандидати наук, брав участь у 2 вітчизняних конференціях. Головний редактор журналу «Фізика в школі». Вчений секретар спеціалізованої вченої ради. Нагороджений медаллю «К.Д. Ушинський» АПН України.

Акад. Кудін А.П. Напрямок науково-методичної роботи «Дистанційна освіта та інноваційні технології навчання». Завершено перший етап загально університетського проекту «Електронна педагогіка» (87 кафедр, 17 інститутів), що передбачав 3 етапи:

створення банку цифрових навчальних ресурсів (електронні бібліотеки);

створення локальної мережі на основі найновітніших інформаційно-комунікаційних технологій (мереж Інтернет – Інтранет);

створення Освітнього порталу НПУ імені М.П. Драгоманова.

До організаційних здобутків можна віднести:

відкриття Центру впровадження електронних систем навчання;

відкриття кафедри інформаційно-комунікаційних технологій і електронних засобів навчання;

участь в роботі Міжнародного конгресу «Інформаційні технології в освіті» (Москва).

Брав участь у 7 вітчизняних наукових конференціях та 3 зарубіжних. Одержаний у співавторстві патент «Комплекс засобів для забезпечення інтерактивного навчального процесу». Член спеціалізованої Вченої ради Н 26.053.038 (теорія і методика навчання фізики). Нагороджений «Подяка Київського міського голови».

Акад. Лапшин В.І. Академік АНВО України; академік АН прикладної радіоелектроніки Білорусії, Росії, України;

професор кафедри програмного забезпечення автоматизованих систем комп'ютерного факультету Міжнародного Соломонова університету. Подана до друку стаття «Поверхневі хвилі при наявності області КАСП - резонансу на розділі плазмових котонів». Створено навчальну робочу програму до курсу «Фізика» та програму до курсу «Додаткові розділи математики і фізики».

Акад. Мерісов Б.О. Завідувач Проблемної науково-дослідної лабораторії фізики низьких температур ХНУ імені В.Н. Каразіна. Тема НДР «Метали IV групи та квазікристали на їх основі: фізичні властивості, накопичення водню». Робота виконується відповідно до пріоритетних напрямків науки і техніки України: «Атомна енергетика», «Воднева енергетика», «Нові речовини і матеріали» (матеріалознавський супровід ядерно-енергетичного комплексу України). У вітчизняних і міжнародних фахових виданнях надруковано 7 статей та тез доповідей.

Акад. Оболенський М.О., зав. кафедри фізики низьких температур ХНУ імені В.Н. Каразіна; НДР «Створення джозефсонівських зв'язків та ефективного пінінгу на двійниках у монокристалах YBaCuO ». З'ясовані механізми впливу термічної та механічної обробки на контрольовану зміну надпровідного параметр-порядку на межах двійників у монокристалах YBaCuO з метою виготовлення чутливих елементів СКВІДів.

Досліджено фазовий перехід метал – напівпровідник у сполуці 2H-NbSe_2 (TCNQ). Досліджено фазовий перехід у сполуці $\text{Fe}^{1/3}\text{NbS}_2$ і його еволюцію під дією гідростатичного тиску. Перехід характеризується аномально великим значенням $dT^{H/dp}$ і строго лінійною залежністю T^H від p . Досліджено також еволюцію надпровідних властивостей цієї сукупності отриманих сполук під дією різних факторів. Розроблено методику отримання досконалих монокристалів високотемпературного надпровідника ReBaCuO^{7-x} ($\text{Re}=\text{H}^a$,

D^y , Y) на рівні світових стандартів. У ході використання оригінальної методики виготовлення зразків з односпрямованими двійниками виявлені і вивчені закономірності пінінгу і динаміки магнітного потоку у цих сполуках.

У ході дослідження флуктуаційної провідності у монокристалах $YBaCu$ в залежності від температури визначено розмір псевдощільни та її залежність від температури і ступеню допіювання лобільними і нелобільними компонентами. Встановлено закономірність сорбції і десорбції водню і дейтерію у $2H-NbSe^2$. Вперше виявлено закономірності сорбції молекулярного і атомарного водню у цих сполуках.

Отримана в 2008 році премія імені Б.І. Веркіна НАН України.

Акад. Павленко А.І., завідувач кафедри дидактики природничо-математичних дисциплін, проректор Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. Виконано 8 науково-дослідних тем. Підготовлено 3 кандидати педагогічних наук (рішення ВАК 24.05.2008р.). Опубліковано 8 статей, з яких у «Енциклопедії освіти України» - 2. Взяв участь у 4 всеукраїнських і 1 міжнародній конференціях. Видано друком з грифом МОН авторську навчальну програму спецкурсу з фізики для профільної школи «Оптичні прилади і системи». Член експертної ради ВАК України. Член редакційних колегій 5 фахових журналів і збірок з педагогічних наук. Науково-дослідна робота виконана в рамках комплексної теми: «Теоретичне та науково-методичне забезпечення оновленого змісту шкільної природничо-математичної освіти в умовах переходу школи на 12-річний термін навчання», розрахованої на 2005-2010 роки.

Акад. Прилуцький Ю.І., професор кафедри фізики функціональних матеріалів. НДР проводилась в рамках 5 міжнародних грантів з Німеччиною, Угорщиною, Литвою, Францією та Білоруссю. Надруковано 19 статей у вітчизняних

реферованих журналах. Брав участь у 8 конференціях (вітчизняних – 5, зарубіжних - 3).

В рамках українсько-угорського проекту «Біологічні ефекти фулеренів C_{60} in vitro» експериментально досліджено: цитотоксичність фулеренів та їх наноконпонентів, їх мембранотронна дія, про- та антиоксидантні властивості, умови фотозбудження фулеренів та їх наноконпозитів з метою використання для фотодинамічної терапії пухлин.

В рамках українсько-французького проекту «Структура та фазовий склад вуглецевих наноматеріалів з унікальними електричними і магнітними властивостями». Теоретично досліджено: структуру вуглецевих нанотрубок зонованих атомами металів (Fe, Co, Ni) і бору: структуру подвійного шару графену інтерпольованого атомами металів (Fe і Co); побудована теорія електропровідності нанографіту інтерпольованого атомами металів (Fe, Co).

Акад. Руденко О.П. Протягом 2008 року виконувалась планова держбюджетна тема «Акустичні дослідження молекулярних процесів в сироватці крові, які моделюють процеси життя людини, хворої на онкологічні захворювання». Брав участь у 6 науково-практичних конференціях. Організував і провів Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Фізика, технічні науки: стан, досягнення і перспективи» (30-31 жовтня 2008 року). Провів в ПДПУ імені В.Г. Короленка Всеукраїнські читання, присвячені піонеру космонавтики Ю.В. Кондратюку, був головою журі Обласної фізичної олімпіади (м. Полтава), проводив екскурсії до музею Ю.В. Кондратюка. Оpubліковано у співавторстві 3 методичні посібники: «Космічна тема у сучасній освіті: особливості, події, факти» (225с.), «Костянтин Ціолковський та його космічні формули» (196с.), «Домашні тематичні роботи. Кінематика» (30с.). Оpubліковано 8 статей.

Акад. Шимон Л.Л. Науковий керівник держбюджетної теми (ДБ-607). «Дослідження характеристик і фізичних

процесів у потужних короткохвильових ексимерних лампах, плазмохімічних реакторах та лазерній плазмі».

Розроблено методики дослідження тліючого розряду в складних сумішах інертних газів з парами йоду та бромю. Проведено дослідження вихідних характеристик ексиплексно-галогенної УФ-ВУФ лампи та імпульсної високочастотної лампи-реактора. Досліджено емісійні характеристики і параметри лазерної плазми полікристалів CuInSe_2 /

Вперше запропоновано для застосування в короткохвильових широкосмугових ексиплексно-галогенних газорозрядних лампах низького тиску використовувати спектральні лінії випромінювання йодидів і бромідів важких інертних газів. Найбільш ефективними робочими середовищами встановлено суміші $p(\text{Xe})-p(\text{Br}_2)=(500-800)-(80-100)$ Па при робочій напрузі на аноді 1-1.5 кВ та подібні середовища на основі парів йоду.

Дослідження характеристик високочастотної лампи-реактора на сумішах криптон-хлор та аргон-криптон-хлор показало, що випромінювання плазми перебиває спектральний діапазон 200-320 нм. Найбільш оптимальними для одержання максимальної потужності УФ-випромінювання були газові суміші $p(\text{Kr})-p(\text{Cl}_2)=(300-400)-(30-40)$ Па та $p(\text{Xe})-p(\text{Ar})-p(\text{Cl}_2)=320-80-40$ Па. Максимальна величина повної потужності УФ випромінювання досягає 30-40 Вт.

Досліджено оптичні характеристики і параметри лазерної плазми на основі полікристалів CuInSe_2 . Основним механізмом заселення збуджених часток продуктів лазерної ерозії є рекомбінація. Параметри лазерної плазми полікристалу CuInSe_2 та основних його складових в чистому вигляді досліджені нами вперше.

Результати досліджень доповідались в 2008 році на 2 зарубіжних і 2 вітчизняних наукових конференціях. Отримано 4 патенти на винаходи, опубліковано 8 наукових статей (у

співавторстві). Оpubліковано навчальний посібник (у співавторстві) «Квантова електроніка. Лабораторний практикум (2008р., 194с.). Розроблено і затверджено МОН України 2 навчальні програми «Техніка фізичного експерименту» (за вибором ВНЗ) та «Фізика плазми» - спецкурс за вибором студента. Оpubліковано 3 навчально-методичні посібники «Фізика плазми» (2008, 58с.), «Техніка фізичного експерименту», Частина 1. Фізичні основи вакуумної техніки, (2008р., 38с.) та «Техніка фізичного експерименту». Частина 2. Спектральні прилади та їх застосування (2008р., 43с.).

Керує науковою роботою двох аспірантів, член спеціалізованої вченої ради по захисту кандидатських дисертацій. Член Угорського наукового товариства «Гунчарологія». Провів вечір пам'яті відомого Закарпатського фізика, першого дослідника з атомної та лазерної фізики на Закарпатті Шевери В.С.

Указом Президента України від 14.05.2008р. нагороджений орденом «За заслуги III ступеня», нагороджений Президією АНВО України «За багаторічну, сумлінну працю у вищій школі та за значні наукові досягнення».

Акад. Шут М.І. За результатами дослідження по темі: «Нано- і низько розмірні матричні дисперсні системи з високорозвиненою поверхнею розділу і фазовими переходами» вийшло з друку 17 публікацій.

Опрацьовано перспективні технології отримання зразків ПКМ типу пентапласт (ПТП) – йодид срібла (AgI), епоксидна смола ЕД-20 (УП-643; УП-632) – карбонільне залізо; Ni-Cu, AgI та ін., що містять 0,1 ÷ 95 мас.% ультра дисперсного наповнювача з урахуванням оптимізації їх фізико-хімічних властивостей в умовах впливу зовнішніх теплових та електричних, електромагнітних НВЧ полів.

Результатами дослідження є: отримані нові фундаментальні та прикладні знання про особливості фазових перетворень в МДС; розроблено фізико-хімічні основи взаємодії компонентів; встановлено принципи перспективних технологій одержання нових нано та низько розмірних

композитів з фазовими переходами та фізико-хімічними динамічно керованими властивостями функціонального призначення; розроблено принципи оптимізації функціональних та експлуатаційних властивостей композитів; розроблено ефективні методи управління їх структурою і властивостями засобами зміни вмісту компонентів та впливу зовнішніх полів. Результати представлені на наукових конференціях, опубліковані в періодичних наукових виданнях, впроваджені в навчальний процес при читанні спецкурсів, виконанні лабораторних робіт у навчально-науковій лабораторії спецфізпрактикуму, узагальнені в курсових, кваліфікаційних, магістерських роботах студентів, в дисертаційних роботах аспірантів та наукових публікаціях викладачів кафедри.

Виявлені явища і ефекти, запропоновані методики та технології, виготовлені зразки нових ПКМ, що виявляють унікальні властивості, деякі з них запропоновані для впровадження у виробництво. Це стосується в першу чергу зразків ПКМ з динамічно керованими в процесі експлуатації фізичними характеристиками, що мають властивості функціональних наповнювачів з фазовими переходами діелектрик-суперіонік і полімер. Вийшли друком праці за 2008 рік із 8 найменувань загальним обсягом 12,3 д.а.

За звітний період виконував обов'язки голови спеціалізованої Вченої ради Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова Д 26.053.06, члена спеціалізованої Вченої ради Національного університету технологій і дизайну, заступника головного редактора «Наукового часопису» НПУ імені М.П. Драгоманова серія: «Фізико-математичні науки». Голова комісії засобів навчання і шкільного обладнання НМР МОН України.

Академік Скалозуб В.В. працював над дослідженням теми «Дослідження фундаментальних процесів методами квантової теорії поля».

Досліджено методом Монте Карло симуляцій на гратці спонтанну генерацію хромоманітного поля у глюодинаміці

при високій температурі, доведено виникнення цього явища; «Пошук сигналів нових важких елементарних частинок у процесах розсіяння на сучасних і наступних прискорювачах». У багато параметричному фіті остаточних даних експериментів LEP2 для процесів анігіляції і розсіяння електрон-позитронних пар у лептони знайдено на рівні два стандартних відхилення сигнал Z бозону, що дає високі шанси відкриття цієї частинки на LHC; а з теми «Дослідження фази деконфайнменту КХД методами квантової теорії поля» (грант фонду фундаментальних досліджень Німеччини, DFG) досліджено спектр глюонів у хромагнітному полі при високій температурі.

Взяв участь у наукових конференціях (вітчизняних - 2, у закордонних - 3.).

Він – член експертної ради з фізики і астрономії Міносвіти; голова спеціалізованої ради по захисту докторських дисертацій Д 051 02.

Академік В.А.Сминтина провів розробку фізичної моделі оптичного поглинання та фотолюмінесценції в наноструктурованих напівпровідникових плівках двоокису олова. Встановив, що в поглинанні світла досліджуваними плівками значну роль має фононна складова, причому енергії фононів для плівок, різного складу становлять 0,07-0.14 eV, що відповідає 2-х та 4-х фононним оптичним переходам, що наявний розмірний фактор у зміні величини забороненої зони досліджуваних плівок і що основним механізмом фотолюмінесценції досліджуваних плівок є анти-стоксів механізм за участі фононної складової, який знаходиться у відповідності з механізмом оптичного поглинання цих плівок.

Із розробленої фізичної моделі механізмів переносу носіїв заряду в наноструктурованих плівках встановлено, що процеси переносу та взаємодії носіїв зарядів визначаються характером поверхневого потенційного рельєфу, який корелює з морфологією поверхні. Наявність розвиненої поверхні плівок двоокису олова, отриманих за допомогою полімерів, у наномасштабі веде до того, що приповерхнева область

просторового заряду (так звана область поверхневого екранування), стає близькою до довжини вільного пробігу носія заряду. Біля поверхні формується інверсійний шар, який стає додатковим бар'єром для основних носіїв, якими є електрони у плівках двоокису олова. Носії, локалізовані у нанокристалітних кластерах плівки як у потенційних ямах, не можуть приймати участь у струмопереносі, тому фіксується високий питомий опір досліджуваних плівок двоокису олова.

В.А.Сминтина дослідив термостимульовані процеси в полікристалічних шарах селеніду кадмія з міжзерневими межами, які обумовлюють ряд електричних явищ. Важливим серед них є аномальна температура залежність рівноважного струму в шарах. Здійснено аналіз різних підходів для пояснення аномальної залежності струмопереносу в температурному інтервалі 100-300К. У якості математичної моделі процесу використана модель пружної деформації сферичних тіл у радіальному напрямку при зміні температури. Отримані оціночні значення деформацій дають підстави розглядати явище аномальної залежності рівноважного струму від температури як прояв структурних змін стимульованих теплом, внаслідок чого відбувається обрив електронних зв'язків на міжзерневих межах.

Встановив, що зменшення концентрації розчину хлориду олова в етанолі призводить до зменшення середніх розмірів кристалітів. Досліджені зразки були більш оптично прозорими з коефіцієнтом пропускання близько 94% у діапазоні довжин хвиль 490-600 нм, що на 5-7% вище за показники зразків, досліджених на попередніх етапах.

Вольт-амперні характеристики (ВАХ) зразків при напругах 0-60 В ВАХ добре апроксимуються у координатах Френзеля-Пуля, щез вказує на нанорозмірні ефекти. При подальшому збільшенні напруги залежність ВАХ переходила у омичну форму.

Було проведено аналіз результатів адсорбційних та десорбційних процесів при адсорбції молекул газів на поверхні вдосконалених зразків і встановлено, що досліджувані зразки

мали кращі адсорбційні властивості по відношенню до молекул аміаку та етанолу.

За допомогою математичних методів проаналізовано також ізотерми адсорбції. У більшості випадків ізотерми адсорбції апроксимувалися у координатах Фрейндліха. Розраховано основні параметри адсорбції, а саме ступінь заповнення поверхні та диференційну теплоту адсорбції.

Проаналізовано вплив розміру кристалітів на адсорбційно чутливі властивості нанокристалічних плівок оксиду олова. Зроблено припущення, що збільшення величини адсорбційної чутливості пов'язується зі зменшенням середнього розміру кристалітів та збільшенням активної площі поверхні. Проте при більш детальних розрахунках необхідно враховувати вплив структурних факторів на поверхневий потенціал, що відіграє значну роль в процесах обміну зарядом під час адсорбції на поверхні напівпровідникових плівок.

Встановлено основні фактори, які відіграють основну роль в процесах обміну зарядом під час адсорбції на поверхні напівпровідникових плівок.

Розраховано вплив поверхневого потенціалу на адсорбційну чутливість зразків до молекул аміаку та етанолу; теоретичні залежності відгуку зразків від ступеню заповнення поверхні досліджуваних зразків при адсорбції молекул аміаку на їх поверхні.

Розроблені нові концептуальні наукові підходи для створення моделі явищ і процесів в неідеальних гетеропереходах, пов'язані з порушенням далекого порядку поблизу границі розподілу. На основі такої моделі створені нові оптично- та рентгеночутливих елементів пам'яті. Розроблена модель релаксаційних явищ в неідеальних гетероіереходах, та запропоновані рекомендації до технології виготовлення елементів пам'яті на основі неідеальних гетеропереходів.

Проведені експериментальні дослідження сенситометричних характеристик елементів пам'яті на основі неідеальних гетеропереходів.

З усередненої характеристичної кривої були визначені основні сенситометричні характеристики сенсора; було створено модель, що дозволяє теоретично обчислити сенситометричні характеристики досліджуваних елементів, проведено обчислення такої характеристики та зрівняння її з експериментальною.

Проведено: чисельний розрахунок характеристичної кривої з використанням моделі генерації і рекомбінації в неідеальному гетеропереході, причому для визначення числа фотонів, поглинутих у межах ОПЗ і які дали внесок у струм короткого замикання, було використано закон Буг ера-Ламберта. Визначаючи напруженість електричного поля на гетеромежі, скористалися тим, що по теоремі Остроградського-Гаусса вона залежить лише від сумарного заряду в приконтактній області.

Розроблено систему сканування елементів пам'яті з розподільною спроможністю 250 на 250 пікселів і розроблено програмне забезпечення для одержання зображень та отримані такі зображення.

Для одержання якісних зображень за допомогою досліджуваних елементів пам'яті та подолання фактора неоднорідності було створено універсальне програмне забезпечення, яке дозволяє керувати процесом сканування елемента пам'яті та обробляти отримані дані з наступним виведенням зображення на монітор комп'ютера, а також перетворювати файли з відеоінформацією в будь-який формат, доступний стандартним програмам, що працюють із зображеннями.

Алгоритми обробки даних, які реалізовані в програмному забезпеченні, істотно поліпшують якість вихідного зображення, компенсуючи істотну неоднорідність елементів пам'яті, що досліджуються.

За допомогою створеної системи сканування та розробленого програмного забезпечення були отримані достатньо якісні зображення тест-об'єктів.

Показано, що методом золь - гель технології із застосуванням стабілізуючого агента водних розчинів желатини і L-цистеїна можуть бути синтезовані нанокристали CdS і ZnS, що проявляють квантово-розмірний ефект, що при вирощуванні НК в різному типі желатинових розчинах параметром, що визначає розмір часток, є в'язкість желатини.

Встановлений вплив концентрації стабілізатора і кількості реагуючих компонентів на умови формування, зросту, дисперсію по розмірах і інтенсивність люмінесценції нанокристалів.

Показано, що люмінесценція на глибоких центрах, яка спостерігається в отриманих нанокристаллах CdS, може бути обумовлена вкладом полос свічення нанокристалів, що мають різні середні радіуси.

Встановлено, що вживання нового стабілізатора - L-цистеїна для синтезу НК з'єднань A_2B_6 дозволяє модифікувати поверхню часток за рахунок утворення комплексних з'єднань з іонами металу і компенсації вакансій сірки на поверхні CdS і ZnS.

Розроблен метод модифікування поверхні НК CdS шляхом нарощування моноатомних шарів сульфїду цинку. Показано, що наноструктура: ядро (НК CdS) - оболонка (ZnS_{2п8}) володіє люмінесценцією в зеленій області спектру, в той час як довгохвильова «дефектна» люмінесценція - не спостерігається.

ВІДДІЛЕННЯ НАУК ПРО ЗЕМЛЮ
(академік-секретар В.В. Стецюк)

На сьогодні персональний склад Відділення наук про Землю складається з 17 дійсних членів:

1. Бортник Сергій Юрійович (Київ)
2. Гродзинський Михайло Дмитрович (Київ)
3. Денисик Григорій Іванович (Вінниця)
4. Дудник Іван Миколайович (Київ)
5. Жупанський Ярослав Іванович (Чернівці)
6. Дмитрук Олександр Юрійович (Київ)
7. Іщук Степан Іванович (Київ)
8. Лукієнко Олександр Іванович (Київ)
9. Масляк Петро Олексійович (Київ)
10. Некос Володимир Юхимович (Харків)
11. Ободовський Олександр Григорович (Київ)
12. Олійник Ярослав Богданович (Київ)
13. Пістун Микола Данилович (Київ)
14. Рудько Георгій Ількович (Київ)
15. Стецюк Володимир Васильович (Київ)
16. Хільчевський Валентин Кирилович (Київ)
17. Шаблій Олег Іванович (Львів)

За звітний період робота Відділення проводилася у напрямках:

Упродовж 2008 року діяльність Відділення відбувалася більшою мірою силами **секції географічних наук**. Проте, **секція геологічних наук** і члени Академії, які не є академіками, здійснювали широкий спектр дослідницьких робіт у царині теоретичної та регіональної геології, мінералогії та петрографії, геології корисних копалин, палеонтології та стратиграфії, упроваджували отримані результати у практику, створювали монографії, навчальні посібники, організували і брали участь у проведенні наукових конференцій різного рангу – від Міжнародних симпозіумів до регіональних наукових семінарів.

1. *Науково-методична діяльність* полягала у створенні упродовж 2008 р. стандартів географічної освіти України, які враховано Міносвіти і науки при визначенні навчальних планів географічних, геолого-географічних та природничо-географічних факультетів вищих навчальних закладів України.

2. *Наукова діяльність* зосереджена передусім на географічному факультеті Київського національного університету імені Тараса Шевченка, який є опорою роботи усього Відділення. Тут успішно працюють три наукові напрями (наукові школи):

Регіональний географо-екологічний аналіз (керівники - академік Бортник С.Ю., академік Гродзинський Н.Д., академік Дмитрук О.Ю.)

Суспільно-географічні дослідження в Україні (керівники - академік Олійник Я.Б., проф. Любіцева О.О., проф. Молочко А.М.).

Гідроекологічні дослідження (керівники: академік Хільчевський В.К., академік Ободовський О.Г., проф. Сніжко С.І.)

Визначним досягненням Відділення наук про Землю стало завершення **багаторічних досліджень академіка Г.І. Рудька** у галузі інженерної геології, геодинаміки, екологічної та техногенної безпеки України та сусідніх держав і вихід у світ результатів цього дослідження: монографії «Инженерная геодинамика Западной Украины и Молдовы» (2008) та «Конструктивна геоecологія» (2008). Отримані результати фундаментальних досліджень академіка Г.І. Рудька стали основою прогнозування несприятливих та небезпечних геологічних та екологічних ситуацій, техногенних катастроф, пов'язаних зі станом геологічного середовища України та сусідніх держав.

Значний внесок у науково-методичну роботу **здійснив академік В.В. Стецюк**. За звітний час побачили світ його монографія «Природні та етнокультурні феномени України», видання 2-е доповнене та перероблене (співавтор – академік Я.Б. Олійник), навчальні посібники «Геоморфологія»

(співавтор учений секретар Відділення Т.І. Ткаченко) та «Лабораторний практикум із загальної геоморфології» (співавтор учений секретар Відділення Т.І. Ткаченко). Таким чином, зазначені публікації разом із раніше опублікованим підручником «Основи геоморфології» (2005) відобразили повний комплекс навчальних посібників нормативної дисципліни для різних вищих навчальних закладів України геологічного, географічного та природничо-географічного профілю.

Відбувся **Ювілейний X з'їзд Українського географічного товариства** (березень 2008 року), на якому були присутні і взяли активну участь члени Відділення наук про Землю.

Проведено **VIII Міжнародну наукову конференцію “Моніторинг небезпечних геологічних процесів та екологічного стану середовища”** (жовтень 2008 року, Київський національний університет імені Тараса Шевченка), за участю науковців Росії, Білорусі, Польщі, Словаччини.

Відбувся III Міжнародний семінар «**Геоморфологія та палеогеографія Українських Карпат**» (вересень 2008 року, Чорногірський географічний стаціонар Львівського національного університету імені Івана Франка), у якому взяли участь понад 30 науковців Польщі та України.

Академік Стецюк В.В., єдиний від України, взяв участь у роботі **Ювілейного XXX Пленуму Геоморфологічної комісії Російської Академії наук** (Санкт-Петербург, вересень 2008 року), де виступив із пленарною доповіддю.

Ведеться робота над створенням нових монографічних праць, навчальних посібників та підручників.

Відділення наук про Землю має добрі перспективи для поповнення новими членами Академії. Це – доктори наук, професори І.П. Ковальчук (Національний аграрний університет, завідувач кафедри геодезії та картографії), Н.П. Герасименко (професор кафедри землезнавства та геоморфології Київського національного університету імені Тараса Шевченка), В.А.

Нестеровський (професор геологічного факультету, завідувач геологічного музею цього ж університету).

Вийдуть друком у наступному році:

1. Видання навчальних посібників **«Екологічна геоморфологія України»** (автор і відповідальний редактор академік В. СТЕЦЮК), міжвідомчих наукових збірників **«Фізична географія та геоморфологія»** (члени редколегії академіки С.Ю. БОРТНИК, М.Д. ГРОДЗИНСЬКИЙ, Г.І. ДЕНИСИК, О.Ю. ДМИТРУК, В. СТЕЦЮК), **«Економічна та соціальна географія»** (члени редколегії академіки Я. ОЛІЙНИК, С. ЩУК, І. ДУДНИК), **«Гідрологія та гідроекологія»** (члени редколегії академіки В.К. ХІЛЬЧЕВСЬКИЙ, О.Г. ОБОДОВСЬКИЙ, В. ПЕЛІШЕНКО).

2. Підготовка до видання навчального посібника для вищих навчальних закладів **«Рельєф України»** (відповідальний редактор академік В. СТЕЦЮК).

Значну кількість науково-дослідних робіт виконано в Івано-Франківському національному університеті нафти і газу (ректор – І.Є. Крижанівський).

До складу університету, окрім навчальних структур, входять:

науково-дослідний інститут нафтогазової енергетики і екології;

технічний комітет зі стандартизації ТК-146;

орган сертифікації продукції нафтогазового машинобудування;

орган з сертифікації персоналу нафтогазової галузі;

нафтогазовий науково-технологічний парк;

інноваційно-виставковий комплекс (ІВК).

На базі досліджень науковців університету сформовано 16 наукових шкіл, працює 15 науково-дослідних лабораторій, із них одна галузева з виконання гідрогеологічних та інженерно-геологічних досліджень, 3 відділи, сектори на факультетах і творчі групи на кафедрах; відділ комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності та інформаційних технологій; студентські конструкторсько-технологічні бюро. Наукові

досягнення шкіл є базою для підготовки спеціалістів високої кваліфікації. Науковці шкіл виконують фундаментальні та прикладні дослідження на світовому науково-технічному рівні.

Пріоритетними є напрямки досліджень, які відповідають державній політиці: Новітні технології та ресурсозберігаючі технології в енергетиці, промисловості та агропромисловому комплексі; Збереження навколишнього середовища (довкілля) та сталий розвиток; Фундаментальні дослідження з найважливіших проблем природничих, суспільних і гуманітарних наук.

У виконанні науково-дослідних робіт щороку бере участь 95% чисельності науково-педагогічних працівників університету (бюджетна кафедральна тематика, госпдоговірна тематика, бюджетна тематика МОНУ). Протягом 2008 р. у виконанні науково-дослідних робіт брало участь 641 науково-педагогічний працівник, з них 54 доктори наук і 290 кандидатів наук. Чисельність сумісників та осіб, які працюють за договорами цивільно-правового характеру у 2008 р., склало 269 од., з них 21 доктор наук і 60 кандидатів наук.

У 2008 році виконувалась 61 науково-дослідна робота згідно договорів, що заключені між ІФНТУНГ та: Міністерством освіти і науки України, Міністерством палива та енергетики, НАК "Нафтогаз України", ДК "Укргазвидобування", ДАТ "Чорноморнафтогаз", ДК "Укртрансгаз", ВАТ "Укртранснафта". Отримано 2 гранти Державного фонду фундаментальних досліджень, 2 роботи виконуються в рамках державних програм. З метою забезпечення системності наукових досліджень, розробки і впровадження ефективних ресурсо- та енергозберігаючих технологій для нафтогазового комплексу України, продовжується співпраця з інститутами та відділеннями НАН України.

Станом на 01.11.2008 р. виконано і передано замовнику 35 науково-дослідних робіт, результатом виконання яких стало створення:

нормативних документів - 2

технологій та технічних засобів - 4
нових видів техніки - 1
методів та теорій - 4
природоохоронних заходів - 5
рекомендацій, тощо - 19

Науковцями університету подано 29 заявок на винаходи та отримано 28 патентів на винаходи і корисні моделі, захищено 2 докторські та 11 кандидатських дисертацій.

Загальний обсяг надходжень за 10 місяців 2008 року до спеціального фонду становив 1698,9 тис. грн. Обсяг фінансування із загального фонду у 2008р. становить 1032,8 тис. грн. Збільшення фінансування за рахунок державного бюджету дало змогу розширити тематику фундаментальних та прикладних досліджень і залучити до їх виконання кваліфікованих фахівців та студентів, які працюють на платній основі. Питома вага виконаних досліджень за рахунок фонду Державного бюджету в загальному обсязі НДДКР за 2008р. складає 61%, що свідчить про високу економічну ефективність використання держбюджетних коштів.

Результатом роботи науковців університету стало співавторство в двох роботах, представлених на здобуття Державної премії України у галузі науки і техніки:

"Розробка та впровадження ремонту магістральних трубопроводів під тиском" (представлена Інститутом електрозварювання ім. Є.О.Патона) - 2 лауреати;

«Розробка та впровадження технологій відродження порушених гірничими роботами земель якості елементів екологічної мережі» (представлена Інститутом проблем природокористування та екології НАН України) - 1 лауреат.

Мінералогічна колекція геологічного музею університету віднесена до наукових об'єктів, що становлять національне надбання.

З метою пропагування та популяризації наукових розробок університету та залучення потенційних споживачів науково-технічної продукції науковці університету опублікували в різних видавництвах України, країн СНД та

дальнього зарубіжжя 560 публікацій, з них: 128 статті у фахових виданнях, 2 монографії, 4 підручники, 39 навчальних посібників та методичних вказівок.

Науковці університету взяли участь в міжнародних конференціях, семінарах. На базі університету проведено 9 конференцій з них 5 міжнародних.

З метою інтеграції в науковий простір Європи, інтенсифікації діяльності університету в світовому науковому просторі, його популяризації серед установ, організацій та закладів науки світу, а також пошук партнерів для міжнародного співробітництва, університет продовжував розширювати міжнародну співпрацю. Співробітництво здійснювалось шляхом підписання рамкових угод, угод про співпрацю, відповідних господарських угод (договорів) або контрактів на створення науково-технічної продукції та надання послуг з організаціями.

В рамках угоди про співпрацю між Гірничо-Металургійною Академією ім. С.Сташіца та Івано-Франківським національним технічним університетом нафти і газу "Трансграничне дослідження Карпатського флішу в аспекті відкриття і використання нових родовищ нафти і газу" виконується науково-дослідна робота М/210-2006. Дослідження спільними зусиллями дадуть відповідь на питання наявності покладів нафти і газу в глибинних складках як польської, так і української частин Карпат і дозволять відкрити багаті родовища нафти. Університет задіяний у виконанні основної програми Education of Energy and Environmental Experts – A program for industry in Ivano-Frankivsk oblast (Master of Program, MEE), що діє у відповідності до "Memorandum of Understanding", який підписаний у 2006р. в рамках двостороннього українсько-норвезького проекту "Енергетичне планування в місцевій адміністрації Івано-Франківської області". У виконанні проекту задіяні 5 кафедр і 2 структурні підрозділи університету. В рамках програми МЕЕ закладено основи створення мобільної лабораторії для проведення енергоаудиту промислових підприємств області.

Спільно з іноземними партнерами науковці та працівники вузу беруть участь у проектах: «РУТЕМ - Методологічні основи моніторингу довкілля» (університет НОРД Бая-Маре») та «Створення та управління економічними кластерами та секторами в транскордонній зоні» (Румунія).

Другий рік університет є одним із партнерів виграного гранту TEMPUS (SM SCM-T04305-2005) "Всеукраїнська мережа регіональних консультативних центрів по впровадженню кредитно-модульної системи в освіту України".

У 2008 році 3300 студентів вузу приймали участь у науково-дослідній роботі. Щороку збільшується кількість студентів, які беруть участь у Всеукраїнських вузівських, міжвузівських олімпіадах, наукових конференціях, семінарах, конкурсах, олімпіадах, під час яких у студентської молоді виховується почуття впевненості у своїх можливостях. 2320 студентів взяли участь у щорічній XIX науково-технічній конференції студентів, 810 студентів виступили з доповідями. Студентам надається можливість заявити свої наукові здобутки, надати свої пропозиції для впровадження у різні галузі виробництва, і як результат, у 2008 році отримано 6 стипендій, з яких: 1 стипендія ім. Грушевського, 2 стипендії Верховної Ради та 3 стипендії Президента України.

ВІДДІЛЕННЯ ХІМІЇ ТА ХІМІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ (академік-секретар **В.К.Яцимирський**)

Відділення ХХТ АН ВО України налічує 23 академіки, з яких 2 ректори, 1 проректор, 3 декани факультетів, 1 директор НДІ, крім докторів хімічних наук є 5 докторів технічних наук (хімічна технологія), 1 доктор фіз-мат. наук та 2 доктори фарм. наук. За 2008 р. звіти представили всі академіки, крім академіка Нейковського С.І.

Академік Астрелін І.М. Як голова орг- і наукового комітету провів під егідою АНВОУ на базі ХТФ НТУУ «КПІ» III Міжнародну наукову конференцію студентів і молодих вчених з хімії та хімічної технології. В роботі конференції активну участь прийняли академіки В.К. Яцимирський, О.Г. Юрченко та ін. Як голова орг- і наукового комітету провів під егідою, в т.ч. АНВОУ, в м. Дніпродзержинськ VI Міжнародну конференцію з технології неорганічних речовин (272 учасника з 9 країн СНД і світу). Вів науково-організаційну роботу як голова експертної ради ВАК України з хімічних технологій (14 наукових спеціальностей), і як перший заступник НМК МОН України з хімічних технологій. Видав 1 монографію («Технологія оксиду титану (IV)»). Організовано на факультеті наукову роботу секції школярів з Малої академії наук. Проведено дві міжнародні конференції у Харкові і Дніпродзержинську.

Академіки відділення вивчали питання, пов'язані з хімією та хімічними технологіями. Заслуговує уваги дослідження **академіка Зіменковського Б.С.**, який отримав нові речовини, які виявляють сильну протиракову дію (робота ведеться спільно з вченими США). Він же запропонував протитуберкульозну речовину менш токсичну ніж ізоніазин.

Академік Холін Ю.В. Провів міжнародну конференцію „Хімічна освіта у XXI столітті: виклики та перспективи" (Харків). Він був науковим керівником команди України на 40 Міжнародній олімпіаді з хімії.

Академіками відділення отримано 9 патентів, видано 1 підручник, 2 монографії, підготовлено 1 доктора і 2 кандидатів наук, видрукувано 123 статі.

В.К. Яцимірський нагороджений відзнакою „Відмінник освіти України”.

Академік Байрачний Б.І. Розроблено покриття з ефектом зниження енергетичних витрат в виробництві хімічних джерел струму та водневій енергетиці. Видав підручник “Рідкісні розсіяні благородні елементи. Технологія виробництва та використання”, 2008. – Харків. Опублікував 7 статей, отримав 2 деклараційні патенти України. Під керівництвом захищена 1 докторська та 1 кандидатська дисертації. Є членом редколегії журналу “Гальванотехника и обработка поверхности”, Россия.

Академік Бурмістр М.В. Здійснював керівництво 1 держбюджетною темою та 1 проектом ДФФД. Опублікував 7 статей, 4 тезів доповідей, 6 авторських свідоцтв, 3 науково-методичні розробки. Під його керівництвом захищено 1 кандидатську дисертацію. Під керівництвом Бурмістра М.В. на базі УДХТУ було проведено 3 науково-практичні конференції з міжнародною участю.

Академік Ворожбіян М.І. Наукові дослідження проводив за темами: «Оптимізація роботи агрегата виробництва азотної кислоти» (дослідження в промислових умовах, отримані патенти); «Вплив кавітації на абсорбцію розчинів HNO_3 при поглинанні NO_x » (промислові іспити на ЗАТ «Азот»); «Розробка високоефективного каталізатора конверсії CO » (промислові іспити каталізатора). Брав участь у 2 наукових конференціях. Член експертної ради з хімічної технології ВАК України.

Академік Зайцев В.М. Підготовлено до друку підручник «Аналітична хімія» (для студентів біологічних та фармацевтичних спеціальностей). Підготовлено практикум "Капілярна газова хроматографія". Наукова робота проводилася за напрямком «Гібридні органо-мінеральні композитні наноматеріали та їх застосування». За результатами досліджень

вийшло з друку 8 статей (одна з яких оглядова), а 5 надруковані у закордонних журналах. Організовано та проведено VIII Українську конференцію «Аналітична хімія», Одеса (голова оргкомітету). Організовано та проведено 3-ий міжнародний симпозіум "Методи хімічного аналізу" (Севастополь) та семінар «Качество и безопасность. Вопросы компетентности и профессионального тестирования персонала испытательной лаборатории» (Одесса). Проведено чергову сесію Наукової Ради НАН України з проблеми «Аналітична хімія».

Академік Зіменковський Б.С. Одержані нові цікаві речовини, які виявляють сильну протиракову дію (робота ведеться спільно з національним інститутом раку США); запропонована нова протитуберкульозна речовина такої ж сили дії як ізоніазид, проте в 3 рази менш токсичної, для поглиблених доклінічних досліджень. Прийняв участь у 2 конференціях та 1 конгресі, опубліковані 3 статті у зарубіжних виданнях; видана 1 монографія; 1 навчальний посібник; одержано 2 патенти; подана до захисту 1 кандидатська дисертація. Отримав Почесну Грамоту МОЗ України та нагороду АНВО України «За багаторічну сумлінну працю у вищій школі та значні наукові досягнення».

Академік Калібабчук В.О. Вивчала властивості хімічномодифікованих кремнеземів для створення хімічних сенсорів, сучасних матеріалів і лікарських засобів. Опубліковано 1 статтю, 7 тез Міжнародних конференцій, зокрема, I Міжнародного науково-практичного конгресу „Актуальні проблеми сучасної медицини”. Вийшов у світ підручник „Медицинская химия” за редакцією В.О.Калібабчук. Київ, 2008.

Академік Капустін О.Є. Є науковим керівником науково-дослідної роботи МОН України „Дослідження реакції конденсації в присутні твердих каталізаторів” та керівником 3 госпдоговірних робіт. Протягом 2008 року Видана 1 монографія: “Гетерогенний основний каталіз”, 2008, “Рената”, 308 с.; 7 тезів доповідей; 3 статті Взяв участь у 5 українських та міжнародних конференціях: Catalysis for society, Krakow,

Poland, 2008, MECC08, Clay and Clay Minerals, Zakopane, Poland, 2008.

Академік Ларін В. І. Виконував держбюджетну тему “Фізико-хімічні дослідження процесів іонізації та електрокристалізації металів, комплексоутворення та асоціації у розчинах різної природи”, обґрунтовано стадійність і механізм електрохімічного розчинення міді та її сплавів у розчинах різного складу, створено теоретичні та експериментальні основи для розробки різних маловідходних технологічних процесів обробки, коригування і регенерації відпрацьованих травильних розчинів. Опубліковано 9 статей, 1 патент України. Проводив велику організаційну роботу як заступник академіка-секретаря відділення ХХТ АНВОУ.

Академік Лобойко О.Я. Керує темами з технічного каталізу, що забезпечують екологічну чистоту та ресурсозбереження. Отримав один патент України і одне позитивне рішення. Опубліковано у різноманітних виданнях 6 статей. Видано підручник „Технологія зв’язаного азоту” за редакцією О.Я. Лобойка і Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО. Взяв участь у роботі IV Української науково-технічної конференції з технології неорганічних речовин (м. Дніпродзержинськ). Є членом Спецради по захисту докторських дисертацій, редколегії вісника наукових праць НТУ „ХП”, а також заступником голови науково-технічної ради НТУ „ХП”. Готується до видання підручник „Технологія мінеральних кислот, солей та лугів” під ред. Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО і О.Я. Лобойка.

Академік Лявинець О.С. Досліджено гетерогенно-каталітичний розклад гідропероксиду кумолу (ГПК) у присутності оксидів ванадію (V) і хрому (III) в деяких розчинниках. Встановлено, що в присутності V_2O_5 індукований розклад спостерігається в гексаметилфосфортриаміді (ГМФА), а в диметилформаїді (ДМФА) і n-декані він відсутній. У решті розчинників процес гальмується при збільшенні концентрації гідропероксиду. За 2008 р. опубліковано 3 статті, 3 навчально-

методичних посібника. Підготував 1 доктора наук. Нагороджений знаком «Відмінник освіти України».

Академік Нечипорук В.В. На прикладі механізму анодного окиснення металу в кислому середовищі показано, що врахування особливостей стадії пасивації успішно пояснює виникнення осциляцій множинності стаціонарних станів та побудовані біфуркаційні діаграми в площині кінетичних параметрів системи. Брав участь у міжнародній конференції "Проблеми корозії та протикорозійного захисту матеріалів" (Львів) та в Українському з'їзді з електрохімії (Чернівці). Опубліковано 10 статей. Підготував 1 кандидата наук.

Академік Ніколаєвський А.М. Працював в галузі рідкофазного інгібуючого окиснення органічних сполук. Провів 2 науково-практичні конференції для студентів, аспірантів та молодих вчених-хіміків: всеукраїнська та на грант академіка Л.М. Литвиненко. Надрукував 5 статей.

Академік Омелянчик Л. О. Організовано та проведено конференцію-презентацію ННВК "Екологія та хімія" з запрошенням представників промислових підприємств м. Запоріжжя та конференцію студентів-хіміків "Молода наука". Підготовлено посібник з грифом МОН "Аналітична хімія: Фізико-хімічні методи аналізу"; одержано 3 патенти на винаходи; опубліковано 5 статей у фахових виданнях ВАК України. Брала участь у 5 конференціях з хімії, в робочій нараді центру співробітництва в ТПП Магдебург (Німеччина). Під її керівництвом підготовлено та захищено кандидатську дисертацію. Організовано та проведено 3 тур роботи МАН (олімпіада та захист науково-дослідних робіт з хімії). Нагороджена Почесною грамотою Запорізької обласної Ради "За вагомий особистий внесок у справу розвитку обдарованої молоді Запорізької області".

Академік Орлов В.Д. Був членом оргкомітетів 3-х міжнародних конференцій: Міжнародна конференція "Коршунівські читання", м. Тольятті, Росія; 2-га міжнародна конференція «Physical and chemical principles of formation and modification of micro- and nanostructures», Харків; Національна

науково-технічна конференція з міжнародною участю „Актуальні проблеми синтезу і створення нових біологічно активних сполук та фармацевтичних препаратів», м. Львів.

Надрукував 3 статті. Перевидав навчальний посібник "Основы биоорганической химии" для студентів медичного факультету.

Академік Сиромятніков В.Г. Організовано і проведено 4 міжнародні наукові конференції, в тому числі спільна польсько-українська наукова конференція „Полімери спеціального призначення” в Радомі (Польща) спільно з почесним академіком проф.Томашем Протом, а також конференція “STERI-7” спільно з почесним академіком проф.Марком Абаді в м.Монпельє (Франція). Написано і подано до друку у співавторстві підручник з хімії для нехімічних вузів. Опубліковано 9 наукових статей в закордонних наукових журналах.

Академік Слободяник М. С. Проведені систематичні дослідження процесів кристалоутворення у фосфатно-молібдатних (вольфраматних) розплавах, які містять оксиди (фториди) тривалентних металів. Встановлено кореляції між природою тривалентного і лужного металу та продуктами взаємодії, виявлено області кристалізації змішаноаніонних сполук та ряду нових подвійних фосфатів. Досліджено будову синтезованих сполук та їх люмінесцентні властивості. За результатами проведених досліджень опубліковано 8 статей в провідних вітчизняних та закордонних журналах.

Академік Холін Ю. В. Проводив дослідження, присвячені синтезу, вивченню фізико-хімічних властивостей та аналітичному застосуванню нових органо-кремнеземних матеріалів. Був головою оргкомітету Міжнародної науково-методичної конференції „Хімічна освіта в ХХІ столітті: виклики та перспективи” (Харків). Виступав з доповідями на 2 міжнародних та всеукраїнських конференціях. Очолював журі Всеукраїнської олімпіади юних хіміків, був науковим керівником команди України на 40 Міжнародній олімпіаді з хімії. Головний редактор журналу “UNIVERSITATES. Наука та

просвіта”, член редакційної ради журналу „Методи і об’єкти аналізу”, член редколегій вісника „Хімія” та „Вісника Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія хімічна”. Керував роботою наукового семінару „Physical and Analytical Chemistry for Advanced Materials” (ХНУ імені В.Н. Каразіна). Опублікував 3 статті у журналах, що мають імпакт фактор, 4 статті в інших виданнях, опублікував із співавторами монографію «Метрологические характеристики методик обнаружения с бинарным откликом». – Х.: 2008.

Академік Чмиленко Ф.О. Проводив дослідження за темою «Оптимізація процесу інструментального аналізу речовини керуванням поведінкою аналітичного сигналу». Розробив сонолюмінесцентний спектрометр для дистанційного аналізу розчинів в галургії та визначенні кількісного складу сольових плавів-теплоносіїв АЕС, розробив методики визначення осмію та інших платинових металів в технологічних розчинах. Опублікував понад 20 статей. Взяв особисту участь у: X Міжнародній науково-практичній конференції «Людина і космос» (Дніпропетровськ); 3 Міжнародному симпозіумі «Методи хімічного аналізу (Севастополь), VIII Українській конференції з аналітичної хімії з міжнародною участю (Одеса); 4 Міжнародній науковій конференції «Довкілля – XXI» (Дніпропетровськ) та інших. Одержав 2 патенти.

Академік Шапка О.В. Займався розробкою ресурсозберігаючої технології отримання силікатної цегли, вилученням міді із суміші нижчих дикарбонових кислот як відходу виробництва та розробкою системи забезпечення пильності залізничних операторів. Взяв участь у 2 вітчизняних та 1 міжнародній наукових конференціях. Надрукував 3 наукові статті, 3 науково-методичні вказівки. У звітному році отримав нагороду - Знак "Подяка" УкрДАЗТ.

Академік Юрченко О.Г. Керував держбюджетною темою "Синтез каркасних нейромедіаторів". Синтезовані аналоги гама-аміномасляної кислоти на основі адамантану, протоадамантану, гомоадамантану, діамантану, гомо- та

бісгомокубанів. Зроблено дві доповіді на Всеукраїнській конференції з органічної хімії, Чернігів та на IX Міжнародній конференції "Перспективы развития химии и практического применения алициклических соединений". Опублікував оглядову статтю "Общность механизмов активации алканов электрофильными реагентами" в книзі "Успехи химии адамантана", Москва, 2007 та статтю в Organic letters.

Академік Яцимірський В.К. Працював над створенням нових активних каталізаторів для газофазних реакцій екологічного каталізу, бездрагметальних сенсорів на горючі та токсичні гази та хімічно модифікованих сорбентів. Підготував 1 доктора та 2 кандидатів наук. Надрукував 19 статей та 8 доповідей на вітчизняних та міжнародних конференціях. У видавництві КНУ до 175 річчя КНУ ім. Шевченка виходить підручник з грифом МОН України "Квантова хімія". Став головою Ради ветеранів війни та праці хімічного факультету КНУ, член президії Ради ветеранів КНУ. Нагороджений знаком «Відмінник освіти України».

За звітний період вчені Українського державного хіміко-технологічного університету мали такі наукові здобутки: за рахунок загального фонду МОНУ в університеті виконали 15 науково-дослідних робіт на суму 3937,8 тис. грн.; за рахунок спецфонду виконували 76 господарчих договорів загальною сумою 1649,4 тис. грн.; за рахунок інших, бюджетних коштів – 6 НДР на суму 300 тис грн.

По фонду фундаментальних досліджень МОНУ виконували:

„Механізм транспортних процесів в електрохімічних системах з фазовими перетвореннями" (керівник – проф. Кошель М.Д.);

„Електроосадження свинцю PbO₂ з електролітів на основі метаксульфонової кислоти" (керівник – проф. Данилов Ф.И.);

„Дослідити морфологічні ембріогенезу та ендеосперміогенезу *in vivo* та *in vitro* у кукурудзи" (керівник – проф. Сатарова Т.М.).

За напрямом „Наукові та науково-технічні розробки за державними цільовими програмами та державними замовленнями“:

Розробка дослідно-промислової технології виготовлення нанодисперсних порошоків стабілізованого двооксиду цирконію" (керівник – проф. Ніколенко М.В.);

„Створення високоенергоємних літєвих батарей на основі нових технологій, вітчизняної сировини і неруйнівних методів контролю" (керівник – проф. Шембель О.М.)

По лінії виконання зобов'язань України у сфері міжнародного науково-технічного співробітництва: українсько-египетський проект „Нові активні речовини як джерела перетворення та збереження енергії для створення акумуляторів зі збільшеною напругою та ємністю" (керівник – к.т.н. Матвеев В.В.).

Наразі відділом інтелектуальної власності університету виявлено, оформлено і направлено до Державного департаменту інтелектуальної власності України 24 заявки на видачу охоронних документів, отримано 34 рішення про видачу та 40 охоронних, документів України. Підтримку в силі діючих патентів, як і витрати на їх отримання, взяв на себе університет.

ВІДДІЛЕННЯ МЕДИЦИНИ
(*академік-секретар Процюк Р.Г.*)

У складі Відділення медицини працюють понад 900 науковців – педагогів вищих медичних навчальних закладів (ВМНЗ) України III–IV рівнів акредитації. Усі вони є докторами медичних наук, професорами, визнаними в Україні та за її межами, такими, що зробили вагомий внесок до національної та світової скарбниці фундаментальних та прикладних наук медицини і педагогіки вищої школи.

Щороку новітніми здобутками і досягненнями поповнюється скарбниця наукового та творчого потенціалу Відділення медицини АН ВО України, дедалі ширшим спектром виявляє вона себе у різноманітних галузях наукової, видавничої, педагогічної, лікувальної та громадсько-корисної діяльності.

До складу відділення входить 39 академіків і 8 академіків почесних. Серед академіків відділення 7 ректорів, 3 директори НДІ, 2 академіки – Герої України (Мороз В.М., Казаков В.М.), 2 дійсні члени та 8 членів-кореспондентів АМН України, 2 члени-кореспонденти АПН України.

Академіками відділення розроблено та впроваджено в лікарську практику більше 60 нових методів діагностики та лікування хворих. Особливої уваги заслуговують праці:

Спосіб лікування хворих на виразкову хворобу дванадцятипалої кишки (Абрагамович О.О.);

Спосіб лікування гнійно-запальних захворювань із застосуванням клітинної терапії (Біляєва О.О.);

Спосіб діагностики функціонального стану м'язів (Зозуля І.С.);

Живильне середовище для культивування стовбурових клітин (Лісовий В.М.);

Спосіб лікування травматичного пошкодження спинного мозку (Сіпітий В.І);

Спосіб лікування туберкульозу органів дихання, що супроводжується порушенням сурфактату легень (Процюк Р.Г.).

Академіки – клініцисти виконали значний обсяг робіт у галузі лікувально-консультативної роботи та підготовки високої кваліфікації практичних лікарів. Академіками відділення була надана лікувально-консультативна допомога 21829 хворим, здійснено 427 хірургічних втручань та 5612 біопсійних досліджень тощо.

На основі досліджень академіки відділення отримали 42 патенти на корисну модель у галузі діагностики та лікування; видрукували 340 наукових статей, в тому числі 62 публікації в зарубіжних наукових виданнях; проведено 6 з'їздів, 38 конференцій, 10 симпозіумів.

Під керівництвом академіків захищено 23 докторські і 38 кандидатських дисертацій.

Наукова діяльність академіків Відділення медицини в 2008 р. була спрямована на подальші експериментальні та клінічні дослідження з провідних напрямків теоретичної та клінічної медицини.

За звітний період виконано 20 науково-дослідницьких робіт; організовано і проведено 6 з'їздів; 38 науково-практичних конференцій; 10 симпозіумів.

Академіки брали участь у: 44 з'їздах, 97 науково-практичних конференціях, 27 симпозіумах, у тому числі 26 з міжнародною участю.

Зробили 194 доповіді, з них 168 на вітчизняних та 26 – зарубіжних форумах.

Опублікували: 13 монографій, з них 2 – на іноземній мові, 44 методичних рекомендацій.

У звітний період проводилась активна робота з підготовки науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації: захищено 23 докторських та 38 кандидатських дисертацій.

Академіки Відділення медицини виступили з лекціями в Варшавській медичній академії, у Лондоні, Відні, Гані та інших країнах. Виступили 12 разів по телебаченню, 17 разів по радіо.

Академіки Відділення медицини очолили педагогічні колективи, зусиллями яких у звітному році було опрацьовано 12 навчальних програм для студентів з теоретичної та клінічної медицини, затверджених МОЗ України, взяли участь у 32 науково-практичних конференціях з питань педагогіки вищої школи, опублікували навчально-методичну літературу з педагогічного процесу: підручників – 23, з них – 4 на іноземній мові, навчально-методичних посібників – 32, методичних рекомендацій – 34.

Опублікували статей, присвячених педагогічному процесу – 24.

Впровадили 6 нових методів навчання і контролю.

Під керівництвом та з безпосередньою участю академіків Відділення у вищих медичних навчальних закладах України III—IV рівнів акредитації створено 8 комп'ютерних класів, 12 навчальних відеофільмів. Продовжено впровадження в навчальний процес попередньо опрацьованої програми "Крок - 1, "Крок - 2" та "Крок - 3".

При активному сприянні та безпосередній участі академіків Відділення продовжувались творчі зв'язки ВМНЗ України із зарубіжними медичними університетами Росії, Канади, Угорщини, Польщі, США, Франції, Сирії, Китаю, Йорданії та ін. На основі цих зв'язків опрацьовані інтеграційні системи навчання по Болонському процесу, що впроваджені в педагогічний процес.

Активна роль академіків виявилась і в роботі підвищення професійної кваліфікації педагогічних кадрів. За звітний період академіками Відділення проведено 12 циклів занять по лінії ФПК, на яких, під безпосереднім керівництвом академіків, пройшли цикли підвищення кваліфікації понад 280 викладачів ВМНЗ України 1-2 та 3-4 рівнів акредитації.

Академіки Відділення медицини розробили та впровадили в лікарську практику більше 60 нових методів діагностики та лікування хворих.

Найбільш важливими з них є:

Спосіб підвищення функціонально-метаболічного резерву організму гіпоксичним впливом в інтервальному дозованому режимі (акад. Абрагамович О.О.); лікування хворих на виразкову хворобу дванадцятипалої кишки, асоційовану з *Helicobacter pylori* (акад. Абрагамович О.О.); лікування гнійно-запальних захворювань з застосуванням клітинної терапії (акад. Біляєва О.О.); Комплексний сорбційно-протеолітичний препарат „**Сергасил**” для лікування гнійних ран, трофічних виразок, опіків (акад. Біляєва О.О.).

У практику пологових будинків та відділень інтенсивної терапії новонароджених впроваджено новий удосконалений препарат вітчизняного сурфактанту „**Неосурф**”, який не поступається по своїй ефективності з зарубіжними аналогами за результатами багатоцентрових клінічних випробувань в Україні (Львів, Запоріжжя, Київ) і за кордоном (Ганновер, Германія). МОЗ України здійснена тендерна закупівля вказаного препарату на 2009 рік (акад. Загорулько О.К.).

Успішно завершуються повторні клінічні випробування препарату „**Сузакрин**” в НДІ пульмонології і фтизіатрії, як нового лікувального засобу в лікуванні полірезистентних форм туберкульозу легень (акад. Загорулько О.К.).

Завершені клінічні випробування без аналогів в світі препарату „**Бронхо-альвеолярний захисний комплекс легень**” (**БАЗК**) в лікуванні термічних і хімічних опіків шкіри. На його основі створено принципово новий лікувально-косметичний засіб (крем-мазь „**Алоха**”) для омолодження шкіри і ведення поспіллінгового періоду у жінок після проведення фенолового пілінга шкіри обличчя (акад. Загорулько О.К.).

В теперішній час готується пакет документів для офіційної реєстрації препарату „**БАЗК**” і його випробувально-промислова партія для стандартизації (акад. Загорулько О.К.).

Застосування комбінованого препарату „**Тонорма**” при лікуванні хворих на артеріальну гіпертензію (акад. Заремба Є.Х.).

Вплив **корвітину** на показники перекисного окислення ліпідів та антиоксидантного захисту у хворих із нестабільною стенокардією (акад. Заремба Є.Х.).

Варіабельність ритму серця при застосуванні **корвітину** у хворих на нестабільну стенокардію, робота яких пов'язана з професійними шкідливостями. Корвітин підвищує парасимпатичну та знижує симпатичну ланки вегетативної нервової системи (акад. Заремба Є.Х.).

Вплив **корвітину** на показники перекисного окислення ліпідів та антиоксидантного захисту у хворих із нестабільною стенокардією (акад. Заремба Є.Х.).

Розробка ефективних методів хірургічного лікування гострих захворювань органів черевної порожнини (акад. Зозуля І.С.).

Застосування **Цераксону (Цитиколіну)** в гострий період ішемічного інсульту (акад. Зозуля І.С.).

Спосіб діагностики функціонального стану м'язу. (акад. Зозуля І.С.). Академік Зозуля І.С. і співавтори встановили що послідовність молекулярних і біохімічних механізмів які запускаються гострою локальною ішемією мозку приводять протягом перших трьох годин з часу гострого порушення мозкового кровообігу до вираженого енергетичного дефіциту в ішемізованій тканині. Через 3-6 годин розвивається глутаматна „ексайтотоксичність”, порушення кальцієвого гомеостазу і лактат-ацидозу, які зменшуються до кінця першої доби. Віддалені наслідки ішемії починають проявлятися з 2-3 години і сягають максимуму через 12-36 годин (оксидантний стрес і запалення), а на 2-3 добу апоптоз. Ці зміни зберігаються довго (декілька місяців) і приводять в постінсультний період до прогресування процесів атерогенезу і дифузійного ушкодження тканини головного мозку, а останнє до енцефалопатії. Якраз в цей гостріший час повинна проводитись реперфузія і первинна нейропротекція. Ці напрямки терапії найбільш показні в перші хвилини і години після ішемічного інсульту. Дослідження показали, що таким чином нейропротектором є новий інноваційний препарат **Цераксон (цитиколін)**. В дозі 1000-

2000 мг на добу внутрішньовенно він достовірно покращує відновну динаміку при ішемічних інсультах та регрес загально-мозкових і локальних неврологічних порушень, володіє нормалізуючим впливом на функціональний стан коркових і провідникових систем стовбура мозку, покращує когнітивні функції, має проти набрякову і вазіоактивну властивість.

Особливості застосування **препаратів заліза** при анемії у хворих на хронічну серцеву недостатність (акад. Кравчун П.Г., Ринчак П.І.).

Застосування препарату **корвітину** при комплексному лікуванні анемії у хворих на хронічну серцеву недостатність. (акад. Кравчун П.Г., Ринчак П.І.)

Застосування комбінованої терапії алопуринола та інгібітора ангіотензин перетворюючого фермента (**еналаприла малеата**) у хворих на артеріальну гіпертензію (акад. Кравчун П.Г., Ольховський Д.В.).

Корекція наслідків інсулінорезистентності та гіперінсулінемії у хворих цукровим діабетом 2 типу та метаболічним синдромом (акад. Кравчун П.Г., Залюбовська О.І.).

Диференційоване застосування препаратів – **антагоністів рецепторів ангіотензину II**, інгібіторів ангіотензин-перетворюючого ферменту у хворих на хронічну серцеву недостатність похилого та старечого віку (акад. Кравчун П.Г., Титова Г.Ю.).

За результатами роботи були визначені наступні практичні рекомендації:

Фармакотерапія хронічної серцевої недостатності (ХСН) у пацієнтів похилого та старечого віку має проводитись диференційовано, з обов'язковим урахуванням клініко-анамнестичних даних, комор бідного тіла, показників гемодинаміки та функціонального стану ендотелія. Визначення рівнів цитокінів, інтерлайкінів, ФНО- α , с-реактивного протеїну, ендотеліну-1 у крові хворих, страждаючих на ХСН ішемічної етіології рекомендується використовувати для виявлення ступеня тяжкості дисфункції ендотелія, запальних процесів,

визначення розвитку дезадаптивного не моделювання та корекції терапії у даного контингенту хворих.

При лікуванні серцевої недостатності у хворих похилого та старечого віку, слід застосовувати нейромодулюючу терапію з включенням β -адреноблокаторів, інгібіторів АПФ та антагоністів рецепторів ангіотензину II, що забезпечує не тільки більш значний клінічний, а й патогенетичний ефекти.

Серед β -адреноблокаторів перевагу слід віддавати карведілолу, тому що його застосування при ХСН приводить до зменшення концентрації трансдюсера екзогенного шляху активації системного апоптозу.

Проведення досліджень „Значення тканинних (АПФ-незалежних) гуморальних факторів в розвитку гіпертонічної хвороби і в реалізації клінічних ефектів препаратів, що впливають на ренін-ангіотензинову систему” дозволило оцінити динаміку активності хімази та інгібіторів у хворих з різними стадіями гіпертонічної хвороби, їх співвідношення з гемодинамічними та морфо-функціональними показниками лівого шлуночка серця, встановити особливості АПФ-залежного і АПФ-незалежного шляхів утворення ангіотензину II у процесі виникнення та розвитку гіпертрофії лівого шлуночка при гіпертонічній хворобі.

Визначення співвідношень АПФ-залежного і АПФ-незалежного шляхів утворення ангіотензину II у хворих на гіпертонічну хворобу відкриває шлях до диференційованого призначення препаратів, що впливають на активність ренін-ангіотензинової системи, а саме інгібіторів АПФ та антагоністів рецепторів ангіотензину II.

Впровадження в клінічну практику результатів досліджень дозволило суттєво підвищити ефективність лікування гіпертонічної хвороби, уповільнення розвитку гіпертрофії лівого шлуночка серця, забезпечити не тільки більш надійний контроль рівня артеріального тиску, а й зменшити частоту виникнення ускладнень хвороби. Були розроблені нові високочутливі гуморальні критерії прогресування гіпертонічної хвороби та зокрема гіпертрофії лівого шлуночка серця,

удосконалені схеми призначення антигіпертензивних препаратів, підвищилась ефективність та знизилась дія інгібіторів ангіотензин-перетворюючого ферменту, таких як кашель, алергічні реакції.

Спосіб лікування травматичного пошкодження спинного мозку (акад. Сіпій В.І.).

Живильне середовище для культивування стовбурових клітин (акад. Лісовий В.М. та ін.).

Спосіб оцінки потенціалу здоров'я людини (акад. Лісовий В.М. та ін.); виявлення сенсibiliзації до мікобактерій туберкульозу (акад. Лісовий В.М. та ін.); лікування хронічного рецидивуючого уролітіазу (акад. Лісовий В.М. та ін.); лікування хворих на хронічний гломерулонефрит, поєднаний з хронічним гастроуденітом (акад. Никула Т.Д., Мойсеєнко В.О., Рудюк Л.І.).

Спосіб реабілітаційного лікування хворих на хронічний пієлонефрит (акад. Никула Т.Д., Мойсеєнко В.О., Рудюк Л.І.); лікування остеоартрозу (акад. Никула Т.Д., Трунова С.В., Чоботько Г.М.); лікування остеоартрозу, поєднаного з остеохондрозом (акад. Никула Т.Д., Трунова С.В., Чоботько Г.М.).

Спосіб профілактики кристалоурії (акад. Никула Т.Д., Мойсеєнко В.О., Рудюк Л.І.).

Внаслідок проведених наукових досліджень акад. Никула Т.Д. встановив, що у хворих на артеріальну гіпертензію з хронічними вісцеропатіями в ділянках остеохондрозу хребта підвищується насичення кісткової тканини радіофармпрепаратом, в ділянках природженої дисплазії хребта – зменшується, нейрометамерні ураження малих черевних нервів і мезоаортального басейну супроводжуються паталогічними змінами в нижньогрудному і попереково-крижовому відділах хребта, що свідчить про аферентне ураження малих черевних нервів і еферентне ураження мезоаортального сплетіння.

Імплантація тимчасового „кава-фільтру” для попередження тромбоембалічних ускладнень у жінок (акад. Паращук Ю.С.).

Трансобртуральний слінг при пролапсі геніталій. (акад. Паращук Ю.С.)

Внутрішньоартеріальна антибіотико- та антиферментна терапія при гострому деструктивному панкреатиті (акад. Павловський М.П.).

Лапроскопічне дронування черевної порожнини при гострому деструктивному панкреатиті (акад. Павловський М.П.).

Ендоскопічна ретроградна холангіопанкреатикографія + папілотомія + літоекстракція (ЕРХПГ+ПТ+ЛЕ) при гострому міліарному панкреатиті та холедохолітіазі (акад. Павловський М.П.).

Спосіб лікування туберкульозу органів дихання, що супроводжується порушенням сурфактанту легень (акад. Процюк Р.Г.); дослідження сурфактанту легень при туберкульозі органів дихання (акад. Процюк Р.Г.).

Спосіб хірургічного планування при реконструктивних втручаннях на фронто-орбітальній ділянці черепа (акад. Сіпітій В.І.).

Спосіб лікування дисбіозу порожнини рота. (акад. Циганенко А.Я.).

Розроблено та впроваджено в лікарську практику **новий фітозбір** для лікування шлунково-кишкових захворювань (акад. Туманов В.А.).

Академік Баринів Е.Ф. разом з клініцистами створив й впровадив в практику сучасні способи ранньої діагностики морфо-функціонального стану опікової рани, диференційної діагностики гострих і хронічних запальневих захворювань шкіри, нирок. Ним же зроблені й впроваджені в науково-дослідницьку роботу способи діагностики стану реактивності організму, індивідуальної чутливості до нестероїдних протизапальних препаратів, способи прогнозування перебігу дерматозів. В результаті узагальнення й аналізу результатів

морфологічних, гістохімічних, біохімічних і функціональних досліджень розроблені диференційно-діагностичні патогенетично обґрунтовані критерії індивідуальної оцінки внутрішньоклітинних рецепторних, сигнальних й ефекторних систем організму, на основі яких створено оригінальний пакет програм з автоматизованої оцінки морфо-функціонального стану органів з використанням ПЕВМ (ІБМ РС/ХТ). (акад. Барінов Е.Ф.)

Впровадження розроблених методів для діагностики і лікування в клінічну практику дозволили підвищити ефективність лікування і скорочення термінів перебування хворих у стаціонарі на 7-10 днів.

Якщо простежити за діяльністю окремих членів Відділення, то можна сказати ще й таке:

Акад. Абрамов В.В. у звітному періоді продовжував роботу на посаді завідувача кафедри фізичної реабілітації, спортивної медицини та валеології Дніпропетровської державної медичної академії.

Здійснював керівництво плановою науково-дослідною роботою «Розробка та оптимізація методів лікарського контролю при фізичному вихованні, оздоровчому та спортивної у тренуванні».

В межах НДР кафедри підготував 2 кандидатські дисертації.

Постійно виконував роботу в редакційних колегіях науково-практичного журналу «Фізкультура в профилактике, лечении и реабилитации» (Російська федерація), наукового журналу Дніпропетровської державної медичної академії «Медичні перспективи», науково-практичного журналу Дніпропетровського державного інституту фізичної культури і спорту «Спортивний вісник Придніпров'я», журналу «Фітотерапія» (м. Київ). Брав участь в підготовці збірника матеріалів II Всеукраїнського з'їзду фахівців із спортивної медицини та лікувальної фізкультури «Людина, спорт і здоров'я» (м. Київ).

Опубліковано 8 наукових праць, серед яких 1 стаття у зарубіжних виданнях. Брав участь у VII міжнародній науковій конференції «Актуальные вопросы спортивной медицины, лечебной физической культуры, физиотерапии и курортологии» (м. Москва), міжнародному науковому симпозіумі «Фізичне виховання і спортивне вдосконалення студентів: сучасні інноваційні технології» (м. Одеса), II Всеукраїнському з'їзді фахівців із спортивної медицини та лікувальної фізкультури «Людина, спорт і здоров'я» (у Київ), всеукраїнській науково-методичній конференції «Сучасні технології вищої освіти» (м. Одеса) та ін.

Академік Біляєва О.О. протягом 2008 року отримала патенти та опублікувала такі наукові праці:

Медицина неотложных состояний. – К.: "Медицина". – 2008. - 695с.

Патент України на корисну модель № 30228 Спосіб лікування гнійно-запальних захворювань з застосуванням клітинної терапії // Біляєва О.О., Нешта В.В., Процюк Р.Р. 25.02.08; Опубл. 25.02.08, Пром. власність. - Бюл. №4.

Патент України на корисну модель № 28103 Комплексний сорбційно-протеолітичний препарат сертасил для лікування гнійних ран, трофічних виразок, опіків // Біляєва О.О., Нешта В.В. 26.11.07; Опубл. 26.11.07. - Бюл. №19.

Висновок про видачу деклараційного патенту на корисну модель від 12.06.2008. Номер заявки U 2008 07955, МПК (2006) А 61В 17/00. Біляєва О.О., Нешта В.В. Спосіб комплексного лікування гнійно-запальних захворювань в хірургії.

Біляєва О.О., Нешта В.В.. Застосування сучасних технологій в комплексі профілактики гнійних ранових післяопераційних ускладнень в невідкладній абдомінальній хірургії // Хірургія України.-2008.-№4.-С.31-35.

Radzichovsky A.P., Belyaeva O.A., Kolesnikov E.B., Mironenko A.I., Prociuk R.R., Znaevsky N.I. Acute bowel obstruction: 10 years experience in specialised surgical center

//XXXVI World Congress of the International College of Surgeons, December 3-6, 2008, Vienna, Austria(принято до доповіді)

Радзіховський А.П., Біляєва О.О., Процюк Р.Р., Нечипорук С.В., Баранько О.В. Прогнозування ускладненого перебігу гострого розповсюдженого перитоніту // Збірник наукових праць співробітників КМАПО ім. П.Л. Шупика.- Книга 4, Вип. 17.-Київ, 2008.-С.

Радзіховський А.П., Біляєва О.О., Сюта Л.О. Особливості планування часу проведення лекційних та семінарських занять на циклах інтернатури з фаху „Хірургія” // Збірник наукових праць співробітників КМАПО ім. П.Л. Шупика. – Книга 4, Вип. 17.-Київ, 2008.-С.

Біляєва О.О., Перепадя В.М. - Декомпресія тонкої кишки при непрохідності кишечника / Актуальні проблеми сучасної медицини. – Вісник Українсько медичної стоматологічної академії. – Том 8. – Випуск 1-2 (21-21). – 2008. – С.18-21.

Біляєва О.О., Нешта В.В., Ткаченко В.О., Ротко В. П., Тугушев А.С. Аплікаційні сорбенти в комплексі профілактики гнійно-запальних ускладнень в невідкладній хірургії черевної порожнини // Актуальні питання фармацевтичної та медичної науки та практики. - 2008. - Випуск 73. - Т. 1. - С. 16- 23.

Біляєва О.О., Нешта В.В., Тугушев А.С. Вплив еубіотиків на функціональну активність імунної системи в хірургічних хворих з різним характером перебігу ранового процесу в невідкладній абдомінальній хірургії // Збірник наукових праць співробітників НМАПО ім. П.Л. Шупика. -. Книга 2, Вип.17. – Київ, 2008. – С. 23 – 31

Підготувала 2 клінічних ординатори і 1 аспіранта. Прорецензувала 6 кандидатських дисертацій, була офіційним опонентом 4 дисертацій (1 – докторська, 3 – кандидатські).

За звітний період виконала 109 оперативних втручань 4 та 5-ї ступенів складності, проконсультувала 5050 хворих.

Академік Кравчун П.Г. є співавтором 9 навчальних посібників по терапії, функціональній діагностиці, клінічній фармакології, нестабільній стенокардії, артеріальній гіпертензії та більше 70 методичних вказівок за всіма розділами клініки

внутрішніх хвороб, клінічної фармакології, алергології. За звітній період надруковано 37 навчально методичних робіт, з них 4 навчальних посібника з грифом МОЗ України.

Удосконалення лекційного курсу було забезпечено впровадженням мультимедійних презентацій практично на всі теми лекцій з госпітальної терапії, внутрішніх хвороб, клінічної імунології та алергології з демонстрацією сучасних методів діагностики, диференційної діагностики та лікування. Брав участь у складанні комп'ютерних програм з кардіології, пульмонології, гастроентерології, ендокринології та нефрології, а такої контролюючих питань у комп'ютерній програмі згідно нового навчального плану. Підготував тематичні плани практичних занять для студентів 6 курсу, також перелік практичних навичок та умінь для випускників медичного університету.

Брав участь у складанні робочих програм з внутрішніх хвороб для підготовки інтернів та магістрів. У зв'язку з реорганізацією системи Державних іспитів забезпечив організацію та підготовку науково-методичної документації кафедри для проведення Державного практично-орієнтованого іспиту з внутрішніх хвороб.

Брав активну участь у проведенні навчально-методичних конференцій кафедри та університету. За рік акад. П.Г.Кравчун підготував 4 доктори та 5 кандидатів медичних наук. Виконані і захищені на засіданні вченої ради 4 магістерські науково-кваліфікаційні роботи; видав 4 навчальні посібники, які рекомендовані Центральним методичним кабінетом з вищої медичної освіти МОЗ України як навчальні посібники для студентів вищих медичних закладів IV рівня акредитації та лікарів-інтернів.

Отримав 10 патентів України і авторських свідоцтв.

Є керівником наукових робіт пріоритетного планування та фінансування МОЗ України: "Значення АПФ-залежних і хімазо-залежних гуморальних факторів в розвитку гіпертрофії лівого шлуночку, прогресуванні гіпертонічної хвороби і в реалізації клінічних ефектів препаратів, що впливають на

ренін-ангіотензинову систему"; "Роль клітинних, імунозапальних та нейрогуморальних механізмів хронічної серцевої недостатності у реалізації ефектів нейромодуючої терапії"; Ініціативна НДР: „Фактори ремоделювання міокарду в прогнозуванні ефективності терапії у хворих з підвищеним судинним ризиком”.

Сформував методики досліджень хворих, які впроваджені в медичні заклади протягом звітного періоду: дослідження рівнів фактору некрозу пухлини; визначення активності хімази та інгібіторів протеїназ; впроваджені методики, які вивчають функцію ендотелію (зміст ендотеліну-1, циклічного гуанозинмонофосфату, тромбоксану A_2 , простагліцину і тромбомодуліну при інфаркті міокарду в процесі тромболітичної терапії; вивчення ендотеліальної функції судин за допомогою проби з реактивною гіперемією; впровадження методик, що вивчають у хворих на хронічну серцеву недостатність зміст апоптоз-опосередкованих факторів, таких як клітинний рецептор фактору некрозу пухлин.

Провів апробацію нових лікарських препаратів: діротон (лізіноприл, інгібітор АПФ 3-ї генерації), виробництво «Гедеон Рихтер» (Угорщина); Карведілол (альфа- і бета-адреноблокатор), виробництво КРКА (Словакія); Небівалол (бета-адреноблокатор), виробництво "Берлін Хемі", Німеччина. Багатоцентрове дослідження "Сеніорс"; Еналаприл-екстра, виробництво ООО «Астра-Фарм»; Стрептокіназа (тромболітичний засіб); Тонорма (антигіпертензивний препарат), виробництво "Дарниця" (Київ); дексалгін (нестероїдний протизапальний засіб, виробництво "Берлін-Хемі"; амлодіпін-зт (антагоніст кальція, антигіпертензивний засіб), виробництво ФК "Здоров'я"(Харків); Корвітін (інгібітор оксигеназних ферментів). Виробництво Борщагівський хіміко-фармацевтичний завод; олікард (іzosorbід-5-мононітрат). Німеччина; аналергін (протиалергічний препарат для системного використання); панкреаль Кіршнера (комплексний препарат для замісної терапії, що містить натуральні ферменти тваринного, рослинного та грибкового походження); теночек

(комбінований антигіпертензивний препарат, що містить атенолол 50 мг та амлодіпін 5 мг).

Протягом останнього року було впроваджено в практичну охорону здоров'я 28 наукових розробок.

Взяв участь у багатоцентровому, рандомізованому, подвійно-сліпому, плацебо-контрольованому дослідженні "Інтегральні підходи до первинної профілактики основних неінфекційних захворювань в рамках інтегральних дій і на основі рекомендацій Євро-ВООЗ", що проводиться у паралельних групах і оцінює ефективність та безпечність аліскірену у пацієнтів, хворих на діабет та гіпертонію, які в недостатній мірі реагують на комбіноване лікування вальсартаном 160 мг та гідрохлортіазідом 25мг.

Здійснював і керував впровадженням в клінічну практику найбільш сучасних засобів обстеження хворих (холтеровське монітування, доплерехографія, комп'ютерна спірометрія, біохімічні діагностичні тести на наявність некрозу міокарду, алергологічні проби) і лікування хворих (небулайзерна терапія бронхіальної обструкції, комбінована антитромбоцитарна і антигіпертензивна терапія).

В клінічну практику впровадив: доплерехографічна кількісна оцінка аортального стенозу; спірографія з навантажувальними пробами; небулайзерна терапія обструкції дихальних шляхів; захист міокарду при ішемії за допомогою мембранопротекторів (корвітін); лікування ревматоїдного артрити за допомогою моноклональних антитіл; комплексна анитромбоцитарна терапія гострого коронарного синдрому за допомогою одночасного застосування гепарину аспірину та клопідогрелю; дослідження вмісту в сироватці крові: сечової кислоти, фактору некрозу пухлин альфа, інсуліну сироватки крові, трансформуючого фактору росту, інтерлейкіну-6, ферритину сироватки крові, еритропоетину людини, ендотеліну, цГМФ, 6-кето ПГФ₂.

Активно залучав лікарів 27 клінічної лікарні до участі в наукових та науково-практичних конференціях, виконанні

наукової роботи; 4 лікарів активно працюють і закінчують виконання кандидатських дисертацій.

Тільки за 2007-2008 навчальний рік проконсультував 1421 хворих, організовано 36 консилиумів, проведено 33 клінічні і 17 реферативних конференцій для медиків Київського району м. Харкова і Харківської області.

Вчені-медики Національного медичного університету імені О.О.Богомольця в 2008 році домоглися таких результатів: в Інституті проблем патології, Інституті імунології та алергології, Інституті гігієни та екології та на 80 кафедрах Національного медичного університету імені О.О. Богомольця виконувалось 197 науково-дослідних робіт у т.ч. 12 держбюджетних, 112 госпдоговірних, 73 ініціативних. У рамках наукового супроводу міжгалузевої комплексної програми «Здоров'я нації 2002-2011» в лабораторії стратегічних досліджень охорони здоров'я при НМУ імені О.О. Богомольця проводилась НДР „Обґрунтування сучасних стратегій розвитку охорони здоров'я України з урахуванням міжнародного та європейського досвіду" (науковий керівник - член-кор. АМН України, проф. Москаленко В.Ф.). Доведено, що важливу роль у забезпеченні належного рівня фінансування сфери охорони здоров'я відіграє показник частки витрат з державних та суспільних фондів у загальній структурі витрат на охорону здоров'я, який у більшості розвинених країн знаходиться на рівні 70% і більше. Охарактеризовано результативність діяльності систем охорони здоров'я країн Європейського регіону ВООЗ за інтегральними показниками популяційного здоров'я та соціального розвитку, включаючи індекс людського розвитку, середню очікувану тривалість життя, материнську та малюкову смертність тощо.

Відповідно до державного замовлення виконувались фрагменти 3-х НДР. За результатами НДР „Розробка та обґрунтування методів хірургічного лікування хворих на хронічний панкреатит із збереженням функціонального стану підшлункової залози" (науковий керівник - проф. Мішалов В.Г.) в 2008 р. доведено, що застосування

панкреатоєюнодуоденостомії на відміну від стандартної методики не призводить до погіршення внутрішньосекреторної функції підшлункової залози. Це дає підставу для більш ефективної терапії із застосуванням інсуліну у цих хворих

При виконанні НДР «Розробка та впровадження нових технологій ефективного лікування артеріальної гіпертензії» (науковий керівник - проф. Чекман І.С.) експериментально встановлені патологічні зміни в кардіоміоцитах та гладеньких м'язах судин у щурів із спонтанною артеріальною гіпертензією; вивчено антигіпертензивну дію корвазану, біпрололу, ліприлу, амлодіпіну.

Створено безмедикаментозний, неінвазивний метод програмованої пневмовакуумкомпресії (НДР «Розробка сучасної медичної технології для відновлення функцій зору шляхом фізіотерапевтичного пневмомеханічного світлового та колірною впливу на судини лобно-потилично-тім'яного апарату зору» (науковий керівник - проф. Жабоедов Г.Д.). Метод покращує гостроту зору у 76,2% хворих на вікову макулодистрофію.

На кафедрі дерматології та венерології (зав. кафедри, чл.-кор. АПН України, професор В.Г. Коляденко) спільно з Інститутом біоорганічної хімії та нафтохімії (ІБОНХ) розроблено технологічну схему для вироблення мазі антимікотика Теобон-дитіомікоцид; одержано дослідні зразки мазі в заводських умовах; показано, що запропонована субстанція за ефективністю не поступається відомому препарату Тридерму, але на відміну від препарату порівняння не містить кортикостероїдів.

За результатами експериментального та клінічного дослідження НДР «Морфо-функціональна перебудова сполучної тканини, як основа розвитку й критерій зворотності патологічних процесів» (науковий керівник - професор Грабовой О.М.), встановлено особливості перебудови сполучної тканини при різних патологічних станах, вивчено можливості корекції за допомогою препарату «Аплікуса». Крім того, в Інституті проблем патології вивчались

нейродегенеративні процеси в головному мозку за умов порушення гемоциркуляції та корекції індукуючих та підтримуючих її механізмів (фундаментальне дослідження). За результатами НДР «Особливості вторинних імунодефіцитів при патологічних станах різного походження» встановлено, що у 97,5% хворих на бронхіальну астму спостерігаються ознаки вторинної імунної недостатності.

У 2008 році продовжувалася плідна співпраця наукових підрозділів НМУ з науковими установами України і зарубіжних країн щодо виконання усіх видів науково-дослідних робіт. Зокрема, наукове комплексування підтверджено угодами з 64 науковими та освітніми закладами, у т.ч. з 18 інститутами АМН України, 10 інститутами НАН України, 3 інститутами УААН, 13 національними галузевими науковими та освітніми закладами, 6 зарубіжними (Азербайджан, Російська Федерація, США, Бразилія, Франція, Італія). З вересня 2007 р. розпочалась і активно реалізуються спільні науково-освітньої програми з Каролінським інститутом (Швеція).

Вагомі та перспективні розробки і технології, які запропоновано науковцями НМУ, дістали високу оцінку на 2 виставках. За результатами участі у медичному Форумі-2008 співробітники НМУ отримали 43 дипломи.

Протягом звітного періоду співробітниками університету опубліковано 2095 наукових праць, у т.ч. 44-у журналах далекого зарубіжжя, 89-у журналах СНД, 1962 - у наукових журналах України. Видано 49 монографій та книг, брошур, словників, довідників, вийшло 15 збірників наукових праць, 24 методичних рекомендацій та 9 інформаційних листів.

В НМУ видається 23 науково-практичні журнали та збірники наукових праць, з них 15 - фахові видання ВАК України.

Протягом 2007/2008 н.р. Університетом було організовано і проведено 60 наукових форумів, у т.ч. 4 конгреси, 50 науково-практичних конференцій, семінарів, симпозіумів, 5 наукових читань.

Станом на 30.06.2008 р. за планом підготовки науково-педагогічних кадрів в НМУ виконуються 72 докторських та 290 кандидатських дисертацій. Плануються до офіційного захисту у 2008 р. 19 докторських та 100 кандидатських дисертацій, а планом підготовки НПК на 2009 р. передбачено завершення виконання 23 докторських та 74 кандидатських робіт.

У 2008 р. Національним медичним університетом імені О.О. Богомольця подано 199 заявок та отримано 191 патент України, 10 пропозицій включено до Галузевого реєстру нововведень.

Значних успіхів досягли вчені-медики Івано-Франківського державного медичного університету. Вони зосереджувалися на розробці прикладних тем, участі в рандомізованих багатоцентрових дослідженнях в рамках Доказової Медицини і апробації лікарських засобів вітчизняної фармпромисловості. Важливе місце у творчому доробку вчених університету займають дослідження патогенетичних аспектів виникнення і розвитку артеріальної гіпертензії, ішемічної хвороби серця, атеросклерозу, виразкової хвороби, хронічних гепатитів, ХОЗЛ, захворювань крові, онкологічних та стоматологічних захворювань.

Основний науковий напрямок університету "Розробка нових медичних технологій та стандартів Доказової медицини в рамках багатоцентрових рандомізованих досліджень". За основним науковим напрямком виконувалося 40-45 комплексних і 10-12 господарсько-договірних наукових праць, у розробці яких брали участь 80 докторів і 270 кандидатів наук. Вчені університету є активними учасниками 22 міжнародних багатоцентрових рандомізованих плацебо-контрольованих досліджень. Ряд розробок виконано на рівні європейських стандартів.

Так, у рамках Державної цільової програми профілактики і лікування артеріальної гіпертензії виконувалася НДР „Оптимізація лікування артеріальної гіпертензії шляхом двох-трьох компонентного застосування антигіпертензивних засобів першої лінії та статинів у хворих на артеріальну

гіпертензію різного генезу (реалізація програми профілактики і лікування артеріальної гіпертензії в Україні)", науковий керівник академік Нейко Є.М., відповідальні виконавці – доктор медичних наук, професор, Оринчак М.А. професор Яцишин Р.І. Результати дослідження дали можливість зменшити частоту ускладнень АГ на 15 %, а вихід на первинну інвалідність - на 10%.

За 2008 рік вчені цього закладу розробили спосіб трансплантації кісткового мозку клубової кістки хворого в губчасту речовину тибіальної кістки ішемізованої кінцівки, отримали результати покращення якості діагностики, розробили спосіб лікування гострої печінкової недостатності, лікування раку шийки матки, удосконалили схему прегівідарної противірусної терапії у жінок з мимовільними викиднями, отримано нові дані про роль ендотеліальної дисфункції в механізмах епілептогенезу, розроблений засіб «Біотоп», розроблений метод лікування хворих на цукровий діабет.

За плідну участь у науковій, навчальній та виховній роботі академік Зозуля І.С. отримав подяку МОЗ України та Орден «Ярослава Мудрого» V ступеня.

Академік Заремба Є.Х. – грамота МОЗ України (2), Почесна відзнака „Великого Князя Володимира" - орден Мала срібна зірка, Нагорода Ярослава Мудрого та Диплом за працю „Сімейна медицина" - присуджена друга премія (номінація „Кращий підручник").

Академік Павловський М.П. – Почесна грамота Президії Асоціації хірургів України; Почесна грамота Львівської обласної держадміністрації; Почесна грамота і нагрудний знак Головного управління охорони здоров'я Львівської обласної держадміністрації та Львівської обласної організації профспілок працівників охорони здоров'я України.

Академік Циганенко А.Я. – Грамота Правління Обласної Асоціації працівників-епідеміологічної служби Харківської області та Почесна грамота Всеукраїнського товариства „Діти війни".

Академік Сіпитий В.І. – Почесне Свідоцтво Української Асоціації нейрохірургів згідно рішення Правління за багаторічну суспільну працю, підготовку кадрів в галузі нейрохірургії та значні наукові досягнення.

Академік Лупальцов В.І. – Нагорода „Ярослава Мудрого”; лауреат міжнародних почесних нагород Американського Біографічного Інституту „За життєві досягнення в хірургії” 2008 р. та „Людина року 2008”.

Академік Паращук Ю.С. – медаль АН ВО України за багаторічну сумлінну працю у вищій школі за значні наукові досягнення 2008 р. та ін.

Плідно працювали вчені-медики Буковинського державного медичного університету в 2008 році.

В університеті сформувалися 7 наукових шкіл, які працюють за основними напрямками наукових досліджень: з'ясування хроноритмічної організації функцій нирок та морфофункціональних змін деяких ендокринних органів за умов стресу і впливу солей важких металів (проф. Пішак В.П.); етіологія, патогенез, діагностика, лікування та профілактика різних форм гострого перитоніту (проф. Мільков Б.П.); клініко-патогенетичні особливості та диференційоване лікування поєднаної патології внутрішніх органів (проф. Коломоець М.Ю.); підвищення ефективності лікування бронхіальної астми у дітей шляхом визначення критеріїв діагностики типу та ступеню тяжкості перебігу захворювання (проф. Безруков Л.О.); клініко-патогенетичні, нейрогуморальні, функціональні особливості формування гострих і хронічних форм кардіальної патології (проф. Ташук В.К.); розробка та впровадження нових організаційних технологій ранньої діагностики і профілактики раку жіночих репродуктивних органів та грудної залози (проф. Сенютович Р.В.); статеві-вікові закономірності будови і топографо-анатомічних взаємовідношень органів та структур в онтогенезі людини, особливості вікової та статевої ембріотопографії (проф. Ахтемійчук Ю.Т.).

Солідний рівень дисертаційних робіт та наукових досліджень високо оцінено на державному рівні. Ректор

університету академік В.П.Пішак став лауреатом Державної премії в галузі науки і техніки. Доц. Булик Р.Є. нагороджений премією Кабінету Міністрів України. Доц. Карлійчук М.А. - стипендіат Кабінету Міністрів України.

У БДМУ виконуються 40 науково-дослідних робіт. Вони були в установленому порядку обговорені на відповідних кафедрах та прийняті на засіданні Вченої ради університету. Серед 40 тем НДР чотири мали пріоритетне фінансування МОЗ України (250 тис. грн.), виконання яких продовжується у 2009 році.

За матеріалами виконаних у 2008 році та в попередніх роках науково-дослідних робіт опубліковано: монографій – 21; інформаційних листів – 19; журнальних статей – 781; тез та матеріалів конференцій, з'їздів та інших форумів – 869; опубліковано робіт за кордоном: Статей – 10; тез та матеріалів конгресів – 50; розроблено і подано нововведень – 11; внесено нововведень до Державного реєстру галузевих нововведень – 5; направлено в Державний департамент інтелектуальної власності Міністерства освіти і науки України заявок на винаходи – 110; в тому числі на видачу патенту України на 20 років – 11; отримано патентів України на корисну модель – 80; отримано патентів України (20 років) – 4; отримано позитивних рішень на видачу патентів – 66.

Науково-педагогічні працівники є дійсними членами 17 фахових світових та європейських асоціацій.

БДМУ має спільні наукові співпроекти та праці з вищими медичними закладами 11 зарубіжних країн.

Найбільш вагомі досягнення Буковинського державного медичного університету в 2008 р.:

вперше розроблений та впроваджений науково-обґрунтований пакет комп'ютерних програм для оперативної системи контролю за скринінгом раку жіночих репродуктивних органів та грудної залози з урахуванням мультифакторного та генетичного ризику. Вперше проаналізовані недоліки скринінгових систем за кордоном та в країнах СНД, представлені програми реформування скринінгу в Україні;

встановлені клінічно-біохімічні критерії, показники гормонального статусу метаболічного та гіпоталамічного синдромів у дітей. Вперше у хворих на гіпертонічну хворобу встановлена залежність інсулінорезистентності та ступінь розвитку гіпертрофії лівого шлуночка серця від інтенсивності проявів компонентів метаболічного синдрому. Із збільшенням складових компонентів метаболічного синдрому (ожиріння, інсулінорезистентність чи цукровий діабет 2-го типу, дисліпідемія) у хворих на гіпертонічну хворобу зростає гіпертрофія міокарду лівого шлуночка; доведена висока антигіпертензивна активність та сприятливий вплив на метаболізм вуглеводів і ліпідів препарату центральної дії моксонідину у хворих на гіпертонічну хворобу. Вперше встановлено, що терапія моксонідіном у комбінації з гіпоксично-гіперкапічними тренуваннями методом дихання через додатковий „мертвий" простір справляє позитивний вплив на показники вуглеводного та ліпідного обмінів хворих на гіпертонічну хворобу із супровідним цукровим діабетом 2-го типу; вивчено вплив електричного поля постійного струму на зону запального процесу, репаративні процеси в печінці при її автоматичному ушкодженні; встановлено існування відмінностей між системним і органним реагуванням про- і антиоксидантних систем на інтервальну гіпобаричну гіпоксію та залежність такого реагування від статі і віку тварин та довжини фотоперіоду. Обґрунтована можливість впливати на утворення активних форм кисню і підвищувати активність антиоксидантного захисту шляхом інтервальної тривалої гіпобаричної гіпоксії поєднаної з темрявою. Встановлено, що мелатонінергічна система займає одне з важливих місць у всій системі антигіпоксичного захисту організму та здійснює його в залежності від тривалості фотоперіоду; досліджено стан мікроекології порожнини товстої кишки при функціональних порушеннях щитоподібної залози та проведено розробку ефективних заходів її корекції. Вперше проведена оцінка фібринолітичної активності нирок, їх хроноритмологічної організації при гіпер- та гіпотиреозі. На основі комплексного

аналізу стану щитоподібної залози вивчена частота і характер тиреоїдної патології у хворих на цукровий діабет 2 типу; досліджена частота і характер тиреоїдної патології у хворих на хронічні неспецифічні захворювання легень.

ВІДДІЛЕННЯ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я
(*академік-секретар Марута Н.О.*)

У складі Відділення 17 академіків. З них-1 ректор ХМАПО (Хвисюк О.М.), 1 директор УкрНДІССПО – Табачніков С.І., заступник директора з НР і СП – Мельник В.І., заступник директора з НР Харківського інституту АМН України – Марута Н.О., 7 осіб – завідувачі кафедр, 5 осіб - професори кафедр.

Протягом року члени Відділення брали участь в організації та проведенні науково-практичних конференцій, семінарів, Пленумів і нарад МОЗ України:

«Профілактика аутоагресивної поведінки при психічних розладах» (науково-практична конференція), «Актуальні проблеми соціальної і судової психіатрії та наркології» (науково-практична конференція), «Безпека та ефективність терапії неврологічних, психічних та наркологічних розладів»(Пленум і науково-практична конференція), «Сучасні проблеми туберкульозу в Україні: причини ат шляхи їх подолання» (науково-практична конференція), «Шляхи удосконалення та інтеграції психоневрологічної, психотерапевтичної допомоги населенню України на прикладі діяльності обласної клінічної психоневрологічної лікарні медико-психологічного центру» (нарада) тощо.

За звітний період академіками Відділення опубліковано 27 наукових праць, видано 7 наукових журналів, 4 навчальних посібника, 5 монографій, 4 методичні рекомендації.

Особистий внесок в педагогічну і наукову діяльність зробили академіки:

Акад. Табачніков С.І. опублікував 13 наукових праць, 2 методичні посібники, участь у роботі по реалізації плану спільних дій РНБО України з виконання дослідження» Протидія організованому наркобізнесу» МОЗ України, СБ України, МВС України, Державної прикордонної служби України та ін. Під його керівництвом захищено 2 докторські і 3 кандидатські дисертації.

Акад. Марута Н.О. підготувала 8 наукових праць, 1 монографію, 1 методичні рекомендації), **акад. Грачов Р.А.**- 2 монографії, 6 наукових праць, **акад. Абрамов В.А., акад. Бабюк І.А.** - 15 наукових праць, 1 монографію, 2 методичні рекомендації, 1 навчальний посібник, **акад. Михайлов Б.В.** - 2 монографії, 1 навчальний посібник, 12 наукових статей, **акад. Рахманов В.М.** - 2 винаходи, 10 наукових статей.

Академіки Відділення неодноразово брали участь у Міжнародних конгресах та науково-практичних конференціях (Іспанія, Німеччина, Польща та ін.).

У звітному році академіками Відділення підготовлено 14 кандидатів і 4 доктори медичних наук.

Акад. Дегтяренко Т.В. досліджувала проблему Дошкільного виховання ПДПУ ім. К.Д. Ушинського та проблему «Організація і реалізація медико-психолого-педагогічної допомоги дітям і підліткам з вадами психофізичного розвитку і відхиленнями у поведінці».

Вона очолювала колективи по «Розробці патогенетично орієнтованої адаптивної корекції при відхиленнях у психофізичному розвитку на підставі визначення ступеню порушень перцептивно-когнітивних, психомоторних функцій і емоційновольової сфери у дітей та підлітків», а також «Індивідуалізована інтегральна оцінка психофізіологічного статусу дітей на підставі окулодинамічних параметрів зорової аферентації».

На основі широкого дослідження дійшла висновку, що в Одеському регіоні динаміка показників здоров'я дітей зберігає тенденцію підвищення частоти вроджених недоліків розвитку, генетичних захворювань, а також патології центральної нервової системи. Високий показник загальної захворюваності на тисячу дитячого населення зріс на 2,4%. При цьому провідне місце займають саме хвороби центральної нервової системи, які призводять до дефіцитарності перцептивно-когнітивних і психомоторних функцій у дитини, до порушень мовленевого розвитку і відхилень у поведінці дітей та підлітків (агресивність, стресованість, наркоманічні синдроми та інші

психопатологічні розлади) у зв'язку з вищезазначеним проблеми валідної діагностики і своєчасної комплексної медико-психолого-педагогічної реабілітації дітей з ураженнями ЦНС набули особливої актуальності та соціального значення. Приймаючи до уваги сучасні положення, щодо необхідності полегшення процесу інтеграції дітей з аномаліями психофізіологічного розвитку в систему соціальних відношень "індивід - суспільство", включаючи можливість інтегрованого навчання цих дітей саме комплексна реабілітація (система клінічних, експериментально-психологічних, патофізіологічних досліджень) з застосуванням сучасних методів адаптативної корекції є актуальною і перспективною проблемою сьогодення.

Запроваджений аналіз дозволяє дійти висновку, що сучасна ситуація в Одеському регіоні щодо організації психолого-педагогічної допомоги дітям з вадами психофізичного розвитку та відхиленнями у поведінці є в цілому задовільною і основними недоліками щодо реалізації корекційної допомоги цій категорії дітей та підлітків слід вважати наступні: недостатнє оснащення спеціальною методичною літературою виховних та освітніх закладів; дефіцит кадрового складу кваліфікованих корекційних педагогів в спеціальних навчальних закладах; низьке забезпечення діагностичним обладнанням та апаратно-програмними комплексами для проведення комплексного обстеження дітей для визначення динаміки розвитку їх перцептивно-когнітивних, психомоторних та мовленевих функцій; незадовільний рівень використання та впровадження відповідних методів корекційного навчання для дітей та підлітків з відхиленнями у психофізіологічному розвитку.

Визначено перспективні напрямки розробки актуальних завдань в рамках виконання ініціативної НДР і згідно перспективного плану підготовки наукових кадрів на базі педагогічного складу кафедри для кожного викладача сформовані конкретні теми наукових досліджень.

Нею здійснювалось загальне керівництво, аналіз та інтерпретація отриманих результатів комплексного

психофізіологічного обстеження підлітків 14-18 років випускних класів школи №105 м. Одеси. Отримано пріоритетні наукові результати, які дозволили визначити наявність взаємозв'язку первинних нейрофізіологічних перемінних. (патерн індивідуальної специфічної реактивності на світовий стимул) з психологічними ознаками особистості дітей, зокрема з індивідуальними психомоторними якостями підлітків, станом їх уваги та працездатності Основні наукові результати представлені у анованому звіті і на їх підставі розроблені нові валідні способи діагностики стану уваги і психомоторних якостей дітей та підлітків, (отримано 2 Деклараційних патента) В рамках запланованої НДР завершені дисертаційні дослідження очного аспіранта Ушан О.В і заплановано виконання дисертаційної роботи аспіранта Іванової О.С. на тему: "Дослідження психологічних корелятив перцептивно-когнітивних здібностей і психомоторних якостей дошкільників на підставі визначення індивідуальних особливостей зорової аферентації дитини".

Отримані результати впроваджених досліджень дозволяють визначати індивідуальні особливості психофізіологічного розвитку дітей та підлітків, своєчасно виявляти порушення перцептивно-когнітивних і психомоторних функцій, а також розлади в емоційно-вольовій сфері і надати рекомендації дітям щодо подальшого вибору адекватного виду професійної діяльності. Розроблена під нашим керівництвом Карта комплексного психофізіологічного обстеження, яка опрацьована при проведенні обстеження учнів випускних класів, має реальні перспективи для впровадження в масові та спеціальні навчальні заклади і результати отриманих досліджень мають важливе значення для вдосконалення виховного та навчального процесу в вищезазначених закладах освіти.

За звітний рік опубліковано 7 статей, 3 деклараційних патенти України, підготовлено 3 заявки на винахід, на які отримано позитивні рішення від 25.10.07. року. Зроблено 6 доповідей на з'їздах та конференціях, 2 доповіді на конференції

"Педагогіка 21 сторіччя", доповідь на конференції, присвяченій вихованню дітей-інвалідів, а також здійснювалась систематична участь в науково-практичних конференціях Центру здоров'я з актуальних питань здоров'я і виховання дітей та підлітків.

Працює над двома навчальними посібниками для студентів ВНЗ психолого-педагогічного профілю ("Психофізіологія онтогенезу: корекційна педагогіка з основами нейропсихології"; "Основи антропо- і психогенетики").

СЕКЦІЯ ТЕХНІЧНИХ НАУК
(керівник – віце-президент П.П.Говоров)

До секції технічних наук входять відділення:

Відділення військових наук (академік-секретар Мірошніченко С.І.)

Відділення енергетики та ресурсозбереження (академік-секретар Говоров П.П.)

Відділення загальнотехнічне (академік-секретар Ларін О.М.)

Відділення матеріалознавства (академік-секретар Куцова В.З.)

Відділення механіки та машинобудування (академік-секретар Бреславський Д.В.)

Відділення проблем будівництва та архітектури (академік-секретар Тугай А.М.)

Відділення електрофізики та електроніки (академік-секретар Шматько О.О.)

Основні їхні показники:

Організація та участь членів секції у 261 наукових конференціях, семінарах, симпозіумах, з'їздах, виставках, у т.ч. міжнародного рівня (Харків, Львів, Маріуполь, Донецьк, Одеса, Київ, Євпаторія, Донецьк, Севастополь, Луцьк, Краматорськ, РФ, Угорщина, Польща та ін.). Одержано авторські свідоцтва, відкриття, винаходи, патенти, гранти - 41; державні та іменні премії – 7.

Завершено 49 науково-дослідних робіт, 14 господарських тем.

Підготовлено та захищено у поточному році 4 доктори і 18 кандидатів наук. Опубліковано понад 523 наукових статей, підручників - 8, посібників -28, монографій -5, рекомендацій виробництву -19.

Виступили науковими керівниками 56 аспірантів, 15 докторантів та здобувачів.

Виступили по радіо, телебаченню, взяли участь у наукових та інших заходах, публікації у ЗМІ про досягнення

вчених наукового центру з метою висвітлення діяльності відділень АН ВО України (Говоров П.П., Шматько О.О., Александров Є.Є., Грабченко А.І., Мехович С.А., Товажнянський Л.Л., Братута Е.Г. та інші академіки технічної Секції).

Продовж звітного року Секція технічних наук провела 4 загальні збори. З публікаціями досягнень відділень Секції виступили в Центральних та регіональних ЗМІ, організовано збори «круглого столу» та інші заходи щодо широкого висвітлення діяльності відділень технічної Секції АН ВО України (П.П. Говоров, Є.Є. Александров, С.А. Мехович, Л.Л.Товажнянський, Е.Г. Братута, О.В. Єфімов, В.З. Куцова, А.І. Грабченко та ін.)

Проводилась діяльність у підготовці наукових кадрів та активна участь по наданню АН ВОУ державного статусу як найбільш потужній в системі освіти (академіки всіх відділень технічної Секції).

Під егідою АН ВОУ організовано та проведено Міжнародні науково-технічні конференції, у тому числі з енергетики та електроніки, інформаційно-комп'ютерних технологій в енергетиці, новітніх технологій в освіті тощо (керівники академіки Говоров П.П., Товажнянський Л.Л., Сокол Е.І., Рябченко І.М., Данілюк О.В., Куцова В.З., Шматько О.О. та інші академіки всіх відділень технічної Секції). Виконувалась робота по популяризації та висвітленню роботи Академії шляхом участі академіків Секції у конкурсах та презентаціях, виставках (академіки Говоров П.П., Сокол Е.І., Товажнянський Л.Л., Шматько О.О., Рябченко І.М., Кузнецов Ю.М., Куцова В.З., Александров Є.Є., Грабченко А.І. та інші академіки всіх відділень); виконувалась робота по піднесенню на більш високий рівень роботи Секції як об'єднаної ланки фахових відділень. Націлення на виконання комплексних міжгалузевих найважливіших державних та регіональних програм (керівники відділень - Говоров П.П., Куцова В.З. та ін.); продовжувалась робота по створенню при АН ВОУ центрів з енергозбереження та Національного комітету зі світлотехніки (Відділення

енергетики та ресурсозбереження), продовжена робота центру у Харківському регіоні з наукового напрямку «Контактний теплообмін», продовжена участь в обласній програмі «Ресурс» по впровадженню безвідходних технологій тощо.

Вчені працювали над створенням високоефективного обладнання для газових турбін (акад. Єфімов О.В.). В рамках цієї теми захищено 2 кандидатські та 1 докторська дисертації, опубліковано понад 40 статей, серед них 1 монографія та 2 навчальних посібники.

Впровадження результатів наукових розробок відділення вже сьогодні дає десятки млн. грн. річного економічного ефекту. В разі державної підтримки і масового впровадження результатів роботи заощадження сягатимуть величин на 1-2 порядки більших. Справа тепер за державою. З цих питань Президія неодноразово зверталась до Президента та Кабміну. Але зрушень поки що не має. І, мабуть, навряд чи їх можна очікувати в найближчий час. Тішить тільки зацікавленість у наших розробках міжнародної спільноти. Нещодавно таку зацікавленість проявили ОБСЄ. Отже, схоже вислів «Європа нам допоможе» має глибоке коріння і доля спіткала нам довге життя з ним.

За результатами наукової діяльності відділення робота по створенню національного надбання України - унікального наукового дослідного полігону (акад. Товажнянський Л.Л., Рудаков В.В.) отримали державну премію України. По результатах розробок енергозберігаючих технологій вирощування овочів в умовах захищеного ґрунту академік Болотських О.С. отримав іменну стипендію Харківської обласної державної адміністрації.

На протязі звітнього року академіки відділення проводили активну публіцистичну діяльність, метою якої було ознайомлення широких мас населення з діяльністю АН ВОУ, її громадською позицією щодо шляхів реформування влади, науки та освіти України. Активну позицію тут зайняли голова відділення академік Говоров П.П. та керівники секторів

Циганенко А.Я., Рябченко І.М., Болотських О.С, Рубінський О.Ю., Малахов О.Д. та інші.

Основну увагу у поточному році академіки відділення приділяли доведенню наукових досліджень до практичного результату та наданню дослідженням комплексного та системного характеру, використанню в повній мірі переваги Академії - зосередженню у рамках відділень академіків усіх напрямків науки та техніки.

Не словом, а ділом, на жаль, не за підтримки, а всупереч її відсутності в умовах практичного вакууму державної влади, зайнятої її розподілом, академіки відділення «Енергетика та ресурсозбереження» практично на ентузіазмі деяких академіків впроваджують у вітчизняне виробництво енерго- та ресурсозберігаючі техніку та технології. Більшість з рішень захищено авторськими свідоцтвами, підкреслено захистом дисертацій, підготовкою монографій та навчальних посібників, визнано суспільством та має різного рівня нагороди (державні, регіональні, міжнародні).

Це наукові основи, методи та сукупність технічних засобів енерго- та ресурсозберігаючої технології передачі та розподілу електричної енергії у системах енергопостачання та освітлення міст (акад. Говоров П.П.). В рамках наукового напрямку отримано 6 авторських свідоцтв, опубліковано понад 60 наукових статей, захищено 2 кандидатські та 1 докторська дисертації, вийшло з друку 2 монографії та 3 навчальні посібники.

Це сукупність методів та технічних засобів захисту обладнання та мереж від аварійних режимів (акад. Терьошин В.М.). В рамках наукового напрямку опубліковано понад 40 наукових статей, підготовлено до захисту 1 кандидатська дисертація, 1 монографії та 2 навчальних посібника.

Це парадигма, методи та технічні засоби світло-кольорової корекції психосоматичного стану людини, яких не знає світ (акад. Говоров П.П., Кравчун П.Г.). В рамках означеного напрямку опубліковано більш ніж 60 наукових

статей, захищено 4 кандидатських та 1 докторських дисертації, 2 монографії та 4 навчальних посібника.

Це наукові основи енерго- та ресурсозберігаючої технології вирощування овочей в умовах захищеного ґрунту (акад. Говоров П.П., Болотських ОС). В рамках наукового напрямку опубліковано понад 35 наукових праць, з яких 2 монографії та 1 навчальний посібник, захищено 3 кандидатських та 2 докторських дисертації.

Це наукові основи енерго- та ресурсозбереження у військовій енергетиці (акад. Ларін О.М.) за якими захищено 2 кандидатські дисертації, опубліковано 35 наукових статей, з яких 3 монографії та 2 підручника.

Це й технологія виробництва енергоефективних та екологічно безпечних освітлювальних ламп (акад. Говоров П.П., Кожушко Г.М.). В рамках цього наукового напрямку захищено 2 кандидатські та 1 докторська дисертації, опубліковано понад 40 наукових праць, серед них 1 монографія та 2 навчальних посібника.

Наукові теми, що виконані та виконуються як міжнародного, так і регіонального та фахового рівня присвячені таким темам, як підвищення ефективності, зниження ресурсоспоживання, розробки нової сучасної техніки та новітніх технологій у техніці, матеріалознавстві, радіофізиці, розвиток машинобудування тощо.

У рамках відділення «Енергетики та ресурсозбереження» виконувалась робота над муніципальною програмою по світовому оформленню міста (м.Харків) (відділення енергетики та ресурсозбереження, акад. Говоров П.П.); Проведення наукової роботи по розробці стандарту України «Зовнішнє освітлення» (відділення енергетики та ресурсозбереження, акад. Говоров П.П.); міжнародний науковий проект з інститутом проточних машин ПАН (Польща) «Імітаційне моделювання теплових схем енергоблоків електростанцій», (відділення енергетики та ресурсозбереження, акад. Єфімов О.В.), участь в обласній програмі «Ресурс». По впровадженню безвідходних технологій

(акад. Яковлев О.І) та проведено багато інших держбюджетних тем МОН України та госпдоговорів академіками відділення (Варецький Ю.О., Рудаков В.В., Братута Е.Г., Терьошин В.Н., Журахівський А.В., Шелепов І.Г. та ін.).

У 2008 році академіки відділення енергетики та ресурсозбереження академії брали участь у організації та проведенні науково-технічних конференцій та наукових семінарів: міжнародна науково-практична конференція "Проблеми та перспективи енерго- та ресурсозбереження житлово-комунального господарства", м. Алушта (академіки Товажнянський Л.Л., Сокол Є.І.); Міжнародна конференція, присвячена питанням математичного моделювання, м. Харків; Міжнародна науково-технічна конференція "Моделювання в електротехніці, електроніці та світлотехніці", м. Київ (керівник академік Говоров П.П.); Міжнародна науково-технічна конференція "Сучасний стан та перспективи розвитку систем релейного захисту і проти аварійної автоматики ОЕС України", (акад. Журахівський А.В.); Міжнародна наукова конференція «Автоматика -2008» м. Одеса (акад. Тодорцев Ю.К.) Науковий семінар НАНУ за напрямком «Наукові основи енергетики» (керівник акад. Говоров П.П.), організація проведення МНТК разом з Лодзькою політехнікою (Польща, керівники акад. Говоров П.П., Нович Р.).

Вчені відділення «Енергетика та ресурсозбереження» продовжують спільну роботу з закордонними вузами таких країн, як Росія, Молдова, Польща, Франція, Південна Корея, Кувейт та іншими (академіки Говоров П.П., Єфімов О.В., Данилюк О.В., Артюх С.Ф., Рудаков В.В. та ін.).

Академіки є членами редколегій журналів «Електротехніка та електромеханіка», наукового збірника «Вісник НТУ «ХП (академіки Говоров П.П., Рудаков В.В., Єфімов О.В., Братута Е.Г. та ін.); журналу «Світлолюкс» (Говоров П.П.), редактором наукового журналу "Автоматика. Автоматизация и злектротехнические комплексы" (Тодорцев Ю.К.) та інші.

Академік Говоров П.П. є членом 2-х Спецрад при НТУ «ХПІ та ХНАМГ, Єфімов О.В. є членом 3-х Спецрад при НТУ "ХПІ", членом експертної ради ВАК України „Електротехніка та енергетика“, Рудаков В.В. є членом 2-х Спецрад при НТУ «ХПІ», Братута Е.Г. є членом ВАК (електротехніка та енергетика), членом 2-х Спецрад при НТУ «ХПІ», членом спецради при інституті проблем машинобудування НАН України та інші академіки є членами спецрад по захисту дисертацій (Зорін В.В., Варецький Ю.О., Тодорцев Ю.К., Яковлев О.І., Міренський І.Г. та ін).

Академіки є членами експертної комісії з питань науки МОН України.

Опубліковані навчальні посібники «Освітлення промислових об'єктів» авторів П.П.Говорова, Р.В.Пилипчук, А.І. Токмань та ін. - Х: ХНАМГ, 2008; «Підвищення надійності роботи вимірювальних трансформаторів» авторів П.П.Говоров, О.І. Ганус. - Х: ХНАМГ, 2008 р.; «Підвищення ефективності вирощування овочів умовах закритого ґрунту», П.П.Говоров, І.А. Веліт.- Х: ХНАМГ, 2008 р.; „Анализ зффективности работы газотурбинных установок с усовершенствованной схемой впрыска водяного пара в камеру сгорания и паровым охлаждением газовой турбины" (О.В. Єфімов, Т.А. Гаркуша, Т.О. Єсипенко); у видавництві "Вища школа" в 2008 р. підручник українською мовою "Системи електропостачання загального призначення" (24 друк. арк., автори Зорін В.В., Тесленко В.В.); в видавництві НТУУ (КПІ) виходить навчальний посібник "Електричні мережі та системи". Автори Зорін В.В., Буйний Р.О., Штогрин Є.А.: навчальний посібник Інтелектуальна власність / Журахівський А.В., Засідкович Н.Р., 100 с; Навчальний посібник Міренський І.Г. Основи технології машинобудування. - Х., 2008.- 256с. тощо.

Нагороджено іменною медаллю «За заслуги в освіті і науці» (акад. Говоров П.П., акад. Єфімов О.В., акад. Сокол Є.І., акад. Курінний Е.Г.).

У рамках відділення радіофізики і електроніки виконувалась робота: «Дослідження енергетичних та

частотних характеристик резонансно-тунельних діодів на основі сполук InGaNi; Отримані енергетичні та частотні характеристики РТД та шумові характеристики діодів з МПЕ на основі сполук InGaN; в мм-діапазоні.» (керівник Прохоров Е.Д). 3-й етап фонд.досл. теми МОН України «Нестационарні процеси в коливальних системах мм діапазону та перетворення когерентного випромінювання в керованих електродинамічних структурах» (керівник академік Шматько О.О.) Результати досліджень використані для розробки нових ефективних методів неруйнівного контролю дистанційного визначення параметрів матеріальних середовищ, тонких плівок тощо. 2-й етап фонд.досл. теми МОН України «Випромінювання в нелінійних електронних системах та перетворення НВЧ-сигналів в анізотропних середовищах і полярних розчинах з поглинанням.» (керівник академік Шматько О.О.) . Побудована теорія взаємодії просторово-неоднорідних та імпульсних сигналів в хвильовдній структурі з системою шаруватих анізотропних середовищ, що містять тонкі плівки, матеріальні параметри яких можуть бути частотно-залежними. Вивчені нові явища, що спостерігаються при розповсюдженні імпульсних сигналів та хвильових пучків в середовищах та рідинних розчинах, в такому обсязі пропонується вперше. 3-й етап фонд. досл., тема МОН України «Радіофізичні та магнітометричні ефекти дії на геокосмос високоенергетичних джерел», (керівник Черногор Л.Ф.) Проведені комплексні дослідження ефектів в системі атмосфера - іоносфера - магнітосфера, обумовлених дією потужного квазіперіодичного акустичного випромінювання, а також буде проведено аналіз результатів спостережень та отримані попередні висновки; Проведені теоретичні дослідження дії циклонів на систему атмосфера - іоносфера - магнітосфера.

Створено нові дисципліни: Сучасні аспекти фотоніки (спец дисципліна), Вейвлетний аналіз в радіотехнічних системах для дослідження навколоземного та космічного просторів, (спец дисципліна), ВХНУ на кафедрі напівпровідникової та вакуумної електроніки відкрита нова

спеціальність "Фізична и біомедична електроніка", для цієї спеціальності розробляються програми по всіх дисциплінах, Діелектричні хвилеводи в оптоелектроніці.

Академіки відділення взяли участь у 8 конкурсах, брали участь в організаційних комітетах 8 конференцій та інших організаційних заходах (Шматько О.О., Черногор Л.Ф. та ін.). Здійснювали співпрацю з академіками природознавчих наук Росії.

Академіками відділення підготовлено та видано: навчальний посібник - Черногор Л.Ф. Природознавство. Интегруючий курс. Переклад з російської. Харків. ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2008. - 536 с. та ін. Л. Ф. Черногор. Концепции современного естествознания. Харьков. ХНУ им. В. Н. Каразина. 536 с. тощо. Підготовлені до видання навчального посібника з трьох спеціальних курсів: "Дистанционное радиозондирование атмосферы и космоса", а також Монографія Л. Ф. Черногор. О нелинейной физике, радиофизике и физике геокосмоса. 300 с.

Ведеться робота з аспірантами та докторантами (академіки відділення). Захищено кандидатські дисертації (керівник Черногор Л.Ф.)

У рамках «Відділення матеріалознавства» вчені розробляли нові функціональні матеріали з нанокристалічною матрицею для потреб машинобудування, матеріали з підвищеною зносостійкістю та ресурсозберігаючою технологією їх виготовлення; способи підвищення зносостійкості композитних прокатних валиків з високохромистого чавуну для станів гарячої прокатки; нові матеріали з підвищеною зносостійкістю та ресурсозберігаючою технологією їх виготовлення та ін. (керівник - **акад. В.З. Куцова**); Розробка нових функціональних матеріалів для ракетно-космічної техніки. Будуть розроблені засади створення порошкових та композиційних матеріалів з високою корозійною стійкістю та зносостійкістю для роботи в широкому інтервалі температур (керівник - **акад. А.Ф. Санін**); Ресурсозберігаючі композиційні матеріали з

самовпорядкованими границями поділу та квазікристалічним зміцненням (керівник - **акад. І.М. Спиридонова**); Розробка наукових основ побудови ресурсозберігаючих технологій і виготовлення прокату та труб-оболонки зі сплаву Zr1Nb вітчизняного виробництва для реакторів ИИУЗ-1000, що відповідають рівню світових стандартів. Створення власного ядерно-паливного циклу в Україні, незалежність від постачання енергоресурсів (ядерного палива) від закордонного постачальника (керівник - **акад. В.С. Вахрушева**); Дослідження природи і умов утворення конвекційних потоків в розплаві і їх вплив електрофізичні характеристики монокристалів кремнію для силової перетворювальної техніки та дослідження можливості підвищення ефективності фотоелектричних перетворювачів сонячної енергії (керівник - **акад. І.Ф. Червоний**).

Дослідження та експериментальне випробування охолодження раскатів на рольгангу між чернковою та чистовою клітями товстолистового стану 3000 з метою удосконалення технології контрольованої прокатки та покращення структури і механічних властивостей металу. Впровадження буде проведено на ВАТ «ММК ім. Ілліча» та ін. (керівник - **акад. В.І. Большаков**); Міжнародний науковий проект в рамках співпраці між Україною та Білоруссю: Розробка промислових технологій, що забезпечать підвищення механічних, технологічних та експлуатаційних властивостей вторинних силумінів до рівня первинних та госпдоговірна наукова робота із Запорізьким заводом кольорових сплавів: Впровадження технології виробництва виливків із чавуну з кулястим графітом та графітизованої сталі (керівник - **акад. І.П. Волчок**).

Академіки відділення у поточному році брали участь в організації 5 конференцій та як учасники більше ніж 75 конференціях, а також за їх участю було опубліковано 186 статей (у тому числі закордонні видання). Видано підручник та два посібники з грифом МОНУ, які було надіслано до Президії Академії наук (В.З. Куцова, М.А. Ковзель, О.А. Носко. Фазові перетворення в спеціальних легованих сталях. - Д.: НМетАУ. -

2007. - 132 с; В.З. Куцова, О.А. Носко, М.А. Ковзель. Спеціальні сплави, рідкоземельні та благородні метали. - Д.: НМетАУ. - 2007, - 162 с; В.З. Куцова, М.А. Ковзель, О.А. Носко. Леговані сталі та сплави з особливими властивостями. - Д.: НМетАУ. - 2008. - 350 с.).

Протягом року **акад. Большаков В.І.** працював за науковими напрямками: «Розробка і впровадження ефективних будівельних конструкцій багатоцільового призначення»; «Розробка і впровадження ефективних будівельних матеріалів та виробів з високими фізико-механічними властивостями»; «Розробка методів планування, забудови та реконструкції міст та населених пунктів».

Взяв участь у виконанні програм: Державна програма реконструкції і модернізації житла на період 1999-2015 рр.; Комплексна програма енергозбереження Дніпропетровської області на період до 2010 р.; Регіональна програма інноваційного розвитку у Дніпропетровській області на період 2020 р.; Регіональна програма інтелектуальної власності до 2010 р.; Програма «Дніпропетровськ – 2010: стратегія зростання»; Комплексна програма охорони довкілля і раціонального використання природних ресурсів м.Дніпропетровська на 2002 - 2010 рр.; Програма захисту населення від впливу іонізуючого випромінювання та хімічно небезпечних речовин; Програма охорони та розвитку історико-культурної спадщини Дніпропетровської області; Міжнародна програма Українсько – Франко - Бельгійського проекту «ТЕМПУС»; Державна програма забезпечення пожежної безпеки на період до 2010 р.

Опублікував понад 30 наукових праць.

Академік Волчок І.П. протягом 2008 р. продовжував керування науково-дослідними роботами з питань: підвищення опору руйнуванню, фізико-механічних та службових властивостей литих алюмінієвих сплавів, що одержані з використанням вторинної сировини; розробки хімічних складів та технологій виробництва термостійких графітованих сталей для металургії і машинобудування.

Науково-дослідні роботи виконувалися як самостійно зусиллями кафедри технології металів ЗНТУ, так і разом з вузами та науково-дослідними інститутами Білорусі (Білоруський державний технологічний інститут), Польщі (Краківська гірничо-металургійна академія), України (Фізико-механічний інститут ім. Г.В. Карпенка), зокрема з питань циклічної міцності, корозії та зношування алюмінієвих та залізо-вуглецевих сплавів.

В рамках міждержавної наукової співпраці згідно з угодою між Урядом України і Урядом Республіки Білорусь про співробітництво у галузі науки і технологій від 17 лютого 1992 року виконувалася науково-дослідна робота „Розробка промислових технологій, що забезпечують підвищення механічних, технологічних та експлуатаційних властивостей вторинних силумінів до рівня первинних" з Білоруським державним технологічним університетом.

Протягом 2008 р. брав участь у 7 науково-технічних конференціях, які проводилися в Україні та Білорусі. Здійснивав керівництво докторантурою і аспірантурою: 2 докторанти та 1 аспірант захистили дисертації. Зараз в аспірантурі навчаються 4 аспіранти.

Протягом 2008 р. опублікував 16 статей, отримав 3 патенти України.

Академіки відділення співпрацюють з іншими міжнародними науковими організаціями (США, Швейцарії тощо).

Академіки відділення є членами експертних вчених рад, у тому числі і експертної ради МОН.

Вченими Приазовського технічного університету розроблено маневровий тягач на базі колісного трактора на комбінованому «пневмо-рейковому ході» для реалізації енергозберігаючої транспортної технології. Очікуваний річний економічний ефект від застосування маневрового тягача становить до 200-250 тис, грн.

Споживачами даної розробки можуть бути підприємства металургії, машинобудування, будівельної

індустрії, енергетики, агропромислового комплексу, вугільної, хімічної промисловості, морські і річкові порти, склади, елеватори, малі та середні підприємства різного профілю,

Розроблено технологію плазмового поверхневого зміцнення інструменту із твердих сплавів.

Найбільш оптимальними є режими плазмової обробки з реалізацією механізму зміцнення без розплавлення з перетвореннями в карбідах і зв'язці. Підвищення твердості спечених твердих сплавів при обробці в оптимальних режимах обумовлено діями твердорозчинного і дисперсійного механізмів зміцнення зв'язуючої фази, підвищенням ступеня дисперсності фази карбіду і, як наслідок, зернограничного зміцнення композиції при збільшенні питомої поверхні міжфазних меж «карбід-карбід» і «карбід-зв'язка».

Позитивною особливістю плазмового зміцнення на відміну від лазерної є великі розміри зміцненої зони - глибина до 2 мм і ширина до 10 мм, що дозволяє використовувати інструменти при декількох переточуваннях. Структура зміцненої зони по мірі видалення від місця нагріву плавно переходить до початкової - глибина проміжної зони становить 0,3...0,6 мм (залежно від марки сплаву і режиму обробки). Відсутність різкої межі з початковим металом вигідно відрізняє плазмову обробку й від методів нанесення зміцнюючих покриттів із карбідів, нітридів і карбоніт рідів конденсацією або осаженням. Товщина цих покриттів до 50 мкм (зазвичай 2.. 10 мкм проти 2 мм при плазмовій обробці).

Результати випробувань у виробничих умовах твердосплавного ріжучого інструменту, зміцненого плазмовою обробкою, свідчать про підвищення стійкості в 2-3 рази порівняно з незміцненим інструментом, а також про можливість застосування форсованих режимів різання при збереженні заданої (базової) стійкості.

Практичне застосування технології плазмового зміцнення є можливим на різальних пластинах, різцях з напаяними пластинами і непереточуваних пластинах для різців з механічним кріпленням.

Розроблено порошкову стрічку для механізованого електродугового наплавлення композиційного сплаву типу реліт-мельхіор.

Застосування порошкової стрічки відповідного складу, а також розроблених технологічних способів наплавлення дозволяє отримати об'ємну концентрацію зміцнюючих частинок в наплавленому металі 35-60%,

При діянні газообразивного потоку спочатку зношується метал-зв'язка до утворення «тіньового» ефекту, коли частинки реліта починають сприймати ударні навантаження, захищаючи метал-зв'язку. Цим пояснюється висока зносостійкість композиційного сплаву.

Наплавлення композиційного сплаву з використанням порошкової стрічки виконують на стаціонарному зварювальному і наплавлювальному устаткуванні без додаткового флюсового і газового захисту.

Порошкова стрічка дозволяє наплавити шари необхідної ширини і товщини при використуванні коливальних пристроїв або багатоелектродного наплавлення.

Продуктивність процесу наплавлення становить 30-60 кг/годину, товщина шару 3-12 мм, витрата порошкової стрічки на 1 кг наплавленого металу 1,15-1,2 кг.

Розроблена порошкова стрічка для наплавлення композиційного сплаву при необхідності може бути виготовленою різних геометричних розмірів, з відповідним співвідношенням металу-зв'язки і різних зміцнюючих частинок залежно від виду виробу, що наплавлюють, і умов його експлуатації.

З метою удосконалення наукових і технологічних основ формування високоякісного робочого шару при дуговому наплавленні під флюсом розроблено технологічний процес формування валика перемінного хімічного складу дуговим наплавленням за схемою розщепленого електрода під шаром керамічного легуючого флюсу ЖСН-5. Управління легуванням здійснюється регулюванням співвідношення швидкостей

подачі електродів різного хімічного складу при збереженні на постійному рівні сумарної масової швидкості їхньої подачі.

В результаті експериментів отримано показники залежності впливу складу наплавленого металу на його структуру і властивості, рівень працездатності при впливі агресивних середовищ і високих температур, що дозволило виявити вимоги до характеру розподілу властивостей наплавлених поверхонь і рекомендувати розроблену технологію управління властивостями наплавленого шару до промислового випробування.

У рамках відділення «Механіки та машинобудування» виконувалась робота: за темою «Розробка систем автоматичного керування об'єктів військового призначення; математичне моделювання збуреного руху об'єктів військового призначення; імітаційне моделювання випадкових зовнішніх збурень, що діють на об'єкт військового призначення» (Александров Є.Є.); академік Бреславський Д.В. отримав грант Державного фонду фундаментальних досліджень (спільно с д.т.н. К.В.Аврамовим) для виконання НДР по темі Ф25/240-2008 «Нелінійні автоколивання конструкцій, взаємодіючих з рідиною та потоком». При виконанні наукових робіт за грантом ДФФД та за проектом «Створення математичних моделей керованого руху суттєво пружних штучних супутників Землі», що фінансується МОН, академіком Д.В.Бреславським та його співробітниками створені нові методи та засоби для чисельно-аналітичного аналізу динамічної поведінки елементів конструкцій сучасних літальних апаратів та алгоритми для їхнього управління. Виконані дослідження та встановлені нові закономірності довготривалої міцності елементів конструкцій при дії силових, температурних та радіаційних полів, у тому числі таких, що циклічно змінюються за часом; академіком Воробйовим Ю.С. були виконані дослідження статичної міцності лопаткового апарату турбомашин при врахуванні технологічного й експлуатаційного факторів, а частина результатів знайшла використання на НПКГ «Зоря-Машпроект» і ЗМКБ «Прогрес» ім. А.Г.Івченка;

академіком Гапоновим В.С. були виконані дослідження по темі: «Розробка методів забезпечення контактної міцності надшвидкісних підшипників кочення роторних систем»; академіком Морачковським О.К. отримано грант МОН України для виконання НДР по темі «Створення методів для чисельно-аналітичного аналізу повзучості та динаміки континуальних і дискретних механічних систем» / Код КПКВ 2201020 "Фундаментальні дослідження наукових установ", Академіком Морачковським О.К. створені нові методи та засоби аналітичних комп'ютерних обчислень для чисельно-аналітичного аналізу довготривалої міцності деформованих тіл при повзучості та нестационарних динамічних процесів в дискретних механічних системах тощо; академік Львов Г.І. розробив методи дослідження повзучості і тривалої міцності елементів конструкцій з врахуванням ізотропного пошкодження при стаціонарному навантаженні та ізотропних властивостей матеріалу конструкцій. Розроблена методика розв'язання задач автофретування товстостінних циліндрів та ін. розробки. Академік Тимофеев Ю.В. провів роботи по оптимізації структури та параметрів технологічних систем металообробки різанням. Наукові розробки втілені у виробництво на Харківському машинобудівному заводі ФЕД з загальним економічним ефектом 1 млн. 300 тис. гривень. Академік Самородов В.Б. проводив наукові роботи щодо поглиблення теорії структурного і параметричного синтезу трансмісії транспортних засобів, які реалізуються в загальних роботах з холдинговою компанією «АвтоКраз». Академік Грабченко А.І. провів великий обсяг наукових робіт: під його керівництвом виконана держбюджетна науково-дослідна тематика МОНУ («Розробка методів прогнозування вихідних характеристик робочих процесів технологій пошарового виготовлення – Rapid Prototyping»); «Розробка теоретичних основ 3D моделювання фізичних явищ у ресурсозберігаючих процесах виготовлення і експлуатації алмазних інструментів»; «Принципи прецизійного формоутворення полімерних оптичних поверхонь з використанням комбінованих процесів

обробки»; «Створення теорії уніфікованої багатопараметричної інформаційної бази для CAD/CAM систем зубчастих зачеплень, інструментів і процесів зубообробки»). За замовленням промисловості в поточному році на кафедрі виконувалися господарські договори: «Проведення іспитів алмазних шліфувальних кругів на працездатність» (замовник - ТОВ "Інстайл", Полтавська обл.); «Розробка технології обробки деталей на верстатах з ЧПК та виготовлення дослідних партій деталей» (замовник - ТОВ „КІВ”, м. Харків); «Узагальнення досліджень і розробка пропозицій щодо розвитку порошкових технологій оксиду алюмінію і карбїду вольфраму конструкційного та інструментального призначення, у тому числі наноструктурних і композитних» (замовник - ТОВ "Кермет-У").

Наукові розробки регулярно знаходять своє використання та застосування на підприємствах та промисловості України, наприклад: ВАТ«ХТЗ», ВАТ «Агроїмпорт» і в холдінговій компанії «АвтоКраз» тощо.

Наукові розробки кафедри регулярно висвітлюються у пресі, на радіо, телебаченні. У вересні 2008 року Грабченко А.І. дав інтерв'ю представникам таких ЗМІ, як журнал „Обладнання та інструмент для професіоналів”, телестудія „Грані часу” (Студія „United Network TV”, телеканал "Simon") і телерадіовидавнича компанія „ОКО” (м. Харків, Україна), академік Александров Є.Є у газеті «Голос України» виступив з рецензією на: шеститомний підручник «Двигуни внутрішнього згоряння» за редакцією акад. Марченка А.П.; на цикл наукових праць по створенню сімейства автомобілів «КРАЗ» під керівництвом проф. Подрігало М.А., які висунуті на здобуття Державної премії України в галузі науки і техніки 2008 р.

Академіки відділення у поточному році брали участь в організації семінарів та конференцій (Александров Є.Є. - XV міжнародна конференція «Проблеми автоматизованого електропривода. Теорія и практика» (вересень 2008, м. Севастополь); участь в організації та проведенні секцій XIV Міжнародної конференції «Інформаційні технології: наука,

техніка, технології, освіта, здоров'я Microcard - 2008»: «Математичне моделювання в механіці і системах управління» (керівник - академік Д.В.Бреславський); XVII міжнародний науково-технічний семінар "Високі технології: тенденції розвитку" (Інтерпартнер 2008), Крим (керівник-акад. Грабченко А.І.) та ін. Академіки відділення є учасниками понад 62 конференцій та виставок та мають 84 публікації, а також інші видання: Воробйовим Ю.С. підготовлено посібник «Матеріали і міцність устаткування ТЕС» (у співавторстві) тощо.

У порядку інтеграції в європейський освітній процес по програмі TEMPUS кафедра, що очолює академік А.І. Грабченко, була базовим структурним підрозділом НТУ "ХП" у рамках міжнародного співробітництва по проектах: SM SCM-T038B06-2006 (UA):: Впровадження дворівневої системи у спеціальність „Інженерна механіка" (ITSMES) та Tempus application form Joint European Project 2006 "Комп'ютеризований промисловий дизайн" (JEP 27189 2006).

Академіки (у співавторстві) отримали патенти України (Александров Є.Є., Самородов В.Б.) та керували написанням дисертацій.

Під керівництвом Є.Є. Александрова у поточному році захищена докторська дисертація, 2 кандидатських підготовлено до захисту (керівник - Д.В. Бреславський), захищена докторська дисертація (науковий консультант Ю.В.Тимофеев), представлені до захисту 4 кандидатські дисертації (керівник - Ю.В. Тимофеев) тощо.

ВІВДІЛЕННЯ МЕХАНІКИ ТА МАШИНОБУДУВАННЯ
(академік-секретар Д.В.Бреславський)

Протягом 2008 року академіки АН ВО України та очолювані ними підрозділи проводили наукові дослідження з фундаментальних та прикладних проблем механіки, створювали нові технології для вітчизняного машинобудування.

Академік Александров Є.Є. виконував роботи за темою «Розробка систем автоматичного керування об'єктів військового призначення; математичне моделювання збуреного руху об'єктів військового призначення; імітаційне моделювання випадкових зовнішніх збурень, що діють на об'єкт військового призначення». У 2008 році ним отримані наступні патенти України: Система автоматичного керування рухом літака по злітно-посадочній смузі в процесі посадки / Александров Є.Є., Беляєв С.М., Соловійов О.В.; Гальмова система транспортного засобу; Гальмова система транспортного засобу / Александров Є.Є., Подригало М.А., Соловійов О.В.

Академік Александров Є.Є. взяв участь у проведенні і організації XV міжнародної конференції «Проблемы автоматизированного электропривода. Теория и практика», вересень 2008 р., м. Севастополь.

У 2008 році під керівництвом акад. Александрова Є.Є. захистив докторську дисертацію Д.О. Волонцевич, а кандидатські дисертації захистили Д.Є. Хаустов і С.О. Сладких. До спеціалізованої вченої ради подані дисертації, науковим керівником яких являється акад. Александров Є.Є., а саме, докторська дисертація О.Я. Ніконова і кандидатські дисертації В.В. Підашова і О.В. Соловійова.

У 2008 році в газеті «Голос України» розміщені дві статті акад. Александрова Є.Є., які представляють собою розширені рецензії на: шеститомний підручник «Двигуни внутрішнього згоряння» під редакцією акад. Марченко А.П. та на цикл наукових праць по створенню сімейства автомобілів «КРАЗ»

під керівництвом проф. Подригало М.А. Ці видання висунуті на здобуття Державної премії України в галузі науки і техніки 2008 р.

Академіком Бреславським Д.В. отримано грант Державного фонду фундаментальних досліджень (спільно с д.т.н. К.В.Аврамовим) для виконання НДР по темі Ф25/240-2008 «Нелінійні автоколивання конструкцій, взаємодіючих з рідиною та потоком».

При виконанні наукових робіт за грантом ДФФД та за проектом М5811 «Створення математичних моделей керованого руху суттєво пружних штучних супутників Землі», що фінансується МОН у період 2007-2009 р.р., академіком Д.В.Бреславським та його співробітниками створені нові методи та засоби для чисельно-аналітичного аналізу динамічної поведінки елементів конструкцій сучасних літальних апаратів та алгоритми для їхнього управління. Виконані дослідження та встановлені нові закономірності довготривалої міцності елементів конструкцій при дії силових, температурних та радіаційних полів, у тому числі таких, що циклічно змінюються за часом.

Відділення механіки та машинобудування АН ВОУ взяло участь в організації та проведенні секцій XIV Міжнародної конференції «Інформаційні технології: наука, техніка, технології, освіта, здоров'я Microwad – 2008»: «Математичне моделювання в механіці і системах управління» (керівник – академік Д.В.Бреславський), «Технологія та автоматизоване проектування в машинобудуванні», «Фундаментальні та прикладні проблеми транспортного машинобудування».

Під керівництвом акад. Д.В.Бреславського підготовлено до захисту дві кандидатські дисертації.

Академіком Воробйовим Ю.С. за 2008 р. були виконані дослідження статичної міцності лопаткового апарату турбомашин при врахуванні технологічного й експлуатаційного факторів: комплексний аналіз статичної і динамічної міцності турбін турбокомпресора; коливання лопаток, пакетів лопаток з

ушкодженнями. Розроблено новий скінчений елемент, що відбиває сингулярний характер напружень в усті тріщини. Виявлено локалізацію напружень у лопатці з тріщинами; коливання охолоджуваних лопаток з монокристалічного матеріалу зі складною вихровою системою внутрішнього і плівкового охолодження; розподіл і характер локалізації вібраційних напружень; аналіз характеру ушкоджень робочих і вентиляторних лопаток і інших конструктивних елементів під дією ударних навантажень з урахуванням динамічних властивостей матеріалу й пружнопластичного характеру деформування.

Частина результатів знайшла використання на НПКГ «Зоря-Машпроект» і ЗМКБ «Прогрес» ім. А.Г.Івченко.

Підготовлено навчальний посібник «Матеріали і міцність устаткування ТЕС» (у співавторстві).

Академіком Гапоновим В.С. виконані дослідження по темі: «Розробка методів забезпечення контактної міцності надшвидкісних підшипників кочення роторних систем», що мають велике значення для промисловості України.

Академік Морачковський О.К. отримав грант МОН України для виконання НДР за темою «Створення методів для чисельно-аналітичного аналізу повзучості та динаміки континуальних і дискретних механічних систем».

Ним створені нові методи та засоби аналітичних комп'ютерних обчислень для чисельно-аналітичного аналізу довготривалої міцності деформованих тіл при повзучості та нестационарних динамічних процесів в дискретних механічних системах. Надано розвиток методів розрахунків на повзучість просторових тіл за рахунок створення нового чисельно-аналітичного методу, який засновано на сумісному використанні методу Бубнова-Гальоркіна з глобальними апроксимаціями та структурного методу теорії R-функцій. Надано теоретичні та розрахункові обґрунтування щодо точності та збіжності чисельно-аналітичних методів в розрахунках статичної, динамічної, теплової та радіаційної повзучості, при аналізі процесів пошкоджень впритул до

руйнування конструктивних елементів турбомашин. Для встановлення фундаментальних закономірностей процесів повзучості й руйнування в деформованих тілах розв'язані прикладні задачі з оцінювання міцності й довговічності елементів турбомашин за умов статичної та динамічної повзучості при геометрично лінійному й нелінійному деформуванні з незворотнім формоутворенням і пошкоджуваністю; аналітичні комп'ютерні методи з програмними засобами для аналізу й синтезу динаміки машин, що містять загальні методи комплексного рішення завдань аналізу й синтезу дискретних механічних систем багатьох тіл із голономними, нестационарними, неголономними й неутримуючими типами в'язів, і методи дослідження ударних процесів у таких системах. На цій основі досліджено динамічні процеси в механічних системах з електричними та гідродинамічними пристроями, надано рішення прикладних задач проектування сучасних транспортних, робото-технічних та інших відповідальних машин і систем.

Зробив спільну доповідь на Euromech 498 Colloquium. - Lublin: University of Technology

Керував підготовкою докторської дисертації докторантом кафедри.

Академік Львов Г.І. розробив методи дослідження повзучості і тривалої міцності елементів конструкцій з врахуванням ізотропного пошкодження при стаціонарному навантаженні та ізотропних властивостей матеріалу конструкцій. Розроблено методіку розв'язання задач автофретування товстостінних циліндрів. Розроблений алгоритм і програмний комплекс з мінімізації енерговитрат при складанні деталей з натягом. Розроблено методи розрахунку мікромеханіки волокнистих композитів. Розроблено методи розрахунку багатошарових оболонок з дефектами структури.

Теоретична база фундаментальних досліджень у вигляді математичних моделей, методик і алгоритмів застосовується в прикладних роботах, які використовуються в підприємствах та проектних організаціях в галузі авіабудівництва,

енергомашинобудування, транспорту, військово-промислового комплексу, зокрема для таких підприємств, як СНВО ім. Фрунзе, м. Суми; Харківський авіаційний завод; ВО "Завод ім. Малишева", м. Харків.

Підготовлено до захисту одну докторську та одну кандидатську дисертації.

Участь у міжнародних конференціях: «Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я». XVI міжнар. наук.- практ. конф., 4-6 червня 2008 р.; 5 Міжн. конф. «Материалы и покрытия в экстремальных условиях: исследования, применение, экологически чистые технологии производства и утилизации изделий». 22-26 вересня 2008 г., Ялта, Київ, 2008р.

Академік Тимофєєв Ю.В. провів роботи по оптимізації структури та параметрів технологічних систем металообробки різанням. Наукові розробки втілені у виробництво на Харківському машинобудівному заводі ФЕД з загальним економічним ефектом 1 млн. 300 тис. гривень.

Брав участь в організації міжнародної конференції "Інтерпартнер".

Під його керівництвом захищена докторська дисертація, представлені до захисту 4 кандидатські дисертації.

Академік Самородов В.Б. вів наукові роботи з поглиблення теорії структурного і параметричного синтезу трансмісій транспортних засобів, які реалізуються в загальних роботах з холдинговою компанією «АвтоКраз».

Уперше в теорії трактора запропонував алгоритм, реалізація якого дозволяє одержати просторово-топологічне уявлення основних техніко-економічних параметрів (ТЕП) машинно-тракторних агрегатів (МТА) - отримані поверхні, топологічні суперпозиції і траєкторії робочих точок МТА, що зв'язують основні ТЕП і дозволяють науково обґрунтовано оцінити ефективність різних існуючих і проєктованих колісних тракторів.

На основі просторово-топологічних подань проведений кількісний аналіз нових форм взаємозв'язків основних ТЕП

МТА і науково обґрунтовані раціональні екологічно безпечні з погляду обмежень по буксуванню режими роботи і агрегування МТА на прикладі трактора ХТЗ-17221, з урахуванням можливого підвищення потужності двигуна.

Отримані траєкторії робочих точок для тракторів ХТЗ-17221 науково обґрунтовано моделюють раціональні робочі режими, як з погляду максимальної продуктивності, так і з урахуванням екологічного обмеження по буксуванню.

Разом з магістром Яволом І. В. отримано патент № 30627 від 11.03.2008р. «Безступінчатий планетарний механізм повороту гусеничних самохідних машин», а з Александровим Є.Є., Єпіфановим В.В. і Роговим А.В. отримано патент № 32608 від 26.05.2008р. «Гідрообємна трансмісія транспортного засобу».

Наукові розробки упроваджуються на ВАТ«ХТЗ», ВАТ «Агроімпорт», і в холдінговій компанії «АвтоКраз». Економічна ефективність тільки від впровадження по оптимальному агрегуванню тракторів типу ХТЗ-17221 і ХТЗ-16331, становить не менш 2 мільйонів грн.

Результат впровадження в ХК «АвтоКраз» складається в точній орієнтації керівництва ХК щодо вибору постачальників двигунів і мостів для вантажних автомобілів, серійний випуск яких повинен початися вже в 2008 році на основі програмного продукту, розробленого академіком Самородовим В.Б. і к. т. н., доц. Роговим А.В.

Кафедра «Автомобілі і тракторобудування» під головуванням проф. Самородова В.Б. провела міжнародну науково-технічну конференцію «Проблеми розвитку автомобіле- тракторобудування в Україні».

Кафедра «Автомобілі і тракторобудування» НТУ «ХП» з 2002 року щорічно разом з МОН України, Севастопольським національним технічним університетом, національним транспортним університетом (Київ), ХНАДУ й Всеукраїнським національним університетом ім. Володимира Даля організує й проводить у м. Севастополі міжнародну науково-технічну конференцію «Автомобільний транспорт: Проблеми та

перспективи». Співголовою цієї конференції от НТУ «ХПІ» є академік Самородов В.Б.

Вчені Відділення беруть активну участь у міжнародній конференції «Транспорт. Дорожні і будівельні машини» у м. Кременчук. Академік Самородов В.Б. є співголовою конференції.

В 2008 році підготовлений до запуску міжнародний проект із Болгарією з Технічним університетом «Ангел Кънчев» у м. Русе за участю кафедри «Автомобілі – і тракторобудування» НТУ «ХПІ» у спільному виконанні одного з європейських грантів в області тракторобудування.

Академік Грабченко А.І. проводить великий обсяг наукових робіт. У порядку інтеграції в європейський освітній процес по програмі TEMPUS у 2008 році кафедра, що очолює академік А.І.Грабченко, була базовим структурним підрозділом НТУ "ХПІ" у рамках міжнародного співробітництва по проектах: – SM SCM-T038B06-2006(UA): Впровадження дворівневої системи у спеціальність „Інженерна механіка” (ITSMES); – Tempus application form Joint European Project 2006 “Комп’ютеризований промисловий дизайн” (JEP 27189 2006).

На кафедрі виконується держбюджетна науково-дослідна тематика МОНУ:

«Розробка методів прогнозування вихідних характеристик робочих процесів технологій пошарового виготовлення – Rapid Prototyping» ;

«Розробка теоретичних основ 3D моделювання фізичних явищ у ресурсозберігаючих процесах виготовлення і експлуатації алмазних інструментів» ;

«Принципи прецизійного формоутворення полімерних оптичних поверхонь з використанням комбінованих процесів обробки» ;

«Створення теорії уніфікованої багатопараметричної інформаційної бази для CAD/CAM систем зубчастих зачеплень, інструментів і процесів зубообробки».

По замовленнях промисловості в 2008 році на кафедрі виконуються наступні господарські договори: «Проведення

іспитів алмазних шліфувальних кругів на працездатність» (тема 22895, замовник - ТОВ "Інстайл", Полтавська обл.); «Розробка технології обробки деталей на верстатах з ЧПК та виготовлення дослідних партій деталей» (тема 22407, замовник – ТОВ „КІБ”, м. Харків); «Узагальнення досліджень і розробка пропозицій щодо розвитку порошкових технологій оксиду алюмінію і карбіду вольфраму конструкційного та інструментального призначення, у тому числі наноструктурних і композитних» (тема 22879, замовник - ТОВ "Кермет-У").

Загальний обсяг фінансування наукових досліджень у 2008 році – понад 250 тис. грн., у тому числі по темах під особистим науковим керівництвом автора звіту – понад 100 тис. грн.

У 2008 році наукова продукція кафедри, у тому числі виконана під особистим науковим керівництвом автора звіту, представлялася: на 8 виставках у Києві, Харкові і Курській області Росії, у т.ч. 7 міжнародних; на 10 наукових форумах, у т.ч. 6 міжнародних, в Україні й Угорщині; у 15 наукових виданнях, у т.ч. 4 закордонних.

Наукові розробки кафедри регулярно висвітлюються у пресі, на радіо, телебаченні. Тільки у період міжнародного науково-технічного семінару „Інтерпартнер” у вересні 2008 року автор звіту надав інтерв'ю представникам таких ЗМІ як журнал „Обладнання та інструмент для професіоналів”, телестудія „Грані часу” (Студія „United Network TV”, телеканал “Simon”) і телерадіовидавнича компанія „ОКО” (м. Харків, Україна).

Гребченко А.І. є членом Науково-експертної ради МОНУ (секція „Машинобудування”); Головою спеціалізованої вченої ради, на якій у 2008 році у раді захищено 1 докторську та 5 кандидатських дисертацій. Він же редактор міжнародних науково-технічних збірників "Різання та інструмент у технологічних системах", "Високі технології в машинобудуванні", "Сучасні технології машинобудування". Тут опубліковано 279 наукових статей 357 авторів з 13 країн.

Організував 2 наукових форуми; XVII міжнародний науково-технічний семінар "Високі технології: тенденції розвитку" (Інтерпартнер 2008), 22-27 вересня, Крим, СОЦ НТУ "ХПІ" "Студентський"; „Семківські молодіжні читання”.

У програмі семінару та очних дискусіях взяли участь 45 молодих вчених, дослідників і фахівців з Харкова, Сум, Сімферополя.

Грабченко А.І. бере від України участь у розробці єдиної європейської технологічної платформи під егідою науково-дослідного проекту ЄС ManuFuture, що виконується за Сьомою рамковою ЄС-програмою наукових досліджень 2007-2013 рр. Він же – Сономінант на Державну премію України 2008 року в галузі науки і техніки (Праця "Розробка та впровадження інтегрованих комплексних технологій для виробництва наукоємних виробів машинобудування (авіаційних двигунів нового покоління)". Праця представлена Запорізьким національним технічним університетом.

Річний економічний ефект її становить 379,2 млн. грн.

**ВІДДІЛЕННЯ ПРОБЛЕМ БУДІВНИЦТВА
ТА АРХІТЕКТУРИ**
(*академік-секретар А.М.Тугай*)

Відділення проблем будівництва та архітектури в звітному році організувало кілька наукових конференцій. Бюро Відділення провело своє засідання в Одесі.

Члени Відділення домоглися певних наукових результатів. Так, **акад. А.М.Тугай** брав участь у законотворчій діяльності в галузі освіти, зокрема на засіданні спілки ректорів України обговорювалися пропозиції щодо переліку напрямків та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах. На засіданні Ради ректорів Київського вузівського центру (36 ВНЗ) обговорювалося положення про вступ до вищих навчальних закладів у 2008 році, у зв'язку з провадженням обов'язкового проведення оцінювання знань незалежним Українським центром. За результатами обговорень: прийнятий до розгляду Кабінетом Міністрів України перелік напрямків, за якими здійснюється підготовка фахівців в ВНЗ за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавр, а також пропозиції по переліку спеціальностей ВНЗ України; внесені зміни до умов прийому до ВНЗ у 2009 р; внесена пропозиція до Кабінету Міністрів України про доповнення напрямків підготовки фахівців будівельного профілю напрямком "Будівельна інженерія".

Як президент Української асоціації з прикладної геометрії, **акад. В.Є.Михайленко** був співголовою оргкомітетів та доповідачем двох науково-практичних конференцій: "Сучасні проблеми геометричного моделювання" (м. Луцьк) та "Геометричне та комп'ютерне моделювання: енергозбереження, екологія, дизайн" (м. Сімферополь).

Акад. С.П.Войтенко закінчив дві наукові теми: розробка проекту інженерно-геодезичного забезпечення укрупненого монтажу конструкцій Подільського мостового переходу та інженерно-геодезичне забезпечення зведення та реконструкції культових та історичних споруд. Результати

досліджень апробовані на зведенні культової споруди греко-католицького собору в Києві та при реконструкції споруд "Мистецького арсеналу" в Києві.

Акад. В.С.Шебанін завершив виконання держбюджетної теми за замовленням Мінагрополітики України "Розробка додаткової номенклатури сталевих каркасів з універсальних елементів "Виконуються роботи по організації серійного виробництва універсальних сталевих каркасів з прогонами 30-48 м на підприємствах агропромислового комплексу.

Акад. В.Д.Александров керує держбюджетною темою "Розвиток фундаментальних основ фізико-хімічної кінетики зародкоутворення та кристалізації розплавів з метою одержання матеріалів з заданою структурою та властивостями".

Акад. Є.М.Бабич завершив виконання проекту нарощування гідровідвалу відкривних порід Здолбунівського гідровідвалу АТ "Волинь-цемент", робота має загальнодержавне значення. Продовжував дослідження конструкцій по темі "Дослідження роботи та удосконалення методів розрахунку будівельних конструкцій при різних режимах зовнішніх впливів". Виконано низку завдань технічного характеру на замовлення виробництва (проекти будівель, діагностика технічного стану конструкцій і споруд, проекти підсилення конструкцій тощо). Є.М.Бабич організував і провів шосту науково-технічну конференцію "Ресурсоекономні матеріали, конструкції, будівлі та споруди".

Академіки відділення в 2008 році опублікували:

А.М.Тугай – 4 наукових статті;

В.Є.Михайленко – 1 підручник, 1 навчальний посібник та 5 наукових статей; С.П.Войтенко – 2 монографії, 3 статті;

І.Г.Балюба – 11 статей;

А.Я.Найманов – 3 статті та 1 патент;

В.Д.Александров – 13 статей та тезисів доповідей, в тому числі 5 – за кордоном, 2 патенти;

В.С.Шебанін – 1 монографія, 1 навчальний посібник та 5 статей;

Є.М.Бабич – 9 статей.

С.Л.Фомін – 5 статей.

Академіки відділення в 2008 р. підготували ряд молодих вчених. В.Є.Михайленко – 1 доктора та 1 кандидата наук; В.Д.Александров – 1 кандидата наук; В.С.Шебанін – 1 кандидата наук; Є.М.Бабич – 1 кандидата наук; С.Л.Фомін – 1 кандидата наук.

А поряд з цим займалися навчально-методичною роботою. Акад. В.Д.Александров керував науково-методичною роботою "Розробка та впровадження в учбовий процес загального курсу фізики, орієнтованого на будівельні спеціальності в кредитно-модульній та дистанційній системі навчання студентів. Спільно з кафедрою української мови розробив російсько-український словник з фізики, окремі розділи курсу фізики та матеріалознавчих дисциплін для дистанційного навчання студентів, виданий учбовий посібник з фізики та хімії фазових перетворень першого роду.

Акад. І.Г.Балюба продовжував роботу над дистанційним курсом "Комп'ютерна графіка", а також випустив електронний посібник "Основи комп'ютерної графіки".

ВІДДІЛЕННЯ ЗАГАЛЬНОТЕХНІЧНЕ **(академік-секретар О.М.Ларін)**

Наукова робота Відділення проводилась за такими напрямками: прикладна геометрія і комп'ютерна графіка (акад. Підкоритов А.М.); створення прецизійних шпindelних вузлів і швидкопереналагоджуваних затискних механізмів металорізальних верстатів (акад. Кузнецов Ю.М.); основи створення механізмів та обладнання багатофункціонального призначення (акад. Нагорняк С.Г.); динаміка і міцність сільськогосподарських машин (акад. Цурпал І.А.); високоенергетична обробка матеріалів (Анельчик Д.Є.); хвильові процеси (акад. Назаренко А.Ф., Куценко А.М.); охорона об'єктів інтелектуальної власності (акад. Дронь М.М.); мікроелектроніка, біоелектроніка (акад. Шаповалов В.П., Прохоров М.В.); технологія, обладнання, електропостачання і електромережі гірничих комплексів (акад. Шкрабець Ф.П.); молекулярна фізика (акад. Кондратенко П.О.); електропостачання і електромережі гірничих комплексів (акад. Шкрабець Ф.П.).

З вищеперерахованих наукових напрямків опубліковано 73 статті, написано 9 монографій, впроваджено 29 тем у виробництво, отримано 21 патент, продано 3 ліцензії, написано 5 підручників, 11 навчальних посібників і 27 методичних рекомендацій, організовано і проведено 52 симпозіумів та конференцій.

Разом з Відділенням працювали і технічні університети. Так, у Сумському державному університеті протягом останніх років була створена і реалізується різноманітна внутрішньоуніверситетська нормативна база, яка спрямована на розвиток існуючого потенціалу університету і у покликана стимулювати науково-дослідну роботу, роботу з підготовки науково-педагогічних кадрів, залучення студентської молоді до наукової роботи тощо.

Реалізація нормативної бази та системна організаційна робота дозволили останніми роками постійно суттєво

збільшувати обсяги науково-дослідних робіт, що фінансуються підприємствами й організаціями як України, так й інших держав та за рахунок державних і міжнародних грантів. Так, порівняно з 2003 роком у 2007 році обсяги укладених договорів зросли у 12,3 рази, а у 2008 році станом на цей час плановий обсяг становить 4,4 млн., що вже перевищує обсяг 2007 року вдвічі.

Останні 6 років співвідношення спеціальний/загальний фонд також динамічно зростає на користь спеціального. Для порівняння необхідно відмітити, що у 2003 році це співвідношення становило 0,37; у 2004 - 0,43; у 2005 - 1,04; у 2006 - 1,21, у 2007 - 1,25, а за 10 місяців 2008 року це співвідношення становить 1,37, що більше за середні показники по Міністерству освіти і науки України, у тому числі серед класичних університетів.

Приведений результат забезпечили наукові структурні підрозділи п'яти факультетів, Шосткінського та медичного інститутів, науково-дослідної частини та Наукового центру бойового застосування ракетних військ і артилерії. Всього у 2008 році виконувалось близько 150 господарчих договорів, державних і міжнародних грантів. Серед досліджень потрібно відмітити роботи пов'язані з:

Вивченням структурних характеристик і фізичних властивостей нанокристалічних плівкових систем (роботи виконуються у рамках спільних україно-словацьких і україно-індійських проектів);

Розробкою і виготовленням дослідно-промислового зразка свердловинного насосу для підйому води (робота фінансується ВАТ «Суміхімпром»); системи управління розвитком економічного потенціалу ВАТ «Суміхімпром», та ресурсозберігаючої технології переробки відходів виробництва; виготовленням багатофункціонального теплогенеруючого агрегату для потреб тваринницьких комплексів України (роботи фінансуються агрофірмами); науково-технічної продукції спеціального призначення (роботи фінансуються Міністерством оборони України); створенням

грануляційного обладнання для виробництва мінеральних добрив (селітра і сечовина) (роботи виконуються на замовлення ВАТ «ГродноАзот», Білорусь та ВАТ «Завод міндобрив» м. Кірово-Чепецьк, Росія); розробкою високоефективного топкового пристрою зерносушарок для елеваторів України (робота фінансується ДАК «Хліб України»); вивченням впливу трудової міграції на формування ринку праці Сумської області та визначення шляхів забезпечення економіки області кваліфікованою робочою силою (робота виконується на замовлення Фонду держстрахування України на випадок безробіття); дослідженням життя і творчої спадщини Олександра Олеся з публікацією відповідної монографії (робота виконується на замовлення Білопільської районної державної адміністрації); науковим обґрунтуванням оптимізації схем централізованого теплопостачання міста Конотоп.

Стратегічним завданням в університеті є залучення до наукової роботи студентської молоді. В університеті широко практикується організація студентських наукових лабораторій і центрів, створено студентський науково-дослідний інститут, для реалізації потенціалу кожного обдарованого студента практикується система поглибленої підготовки за індивідуальним планом тощо.

За підсумками проведення II туру «Всеукраїнського конкурсу студентських робіт з природничих, технічних і гуманітарних наук» у 2007/08 н.р. СумДУ за кількістю студентів, що стали призерами, має перший показник серед усіх вищих навчальних закладів України. За підсумками конкурсу студенти СумДУ отримали 42 нагороди, з яких 8 дипломів першого, 15 - другого та 19 - третього ступенів (2007 рік - 38 нагород, 2006 рік-21 нагорода).

У 2008 році університет став організатором і співорганізатором 19 наукових конференцій, з яких 9 носили статус міжнародних. Серед конференцій слід відмітити XII Міжнародну конференцію «Герметичність, вібронадійність і екологічна безпека насосного і компресорного обладнання».

Одинадцять разів поспіль конференція проходила у м. Суми, а у 2008 році завдяки співпраці СумДУ із Свєктокжинською політехнікою (м. Кельц, Польща) конференцію було проведено на території Польщі.

Науково-дослідна діяльність у Волинському національному університеті імені Лесі Українки здійснювалася у таких напрямках: фундаментальні дослідження, науково-технічне забезпечення потреб виробництва й економіки (прикладні дослідження) та наукове забезпечення ефективності навчально-освітнього процесу за такими пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки України: фундаментальні дослідження з найважливіших проблем природничих, суспільних та гуманітарних наук; нові речовини і матеріали; збереження навколишнього середовища та сталий розвиток.

Виконанням науково-дослідних розробок у Волинському національному університеті імені Лесі Українки займаються 36 докторів наук та понад 400 кандидатів наук, докторанти, аспіранти, студенти.

Протягом 2008 року вчені виконували 172 кафедральних тем, результати яких знайшли своє відображення у наукових роботах аспірантів та курсових, магістерських і дипломних роботах студентів. На факультетах та в інститутах успішно функціонують 14 науково-дослідних та 28 навчально-наукових лабораторій. Науковці університету працюють над науковими розробками за п'ятнадцятьма темами, які фінансуються з державного бюджету. Окрім держбюджетних в університеті виконувалися три міжнародні науково-дослідні розробки; зокрема міжнародний українсько-словацький проект „Нові аналітичні форми для визначення деяких органічних та неорганічних речовин у фармацевтичних препаратах" (керівник - кандидат хімічних наук, доцент Кормош Ж.О.); міжнародний українсько-литовський проект „Природа дефектів радіаційного походження і їх вплив на електричні, оптичні і фотоелектричні властивості бінарних халькогенідних напівпровідників групи $A^{II}B^{VI}$ " (керівник - доктор фізико-математичних наук, професор Давидюк Г.Є.), а також наукова розробка на виконання

загальнодержавних організаційно-аналітичних та науково-методологічних заходів Цільового плану Україна-НАТО „Програма підготовки навчально-методичного забезпечення студентів спеціальності "Міжнародні відносини" та вчителів загальноосвітніх навчальних закладів щодо вивчення питань діяльності НАТО" (керівник - кандидат географічних наук, доцент Федонюк С.В.).

У 2008 році виконувалися проекти 25 конкурсу Державного фонду фундаментальних досліджень: «Екстремальні задачі теорії наближення» (керівник - кандидат фізико-математичних наук, доцент Харкевич Ю.І.); «Мікроскопічна теорія надпровідності та надплинності» (керівник - доктор фізико-математичних наук, професор Свідзинський А.В.) та «Дослідження нелінійної динаміки м'язового скорочення за умов впливу біологічно активних речовин» (керівник - доктор біологічних наук, професор Коцан І.Я.).

Волинський національний університет імені Лесі Українки уклав договір про спільну співпрацю на 2007-2009 роки з Луцькою міською радою на виконання двох госпдоговірних тем: Органи державної влади та самоврядування на Волині: від часів Магдебургського права до сьогодення (керівник - доктор політичних наук, професор Бортніков В.І.); Волинь в долях видатних діячів культури краю (керівник - кандидат історичних наук, професор Бондаренко Г.В.).

З 2008 року розпочалось виконання науково-дослідної розробки „Ставлення населення України до медицини та медиків" (керівник - кандидат філософських наук, доцент Ліщук-Торчинська Т.П.).

За звітний період на базі університету було проведено 17 міжнародних і 12 всеукраїнських конференцій, науково-методичні семінарів, „круглих столів» тощо; на усіх факультетах та інститутах університету відбулися звітні наукові конференції професорсько-викладацького складу і студентів "Дні науки ВНУ - 2008".

Актуальні дослідження з науки і техніки виконані в Національному технічному університеті «ХПІ». Ці дослідження, як показала остання зустріч в університеті з представниками МАГАТЕ, є відомими у всьому світі. Перш за все це стосується високих технологій, нанотехнологій, проблем енергетики і машинобудування, хімії і хімічних технологій та інформаційних технологій тощо.

Великий обсяг робіт проводиться за договором про наукове співробітництво в рамках наукового парку з Національним технічним університетом України „Київський політехнічний інститут”. Це співробітництво - в галузі нових високих технологій, нанотехнологій, в тому числі і за напрямом спеціальної техніки. Проводяться роботи зі створення спільно з Київською політехнікою науково-технологічного центру.

Наукові дослідження в університеті виконують близько 1500 докторів і кандидатів наук. Виконується 74 фундаментальних та 25 прикладних бюджетних НДР. Загальний обсяг їх фінансування склав 11 млн. 930 тис. грн., над виконанням тем працює понад 600 штатних наукових співробітників.

Щорічно в університеті виконується 250-300 НДР на замовлення підприємств, організацій та закордонних фірм. В 2008 році НТУ „ХПІ” продовжував розвивати і нарощувати успіхи попередніх років у науково-технічному співробітництві з підприємствами, науковими організаціями, фірмами і компаніями провідних галузей вітчизняного виробництва. Особлива увага приділялась просуванню на ринок наукових розробок, зміцненню взаємовигідних партнерських стосунків у науковій і виробничій сферах з зарубіжними партнерами. У 2008 р. в НТУ „ХПІ” обсяг договорів складає 6 млн. грн. Більшість з них стали практичним продовженням наукових досліджень, створення новітніх технологій та конкурентноспроможних розробок, які зроблені при виконанні бюджетних науково-дослідних робіт за основними науковими напрямками. Тематика госпдоговірних робіт є визначальною для розвитку провідних галузей народного господарства.

Більш ніж 6000 студентів університету в тій чи іншій формі приймають участь у наукових дослідженнях. Вони працюють за сумісництвом при виконанні бюджетних і госпдоговірних НДР, виконують наукові дослідження в рамках навчальних програм.

Значним здобутком університету в 2007-2008 навчальному році є активізація участі студентів у різного гатунку конкурсах студентських наукових робіт. За підсумками 2007/2008 навчального року студенти НТУ «ХП» отримали 27 призових місць у II-му турі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з природничих, технічних та гуманітарних наук.

В Харківському обласному конкурсі студентських наукових робіт з 18 призових місць студенти університету вибороли 4.

В обласному конкурсі «Найкращий молодий науковець Харківщини», який проводиться за ініціативою та підтримки облдержадміністрації, молоді вчені отримали в цьому році 1 грант на 10 000 грн. та 17 грантів на придбання персональних комп'ютерів для виконання своїх наукових досліджень

Підготовка науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації складає одну з першочергових задач діяльності НТУ «ХП». В університеті створені належні умови для ефективної роботи аспірантури та докторантури та плідної діяльності спеціалізованих вчених рад по захисту докторських та кандидатських дисертацій. Активно працюють 15 спеціалізованих вчених рад: 14 - по захисту докторських за 31 науковою спеціальністю та 1 - по захисту кандидатських дисертацій за 2 спеціальностями.

В аспірантурі і докторантурі університету підготовка ведеться за 70 спеціальностями. В денній аспірантурі навчається 276 осіб; в заочній аспірантурі – 135 осіб; в докторантурі – 21 осіб; іноземних аспірантів – 12 осіб.

За рік захищено 58 кандидатських дисертацій та 10 докторських. Докторські дисертації захистили викладачі та науковці кафедр нарисної геометрії, системного аналізу та

управління, систем інформації, геліоенергетики, фізики металів та напівпровідників, промислової та біомедичної електроніки, кераміки, інтегрованих технологій, процесів і апаратів, технічної електрохімії, що демонструє їхні передові позиції у сучасній науці.

Пропаганда наукових досягнень та поширення їх до практики виробництва в університеті займає важливе місце. В 2007-2008 навчальному році НТУ «ХП» приймав участь в 16 виставках-ярмарках, на яких було представлено біля 300 експонатів. Більшість з них відмічені дипломами, медалями та іншими відзнаками. Так, на загальнодержавному форумі „Барвіста Україна” за впроваджені наукові розробки НТУ «ХП» отримав статус „Виробник кращих вітчизняних товарів”. В щорічних виставках „Сучасна освіта України” за останні роки університет неодноразово нагороджувався золотими медалями.

Велику увагу науковці університету приділяють публікації наукових робіт. За останній рік видано 40 вісників університету, журналів та наукових збірок. Загальна кількість публікацій складає 3406, в їх числі 24 монографії, 15 підручників, 97 навчальних посібників. Видано 3100 наукових статей, з них 354 в закордонних виданнях.

В НТУ «ХП» за рік проведено 28 наукових конференцій, конгресів, симпозіумів, в яких приймали участь науковці України та 17 країн близького та далекого зарубіжжя.

Академік Кузнєцов Ю.М. керував фундаментальною держбюджетною темою «Створення вузлів і механізмів для надшвидкісної і прецизійної обробки на верстатах нового покоління з паралельною кінематикою» (річний обсяг 100 тис. грн.). Тема співпадає з основною світовою тенденцією розвитку машинобудування і, зокрема, верстатобудування, та виконується на рівні світових досягнень. Розроблена теорія створення цільових механізмів і шпиндельних вузлів дозволить вести обробку різанням на високих частотах обертання для токарних верстатів на частотах 10-20 тис.хв⁻¹, тобто в 4-5 разів вище, для фрезерних верстатів на частотах 30-150 тис.хв⁻¹ замість 5-10хв⁻¹, тобто в 6-15 разів вище. Створення

прецизійних інструментальних затискних патронів з радіальним биттям до 3 мкм дозволить їх використовувати при надшвидкісній обробці. Результати доцільно застосувати на діючих підприємствах верстатобудівної, авіабудівної і приладобудівній промисловостях України і країн СНД.

Підготував до захисту 2 кандидатські дисертації, видав 1 монографію-довідник «Дипломне проектування з інтелектуальної власності» (364 с.), 1 навчальний посібник з грифом МОН України під редакцією Ю.М.Кузнецова «Інтелектуальна власність». Отримав 3 патенти на винаходи і корисні моделі, в тому числі всі 3 із студентами.

Вчені Національного університету харчових технологій у звітному році досягли таких результатів.

В рамках державної програми «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці» на 2006-2010 роки виконується договір «Система електронних навчально-методичних ресурсів навчальної дисципліни»(СЕНД) (науковий керівник доц. Самсонов В.В.). Головною метою проекту є створення та впровадження системи електронних навчально-методичних ресурсів окремих навчальних дисциплін (підручників, посібників, курсів лекцій, практикумів, тлумачних словарів, тестів, методичних вказівок та інше) у навчальний процес денної та заочної форми навчання НУХТ та його відокремлених структурних підрозділів для поліпшення якості освіти.

СЕНД у складі системи дистанційної підготовки навчання забезпечує скорочення відряджень викладачів по заочним факультетам НУХТ, зменшує час знаходження студентів на навчальних площах НУХТ, що позитивно вплине на заняттях студентів денної форми навчання, підвищує якість навчального процесу та засвоєння студентами знань за рахунок сучасних засобів навчання, зняття обмежень на спілкування студентів з викладачами, отримання різноманітних навчальних матеріалів і консультацій. Цей проект відрізняється від існуючих електронних засобів навчання своєю комплексністю з точки зору змісту та обсягів навчального матеріалу,

користувачів СЕНД, використання, його як для індивідуального використання, а також в умовах групового використання в системі дистанційного навчання, включенням до його складу різноманітних електронних тренажерів, мультимедійних засобів, засобів тестування та само тестування, а також інших сучасних засобів телекомунікаційних та інформаційних технологій, які суттєво підвищують ефективність самонавчання та самоконтролю знань студентів. Договір закінчується 31.12.2008р.

В 2007-2008р.р. в рамках програми спільних дій в галузі науково-технологічного співробітництва «Дніпро» між Україною і Францією виконується договір «Вплив імпульсних електротехнічних полів та омічного нагріву на фізико-хімічні властивості та склад екстрактів із овочів та фруктів» (науковий керівник проф. Купчик М.П.). Метою спільної українсько-французької співпраці є розроблення методів екстрагування (із застосуванням імпульсних електричних полів та омічного нагріву), що будуть застосовані для екстрагування корисних компонентів із овочів та фруктів. У відповідності з поставленою метою буде: проведено дослідження процесів електроомічної обробки рослинної сировини з високим вмістом води; визначено вплив попередньої електроомічної обробки на процес екстрагування цільових компонентів та склад екстрактів із рослинної сировини.

Запропоновані в рамках даної співпраці технологічні процеси з імпульсними електричними полями та омічним нагрівом є взаємодоповнюючими і їх комбінування повинно дозволити отримати ефект: видалити більше соку, покращити якісні характеристики продукту та зберегти біологічно-активні речовини. Договір закінчується 31.12.2008р.

На замовлення Міністерства освіти і науки України в Національному університеті харчових технологій виконуються наступні проекти:

«Розробка наукових основ інтенсифікації технологій мікробного синтезу практично цінних вторинних метаболітів та регуляції їхніх фізико-хімічних властивостей» (науковий

керівник проф. Пирог Т.П.). Метою проекту є створення нової концепції інтенсифікації синтезу практично цінних мікробних метаболітів та регуляції їхніх фізико-хімічних властивостей і розробка підходів до створення принципово нових технологій мікробного синтезу вторинних метаболітів. Забезпечення максимально повної трансформації вуглецевих субстратів у практично важливі сполуки на основі дослідження особливостей енергетичного та конструктивного метаболізму продуцентів та визначення механізмів регуляції синтезу високомолекулярних вторинних метаболітів сталого складу на основі моно- і змішаних субстратів. За результатами досліджень визначено шляхи енергетичного та конструктивного метаболізму у продуцентів поверхнево-активних речовин та екзополісахаридів, виявлено потенційних енергетично надлишкових та енергетично дефіцитних субстратів. Передбачається, що виявлення сайтів метаболічного лімітування і визначення підходів до їхнього усунення дасть змогу встановити умови культивування продуцентів, в яких синтезуються метаболіти з необхідними фізико-хімічними властивостями, а також реалізувати процеси біосинтезу на дешевих середовищах мінімального складу.

«Дослідження електрофізичних та магнітних властивостей сучасних твердотільних наноструктур» (науковий керівник проф. Король А.М.). Досягнення сучасної нанотехнології зробили можливими отримання твердотільних наноструктур з наперед заданими електрофізичними та магнітними властивостями. Значною мірою це стосується тунельно-резонансних напівпровідникових та магнітних нанооб'єктів, особливості функціонування яких потенційно здатні забезпечити створення приладів рекордно малих розмірів, які до того ж можуть працювати в гіга- і навіть терагерцовому діапазоні частот. Однак практична реалізація цього потенціалу є можливою лише за умови глибокого і всебічного вивчення фундаментальних фізичних процесів, що лежать в основі функціонування зазначених вище приладів. Даний проект є кроком для розв'язання цієї проблеми. У зв'язку

з цим метою проекту є дослідження фізичних властивостей таких актуальних в сучасній фізиці наноструктур, як напівпродівников тунельно-резонансні структури і магнітні наночастинки, що є важливим для створення високочастотних приладів наноелектроніки нового покоління.

«Розробка екологічно безпечного комплексного мікробного препарату для очищення довкілля від нафти і нафтопродуктів» (науковий керівник проф. Пирог Т.П.) Розроблення комплексного мікробного препарату до складу якого входять: живі клітини нафтоокислювальних бактерій та продуктів їх життєдіяльності з поверхнево-активними та емульгувальними властивостями. Даний препарат здатний ефективно видаляти нафту та нафтопродукти з забруднених водних ресурсів та ґрунтів: поблизу автозаправочних станцій внаслідок виливу їх зі сховищ; з цистерн при транспортуванні автотранспортом; забруднення берегових зон при виникненні техногенних катастроф різного ступеню складності; при забрудненні ґрунту внаслідок пошкоджень транспортуючих трубопроводів.

Комплексний мікробний препарат легко розкладається ґрунтовою, водною мікрофлорою та мікрофлорою повітря, тобто є екологічно безпечним.

До складу нового комплексного мікробного препарату передбачається введення живих клітин нафто окислювальних бактерій роду *Rhodococcus* та синтезованих ними поверхнево-активних речовин (ПАР), що забезпечує одержання продукту, ефективнішого і нетоксичного порівняно з відомими синтетичними аналогами. Розробка технології одержання комплексного мікробного препарату передбачає використання значно дешевших середовищ для культивування та виключає використання факторів росту і попередників синтезу ПАР.

Використання препарату передбачається у вигляді культуральної рідини, що містить клітини нафтоокислювальних мікроорганізмів, яким притаманний високий ступінь асиміляції нафти і метаболіти з емульгувальними та поверхнево-активними властивостями, які

прискорюють деградацію нафти. Це дає змогу повністю виключити використання додаткового обладнання для стадій виділення та очищення технологічного процесу, що значно знижує вартість готового продукту. В результаті роботи визначено ступінь біодеградабельності та екологічної безпечності комплексного мікробного препарату. Розроблено методику очистки ґрунту і води від нафтових забруднень з використанням комплексного мікробного препарату, тимчасовий технологічний регламент на виробництво комплексного мікробного препарату та отримано Акт випробування технології в дослідно-промислових умовах.

«Розроблення технології глибокої екстракції речовин підвищеної біологічної цінності на основі вакуумних технологій для харчової промисловості» (науковий керівник проф. Соколенко А.І.) Розроблена технологія передекстрактивної обробки ягідної сировини з визначенням термодинамічних і механічних параметрів обробки в умовах використання технологій різних змін тисків. Встановлена рецептура інгредієнтів середовищ. Розроблено технологію розділення фракцій обробленої продукції з оцінкою сфер їх подальшого використання. Договір закінчується 25.12.2008р.

«Дослідження та розроблення енерго- та ресурсозберігаючої технології виробництва паливного етанолу з поновлювальної рослинної сировини» (науковий керівник проф. Шиян П.Л.). Мета роботи - на основі комплексних та експериментальних досліджень процесів адсорбційного зневоднення етилового спирту науково обґрунтувати та розробити енергозберігаючі технології зневоднення спиртових розчинів з використанням цеолітів, як адсорбентів для оптимізації технологічних процесів. На основі комплексного теоретичного та експериментального дослідження обґрунтовано наукові основи технології адсорбційного зневоднення. Досліджена та розроблена технологія зневоднення водно-спиртових розчинів природними і синтетичними цеолітами. Договір закінчується 25.12.2008р.

У 2008 р. Національний університет водного господарства та природокористування ефективно забезпечував підготовку широкого спектру висококваліфікованих фахівців в системі ступеневої освіти для потреб держави і регіону. Результати роботи університету високо оцінені Державним управлінням справами Президента України на Всеукраїнському конкурсі-виставці "Кращий вітчизняний товар 2008 року". Університет став переможцем у двох номінаціях – „Інноваційні розробки” та „Наука”, представивши три наукові розробки. Це роботи „Технологія локалізації феро-, діа- і парамагнітних дисперсних частинок текучих середовищ під багатofакторним впливом” (керівник доктор технічних наук, професор М.М.Гіроль), „Багатоярусні агро меліоративні енергозберігаючі засоби без відвального обробітку та розпушення ґрунтів” (керівник – доктор технічних наук, професор С.В.Кравець”) та „Кліматологічно-оптимальна стратегія створення та управління водогосподарсько-меліоративними комплексами як складними природно-техногенними системами ” (керівник – доктор технічних наук, професор А.М.Рокочинський). Усі три роботи нагороджені золотими медалями та дипломами конкурсу „Кращий вітчизняний товар 2008 року”, а університет отримав статус „Виробник кращих вітчизняних товарів 2008 року” та Золотий символ конкурсу. У 2008 навчальному році університет став переможцем Міжнародної спеціалізованої виставки „Освіта та кар’єра – 2007”, присвяченій Міжнародному дню студента та Міжнародної спеціалізованої виставки „Освіта та кар’єра – 2008“. Взяв участь у Четвертій виставці закордонних навчальних закладів „Education Abroad – 2008”, де здобув беззаперечну перемогу у номінаціях: „Видання підручників та посібників нового покоління”, „Досягнення у працевлаштуванні випускників НУВГП” та „Інноваційний розвиток освіти та сучасні педагогічні технології”. На одинадцятій міжнародній виставці навчальних закладів „Сучасна освіта в Україні – 2008“ університет нагороджений срібною медаллю у номінації „Інноватика у вищій освіті”, дипломом за високі творчі досягнення в удосконаленні змісту

навчально-виховного процесу та здобув почесне звання „Лідер сучасної освіти” за багаторічну інноваційну педагогічну діяльність по модернізації освіти України.

За вагомий внесок в розвиток національної освіти України ректору університету Гурину В.А. присвоєно почесне звання “Заслужений діяч науки і техніки України”.

Працівники університету нагороджені нагрудними знаками МОН України:

”Петро Могила“ професори: Бабич Є. М., Дворкін Л. Й., Лутаєв В. В., Гончаров С. М., Науменко І. І. директор АТТ Герзель В. М.;

”За наукові досягнення“ професори Кравець С. В., Маланчук З. Р.;

”Василь Сухомлинський“ - директор Технічного коледжу Яцков М. В.;

”А.С.Макаренко“ – декан ФБА Масюк Г. Х., в.о. директора ТТтаД Садовник Г. Г., зав. кафедри хімії Яцков М. В., викладач АТТ Демуш Я. І.

Одинадцять працівників університету нагороджені нагрудним знаком ”Відмінник освіти України“, сімнадцять – Почесною грамотою МОН України.

Декани ФЕіП Левицька С. О. та ФВГ Турченко В. О., директор Прилуцького НКЦ Вечер В. В., доцент Косюр Г. М. нагороджені нагрудними знаками ”Почесний працівник Держводгоспу України“. Чотири працівники університету нагороджені Почесними грамотами Держводгосу України.

Тридцять шість працівників відзначені грамотами та подяками органів місцевого самоврядування.

В 2007-2008 навчальному році в аспірантуру університету було зараховано 40 осіб, 5 викладачів університету зараховано в аспірантуру інших ВНЗ цільовим призначенням для університету. В докторантуру нашого університету зараховано 3-х науково-педагогічних працівників університету.

У даний період в аспірантурі і докторантурі університету за 20 спеціальностями навчається 7 докторантів та 115

аспірантів, 11 співробітників університету навчаються в інших ВНЗ за цільовим призначенням для університету, 45 співробітників прикріплені до кафедр здобувачами для роботи над дисертаціями.

Університет має постійно діючу аспірантура за 17 спеціальностями. Щорічно МОН України дає дозвіл на разовий прийом до аспірантури за 3 спеціальностями.

В 2007-2008 навчальному році захистив докторську дисертацію і отримав диплом доктора технічних наук професор кафедри електротехніки та автоматики Кованько Володимир Володимирович.

Всього за цей навчальний рік 17 викладачів та аспірантів університету захистили кандидатські дисертації, з них п'ять чоловік захистили дисертації достроково.

В університеті здійснюється підготовка бакалаврів за 15 напрямками підготовки, спеціалістів - за 27 спеціальностями та магістрів - за 23 спеціальностями.

Загальний ліцензований обсяг на підготовку бакалаврів, спеціалістів та магістрів становить 4740 осіб на денну форму навчання та 4365 осіб на заочну.

Чітко дотримується ліцензійний обсяг прийому на навчання. У 2008 році ліцензований обсяг прийому студентів на перший курс за денною формою навчання становив 2210 абітурієнтів, при цьому план прийому студентів за державним замовленням становив 934 особи.

Ліцензований обсяг прийому студентів на перший курс за заочною формою навчання становив 2035 абітурієнтів, при цьому план прийому студентів за державним замовленням становив 170 осіб.

Прийом студентів за Державним замовленням виконано в повному обсязі. Вперше прийнято на 1-й курс студентів за новою спеціальністю "Обладнання лісового комплексу".

У 2007-2008 навчальному році університет здійснив випуск 4523 фахівців, у тому числі: бакалаврів – 2381 чол.; спеціалістів – 1646 чол.; магістрів – 496 чол. Всім

випускникам видано дипломи державного зразка. Державний план підготовки фахівців виконано.

Процедуру акредитації пройшли такі спеціальності: "Облік і аудит", "Менеджмент організацій", "Автоматизоване управління технологічними процесами", "Гідроенергетика", "Архітектура будівель і споруд".

Ліцензовані нові спеціальності: "Економіка довкілля і природних ресурсів" - 60 чол., "Державна служба" - 30 чол.

Проведена вся підготовча робота щодо ліцензування нової спеціальності "Охорона праці".

Для ефективного здійснення навчального процесу проведено корегування програми "Підручник" на 2008-2010 роки, підготовлено План видань навчальної літератури на 2008 рік та Плани видання навчально-методичної літератури на I та II півріччя 2007-2008 навчального року. За 2007-2008 навчальний рік видано 5 підручників, у т.ч. 5 з грифом МОН України, 46 навчальних посібників, у т.ч. 14 з грифом МОН України, 56 інтерактивних комплексів. Вченою радою університету рекомендовано для отримання грифу МОН України ще 3 підручники та 6 навчальних посібників.

Вченими університету підготовлено та проведено VIII Всеукраїнську науково-методичну конференції „Кредитно-модульна система підготовки фахівців для ринкової економіки: стан, проблеми та перспективи“. Навчальні підрозділи університету продемонстрували свої досягнення на відкритому огляді-конкурсі „Навчально-методичне забезпечення та новітні технології навчання структурних підрозділів університету для кредитно-модульної системи”.

За звітний період фінансування наукових робіт за госпдоговірною тематикою склало 1 млн. 471 тис. грн., а за держбюджетною 529 тис. грн., що разом складає 2 млн. грн. Особливих результатів за 2007-2008 навчальний рік набуто при виконанні держбюджетних тем на замовлення МОН України.

Так, за кошти загального фонду державного бюджету на замовлення МОН України виконувалось 13 тем, понад 200

прикладних розробок та послуг на замовлення підприємств та установ різних галузей.

Важливою для університету є наукова співпраця з Держводгоспом України. На замовлення Держводгоспу виконувалось шість науково-дослідних робіт на загальну суму 146,8 тис. грн. У 2008 році виконується лише 3 наукові розробки на замовлення Держводгоспу України.

Серед позитивних результатів минулого навчального року слід відмітити отримання 42 патентів на винаходи і корисні моделі, видання 10 монографій, публікацію більше 1000 наукових статей в тому числі 11 в зарубіжних виданнях.

Зросла участь у міжнародних виставках, семінарах, конференціях. Університетом проведено понад 30 різноманітних семінарів, конференцій і нарад, з них 7, що зареєстровані у МОН України. Найбільш вагомими були такі:

Друга Міжнародна науково-технічна конференція “Актуальні проблеми водного господарства та природокористування, присвячена 85-річчю НУВГП; Восьма Всеукраїнська науково-методична конференція “Кредитно-модульна система підготовки фахівців для ринкової економіки: стан, проблеми та перспективи” ; Науково-методичний семінар “Організаційно-економічні механізми екологічного менеджменту у водному господарстві”; Шоста науково-технічна конференція “Ресурсоекономні матеріали, конструкції, будівлі та споруди”; Міжнародний науково-практичний семінар „Втрати води в системах водо- та теплопостачання населених пунктів. Шляхи та методи боротьби з втратами води на сучасному етапі”; Міжнародна наукова конференція “Прийняття рішень в умовах невизаченності”.

ВІДДІЛЕННЯ ВІЙСЬКОВИХ НАУК
(академік-секретар С.І.Мірошніченко)

№	Зміст	Дата	Відповідальний
1	Обговорено наукові напрямки по тематиці секції	I кв. II кв. III кв. IV кв.	Шакун В.І. Мірошніченко С.І. Креденцер Б.П. Жук С.Я.
2	Схвалення тем дисертаційних робіт, заслуховування дисертантів	I- IV кв.	Члени вчених рад
3	Схвалення тем підручників та навчальних посібників	I кв. III кв.	Креденцер Б.П. Жук С.Я.
4	Обговорення напрямків конверсійних досліджень. Семінар «Автоматизоване розпізнання»	I кв. II кв. III кв.	Мірошніченко С.І. Жук С.Я. Кириченко І.О.
5	Обговорення кандидатур учених, висунутих на премії АН ВОУ	IV кв.	Креденцер Б.П.
6	Обговорення кандидатур, що обираються академіками АН ВОУ	IV кв.	Креденцер Б.П.
7	Підготовка матеріалів до річних зборів АН ВОУ	IV кв.	Мірошніченко С.І. Зубок М.І.

Відділення домоглося таких результатів: підготовлено до видання монографії (Більчук В.М., Жук С.Я.); патентів та авторських свідоцтв – 4; видання підручників та навчальних посібників – 4; опубліковані наукові статті – 40; підготовлено кандидатів наук – 10; участь у міжнародних конференціях – 12; участь у міжнародних виставках – 4; як конверсійний напрямок впроваджено в заклади Міністерства охорони здоров'я України понад 60 рентгенівських систем; такі ж системи відвантажено:

США – 12, Росія – 8, Молдова – 5, Центральна Європа – 3; почалась робота семінару «Автоматизоване розпізнання».

За звітний період у складі авторського колективу **акад. Зубок М.І.** взяв участь у розробці матеріалів Державного стандарту освіти за спеціальністю «Управління фінансово-економічною безпекою»; видав монографію «Банківські ризики», чотири навчальних посібники, два з них у співавторстві, 8 наукових та науково-методичних статей; брав участь у трьох конференціях (одній вузівській, одній всеукраїнській та одній міжнародній). Є дійсним членом Академії педагогічних і соціальних наук Російської Федерації.

Організація науково-дослідної діяльності в Львівському державному університеті внутрішніх справ здійснюється з урахуванням вимог законів України «Про вищу освіту» та «Про науково-технічну діяльність», наказів МВС України № 263 від 15 березня 2006 р. «Про реформування галузевої системи освіти та забезпечення ступеневої підготовки фахівців для органів внутрішніх справ», № 154 від 15 травня 2007 р. «Про організацію наукової діяльності в системі МВС України», № 1322 від 4 листопада 2005 р. «Про новітні форми і методи роботи органів і підрозділів внутрішніх справ, створення бази даних („Банк ідей")», № 755 від 05 липня 2004 р. «Про затвердження пріоритетних напрямів наукових та дисертаційних досліджень, які потребують першочергового розроблення і впровадження в практичну діяльність органів внутрішніх справ на період 2004-2009 років» тощо.

Науково-дослідна діяльність університету пов'язана з дослідженням «Проблем наукового забезпечення професійної діяльності органів внутрішніх справ в умовах розбудови правової держави та громадянського суспільства в Україні». Науково-педагогічні працівники університету виконують наукові дослідження за напрямами, які одержали державну реєстрацію. Теми, які виконуються кафедрами, що фінансуються з державного бюджету, безпосередньо стосуються практичної діяльності ОВС.

З метою забезпечення обміну науковими досягненнями та особистого спілкування між вченими вищих навчальних закладів і науково-дослідних установ у ЛьвДУВС було організовано і проведено 25 наукових та науково-практичних заходів: 1 міжнародна конференція, 1 міжнародний симпозіум, 5 звітних наукових конференцій, 2 студентсько-курсантські наукові конференції, 8 круглих столів, 3 науково-практичні семінари, 5 науково-практичних конференцій.

У наукових конференціях, семінарах та круглих столах брали участь науково-педагогічні працівники, курсанти: і студенти ЛьвДУВС, інших вищих навчальних закладів, представники практичних підрозділів органів внутрішніх справ, органів місцевого самоврядування тощо. Науковці ЛьвДУВС також беруть участь у науково-практичних заходах інших вищих навчальних закладів як в Україні, так і за її межами.

Практичною складовою науково-дослідної роботи є теми на замовлення від практичних підрозділів. Так, 1 вересня 2007 року укладено договір про наукове співробітництво з Головним управлінням МВС України у Львівській області. На реалізацію домовленостей складено та виконується програма стильних заходів на період до кінця 2008 року. Формами реалізації наукових досліджень є підготовка та видання 3 монографій, 2 навчальних посібників 2 науково-практичних рекомендацій і дослідний зразок.

Активізації науково-дослідної роботи в університеті сприяє щорічне проведення конкурсів Драца кафедра Львівського державного університету внутрішніх справ", „Кращий науковець Львівського державного університету внутрішніх справ", „Кращий курсант (студент)-науковець Львівського університету", міжвузівського конкурсу на „Кращу курсантську (студентську) наукову роботу", підсумки яких підводяться щороку у травні місяці до Дня науки. За результатами конкурсів переможці заохочуються грошовими преміями, дипломами, грамотами та подяками. Так, зокрема, учасники Всеукраїнської курсантсько-студентської конференції, яка відбулася в ЛьвДУВС у листопаді 2007 року

були відзначені керівництвом університету грамотами та подяками, переможець у конкурсі „Кращий курсант (студент) - науковець Львівського університету" у травні 2008 року - грошовою премією.

Наукові дослідження в університеті виконуються науковими та науково-педагогічними працівниками структурних підрозділів (факультетів, кафедр, відділів), а також докторантами, ад'юнктами, аспірантами, здобувачами, курсантами і студентами. Для підвищення якісного наукового потенціалу ЛьвДУВС здійснюється підготовка та захист дисертаційних досліджень. Станом на листопад 2008 року працівниками університету захищено 19 дисертаційних робіт: з них 2 докторські і 17 кандидатських.

Загалом, результати науково-дослідної роботи за звітний період виглядають так: монографії – 11; підручники – 4; науково-практичні заходи – 25; збірники наукових статей матеріалів конференцій – 7; навчальні посібники – 20; навчально-методичні посібники, курси лекцій та ін. – 25; науково-практичні посібники – 3; акти впровадження досліджень в навчальний процес і практичну діяльність – 70; захист дисертацій – 19; апробації результатів досліджень – 55; довідники – 4; науково-практичні коментарі законодавства України – 5.

Важливим напрямом науково-дослідної роботи в університеті є організація науково-дослідної роботи курсантів та студентів, яка концентрується на базі Наукового товариства курсантів та студентів ЛьвДУВС та наукових гуртків, що діють при кафедрах університету.

У своїй роботі НТКС керується прийнятим на Загальних зборах НТКС Статутом та Положенням про наукову діяльність НТКС, затвердженим ректором університету.

Щорічно в університеті проводиться Всеукраїнська курсантсько-студентська наукова конференція, міжвузівський конкурс на кращу курсантську (студентську) наукову роботу, конкурс на здобуття «Кращий курсант (студент) - науковець Львівського державного університету внутрішніх справ».

Діяльність НТКС є досить ефективною. Станом на 15.11.2008 р. у ЛьвДУВС функціонує 22 наукових гуртка курсантів і студентів. Кафедри фізичної підготовки і тактико-спеціальної підготовки проводять секційну роботу.

Протягом звітнього періоду члени НТКС та члени наукових гуртків взяли участь як у кафедральних, так й у загальноуніверситетських науково-практичних заходах Львівського державного університету внутрішніх справ, а саме: щорічній Всеукраїнській курсантсько-студентській науковій конференції «Механізм правового регулювання правоохоронної та правозахисної діяльності в умовах формування громадянського суспільства (Осіньні юридичні читання)», яка проходила у нашому навчальному закладі 7 листопада 2008 року; міжнародній науково-практичній конференції «Психологічні аспекти національної безпеки»; всеукраїнській науково-практичній конференції «Досудове слідство: шляхи вдосконалення кримінально-процесуального законодавства» та ще у більш як 10-ти науково-практичних заходах.

Університет сприяє участі членів НТКС та членів наукових гуртків у науково-практичних заходах поза межами університету та міста Львова, а саме: за звітний період студенти та курсанти ЛьвДУВС особисто взяли участь у 6-ти науково-практичних заходах у містах Луганськ, Одеса, Харків, Івано-Франківськ тощо.

Здобутки членів наукових гуртків кафедр університету відображаються такими показниками: опубліковано у співавторстві наукових статей у фахових виданнях (у т. ч. подано до друку в редакційно-видавничий відділ) -18; підготовлено доповідей і виступів для участі у науково-практичних заходах усіх рівнів - 225 (за межами університету - 35; опубліковано - 65, відзначено грамотами і дипломами -13); підготовлено робіт на різноманітні конкурси - 24 (за межами університету - 8, з яких відзначено грамотами і дипломами - 5); підготовлено рефератів у рамках роботи гуртка - 140.

ДІЯЛЬНІСТЬ РАДИ МОЛОДИХ УЧЕНИХ

У звітному році по-справжньому запрацювала Рада молодих учених. Вперше в межах країни було проведено конкурс на кращу наукову працю студентів, аспірантів і кандидатів наук. Участь у конкурсі взяли учасники з 25 ВНЗ, особливо активно і досить вагомо із Запорізького національного університету. Представники цього вузу зайняли на конкурсі й ключові місця.

Серед ВНЗ, де злагоджено працюють спілки молодих учених, слід назвати Дніпропетровський аграрний університет, Донецький національний університет, Волинський національний університет імені Лесі Українки, Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького та ін. Так, в науково-дослідній роботі ДДАУ взяло участь в олімпіадах і наукових конференціях 462 студенти. 23 випускники стали переможцями конкурсів на кращу дипломну роботу серед студентів ВНЗ III-IV рівнів акредитації, 7 студентів одержали призові місця у конкурсі на кращого перспективного підприємця серед студентів ВНЗ III-IV рівнів акредитації, 35 нагороджені грамотами за кращі доповіді на Всеукраїнських науково-практичних конференціях. Щорічно молоді вчені та студенти беруть участь у міському конкурсі на кращу науково-практичну розробку "Інтелект – творчість - успіх". В 2008 році взяли участь 9 студентів, з яких 3 вибороли нагородні місця.

Більш ніж 6000 студентів університету в тій чи іншій формі брали участь у наукових дослідженнях. Вони працюють за сумісництвом при виконанні бюджетних і госпдоговірних НДР, виконують наукові дослідження в рамках навчальних програм.

Значним здобутком Харківського політехнічного університету в 2008 році є активізація участі студентів у різного гатунку конкурсах студентських наукових робіт. За підсумками 2007/2008 навчального року студенти НТУ

«ХП» отримали 27 призових місць у II-му турі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з природничих, технічних та гуманітарних наук. У Харківському обласному конкурсі студентських наукових робіт з 18 призових місць студенти університету вибороли 47.

В обласному конкурсі «Найкращий молодий науковець Харківщини» молоді вчені отримали в цьому році 1 грант на 10 000 грн. та 17 грантів на придбання персональних комп'ютерів для виконання своїх наукових досліджень

Проведено понад 30 студентських науково-практичних конференцій регіонального, Всеукраїнського та Міжнародного рівнів у всіх вищих навчальних закладах Запорізького регіону.

У травні 2008 р. в стінах Запорізького національного університету пройшла Міжнародна науково-практична конференція „Асоціювання студентської журналістики: через навчання до професійного розвитку", яка була проведена на кошти гранта, що отримала магістрантка факультету журналістики, голова наукового студентського товариства ЗНУ Катерина Сірінюк-Долгарьова.

Вперше у квітні 2008 року відбулася університетська науково-практична конференція студентів та молодих вчених „Молода наука" (ця конференція була організована студентами (НСТ ЗНУ) для студентів), яка зібрала студентів майже всіх факультетів, працювало 9 секцій, з доповідями виступило 98 студентів. Як результат плідної роботи конференції став збірник матеріалів.

З 20 листопада по 20 грудня 2007 року був оголошений конкурс студентських наукових робіт „Лихо ХХ століття: ГОЛОДОМОР", в якому взяли участь студенти факультетів: історичного, філологічного, журналістики, соціології та управління, юридичного, біологічного. 26 грудня відбулася підсумкова конференція внутрішньовузівського конкурсу студентських наукових робіт „Лихо ХХ століття: ГОЛОДОМОР", участь в якій взяли майже сто студентів. 21 грудня 2007 року на факультеті фізичного виховання відбувся круглий стіл на тему "Актуальні проблеми фізичної реабілітації

та шляхи їх вирішення". З доповідями виступили студенти факультетів фізичного виховання та біологічного, а також учні ліцею "Основа". 19 грудня 2007 року на факультеті соціальної педагогіки та психології відбувся Круглий стіл „Актуальні проблеми психології”.

З метою реалізації стратегії Болонського процесу і радикального реформування національної системи вищої освіти за безпосередньої участі академіків АН ВО України Юрія С.І., Гром'яка Р.Т., Андрейчина М.А, Дудара Т.Г. у вищих навчальних закладах м. Тернополя адаптовано навчальні програмні із спеціальностей. Впроваджено у навчальний процес при підготовці бакалаврів і магістрів у вузах м. Тернополя Європейську кредитну трансферну систему (ECTS), яка дозволить наблизити національну систему вищої освіти до європейської. Застосування кредитної системи замість традиційної залікової і екзаменаційної ефективніше і об'єктивніше забезпечуватиме оціночний облік багатовекторної освітньої і наукової діяльності студента.

СПІВРОБІТНИЦТВО З ЗАРУБІЖНИМИ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИМИ ЗАКЛАДАМИ

У рамках міжнародного проекту "Інтегровані системи захисту спеціальних культур (томати, огірки, яблуна, виноград)" задіяні Дніпропетровський державний аграрний університет (Україна), Університет штату Вірджинія (США), Молдавський національний інститут екології, Університет м. Руссе (Болгарія), науково-дослідні установи Росії та Білорусії. Розпочато роботу над проектом "Підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору України", в якому Дніпропетровський агроуніверситет співпрацює з сільськогосподарськими навчальними закладами та науковими установами Нідерландів, Німеччини. Також продовжена робота з науковими установами та академіями наук Великобританії, Іспанії, Франції, Польщі, Угорщини, Китаю.

В 2008 році активізація науково-дослідної роботи певною мірою відзначається виконанням спільних програм Дніпропетровського агроуніверситету та Академії наук вищої освіти України.

Реалізована заключна стадія проекту ТЕМПУС з напрямку міжнародної студентської мобільності з **виданням Всеукраїнського довідника „Можливості кредитно-модульної системи по забезпеченню міжнародної академічної мобільності українських студентів”**, де, зокрема, Запорізький національний університет виступає загальноукраїнським науковим координатором консорціуму з 12 українських ВНЗ; подано 3 заявки на участь у проектах ТЕМПУС у 2008-09 навчальному році, де партнерами з боку України виступатимуть: за проектом «Інновації у викладанні політичної науки» – Таврійський національний університет ім. В.Вернадського, Харківський національний університет ім. В.Н.Каразіна, Запорізький національний університет.

За проектом «Соціальні студентські служби в українських університетах» – Київський міжнародний університет, Запорізький національний університет, Одеський

державний економічний університет, Донбаська національна академія будівництва й архітектури, Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького;

за проектом «Засоби контролю якості інтернаціоналізації в університетському менеджменті» (QUATME) - Інститут міжнародних відносин Київського національного університету ім. Тараса Шевченка та Запорізький національний університет. Підписано Протокол про наміри співробітництва з Департаментом впровадження Програм ЮНЕСКО в галузі міжнародних зв'язків та розвитку новітніх технологій; в рамках Протоколу взято участь у програмі співробітництва між природними парками Італії та України (організовано практику 10 студентів історичного факультету ЗНУ в Італії). Укладено договір про співробітництво з соціальними мережами України і німецькою громадською організацією «Кіндерфордерверк» про співпрацю в рамках проекту «Кенгуру» з напрямку реабілітації дітей з особливостями;

Проведені переговори про співробітництво у числі інших українських університетів з Лісабонським університетом (Португалія) у напрямку створення спільної кафедри славістики та ін.

У поточному навчальному році вищі навчальні заклади регіону продовжували розвивати нові ефективні формати наукового співробітництва. Зокрема, у цьому році реалізовано два масштабні проекти від INTAS і НАТО, подано тільки від ЗНУ 7 заявок за різними напрямками Сьомої рамкової програми ЄС, частина яких вже пройшла конкурсний відбір Єврокомісії. Значною подією 2008 року не тільки регіонального, але й Всеукраїнського рівня, стало те, що кафедра прикладної математики і механіки Запорізького національного університету внаслідок наявності перспективних теоретичних напрацювань в галузі динаміки багатошарових конструкцій з п'єзоелектричними включеннями на базі циклу публікацій у відомих національних і закордонних журналах (тільки у 2008 році опубліковано з цього наукового напрямку 2 фундаментальні статті у міжнародних журналах і 1 стаття в

журналі „Доповіді Національної академії наук України“) обрана для участі у дослідницькому проєкті за підтримки Міжнародної програми дослідницьких грантів від Королівського наукового товариства Великої Британії. Передбачається проведення комплексу експериментальних досліджень на базі університету Глазго під спільним керівництвом професора кафедри машинобудування університету Глазго М.П. Картмелла, лауреата премії ім. Джеймса Ватта, та завідувача кафедри прикладної математики і механіки Запорізького національного університету академіка Грищака В.З. Така співпраця з відомою закордонною науковою школою надасть можливість не тільки інтенсифікувати науково-дослідну роботу в напрямку прикладної математики і механіки, але закладе певну основу для подальшого міжнародного співробітництва Українських вищих навчальних закладів із одним із провідних університетів Великої Британії.

Підписання договору про наукове співробітництво передбачає новий етап наукових відносин вищих навчальних закладів м. Запоріжжя з Університетом ім. Отто фон Геріке та Університетом Магдебург-Стендаль у рамках проєкту «**Місто науки**», що передбачає проведення спільних наукових інноваційних досліджень у галузі гуманітарних, природничих, точних наук з подальшим впровадженням їх результатів у промисловості й економіці країн.

В рамках співробітництва Запорізького національного університету та національного технічного університету з торговельно-промисловою палатою м. Магдебург і хімічною лабораторією м. Весслінг (Німеччина) планується створення на базі біологічного факультету Запорізького національного університету інституту експертизи харчових продуктів і питної води.

Розширюється коло іноземних партнерів по науковій роботі. У червні 2008 р. укладено угоду з **університетом м. Ман (Франція)** про впровадження програми подвійного диплому і наукове співробітництво за напрямками «прикладна математика», «біохімія та імунологія», «фізичне

матеріалознавство». Не залишався поза увагою і такий важливий аспект розвитку наукового співробітництва, як академічна мобільність. У 2008 10 фахівців зокрема ЗДУ традиційно брали участь у міжнародних конференціях за підтримки благодійного фонду «Марга і Курт Мелльгаард», фахівці факультету іноземної філології - у мовних стажуваннях в університеті Дуйсбург-Ессен (Німеччина), студенти факультету менеджменту проходили стажування в експортній академії Баден-Вюртемберг. Крім того, за програмою **ЮНЕСКО в галузі міжнародних зв'язків та розвитку новітніх технологій** організовано наукову практику студентів історичного факультету в Італії.

Важливим показником наукового потенціалу вищих навчальних закладів регіону, їх інтегрованості до світового дослідницького простору є **організація міжнародних конференцій**. У 2008 році у Запоріжжі відбулося понад 30 подібних заходів, зокрема конференція «Запорізькі правові читання», проведена юридичним факультетом ЗНУ, зібрала понад 200 учасників з 34 вищих навчальних закладів та наукових установ України й СНД, а також представників провідних правничих видань.

Активну участь у міжнародному науковому житті вищих навчальних закладів беруть і студенти. На кошти, отримані за грантом Уряду США, на факультеті журналістики ЗНУ відбулася Міжнародна **студентська науково-практична конференція «Студентські мас-медіа України: реалії та перспективи розвитку»**, що зібрала 150 учасників-представників 40 студентських видань з України та зарубіжжя.

Отримано понад 20 міжнародних грантів, таких, як: грант за проектом ТЕМПУС «Розвиток студентської академічної мобільності в Україні з використанням можливостей ECTS»; грант на стажування 5 спеціалістів в Експортній академії Баден-Вюртемберг (Німеччина); грант на стажування 3 спеціалістів в університеті Дуйсбург-Ессен (Німеччина); 7 індивідуальних грантів на участь у міжнародних конференціях для молодих вчених за підтримки благодійного

фонду «Марга і Курт Мелльгаард»; грант на підготовку лекційного курсу з проблем подолання безробіття за підтримки торговельно-промислової палати Землі Саксонія-Ангальт м. Магдебурга.

Проводиться співпраця з університетами інших держав: університет дю Ман (Франція) - програма подвійного диплому для спеціальностей «фізичне матеріалознавство», «прикладна математика», «біохімія»; Інститут Пьер Аттеле (Франція) - угода про відкриття спеціалізованих курсів французької мови для підготовки фахівців за спеціальністю «Техніка страхування і організація комерційного розвитку»; Лісабонський університет (Португалія) - угода про створення спільної кафедри славістики; університет Магдебург-Стендаль (Німеччина) - угода про співробітництво у галузях соціальної педагогіки і музичної терапії, участь у міжнародному проекті «Європейська магістратура: соціальне включення», створення на базі ЗНУ лікувальної лабораторії для дітей з особливими потребами; університет Отто фон Геріке (Німеччина) - угода про співробітництво у галузях інженерних наук, інформатики, математики; впровадження перспективних наукових розробок у виробництво; співробітництво в рамках проекту «Місто науки»; Іркутська державна сільськогосподарська академія (Росія) - угода про співробітництво у галузі наукового забезпечення стабілізації ресурсів мисливських тварин; Чуваський державний педагогічний університет ім. І.Яковлева (Росія) - угода про співробітництво у галузі соціальної педагогіки і психології та іншими.

Академіки брали участь у міжнародних науково-технічних програмах: програмі налагодження міжнародної співпраці між природними парками Італії і України за посередництвом Департаменту впровадження програм ЮНЕСКО в галузі міжнародних зв'язків та розвитку новітніх технологій (національні парки Giove Anxur і Campo Soriano, Італія); проект «Кенгуру» (громадська організація «Кіндерфордерверк-Магдебург, Німеччина); проект «Місто науки» (вищі навчальні заклади і підприємства Німеччини за

підтримки Торгівельно-промислової палати м. Магдебург), а також у **Сьомій рамковій програмі Європейського Союзу**, наприклад:

у межах напрямку «Харчування, сільське господарство та біотехнології» - проекти за темами «Використання масляних лектінів льону як маркера сталості», «Дикі види рослин як джерело цінних жирних кислот у насінні», «Розмноження генетичної мінливості крізь змушений мутагенезі *Lupalia annual*», «Експрес-метод тестування якості молочних продуктів» та ін.

Для підвищення ефективності наукової діяльності вищих навчальних закладів регіону у 2008 році були вжиті організаційні заходи, такі, як:

1. Створені навчально-наукові лабораторії: для поєднання навчання студентів з науковими дослідженнями археологічних досліджень, українознавчих студій, біохімії та фармакології спорту, науковомних технологій та наноматеріалів в ЗНУ, а також Регіональний навчально-науково-виробничий центр «Екологія» у складі навчально-науково-дослідних лабораторій біоіндексації та біоекології, клітинної та організменної біотехнології, біотехнології фізіологічно активних речовин. Крім того створений при ЗНУ навчально-науково-виробничий комплекс «Екологія» у складі Запорізького національного університету, ВАТ «Запоріжсталь», Запорізького обласного державного проектно-технологічного центру родючості ґрунтів і екології продукції Міністерства аграрної політики України та Центрального інституту механізації тваринництва Української Академії аграрних наук.

2. Для стимулювання та заохочення молодих учених щорічно проводиться ректорські конкурси студентських наукових робіт з присудженням грошових премій переможцям.

На базі Центру підвищення кваліфікації державних службовців при Запорізькій обласній адміністрації створено філію кафедри адміністративного та господарського права філіал кафедри проблем керування та соціальної педагогіки при службі соціальної допомоги управління праці та

соціального захисту Запорізької міської ради; філіал кафедри фізичної реабілітації при обласній лікарні, відділення реабілітації. Створений філіал кафедри олімпійського та професійного спорту при школі вищої спортивної майстерності.

Є домовленість про створення філії кафедри прикладної математики ЗНУ на ВАТ «Мотор-Січ».

Діють договори про творче співробітництво: з науково-дослідним інститутом геотехнічної механіки НАН України та КБ «Південне»; договір про науково-технічне співробітництво між Науково-технічним центром панорамних акустичних систем НАН України та ЗНУ; договори про співробітництво з Малокатеринівським мисливсько-рибальським господарством, з медичною академією післядипломної освіти, з Відділенням оптики фізичного інституту Академії наук; між національним заповідником «Хортиця» і ЗНУ; про співробітництво з Інститутом кібернетики ім. В.М. Глушкова НАН України; про наукове та творче співробітництво між Радою по вивченню продуктивних сил України НАН України; Московським фізично-технічним інститутом (Російська Федерація); Інститутом прикладних наук університету м. Міттвайда (Німеччина) про програму подвійних дипломів; Фондом Ромуальдо дель Б'яно, м. Флоренція (Італія); Вищою приморською школою туризму та готельного господарства м. Бидгош (Польща); Кіпрським університетом (Кіпр).

Підготовлено та подано заявки на участь у 7-ми міжнародних проектах TEMPUS-TACIS.

Більш ніж 30 викладачів, співробітників перебували у закордонних відрядженнях у навчальних закладах Західної Європи, Білорусі, Росії, Молдови. Понад 60 студентів перебували за кордоном, беручи участь у міжнародних конференціях, нарадах, симпозіумах, літніх школах. З візитами в університеті побувало понад 50 фахівців та викладачів закордонних навчальних закладів.

Проведено міжнародну конференцію, присвячену "Дню Європи в Україні", за участю голів Одеської обласної ради,

адміністрації, послів 6 Західноєвропейських навчальних закладів. На факультетах університету навчалося понад 200 іноземних студентів.

Взагалі підписання угод по співпрацю з європейськими навчальними закладами є свідомим визнання якості освіти, яку надає університет, та відповідності освіти, яку пропонує ОДЕУ європейським стандартам. Завдяки участі у 2008 році у міжнародному проекті "Удосконалення освітніх систем в Європі" ОДЕУ отримав доступ до матеріалів конференцій, семінарів, влаштованих європейською комісією в межах програми TEMPUS-TACIS, INTAS, DAAD для аспірантів, деканів та завідувачів кафедр.

Продовжується співробітництво з Фондом Ромуальдо дель Б'яно (Флоренція, Італія), ціллю якого є отримання знань та практичних навичок у процесі стажування та проходження практики у компаніях туристичного бізнесу Італії.

Успішно працює створений центр бізнес-освіти за підтримки університетів Канади та Франції завдяки участі у проекті "Регіональне кавчання та розвиток консультативних можливостей в Україні, який пропонує МВА.

На Спеціальному факультеті перепідготовки кадрів університету продовжується підготовка фахівців у межах міжнародної програми "Українська ініціатива".

Проведено польсько-словацький семінар на тему "Статистика в управлінні соціально-економічним розвитком" (кафедра статистики).

У Відділі міжнародних зв'язків ОДЕУ діє потужна інформаційна база по міжнародним програмам для викладачів та студентів.

З метою покращення знань іноземних мов ВМЗ ОДЕУ організував заняття на мовних курсах для студентів та викладачів з англійської, іспанської, німецької та китайської мов.

Активно налагоджуються зв'язки з партнерами з близького та далекого зарубіжжя в Національному університеті водного господарства і природокористування (ректор – акд

Гурин В.А.). У міжнародних семінарах, конференціях, нарадах тощо взяли участь 53 працівники університету, що зробили 51 виїзд за межі України. Зокрема з метою стажування, навчання, підвищення кваліфікації було зроблено 13 виїздів, викладацької роботи – 3 виїзди, проведення наукових досліджень - 5 виїздів, участі в семінарах, конференціях, налагодження партнерських зв'язків – 30 виїздів. Закордонні відрядження та виїзди викладачів і науковців відбулися в Росію, Білорусь, Узбекистан, Польщу, Сирійську Арабську Республіку, Данію, Францію, ФРН, Фінляндію, Польщу та ін.

Суттєві корективи у творчу діяльність колективу університету внесли сумні події Прикарпаття – катастрофічний цьогорічний паводок. Працівники долучилися до вирішення цієї проблеми від перших повідомлень про її початок. За цей час було створено штаб інженерів-гідротехніків, під проводом якого було проведено 8 оперативних засідань з залученням широкого кола спеціалістів, за участю деканів факультетів. За матеріалами цих засідань підготовлено ряд звернень та пропозицій до відповідних міністерств, місцевих органів державної влади, водогосподарських організацій підтоплених територій. Голова штабу, професор Гурин В., брав участь в розширеному засіданні колегії Держводгоспу України, що проводилася за участю Прем'єр-Міністра України Ю.Тимошенко, в робочій колегії Держводгоспу України, науково-технічній раді УкрНДГІМа. Для вивчення цього явища та обстеження його наслідків було направлено групу викладачів до областей підтоплених територій. Враховуючи значний науковий потенціал університету та значний обсяг зібраного фактичного матеріалу Держводгосп запропонував університету розробити на договірних засадах комплекс невідкладних заходів з усунення наслідків паводку, розробити концептуальні засади запобігання появи цього лиха в майбутньому.

Працівники університету під керівництвом проф. Гурина В.А. розробляють проекти з регулювання та берегоукріплення річок на території Рожнятівського району Івано-Франківської

області. Загальна вартість проектно-вишукувальних робіт становить близько 1 млн. грн.

На замовлення Інституту гідротехніки і меліорації УААН виконана науково-дослідна робота „Комплекс водогосподарських заходів з відновлення працездатності гідротехнічних споруд” – керівник акад. В.А. Гурін.

На замовлення ВАТ „Укрводпроект” виконані роботи „Протипаводкова ємність на р. Іршава біля с. Загаття Іршавського району Закарпатської області. Проект. Розрахунок та моделювання конструкції донного водовипуску” та „Протипаводкова ємність на річці Іршава біля села Загаття Іршавського району Закарпатської області. Проект. Стійкість схилів долин при швидкому піднятті та опусканні рівня води.” Керівник – проф. Хлапук М.М.

В університеті активізуються міжнародні зв'язки. Науковці університету брали активну участь у проекті Європейської Комісії ТЕМПУС під назвою „Розвиток мережі суб'єктів освітньої діяльності для перепідготовки спеціалістів по управлінню трансграничними водними ресурсами”. В рамках проекту проводились курси лекцій для підвищення кваліфікації працівників водного господарства, семінари для студентів Нідерландів, Росії, України, відкрита спеціалізація з управління трансграничними водними ресурсами.

Крім того університет бере участь і у інших міжнародних освітніх та наукових програмах: „Розвиток менеджмент-освіти в Україні”, що фінансується USAID, „Архітектурні об'єкти польської доби на теренах Західної України”, що фінансується Фондацією підтримки науки при Польській Академії наук.

У 2007-2008 навчальному році підписано договори про співпрацю з ВНЗ Франції, Болгарії, Польщі, Ліберії. Всього ж університет співпрацює з ВНЗ 12 країн світу в рамках підписаних 41 угоду про співпрацю. У 2007/2008 році, в рамках підписаних угод про співпрацю, університет відвідували делегації з Франції, Польщі, США, Алжиру, Китаю, Росії.

Науковці університету взяли участь у роботі 13 Конгресу Міжнародного торфового товариства (International Peat Society -

IPС) в м. Тулламорє (Ірландія), вивчали досвід впровадження Болонського процесу (ECTS) у коледжі Жан Мулен Нантської Академії (Франція).

Міжнародне співробітництво спрямоване на подальшу інтеграцію у міжнародний освітній простір. Університет взяв участь у 14 міжнародних проектах. Дають угоди з університетами Росії, Молдови, Польщі, Болгарії, Німеччини, Італії, Канади, Франції, Чехії, Білорусі, Кіпру. Підписано договори про творчу співдружність з Академією фізичного виховання і спорту м. Гданськ (Польща) та ін.

Вчені Секції технічних наук підтримують тісні зв'язки із закордонними вузами таких країн, як Росія, Польща, Чехія тощо. Вони організували взаємообмін науковою інформацією під егідою АН ВОУ з Інститутом проточних машин ПАІ (Польща). Міжнародний проект «Ініціативне моделювання теплових систем енергоблоків електростанцій» (акад. Єфімов О.В.), Комплексні розробки по енергозбереженню (Польща, Чехія), (акад. Говоров П.П.); Академія наук Польщі (Instytut ODLEWNICTWA), а також Членство в міжнародних наукових організаціях - Товариство чорної металургії (США); Інститут матеріалів (Англія); Європейське товариство математиків та механіків (Німеччина); Товариство мостів та конструкцій (Швейцарія); Інститут гірничих, металургійних і нафтових інженерів (Канада); Нью-йоркська Академія наук (США); Міжнародна біографічна асоціація (Кембридж, Англія) - академіки відділення матеріалознавства, членство академіків відділення енергетики та ресурсозбереження у Міжнародній академії технічної освіти та - Міжнародної інженерної академії -(Шелепов І.Г. та Су хінін В.П.) тощо.

У рамках усіх відділень ведеться робота з молодими вченими, зі вченими інших відділень Так, Відділення енергетики та ресурсозбереження: Данилюк О.В. брав участь у впровадженні програмних продуктів в навчальний процес; Тодорцев Ю.К. - експерт в роботі по акредитації спеціальностей у трьох університетах України; Братута Е.Г. – керував комісією «Енергозбереження в навчальному процесі» при Методичній

Раді НТУ «ХП» тиа виступав як керівник наукового напрямку «Контактний тепломасообмін» (що об'єднує /науковців з різних технічних наук); Ларін О.М. виступив експертом комісії Семінару 3-ої Міжнародної ярмарки технологій «Наука і технології проти тероризму. Попередження загрози і усунення наслідків»; акад. Вахрушева В.С. - голова технічного комітету ТК – 81; академіки редагують технічні журнали «Механіка та машинобудування» (гол. ред. - акад. Александров Є.Є.); «Проблеми машинобудування» (гол. ред. - акад. Вороб'їов Ю.С.); «Двигуни внутрішнього згорання» (гол. ред. - акад. Марченко А.П.); науково-технічні збірники «Динаміка та міцність машин» (гол. ред. - акад. Львов Г.І.), «Автомобільний транспорт» (гол. ред. - акад. Туренко А.М.), «Різання матеріалів» (гол.ред. - акад. Грабченко А.І.), «Автомобіле- та тракторобудування» (гол. ред. проф. Самородок В.Б.); акад. Черногор Л.Ф. (відділення радіофізики) виконував обов'язки голови навчально-методичної комісії радіофізичного ф-ту ХНУ ім.В.Н. Каразіна тощо.

Кафедра германського, загального і порівняльного мовознавства Чернівецького університету імені Юрія Федьковича (зав.кафедри – В.В.Левицький) уклала договір (у рамках ДААД) про партнерство з Семінаром німецької філології Гетінгенського університету, який є чинним вже більше 6 років.

Згідно з цим договором щорічно 2 професори Гетінгенського університету читають лекції в ЧНУ (мовознавство і літературознавство), 2 викладачі ЧНУ проходять трьохмісячне стажування та 2 студенти - 4-х місячне стажування у Гетінгенському університеті. Крім того, Гетінгенський університет заковує на суму 5 % від загального щорічного фінансування наукову літературу для бібліотеки кафедри.

Крім м. Геттінген, кафедра підтримує наукові зв'язки з університетами Бонн (ФРН), Клагенфурт, Відень, Грац (Австрія), яке полягає в обміні лекторами, публікаціями, підручниками. Згідно з цим, у Чернівцях читали лекції професори Г.-Д. Гіоль, Др. Е. Келіх, Візінгер та ін.

Разом з зарубіжними колегами кафедра видала 2 міжнародних збірники з питань квантитативної лінгвістики (наукові редактори - проф. Г. Альтман, В. Левицький, В.Каліущенко і В. Перебийніс).

Кафедра англійської мови проводить свої наукові дослідження мовних одиниць різних рівнів у синхронії та діахронії – теоретичний та практичний аспекти. Результати дослідження обговорюються на кафедральних семінарах, на всеукраїнських та міжнародних конференціях і публікуються у відповідних збірниках – Чернівецького, Хмельницького, Луцького, Київського, Черкаського, Сумського університетів та ін., а також Університету Південного Федерального округу (м. Ростов-на-Дону, Росія), Нижегородського лінгвістичного університету (Росія), П'ятигорського лінгвістичного університету (Росія), Самарської гуманітарної академії (Росія), Сучавського університету (Румунія) та ін.

Науково-дослідна робота ведеться спільно з університетами Росії, Румунії, США та Канади.

Основні напрямки співробітництва кафедри:

1. Академічний обмін (на рівні програми “бакалавр”)

Університети: Lock-Haven University (Lock-Haven, Pennsylvania, USA), University of Saskatoon (Saskatoon, Saskatchewan, Canada).

Розробка програм нових навчальних курсів; розробка програм рівнів “бакалавр” та “магістр”.

2. Продовження навчання у магістратурі та докторантурі.

Університети:

University of Toronto (Toronto, Ontario, Canada) – методика викладання англійської мови як другої;

Georgia State University (Atlanta, Georgia, USA) – теорія і практика комунікації;

National Luis University (Chicago, Illinois, USA) – гендерні студії.

Кафедра іноземних мов (для гуманітарних факультетів)

Чернівецького національного університету опублікувала:

1. Міжнародні публікації за 2000-2007 роки за кордоном – 25 праць. Зокрема

За роки	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Усього
Моногр.			1					1
Статті	2	1	1	2	3	6	6	21
Конф.	2			2		1	2	7
Всього	4	1	2	4	3	7	8	29

У тому числі:

публікація книги-довідника: 1 (США);
 публікація статей у іноземних журналах (О.Д.Огуй, Т.В.Бухінська, А.Чаглей): 17;
 участь у міжнародних конференціях за кордоном: 7 (з публікацією); 8 (без публікації);
 за країнами: 1 у США, 8 у ФРН, 4 в Австрії, 1 у Польщі, 7 у Словаччині, 2 у Румунії, 1 в Росії.

2. Спільні міжнародні публікації в Україні: всього – 7
 з проф. М.Кемпферт (ФРН) – 3;
 з д-ром З.Шустек (Словаччина) – 1.

3. Стажування за кордоном:
мм. Бонн 2001, 2006; Гьотінген 2002 (К.Суржикова); Берлін 2005 (Суржикова); Фрайбург (2005-2007, І.Іваніна); Відень 2007 (А.Чаглей), 2008 (О.Д.Огуй).

4. Прийом зарубіжних лекторів: Г.Д.Поль із ун-ту Клагенфурт, Австрія (листопад 2007).

5. Читання лекцій за кордоном із лінгвістики:
ФРН: Гьотінгенський університет (травень 2005 – 3);
 Боннський (вересень-жовтень 2001, травень 2006, листопад 2006);
 Берлінський вільний університет (травень 2006);
Австрія: Клагенфуртський університет (листопад 2007);
 Віденський університет (січень 2008); читання лекцій із інших предметів: **Австрія** (Клагенфурт, Відень); **Румунія** (Ораля 2004); **Словаччина** (Кошіце, Смолнік, 2005) та ін.

6. Налагодження зв'язків з іноземного кураторства (Betreuungszusage) для поїздки викладачів кафедри для

стажування за кордоном (міста Бонн, Гьотінген, Відень, Клагенфурт).

7. Робота над спільним підручником із теорії мови (Віденський університет, Австрія).

8. Переговори щодо випуску в Чернівцях міжнародного лінгвістичного видання: Tribüne: Zeitschrift für deutsche Sprache und Schreibung.

РЕГІОНАЛЬНІ ВІДДІЛЕННЯ ТА НАУКОВІ ЦЕНТРИ (віце-президент – З.М.Грицаєнко)

У звітному році регіональні відділення АН ВО України працювали активно і провели значну науково-педагогічну і організаційну роботу.

Так, в Уманському регіональному Відділенні (керівник – Зінченко О.І.) проводилася навчальна, наукова, методична, виховна, видавнича, організаційно-господарська, культурно-масова, громадська робота. Так, **Копитко П.Г.** здійснював наукове керівництво проблемною науково-дослідною лабораторією з оптимізації родючості ґрунту в плодоягідних насадженнях, де виконувались дослідження у довготривалих стаціонарних дослідах з утриманням ґрунту та удобренням в насадженнях плодових і ягідних культур (яблуні, порічок, смородини, суниці та ін.), в тому числі у 75-річному досліді з системами удобрення яблуневого саду, який розпорядженням Кабінету Міністрів України у 2006 році надано статус Національного надбання – “Унікальна дослідницька агроecosистема яблуневого саду Уманського державного аграрного університету”.

Був учасником двох міжнародних конференцій, що проводились в Уманському ДАУ 4–6 липня і в Нікитському ботанічному саду 13–19 вересня 2008р.

Керував спеціалізованою вченою радою із захисту докторських (кандидатських) дисертацій зі спеціальностей 06.01.07 – плодівництво і виноградарство та 05.18.03 – первинна обробка і зберігання продукції рослинництва.

Працював головним редактором журналу “Вісник Уманського ДАУ” і “Збірника наукових праць Уманського ДАУ”.

Керував підготовкою п'яти аспірантів і консультував одного доктора. За результатами досліджень опубліковано дев'ять наукових статей і матеріалів конференцій.

Грицаєнко З.М. Виконувала обов'язки завідувача кафедри біології Уманського державного аграрного

університету, а також завідувача і головного наукового керівника науково-дослідної проблемної лабораторії від Мінагрополітики України з дослідження дії хімічних і біологічних препаратів у посівах сільськогосподарських культур (озима пшениця, озимий і ярий ріпак, озимий і ярий ячмінь, яра пшениця, кукурудза, соя, горох, гречка, тритикале) на фізіолого-біохімічні процеси, формування морфологічних, анатомічних і генетичних ознак будови рослин, їх вплив на синтез органічних речовин і продуктивність вирощуваної культури, якість урожаю, економічну ефективність. На основі теоретичних досліджень розроблялись і впроваджувались у виробництво науково-обґрунтовані, екологічно безпечні новітні технології виробництва високоякісної продукції при найменшому пестицидному навантаженні у сівозміні.

На базі досліджень проблемної лабораторії та науковців кафедри біології проведена 3-6.07.2008 р. міжнародна наукова конференція за темою „Основи формування продуктивності сільськогосподарських культур за інтенсивних технологій вирощування”, в якій взяли участь 680 чоловік. Видано матеріали наукової конференції в збірнику наукових праць (обсяг – 813 сторінок).

Взяла участь ще в двох конференціях: „Духовний розвиток людини та суспільства” (Київ), міжнародному фестивалі „Педагогіка ХХІ Віку” (Одеса).

Керувала науково-дослідною роботою аспірантів – 6 чол., докторантів – 4, співшукачів – 2 чол.

Опублікувала навчальний посібник „Біологічно активні речовини в рослинництві”, Київ, 2008, 307 с.

За результатами досліджень опубліковано 17 наукових статей в наукових збірниках і матеріалах наукових конференцій; видано 6 наукових рекомендацій по застосуванню біологічних препаратів в посівах сільськогосподарських культур.

Виконувала обов'язки Голови спеціалізованої вченої ради із захисту докторських і кандидатських дисертацій за спеціальностями „Фізіологія рослин” і „Мікробіологія”

(сільськогосподарські науки), а також обов'язки ректора Народного університету культури Уманського державного аграрного університету.

Віце-президент АН ВО України.

За активну участь в науковій, педагогічній та громадській роботі в 2008 році Президією АН ВО України нагороджена медаллю за наукові досягнення, а Міжнародною академією аграрної освіти присвоєно почесне звання «Заслуженный работник Международной Высшей аграрной школы».

Зінченко О.І. Взяв участь у 3 вітчизняних наукових конференціях (інститут кормів УААН, Вінницький ДАУ, Уманський ДАУ).

Провів науково-методичний семінар „Навчально-методичне забезпечення рослинництва і супутніх дисциплін згідно вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу» (19-20.06.08р.).

Підготував і здав до друку навчальну програму „Інтенсивні технології вирощування польових культур" (редактор, співавтор). Підготував до видання нову програму з курсу „Рослинництво".

Опублікував шість методичних посібників і рекомендацій (у співавторстві). Співавтор рекомендацій до проведення посіву озимих зернових культур під урожай 2009 року в Черкаській області.

Керував аспірантами (4), докторантами (2), пошукачами (2). Виконував обов'язки члена спеціалізованих Вчених Рад по захисту дисертацій в ННЦ „Інститут землеробства УААН" і Вінницькому ДАУ та інституті кормів УААН. Брав участь у роботі спеціалізованої Вченої Ради по фізіології і мікробіології в Уманському ДАУ (кафедра біології).

Найченко В.М. опублікував підручник „Технологія зберігання і переробки плодів та овочів (502 с.), підготував одного доктора наук, взяв участь у 2^x конференціях.

Член спецради в НАУ (Київ), УДАУ (Умань).

Отримав грамоту Міністерства аграрної політики, почесну грамоту Міністерства освіти і науки.

Кузь В.Г. Впродовж звітнього періоду здійснював керівництво роботою наукової лабораторії «В.Сухомлинський і школа XXI століття», яка працює під егідою АПН України.

Взяв участь у III-х міжнародних та XV Всеукраїнських педагогічних читаннях «Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю: ідеї, пошуки, перспективи» (25.09.08., м. Кіровоград).

Підготував до участі у наукових педагогічних читаннях (25.09.08., м. Кіровоград) наступних членів лабораторії «Василь Сухомлинський і школа XXI століття»: Н.Комісаренко, Л.Ткачук, Т.Кочубей, Г.Кловак, В.Ликова. Досвід роботи лабораторії «Василь Сухомлинський і школа XXI століття» узагальнений і експонується на виставці, присвяченій ювілею В.О.Сухомлинського в музеї освіти (Будинок учителя, м. Київ). Продовжує роботу над посібником «Теоретико-методичні основи підготовки майбутніх учителів до виховної роботи у сільській школі», зокрема вивчав досвід організації виховної роботи в сільських школах Ставищенського району Київської області та в Сахнівській ЗОНІ Корсунь-Шевченківського району Черкаської області.

У звітньому році брав участь в Міжнародних наукових конференціях і опублікував статті: «Полікультурна парадигма підготовки майбутнього вихователя дошкільного закладу»; «В.Сухомлинський: декілька думок до ювілею»; «Інноваційні технології в освіті».

ЛУГАНСЬКЕ РЕГІОНАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
(керівник – академік Зеленько А.С.)

Усі академіки за місцем роботи були організаторами й співорганізаторами різних наукових форумів, учасниками багатьох конференцій та симпозіумів. Усі вони є керівниками аспірантів, а проф. В.Г. Кавешніков, В.М. Фролов – докторантів. Усі вони є членами однієї чи двох спеціалізованих рад, а акад. В.М. Фролов, В.П. Михайлюк – ще й головами спеціалізованих рад.

Серед них академік В.Г. Кавешніков є ще й академіком Міжнародної академії інтеграційної антропології, Польської академії медицини. Він же лауреат Державної премії України. Академік Л.І. Лазор є академіком Державної академії правових наук України.

Кожен з академіків є керівником проблемного дослідження: академік В.Г. Кавешніков – проблеми морфогенезу кісткової й імунної системи під впливом зовнішніх чинників, В.П. Михайлюк – історії становлення науки в Україні, Л.І. Лазор – проблем трудового законодавства, А.С. Зеленько – структурно-семантичного вивчення лексичних одиниць та граматичних категорій у літературній мові та діалектному мовленні тощо.

Усі академіки є авторами десятків наукових публікацій, а проф. В.Г. Кавешніков видав два томи українською й англійською мовами тритомного підручника з анатомії.

ЗАКАРПАТСЬКЕ РЕГІОНАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
(керівник – академік *Ніколайчук В.І.*)

Академіки Закарпатського регіонального відділення стали організаторами і учасниками: Регіональної конференції молодих вчених та студентів "Проблеми збереження біорізноманіття Українських Карпат" (17 квітня 2008р., Ужгород); науково-практичної конференції "Охорона та раціональне використання природних ресурсів Українських Карпат", присвяченої 25-іччю біобазису УжНУ в с. Колочава та пам'яті її фундатора В.Ю. Штаера.

Ними виконані такі наукові теми: "Вивчення механізмів локалізації, акумуляції та фітобіоремедіації важких металів рослинами, розробка наукових основ біологічного очищення ґрунтів"; "Дослідження впливу важких металів на інтестинальну мікрофлору організму та розробка способів її корекції"; Міжнародний Швейцарсько-Український проект «Посилення досліджень у незайманих лісах господарського користування як основи збереження біорізноманітності і стійкого використання лісових ресурсів у Українських Карпатах»

Академік *Ніколайчук В.І.* опублікував:

Nikolaichuk V.I. Ecological problems of the Carpathian Mts and possible ways to overcome them // Acta Agronomica Hungarica, Voil. 56, № 2. – 2008.

Петренко В.С., Пашинник В.Ю., Швартау В.В., Ніколайчук В.І., Яворовський П.П., Лисенко В.П., Юрса О.Р. Вивчення регуляторів росту рослин з метою їх використання в зеленому господарстві міста // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Біологія. - 2008. - Випуск 22. - С. 9-12.

*Сікура А.О., Ніколайчук В.І. Можливості використання лимона трилисточкового (*Poncirus trifoliata L. Raf.*) на Закарпатті // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Біологія. - 2008. - Випуск 22. - С. 36-38.*

*Цикун Т.В., Ріглінг Д., Ніколайчук В.І. Нові для Українських Карпат види роду *Armillaria* // Науковий вісник*

Ужгородського університету. Серія: Біологія. - 2008. - Випуск 22. - С. 73-79.

Sharga B.M., Chapesh A.Y., Tindik L.M, Slivka M.V., Plesha M.V., Nikolaychuk V.I., Maga I.M., Chripak S.M. Study of new organic compounds, the derivates of thieno[2,3-d] pyrimidin-4-ones and 1,3-thiazolin-4-one for antimicrobial activity against microbes isolated from man, animals and plants and against halobacteria // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Біологія. – 2008. – Випуск 22. – С. 161-165. та ін.

Акад. Ніколайчук В.І. керує аспірантами, докторантами, здобувачами; він є Головою Закарпатського відділення товариства клітинних біологів та біотехнологів; членом президії Українського товариства клітинних біологів та біотехнологів; головним редактором журналу "Науковий вісник УжНУ" (серія "Біологія"); членом редколегії журналу "Фізіологія і біохімія культурних рослин", членом редколегії "Мікробіологічного журналу".

ХАРКІВСЬКЕ РЕГІОНАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
(керівник – академік Говоров П.П.)

Харківське регіональне відділення складає 4 фахових відділення: енергетики та ресурсозбереження, електрофізики і електроніки, механіки і машинобудування, загальнотехнічне та 7 секцій: медицини, аграрне, наук про землю, проблем будівництва та архітектури та інші.

Основні показники, проведеної роботи:

Академіки взяли участь у 192 наукових конференціях, семінарах, симпозіумах, з'їздах, у т.ч. міжнародного рівня (Харків, Львів, Маріуполь, Донецьк, Одеса, Київ, Євпаторія, РФ, Польща та ін.).

Одержали авторські свідоцтва, відкриття, винаходи, патенти, гранти – 36; державні та іменні премії – 9.

Науково-дослідна робота проводилась за д/б НДР – 26 тем, за договором – 19.

Підготовлено та захищено у поточному році 7 докторів і 30 кандидатів наук.

Опублікували понад 306 наукових статей та тез, підручників – 8, посібників – 27, монографій – 9, рекомендацій виробництву – 51.

Академіки брали участь у роботі спеціалізованих вчених рад по захисту дисертацій – 34 академіка у радах ВАК або МОН – 10,

Проводилося керівництво та робота з понад 40 аспірантами і 1 докторантом, здобувачами, у тому числі з представниками інших країн.

Організовано виступи по радіо, телебаченню, наукових та інших заходах, публікації у ЗМІ про досягнення вчених наукового центру з метою висвітлення діяльності відділень АН ВО України (Говоров П.П., Рубінський О.Ю., Болотський ОС, Шматько О.О., Товажнянський Л.Л., Братута Е.Г., Мирось В. В. та інші академіки Харківського регіонального відділення).

Проводилася робота по підготовці наукових кадрів впродовж року з метою передачі знань та досвіду молодим

вченим.

Надіслані в президію наукові статті для опублікування в інформаційному Віснику АН ВО України – 6.

Брали участь у спільних міжнародних проектах, з'їздах, конференціях, симпозіумах, конгресах – 14 (Говоров П.П., Шматько О.О., Болотських С.О. (конференції, міжнародні проекти, Росія, США), Білецький Є.М. (міжнародні проекти, Палестина, республіка Нігер), Єфімов О.В. (науковий проект, Польща), Рудаков В.В. (конференція Siema) та ін.

Академіки Відділення є членами зарубіжних академій та асоціацій – Фурман І.О. (член науково-дослідної ради Американського біографічного інституту (ABJ)), Мирось В.В. (академік, член-кореспондент МАНЕБ, С-Петербург).

Під егідою АН ВОУ організовувались та проводились Міжнародні науково-технічні конференції, у тому числі з енергетики та електроніки, інформаційно-комп'ютерних технологій в енергетиці, медицині, сільському та комунальному господарстві, новітніх технологій в освіті (академіки Говоров П.П., Товажнянський Л.Л., Рябченко І.М., Данілюк О.В., Циганенко А.Д., Болотських О.С. та інші академіки відділення).

Продовж року проводилась популяризація та висвітлення роботи Академії шляхом участі академіків Харківського регіонального відділення у конкурсах та презентаціях (академіки Говоров П.П., Болотських О.С., Сокол Є.І., Товажнянський Л.Л., Шматько О.О., Рябченко І.М., Братута Є.Г., Александров Є.Є. та інші академіки відділення).

Проводились заходи щодо піднесення на більш високий рівень роботи Харківського регіонального відділення як об'єднуючої ланки фахових відділень, націлені на виконання комплексних міжгалузевих найважливіших Державних та регіональних програм (керівники відділень – Говоров П.П., Шматько О.О., Александров С.С., Болотських О.С., Сіпій В.І., Рубінський О. Ю. та інші академіки відділень).

Виконувались наукові теми як міжнародного, так і регіонального рівнів, присвячені підвищенню ефективності,

зниженню ресурсоспоживання, розробці нової сучасної техніки та новітніх технологій у техніці і медицині та сільському господарстві, розвитку машинобудування тощо.

У рамках відділення енергетики та ресурсозбереження виконувалась робота:

1) над муніципальною програмою по світовому оформленню міста (м.Харків) (відділення енергетики та ресурсозбереження, акад. Говоров П.П.); 2) з розробки стандарту України «Зовнішнє освітлення» (відділення енергетики та ресурсозбереження, акад. Говоров П.П.); 3) міжнародний науковий проект з інститутом проточних машин ПАН (Польща) «Імітаційне моделювання теплових схем енергоблоків електростанцій», (відділення енергетики та ресурсозбереження, акад. Єфімов ОБ.); 4) участь в обласній програмі „Ресурс” по впровадженню безвідходних технологій (акад. Яковлев О.І).

У 2008 році академіки відділення енергетики та ресурсозбереження брали участь в організації та проведенні науково-технічних конференцій та наукових семінарів: міжнародна науково-практична конференція "Проблеми та перспективи енерго- та ресурсозбереження житлово-комунального господарства" (м. Алушта, академіки Товажнянський Л.Л., Сокол Є.І.); Міжнародна конференція, присвячена питанням математичного моделювання (м. Харків); Міжнародна науково-технічна конференція "Моделювання в електротехніці, електроніці та світлотехніці" (м. Київ, керівник академік Говоров П.П.); Міжнародна науково-технічна конференція "Сучасний стан та перспективи розвитку систем релейного захисту і протиаварійної автоматики ОЕС України" (акад. Журахівський А.В.); Міжнародна наукова конференція «Автоматика – 2008» (м. Одеса, акад. Тодорцев Ю.К.); Науковий семінар НАНУ за напрямком «Наукові основи енергетики» (керівник акад. Говоров П.П.); організація проведення МНТК разом з Лодзькою політехнікою (Польща, керівники акад. Говоров П.П., Нович Р.).

Вчені наукового відділення «Енергетика та ресурсозбереження» продовжують спільну роботу з вузами Росії, Молдови, Польщі, Франції, Південної Кореї, Кувейту (академіки Говоров П.П., Єфімов О.В., Данилюк О.В., Артюх С.Ф., Рудаков В.В. та ін.).

Академіки є членами редколегій журналів «Електротехніка та електромеханіка», наукового збірника «Вісник НТУ «ХП» (академіки Говоров П.П., Рудаков В.В., Єфімов О.В., Братута Е.Г. та ін.); журналу «Світлолюкс» (Говоров П.П.), гол. редактором наукового журналу „Автоматика. Автоматизация и электротехнические комплексы" (Тодорцев Ю.К.) та інші.

Академіки є членами експертної комісії з питань науки МОН України, експертної комісії Міністерства освіти і науки України, департаменту науково-технологічного розвитку з питань науки за фаховим напрямком „Енергетика" (акад. Єфімов О.В., акад. Братута Е.Г.). Ними опубліковані навчальний посібник «Освітлення промислових об'єктів» авторів П.П.Говорова, Р.В.Пилипчук, А.І.Токмань та ін. – Х.: ХНАМГ, 2008; «Підвищення надійності роботи вимірювальних трансформаторів» авторів П.П.Говоров, О.І. Ганус. – Х.: ХНАМГ, 2008; «Підвищення ефективності вирощування овочів в умовах закритого ґрунту», П.П.Говоров, І.А. Веліт. – Х.: ХНАМГ, 2008; „Анализ эффективности работы газотурбинных установок с усовершенствованной схемой впрыска водяного пара в камеру сгорания и паровым охлаждением газовой турбины" авторів О.В.Єфімов, Т.А.Гаркуша, Т.О.Єсипенко. – Х.: НТУ „ХП” – 66 с., 2008; в видавництві "Вища школа" в 2008 р. підручник українською мовою "Системи електропостачання загального призначення", 24 друк. арк., автори Зорін В.В., Тесленко В.В.; в видавництві ИТУУ (КП) в 2008 р. виходить навчальний посібник "Електричні мережі та системи", автори Зорін В.В., Буйний Р.О., Штогрин Є.А, навчальний посібник Інтелектуальна власність / Журахівський А.В., Засідкович Н.Р., 100 с.; Навчальний посібник Міренський

І.І. Основи технології машинобудування. – Х., 2008. – 256с. тощо.

У рамках сектору медицини виконувалась планова НДР:
Академіком Кравчуном Н.Г. "Роль клітинних, імунозапальних та нейрогуморальних механізмів хронічної серцевої недостатності у реалізації ефектів нейромодуючої терапії" (2004-2008 рр.). За результатами роботи були визначені практичні рекомендації. Академіком Паращуком Ю.С. виконувалась ініціативна НДР „Значення тканинних (АПФ-незалежних) гуморальних факторів в розвитку гіпертонічної хвороби і в реалізації клінічних ефектів препаратів, що впливають на ренін-ангіотензинову систему" (2005-2008 рр.). Проведення досліджень дозволило оцінити динаміку активності хімази та її інгібіторів у хворих з різними стадіями гіпертонічної хвороби та дозволило суттєво підвищити ефективність лікування. Особливості стану фетоплацентарного комплексу у вагітних жінок з акушерською та екстрагенітальною патологією в залежності від віку, терміну вагітності та характеру соматичних захворювань виконувалась академіком Лупальцовим В.І., «Ентеральне зондове харчування в комплексному лікуванні гострого панкреатиту – академіком Приходько В.С. Виконано наукові теми академіком Циганенко А.Я. «Експериментально-клінічна розробка нових протимікробних засобів та способів селективної антибактеріальної терапії гнійно-септичних захворювань у дітей», «Експериментально-клінічне обґрунтування нових підходів до комплексного лікування гнійно-запальних інфекцій з використанням спрямованого транспортування антимікробних засобів, імунокоректорів, антиоксидантів, аутоіндукторів мікроорганізмів та їх інгібіторів, 2008 р.». Академіком Сіпітим В.І. проводилась розробка галузевої науково-технічної програми «Медична допомога при черепно-мозковій травмі» на 2007-2012 рр., яка 11.08.2006р. затверджена спільним Наказом Міністерства охорони здоров'я України та Академії медичних наук України. Під його керівництвом виконується науково-дослідна робота кафедри

нейрохірургії ХНМУ за темою «Медична допомога при черепно-мозковій травмі» на 2008-2010 рр., яка складається з трьох розділів. За результатами роботи видано 8 позитивних рішень.

Академіками відділення медицини проведено наукові конференції та наукові семінари: науково-практичні конференції Українського суспільства спеціалістів з імунології, алергології та імунореабілітації (керівник академік Циганенко А.Я., Сіпітий В.І., Кравчук П.Г.); Республіканська конференція з міжнародною участю "Сепсис: проблеми діагностики та профілактики" (керівник академік Циганенко А.Я.), опубліковано статті, тези, у тому числі у міжнародних виданнях (21) тощо.

Ведеться робота з 16 аспірантами та 6 докторантами з підготовки до захисту дисертацій.

Ведеться співробітництво відділень енергетики та аграрного по створенню наукових основ та розробок програмних та технічних засобів вирощування овочів в умовах закритого ґрунту (акад. Говоров П.П., Болотських О.С.); впровадженню розробок в практику сільськогосподарського виробництва та подальшому суттєвому нарощуванню обсягів виробництва овочів за розробленими технологіями.

Отримано 2 патенти України академіком Фурманом І.О.

У рамках відділення радіофізики і електроніки виконувалась робота:

Проведена наукова робота МОН України «Дослідження енергетичних та частотних характеристик резонансно-тунельних діодів на основі сполук InGaN». Отримані енергетичні та частотні характеристики РТД та шумові характеристики діодів з МПЕ на основі сполук (InGaN в мм-діапазоні (керівник Прохоров Е.Д.). 3-й етап фонд. досл. теми МОН України «Нестационарні процеси в коливальних системах мм діапазону та перетворення когерентного випромінювання в керованих електродинамічних структурах» (керівник академік Шматько О.О.) Результати досліджень використані для розробки нових ефективних методів неруйнівного контролю

дистанційного визначення параметрів матеріальних середовищ, тонких плівок тощо. 2-й етап фонд. досл. теми МОН України «Випромінювання в нелінійних електронних системах та перетворення НВЧ-сигналів в анізотропних середовищах і полярних розчинах з поглинанням» (керівник академік Шматько О.О.). Побудована теорія взаємодії просторово-неоднорідних та імпульсних сигналів в хвилеводній структурі з системою шаруватих анізотропних середовищ, що містять тонкі плівки, матеріальні параметри яких можуть бути частотно-залежними. Вивчені нові явища, що спостерігаються при розповсюдженні імпульсних сигналів та хвильових пучків в середовищах та рідинних розчинах, в такому обсязі це пропонується вперше. 3-й етап фонд. досл., тема МОН України «Радіофізичні та магнітометричні ефекти дії на геокосмос високоенергетичних джерел», (керівник Черногор Л.Ф.). Проведені комплексні дослідження ефектів в системі атмосфера – іоносфера – магнітосфера, обумовлених дією потужного квазіперіодичного акустичного випромінювання, а також буде проведено аналіз результатів спостережень та отримані попередні висновки; Проведені теоретичні дослідження дії циклонів на систему атмосфера – іоносфера – магнітосфера.

Академіки відділення брали участь у 8 конкурсах, в організаційних комітетах 8 конференцій та інших організаційних заходах (Шматько О.О., Черногор Л.Ф. та ін.).

Зокрема, академіками відділення підготовлено та видано навчальні посібники: Л.Ф. Черногор. Природознавство. Интегрирующий курс. Переклад з російської. Харків ХНУ ім.В.Н. Карабіна, 2008. – 536 с.; Л.Ф.Черногор, Концепции современного естествознания. Харьков. ХНУ им. В.Н. Каразина. – 536 с. та ін.

Підготовлений до видання навчальний посібник з трьох спеціальних курсів: "Дистанционное радиозондирование атмосферы и космоса", а також Монография. Л.Ф. Черногор. О нелинейной физике, радиофизике и физике геокосмоса. – 300 с.

На основі взаємного узгодження напрямків робіт світлотехнічної, електро- та теплотехнічної секції відділення «Енергетики та ресурсозбереження» проводиться розробка комплексних програм енергозбереження з окремих галузей виробництва та енергетики в цілому. По результатах розробок ведеться робота по створенню при АН ВОУ центру з енергозбереження та Національного комітету зі світлотехніки.

У рамках усіх відділень планується робота з молодими вченими та підготовка аспірантів, докторантів, здобувачів.

ХМЕЛЬНИЦЬКЕ РЕГІОНАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
(керівник – академік Завальнюк О.М.)

У 2008 році проведено 4 засідання відділення.

Упродовж 2008 року з ініціативи і на базі Кам'янець-Подільського університету академіками Відділення було проведено міжнародні, всеукраїнські конференції, круглі столи та семінари.

Серед них:

Міжнародна науково-практична конференція "Україна в ХХІ ст.: проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку" (17-18 квітня 2008 р.);

Міжнародний теоретичний семінар "Методологічні проблеми гуманітарних досліджень" (14-17 травня 2008 р.);

Міжнародна науково-практична конференція "Інформатизація освіти України: європейський вимір" (14-17 травня 2008 р.);

Міжнародна наукова інтернет-конференція "Інновації в навчанні фізиці та дисциплін технологічної освітньої галузі: міжнародний та вітчизняний досвід" (2-3 червня 2008р.);

Міжнародна наукова конференція "Сучасні проблеми математичного моделювання, прогнозування та оптимізації" (5-6 червня 2008 р.);

Міжнародна конференція молодих учених "Актуальні проблеми ботаніки та екології" (13-16 серпня 2008 р.);

Міжнародні наукові читання "Євген Паранюк: людина, дослідник і меценат України та української діаспори (до 85-річчя від дня народження громадського діяча)" (12-13 вересня 2008 р.);

Міжнародна науково-практична конференція "Актуальні проблеми історичної і теоретичної поетики" (12-13 жовтня 2008р.);

Міжнародна науково-практична конференція "Якість, цілеспрямованість і організаційно-управлінські рішення в структурно-змістовій побудові дидактики фізики в середній та вищій школі" (жовтень 2008 р.);

Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми регіональної журналістики» (9-10 жовтня 2008 р.);

Міжнародна наукова конференція «Сучасні тенденції розвитку корекційної освіти» (20-21 листопада 2008 р.);

II Всеукраїнська науково-практична конференція "Формування здорового способу життя студентської та учнівської молоді засобами освіти" (14-15 жовтня 2008 р.);

Семінар-практикум "Метод проектів у сучасних освітніх технологіях" (15 січня 2008р.);

Науково-практичний семінар «Тендерні підходи в управлінні ВНЗ» (жовтень 2008 р.);

Науково-практична конференція "Громадська і музично-педагогічна діяльність Т.Ганицького у Кам'янці-Подільському" (жовтень 2008 р.);

Круглий стіл "Бібліотека К-ПНУ: історія, сьогодення, перспективи" (25 вересня 2008р.).

За вагомий внесок у розвиток вищої освіти України ректора Кам'янець-Подільського національного університету, академіка АН ВО України Олександра Завальнюка нагороджено дипломом і пам'ятною медаллю у номінації "Флагмани України", а також АН ВО України – нагородою «За успіхи в науково-педагогічній діяльності».

Підготовлено та опубліковано 11 випусків науково-фахового збірника «Освіта, наука і культура на Поділлі», який видається двічі на рік, обсягом 25-30 друк. арк.

Робота з молодими вченими проводиться за принципом логічної наступності: *пошукова розвідка* —> *науковий реферат* —> *наукова стаття* —> *дипломна робота* —> *магістерська робота* —> *кандидатська дисертація* —> *докторська дисертація* —> *навчальні посібники та монографії*. Такий шлях пройшли науково-педагогічні працівники: *Кух А.М., Мендерецький В.В., Оленюк І.В., Ніколаєв О.М., Семерня О.М., Панчук О.П.*; таким же шляхом йдуть усі аспіранти та докторанти.

Науково-дослідна та науково-технічна діяльність велася за шістьма пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки:

фундаментальні дослідження з найважливіших проблем природничих, суспільних і гуманітарних наук;

проблеми демографічної політики, розвитку людського потенціалу та формування громадянського суспільства;

збереження навколишнього середовища (довкілля) та сталий розвиток;

новітні технології; діагностика і методи лікування найпоширеніших хвороб;

нові комп'ютерні засоби та технології інформатизації суспільства;

нові речовини і матеріали.

Членами Хмельницького обласного відділення АН ВО України в 2008 році опубліковані понад 100 наукових праць. Зокрема:

Завальнюк О.М. Геринович Володимир Олександрович – ректор Кам'янець-Подільського інституту народної освіти / Серія "Керівники Кам'янець-Подільського національного університету". – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2008. – 28 с.

Завальнюк О.М., Комарніцький О.Б. Кам'янець-Подільський національний університет (1918-2008 рр.): Історичний нарис. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2008. – 296 с.

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка: Ювілейне видання / Редкол.: О.М.Завальнюк, В.А.Смолій, І.М.Вишневецький та ін. – К.: Вид-во «Логос України», 2008. – 200 с.

Завальнюк О.М., Стецюк В.В. Земства Поділля в добу Української революції. 1917-1920 рр. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2008. – 120 с.

Завальнюк О.М. Іван Огієнко – організатор, ректор і оборонець Кам'янець-Подільського українського університету (1918-1920 рр.). – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2008. — 216 с.

Завальнюк О.М., Комарніцький О.Б. Кам'янець-

Подільський національний університет імені Івана Огієнка в добу незалежної України (1991-2008 рр.). – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2008. – 416 с. та ін.

Рекомендовано до Президії АН ВО України на конкурс кращі монографії, підручники, посібники:

Завальнюк О.М., Комарніцький О.Б. Кам'янець-Подільський національний університет (1918-2008 рр.): Історичний нарис. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2008. – 296 с.

Завальнюк О.М. Іван Огієнко – організатор, ректор і оборонець Кам'янець-Подільського українського університету (1918-1920 рр.). – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2008. – 216 с.

Завальнюк О.М., Комарніцький О.Б. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка в добу незалежної України (1991-2008рр.). – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2008. – 416 с.

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка: Ювілейне видання / Редкод.: О.М. Завальнюк, В.А. Смолій, І.М. Вишневецький та ін. – К.: Вид-во «Логос України», 2008. – 200 с.

Атаманчук П.С., Семерня О.М. Методичні основи управління навчанням фізики: Монографія. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, інформаційно-видавничий відділ, 2005. – 196 с.

Атаманчук П.С., Самойленко П.И. Дидактика фізики (основные аспекты), Монографія. – Московский государственный университет технологий и управления, РИО, 2006. – 245 с.

Атаманчук П.С., Сосницька Н.Л. Основи впровадження інноваційних технологій навчання фізиці: Навчальний посібник. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2007. – 200с.

Атаманчук П.С., Мендерецький В.В., Ніколаєв О.М. Методичне забезпечення навчального фізичного експерименту (11-й клас): Навчальний посібник. – Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А., 2008. – 212 с.

ЖИТОМИРСЬКЕ РЕГІОНАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
(керівник – академік Положенець В.М.)

За звітний рік проведено дві міжнародні конференції та одну конференцію молодих вчених і аспірантів. Розроблено два винаходи і отримано на них патенти. Передано у державне сортовипробування сорт картоплі Віктор.

Наукова робота проводилася за тематикою „Селекція картоплі на стійкість до хвороб і шкідників" та „Випробування пестицидів проти хвороб і шкідників" з обсягом фінансування 100000 грн.

Під керівництвом академіків регіонального відділення захищено дві кандидатські дисертації.

За звітний період академіками видано п'ять посібників, монографію, три рекомендації виробництву, опубліковано 22 статті у збірниках і журналах.

Академіки є членами спеціалізованих рад по захисту кандидатських і докторських дисертацій.

До Президії АН ВО України надіслано два підручники і одну монографію.

ТЕРНОПІЛЬСЬКЕ РЕГІОНАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
(керівник – академік Т.Г. Дудар)

Протягом 2008 року Тернопільське регіональне відділення АН ВО України здійснювало злагоджену роботу шляхом залучення не тільки відомих вчених різних галузей – академіків АН ВО України, а й інших провідних науковців, які працюють у вузах Тернопільщини, до продуктивної наукової і освітньої роботи в регіоні, організації спільних науково-практичних конференцій, круглих столів, семінарів з проблем адаптації вищої освіти України згідно вимог Болонського процесу.

З метою реалізації стратегії Болонського процесу і радикального реформування національної системи вищої освіти за безпосередньої участі академіків АН ВО України Юрія С.І., Гром'яка Р.Т., Андрейчина М.А., Дудара Т.Г. у вищих навчальних закладах м. Тернополя адаптовано навчальні програми із спеціальностей. Впроваджено у навчальний процес при підготовці бакалаврів і магістрів у вузах м. Тернополя Європейську кредитну трансферну систему (ECTS), яка дозволить наблизити національну систему вищої освіти до європейської. Застосування кредитної системи замість традиційної залікової і екзаменаційної ефективніше і об'єктивніше забезпечуватиме оціночний облік багатовекторної освітньої і наукової діяльності студента.

Члени Тернопільського регіонального відділення брали участь у виконанні держбюджетних науково-дослідних робіт, керували підготовкою кандидатських і докторських дисертацій, опублікували цілий ряд наукових праць, підручників і посібників для студентів вищих навчальних закладів. Всі члени відділення активно займалися редагуванням фахових наукових видань, наукових записок, наукових вісників, прагнули плідно працювати у галузевих відділеннях АН ВО України.

ДНІПРОПЕТРОВСЬКЕ РЕГІОНАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
(керівник – академік Кобець А. С.)

У звітному році науково-дослідна робота здійснювалась на 39 кафедрах, в 11 проблемних і міжкафедральних лабораторіях за 172 темами, в тому числі 6 бюджетних за державними програмами, 30 – госпдоговірних і 132 згідно з особистими планами викладачів.

У 2008 році загальний обсяг замовлень на виконання наукових досліджень збільшився в 1,3 рази і склав 748,8 тис. грн. З них 442,0 тис. грн. виконано за держбюджетним замовленням за рахунок Мінагрополітики і Міносвіти та Міністерства вугільної промисловості (наукові керівники тем проф. Степченко Л.М., проф. Буря О.І., проф. Ковалевська Н.І., Якунін О.П., доц. Геллер О.Й., проф. Ярчук І.І., проф. Ткаченко О.А.). 306,8 тис. грн. виконано за госпдоговорами за 30 темами та 52,2 тис. грн. отримано з іноземних джерел.

Закінчені дослідження по 20 темах. В цілому розроблено: 4 технології виробництва, виведено 2 сорти сільськогосподарських культур, розроблено Національний стандарт України насіння сільськогосподарських культур. Розробляються 14 стандартів ДСТУ факультетом ветеринарної медицини (Гаврилін П.М.).

Подано від агроуніверситету 16 заявок на винаходи, одержано 14 патентів на винаходи і корисні моделі.

До вагомих досягнень у звітному році слід віднести:

- розроблені та впроваджені робочі органи для обробки ґрунту;
- впроваджені у сільськогосподарське виробництво системи живлення автотракторних двигунів нафтовими видами палива;
- новий сорт озимої пшениці Співанка розповсюджено на площі 100 га. Передано в сортовипробування сорти Журавка і Комерційна (селекціонер професор Ковалевська Н.І.);
- широко проводиться селекційна робота із створення

нової породи овець м'ясо-вовнового напрямку, адаптованої до умов України (професор Шуваєв В.Т та його школа – доценти Похил В.І. та Микитюк В.В.);

- створено і успішно реалізовано модель управління генофондом свиней селекції ДДАУ, яка дозволяє протягом багатьох поколінь підтримувати високу продуктивність тварин при розведенні "в собі" (доценти Сметанін В.Т., Хмельова О.В.);

- розроблено 4 нових ветеринарних препарати на рослинній основі для профілактики і лікування хвороб продуктивних тварин, на які отримані патенти на винахід (доцент Антоненко П.П.);

- впроваджені у ветеринарію і тваринництво біологічно-активні речовини і адаптогени природного походження (професор Степченко Л.М.).

Члени регіонального Відділення і викладачі ВНЗ брали участь в 14 міжнародних і 6 державних, регіональних виставках, виступали з доповідями і повідомленнями на міжнародних конференціях, на всеукраїнських, регіональних конференціях і семінарах-симпозіумах.

За результатами наукових досліджень видано 814 статей в наукових виданнях, 10 монографій, 11 підручників, 29 навчальних посібників з грифом МАТІ та МОН, 38 довідників, проблемних лекцій, 131 комп'ютерних програм, 510 методичних рекомендацій.

Академіки Відділення забезпечували розвиток студентської наукової та інноваційної діяльності. На сьогодні значно підвищилась активність студентської науки. В науково-дослідній роботі за 2008 рік взяли участь 726 студентів, які об'єднані в 39 наукових гуртках.

Академіками Відділення проведені наукові та науково-технічні конференції:

Міжнародні:

Теорія і практика використання біологічно активних речовин гумусової природи в сільському господарстві, присвячена сторіччю з дня народження професора Христової

Л.А. ДДАУ, м. Дніпропетровськ, (Грибан В.Г., Гаврилін П.М.).

XXI століття: економіка і екологія (проблеми та перспективи розвитку), ДДАУ, м. Дніпропетровськ, (Макаренко П.М.)

Галузева менеджмент-освіта в сучасних умовах. ДДАУ, м.Дніпропетровськ (Макаренко П.М.).

Теорія і практика комплексного використання відходів хімічної промисловості у сільському господарстві. ДДАУ, м. Дніпропетровськ, листопад (Кобець А.С., Тіман М.П.).

Екологічні основи захисту промислових насаджень і розсадників зерняткових культур від основних шкідників, хвороб і бур'янів, м. Дніпропетровськ, лютий (Кобець А.С).

Міжнародна конференція по євроінтеграції. Дніпропетровська обл. "АГРО-СОЮЗ", червень (Кобець А.С, Макаренко П.М., Тіман М.П.).

Всеукраїнські:

II регіональна науково-практична конференція "Актуальні проблеми соціально-економічного розвитку Придніпров'я". ДДАУ, м.Дніпропетровськ, лютий (Кобець А.С, Макаренко П.М.).

II міжвузівська конференція молодих вчених і студентів "Сучасні аспекти управління економічними процесами в регіоні". ДДАУ, м.Дніпропетровськ, лютий (Кобець А.С, Макаренко П.М., Тіман М.П., Гаврилін П.М., Грибан В.Г.).

Конференція викладачів, аспірантів та здобувачів НШЕ за результатами науково-дослідної роботи у 2007 р. ДДАУ, м. Дніпропетровськ, лютий.

Конференція студентів ННІЕ за результатами науково-дослідної роботи у 2007 р. ДДАУ, м. Дніпропетровськ, лютий (Кобець А.С, Макаренко П.М.).

Науково-практична конференція за підсумками НДР науковців, науково-педагогічних працівників, аспірантів та студентів агроуніверситету у 2007 році. ДДАУ, м. Дніпропетровськ, березень (Кобець А.С., Макаренко П.М., Тіман М.П., Гаврилін П.М., Грибан В.Г.).

Науково-практична конференція "Сучасна молодь: інтелектуальний потенціал України". ДДАУ, м. Дніпропетровськ, березень (Кобець А.С., Макаренко П.М.).

Наукова конференція викладачів, аспірантів та здобувачів біотехнологічного факультету за результатами науково-дослідної роботи у 2007 році. ДДАУ, м. Дніпропетровськ, березень (Гаврилін П.М., Грибан В.Г.).

Проблеми зберігання та переробки зернових і олійних культур. ДДАУ, м. Дніпропетровськ, квітень (Кобець А.С.).

День поля. ДДАУ, Науково-дослідне поле", червень (Кобець А.С., Макаренко П.М.).

Підготовка до посіву озимої пшениці під урожай 2009 р. м. Дніпропетровськ, вересень (Кобець А.С., Макаренко П.М.).

КРИМСЬКЕ РЕГІОНАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
(керівник – академік *Бабанін А.А.*)

У складі Відділення нараховується 13 академіків.

У звітному році академіки Відділення та їх учні досліджували:

Морфогенез органів кровотворення та імуногенезу ссавців і птахів (акад. Хомич В.Т., акад. Криштофорова Б.В., акад. Гаврилін П.М). Результати досліджень впроваджені в навчальну роботу;

Вікові морфофункціональні особливості окремих органів і систем під впливом гравітаційних перенавантажень та різних методах їх корекції (акад. Пикалюк В.С.). Результати досліджень впроваджені в практику лікувальних, освітніх та наукових закладів України;

Морфоструктуру, онтоморфогенез та модули еволюції життєвих форм видів родин *Scrophulariaceae* та *Zamiaceae* флори України, (акад. Берко Й.М.). Результати досліджень систематизуються;

Теоретичні наукові основи конструювання високоефективних біологічних препаратів (акад. Скибіцький В.Г.). За результатами досліджень розроблені та впроваджені в практику ветеринарної медицини (виробник ВАТ “ВНП Укрзооветпромстач”) Тест системи на основі імуноферментного аналізу для діагностики сказу тварин, лейкозу великої рогатої худоби, грипу птахів, хламідіозу тварин, трихінельозу свиней;

Міграцію стронцію стабільного в ланцюгу живлення тварин та розробляли систему послаблення його негативної дії на організм і продукцію (акад. Засекін Д.А.). За результатами досліджень опубліковані науково-методичні рекомендації по застосуванню детоксуючих засобів для тварин у регіонах України з високим рівнем стронцію стабільного у довкіллі;

Заходи боротьби та профілактики з основними гельмінтозами тварин в Україні (акад. Сорока Н.М.). Розроблені і впроваджені в практику ветеринарної медицини

інструкція щодо заходів боротьби і профілактики дирофіляріозу м'ясоїдних тварин та способів діагностики еймеріозу великої рогатої худоби;

Асоціативні хвороби коней (акад. Галат В.Ф.). За результатами досліджень підготовлені дві науково-методичні рекомендації для впровадження в практику ветеринарної медицини.

Підготували вісім кандидатів наук (акад. Галат В.Ф. – 2; акад. Пикалюк В.С. – 2; акад. Гаврилін П.М. – 2; акад. Хомич В.Т. – 1; акад. Криштофорова Б.В. – 1).

Отримали 13 патентів (акад. Засекін Д.А. – 6, акад. Криштофорова Б.В. – 3, акад. Скибіцький В.Г. – 1, акад. Пикалюк В.С. – 1, акад. Сорока Н.М. – 1, акад. Галат В.Ф. – 1)

Отримали 1 авторське свідоцтво (акад. Пикалюк В.С.).

Організували і провели такі конференції:

Міжнародну наукову конференцію “Актуальні проблеми сучасної морфології”, 15-16 травня 2008р., м. Житомир (акад. Хомич В.Т.);

Міжнародну нараду – семінар “Місце та роль морфологічних дисциплін у підготовці фахівців освітньо-кваліфікаційних рівнів “бакалавр та магістр”, 17-20 вересня 2008 р., Сімферополь – Прибережне, (акад. Криштофорова Б.В.);

Симпозіум “Морфогенез органів і тканин під впливом екзогенних факторів”, 2 – 4 жовтня 2008 р., Сімферополь – Алушта (акад. Пикалюк В.С.)

Семінар гігієністів України, 16 жовтня 2008 р., Київ (акад. Засекін Д.А.).

Члени Відділення взяли участь у роботі 23 наукових конференцій і семінарів, які проводились в Україні та за її межами.

Академіки співпрацювали:

З Європейською асоціацією ветеринарних анатомів (акад. Хомич В.Т., акад. Криштофорова Б.В.);

З міжнародним науковим товариством морфологів хребетних тварин (акад. Хомич В.Т.);

З міжнародним науковим товариством паразитологів (акад. Галат В.Ф.).

Опублікували:

Монографій – 1 (акад. Пикалюк В.С.);

Підручників – 4 (акад. Пикалюк В.С. – 2, акад. Скибіцький В.Г. – 1, акад. Галат В.Ф. і акад. Сорока Н.М. – 1);

Навчальних посібників – 13 (акад. Галат В.Ф. і акад. Сорока Н.М. – 3, акад. Пикалюк В.С. – 6, акад. Берко Й.М. – 1, акад. Гаврилін П.М. – 1, акад. Криштофорова Б.В. – 1, акад. Хомич В.Т. – 1);

Навчально – методичних рекомендацій, вказівок, програм – 20 (акад. Сорока Н.М. – 5, акад. Засекін Д.А. – 6, акад. Берко Й.М. – 2, акад. Гаврилін П.М. – 2, акад. Криштофорова Б.В. – 2, акад. Хомич В.Т. – 3);

Науково – методичних рекомендацій – 6 (акад. Сорока Н.М. – 2, акад. Галат В.Ф. – 2, акад. Засекін Д.А. – 1, акад. Гаврилін П.М. – 2, акад. Криштофорова Б.В. – 1);

Наукових статей, матеріалів конференцій – 115 (акад. Сорока Н.М. – 18, акад. Галат В.Ф. – 12, акад. Пикалюк В.С. – 22, акад. Засекін Д.А. – 29, акад. Берко Й.М. – 1, акад. Скибіцький В.Г. – 6, акад. Гаврилін П.М. – 11, акад. Криштофорова – 5, акад. Хомич В.Т. – 11)

Виступили у ЗМІ:

Виступів на телебаченні – 12 (акад. Сорока Н.М. – 8, канали “1+1”, “Інтер”, “СТБ”, “5 канал”, програми “Здоров’я” і “Очевидне – неймовірне”, акад. Пикалюк В.С. – 4, телебачення АР Крим, програма “Рідне слово в рідній хаті”);

Виступів у пресі – 9 (акад. Пикалюк В.С.);

Виступів по радіо – 2 (акад. Новак В.П.).

Отримали нагороди, почесні звання, відзнаки:

Акад. Гаврилін П.М. – Почесну Грамоту Кабінету Міністрів України;

Акад. Криштофорова Б.В. – Почесну Грамоту Ради Міністрів АР Крим, Заслуженого професора Національного аграрного університету.

ХЕРСОНСЬКЕ РЕГІОНАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
(керівник – академік Ушкаренко В.О.)

Академіки В.О.Ушкаренко, В.Н.Салатенко і В.П.Коваленко в 2008 році проводили науково-дослідну роботу з держбюджетної і госпдогвірної тематики (на загальну суму 365 тисяч грн., з них 185 тисяч грн. бюджетних коштів), що передбачала удосконалення системи ведення галузей агропромислового комплексу в умовах реформованих господарств. Досліджували економічні та екологічні проблеми природокористування, створення нових технологій виробництва продукції тваринництва.

Науковою школою академіка АНВО України В.О.Ушкаренка розроблені теоретичні і практичні основи створення високоврожайних сортів і гібридів зернових, технічних культур. Розмножено насіння районованих і перспективних сортів ріцини, озимої пшениці, соняшнику, а також зроблено добори для селекції нових сортів – популяції ріцини, соняшника, утворені нові сорти озимої пшениці (Дріада 1, Херсонська безоста та ін.).

Вчені Херсонського університету беруть участь у реалізації соєвої продовольчої програми, що координується Одеським селекційно-генетичним інститутом. Продовжувалась реалізація нових форм науково-господарської діяльності та впровадження розробок вчених у виробництво.

Впроваджено у виробництво:

- економічну та екологічно-надійну технологію вирощування гібридного насіння соняшника в ланках підтримуючої селекції;
- енергозберігаючі поверхневі способи поливу сільськогосподарських культур;
- способи відновлення родючості ґрунтів на рисових зрошувальних системах, технологію вирощування рису з врахуванням вимог охорони навколишнього середовища.

У галузі тваринництва під керівництвом академіка АНВО України Коваленка В.П. проведені дослідження з

удосконалення технології виробництва продукції шляхом створення культурних пасовищ, перехід на маловитратні прийоми безприв'язного (групового) утримання тварин. За участю співробітників біолого-технологічного факультету виведена нова порода (червонабілопояса) м'ясних свиней, заводські лінії в новому таврійському типі асканійських тонкорунних овець, створена вітчизняна придніпровська породна група птиці м'ясо-яєчного типу для фермерських та особистих підсобних господарств.

Створені бази даних і розроблені теоретичні основи контролю і управління селекційними процесами в тваринництві з використанням персональних комп'ютерів.

Впроваджено методи формування високопродуктивних заводських стад молочної худоби з використанням кращого світового генофонду; селекційно-генетичні методи підвищення вовнової продуктивності тонкорунних овець; вирощування птиці в рівновагових угрупованнях; методи математичного моделювання і прогнозування біологічних процесів; ресурсозберігаючі технології вирощування риби у водосховищах різного господарського призначення.

Рекомендовано до тиражування Міністерством аграрної політики України та Головним управлінням агропромислового розвитку Херсонської обласної державної адміністрації 15 розробок вчених університету, 26 патентів на винахід та 14 свідоцтв на авторське право, одержано 19 патентів та 11 свідоцтв на авторське право.

На базі ХДАУ у 2008 році було проведено регіональну науково-практичну конференцію "Проблеми застосування ГІС-технологій для підвищення родючості зрошуваних ландшафтів"; Міжнародну, науково-практичну конференцію "Сучасний стан рибного господарства: проблеми та шляхи вирішення"; Міжнародну науково-методичну конференцію "ГІС - технології в управлінні водними і земельними ресурсами"; регіональну науково-практичну конференцію "Проблеми застосування ГІС - технологій для підвищення родючості ґрунтів, раціонального використання добрив та отримання

екологічно чистого урожаю». Значного резонансу одержала XV міжнародна науково-практична конференція "Сучасний стан, проблеми та шляхи інтенсифікації виробництва високоякісної свинини". У конференціях брали участь понад 280 представників України, Росії, Білорусі, Молдови, Польщі, Швеції, Шотландії, Німеччини.

В університеті функціонує докторантура з трьох спеціальностей: сільськогосподарські меліорації (науковий консультант – академік УААН В.О.Ушкаренко), розведення та селекція тварин (науковий консультант – член-кореспондент УААН В.П.Коваленко), економіка сільського господарства і АГЖ (науковий консультант – доктор економічних наук Л.О.Мармуть); діють дві спеціалізовані вчені ради із захисту дисертацій; здійснювався регулярний випуск фахового наукового видання "Таврійський науковий вісник".

РІВНЕНСЬКЕ РЕГІОНАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

(керівник – академік Гурин В.А.)

Кількісний склад Рівненського регіонального відділення – 7 академіків.

До його складу входять: В.А. Гурин, Є.М. Бабич, М.М. Гіроль, Е.А. Зінь, Б.С. Колупасв, С.В. Кравець, В.Ю. Слюсарчук, К.Ф. Шульжук

Вчений секретар відділення к.е.н., доцент В.О. Солодкий

Відповідно до плану роботи Рівненського регіонального відділення Академії наук вищої освіти України на 2008 рік академіки провели таку роботу:

Академік Гіроль М.М. досліджував очистку стічних і природних вод; запобігання вторинного забруднення водопровідної води; утилізація осаду водопровідних станцій; технології магнітного очищення води; попередня очистка води для теплогенеруючих установок; вплив водопровідно-каналізаційного господарства на антропогенне навантаження територій.

Акад. Е.А. Зінь продовжив дослідження економічного та соціального стану регіонів України в складі бюджетної теми „Дослідження регіонального соціально-економічного розвитку”. В роботі брали участь викладачі кафедри регіонального управління НУВГП, результати оформлені як звіт, використані в навчальному процесі, в дипломному проектуванні.

Крім цього, акад. Е.А. Зінь продовжив дослідження транспортних технологій на автомобільному транспорті, обґрунтування раціональних технологічних процесів перевезення пасажирів та вантажів на території західних областей України. Результати досліджень доведені до відома працівників управління роботою транспорту у Рівненській області, використані для підготовки магістрів та спеціалістів.

Академік Шульжук К.Ф. керував комплексною темою кафедри української мови Рівненського державного

гуманітарного університету „Функціональна типологія речення в українській мові”.

Академік Слюсарчук В.Ю. виконував наукові дослідження з проблем оборотності нелінійних операторів та стійкості динамічних систем, що описуються нелінійними диференціальними, різницевиими та диференціально-різницевиими рівняннями.

Отримано критерії оборотності лінійних і нелінійних операторів, нестійкості траєкторій динамічних систем та збіжності числових рядів, зокрема знайдено:

- необхідні і достатні умови оборотності лінійних автономних і майже періодичних диференціальних і диференціально-різницевих операторів у просторі обмежених на $R \times Z$ функцій;

- нові умови нестійкості розв'язків різницевих рівнянь у банаховому просторі;

- умови існування обмежених на числовій осі розв'язків систем нелінійних диференціальних рівнянь;

- нова ознака збіжності числових рядів, що узагальнює відому ознаку Даламбера.

У травні 2008 р. на базі Рівненського регіонального відділення Академії наук вищої освіти України у Національному університеті водного господарства та природокористування проведено академічний форум на тему «Роль вищої освіти в розвитку України та Рівненщини», в якому взяли участь академіки як Рівненського, так і інших відділень академії.

Організатори академічного форуму: академіки Гурин В.А., Гіроль М.М., Зінь Е.А., проректор Сапсай Г.І., вчений секретар відділення Солодкий В.О.

В роботі форуму взяв участь віце-президент Академії економічних наук України академік, д.е.н. Білопольський М.Г.

Заслухані та обговорені доповіді академіків Гурина В.А., Зіня Е.А., Білопольського М.Г., Шульжука К.Ф., Колупаєва Б.С., д.ф.н. Наконечної О.П. У цих доповідях розкритий стан вищої освіти України, результати формування та прогнози на

майбутнє. Висловлені пропозиції щодо вдосконалення відносин установ вищої освіти з підприємствами, що використовують спеціалістів, пропозиції, спрямовані на вдосконалення фінансового забезпечення вищих навчальних закладів.

Академік Гіроль М.М. провів Міжнародну конференцію з проблем водопостачання за участю представників 6 країн Європи. Загальна чисельність учасників 160 чоловік. Провів він також I Міжнародну виставку водопровідно-каналізаційного господарства за участю виробників та дилерів провідних фірм Європи. Він – професор кафедри водопостачання, водовідведення та очистки води Люблінського політехнічного університету. Брав участь в 4-х міжнародних науково-практичних конференціях з проблем природокористування, водопостачання, водовідведення, очистки води.

Академік Шульжук К.Ф. організував регіональну наукову конференцію „Актуальні проблеми граматики і лексикології” 20 травня 2008 року, на якій виступив з доповіддю.

Академік Слюсарчук В.Ю. брав участь у двох наукових міжнародних конференціях.

Академік Гіроль М.М. з тематики досліджень підготував та опублікував 12 наукових праць, з них 6 праць написані англійською мовою, отримано 2 деклараційні патенти на винаходи. Мав 2 виступи у всеукраїнських газетах, 1 виступ в місцевій газеті та 1 виступ на регіональному каналі телебачення.

Академік Зінь Е.А. за результатами наукової роботи: опублікував підручник „Регіональна економіка”, друге видання. – К.: ВД „Професіонал”, 2008. – 525 с.; підготував до друку підручник „Основи зовнішньоекономічної діяльності” (у співавторстві). – 435 с.; підручник „Управління роботою транспорту”. – 235 с.

Академік Шульжук К.Ф. підготував до перевидання підручник для студентів-філологів „Синтаксис української мови” (25 д. а.).

Вийшли друком його ж «Проблема моделювання складного речення» // Актуальні проблеми сучасної філології.

Мовознавчі студії: 36. наук, праць РДГУ. - Рівне: РДГУ, 2008. - Вип. XVI.; «Проблеми мовознавчої освіти у вищій школі України» // Наукові записки АН ВО України. - К.: Вид-во АН ВО України, 2008; «Українська мова» (в співавторстві): Навчальний посібник. - Рівне: РДГУ, 2008. - 307 с.

Академік Слюсарчук В.Ю. видав монографію: "Неявні недиференційовні функції в теорії операторів". Опублікував 8 наукових статей (у фахових виданнях - 7, за кордоном - 1).

Академіки регіонального відділення брали участь у роботі спеціалізованих вчених рад, здійснювали керівництво аспірантами, здобувачами, докторантами, а також рецензували, опонували та надавали відзиви на дисертації .

Протягом останніх років виконана значна наукова та методична робота в галузі економіки та управління регіональним розвитком, що стало можливим відкрити підготовку магістрів з напрямку „Державне управління”, спеціальності „Державна служба” – відповідальний – академік Зінь Е.А., завідувач кафедри регіонального управління. В 2008 р. почалась підготовка магістрів для представницьких та виконавчих органів влади областей на території Західної України.

ЗАХІДНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР
(керівник – академік Р.Й.Кравців)

За звітний рік академіки Західного наукового центру виконали 117 наукових тем, подали 72 заявки на винаходи та отримали 86 патентів. Впроваджено в практику 75 закінчених наукових розробок із сумарним економічним ефектом 7 млн. 125 тис. гривень.

Продовжувалося співробітництво із зарубіжними навчальними та науковими закладами республіки Польща, Білорусі, Росії, Словаччини, Чехії, Грузії, Франції, Німеччини, США та іншими країнами.

Академіками було здійснено 52 виїзди за межі України з метою участі у Міжнародних наукових конференціях, симпозиумах та 23 з метою стажування.

Три академіки отримали звання Заслуженого діяча науки і техніки та 2 – Заслужений працівник освіти, 3 ордени за Заслуги III ступеня, 2 ордени за заслуги II ступеня.

Академіки Західного наукового центру видали 27 підручників, посібників та довідників загальним обсягом 459 друкованих аркушів. Взяли участь у 345 наукових конференціях різних рівнів. Опубліковано у співавторстві 552 статті у фахових виданнях залежно від напрямку досліджень та 57 статей у зарубіжних виданнях.

Академіки Західного наукового центру керують роботою 117 аспірантів та 21 докторанта; підготовлено 7 докторів та 53 кандидати наук.

Підготовлено та подано на конкурс 81 науковий проект.

ПРИДНІПРОВСЬКИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР (керівник – академік М.В.Поляков)

Академіки АН ВО України, що підпорядковуються у системі АН ВО України Придніпровському науковому центру, є представниками багатьох вищих навчальних закладів цього регіону. Найбільша кількість їх зосереджена в Дніпропетровському національному університеті, Дніпропетровській національній металургійній академії, Дніпропетровському державному аграрному університеті, Запорізькому технічному університеті, Дніпродзержинському технічному - університеті тощо. У поточному році рекомендовано до участі в конкурсі на вакантні місця академіків АН ВО України два професори з вищих навчальних закладів Дніпропетровська.

За звітний період було проведено три засідання президії Дніпропетровського центру, на яких основними питаннями були/ налагодження роботи центру, облаштування кімнати, виділеної для Придніпровського наукового центру, встановлення більш тісних зв'язків та взаємовідносин між академіками АН ВО України, що територіально входять до складу Дніпропетровського наукового центру АН В О України, з Президією АН ВО України, питання, пов'язані з висуванням кандидатур на обрання академіками АН ВО України тощо.

Основними складовими діяльності Дніпропетровського наукового центру були наукова, науково-організаційна та видавнича діяльність. Практично всі академіки ведуть підготовку кадрів вищої кваліфікації - кандидатів або докторів наук. Причому й у звітному році під їхнім керівництвом захищена низка дисертацій, зокрема аспірантами Д.Х. Баранника, М.В. Полякова, М.П. Тімана, П.М. Гавриліна, В.С. Савчука, В.І. Большакова, Г.Г. Кривчика та ін. Всі академіки центру є членами спеціалізованих вчених рад з захисту кандидатських, і докторських дисертацій, деякі з них керують такими радами. Так, академік М.В. Поляков керує спеціалізованою вченою радою з технічних наук, академік В. В.

Іваненко – голова спецради з історичних наук, академік В.П. Моторний керує спеціалізованою вченою радою з захисту дисертацій за спеціальністю 01.01.01 – «Математичний аналіз», академік В.В. Скалозуб – докторською радою Д08.051.02, є членом експертної ради з загальної фізики Міносвіти і науки України, академік Д.Х. Баранник – заступник голови спецради з української філології та мовознавства. Неодноразово всі академіки АН ВО України, що відносяться до Придніпровського наукового центру, виступали як офіційні опоненти на захистах докторських і кандидатських дисертацій. Особливо активно у цьому напрямі працював академік М.П. Тіман, який у звітному році був опонентом трьох кандидатських і одної докторської дисертації.

Значний внесок в підготовку кадрів вищої кваліфікації зробили вчені Дніпропетровського державного агро університету.

Академіки М.В. Поляков, М.М. Дронь, Д.Х. Баранник, Г.Г. Кривчик, І.М. Спиридонова, В.В. Скалозуб, В.С. Савчук, М.П. Тіман та інші представляли відгуки на дисертаційні роботи Дніпропетровський центр в особі Дніпропетровського університету, як асоційованого члена Академії наук ВО України, разом з АН ВО України (Відділення історії освіти, науки і техніки) видає фаховий науковий журнал "Історія української науки на межі тисячоліть". У звітному 2008 р. вийшли чергові номери.

Члени Дніпропетровського наукового центру беруть активну участь у роботі редколегій фахових часописів, що видають вищі навчальні заклади регіону, зокрема академік Д.Х. Баранник – відповідальний редактор фахового наукового збірника «Дослідження з лексикології і граматики української мови», академік В.В. Скалозуб – відповідальний редактор фахового журналу «Вісник Дніпропетровського національного університету. Серія: Фізика і радіоелектроніка», черговий номер якого вийшов у звітному році, академік В.П. Моторний – головний редактор фахового Вісника ДНУ «Математика», академік В.С. Савчук – заступник головного редактора

фахового Вісника ДНУ «Історія і філософія науки і техніки» тощо.

У Дніпропетровську у звітному, як і в попередньому 2007 р., під керівництвом академіків АН ВО України продовжували активно працювати наукові семінари з різноманітних питань науки і техніки. Серед них і такі відомі серед науковців семінари як міжвузівський науковий семінар «Актуальні проблеми української мовознавчої і літературознавчої науки» (керівник – академік Д.Х. Баранник), міжвузівський науковий семінар з історії і філософії науки і техніки (керівник – академік В.С. Савчук), міжвузівський науковий семінар з проблем теорії наближень (керівник – академік В.П. Моторний), семінар «Сучасні проблеми аналітичної хімії» (керівник – академік Ф.О. Чмиленко) та ін.

Серед надбань звітного року участь академіків у низці міжнародних конференцій та всеукраїнських конференцій. Перелічити їх неможливо в силу їх значної кількості. Зокрема, академік В.Ф. Бабенко взяв участь у міжнародних читаннях у Вірменії, академік В.П. Моторний у міжнародній конференції «Mathematical Analysis, Differential Equations and their Applications» на Кіпрі, академік В.С. Савчук у міжнародній науковій конференції «Німці України та Росії у конфліктах та компромісах XIX – XX ст.», у якій брали участь близько двох десятків вчених з Канади, Німеччини, Росії, США, Швеції, академік М.П. Тіман у XII міжнародній конференції імені М. Кравчука (Київ), академік Ф.О. Чмиленко у 3-му міжнародному симпозіумі «Методи хімічного аналізу» (Севастополь), академік М.М. Дронь у міжнародній конференції з математичного моделювання (Феодосія) тощо.

Вагомими є наукові здобутки академіків АН ВО України, що працюють у ВНЗ Дніпропетровського регіону. Зокрема у Дніпропетровському національному університеті ім.О.Гончара тематичний план фундаментальних та прикладних робіт охоплює усі сім пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки в Україні. Так, академік М.В. Поляков плідно працював у галузі аеро- та гідромеханіки, створив

сучасні потужні алгоритми методу граничних елементів підвищеної точності та ефективності. Частина розроблених алгоритмів може бути застосована при проектуванні ракетно-космічної техніки.

Академік В.В. Скалозуб веде науково-дослідну роботу за проектами Фонду фундаментальних досліджень України, академік М.М. Дронь проводить цикл робіт з проблем аерокосмічної галузі за держбюджетною тематикою МОН України.

Значних успіхів досягли академіки АН ВО України, що працюють у Придніпровському регіоні – фахівці в галузі фізико-технічних проблем матеріалознавства. За результатами виконання НДР, науковим керівником якої є академік І.М. Спиридонова, одержано аналітичні дані особливостей фазових перетворень, що приводять до утворення квазікристалічного стану, системи легування, в яких спостерігаються квазікристали та проаналізовані галузі застосування композиційних сплавів з квазікристалічним зміцненням. Проаналізовано способи отримання та властивості квазікристалічного стану в сплавах на залізній та кольоровій основі. За держбюджетною темою «Розробка-нових функціональних матеріалів з нанокристалічною матрицею для потреб машинобудування», керівником якої є академік В.З. Куцова, розроблені нові матеріали з підвищеною зносостійкістю та ресурсозберігаючою технологією їх виготовлення. Академік А.Ф. Санін працював над розробкою нових функціональних матеріалів для ракетно-космічної техніки. Зараз під його керівництвом йде робота над розробкою засад створення порошкових та композиційних матеріалів з високою корозійною стійкістю та зносостійкістю у широкому інтервалі робочих температур.

Академік В.І. Большаков досліджував питання оптимізації покриття ТЗП-2 і ТЗП-3, а також композиційні покриття з метою вибору складу для робочих температур до 1400 С в камері згоряння. Впровадження результатів дослідження буде втілюватися на ДП ЗМКБ «Прогрес» у м. Запоріжжя.

Плідно працювали академіки Придніпровського центру і в галузі гуманітарних наук. Так, академік В.О. Горпинич у процесі виконання держбюджетної науково-дослідної роботи створив нову концепцію співіснування сучасних глобалізаційних та традиційних народних форм культури у регіоні. За матеріалами дослідження видано монографію «Оттопонимическая деривация в восточнославянских языках».

Започатковано в Україні і впроваджено в практику метод суцільного добору повного антропонімного матеріалу окремо взятого регіону. Розроблено методику інтерпретації похідних форм від географічних назв в слов'янських мовах, зокрема й Нижньої Наддніпряни.

Академік Д.Баранник працював над темою «Діалог як одна з композиційних форм мовлення», за якою видав низку статей у фахових часописах, зокрема «Діалог у прозових і драматичних творах Т.Г. Шевченка» у Шевченківській енциклопедії.

Вагомі результати отримані представниками фізико-математичних наук. Так, академік В.П. Моторний за результатами НДР «Збіжність рядів Фур'є-Якобі у просторах інтегрованих функцій», керівником якої він є, створив нові методи оцінки частих сум Фур'є-Якобі у просторах інтегрованих функцій і одержав на цій основі асимптотично точні оцінки узагальнених констант Лебега у просторах $L_{p,w}$ -функцій інтегрованих на відрізку $[-1,1]$ в степені p з вагою $w(x) = (1-x)^a (1+x)^b$.

Академік М.П. Тіман плідно займався вивченням конструктивних характеристик властивостей функцій багатьох змінних, За результатами держбюджетної теми МОН України, науковим керівником якої є академік Р.С. Тутік, розроблено новий підхід до опису малочастинкових систем на основі розширення групи $SL(2, \mathbb{C})$, який в цьому році було застосовано до опису ферміон-бозонної системи з включенням взаємодії у мінімальний та не мінімальний способи. Знайдено нові осциляторні розв'язки, які у першому наближенні описують

властивості баріонів. Результати опубліковано в журналах Phys.Left.B, Int.J.Mod.Phys.A, Phys.Left.

Академік В.В. Скалозуб проводив наукові дослідження за темами «Дослідження процесів при високих енергіях методами квантової теорії оля і статистики» Міносвіти і науки України та «Дослідження кварк-глюонної матерії при високих густинах енергії», підтриманого Державним фондом фундаментальних досліджень. Останній проект виконується спільно з відділом густин енергії Інституту теоретичної фізики ім. М.М. Боголюбова НАН України. За цією тематикою досліджень видано низку статей у таких відомих журналах, як Physical Review, Journ. Phys. A. та інших. Результати досліджень доповідалися на міжнародних конференціях в Дубні (Росія) та Ужгороді.

В галузі хімічних наук відзначаються дослідження академіка Ф.О. Чмиленка за держбюджетною темою «Оптимізація процесу інструментального аналізу речовини керуванням поведінкою аналітичного сигналу». Описано хімізм і основи теорії дії поліелектролітів як модифікаторів хіміко-аналітичних систем. Розроблено сонолюмінесцентний спектрометр для дистанційного аналізу розчинів в галургії та визначення кількісного складу сольових плавів-теплоносіїв АЕС, отримано два патенти, опубліковано понад 20 фахових статей за темою дослідження. Розроблені також іон-селективні електроди для визначення змісту полівінілпіролідону і полігуанідину в лікарських та дезінфікуючих засобах та визначення деяких поліелектролітів в технологічних розчинах.

Академік П.М. Гаврилін досяг вагомих результатів у вивченні закономірностей морфогенезу органів кровотворення та імунного захисту у продуктивних тварин в нормі і при патології, а академік А. С. Кобець – у розробці та впровадженні робочих органів для обробітку ґрунту.

Вищі навчальні заклади, в яких працюють академіки АН ВО України, є провідними в у своїх галузях, що підтверджується значною кількістю конференцій й інших наукових форумів, проведених ними. В усіх цих конференціях

активну участь брали й академіки, що працюють у Придніпровському центрі АН ВО України. Досить часто вони були в числі їх організаторів, членів оргкомітетів, керівників секцій. Зокрема, академік Р.С. Тутік протягом вже десяти років організує і проводить роботу секції „Гравітація і фундаментальна фізика” міжнародної конференції молодих вчених „Людина і космос”. У Дніпропетровському національному університеті за 2007-2008 навчальний рік проведено 48 конференцій, з яких 16 мали статус міжнародних, 16 – всеукраїнських та 16 – регіональних. 17 конференцій різного рівня (від міжнародних до регіональних) було проведено Дніпропетровським державним аграрним університетом, у яких активну участь брали академіки, що працюють в аграрному університеті: В.Г. Грибан, П.М. Гаврилін, М.П. Тіман, А.С. Кобець та ін.

Плідно розвивалася співпраця з установами ПАН України. Так, академік В.П. Моторний виконує за сумісництвом обов'язки завідувача лабораторії «Оптимізація наблизень многочленами та сплайнами» в інституті прикладної математики і механіки НАН України, академік Ф.О. Чмиленко входить до складу бюро Наукової ради НАН України за спеціальністю «Аналітична хімія». Академік А.І. Вінников є членом громадської ради з мікробіології та біотехнології при Інституті мікробіології та вірусології НАН України. Значна кількість академіків працює в спеціалізованих вчених радах з захисту дисертацій при установах НАН України.

За звітний період крім значної кількості статей академіками АН ВО України Придніпровського регіону була опублікована низка монографій, підручників, посібників тощо. Так, академіки М.В. Поляков та В.С. Савчук видали монографію «Класичний університет: від ідей античності до ідей Болонського процесу», обсягом близько 37 друкованих аркушів, у якій особливу увагу приділено проблемам Болонського процесу та реалізації його ідей, зокрема в Україні та Росії. Проблеми Болонського процесу в Україні висвітлені також у публікаціях академіків В.Большакова та

С.Нейковського. За керівництвом академіка В.В. Іваненка та професора С.І. Світленка була успішно здійснена підготовка видань «Професори ДНУ» та «Історія Дніпропетровського національного університету» до 90-річного ювілею університету. Видання здійснювалося під редакцією академіка М.В. Полякова. В роботі над цим виданням активно працював й академік В.С. Савчук. Вийшов з друку навчальний посібник «Навколоземний простір і технічні засоби його освоєння», серед авторів якого є й академік М.М. Дронь, академік Р.С. Тутік видав методичний посібник «Посібник до самостійної роботи студентів з теорії функцій комплексної змінної». Найактивнішу участь у підготовці обласної Книги пам'яті разом з іншими брали академіки В.В. Іваненко та Г.Г. Кривчик. Академік Г.Г. Кравчик є співавтором монографії «Лиха доля голодомору», виданої у Києві. Академік В.В. Скалосуб у співавторстві видав навчальний посібник «Релятивістська механіка і електродинаміка», а також підготував (у співавторстві) підручник «Класична електродинаміка», який буде виданий у видавництві «Вища освіта». Академік М.В. Поляков видав навчальний посібник «Температурные режимы КА с учетом воздействия внешних факторов».

За звітний період наукова та організаційно-наукова й освітня діяльність ряду академіків АН ВО України Придніпровського центру була відзначена різноманітними нагородами. Зокрема, академік Г. Г. Кривчик нагороджений медаллю «За заслуги перед містом». Академік М.В. Поляков отримав ряд нагород, серед яких медаль АН ВО України «За успіхи в науці», відзнака «За соціальне партнерство» ЦК профспілок України, Почесна Грамота Кабінету Міністрів України, відзнака Академії педнаук (медаль Ушинського), Грамота ВАК України, медаль ім. М.П. Драгоманова. Академік А.Ф. Санін нагороджений знаком «Відмінник освіти України». Академік В.П. Моторний отримав Подяку Кабінету Міністрів України та Грамоту ВАК України. Один з кандидатів на звання академіка АН ВО України О.О. Кочубей нагороджений орденом «За заслуги» третього ступеня.

Фактично усі академіки, що відносяться до Придніпровського центру АН ВО України, плідно співпрацюють з закордонними науковцями та науковими центрами, беруть участь у багатьох міжнародних проектах. Вони у багатьох випадках виступають й координаторами міжнародних проектів, зокрема академіки М.В. Поляков, В.В. Скалозуб, А.С. Кобець, П.М. Гаврилін, В.В. Іваненко, В.І. Большаков та ін.

Академіки Придніпровського наукового центру АН ВО України багато уваги приділяють громадській роботі, учнівській молоді Академік В.П. Моторний очолював обласне журі учнівської олімпіади з математики. Академік Р.С. Тутік як голова обласної науково-методичної ради з фізики кожного року організовує і проводить обласну олімпіаду школярів з фізики і тренувальні збори команди школярів для участі у Республіканській олімпіаді.

Академік Д.Х. Баранник проводить консультації з питань функціонування української мови на сучасному етапі, правописних проблем мови українських засобів масової інформації (для журналістів, вчителів, студентів).

Академік Г.Г. Кривчик неодноразово публікувався у місцевих друкованих засобах масової інформації з історичних питань. Академік В.В. Скалозуб проводить роботу з популяризації сучасних наукових знань (науково-популярні статті, виступи на телебаченні, в інших засобах масової інформації). Академік А.Ф. Санін продовжує у регіоні активну діяльність у роботі місцевого осередку українського матеріалознавчого товариства і є його головою. До складу цього осередку входять й академіки АН ВО України, зокрема В.З. Куцова та І.М. Спиридонова. Кафедра мікробіології (зав. кафедри – академік А.І. Вінников) є базовим осередком діяльності філії Товариства мікробіологів у Придніпровському регіоні. Академік В.С. Савчук є активним членом громадської фундації, очолюваної О. Лазько, яка багато робить разом з громадським Інститутом україніки для увічнення відомих діячів Дніпропетровська встановленням їм пам'ятних дошок. Багато

виступають на телебаченні, друкуються у періодичних виданнях М.В. Поляков, В.І. Большаков, В.В. Скалозуб, В.С. Савчук, М.П. Тіман та інші академіки.

Багато уваги у звітному періоді академіки центру приділяли роботі з обдарованою молоддю. Зокрема, Дніпропетровський державний агроуніверситет провів II міжвузівську конференцію молодих вчених і студентів «Сучасні аспекти управління економічними ресурсами у регіоні» та науково-практичну конференцію «Сучасна молодь: інтелектуальний потенціал України». У роботі цих конференцій активну участь прийняли всі академіки АН ВО України, які працюють в Дніпропетровському державному аграрному університеті. У Дніпропетровському національному університеті була проведена X міжнародна молодіжна науково-практична конференція «Людина і Космос», яка вже стала традиційною. Серед інших відзначимо V Міжнародну конференцію студентів та аспірантів „Географія, геоекологія, геологія: досвід наукових досліджень" у проведенні яких активну участь брали й академіки АН ВО України.

Досягнення Придніпровського наукового центру АН ВО України досить вагомі, але є й певні недоліки. Робота центру потребує ще більшого вдосконалення, на що й буде звернуто увагу у наступному році.

РЕДАКЦІЙНО-ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

У звітному році за редакцією віце-президента І.С.Зозулі традиційно (щодва місяці) виходив "Інформаційний вісник". Вийшло п'ять номерів, які знайомили читача з науково-організаційними заходами, що проводила Президія у поточному році, з новими публікаціями, повідомляли про важливі події в житті Академії.

Перший номер «Вісника» присвячений проведенню у листопаді 2007 року Загальним зборам. Читач ознайомився зі звітною доповіддю Президії, заявою АН ВО України щодо утвердження в Україні української мови як мови державної, хронікою перебігу зборів, звітом мандатної комісії, списками новообраних академіків, лауреатів академічних нагород, переможців конкурсу на кращу монографію, кращий підручник та кращий посібник.

У цьому номері вісника надруковані списки нової Президії, нових фахових відділень та їх академіків-секретарів, наукових центрів, регіональних відділень.

З нових публікацій заслуговують на увагу статті І.Горбачука та О.Руденка.

Другий номер "Інформаційного вісника" (вересень-квітень) відкривається Пасхальним посланням Патріарха Київського і всієї Руси-України Філарета, академіка АН ВО України та привітання Президії.

Друкується слово Президента України В.А.Ющенко на Шевченківському вечорі, в якому він говорить про «політичну метушню, хаос та інтриги, приховані за красивими гаслами». Президент накреслює конкретні заходи з метою унормувати загальну обстановку.

В статті «Криза української освіти і науки» автор порушує проблему, пов'язану з зовнішнім тестуванням, говорить про кризу середньої школи, корупцію в ній, про «підручникові зловживання», про чехарду в назвах ВНЗ і в їхньому створенні – без належних кадрів, бібліотек, проблема про т.з. комерційні вузи, про пересит і безробіття фахівців

певних спеціальностей, відсутність у таких ВНЗ виховної роботи.

Про завдання сучасного інтенсивного рослинництва як галузі ділиться акад. О.І.Зінченко, а про світове відкриття талановитого вченого і патріота України П.Д.Ятеля – акад. Литвин В.П.

Про необхідність переглянути програми з української мови читаємо в статті «А вы по-русски умеете?».

Цікавими є спостереження М.І.Дубини над ранньою поезією Б.-І.Антонича.

Вперше в практиці АН ВО України «Вісник» друкує творчі біографії видатних науковців України. В рубриці «Постаті» надруковано нариси про академіків В.І.Андрейцева, Б.С.Зіменковського та Л.Л.Товажнянського.

В рубриці «Хроніка» читач знайде матеріали з щоденної діяльності Президії та Відділень Академії. Тут знайде і графік проведення академічних конференцій і нарад, як і привітання ювілярів.

Надзвичайно важливі матеріали надруковані у 3 номері «Вісника». Зокрема виступ Б.Олійника на Загальних зборах секції суспільних і гуманітарних наук НАН України. Відомий письменник переконливо доказує, що якщо при керівництві всіх ланок державного устрою України не стоятимуть кадри автохтонної нації, то ніяких зрушень не відбудеться ні в системі господарчій, ні в політичному кліматі.

Акад. Зубок М.І. ділиться досвідом діяльності російської Академії соціальних і педагогічних наук, членом якої він є.

У «Віснику» його редколегія почали друкувати лаконічні нариси про здобутки вузівської науки та про міжнародні зв'язки ВНЗ України з науковою Європою.

Статею до 200-річчя від дня народження О.Бодянського виступив В.Ф.Погребенник, а позитив і негатив американської освіти узагальнює П.Ю.Саух.

Знайдемо в цьому номері і дуже потрібні статті на медичну тему.

В рубриці «Постаті» знайде читач глибокі нариси про Віктора Андрущенка, видатного філософа і організатора вищої школи і науки в ній, ректора з Дніпропетровська В.І.Большакова, видатного юриста і педагога В.І.Шакуна та вченого і педагога з Умані – Зінаїду Грицаєнко. Багата хроніка в цьому номері. Подано й цікаву інформацію про проведені наукові конференції (зокрема морфологів України). Рецензуються нові видання та повідомляється про придбання можливих нових книг тощо.

У листопадово-грудневому номері «Вісника» читач знайде інформацію про недостойні дії колишнього ректора КНУ В.В.Скопенка, про українське кіно, освітні перспективи України.

Зацікавить читача публікація М.Дубини і В.Стецюка про нафтові і газові запаси України, а С.Табачнікова – про соціальну і судову психіатрію та наркологію. Т.Дудар, В.Марцин та Е.Зінь діляться економічними міркуваннями.

В рубриці «Постаті» редакція пропонує читачеві нариси про видатних науковців нашого часу – П.Горова, О.Завальнюка та І.Ільницького.

Привітала редакція 85-річчя українського вченого-лінгвіста Д.Х.Баранника.

«Наукові вісники» почали друкувати і окремі фахові відділення. Вже шість випусків такого вісника здійснило Відділення «Енергетики та ресурсозбереження».

Вийшли друком 8-й випуск «Наукових записок». Видання приурочене ювілею Президента АН ВО України. Кращі статті року і спеціальні нариси надруковано в ньому.

У звітному році академіки АН ВО України опублікували понад 600 окремих наукових праць. Серед них: В.Москаленко, І.Сахарчук. «Пропедевтика внутрішніх хвороб»; І.Зозуля, А.Вершигора «Медицина невідкладних станів»; Падалка О.С., Скрипченко О.В. «Психолого-педагогічні основи навчання»; Демидов С.В., Бердишев Г.Д. та ін. «Генетика»; Е.Прохоров «Твердотіла електроніка»; Мартиненко М.А., Юрик І.І. «Теорія функцій комплексної змінної. Операційне числення»;

В.Марцин «Наукознавство»; Фурман І.О. та Рожков П.П.
«Ідентифікація та моделювання технологічних процесів»;
Дубина (співавт.) «Словник літературознавчих термінів»;
В.І.Астахова «»Д.І.Багалій» та ін.

Наведене свідчить, що науковий колектив Академії наук вищої освіти України в 2008 році успішно виконав запланований обсяг науково-дослідної роботи, дав країні ряд наукових розробок, якими могла б пишатися будь-яка «державна» академія. Проведено також значну організаційну діяльність, наслідком якої є те, що незабаром всі ВНЗ України стануть важливими науковими установами АН ВО України, яка принесе країні – її науці, господарству, культурі нові завоювання і відкриття.

Успіхи вчених Академії були б значно більшими, якби вона отримувала дійову підтримку з боку уряду і Міністерства освіти і науки зокрема, з якою уклала угоду. За угодою Академія через свої наукові відділення (в яких, до речі, працюють провідні науковці держави) мала визначити найбільш пріоритетні науково-технічні проблеми й програми, рекомендувати найкомпетентніших вузівських вчених-виконавців, робити експертизу й узагальнення результатів завершених НДР, готувати відповідні пропозиції та рекомендації. А поряд з цим брати безпосередню участь в акредитації ВНЗ, опрацюванні нових навчальних програм, написанні та рецензуванні наукової, навчальної, методичної літератури, проведенні в системі Міносвіти конкурсів на кращі наукові роботи, виданні наукової періодики, підготовці матеріалів до присудження нагород у галузі науки й освіти тощо.

У свою чергу Міносвіти взяло на себе зобов'язання всіляко стимулювати діяльність Академії, сприяти реалізації її статутних положень. Та, на жаль, Міносвіта взяті на себе зобов'язання поки що дієво не виконує. Керівництво наукою й надалі по-старому здійснює не завжди підготовлений невеличкий апарат через проректорів, а відтак великий загін відомих учених, які працюють у вузах і об'єднані в 23-х фахових відділеннях свідомо й безвідповідально ігнорується. Замість того, щоб спиратися на сильний вузівський науковий

потенціал, всупереч логіці, Міністерство освіти постійно "забуває" залучати АН ВО України до акредитації вузів, експертних комісій, технічних рад, колегії, явно відсторонюючи від річних плануваль виконання науково-дослідних робіт, конкурсних проектів, розподілу коштів, звітності за виконання науково-дослідних тем, видавничої діяльності і т.д. Ці та інші факти свідчать про зумисне відсторонення МОН від Академії, від властивої їй специфіки можливої діяльності в Міністерстві освіти.

Зміст

I. Переднє слово.....	4
II. Основні результати наукових досліджень та організаційної діяльності.....	16
1. Секція гуманітарних і суспільствознавчих наук.....	16
Відділення філології та мистецтвознавства.....	22
Відділення історії.....	29
Відділення філософії.....	31
Відділення історії освіти, науки і техніки.....	35
Відділення права.....	43
Відділення економіки.....	46
Відділення масової комунікації.....	61
Відділення педагогіки.....	65
2. Природничі науки.....	78
Відділення аграрне.....	78
Відділення біології.....	100
Відділення математики та інформатики.....	103
Відділення фізики та астрономії.....	110
Відділення наук про Землю.....	127
Відділення хімії та хімічної технології.....	134
Відділення медицини.....	143
Відділення проблем психічного здоров'я.....	166
3. Секція технічних наук.....	171
Відділення механіки та машинобудування.....	188
Відділення проблем будівництва та архітектури..	197
Відділення загальнотехнічне.....	200
Відділення військових наук.....	218
4. Діяльність Ради молодих учених.....	223
Співробітництво з зарубіжними навчально-науковими закладами.....	225
5. Регіональні відділення та наукові центри.....	240
6. Наукові центри.....	272
7. Редакційно-видавнича діяльність.....	283

**Звіт про науково-організаційну діяльність
Академії наук вищої освіти України в 2008 році**

Відповідальний за випуск – С.І.Табачніков

Редактор – Дейнега І.І.

Коректор – Дідич М.М.

Комп'ютерний набір та верстка – Тищенко Л.В.

Технічний редактор –

Підписано до друку 12.12. 2008 р. Формат 60×84/6.

Папір офсетний. Гарнітура Times.

Наклад 300 прим. Зам. № _____